

ספר לקוטי עצות

מסדר על פי אלה בית

דרכים ישרים ועצות נפלאות - עצת ה'
אשר לעולם ועמדו - הנוכחים ממועין היוצא
מבית ה' מתורתו של רבנו הקדוש

רבי נחמן זצוק"ל מברסלב
בעל מחבר ספרי לקוטי מוהר"ן

לעורר ולהקיץ, לחזק ולקרר את כל אדם, מפל מקום
שהוא, להנחותו לתהלה, להחלימו ולרפאו ולהחיותו
בחיים אמתיים ונצחיים, לשם לו שארית לנצח
נצחים.

הובא לדפוס על ידי
מכון אב"ן שתיה ביתר עלית
ערב ראש השנה תשמ"ט

אב"ן שתיה

מהדורה חדשה של ספרי רבי נחמן מברסלב ותלמידיו יוצאת לאור על ידי מכון אב"ן שתיה

התוספות בהוצאה החדשה של ספר ליקוטי עצות

הספר הוגה על פי הדפוס הראשון והשני ותוקנו בו מאות טעויות ושיבושים. ניקוד ופיסוק הספר עברו הגהה מדוקדקת שהתבצעה מתוך עיון בפשט הכתוב ע"י תלמיד חכם הבקי בתורת ברסלב ומומחה בכללי הניקוד והפיסוק. בהרבה פסקאות מפנה רבי נתן את הקורא לעיון בערכים אחרים בליקוטי עצות, בכל המקומות בהן לא צוין לאיזה פסקה לפנות הוספנו את ציון המקום המדויק. בסוף כל פסקה בספר נמצא מראה מקום המציין את התורה או השיחה עליהם היא מתבססת. הגהנו ובדקנו את מראי המקום שהיו בהוצאות קודמות ונמצאו בהם יותר מארבע מאות טעויות.

הננו מודים למושפיעי וחשובי אנ"ש שחזיקו את ידינו בהסכמותיהם להוצאת המהדורה החדשה של הספרים השונים:

הרה"ח רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א
הרה"ח רבי שמואל משה קרמר שליט"א
הרה"ח רבי יצחק מאיר מורגנשטרן שליט"א
הרה"ח רבי שמעון טייכנר שליט"א

תודה וברכה לכל מי שטרח והשקיע את זמנו בעבודה הרבה שהושקעה בהוצאת מהדורה זו - צוות המכון: הרב עופר שלמה גיסין • הרב יוסף לוי • הרב בצלאל פרידמן • הרב אליעזר בורשטיין • הרב יהושע גוטליב • הרב אשר יארבלום • חברי קהילת 'שדה צופים' בראשות הרב עודד ניצני • לכל שאר העוסקים והמסייעים שלא נזכרו כאן • ברכת יישר כח להוצאת 'תורת הנצח' והרב נתן בורשטיין מנהלה שאפשרו לנו להשתמש בעבודתנו בסדרי הדפוס של ספרי ברסלב פרי עמלם.

תודה לרב אליעזר חשיין על סיועו ועזותיו במהלך שלבי העבודה השונים. כולם יבורכו מפי עליון. ויהי רצון שזכות רבינו הקדוש רבי נחמן מברסלב ותלמידיו תעמוד להם ולרעם עד עולם - אמן.

מכון אב"ן שתיה

לעילוי נשמת

אברהם נחמן ניצני הי"ד

נעקדה"ש - כ"ח כסלו תשס"ב

*

ת"ד 30074 ביתר עילית

טלפון: 1599-5-10000

האתר: evenshtia.com

© כל הזכויות שמורות לעמותת אבן שתיה ע"ר - 580379600
אין להעתיק, לשכפל, להפיץ או לעשות שום שימוש אחר בספר זה
ללא אישור מפורש בכתב מהמוציא לאור.

אודות רבי נחמן מברסלב

מאת מכון אב"ן שתיה

לידתו וראשית הנהגתו

רבינו הקדוש, מורנו הרב רבי נחמן מברסלב זי"ע (מוהר"ן) נולד בעיר מז'יבוז' (אוקראינה), ביום שבת, ראש חודש ניסן, בשנת תקל"ב (1772). אביו היה רבי שמחה, בנו של רבי נחמן מהורודנקא, מתלמידי החשובים של רבי ישראל בעל שם טוב (הבעש"ט), מייסד תנועת החסידות. אימו, פייגא, היתה בתה של אדל, בתו של הבעש"ט.

כנהוג בין היהודים במזרח אירופה באותן שנים, נשא רבינו את אשתו סאשיא (בת ר' אפרים מהוסאטין) בגיל שלוש עשרה, ביום בר המצוה שלו, בשנת תקמ"ה. ראשון תלמידיו, רבי שמעון, שהיה מבוגר ממנו, התקרב אליו ביום חתונתו. תיאור מהלך ילדותו ונעוריו והתעלותו בעבודת השם עד שזכה למדרגותיו הנעלות מובא בספרים 'שבחי הר"ן', 'שיחות הר"ן' ו'חיי מוהר"ן'. לאחר שהתגורר כמה שנים בהוסאטין עבר רבינו לעיר מדוודיבקה, שם התקרבו אליו חסידים ותלמידים והוא היה לרבם ומורם.

נסיעתו לארץ ישראל

בח"י אייר (ל"ג בעומר) תקנ"ח (1798) יצא רבינו לנסיעתו לארץ ישראל, והגיע אליה בערב ראש השנה תקנ"ט לעיר חיפה, ושם התפלל בראש השנה. לאחר מכן ביקר בטבריה וצפת ובמירון, ומעכו הפליג בחזרה לביתו. בנסיעתו זו שהה כמשך יותר משנה, עד לחזרתו מארץ ישראל אחרי חג השבועות תקנ"ט. רבינו סיפר גדולות ונצורות על מעלת ארץ ישראל ועל מה שהשיג שם. וכך כותב תלמידו רבי נתן: "ועוצם ההשגה שזכה בארץ ישראל, אילו כל הימים דיו וכו' אין מספיק לבאר, אשר לא נשמע ולא נראה מי שיזכה ע"י כניסה לארץ ישראל להשגה מופלגת עצומה ועליונה כזו, עד שעלה למדרגה עליונה גבוה מאד. וחלילה לנו לדבר מזה, שלא לפגום ולמעט בכבודו, חס ושלום, כי אין לנו כלים ודיבורים לכנות בהם עוצם השגתו ומעלתו, כי רבינו ז"ל היה חידוש מופלג מאד, אשר לא היה חידוש כזה אפילו בדורות הקודמים" (חיי מוהר"ן ק"מ).

המחלוקת שהיתה עליו

בשנת תק"ס (1800) עבר לעיר זלאטיפולי. לקראת סיום ישיבתו שם, התעוררה עליו מחלוקת גדולה מצד הסבא משפאלי, אמנם רוב גדולי הדור מתלמידי המגיד ממזריטש (תלמיד הבעש"ט וממשיך דרכו) כמו הרבי מברדיטשוב ובעל התניא ורבים אחרים החזיקו ידם עם רבינו.

ישיבתו בברסלב

באלול שנת תקס"ב (1802) עבר רבינו לעיר ברסלב (הנקראת בפי הגויים בראצלב). בכניסתו לגור שם אמר "היום נטענו שם 'ברסלבר חסידים', ושם זה לא ישתקע לעולם, כי לעולם יהיו אנשי שלומנו נקראים על שם עיר ברסלב" (חיי מוהר"ן קט"ו). את שינוי השם ל'ברסלב' הסביר על פי דברי הנביא: "[ונתתי לכם לב חדש, ורוח חדשה אתן בקרבכם] והסירותי את לב האבן מבושרכם, ונתתי לכם לב בשר" (יחזקאל ל"ו כ"ו), ודרשו חז"ל: "אל תקרי 'לב בשר' אלא 'לב בשר', שיהיה לב כל אחד בוסר בחלקו של חברו [כלומר אינו מקנא בשל חברו]" (ילקוט שמעוני יחזקאל רמז שני"א, ופירוש זית רענן שם), 'לב בשר' אותיות 'ברסלב' (חיי מוהר"ן של"ט).

התקרבות תלמידו רבי נתן

סמוך לכניסתו לברסלב התקרבו לרבינו תלמידו המובהק מורנו הרב רבי נתן (מוהרנ"ת), וחברו רבי נפתלי. שניהם היו לתלמידיו הגדולים המובהקים, ועליהם אמר שהם היחידים מתלמידיו שניתן לומר עליהם שיודעים ומבינים קצת את ענינו ודרכיו.

רבי נתן נולד בט"ו בשבט תק"מ (1780), לאביו ר' נפתלי הירץ מהעיר נמירוב, והיה חתנו של אחד מגדולי הרבנים בדורו, רבי דוד צבי אוירבאך. בהיותו בן עשרים בערך התקרב לתורת החסידות, והיה מקורב לכמה אדמוורי"ם, ובעיקר היה לתלמיד חביב לרבי לוי יצחק מבארדיטשוב. לאחר שחברו רבי ליפא התקרב לרבינו, נסע רבי נתן לברסלב יחד עם חברו רבי נפתלי, ומאז דבקה נפשו ברבינו. עוד לפני שהגיע רבי נתן לברסלב, אמר רבינו לתלמידיו: שהוא משתוקק שיתקרב אליו איש למדן ובעל לשון נפלא, ודיבר גדולות על מעלת נשמתו (חיי מוהר"ן שס"ד, אבנייה ברזל ה'). לאחר שנתקרב רבי נתן והתחיל לכתוב את תורתו וספריו של רבינו אמר עליו: "ברוך השם, שהזמין לי רך בשנים אחד, שאפילו דיבור אחד מדיבורי לא יהיה נאבד עוד" (חיי מוהר"ן שס"ה), ו"אם לא היה הוא, לא היה לכם אפילו עלה [דף] אחד מהספר [ליקוטי מוהר"ן]" (חיי מוהר"ן ש"ע). תלמידי רבינו הבינו ממנו שהוא סומך את רבי נתן כתלמידו המובהק, ועל פיו תהיה השארת והמשכת ענינו בעולם (פרפראות לחכמה ו' ט"ז).

מחלתו ויסוריו

לאחר שנפטרה אשתו הראשונה בקיץ תקס"ז, חלה רבינו בחולי השחפת. "ותיכף שעשה ההוסט [השיעול] הראשון, אמר תיכף שיסתלק [שייפטר מן העולם], והתחיל מיד לדבר מהסתלקותו וכו' ודיבר הרבה מהחולאת שלו שהוא מסוכן מאד, וציוה להתפלל עליו" (מי מוהרנ"ת כ"ו).

לרבינו נולדו שני בנים ושש בנות. אשתו הראשונה, שני בניו ושתיים מבנותיו נפטרו בצעירותם עוד בחייו. כמו כן הטלטל בנסיעות רבות לצורך רפואתו ולעוד מטרות נשגבות שלא גילה אותן. על יסוריו, מחלתו וטלטוליו, והמחלוקת הגדולה שהיתה עליו, כתב רבינו ז"ל במכתב משנת תקס"ז: "כה דברי אהובכם הכותב בדמע, מגודל השמחה אשר בלבבי, שהקדוש ברוך הוא נתן לי כוח ברזל לשאת עול היסורים וטלטולים כאלו" (חיי מוהר"ן קס"ו).

הדפסת ספרו 'ליקוטי מוהר"ן'

בשנת תקס"ח (1808) ציוה רבינו להדפיס את התורות שאמר עד אז בספר 'ליקוטי מוהר"ן', ושלה לקבל הסכמות עליו מכמה מגדולי הדור וביניהם החוזה מלובלין והמגיד מקאזניץ. הוא הפליג בשבחו של ספרו מאד ואמר שיציאתו בעולם היא אתחלתא דגאולה (חיי מוהר"ן שמ"ו). כשאמר לרבי נתן תורות ומאמרים מאז והלאה אמר לו: "זה יהיה לך על הספר השני" (ימי מוהר"ת כ"ט), ואכן חלק שני ('תניינא', בארמית) מהספר נדפס ע"י רבי נתן בשנת תקע"א לאחר הסתלקות רבינו ז"ל. בספריו חוזרת ההמלצה והעצה לקבוע שיעורים יומיים בספרו בבקיאאות ועיון, והדרכה לדרך מיוחדת של 'הליכה עם התורות' המשלבת עיון עמוק בעבודת השם למעשה (חיי מוהר"ן שמ"ו, שמ"ט, שפ"ח, שפ"ט).

גילוי ה'תיקון הכללי'

בשנת תק"ע גילה רבינו לתלמידיו את ענין ה'תיקון הכללי', והוא אמירת עשרה מזמורי תהלים (ט"ז ל"ב מ"א מ"ב נ"ט ע"ז צ' ק"ה קל"ז ק"ט) למי שקרה לו מקרה לילה, ח"ו. הוא גילה שאמירת המזמורים היא תיקון לפגם זה, שהוא פגם הברית, שורש כל הפגמים שבנפש והוא התיקון הכללי לכל העברות. כמו כן ייחד את תלמידיו [רבי נפתלי רבי אהרן] לעדות "ואמר: שגם כי ימלאו ימיו, אזי אחר הסתלקותו מי שיבוא על קברו ויאמר שם אלו העשרה קפיטל [מזמורי] תהלים, אפילו אם גדלו ועצמו עוונותיו וחטאיו מאד מאד, חס ושלום, אזי אתאמין ואשתדל לאורך ולרוחב להושיעו ולתקנו. ואני חזק מאד בכל הדברים שלי, אך בזה אני חזק ביותר, שאלו העשרה קפיטל [מזמורי] תהלים מועילים מאד מאד" (שיחות הר"ן קמ"א, חיי מוהר"ן רכ"ה, ליקוטי מוהר"ן ר"ה, תניינא צ"ב). את ענין 'תיקון הכללי' ציוה על תלמידיו לגלות ולפרסם בעולם, לתועלת כלל נשמות ישראל.

המעבר לעיר אומן

קודם חג הפסח בשנת תק"ע (1810) אמר רבינו לחפש לו דירה בעיר אומן. כליל שבת קודש, ראש חודש אייר תק"ע היתה שריפה גדולה בעיר ברסלב, וביתו של רבינו נשרף בין שאר בתי העיר. למחרת בבוקר באו והודיעו לו שהדירה בעיר אומן מוכנה, ומיד יצא רבינו לדרך, התעכב בדרך אצל חסידיו בכמה עיירות, ונכנס לגור באומן ביום רביעי ה' אייר תק"ע. לרבינו היתה "כוונה גדולה ונוראה מאד בזה שבא לאומן" (חיי מוהר"ן קצ"ב). הוא גילה שבא לגור ולהיפטר באומן כדי להקבר בבית החיים הישן שם, אשר בו טמונים אלפי יהודים שמתו על קידוש השם בגזירות שנת ת"ח. רבינו אמר: "לא אלפים נשמות כאן, כי אם רבבות, רבבות, רבבות וכו' מצפים על תיקונים שלי" (חיי מוהר"ן קצ"א).

הדרכתו ועצותיו

כידוע ומפורסם בעולם, יש בספרי רבינו ז"ל עידוד וחיזוק גדול לכל אדם, ועצות רבות ונפלאות בכל עניי החיים ועבודת השם, מלבד אזהרתו על דקדוק שמירת ההלכה, ועסק התורה התפילה והמצוות באמונה ובשמחה. אמנם על שתי הנהגות אמר שהם חיוב ותיקון סגולי לכל נשמה מישראל לדורות: לימוד הלכה בספר שולחן ערוך בכל יום, ושעה של תפילה אישית בכל יום שבה יפרש האדם את שיחתו לפני בוראו (שיחות הר"ן קפ"ה). עצה זו

נקראת 'התבודדות', ועליה אמר רבינו ז"ל שהיא "מעלה עליונה וגדולה מן הכל" (ליקוטי מוהר"ן תניינא כ"ה).

כמו כן הזהיר רבינו ז"ל את תלמידיו בחייו להתקבץ אליו בראש השנה ולהתפלל עימו ביחד, ואמר שהוא עושה בזה תיקונים גדולים שאף הוא אינו יכול לעשות בשום זמן אחר. תלמידי רבינו ז"ל הבינו ממנו שרצונו חזק מאד שימשיכו לקיים את הקיבוץ הזה גם לאחר הסתלקותו: עליה לצינו הקדוש בערב ראש השנה ואמירת 'תיקון הכללי', ותפילה ביחד בימי ראש השנה בבית כנסת בעיר אומן (חיי מוהר"ן ת"ג, ת"ו, פרפראות לחכמה על ליקוטי מוהר"ן תניינא ה' בסופו). שלוש עצות אלו (לימוד שולחן ערוך, התבודדות, הקיבוץ בראש השנה) הן שלוש ההנהגות העיקריות שעליהן בנו ענין חסידות ברסלב לדורות (ביאור הליקוטים ס"א אות ס"א, נתיב צדיק מכתב מ"א).

הסתלקותו מן העולם

ביום שלישי, י"ח תשרי תקע"א (1810), היום הרביעי של חג הסוכות, נסתלק רבינו ז"ל ונטמן בבית החיים הישן באומן. רבי נתן כתב תיאור ארוך ומרגש על הסתלקות רבינו ז"ל, ומסיים שם: "כי שם המקום המוכן לו משישת ימי בראשית, לעסוק שם בתיקון העולם לדורות, לכל מי שיבוא אליו לשם, ויאמר העשרה קפיטל [מזמורי] תהלים הידועים אצלנו, כאשר הבטיח בחיים חיותו, אשרי הזוכה לזה" (ימי מוהר"ן ס"ו).

"האש שלי תוקד עד ביאת המשיח"

לאחר הסתלקות רבינו נבנתה חסידות ברסלב ע"י רבי נתן. הוא לא הפך לאדמו"ר במקום רבינו, כי שמע ממנו שרצונו שהמשיכת שיטתו תהיה "להשאיר תלמידים שיעשו תלמידים", וחזה ואמר שכך יהיה עד ביאת המשיח (חיי מוהר"ן מ"ו, שע"ג).

הוא סידר והדפיס את ספרי רבינו ז"ל (ליקוטי מוהר"ן, סיפורי מעשיות ו'ספר המידות'), כתב את שיחותיו ותולדותיו של רבינו (בספרים 'חיי מוהר"ן', 'שיחות הר"ן' ו'שבחי הר"ן'), וכתב ספרים המלקטים את עצות רבינו למעשה (קיצור ליקוטי מוהר"ן, ליקוטי עצות).

רבי נתן בנה את בית המדרש באומן, והמשיך את הקיבוץ הקדוש בראש השנה, כפי שלמדו מרבינו ז"ל שרצונו שימשיכו בו גם לאחר הסתלקותו. כמו כן היה נוסע בין העיירות והכפרים באוקראינה ולימד את תורת רבינו, וקירב יהודים רבים לחסידות ברסלב. בשנת תקפ"ב (1822) נסע רבי נתן לארץ ישראל, וסיפור נסיעתו מופיע בספר תולדותיו שכתב.

מלבד ספרי רבינו, כתב רבי נתן את ספריו הנפלאים 'ליקוטי תפילות', ו'ליקוטי הלכות' (שמונה כרכים על סדר השולחן ערוך, ובהם ביאור והרחבה על פנימיות הלכות התורה על פי ספרי הקבלה וספרי רבינו ז"ל). רבי נתן כתב גם את תולדות חייו (ימי מוהר"ן), את ספר 'שמות הצדיקים', ומכתבים רבים לבנו ותלמידיו שנדפסו בספר 'עלים לתרופה'.

במשך שלש שנים (תקצ"ה-תקצ"ח) סבל רבי נתן ממחלוקת קשה וגדולה עליו ועל כלל חסידי ברסלב. ממכתביו וספריו שכתב באותה תקופה ניכרת התחזקותו המופלאה גם בזמנים קשים ביותר, ואמונתו בשיחתו של רבינו ז"ל שהבטיח שענינו יגמר כרצונו (חיי מוהר"ן רכ"ט).

ושאמר: "האש שלי תוקד עד ביאת המשיח" [באידיש: "מיין פייעריל וועט שוין טלואין ביז משיח וועט קומען"] (חיי מוהר"ן מ"ו, רכ"ט, ש"ו). בספר שיחות וסיפורים אות ג' כתב שמשמעות המילה באידיש שאמר רבינו היא גם שלעיתים עלול להיות שיישאר מן האש רק ניצוצות קטנים. ראה עוד בספר שיח שרפי קודש ה' תנ"ב).

בערב שבת קודש, י' בטבת תר"ה (1845) נסתלק רבי נתן מן העולם, מוקף בבניו ותלמידיו. לפני פטירתו חיוק את תלמידיו בצוואתו שיתאמצו "בממון, ברצון ובטרח" להדפיס את ספרי רבינו ולהפיצם בעולם, ואמר: "אפילו דף אחד מספרי רבינו ז"ל יהיה תיקון על הכל" (סוף ספר עלים לתרופה).

בזמננו התפרסמו ונפוצו ספרי רבינו ז"ל בכל העולם בשפות רבות, ועשרות אלפי יהודים נוסעים מידי שנה לציונו הקדוש באומן. על כך כתב תלמידו של רבי נתן, רבי נחמן מטשעהרין בשנת תרל"ו (1876) בספרו 'פרפאות לחכמה':

"ידוע שכל עסקו של רבינו ז"ל גם בחיים חיותו, היה העיקר להכניס מידת האמונה הקדושה בישראל, לגדלה ולהשלימה וכו' וביותר עוסק בזה גם עכשיו אחרי הסתלקותו ז"ל וכו' וזוה מובן ממילא כי אדרבא דייקא עכשיו שאין אנו זוכין לראות את מורנו בעיני אדם ממש, וכן לשמוע מוסר מפיו הקדוש ולטעום מתיקות אמרי נועם שלו בפועל ממש בשעת הקיבוץ כמו שהיה בחיים חיותו ז"ל, ואף על פי כן מתקבצין אליו ונשענין על זכותו הקדושה, וכל אחד צועק מעומק לבבו בתמימות ובפשיטות גדול לזכות לשוב אל ה' ולהתקרב אליו יתברך באמת" (פרפאות לחכמה, ה' תניינא)

"ומי שמסתכל על זה בעין האמת ומתבונן בגודל כח וזכות הצדיק שיזכה וזיכה את הרבים בחייו כל כך, עד שגם עכשיו זה שנים רבות אחר פטירתו ז"ל עומד ומשמש במרום ומזכה את הרבים כל כך בספריו הקדושים ובקברו הקדוש, וזה מה שנראה גם לעיני בשר הגשמיים, מלבד מה שעוסק ברוחניות בתיקון נפשות ישראל, להחזירם בתשובה ולקרנם להשם יתברך.

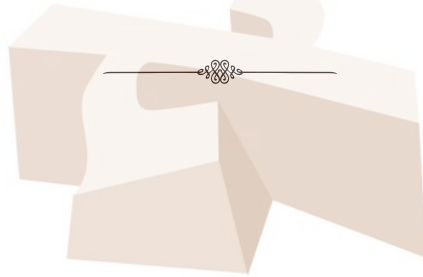
וביותר נראה זכות ההתפארות הזאת בראש השנה בזמן הקיבוץ הגדול ומי שיש לו עינים לראות הוא מתפלא מאד בכל שנה ושנה בעת זמן הקיבוץ כי מי פועל ועוסק זאת לקבץ בכל שנה ושנה קיבוץ גדול כזה ה' עליהם יחיו וכו' וגם בעזרת השם בכל שנה נתוספין נפשות חדשות אל כלל הקיבוץ וראין בחוש ממש הפעולה הטובה שיש לכל אחד מאנשי הקיבוץ בכל השנה על ידי זה ברוחניות. וכמעט שהחיות וההתחזקות של כל אחד בעבודת ה' כל השנה כולה הוא על ידי החיות דקדושה וההארה הגדולה שמקבלין אז בזמן הקיבוץ וכשנתתקן ברוחניות ממילא מסתמא נתתקן גם בגשמיות גם כן כמבואר במקום אחר וכו'" (פרפאות לחכמה, מ' תניינא)

ליקוטי עצות - הקדמת המו"ל

בשנת תקס"ה אמר רבי נחמן מברסלב לתלמידו רבי נתן לחבר ספר בשם 'קיצור ליקוטי מוהר"ן' ובו תמצית העצות המעשיות לעבודת השם מכל התורות המופיעות בספרו 'ליקוטי מוהר"ן'. רבי נתן חיבר את הספר על פי סדר התורות, ואת המהדורה שרבי נחמן אישר הדפיס לאחר הסתלקותו של רבו בשנת תקע"א. ספר בשם זה אשר נדפס בימינו במהדורות שונות אינו הספר המקורי של רבי נתן, אלא כולל תוספות מרובות שנוספו ע"י חסידי ברסלב במשך השנים.

בשנת תקפ"ו כתב רבי נתן את הספר מחדש, והפעם על פי מידות ונושאים בסדר א' ב', וקרא לו בשם 'ליקוטי עצות'. כפי הנראה נשלח להדפסה לראשונה ע"י רבי נתן בשנת תר"א. בדפוס זה נשמטו בטעות ע"י המדפיס תשעה ערכים מהספר, ולאחר פטירתו של רבי נתן בשנת תר"ה הדפיס תלמידו רבי נחמן מטולטשין את הספר בשלמותו ומאז חזר ונדפס פעמים רבות.

לקוטי עצות

תוכן הענינים

ג	הקדמה מאת רבי נתן מברסלב
כא	אמת ואמונה
לג	אנחה
לד	אכילה
לט	הכנסת אורחים
מ	ארץ ישראל
מד	ברית: פגמו ותקונו
נט	בנים
סא	בטחון
סג	בושה
סו	בגדים
סז	גאווה וענוה
עב	דעת
פו	דבור
צב	התבודדות
צט	התחזקות
קיב	השגות והתנוצצות אלקות
קיז	והוי דברים

קיח	זָכְרוֹן
קכא	חֲקִירוֹת וְחֻכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת
קכו	חֲתוּן
קכח	חֲצוֹת - לְסֵדֶר תְּקוּן-חֲצוֹת
קל	חֲטוּל וְנִסְיָנוֹת לְדַרְכֵי
קלב	יְרֵאָה וְעִבּוּדָה
קמא	כַּעַס
קמד	כְּבוֹד
קנא	לִיצְנוֹת
קנג	מְמוֹן וּפְרָנְסָה
קסו	מְחֻשְׁבוֹת וְהִרְהוּרִים
קעב	מְחֻלּוֹקֵת וּמְרִיבָה
קעט	מְנִיעוֹת
קפג	מְקוּהָ
קפד	מוֹעֲדֵי ה' מְקֻרְאֵי קֹדֶשׁ
קפד	מוֹעֲדֵי ה' - שַׁבָּת
קפט	מוֹעֲדֵי ה' - רֵאשׁ חֹדֶשׁ
קצ	מוֹעֲדֵי ה' - שְׁלֹשׁ רְגָלִים
קצג	מוֹעֲדֵי ה' - פֶּסַח
קצד	מוֹעֲדֵי ה' - סְפִירָה וְשָׁבוּעוֹת
קצו	בֵּין הַמְּצָרִים
קצז	מוֹעֲדֵי ה' - אֵלוּל

קצח	מְוַעֲדֵי ה' - ראש השנה
רב	מְוַעֲדֵי ה' - יום פפור
רג	מְוַעֲדֵי ה' - סכות
רה	מְוַעֲדֵי ה' - חנכה
רז	מְוַעֲדֵי ה' - פורים
רח	נגינה
רי	סבלנות
ריד	עזות
ריז	עצה
ריט	עינים
רכב	פדיון
רכג	צדיק
רנג	צדקה
רס	ציצת
רסב	קדושה - ובו נכלל קדוש השם
רסד	רצון וכסופין
רסו	רפואה
רסה	שמחה
רעה	שלום
רעה	תלמוד תורה
רצד	תפלה

עצות

תוכן הענינים

לקויי

טז

שיט	תוכחה
שכו	תפלין
שכח	תענית
של	תשובה
שלט	תמימות
בסוף הספר	תקון הכללי

לקוטי עצות

הקדמה

מאת רבי נתן מברסלב

מי האיש החפץ חיים, מי הבוחר בחיים נצחיים, מי החס על נפשו באמת, מי לה, ישים לבו אל החבור הקטן הזה, מעט הפמות ורב האכיות. הביטו וראו והתמהמהו תמהו, כי פעל פעל בימיהם, אשר נתגלו דרכים ועצות נפלאות ונוראות, חדשים גם ישנים, מוסדים על אדני פז, שתולים על פלגי מים, נובעים ממעין היוצא מבית ה', מים עמקים עצה בלב איש אשר הדלם איש תבונות. לכו חזו מפעלות ה', שימו לבבכם לדברים האלה, כי הם דברים העומדים ברומו של עולם, דברי אלקים חיים ומלך עולם, דברים המחיין את כל הנפשות מקטן ועד גדול, מרום כל דרגין עד תכלית מדרגה התחתונה, אין דבר עצה קדושה נעלם ממך אשר לא תמצאהו בספר הזה, וכל אשר תשאֵלך נפשך לא יאצל ממך הכרך הקטן הזה.

הט אונך ושמע, פקח עיניך וראה, והבן והבט האמת לאמתו, הסר ממך עקשות לב, ודרכי ליצנות ושקרים וחקמות של הבל הרחק ממך, חוסה על נפשך והטה דעתך ומחשבתך אל האמת לאמתו, כי אם חס ושלום תטה מן האמת - את מי תטעה, הלא לא תטעה כי אם את עצמך, איתי ספר הזה וחזה בו: היש בלשונו עולה חס ושלום, אם הטה אשורו מני דרך הישר והאמת אשר דרכו בו אבותינו מעולם. בה' בטחתי, אל אבוש בדברים האלה לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי.

אודה ה' מאד בפי ובתוף רבים אהללנו, אשר עמד לימין אביון כמוני וחזקני ואמצני ללקט שושנים נוראים כאלה, סגלות יקרות ורפואות נצחיות האלה,

חיי נפשות כאלה, מבארות מים חיים, ממעיני הישועה, אשר כל הנובע מהם, כלם מיסדים על דברי אבותינו ורבותינו זכונם לברכה בתורה שבכתב ובעל-פה, בתורה נביאים וכתובים ותלמוד בבלי וירושלמי ומדרשים וספרי הזהר הקדוש וספרי האר"י ז"ל, עליהם בנויים ומיסדים הדברים האלה המובאים בפרך הנורא הזה. ולהרחיב בשבח מעלתם יקצרו המון יריעות, אף המסתכל בהם בעין האמת יראה בעצמו את יקר תפארת גדלתם, והאמת יעיד על עצמו. וה' אלקים אמת יתן ליעקב אמת, וישלח אורו ואמתו וינחנו תמיד בדרך האמת, ויטה שכמנו לעבדו כל ימי חיינו באמת, לאהב השלום והאמת, עד יכון בחד כסא דוד וישב עליו באמת, במהרה בימינו אמן:

ליקוטי עצות

אמת ואמונה

- א. עקר הגאולה תלויה באמונה, פי עקר הגלות אינו אלא בשביל חסרון אמונה.
(ליקוטי מוהר"ן תורה ז' אות א')
- ב. אמונה, ותפלה, ונסים, וארץ-ישראל - הם בחינה אחת, וכלם תלויים זה בזה.
(ליקוטי מוהר"ן תורה ז' אות א')
- ג. יש בני אדם המכסים כל הנסים בדרך הטבע. וכשיכלו אלו האפיקורסים שאין להם אמונה בנסים, ותתרבה אמונה בעולם - אז יבוא משיח; פי עקר הגאולה תלויה באמונה כנ"ל.
(ליקוטי מוהר"ן תורה ז' אות א')
- ד. אי אפשר לבוא לאמונה פי אם על-ידי אמת. (הינו, פי עקר האמונה אינה אלא במה שאין השכל מבין, פי במקום שהשכל מבין - אין שייך אמונה; ואם כן, כשאין השכל מבין - מהיכן יבוא להאמין במה שצריך להאמין. על-כן עקר האמונה תלויה באמת, שאם ירצה האדם להסתכל על האמת לאמתו - יבין מאליו שצריכין להאמין האמונה הקדושה בהשם יתברך ובצדיקים האמתיים ובתורתו הקדושה, אף-על-פי שאי אפשר להבין בשכלנו המגשם; פי על-ידי הסתכלות על האמת בעין האמת יבין מרחוק שהאמת הוא כך, רק שאי אפשר להבין בשכל וצריכין רק להתחזק באמונה שלמה. והבן היטב).
- (ליקוטי מוהר"ן סימן ז' אות ב')
- ה. אי אפשר לבוא לאמת אלא על-ידי התקרבות לצדיקים אמתיים, וילך בדרך עצתם, ולא יטה לימין ולשמאל מדברייהם, ועל-ידי זה נחקק בו אמת וזוכה לאמונה וכו' וכו'. וכן צריך להרחיק את עצמו מעצת רשעים ומתנגדים וחולקים על האמת. וכל זה זוכין על-ידי מצות ציצית

שְׁהִיא בְּחִינַת שְׁמִירָה מְנַאֵף שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲצוֹת רְשָׁעִים, וְזוֹכִין לְתַקּוֹן הַבְּרִית שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲצוֹת שֶׁל צְדִיקִים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ז' אות ג' ד')

ו. עַל-יְדֵי שְׁמִתְפַּלֵּל בְּכַח, וּמְכַנֵּס כָּל כּוֹחוֹ בְּאוֹתִיּוֹת הַתְּפִלָּה - עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִים לְאַמוּנָה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ט' אות א')

ז. אִלוּ בְּנֵי אָדָם הַמְּכַחֲשִׁים כָּל הַנְּסִים וְאוֹמְרִים שֶׁהַכֹּל דֶּרֶךְ הַטְּבַע, וְאִם רוֹאִים אֵיזָה נֶס - הֵם מְכַסִּים הַנֶּס עִם דֶּרֶךְ הַטְּבַע, שְׂאוֹמְרִים שֶׁזֶה דֶּרֶךְ הַטְּבַע, הֵם פּוֹגְמִין בְּאַמוּנָה מְאֹד, וּפּוֹגְמִין בַּתְּפִלָּה, וּבְאַרְצֵי-יִשְׂרָאֵל, וְהֵם מְאַרְיְכִין אֶת הַגָּלוּת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ט' אות ה')

ח. לְפִי הַתְּמַעֲטוֹת הָאַמוּנָה - כֵּן הִסְתַּרְתָּ פָּנֶי ה' וַחֲרוֹן אַפּוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וְאַזִּי הַצְּדִיקִים בּוֹרְחִים מִשְׁרָרָה וְכַבּוּד, וְאִין לְהַעוֹלָם מְנַהֵג אֱמֶתִי. וְעַל-יְדֵי שְׁמִשְׁבְּרִין הַכַּעַס בְּרַחֲמָנוּת - עַל-יְדֵי-זֶה נִמְתַּק הַחֲרוֹן אַף, וְאַזִּי הַצְּדִיקִי אֱמֶת מְקַבְּלִין הַכַּבּוּד וְהַמְּנַהֵגוֹת, וְזוֹכִין לְמְנַהֵג אֱמֶתִי שְׂיָבִיא כָּל אֶחָד אֶל הַתְּכֵלִית הָאֱמֶתִי.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ח אות ב')

ט. אִין לְאָדָם לְקַבֵּל מְנַהֵגוֹת וּשְׁרָרָה - כִּי אִם כְּשֵׁי שֶׁ לוֹ אֱמוּנָה בְּשִׁלְמוֹת שְׂאִין שְׁלֵמוֹת אַחֲרָיו, וְאַפְלוּ מִי שֶׁהוּא מְאַמֵּן בְּאֵיזָה דָּבָר שֶׁהוּא מִדְּרָכֵי הָאֱמוּרִי, כְּגוֹן: 'צְבִי הַפְּסִיקוּ בְּדֶרֶךְ', אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא מְאַמֵּן בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ - אִין לוֹ לְקַבֵּל הַמְּנַהֵגוֹת. וְאִף שֶׁהָאָדָם חוֹשֵׁב בְּעֵצְמוֹ שֵׁי שֶׁ לוֹ רַחֲמָנוּת עַל הָעוֹלָם - וְעַל-כֵּן רוֹצֵה בְּהַנְהִיגָתוֹ, בְּאַמֶּת הוּא רוֹדֵף אַחַר הַכַּבּוּד, וְתוֹלֵה רְדִיפָתוֹ בְּרַחֲמָנוּת. וְעַל-יְדֵי זֶה יְכוֹלִין לָבוֹא לְמִינּוֹת וְאַפְּיִקוֹרְסוֹת חַס וְשָׁלוֹם אֲבָל מִן הַשָּׂמַיִם מְרַחֲמִין, וְאִין מְנַחֵחִין הַמְּנַהֵגוֹת בְּיָדָם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ח אות ג' ו')

י. צָרִיךְ לְשַׁמֵּר מְאֹד אֶת הָאַמוּנָה שֶׁלֹּא תִתְקַלְקַל חַס וְשָׁלוֹם. כִּי עַל-יְדֵי קְלָקוֹל הָאַמוּנָה אִין יְכוֹלִים לְקַבֵּל מוֹסֵר מְמוֹכֵיחִי אֱמֶת, וְנִתְקַלְקַל הַשָּׁלוֹם, וְנַעֲשֶׂה גְרוּשׁ וּמַחְלֵקֵת חַס וְשָׁלוֹם, וּבָאִים לְכַפִּירוֹת, וְלַעֲבוּדָה-

זרה, ולאמונות כזביות. כי האמונה היא עקר חותם העליון של הקדשה
שצריכין לשמרו מאד, שעל-ידי-זה נשמר כל הקדשה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ב אות א' ב')

יא. אי אפשר לזכות לאמונה שלמה כי אם על-ידי שבאים לצדיקי הדור
האמתיים, כי כל עקר אמונת ישראל ממשיכין הם להדור, כי הם כלליות
הקדשה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ב אות ג')

יב. אמת ואמונה הם בחינת אנפין נהירין, בחינת שמחה, בחינת חיים;
ועל-כן זוכין לאריכות ימים על-ידי-זה. ולהפך: שקר מקצר ימים, כי
שקר הוא בחינת מיתה, אנפין חשוכין, עבודה-זרה רחמנא לצלן.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ג אות א')

יג. אמונה היא 'אחרית הימים', כי עליה עומדים כל המדות, כי האמונה
היא יסוד ושרש כל הקדשה. וכבר נתבאר למעלה (באות ד') שעל-ידי
אמת באים לאמונה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ג אות ג')

יד. אפלו מי שזוכה להמשיך איזה שכל דקדשה - צריך להמשיך אמונה
לתוך השכל, כי אין לסמוך על השכל בעצמו.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ד אות ו')

טו. על-ידי תלמידי חכמים שאינם הגונים שאומרים תורה נפולה, על-ידי-זה
באים כפירות ובזיונות והתנגדות על יראי השם. והתקון לזה: הכנסת
אורחים תלמידי חכמים אמתיים, ועל-ידי-זה זוכין לאמונה, ולשפר
הכפירות והבזיונות, ולהתגבר על המתנגדים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ח אות א' ב' ג')

טז. עקר חשיבות הצדקה ושלמותה היא על-ידי האמונה, וכל הברכות
והשפעות הבאים על-ידי הצדקה - אין להם שלמות כי אם על-ידי
אמונה, שהיא מקור הברכות. ועקר אמונה זוכין על-ידי שמירת
שבת-קדש.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"א אות ב')

יז. וכן שלמות כל הדברים היא האמונה, ובלתי האמונה - כל הדברים הם

חסרים. וכן שלמות התורה שהיא הדעת היא רק על-ידי אמונה, כי כל התורה עומדת רק על האמונה, כי עקר הוא האמונה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"א בדיבור המתחיל: שלימות כל הדברים)

יח. עקר קיום האמונה הוא רק על-ידי שמירת הברית.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"א אות ג')

יט. על-ידי אמונה מחדשין המח - שהוא הנשמה - בשעת שנה, וזוכין לקבל על-ידי השנה שכל חדש ונשמה חדשה מאור הפנים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ה אות ג' ה')

כ. קלוקל האמונה חס ושלום הוא בחינת עבודה-זרה, ועל-ידי-זה נמנע המטר, ואין שבע, ואין שלום, ואין איש עוזר לחברו, וכל אחד צריך לנסע ולטלטל ממקום למקום בשביל פרנסתו.

(ליקוטי מוהר"ן סימן מ')

כא. עקר עשירות בא מאמת. וכשפוגמין באמת - בא עליו עניות, גם בזיונות ובבושות; אבל האוחז במדת האמת - פרנסתו ברוח. (ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ז)

כב. השקר מזיק לעינים בגשמיות וברוחניות.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"א)

כג. כשאומר שקר מתגברים עכירות הדמים שמשם באה המרה-שחורה והדמעות שמקלקלין עיניו; כי אי אפשר לדבר שקר עד שיעבר את דמיו, ואמת אי אפשר לדבר כי אם כשמזכך מקדם את הדמים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"א)

כד. השקר הוא הרע, הוא הטמאה, ועל-ידי-זה מסיר השגחת השם יתברך מעליו; אבל על-ידי אמת - השגחת השם יתברך עליו בשלמות.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"א)

כה. האמת הוא אחד, והשקר הוא הרבה: כי אי אפשר לומר אמת על הדבר - כ"אם אחד, דהינו כמו שהוא דיקא, כגון על כסף - כסף לבד, ועל זהב - זהב לבד וכו'; אבל שקר הוא הרבה, כי יכולין לומר שקרים בלי

שעור, כגון על כסף - שהוא נחשט, או בדיל, או עופרת, ושאר שמוות בלי שעור. על-כן סוף-כל-סוף יתגלה האמת בודאי, ויתבטל ההתנגדות, כי כל ההתנגדות הוא רק מחמת רבוי השקר בלי שעור, שמשם בא כל ההתנגדות, כי באחד אין שייך התנגדות. ועל-כן האמת שהוא אחד בודאי ישאר קיים לעולם, כי האמת הוא אחדותו יתברך, שכל השקרים שמהם ההתנגדות המה יאבדו, והוא יעמד לעולם, כי אמת ה' לעולם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"א)

כו. כשתרצה להכלל באחד עד שיהיה נכלל אחר הבריאה בבחינת קדם הבריאה, שיהיה כלו אחד, כלו טוב, כלו קדש, כמו שהיה קדם הבריאה - תשמר את עצמך משקר, ותדבר רק אמת, ותהיה איש אמת לאמתו; ועל-ידי-זה תהיה נכלל באחד כנ"ל, כי אמת הוא אחד כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"א)

כז. על-ידי אמונה נפתחין שערי הקדשה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ז אות ח')

כח. אמונה אין שייך אלא בדבר שאינו יודע טעם; ואף-על-פי-כן, אצל המאמין - הדבר גלוי כאלו רואה בעיניו את הדבר שמאמין בו, מחמת גדל אמונתו השלמה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ב אות ה')

כט. עקר שלמות האמונה הוא על-ידי שמקרבין רחוקים להשם יתברך. וזה זוכין על-ידי תענית, ואזי זוכין שעל-ידי אכילתו נתיחד קדשא-ברוך-הוא ושכינתה אפין באפין.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ב אות א' ג' ה')

ל. מחמת שאין האמונה בשלמות, על-ידי-זה רבים נכשלים בטעויות, ועושים את הסבות אמצעיים בינם לבין השם יתברך, הינו שמאמינים בהשם יתברך, אבל מאמינים גם כן באמצעי, ואומרים שצריך לסבות. הינו שמאמינים למשל בהסבה של פרנסה, שהוא המשא-ומתן, ואומרים: הסבה של המשא-ומתן הוא עקר, כאלו חס ושלום בלא הסבה של המשא-ומתן אין יכלת ביד השם יתברך לתן להם פרנסה;

ובְהִסְבֵּה שֶׁל הַרְפוּאָה, שֶׁהוּא סְמִים, עוֹשִׂים מֵהֶם עֶקֶר, כְּאִלוּ חֵס וְשָׁלוֹם
 בְּלִי הַסְמִים אֵין יְכַלֵּת בְּיַד הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ לְרַפֵּא; וְאֵין הַדְּבָר כֵּן, כִּי הַשֵּׁם
 יִתְבָּרֵךְ הוּא סִבַּת כָּל הַסְּבוֹת וְעֵלֶת כָּל הָעֲלוֹת, וְאֵין צָרִיךְ לְשׁוֹם סִבָּה.
 וְעִסְקֵנוּ בְּאֵלוּ הַסְּבוֹת - צָרִיךְ לְהֶאֱמִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ לְבַד, וְלֹא לַעֲשׂוֹת
 מִהַסְּבוֹת עֶקֶר.
 (ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ב אות ו')

לא. הַכֵּלֵל הוּא שֶׁכָּל מַה שֶּׁאֵנּוּ עוֹשִׂים, הֵן תְּפִלָּה, הֵן לְמוֹד תּוֹרָה וְעֵשִׂית
 מִצְוֹת - הַכֵּל הוּא כְּדִי שְׂיִתְגַּלֶּה מְלִכוּתוֹ וְאֶמוּנָתוֹ יִתְבָּרֵךְ.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ז)

לב. כְּשֶׁאִדָּם חֲזַק בְּאֶמוּנָה מְאֹד, זוֹכֶה אַחֵר כֶּף לְבוֹא אֶל הַשֶּׁכֶל; וְכֵל מַה
 שֶׁמְּחַזְּק אֶת עֲצָמוֹ בְּאֶמוּנָה יוֹתֵר - בָּא אֶל שֶׁכֶל יוֹתֵר. כִּי הַדְּבָר שֶׁהֵיךָ
 צָרִיךְ מִתְחִלָּה לְהֶאֱמִין, מִחֲמַת שֶׁלֹּא הֵבִין הַדְּבָר - זוֹכֶה אַחֵר כֶּף לְהֵבִינוּ
 בְּשֶׁכֶל עַל-יְדֵי אֶמוּנָתוֹ הַחֲזָקָה, אִךְ אַחֲרֵי-כֵן יֵשׁ לוֹ דְּבָרִים גְּבוּהִים יוֹתֵר
 שֶׁהֵם נִסְתָּרִים מִמֶּנּוּ, וְאֵינוֹ יְכוּל לְהֵבִינֵם בְּשֶׁכֶל, וְאֵזִי צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק יוֹתֵר
 בְּאֶמוּנָה, לְהֶאֱמִין בְּמַה שֶּׁנִּסְתָּר מִמֶּנּוּ עֲתָה וְאֵינוֹ מִבֵּין בְּשֶׁכֶל, עַד שְׂיִזְכֶּה
 לְהֵבִין גַּם אֵלוּ הַדְּבָרִים בְּשֶׁכֶל, וְכֵן לְעוֹלָם. אֲבָל צָרִיךְ לְהִיּוֹת הָאֶמוּנָה
 חֲזָקָה מְאֹד מְאֹד, עַד שֶׁתִּתְפַּשֵּׁט הָאֶמוּנָה בְּכֹל הָאֵיבָרִים, וְאֵזִי יְכוּל לְזַכּוֹת
 לְבוֹא אֶל הַשֶּׁכֶל עַל-יְדֵי הָאֶמוּנָה כִּנְ"ל.
 (ליקוטי מוהר"ן סימן צ"א)

לג. הַנִּצְחָן אֵינוֹ סוֹבֵל הָאֱמֶת, וְאִף אִם יְבָרְרוּ לְעֵינָיו דְּבַר אֱמֶת - יִדְחֶה אוֹתוֹ
 מִחֲמַת נִצְחוֹן. עַל-כֵּן מִי שֶׁרוּצֶה לִידַע הָאֱמֶת לְאֱמֶתוֹ - יִסְלַק מִקֶּדֶם מִדַּת
 הַנִּצְחוֹן מֵעֲצָמוֹ, וְאֵז יוֹכֵל לְרַאוֹת הָאֱמֶת אִם יִרְצֶה בְּאֱמֶת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קכ"ב)

לד. אֶמוּנָה הִיא בְּחִינַת כַּח הַגּוֹדֵל וְכַח הַצּוֹמֵחַ, וְהִיא בְּחִינַת אַרְיִכוֹת אַפִּים.
 הֵינוּ, כְּשִׂישׁ לוֹ אֶמוּנָה בְּשִׁלְמוֹת - הוּא גָּדֵל וְצוֹמֵחַ בְּעִבּוּדְתוֹ יִתְבָּרֵךְ אֶפְלוּ
 אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה, כִּי אֵין יוֹכֵל לְבִלְבְּלוֹ שׁוֹם בְּלְבוֹל וּמוֹנֵעַ, רַק הוּא
 מְאָרִיךְ אַפּוֹ לְסִבֵּל כָּל מַה שֶּׁיַּעֲבֹר עָלָיו. כִּי כָּל הַבְּלְבוּלִים וְהַמְּנִיעוֹת
 מֵעִבּוּדַת ה', מַה שֶּׁאֵינוֹ מִתְקַרֵּב לִירְאֵי הַשֵּׁם, הַכֵּל הוּא מִחֲמַת עֲצָבוֹת

ועצלות וכבודות שפא מחמת חסרון אמונה, כי אם ה'יה לו אמונה שלמה בהאמת כראוי - בודאי ה'יה רץ ומזדרז מאד להתקרב להם; וכן מה שאינו מתפלל כראוי הוא גם-כן מחמת עצלות וכבודות שפא מחסרון אמונה, כי בודאי אם ה'יה לו אמונה שלמה, וה'יה מאמין שהשם יתברך עומד עליו, ושומע כל דבור ודבור שיוצא מפיו, ומאזין לקול תפלתו - בודאי ה'יה מתפלל כראוי בהתלהבות וחסק גדול, אף עקר בלבול התפלה הוא מחמת חסרון אמונה; וכן כל ההתרחקות מצדיקים ויראים ומעבודת השם באמת - הכל מחמת חסרון אמונה שעל-ידי-זה בא עליו עצלות ועצבות וכבודות כנ"ל. אבל פשיש לו אמונה שלמה - אין יכול למנעו שום דבר, רק מאריך אפו לסבל הכל, וגדל וצומח בעבודת השם אף שיהיה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קנ"ה)

לה. לזכות לאמונה ואריכות אפים כנ"ל הוא על-ידי ארץ-ישראל. וצריך כל אדם לבקש מהשם יתברך שיהיה לו כסופין וגעגועים לארץ-ישראל עד שיוזכה לבוא לשם, וגם שיהיה געגועים לכל הצדיקים לארץ-ישראל. והוא סגלה לבטל כעס ועצבות, כי אמונה ואריכות אפים שזוכין בארץ-ישראל הם הפך הכעס והעצבות.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קנ"ה)

לו. עקר שלמות האמונה הוא שיתחזק באמונה חזקה כל-כף - עד שתהיה ברורה וזכה מאד, עד שיהיה דומה בעיניו כאלו רואה בעיניו ממש הדבר שמאמין בו, וכמבאר לעיל באות כ"ח.

(ליקוטי מוהר"ן סימן רנ"ד)

לז. על-ידי מחלקת, על-ידי-זה נופלים מחשבות של רשעים - שהם מחשבות של כפירות - על אנשים פשרים. והתקון לזה: שישתק וימסר המלחמה לה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן רנ"א)

לח. איש אמת, שעושה כל המצוות בכל הדיקדוקים בינו לבין קונו כמו בפני בני אדם, ואין חלוק אצלו כלל, כי אין בו שום צד שקר לעשות חס

ושלום איזה תנועה בעבודתו בשביל בני אדם - הוא ממשיך לעצמו כח
כל הצדקות, ועל-ידי-זה הוא מבטל מחשבות של כפירות הנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן רנ"א)

לט. כשאדם באיזה צרה חס ושלום, אז האמת הוא פגום; על-כן צריך אז
לשמר את עצמו ביותר, שלא יהיה נלקד באיזה טעות ושקר על-ידי
הצרה, חס ושלום.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ב' אות ד')

מ. על-ידי הודאה להשם יתברך בכל עת על כל מה שעובר עליו, ובפרט
כשיוצא מאיזה צרה חס ושלום, ועל-ידי למוד הלכות - על-ידי-זה מאיר
האמת בהדבור, ומשלים כל חלקי הדבור, כי עקר קיום ושלמות הדבור
הוא רק על-ידי אמת; וזוהי להתפלל באמת, שזה עקר שלמות התפלה;
וזוהי לקבל תורת אמת מרבי אמת שיורה אותו בדרך הישר בתורתו
האמתית; וזוהי לעשות שדוכים אמתיים, שישמין השם יתברך לו ולבניו
ווגם האמתי; וכל זה זוהי על-ידי הלל והודאה להשם יתברך, ועל-ידי
למוד הלכות כנ"ל. ועל-ידי-זה זוכה להמשיך הברכה והקדשה והשמחה
של שבת לששת ימי החל. ועל-ידי-זה נתגלה אחדות הפשוט מתוך
פעלות משתנות, להאמין ולידע באמת שכל הפעלות משתנות נמשכין
מאחד הפשוט יתברך, שזאת הבחינה יקרה מאד למעלה בכל העולמות,
ואפלו אצלו יתברך היא דבר נפלא ויקר וחשוב מאד.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ב')

מא. העקר היא האמונה, וצריך כל אחד לחפש את עצמו אם אמונתו שלמה,
ולחזק את עצמו באמונה תמיד. כי על-ידי פגם האמונה באים מכות
מפלאות שאין מועיל להם לא רפואות, ולא תפלה, ולא זכות אבות, גם
אין מועיל להחולה קול צעקות של 'אח' וגניחות; כי לפעמים מועיל
להחולה אלו הקולות, שמרחמין עליו על-ידי-זה, אבל על-ידי נפילת
האמונה - גם אלו הקולות אין מועילין.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ה' אות א')

מב. כשאדם נופל מאמונה חס ושלום, ואזי אין מועיל אפלו קול צעקה בלא דבור, אזי צריך לצעק מעמק הלב, בבחינת: "ממעמקים קראתיך ה'" - מעמקא דלבא, ועל-ידי-זה נתגלין עצות עמקות, ועל-ידי-זה גדלה האמונה ונתתקנה, ועל-ידי-זה חוזרין ונתתקנים כל הנ"ל, שהם רפואה, ותפלה, וזכות אבות וכו'.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ה' אות ב')

מג. על-ידי נפילת האמונה הקדושה, על-ידי-זה נעשין ונתחזקין אמונות כזביות; וכן להפך, כשמעלין ומתקנין האמונה הקדושה, על-ידי-זה נחלשין ונופלין האמונות כזביות, וחוזרין ושבין העכו"ם מאמונות כזביות שלהם לאמונתנו הקדושה, ונעשים גרים. ולפעמים נעשים גרים בכח, דהינו אף-על-פי שאינם באים להתגיר ממש בפעל, אף-על-פי-כן מכירין את השם יתברך במקום שהם, ויודעים ומאמינים שיש יחיד קדמון יתברך; ולפעמים נעשים גרים בפעל ממש, שבאים ומתגירין. ואלו הגרים מזיקין לישראל, ומכניסין גאווה ונאוף בישראל, וצריכין עדין לזה כמה תקונים (עין 'תפלין' אות ו', 'שמחה' אות כ"ד).

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ה' אות ד' ה' ו' ז')

מד. עקר האמונה שלמה זוכין על-ידי התקרבות לצדיק האמתי שיש לו בחינת רוח הקדש, שעל-ידי-זה נתברר המדמה, שעל-ידי-זה עקר שלמות האמונה, שזוכין להאמין בהשם יתברך ובחדוש העולם, שהוא יסוד הכל, וכל העולם תלוי בזה (עין 'צדיק' אות צ"ח).

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ח' אות ח')

מה. האמונה תולה בפה של האדם, שצריכין לדבר האמונה בפה, כמו שכתוב: אודיע אמונתך בפי. ועל-כן כשאדם נופל מאמונה חס ושלום, עצה לזה: שידבר האמונה בפיו, שיאמר בפה מלא שהוא מאמין וכו', כי זה בעצמו שמדבר בפיו דבורי אמונה, זה בעצמו הוא בחינת אמונה; גם על-ידי-זה זוכה לבוא לאמונה שלמה, כי האמונה תולה בפה של אדם כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן מ"ד)

מו. וכן להפך חס ושלום, צריך לזהר מאד שלא להוציא מפיו איזה דבור של כפירה ואפיקורסות חס ושלום אפלו בדרך ליצנות, דהינו שבלבו הוא מאמין, רק שהוא אומר דבור זה של כפירה בשם אחר ומתלוצץ ממנו - גם זה הוא אסור גדול, כי זה מזיק לאמונה, כי על השם יתברך ברוך הוא אסור לומר דברי הלצות אפלו בדרך שחוק.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן מ"ד)

מז. וצריך לזהר מאד שלא להביט כלל בספרים המדברים מחקירות, כי הם מזיקים ופוגמין מאד את האמונה הקדושה. וכבר מבאר זה בכמה מקומות, אך צריך לכפל כמה פעמים אזהרה זאת לבל יאבד עולמו פרגע חס ושלום.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן מ"ד)

מח. טוב יותר להאמין אפלו בשטותים ושקרים כדי להאמין גם בהאמת - מלכפור בכל חס ושלום, דהינו לכפור בשטותים ושקרים - ועל-ידי-זה נעשה הכל ליצנות אצלו, וכופר גם בהאמת.

(שיחות הר"ן סימן ק"ג)

מט. שלמות האמונה הוא רק כשמאמין בשם יתברך בלי שום חכמה כלל ובלי שום אות ומופת ובלי שום חקירה כלל, רק בפשיטות ובתמימות, כמו שהנשים והמונים עם ישראל מאמינים.

(שיחות הר"ן סימן ל"ג)

נ. יש חכמים שהם חכמים אפלו בחכמות התורה - ואין להם אמונה. אלו החכמים נקראים 'בעלי ראטון', וצריך להתרחק מהם ומשכונתם בכל מיני התרחקות שהזהירו רבותינו זכרונם לברכה להתרחק מבעלי ראטון מממש, כי הכל פיהם מזיק מאד לאדם פשר, וגם יכול לפל לתאות נאוף חס ושלום על-ידי הכל פיהם, כי אלו החכמים הנ"ל על-פי רב הם נואפים גדולים מאד.

(שיחות הר"ן סימן ק"ו)

נא. על-ידי שמחת תורה ומצוות עד שמרקד מחמת שמחה, על-ידי-זה נתעלה האמונה הקדושה.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן פ"א)

נב. כְּשֵׁיִשׁ קִטְנוֹת וּפְגָם בְּאֲמוּנָה צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדוֹת קָשׁוֹת, כְּגוֹן תְּעַנִּית וְכִיּוֹצֵא. אָבֵל כְּשֶׁהָאֲמוּנָה בְּשִׁלְמוֹת יְכוּלִין לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל דָּבָר, כִּי אֵין הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בָּא בְטְרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן פ"ו)

נג. אֲמוּנָה חָשׁוּב כְּצִדְקָה. (שיחות הר"ן סימן ל"ד)

נד. עַל-יְדֵי אֲמוּנָה זוֹכֶה לְבָנִים. 'אֲמוּנָה' בְּגִימְטְרִיא 'בָּנִים'. (שיחות הר"ן סימן ל"ד)

נה. אֲמוּנָה הוּא דָּבָר חָזֵק מְאֹד. וְעַל-יְדֵי אֲמוּנָה וּתְמִימוֹת בְּלִי שׁוֹם חֲכָמוֹת זוֹכִין לָבוֹא לְבַחֲיַת רְצוֹן, שֶׁהוּא לְמַעַלָּה אֶפְלוּ מִחֲכָמָה דְקַדְשָׁה, דְּהֵיִנוּ שְׂיִזְכָּה שְׂיִהְיֶה לוֹ רְצוֹן מְפֹלֵג חָזֵק מְאֹד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּהַשְׁתַּוְקָקוֹת נִמְרָץ מְאֹד - עַד שֶׁלֹּא יִדַּע כָּלֵל מָה לַעֲשׂוֹת מִגְדֹּל הַהַשְׁתַּוְקָקוֹת, וַיִּצְעַק בְּכָלוֹת הַנַּפֶּשׁ וְכוּ'.

(שיחות הר"ן סימן ל"ב)

נו. יֵשׁ שְׂפָאִים עֲלֵיהֶם מִחֲשָׁבוֹת עַל הָאֲמוּנָה הַקְדוּשָׁה מִחֲמַת שֶׁלֹּא נוֹלְדוּ בְּקַדְשָׁה כְּרֹאֵי, וַיֵּשׁ שֶׁהוֹסִיפוּ עַל זֶה מַעֲשִׂיהֶם הָרַעִים שֶׁעָשׂוּ בְּעֶצְמָם, כִּי יֵשׁ עֲבֵרוֹת שֶׁהֵם מְכַנְּסִים כְּפִירוֹת בְּאָדָם. וְעַל כָּל זֶה צְרִיכִין בּוֹשָׁה וְלֵב נִשְׁבָּר, שְׂמִי שֵׁיִשׁ לוֹ חֲקִירוֹת וּמִחֲשָׁבוֹת כְּאֵלוֹ חֵס וְשָׁלוֹם שֶׁהֵם כְּנִגְדֵי אֲמוּנָתָנוּ הַקְדוּשָׁה, רֹאֵי לוֹ לְהַתְבַּיֵּשׁ מְאֹד מְאֹד עַל שֶׁבָּא לָזֶה בְּעוֹנוֹתָיו; וְעַל-יְדֵי הַבּוֹשָׁה וְלֵב נִשְׁבָּר יִגְרַשׁ וַיִּשְׁבַּר הַכְּפִירוֹת. גַּם כְּבָר מְבֹאָר עֲצָה גְדוֹלָה לְאֲמוּנָה: לוֹמַר וּלְדַבֵּר הָאֲמוּנָה בְּפִיו, כַּנִּל בְּאוֹת מ"ה.

(שיחות הר"ן סימן ל"ב)

נד. מִי שֵׁיִשׁ לוֹ אֲמוּנָה - חֲזִיו חַיִּים, אָבֵל בְּלֹא אֲמוּנָה חֵס וְשָׁלוֹם - אֵין לוֹ חַיִּים כָּלֵל. כִּי אֵין אָדָם שֶׁלֹּא יַעֲבְרוּ עָלָיו תְּלָאוֹת רַבּוֹת וְהִרְפַּתְקָאוֹת וְצָרוֹת, כִּי אָדָם לְעַמְל יֵלֵד; וְכִשְׂיֵשׁ לוֹ אֲמוּנָה, אֲזִי אֶפְלוּ כְּשֶׁבָּאִים עָלָיו יִסּוּרִים וְצָרוֹת חֵס וְשָׁלוֹם - יוֹכֵל לְנַחֵם אֶת עַצְמוֹ וּלְהַחֲיִית אֶת עַצְמוֹ כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַרְחֵם עָלָיו וַיִּיטִיב אַחֲרֵיתוֹ, וְהִסּוּרִין הֵם לוֹ לְטוֹבָה וּלְכַפְרָה, כִּי כָּל מָה שֶׁעוֹשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא בְּנוֹדָאֵי לְטוֹבָה גְדוֹלָה; אָבֵל מְחַקֵּר,

שֶׁאֵין לוֹ אֲמוּנָה, כְּשֶׁבָּא עָלָיו אֵיזָה צָרָה - אֵין לוֹ לְמִי לְפָנוֹת, וְאֵין לוֹ
 בְּמָה לְהַחֲיוֹת אֶת עֲצָמוֹ וּלְנַחֵם אֶת עֲצָמוֹ, עַל-כֵּן אֵין לוֹ שׁוּם חַיִּים כָּלֵל,
 מֵאַחַר שֶׁהוֹלֵךְ בְּלִי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וּבְלִי הַשְּׂגָחָה רַחֲמָנָא לְצַלָּן. אָבֵל עַל-יַדִּי
 אֲמוּנָה חֲיָיו טוֹבִים תָּמִיד כַּנִּ"ל.
 (שיחות הר"ן סימן ל"ב)

נח. עֵקֶר אֲמוּנַת הַיְחוּד הוּא עַל-יַדִּי הַצְּדִיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם קוֹצֵא דְאוֹת
 דְּל"ת דְּאֶחָד, כְּדֹאִיתָא בְּזִהַר הַקְּדוּשׁ שֶׁהַצְּדִיק הוּא קוֹצֵא דְאוֹת דְּל"ת
 וְכו'.

(שיחות הר"ן סימן רפ"ב)

אֲנַחָה

א. אֲנַחָה וּגְנוּחֵי שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי הוּא יָקָר מְאֹד, כִּי הוּא שְׁלֵמוֹת הַחֲסָרוֹנוֹת. אֲבָל אֵי אֶפְשָׁר לְהַשְׁלִים הַחֲסָרוֹן עַל-יְדֵי אֲנַחָה כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתְּקָרְבוֹת לְהַצְדִּיק שֶׁהוּא הָרַב הָאֵמֶת שֶׁבְּדוֹר, כִּי מִמֶּנּוּ מְקַבְּלִין הָרוּחַ חַיִּים לְהַשְׁלִים הַחֲסָרוֹן עַל-יְדֵי אֲנַחָה (עֵין 'צְדִיק' אוֹת י"א).

(ליקוטי מוהר"ן סימן ח' אות א' ב')

ב. כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל כְּרַאוּי בְּדַבְּרוֹת אוֹ מִתְבוּדָד כְּרַאוּי, וּבְאִמְצָע הוּא נוֹפֵל מִמְדַּרְגָּתוֹ - זֶה נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הָאֵמוּנָה. וְאִזִּי צָרִיךְ שְׂיִשְׁבֵּר לְבוֹ בְּקִרְבוֹ, וַיִּתְבַּיֵּשׂ בְּעֲצָמוֹ עַל שֶׁנִּפְּלַ וְנִשְׁלַף מִשָּׁמַיִם לָאָרֶץ, וַיִּרְחַם עַל עֲצָמוֹ עַד שְׂיִתְאַנַּח, וְעַל-יְדֵי הָאֲנַחָה - יִחְזֹר לְמַדְרַגָּתוֹ.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ק"ח)

ג. אֲנַחָה דִקְדוּשָׁה יְקָרָה מְאֹד, כִּי עַל-יְדֵי שְׂמִתְאַנַּח עַל שְׂרָחוֹק מִהַקְדוּשָׁה, עַל-יְדֵי-זֶה נִפְסָק מִחֻבֵּל הַטְּמֵאָה וְנִתְקַשֵּׁר לְחֻבֵּל דִקְדוּשָׁה. וְכֵן לְהַפְּךָ חֵס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁמִּתְאַנַּח עַל אֵיזָה דְבַר תְּאוּהָ שֶׁהוּא נִכְסָף אֵלֶיהָ - הוּא לְהַפְּךָ חֵס וְשָׁלוֹם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ק"ט)

ד. אֲנַחָה שְׂמִתְאַנַּח הָאָדָם עַל עֲוֹנוֹתָיו אוֹ עַל מַעוֹט הַשְּׂגָתוֹ, הִיא יוֹתֵר טוֹב מִכַּמָּה סְגוּפִים וְתַעֲנִיּוֹת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ק"ט)

עֵין עוֹד מַעֲנִין אֲנַחָה: עֲזוֹת אוֹת ב' ג', שְׁעַל-יְדֵי אֲנַחָה דִקְדוּשָׁה שׁוֹכְרִין עֲזוֹת הַגּוֹף, וְאִזִּי הַנְּשֻׁמָּה יְכוּלָה לְהַתְּקַרֵּב לְהַגּוּף לְהוֹדִיעַ לוֹ מִהַשְּׂגוֹת שֶׁהִיא מְשַׁגֵּת וְכוּ', עֵין שָׁם.

אכילה

א. על-ידי אכילה בכשרות פראוי, שאוכל במתינות ואינו אוכל בדרוך הלעטה, על-ידי-זה נתתקן השכל, ונכנע הפסילות. אבל כשאוכל כזולל וסובא, על-ידי-זה מתגבר הפסילות על השכל, ועל-ידי-זה נחשף אצלו אור הצדיק, ואינו יכול לקבל ממנו יראה ואהבה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ז אות ב' ג')

ב. על-ידי צדקה לצדיקים אמתיים ולעניים הגונים, על-ידי-זה נעשין גרים. ועל-ידי-זה נתתקן פגם האכילה, ועל-ידי-זה נשלם השכל, וזוכה לראות אור הצדיק, ועל-ידי-זה זוכה לקבל ממנו יראה ואהבה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ז אות ב' ג' ד' ה')

ג. מי שיש לו שלמות לשון הקדש, והוא שומר הברית - הוא יכול לעורר התנוצצות האותיות שיש בכל דבר, ואזי אכילתו ושתייתו וכל תענוגיו אינו אלא מהתנוצצות האותיות, ומזה מאיר לבו. ועל-ידי-זה פניו מאירות, וזוכה לזכך את הפנים כל-כף עד שיוכל לעורר אחרים בתשובה על-ידי שישתפלו בפנים שלו לבוד; כי יראה כל אחד את עצמו בפנים שלו כמו במראה, ויראה איך שהוא משקע בחשך, עד שבלא תוכחה ובלא מוסר יעורר את חברו בתשובה, רק ממה שייביט בפנים שלו לבוד כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ט אות ב' ו' ז' ח' ט')

ד. כשאדם מרגיש איזה רעבון, שמתגבר עליו תאות אכילה - ידע שיש לו שונאים. בכך צריך לשדד ולשבר הבהמיות שלו המתאוה לאכל, כי עקר הרעבון הוא לבהמיות, ועל-ידי-זה ינצל מהשונאים. (ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ט)

ה. על-ידי תאות אכילה בא מחלקת, שמחרפין ומבזין אותו. וכשמשריין את תאות אכילה - זוכה לשלום, ואז יש גם למעלה שלום במרומו, ואזי נתגלה ונתרבה שבע גדול בעולם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ט)

ו. מי שהוא מְשַׁקֵּעַ בְּתַאֲוֹת אֲכִילָה - בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא רָחוֹק מֵאֲמַת, וּבִידוּעַ שְׂדֵינִים שׁוֹרִין עָלָיו. גַּם זֶה סִימָן עַל דְּלוּת. גַּם יָבוֹא לְיָדֵי בְּזִיוּנוֹת וּבּוֹשׁוֹת.
(ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ז)

ז. מי שהוא מְשַׁבֵּר תַּאֲוֹת אֲכִילָה, הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹשֶׂה עַל-יָדוֹ מוֹפְתִים.
(ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ז)

ח. יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֵׁשִׁנִּים אֶת יְמֵיהֶם. וַיֵּשׁ שֶׁנִּפְלוּ לְבַחֲיַת שָׁנָה עַל-יְדֵי תַאֲוֹת וּמַעֲשִׂים רָעִים; וַיֵּשׁ שֶׁהֵם אֲנָשִׁים כְּשָׂרִים וַיְפִים, רַק שֶׁנִּפְּלֹתָם עַל-יְדֵי אֲכִילָה. כִּי לְפַעֲמִים כְּשֶׁאוֹכֵל אָדָם מֵאֲכָל שְׂלֵא נִתְבָּרַר עֲדִין לְמֵאֲכָל אָדָם, עַל-יְדֵי-זֶה נוֹפֵל מִחוּ לְבַחֲיַת שָׁנָה; כִּי כְּשֶׁאוֹכֵל בְּקִדְשָׁה וּבִטְהָרָה, אֲזִי מֵאִיר פָּנָיו, הֵינוּ שְׂכָלוֹ, עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ; אֲבָל כְּשֶׁאֵין אֲכִילָתוֹ בְּקִדְשָׁה - אֲזִי הַמֵּאֲכָל מִבִּיא רַע אֶל הַלֵּב, וְעַל-יְדֵי-זֶה אוֹבֵד אֶת פָּנָיו וְשְׂכָלוֹ, וְנוֹפֵל לְבַחֲיַת שָׁנָה, וְאֵפְלוּ שֶׁנִּדְמָה לְהַעוֹלָם שֶׁהוּא עוֹבֵד ה' וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה, אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא בְּבַחֲיַת שָׁנָה, כִּי כָּל עֲבוֹדָתוֹ נִשְׁאָר לְמַטָּה, וְאֵין לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ נַחַת מִמֶּנָּה. וְצָרִיךְ לְעוֹרְרוֹ מִשְׁנָתוֹ, וְאֵי אֶפְשֶׁר לְעוֹרְרוֹ כִּי אִם כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר תְּחִלָּה קִצְתָּ מֵעֲצָמוֹ. וְהַתְעוֹרְרוֹת הַשָּׁנָה, שְׂלֵא יִכְלֶה יָמָיו בְּשָׁנָה חֵס וְשָׁלוֹם, זוֹכִין עַל-יְדֵי סְפוּרֵי מַעֲשִׂוֹת שֶׁל הַצְּדִיקֵי אֲמַת. אֲשֶׁרֵי הַזּוֹכֶה לָבוֹא לְצִדִּיק כְּזֶה שְׂיוֹכֵל לְעוֹרְרוֹ מִשְׁנָתוֹ, שְׂלֵא יִישָׁן אֶת יָמָיו חֵס וְשָׁלוֹם.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ס' אות ו')

ט. מֵאֲכָל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי צָרִיךְ לְהִיּוֹת מֵאֲכָל אַחַר שֶׁנִּתְבָּרַר, וְאֵין בּוֹ שׁוֹם תְּעוּבוֹת מִהַסְטֵרָא-אַחְרָא; כִּי מֵאֲכָל שְׂיֵשׁ בּוֹ תְעוּבוֹת, עַל-יְדֵי מֵאֲכָל כְּזֶה יוֹכֵל הָאָדָם לְחַטָּא. וְהַבְּרוּר שֶׁל הַמֵּאֲכָלִים הוּא עַל-יְדֵי אֲמוּנָה שְׁזוֹכִין עַל-יְדֵי תְעִנִית. וְאֵז נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי אֲכִילָתוֹ יְחוּד קִדְשָׁא-בְּרִיךְ-הוּא וְשְׂכִינְתֵיהָ אֶפִּין בְּאֶפִּין.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ב אות א' ב' ה')

י. כָּל הַתַּאֲוֹת הֵם בְּחִינַת קְלָפוֹת וּמוֹתְרוֹת, כִּי בְּלֹא הַתַּאֲוֹת יְכוֹל הַגּוֹף לְהִתְקַיֵּם. וּכְשֶׁמִּתְגַּבְּרִים הַתַּאֲוֹת עַל הָאָדָם הוּא הַתְּגַבְּרוֹת הַקְּלָפוֹת עַל הַקְּדוּשָׁה. וְרֵאשִׁי הַתַּאֲוֹת הֵם תַּאֲוֹת אֲכִילָה וְשִׁתְיָה, שְׂפָל הַתַּאֲוֹת נִמְשָׁכִים

אחריהם. וכשהם מתגברים הם ממשיכין את הדבור לגלות, ואזי הוא בכחינת "נחר גרונני", ואינו יכול לדבר שום דבור לפני השם יתברך. והתקון לזה: תענית, ואז יוכל לדבר, ועל-ידי-זה יכולין לקרב הרחוקים להשם יתברך שזה עקר שלמות האמונה, ואזי אכילתו יקרה מאד כנ"ל, כי נעשה יחוד גדול על-ידי אכילתו כנ"ל. (ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ב אות א' ג' ה')

יא. על-ידי תאות אכילה נפגם הכבוד דקדשה, ואזי מתגברין העזי-פנים שבדור, כי נופל הכבוד אל העכו"ם והרשעים והעזי-פנים שבדור, שהם נוטלים כל הכבוד והממשלה, ואזי הוא בחינת הסתרת פנים, בחינת התגברות הדינים חס ושלום. אבל כשמשבירין תאות אכילה, על-ידי-זה הוא נשיאות פנים, בחינת בטול הדינים, ואזי הכבוד דקדשה בשלמות, ואין שום שררה והתמנות להעזי-פנים. (ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ז אות ג')

יב. צריך לדקדק מאד לבלי לאכל יותר מצרכו, כי כשאוכל יותר מצרכו - מזיק לו מאד, כי אפלו שאר המאכלים מצטרפים עם זאת האכילה, ומזיקים לו הרבה. (ליקוטי מוהר"ן סימן רנ"ז)

יג. כשאדם אוכל אכילה יתרה הוא כמו בהמה, כי גדר האדם הוא לאכל רק כפי מה שצריך, וכשאוכל יותר - הוא מעשה בהמה ממש. ועל-ידי-זה שאוכל אכילה יתרה, על-ידי-זה בא חלי הקדחת רחמנא לצלן. וכן על-ידי שמזדמן להאדם בתוך מאכלו שלא נתברר עדין למאכל אדם, על-ידי-זה בא גם-כן חלי הקדחת רחמנא לצלן. (ליקוטי מוהר"ן סימן רס"ג)

יד. תאות אכילה היא אחת משלש תאוות שפוגמין ומפסדין היראה שבלב. ועל-ידי שמקבלין חג הסוכות כראוי, על-ידי-זה נמשך דעת לתקן תאות אכילה, ואז זוכה ליראה ולתפלה וכו'. (עין 'יראה' אות י"ט כ' כ"א).

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן א' אות ד' ה' ח')

טו. לפעמים על-ידי המאכלים שאוכלים נתקלקל החלום, בבחינת חלום

על-ידי שד' חס ושלום, ויכולים לבוא על-ידי-זה לטמאת קרי חס ושלום. והתקון לזה הוא שמחה, להתחזק להיות בשמחה תמיד.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ה' אות י')

טז. מי שזוכה להתקרב לרבי אמת שיונדע להאיר הדעת הקדוש בישראל כראוי, והוא איש חיל, ולא להפך שקורין 'שלימזלניק', על-ידי-זה יכול לקבל בעת האכילה הארת הרצון המפלג, דהינו שיאיר לו הרצון בעת האכילה, וישתוקק ויכסף מאד אליו יתברך ברצון מפלג בלי שעור, בלי שום ידיעה, שלא ידע כלל מה הוא רוצה, רק רצון פשוט בכלות הנפש אליו יתברך.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ז' אות ז' ח' ט' י')

יז. על-ידי מזונא דגופא, דהינו תאות אכילה ושתייה - נחלש מזונא דנשמתא, ונפגם היראה שהיא בחינת ריח טוב, שהיא עקר מזונא דנשמתא.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ח' אות א')

יח. על-ידי שמקבלין תוכחה מהצדיק האמת שיכול להוכיח את ישראל כראוי (כמו שכתוב בפנים), על-ידי-זה מגבירין מזונא דנשמתא על מזונא דגופא.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ח' אות א')

יט. עקר האכילה היא בשביל ברורים, כדי שיתברר המאכל ויהיה נעשה ממנו אמרי שפר, שהם הברכות שמברכין עליו, ומתפללין ולומדים ועובדים השם יתברך בכחות האכילה. וזה צריך כל אדם לבנון בשעת אכילתו, ואזי האכילה בבחינת קטרת, וזוכה לשמחה, ונעשה מזה עטרה של חסד ורחמים למלך שלמה, שעל זה נאמר: "צאינה וראינה וכו' בעטרה וכו'". ועל-ידי-זה זוכה לפרנסה בנקל.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ט"ז)

כ. כל אחד מישראל, אפלו צדיק גדול - צריך שיהיה לו איזה צער בכל יום; וכל מי שיש לו דעת יותר גדול - צערו גדול ביותר. ועל-ידי אכילה בקדושה וביראת שמים, על-ידי-זה ממתיקין זה הצער שלא יתגבר חס ושלום.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ע"ז)

כא. על-ידי אכילה בקדושה וביראת שמים, על-ידי-זה נעשה הפה בבחינת קומת אדם, וזוהי לבוא על-ידי-זה לבחינת 'שכינה מדברת מתוך גרונו'. אבל מי שאין אכילתו בקדושה, אזי פיו שאוכל הוא בגדר בעל-חי, והרי הוא כמו בהמה ממש חס ושלום.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ע"ז)

כב. עקר היראה היא באה ונגשת אל האדם בשעת אכילה, על-פני צריך לזהר מאד לאכל בקדושה, ולהמשיך על עצמו היראה הבאה אליו אז. ועל-ידי-זה זוהי לכל הנזכר לעיל באות כ' וכ"א. (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ע"ז)

כג. צריך לזהר מאד שלא לאכל פרי קדם שנתבשלה כל צרכה על האילן, כי יכול לאבד נפשו על-ידי-זה. גם אסור לתלש פרי קדם בשוילה, כמו שאסור לקץ אילן קדם זמנו.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן פ"ח)

כד. כשמברך הברכה על הפרי בכונה גדולה וביראת שמים כראוי, על-ידי-זה יוכל להנצל שלא לאבד נפשו על-ידי הפרי שלא נתבשלה. ומאד צריכין לזהר בברכות הנהנין, בפרט בברכות הפרות, כי יש בהם אבדות הרבה שצריכין לבררם ולהעלותם (ועין בפנים, לקוטי מוהר"ן תנינא סימן פ"ח).

כה. גם כשמבשלין הפרות בביתו - אינו מועיל לזה, להתיר לאכל פרי שלא נתבשלה על האילן; אבל אם הפרות שלא נגמרו מנחים איזה זמן עד שנעשין מבשלין מאליהן בתלוש - זה מועיל, ומתיר לאכלן.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן פ"ח)

כו. הוי זהיר שלא לאכל בהלעטה, דהינו במהירות כדרך גרגרון, כי זה הוא בחינת "הלעיטני נא וכו'", רק להרגיל עצמו לאכל במתינות, בשוב הדעת ובדרך-ארץ; כדרך שאוכלין בדרך-ארץ כשיושב אדם חשוב אצל השלחן - כף יאכל תמיד, אפלו כשאוכל לבדו. עין לעיל אות א', אשרי הזוכה לזה.

(חיי מוהר"ן סימן תקט"ו)

הכנסת אורחים

א. על-ידי הכנסת אורחים תלמידי-חקמים אמתיים לתוך ביתו, על-ידי-זה זוכין לאמונה, ולשבר הפירות. ועל-ידי-זה מעלין ומתקנין התורה הנפולה של התלמידי-חקמים שאינם הגונים שהם בחינת שדין יהודאין, שמהם בא כל ההתנגדות על יראי השם. ועל-ידי-זה זוכין להתגבר על המתנגדים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ח)

ב. הכנסת אורח תלמיד-חקם הוא תקון התפלה. כי יש לכל אדם תפלות רעות, והם מבלבלין אותו כשעומד להתפלל תפלה הראוי להתפלל; והכנסת אורח תלמיד-חקם הוא תקון לזה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ר"ט)

אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל

- א. עקר אמונה, בחינת תפלה, בחינת נסים - אינו אלא בארץ ישראל. ושם עקר עליות התפלות, ויכול לפעל בתפלתו מה שצריך, ולעשות נסים ומופתים אמתיים בעולם.
- (ליקוטי מוהר"ן סימן ז' אות א')
- ב. כשפוגמין בארץ ישראל שהיא בחינת אמונה, בחינת תפלה, אזי יורדין לגלות, ועקר - שיוֹרֶדֶת התפלה בגלות, ואי אפשר להתפלל ולעשות נסים בעולם.
- (ליקוטי מוהר"ן סימן ז' אות א')
- ג. מי שרוצה להיות איש ישראלי באמת, דהינו שילך מדרגא לדרגא, אי אפשר כי אם על-ידי קדשת ארץ ישראל. כי כל עליות שצריכין לעלות אל הקדשה הוא רק על-ידי ארץ ישראל, וכן כל עליות התפלות הוא רק בארץ ישראל.
- (ליקוטי מוהר"ן סימן ב', חיי מוהר"ן סימן טו)
- ד. בזכות התורה שממשיכין זוכין לארץ ישראל. וכן על-ידי שנמצאים אצל הצדיק בשעה שממשיך תורה ודורש ברבים, אז יש לו גם-כן חלק בהתורה שממשיך הצדיק, ועל-ידי-זה זוכה גם-כן לבוא לארץ ישראל.
- (ליקוטי מוהר"ן סימן ב' אות ד' ו')
- ה. אי אפשר לבוא לארץ ישראל כי אם על-ידי יסורין, ועקר היסורים הם המונעים הרשעים מוציאי דבת הארץ. ועל-ידי המשכת התורה פנ"ל זוכה להכניע כל המניעות והיסורים, וכפי שלמות התורה שזוכה להמשיך בתקון גדול ביותר - כמו כן הוא זוכה להכניע המונעים ולבוא לארץ ישראל.
- (ליקוטי מוהר"ן סימן ב' אות ו' י')
- ו. כשפא לבחינת ארץ ישראל אזי נקרא 'גבור תקיף'. כי קדם שפא לבחינת

ארץ ישראל - אזי אל יתהלל חוגר כמפתח, אבל אחר-כך, כשנוצח -
 אזי נקרא 'איש מלחמה'.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ' אות י')

ז. על-ידי שנותנין צדקה לארץ ישראל, נכללין באוירא דארץ ישראל שהוא
 בחינת הכל הקדוש שאין בו חטא, ועל-ידי-זה מבטלין הדין והחשף
 וכו' מן העולם. גם על-ידי-זה נצולין ממחשבות זרות שבתפלה, ונודפף
 מחו ומחשבתו, והוא בחינת תקון הברית.

(ליקוטי מוהר"ן תורות מ"ד, ל"ז אות ד')

ח. ארץ ישראל הוא סגלה לבנים, ומצלת מריב ומחלקת. גם על-ידי קדשת
 ארץ ישראל זוכין לידע מהרבי האמת שבדור, ונתגלה האמת בעולם,
 והכל חוזרין להשם יתברך - אפלו אמות העולם - לעבדו שכם אחד.

(ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ח)

ט. על-ידי תפלה בכח זוכין לבוא לארץ ישראל, וכן על-ידי מצות סכה;
 כי סכה, ותפלה בכח, וארץ ישראל - הם בחינה אחת, ותלויים זה בזה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ח)

י. לראות במפלתם של רשעים אי אפשר כי אם על-ידי בחינת ארץ ישראל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ה אות א')

יא. על-ידי תפלה כתקונו - (כמבאר בתפלה מן אות נ"א עד אות נ"ו) -
 מתנוצץ אור זכות אבות, ועל-ידי-זה ממשיכין בחינת קדשת ארץ
 ישראל גם עכשו, בגלות, שהיא תחת יד הסטרא-אחרא, ואין יכולת
 בקדשתה להתגלות - אף-על-פי-כן יכולין לגלות ולהמשיך קדשתה
 אפלו בגלות המר הזו על-ידי התנוצצות אור זכות אבות. ועל-ידי
 שנתגלה קדשת ארץ ישראל, על-ידי-זה זוכין לראות במפלתן של
 רשעים, ולא די שהאדם נצול מהרשע - אף גם רואה בהרשע מה
 שהרשע רצה לראות בו. וכל זה נעשה על-ידי למוד זכות שמלמדן על
 הרשע. גם על-ידי זה הצדיקים שהם עושי טוב זוכים לפני ה'.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ה אות ב' ג' ח' ט')

יב. מצות חלה היא בחינת ירשת ארץ ישראל, כי על-ידי חלה זוכין להמשיך אור זכות אבות, שעל-ידי-זה זוכין לגלות קדשת ארץ ישראל ולכל הנ"ל.
(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ה אות ח')

יג. מי שפונתו לשמים באמת, שנוסע לארץ ישראל כדי לשוב על-ידי-זה להשם יתברך - בודאי תועיל לו ארץ ישראל מאד, כי על-ידי-זה שנקנס לארץ ישראל, על-ידי-זה לבד נאכל אצלה ונתהפך למהותה הקדוש, ועל-פן אפלו "המהלך ארבע אמות בארץ ישראל וכו'". אבל אם אין רצונו כלל בשביל עבודת ה', לכלות הרע שלו - לא יועיל לו ישיבת ארץ ישראל, כי היא מקיאה אותו, בבחינת: "כאשר קאה וכו'".

(ליקוטי מוהר"ן סימן קב"ט)

יד. על-ידי קדשת ארץ ישראל זוכין לאמונה. ועל-ידי-זה זוכין לאריכות אפים, דהינו לשבר הפעם והעצבות והעצלות והפכדות, רק ינדרו עצמו מאד בעבודת ה', ולא יוכל לבלבלו שום מונע ומעכב, כי מאריך אפו לסבל הכל (ועין אמונה אות ל"ד).

(ליקוטי מוהר"ן סימן קנ"ה)

טו. וצריך לבקש מהשם יתברך שיהיה לו כסופים וגעגועים לארץ ישראל - עד שיזכה לבוא לשם, וגם שיהיה געגועים לכל הצדיקים לארץ ישראל, והיא סגלה לבטל הפעם והעצבות וכו'".
(ליקוטי מוהר"ן סימן קנ"ה)

טז. מה שהשם יתברך משלם לאדם מדה כנגד מדה - הוא חסד גדול, כדי שייבין על-ידי-זה לפשפש במעשיו. ועקר ענין זה הוא בארץ ישראל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קפ"ז)

יז. ארץ ישראל היא כלליות הקדשה שבכל הקדשות, ושם זוכין ליצאת מטבעיות, ולידע ולהאמין שהכל בהשגחה לבד, שזה כלליות הקדשה. ועל-ידי-זה יכולין להדמות אליו יתברך ולהבדיל בין האור ובין החושך, ואז יכולין לספר ספורי מעשיות של צדיקי אמת, כי יודעין להבחין בין מעשיות של צדיקי אמת לההפך. ואז זוכין לטהר המחשבה על-ידי

ספורי מעשיות של צדיקים, ולהמתיק הדינים, ועל-ידי-זה נצולין מפל הצרות.
(ליקוטי מוהר"ן סימן רל"ד)

יח. עקר המוח והחכמה הוא רק בארץ ישראל, ואפלו ישראל בחוץ-לארץ - הם מקבלים ויונקים כל מחם וחכמתם מארץ ישראל, וכל אחד מישראל יש לו חלק בארץ ישראל, וכפי חלקו בארץ ישראל - כן יונק ומקבל חכמתו מארץ ישראל. אבל כשפוגמין בכבוד השם תברך חס ושלום, על-ידי-זה נופלין ממחין של ארץ ישראל למחין של חוץ-לארץ, ועל-ידי זה נעשה מחלקת ומריבות, כי מחין של חוץ-לארץ הם בחינת מחלקת.
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ע"א)

יט. מחין של ארץ ישראל הם בחינת נעם, בחינת נעימות התורה, בחינת שלום; ועל-ידי צדקה, בפרט צדקה לארץ ישראל, על-ידי-זה נעשה כלי לקבל השפעת הנעם הזה, ואז יכולים לתקן גם המחין של חוץ-לארץ הנ"ל. אבל כשחס ושלום המחין של חוץ-לארץ פגומים הרבה על-ידי שפגמו הרבה בכבודו תברך, אזי אין יכולין להתתקן, אדרבא, אלו המחין של חוץ-לארץ הם פוגמים גם המחין של ארץ ישראל שהם בחינת שלום, ואזי נעשה מחלקת בארץ ישראל גם-כן. וזהו ענין המחלקת שיש עכשו בארץ ישראל ובחוץ-לארץ.
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ע"א)

כ. קברי צדיקים אמתיים הוא קדוש בקדשת ארץ ישראל ממש, כמו שכתוב: "צדיקים ירשו ארץ"; וארץ ישראל הוא תקון גדול לפגם הברית. על-כן צריכין להשתדל לבוא על קברם, כי מקום קברם הוא קדוש כנ"ל, והוא תקון גדול לפגם הברית.
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ק"ט)

ברית : פגמו ותקונו

- א. על-ידי שמירת הברית זוכין לתפלה. (ליקוטי מוהר"ן סימן ב' אות ב')
- ב. עקרא דיצרא בישא הוא על עריין, והיא עקרא דמסאבותא. על-פן צריכין לידע שעקר הנסיון של כל אדם בזה העולם הוא בתאוה זאת. אשרי הזוכה לנצח המלחמה. (ליקוטי מוהר"ן סימן ב' ו', שיחות הר"ן סימן קט"ו)
- ג. מי שיודע בעצמו שפגם בטפי מחו, צריך לחוס על עצמו שלא יפגם בלבו כלל המחלקת והמריבה שבין הצדיקים, רק יאמין בכלם. כי כל הקשיות והעקמימות שנופלים בדעתו על הצדיקים מחמת המחלקת שביניהם הכל הוא מחמת שפגם בטפי מחו, כי אם לא היה נפגם מחו - לא היה קשה לו עליהם כלל, והמחלקת היא רק בשבילו (ועין בפנים, ולקמן 'צדיק' אות ח'). (ליקוטי מוהר"ן סימן ה' אות ד')
- ד. עצות הצדיקי אמת ותלמידיהם הם בחינת תקון הברית, ולהפוך, עצת החולקים והמונעים המדברים חלקלקות להסית ולהדיח מנקודת האמת - הם בחינת פגם הברית; כי העצות שמקבלין מהאדם הם בחינת טפי השכל. על-פן מי שפגם בבריתו צריך לשמור עצמו מאד מאד מהעצות ההפוכות של החולקים על האמת, כדי שלא יאבד עולמו כרגע חס ושלום. (ליקוטי מוהר"ן סימן ז' אות ג')
- ה. עקר הנאוף תלוי בעינים. ומצות ציצית היא שמירה לזה, ועל-ידי-זה נצולין מעצות רעות הנ"ל, וזוכין לקבל עצות אמתיות של הצדיקי אמת. על-פן צריכין לזהר מאד במצות ציצית, ולכונן בשעת עטיפת הציצית הקדושים ובברכתן שיזכה על-ידי-זה לשמירת הברית ולעצות טובות ואמתיות. ועל-ידי-זה יזכה לאמונה, ולארץ ישראל, ולקרב את הגאולה,

וְיִזְכֶּה לְתַפְלָה, וְלַעֲשׂוֹת נְסִים וּמוֹפְתִים בְּעוֹלָם, וְיִזְכֶּה לְפְרֻנְסָה, כִּי עֶקֶר הַפְּרֻנְסָה תְּלוּי בְּתַקוּן הַבְּרִית. וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְהִבִּין בְּכָל מְקוֹם שֶׁיִּלְמַד, וְיִתְגַּלוּ לוֹ כָּל הַחֻכְמוֹת כְּשֶׁלֶחַן עָרוּף.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ז' אות א' ד' ה')

ו. גֵּאוֹת וְנֶאוּף תְּלוּיִים זֶה בְּזֶה. וּכְשֶׁשׁוֹמֵר הַבְּרִית, וְנִצּוֹל מִגְּאוֹת - זוֹכֶה לְאוֹר הַמַּאִיר לוֹ לְתִשׁוּבָה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן י"א אות ג')

ז. עֶקֶר מְרִירוֹת טְרָדוֹת הַפְּרֻנְסָה וְיִגִּיעָתוֹ הוּא עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית. כִּי מִי שֶׁשׁוֹמֵר אֶת בְּרִיתוֹ, אֶף-עַל-פִּי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה מְלָאכוֹת וּמִשְׁאֵ-וּמִתָּן - הֵם בְּבַחֲיַנֵּת מְלָאכֶת הַמְּשָׁפֵן, וְהֵם בְּבַחֲיַנֵּת 'ל"ט אוֹרוֹת', אֲבָל הַפּוֹגֵם בְּבְרִיתוֹ - עֲנִיּוֹת רוֹדֵף אַחֲרָיו, וּמְמַשִּׁיף עַל עֲצָמוֹ עַל הַפְּרֻנְסָה בִּיגִיעָה וּבְמְרִירוֹת גְּדוֹל, בְּבַחֲיַנֵּת 'ל"ט מְלָקוֹת' רַחֲמָנָא לְצַלָּן.
(ליקוטי מוהר"ן סימן י"א אות ד')

ח. שְׁמִירַת הַבְּרִית יֵשׁ בּוֹ שְׁתֵּי בַּחֲיִנוֹת: יֵשׁ מִי שֶׁזּוֹוֹגוּ בִּימֵי הַחַל - וְגַם זֶה נִקְרָא שְׁמִירַת הַבְּרִית מֵאַחַר שֶׁזּוֹוֹגוּ בְּהִתֵּר עַל-פִּי הַתּוֹרָה, וּבְלִבְדֵי שִׁשְׁמֹר עֲצָמוֹ מִעֲבָרָה רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וְזֶה בַּחֲיַנֵּת יַחֲוֹדָא תַּתְּאָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה זּוֹכִין לְהַשִּׁיג בַּחֲיַנֵּת הַלְכָה שְׁבַתְּוָה, בַּחֲיַנֵּת רְזִין. אֲבָל יֵשׁ מִי שֶׁזּוֹוֹגוּ רַק מִשְׁבַּת לְשַׁבַּת, וְהוּא בַּחֲיַנֵּת יַחֲוֹדָא עֲלָאָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה מַשִּׁיג גַּם בַּחֲיַנֵּת קְבֻלָּה וְרְזִין דְּרְזִין. אֲבָל גַּם מִי שֶׁזּוֹוֹגוּ רַק מִשְׁבַּת לְשַׁבַּת, גַּם הוּא צְרִיף שְׁמִירָה גְּדוֹלָה שֶׁיְהִיָּה זּוֹוֹגוּ בְּקִדְשָׁה, וְיְהִיָּה נִכְלָל בְּכָלֵל שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית; מִכָּל-שַׁפֵּן הַקְּטָנִים שֶׁזּוֹוֹגִים גַּם בִּימֵי הַחַל, שֶׁבּוֹדָאֵי הֵם צְרִיכִין שְׁמִירָה יִתְרָה בְּיִתְרָה שְׁלֵא יִפְגְּמוּ בְּבְרִיתָם חֵס וְשְׁלוֹם, וְעַל-כֵּל-פָּנִים לֹא יַעֲבְרוּ עַל הַתּוֹרָה חֵס וְשְׁלוֹם. וְעַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית בְּשְׁתֵּי בַּחֲיִנוֹת אֵלוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשִׁלְמוֹת, וְזוֹכִין לְכָל הַבַּחֲיִנוֹת הַנ"ל, עַד שֶׁזּוֹכִין לְבוֹא לְתַבּוּנוֹת הַתּוֹרָה לְעִמְקָה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן י"א אות ב' ה' ו' ז')

ט. לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּמוֹסָר וְיִרְאַת שָׁמַיִם וּלְעוֹרְרוֹ לְתִשׁוּבָה - הוּא תַקוּן קָרִי.
(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ד אות י"ג)

י. תַּאֲוֹת נְאוּף הוּא רַע הַכּוֹלֵל, שֶׁכָּל הָרַעוֹת שֶׁל כָּל הַשְּׂבָעִים אֲמוֹת כְּלוּלִין

בו. כי כל אמה ולשון יש להם אחיזה ברע מיחד, דהינו איזה מדה רעה או תאוה רעה שהוא מיחד לאותה אמה, והם משקעים באותה התאוה, ושם אחיזתם; אבל תאות נאוף - הוא רע הכולל, שבאותה התאוה נתקבץ ונתאסף כל רע ורע של כל אמה ואמה, שהם הרע של כל התאוות, וכל אלו הרעות נבערים יחד ונעשה מהם מדורה, וזהו תבערת המדורה שבוער באדם לתאות נאוף. אבל השם יתברך הבדילנו מן הגוים ורוממנו מכל הלשונות, וצרכים אנחנו להיות פרושים מכל רעותיהם, דהינו מכל התאוות, שאינם שיכים לנו כלל, ובפרט מתאוות נאוף שהוא הרע הכולל של כל האמות כנ"ל. כי זה עקר ההבדל וההפרש שיש בינינו לבין הגוים, מה שאנו פורשים עצמנו מנאוף, כי זה עקר קדשת ישראל, כי יש כח באדם להסיח דעתו מתאוה זאת ולשברה, וזה עקר קדשתנו כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ט אות ג')

יא. עקר הכנעת ושבירת כל התאוות, בפרט תאות נאוף שזה העקר שצריך לשבר, העקר הוא על-ידי שלמות לשון הקדש, דהינו על-ידי רבוי דבורים קדושים, שהם תורה ותפלה ושיחה בינו לבין קונו. ואף-על-פי שמשוח ומדבר בינו לבין קונו בלשון אשכנז שמדברים בו במדינתנו - הוא גם כן בכלל שלמות לשון הקדש, כי אדוּבא, כשמדבר בינו לבין קונו צריך דוקא לדבר בלשון שמדברים בו (כמבאר ב'התבודדות' אות י"ג). רק העקר שישמר את הלשון לקדש אותו בדבורים קדושים, שזה בחינת שלמות לשון הקדש, ולשמר את הלשון שלא לדבר דבורים רעים, שהם פוגמים את הלשון קדש. ועל-ידי קדשת הדבור כנ"ל מכניעין רע הכולל כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ט אות ג')

יב. תקון הברית, ושלמות לשון הקדש - הם תלויים זה בזה: כפי מה שמרבין לדבר דבורים קדושים שהם בחינת לשון הקדש - כמו כן זוכין לתקון הברית, וכפי תקון הברית - כן זוכין לשלמות לשון הקדש; וכן להפך לענין הפגם חס ושלום.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ט אות ג')

יג. תאות נאוף שהוא רע הכולל הוא בחינת נחש שפּתּה לַחַוָּה וְהַטִּיל בָּהּ זֵהָמָא שֶׁהוּא רוּחַ סְעָרָה, רוּחַ שָׁטוּת, אִשֶׁת כְּסִילוּת, וְהוּא הוֹלֵךְ וּמְפַתֵּה אֶת הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, וּמְטִיל בּוֹ זֵהָמָא. וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ד, ז): "לִפְתַּח חֲטָאת רוּבִיץ", שֶׁהַחֲטָאת הַזֶּה שֶׁהוּא הַנֶּחֱשׁ רוּבִיץ לִינֵק מִמֶּנּוּ עַל-יְדֵי פָגַם הַבְּרִית, כִּי עָקַר הַיֵּצֵר הָרַע לְהַחֲטִיא אֶת הָאָדָם הוּא בַּתְּאֻהָה הַזֹּאת. (ליקוטי מוהר"ן סימן י"ט אות ג')

יד. צָרִיף לְדַבֵּר הַרְבֵּה דְבוּרִים קְדוּשִׁים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֵמוֹת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, עַד שֶׁיִּקְרַר חֲמִימוֹתוֹ בְּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, בְּבְחִינַת: "חֶס לְפִי בְּקִרְבִי וְכוּ' - דְּבִרְתִי בְּלִשׁוֹנִי", שֶׁיִּקְרַר חֲמִימוֹתוֹ בְּדְבוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה נִצּוֹל מִמְקַרְהַל-לִילָה חֶס וְשָׁלוֹם, שְׁלֵא יִקְרַר אוֹתוֹ הָרוּחַ סְעָרָה בְּמְקַרְהַל-לִילָה חֶס וְשָׁלוֹם. (ליקוטי מוהר"ן סימן י"ט אות ה')

טו. כָּל הַחֲרָפוֹת וּבּוֹשׁוֹת הַבָּאִים עַל הָאָדָם הֵם עַל-יְדֵי פָגַם הַבְּרִית; וְלִהְפֹּךְ, עַל-יְדֵי תְקוּן הַבְּרִית - זּוֹכִין לְכָבוֹד. (ליקוטי מוהר"ן סימן י"ט אות ג')

טז. עַל-יְדֵי שְׁלֵמוֹת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּקוּן הַבְּרִית, יְכוּלִין לְפַשֵּׁר חֻלְמִין כְּמוֹ יוֹסֵף. (ליקוטי מוהר"ן סימן י"ט אות ד')

יז. עָקַר שְׁלֵמוֹת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא עָקַר תְּקוּן הַבְּרִית שֶׁכוֹלֵל תְּקוּן כָּל הַתְּאוּוֹת וְהַמַּדּוֹת, אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם מִפִּי הַצַּדִּיקִי אֱמֶת. וּבְשִׁבִיל זֶה צָרִיכִין לְנַסֵּעַ לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת לְשִׁמְעַ מִפִּי דִיקָא, וְאִין דִּי בְּסַפְרֵי מוֹסֵר אוֹ לְשִׁמְעַ מִפִּי אַחַר שֶׁשִּׁמְעַ מִמֶּנּוּ, כִּי עָקַר שְׁלֵמוֹת הַדְּבוּר שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵמוֹת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא עָקַר הַתְּקוּן אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם מִפִּי הַקְּדוּשׁ בְּעֶצְמוֹ דִיקָא, כִּי שָׁם מְקוּר הַיְרָאָה שֶׁהוּא עָקַר שְׁלֵמוֹת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא תְקוּן הַבְּרִית שֶׁכָּלוּל מְכַל הַתְּקוּנִים. (ליקוטי מוהר"ן סימן י"ט אות ט')

יח. עַל פָּגַם הַבְּרִית - תְּרַב בָּא, בְּבְחִינַת: "תְּרַב נִקְמַת נֶקֶם בְּרִית". (ליקוטי מוהר"ן סימן כ' אות י')

יט. צַעֲקָה בְּקוֹל הוּא תִקְוֵן הַבְּרִית, וְזוֹכָה לְהַתְגַּלּוֹת הַדַּעַת; כִּי מִתְחַלָּה, כְּשֶׁהָיָה הַבְּרִית פְּגוּם - הָיָה הַדַּעַת פְּגוּם. (ליקוטי מוהר"ן סימן כ' אות י')

כ. בְּשִׁבִיל זֶה אוֹמְרִים אֵת הַהֲגָדָה בְּקוֹל רָם, כִּי הַהֲגָדָה הִיא תִקְוֵן הַבְּרִית, וְעַל-יַד־יָזָה הַיָּתֵה הַגְּאֻלָּה, כִּי גְלוֹת מְצָרִים הָיָה עַל פְּגַם הַבְּרִית כַּמּוּבָא. גַּם הַיֵּן שֶׁל הָאֲרֻבַּע כּוֹסוֹת הוּא תִקְוֵן הַדַּעַת שֶׁהוּא תִקְוֵן הַבְּרִית. (ליקוטי מוהר"ן סימן כ' אות י')

כא. עַל-יַדֵי תִקְוֵן הַבְּרִית קִדְשׁ נִצּוֹל מִפְּנִים דְּסִטְרָא-אַחְרָא שֶׁהוּא תְּאוֹת מְמוֹן, שֶׁהוּא עֲבוּדָה-זָרָה שֶׁהוּא עֲצֻבוּת, מְרָה-שְׁחוּרָה, חֲשֵׁךְ, אֲנַפִּין חֲשׂוּכִין, מִיָּתֵה; וְנִתְקַשֵּׁר בְּאֵלְקוֹת, וְזוֹכָה לְשַׁבַּע שְׁמַחוֹת אֵת פְּנֵי ה', כִּי זוֹרַח וּמְאִיר עָלָיו "אוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים". (ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ג אות א')

כב. גַּם עַל-יַדֵי תִקְוֵן הַבְּרִית זוֹכָה לְהִסְתַּכֵּל עַל הַשָּׁרֵשׁ שֶׁל כָּל הַהֲשַׁפְּעוֹת וְהַמְמוֹן, שֶׁשָּׁם בְּשָׁרְשָׁה הַשַּׁפֵּעַ כְּלוֹ אוֹר צַח וּמְצַחֲצַח, שֶׁעַל-יַד־יָזָה נִתְבַטֵּל מִמִּילָא תְּאוֹת מְמוֹן. (ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ג אות ה')

כג. עַל-יַדֵי תִקְוֵן הַבְּרִית זוֹכָה לְהֵאָרֵת פְּנִים, לְהִדְרֹת פְּנִים, דִּהְיִינוּ שְׂיִזְדַּבֵּף חֲכָמְתוֹ בְּהַתּוֹרָה, וַיֵּדַע לְבִאָרָה וּלְדַרְשָׁה יָפָה בְּשִׁלְשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרָשָׁת, בָּהֶם, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת הַדְּרֹת פְּנִים. וְעַל-יַד־יָזָה זוֹכָה שְׂיִזְדַּבֵּף קוֹל רִנָּתוֹ, עַד שֶׁעַל-יַדֵי הַשְּׁמַעַת קוֹל רִנָּתוֹ לְבַד, בְּלֹא דְבוּר - הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מוֹשִׁיעוֹ בַּעַת צָרְתוֹ. וְעַל-יַד־יָזָה זוֹכָה לְשָׁלוֹם, וַיְכוּל לְהַמְשִׁיף אֵת כָּל הָעוֹלָם לְעֲבוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. (ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ז אות א' ד' ה' ו')

כד. לְפִי ה'לֹא תַעֲשֶׂה' שְׁעוֹבָרִים חֵס וְשָׁלוֹם - בֵּין מְעוֹרָרִים בְּחִינַת דָּם נָדָה לְהַשְׁכִּינָה, וְגוֹרְמִין אֲפָרְשׁוּתָא בֵּין קִדְשָׁא-בְּרִיךְ-הוּא וְשְׁכִינְתִּיהָ. וְלִתְקַן כָּל הַעֲבֻרוֹת בְּפִרְטוּיֹת הֵם רַבִּים מְאֹד, וְכַבֵּד עַל הָאָדָם, וְאֵי אֲפָשָׁר לְתַקַּן אוֹתָם, כִּי יֵשׁ דְּקִדּוּקִים וּפְרִטִים רַבִּים בְּכָל לָאוּ וְלֹאוּ; עַל-כֵּן צָרִיף לְתַקַּן תִּקְוֵן הַכְּלָלִי, וְהוּא תִקְוֵן הַבְּרִית, וְעַל-יַד־יָזָה נִתְתַקַּן מִמִּילָא כָּל הַלְּאוּיִן

שָׁעֵבֶר, וְאָפְלוּ לְמִקְוֹמוֹת הַצָּרִים וְהַדְּקִים שָׂאֵי אֶפְשָׁר לְבֹא לְשֵׁם שׁוֹם תְּקוּן, עַל-יְדֵי תְּקוּן הַכֶּלְלִי, הוּא זֶרֶק תְּקוּנִים גַּם לְשֵׁם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ט אות ג' ד')

כה. עַל-יְדֵי תְּקוּן הַכֶּלְלִי שֶׁהוּא תְּקוּן הַבְּרִית נְתַרְוֵם הַמַּחֲזִין, כִּי עָקַר תְּקוּן הַדַּעַת הוּא כְּפִי תְּקוּן הַבְּרִית. וְעָקַר הַתְּקַרְבוֹת יִשְׂרָאֵל לְאֲבֵיהֶם שְׁבַשְׁמִים הוּא עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ט אות ד')

כו. עַל-יְדֵי תְּקוּן הַבְּרִית יֵשׁ לוֹ פְּרֻנְסָה בְּלֵי טָרַח, בְּכַחֲנִית מֶן.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ט אות ה')

כז. כָּל זְמַן שֶׁלֹּא תִקְּן תְּקוּן הַכֶּלְלִי - אֲזִי הַדְּבוּר אָסוּר, וְאִי אֶפְשָׁר אֲזֵל לְדַבֵּר וּלְגַלּוֹת תּוֹרָה; וּמִי שֶׁהוּא מְדַבֵּר אֲזֵל - הוּא עוֹבֵר עַל "לֹא תִלְךָ רֶכֶל בְּעַמֶּיךָ" וְהוּא "הוֹלֵךְ רֶכֶל מִגְלָה סוּד". אֲבָל עַל-יְדֵי תְּקוּן הַכֶּלְלִי הַדְּבוּר מִתָּר, וִיכוּלִין לְפַתַח פֶּה בְּדְבוּרִים הַמְּאִירִים בְּהַתּוֹרָה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ט אות ו')

כח. עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית בָּא חֲלֵי נוֹפֵל רַחֲמָנָא לְצַלֵּן; וְעַל-יְדֵי תְּקוּן הַבְּרִית - נִתְרַפָּא מַחֻלָּאת הַנְּפִילָה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ט אות ז')

כט. כְּשֶׁאִין תְּקוּן הַכֶּלְלִי בְּשִׁלְמוֹת צָרִיךְ לְהִרְחִיק מִשְׁתִּית הֵיִינן, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה מִתְּגַבְּרִין בּוֹ הַדְּמִים שְׁמֵהֶם בְּאִים כָּל הַעֲבֻרוֹת חַס וְשָׁלוֹם; גַּם מִזִּיק לְפְרֻנְסָה וְנִעֲשֶׂה רָשׁ. אֲבָל מִי שֶׁזוֹכֶה לְתְּקוּן הַכֶּלְלִי - אֲזִי אֲדַרְבָּא, מֵרִים אֶת הַמַּחֲזִין עַל-יְדֵי שְׁתִּיתוֹ, וּמִתְקַן תְּקוּן הַכֶּלְלִי בְּיוֹתֵר.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ט אות ח')

ל. עָקַר קִיּוּם הָאֱמוּנָה הוּא רַק עַל-יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"א אות ג')

לא. כָּל הַנְּהַגַת הַגְּלִילִים, וְכָל הַנְּהַגַת הָעוֹלָם, וְכָל הַבְּרָכוֹת וְהַשְּׁפָעוֹת - הַכֹּל תְּלוּי בְּשְׁמִירַת הַבְּרִית.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"א אות ב' ג')

לב. כל היסורים שיש להאדם בדרך, כלם הם בשביל פגם הברית; ועל-ידי שמירת הברית - לא יהיה לו צער בדרך. (ליקוטי מוהר"ן סימן ל"א אות ד')

לג. על-ידי שמירת הברית זוכה לחרות. (ליקוטי מוהר"ן סימן ל"א אות ה')

לד. יש שני בחינות ברית: בחינה אחת היא שמירת ברית קדש, והיא בחינה עליונה, ובחינה שניה היא שמירת אסור והתר; על-כן צריך שילמד דיני אסור והתר, כדי שיזכה גם לבחינה שניה. וכשזוכה לשמירת הברית בשתי בחינות אלו - אזי הוא דומה למלאך ה' צבאות, וזוכה לאמונה שלמה, וממשיך כל הברכות וההשפעות פנ"ל, וזוכה לאהבה והשתוקקות וכסופין טובים להשם יתברך שעל-ידי-זה הוא מצטרף אותיות התורה לטוב, ואזי אותיות התורה בעצמן מבקשין ממנו שידברם בפיו כדי שיצטרם לטובה. ועל-ידי-זה זוכה שיהיו כל אכילותיו וסעודותיו בבחינת לחם הפנים, ואזי שלחנו מכפר במזבח, ואזי כל הכוכבים והמזלות וכל העכו"ם - כלם הם טורחים בשביל פרנסתו.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"א אות ה' ו' ט')

לה. עקר הנסיון והצרוף שמנסין את האדם - אין מנסין אותו אלא בנאוף, שהיא כלולה מהתאוות של כל השבעים אמות. וכשאדם בא בגלות הנה, בנסיון הנה, כל אחד לפי בחינתו, אזי הוא צריך לצעק קולות הרבה להשם יתברך, כמו היולדת ממש שצועקת מחמת מרירות כאב חבלי הילדה כמה וכמה קולות שהם כלולים בשבעים קלין לפחות - כך הוא צריך לצעק קולות הרבה הרבה להשם יתברך, עד שירחם עליו השם יתברך, ויזכה להתגבר ולשבר התאוה הזאת, ואז יזכה להוליד המחין, ואזי נפתחין לו סודות התורה, "דמטמון מגלן לה". וכל אחד כפי מה שעומד בנסיון זה ומשבר תאוה זאת - כן זוכה להתגלות גדול בתורה ועבודה, וזוכה לשבעים פנים של תורה. (ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ו אות א' ב')

לו. תקון של הרהורי זנות שבא לאדם: שיאמר "שמע" ו"כרוף שם כבוד מלכותו לעולם ועד", ואז כולל נשמתו בשנים עשר שבטי יה, ומפריש

את נשמתו מנשמת ערב רב הבאים מאשה זונה שהיא שפחה בישא, שמשם באה התאווה הזאת שכוללת כל המדות רעות.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ו אות ג')

לז. וכל זה כשיש לאדם הרהור באקראי בעלמא, אזי די לו באמירת שני פסוקים הנ"ל, אבל אם הוא חס ושלום רגיל בהרהור של התאווה הרעה הכללית רחמנא לצלן, ואינו יכול להפריד ממנה - אזי צריך גם כן להוריד דמעות בשעת קבלת על מלכות שמים, דהינו שיעורר את עצמו עד שיבכה ויוריד דמעות בשעה שיאמר "שמע" ו"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד".

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ו אות ד')

לח. כשמתקן את ברית קדש אזי המחין שלו בשלמות, ויוכל להבין דבורו של הצדיק, כפי התקון של כל אחד - כפי הוא השגתו. דזה הוא כול גדול, שאי אפשר לשום אדם להשיג ולתפס בדבורו של הצדיק - אם לא שתקן תחלה את ברית קדש כראוי; אבל על-ידי פגם הברית נפגם דעתו ומחו עד שאינו תופס ומשיג כלל דברי הצדיק, ויוכל להכשל בהם אם ילך אחרי עקמימיות שבלבו ואחרי הקשיות של שטות שנופלים בדעתו עליו.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ו אות ה')

לט. על-ידי תאוות נאוף יכול לבוא לשגעון, להיות משגע מממש. ועל-כן כתבו חכמי הרופאים שהסרוס רפואה למשגע.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ו אות ו')

מ. מי שמשבר תאוה זאת של נאוף - אזי בקל יכול לשבר כל התאוות, ועל-כן הוא תקון הכללי. וכל אחד ואחד לפי רחוקו מהתאווה הזאת - כן הוא קרוב להתגלות התורה, וכן להפך חס ושלום, על-כן קדם שיזכה אדם להתגלות התורה הוא צריך לבוא בנסיון בצרוף בתוך התאווה הנ"ל, שהוא עקר הנסיון והצרוף כנ"ל, וכשיעמד בנסיון, וישבר הקלפה שקדמה לפרי - יזכה לפרי, דהינו להתגלות התורה וכנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ו אות א' ב')

מא. כְּשִׁיהֶיָה זְוֹגָךָ בְּקִדְשָׁהּ, וּתְשַׁבֵּר נַפְשׁ הַמְתְּאָוָה שְׁלֶךָ, הִינּוּ נַפְשׁ הַבְּהֵמִיּוֹת, וַיְהִיָּה נִדְמָה לָךְ כְּאִלוֹ כְּפֶאֶךָ שֵׁד - עַל-יַד־יָזָה יְהִיָּה לָךְ בְּנֵי קִמָּא. כִּי מִיתַת הַבְּנִים חֵס וְשָׁלוֹם הוּא מַחְמַת נַפְשׁ הַבְּהֵמִיּוֹת. (ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ט)

מב. גַּם צָרִיף שְׁיִהְיֶה עֶקֶר זְוֹגָךָ בְּלֵיל-שַׁבָּת כְּדֵי שְׁיִהְיֶה לָךְ בְּנִים חַיִּים וְקִמָּים. (ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ט)

מג. צָרִיף לְזָהָר מְלִשְׁמַע דְּבוּרִים שֶׁל רָשָׁע שֶׁהוּא בַר-דַּעַת, כִּי דְבוּרָיו מוֹלִידִים נְאוּף בַּהֲשׁוּמַע, כִּי דְבוּרָיו הֵם דְּבוּרִים אֲרִסִּים שֶׁל נְאוּף, וְנִכְנָסִים בְּגוּף הַשׁוּמַע. (ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ג)

מד. הַפּוֹגֵם בְּבְרִיתוֹ הוּא בְּבַחֲיַנַת מֵיִן מְרִירִין, מֵיִן מְסֻאָבִין, זָרַע טָמֵא, וְאֲזִי אֵין יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בְּבַחֲיַנַת "כָּל עֲצָמוֹתֵי תְּאֵמְרָנָה", הִינּוּ שְׁאִינוּ יָכוֹל לְטַעַם מְתִיקוֹת בְּדְבוּרֵי הַתְּפִלָּה, וְאֲזוּ פְּלֻבָּא נַחֲיַת לְאָכַל קְרַבְנוּ, הִינּוּ תְּפִלָּתוֹ, וְהוּא בְּבַחֲיַנַת מְרָה, בְּבַחֲיַנַת חֶרֶב פִּיפִּיּוֹת, בְּבַחֲיַנַת גִּיהֵנָם. אֲבָל עַל-יַד־יְדֵי שְׁמִירַת הַבְּרִית הוּא בְּבַחֲיַנַת מֵיִן מְתִיקִין, מֵיִן דְּדִכְכִין, זָרַע קָדֵשׁ, וְאֲזִי דְבוּרָיו מְתוּקִים וְטוֹבִים, וְכִשְׁיוּצָאִים מִפִּיו וּמִשְׁמִיעַ לְאֲזִנּוֹ אֲזִי נִכְנָסִים מְתִיקוֹת הַדְּבוּרִים לְתוֹךְ עֲצָמוֹתָיו, וְאֲזִי תְּפִלָּתוֹ בְּבַחֲיַנַת "כָּל עֲצָמוֹתֵי תְּאֵמְרָנָה", וְאֲזוּ אַרְיָה נַחֲיַת לְאָכַל קְרַבְנוּ. (ליקוטי מוהר"ן סימן נ')

מה. וְדַע, שְׁעֲזִי-פָנִים שֵׁישׁ בְּדוּר - הֵן הֵן הַפְּלָבִים, וְהֵן עוֹמְדִים וְחוֹלְקִים עַל תְּפִלַּת אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי שְׁעַדִּין לֹא תִקַּן בְּרִיתוֹ בְּשִׁלְמוֹת. (ליקוטי מוהר"ן סימן נ')

מו. מִי שֶׁפָּגַם בְּבְרִיתוֹ יִשְׁמַר אֶת עֲצָמוֹ מִכְּלָבִים וּמִחֶרֶב. (ליקוטי מוהר"ן סימן נ')

מז. עַל-יַד־יְדֵי שְׁמִכְנִיעִין קְלַפַּת עֲמָלֶק שֶׁהוּא פָּגַם הַבְּרִית וְזוֹכִין לְתִקּוֹן הַבְּרִית, עַל-יַד־יָזָה זוֹכִין לְשַׁפֵּעַ כְּפוּלָה שֶׁהוּא בְּבַחֲיַנַת לְחֵם מְשֻׁנָּה בְּשַׁבָּת, הִינּוּ מְשֻׁנָּה תוֹרָה. וְעַל-יַד־יָזָה זוֹכִין לְחַדֵּשׁ חֲדוּשֵׁין דְּאוּרִיתָא בְּשַׁבָּת עַל-חַד תְּרִין, וְשַׁבָּת מְשַׁפִּיעַ לְשַׁאֵר הָעוֹלָמוֹת, וּמְשַׁלַּח הָאֲרוּתָיו לְכָל הַמְּדַרְגּוֹת, וּמְרַפָּא רְפוּאוֹת הַנֶּפֶשׁ וְרְפוּאוֹת הַגּוּף, וְנִתְעוֹרֵר הָעוֹלָם לְתִשׁוּבָה מְאֵהָבָה.

וְאִז כָּל הַכְּשָׁרִים שֶׁבְּדוֹר נִתְּרָפְאִים, וְנֹעֲשִׂים מְכַבְּדִים בְּעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת,
וְעַל-יַדֵּי-זֶה מְקַבְּלִים כָּל אֶחָד חֲדוּשֵׁי תוֹרָה שֶׁהַשְּׂפִיעַ הַצְּדִיק בְּיוֹם הַשְּׂבָת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ח אות ד' ה' ז' ח' ט')

מח. עַל-יַדֵּי הֶבֶל הַיְפִי, דְּהִינּוּ שְׂאִינוּ נִשְׁמָר מִיּוֹפֵי הַנָּשִׁים, עַל-יַדֵּי-זֶה בָּאִים
לְחַן שֶׁל שְׂקָר. כִּי יֵשׁ כַּמָּה מִיַּי חֵן שֶׁל שְׂקָר שְׂעוּשִׁין בְּנֵי אָדָם, בְּעַמֻּדָה
וּבְאַכִּילָה וּבְדַבּוּרוֹ עִם אֲנָשִׁים וְכוּ', וּלְכָל דָּבָר יֵשׁ חֵן אַחַר מִיָּחָד, וְכָל
אֵלוֹ מִיַּי חֵן שֶׁל שְׂקָר בָּאִים עַל-יַדֵּי שְׂלֵא נִזְהָר מִיּוֹפֵי הַנָּשִׁים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס' אות ג')

מט. עַל-יַדֵּי הֶבֶל הַיְפִי בָּאִים לְעַנְיּוֹת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס' אות ג')

נ. עַל-יַדֵּי נְאוּף נִפְסָק הַנְּשִׁימָה, שֶׁהִיא הַנְּשִׂמָה, שֶׁהִיא עֵקֶר חַיּוֹת הָאָדָם.
וְעַל-יַדֵּי-זֶה נִתְּיָבְשִׁין לַחֹת הַגּוּף, וְעַל-יַדֵּי-זֶה נִתְּקַלְקַל הַמַּח וְהַשְּׂכָל, כִּי
עֵקֶר הַשְּׂכָל עַל-יַדֵּי לַחֹת וּשְׂמָנִים שֶׁבְּגוּף. וְעַל-כֵּן כָּל הַמְּשַׁנְּעִים נֹעֲשִׂין
עַל-יַדֵּי נְאוּף כְּפִדּוּעַ, וְכֵן שְׂאָר בְּנֵי אָדָם שְׂאִינָם מְשַׁנְּעִים מִמֶּשׁ, אֲבָל יֵשׁ
לָהֶם חֶסְרוֹן וּבִלְבוּל הַדַּעַת הַרְבֵּה - הַכֹּל בָּא עַל יַדֵּי נְאוּף שֶׁמִּבְּשׁ לַחֹת
וּשְׂמָנִים שֶׁבְּגוּף שֶׁעַל-יַדֵּי-זֶה נִתְּקַלְקַל הַשְּׂכָל כַּנֶּ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס' אות ג')

נא. עַל-יַדֵּי יִרְאָה, דְּהִינּוּ: מוֹרָא שְׂמִים, וּמוֹרָא רַבָּךְ, וּמוֹרָא אָב וְאָם - נִצּוּלִין
מִיּוֹפֵי הַנָּשִׁים, וּמִחֵן שֶׁל שְׂקָר, וְזוֹכִין לְעֲשִׂירוֹת (עֵינן 'יִרְאָה' אוֹת י"א).

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס' אות ג' ד')

נב. הַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה לְשֵׁם מָמוֹן הוּא שׁוֹטֵה וְכָסִיל, וּפּוֹגֵם וּמְאַבֵּד דַּעְתּוֹ וְשְׂכָלוֹ,
וְעַל-יַדֵּי-זֶה הוֹיֵן לָהּ בָּנִים שְׂאִינָם מְהַגְנִים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ט)

נג. מִתֵּן בְּסִתְרָה הוּא תִּקּוּן לְמַקְרָה-לִילָה רַחֲמָנָא לְצֻלָן.

(ליקוטי מוהר"ן סימן פ"ג)

נד. עֵקֶר פְּגָם הַבְּרִית הוּא עַל-יַדֵּי עֲצָבוֹת וּמְרָה-שְׁחָרָה; וְכֵן לְהַפְּנֵי, עֵקֶר
שְׂמִירַת הַבְּרִית הוּא עַל-יַדֵּי שְׂמֻחָה (עֵינן 'שְׂמֻחָה' אוֹת ז' י"ט).

(ליקוטי מוהר"ן סימן קס"ט)

נה. תַּאֲוֹת מְשַׁגֵּל הִיא אַחַת מִשְׁלֹשׁ תַּאֲוֹת שֶׁהֵם מִפְּסִידֵינָהּ וּפּוֹגְמֵינָהּ הִירָאָה שְׂבִילָה. וְעַל-יַדֵּי שְׂמֻקְבָּלִין חַג הַשְּׂבֻעוֹת כָּרְאוּ, עַל-יַדֵּי-זֶה מִמְּשִׁיכֵינָהּ דַּעַת לְתַקֵּן תַּאֲוָה זֹאת, וְעַל-יַדֵּי-זֶה זֹכֵינָהּ לִירָאָה, וְלִהְשַׁפְּעַת הַנְּבוּאָה, וְלִתְפַלָּה וְכו' (עֵינִן 'יִרְאָה' אוֹת כ' וְיִוֹם טוֹב' אוֹת ז').

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן א' אות ד' ה' ח')

נו. תַּאֲוֹת מְשַׁגֵּל הוּא כְּפִי הַחֶלֶב שֶׁיִּנְק בְּקִטְנוּתוֹ. עַל-כֵּן צָרִיכִין לְשַׁמֵּר אֶת הַתֵּינוֹק מְאֹד שֶׁיִּנְק מֵאִשָּׁה כְּשֶׁרָה, כִּי כְּשֶׁהַתֵּינוֹק יוֹנֵק מֵאִשָּׁה חֲצוּפָה - אֲזִי מֵתְגַבֵּר בּוֹ חֵס וְשְׁלוֹם תַּאֲוֹת נְאוּף; וְכֵן לְהַפְּדוֹ, כְּשֶׁיִּנְק מֵאִשָּׁה כְּשֶׁרָה - אֵין לוֹ חֲמִימוֹת תַּאֲוָה זֹאת כִּי אִם מְעַט הַמְּכַרְח לְמִצְוֹת הַתּוֹרָה.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן א' אות ד')

נז. עַל-יַדֵּי הַגְּאוּהַ שֶׁל הַמְּנַהֲיָגִים וּמְפַרְסְמֵים שֶׁל שְׂקָר, עַל-יַדֵּי-זֶה מֵתְגַבֵּר תַּאֲוֹת נְאוּף בְּעוֹלָם, וְעַל-יַדֵּי-זֶה בָּא הַשְּׁחָתָת זֶרַע חֵס וְשְׁלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת "הַחֲתִים בְּשָׂרוֹ", שֶׁהוּא חוֹתֵם דְּסִטְרָא-אַחְרָא. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַנְצִיל מִזֶּה כִּי אִם עַל-יַדֵּי כַח הַמְּגַנֵּים שֶׁבְּדוֹר, שֶׁהֵם הַצְּדִיקִים וְהַכְּשָׁרִים שֶׁנִּקְרְאוּ 'מְגַנֵּי-אַרְץ' שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מְלַחְמָה גְּדוֹלָה בְּעֵנְיָן זֶה וְהֵם מְעַלִּין מִבְּחִינַת "הַחֲתִים בְּשָׂרוֹ" לְבְּחִינַת חוֹתֵם דְּקַדְשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁהֵם הַתְּנוּצָצוֹת הַמְּחִין - כִּי עַקֵּר תְּקוּנָה הַמַּחֲ הוּא כְּפִי שְׂבִירַת תַּאֲוָה זֹאת; הֵינוּ כְּשֶׁמֵּתְגַבְּרִים עֲלֵיהֶם הַהֲרֵהוּרִים מְאֹד מְאֹד, וְהֵיוּ יְכוּלִים לָבוֹא עַל-יַדֵּי-זֶה לִיַּדֵּי מְקַרְהַ-לִּילָה חֵס וְשְׁלוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַחֲתִים בְּשָׂרוֹ, וְהֵם מֵתְגַבְּרִים מְאֹד לְשַׁבֵּר וּלְגַרֵּשׁ הַהֲרֵהוּרִים מֵהֶם וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמָם מַחְשָׁבוֹת קְדוּשׁוֹת, וְעַל-יַדֵּי-זֶה מְעַלִּין מִ"הַחֲתִים בְּשָׂרוֹ" לְבְּחִינַת תְּפִלִּין שֶׁהוּא חוֹתֵם דְּקַדְשָׁה שֶׁהוּא הַתְּנוּצָצוֹת הַמְּחִין; וּמֵאלוֹ הַמְּגַנֵּי-אַרְץ צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְקַבֵּל כַּח לְהַתְגַּבֵּר עַל הַהֲרֵהוּרִים וּלְהַפְּדוֹ אוֹתָם לְמַחֲיָן דְּקַדְשָׁה כַּנ"ל. וְזֶה צָרִיךְ כָּל אָדָם לִידַע, שֶׁכָּל מֵה שֶׁמֵּתְגַבְּרִין עָלָיו הַהֲרֵהוּרִים בְּיוֹתֵר, כְּשֶׁמֵּתְגַבְּרִים כְּנֻגְדָם וּבּוֹרַח מֵהֶם וּמְשַׁבְּרֵם - הוּא עוֹשֶׂה בְּזֶה תְּקוּנָה גְּדוֹלָה מְאֹד, וּמְעַלָּה הַקְּדוּשָׁה מֵהַקְּלָפָה, וּמְמַשְׁיךְ בְּחִינַת קְדוּשַׁת הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם הַתְּנוּצָצוֹת הַמְּחִין לִידַע וּלְהוֹדִיעַ אֶלְקוּתוֹ וְתִבְרָךְ בְּעוֹלָם; וְכָל מֵה

שמתגברין עליו יותר ויותר - נעשה מזה בחינת תקון התפלין ביותר
 כשמתגבר כנגד גדל התפשטותם לשברם, ורק בשביל זה נשלח עליו
 הרהורים ורעיונים רעים וזרים כאלה, כדי שיתהפך ויהיה נעשה מהם
 דיקא בחינת תקון התפלין כנ"ל.
 (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ה' אות ו' ז')

נה. על-ידי שמשברין הרהורי נאוף וזוכין לתקון המחין כנ"ל, על-ידי-זה
 זוכין לחלום על-ידי מלאך, ואז הוא נקרא אדם. וכן להפך, כשאין
 המחין זכים - אזי החלום על-ידי שד חס ושלום, ואזי הוא נדמה
 כבהמה.
 (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ה' אות ט')

נט. גם יש להמאכלים חלק בחלום, על-כן לפעמים נפגם החלום בבחינת
 חלום על ידי שד חס ושלום על-ידי המאכלים שאוכלים, ויכולים לבוא
 על-ידי-זה לטמאת קרי חס ושלום. והתקון לזה הוא שמחה, להתחזק
 להיות בשמחה תמיד.
 (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ה' אות י')

ס. גם לפעמים על-ידי רבנים ודיינים שאינם פשרים שמעותין את המשפט,
 על-ידי-זה בא טמאת המקרה חס ושלום. והתקון לזה הוא קשור
 המרכבה, והוא מה שנתיסד מקדמונים לומר קדם השנה: "בשם ה' וכו'
 מימיני מיכאל וכו'" שהוא קשור המרכבה, והוא סגלה להנצל מטמאה
 הנ"ל שבא על-ידי עוות המשפט של הדיינים שאינם פשרים כנ"ל.
 (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ה' אות י"א ב')

סא. המח והדעת של האדם הוא מגן בפני תאות נאוף; כי יש שלשה מחין
 באדם, וכל אחד ואחד הוא מחצה פרוסה בפני זאת התאוה, כי עקר
 התגברות התאוה הזאת הוא על-ידי רוח שטות. על-כן צריך כל אדם
 לידע ולזכור זאת, שבכל פעם שרוצים להתגבר עליו הרהורים אלו חס
 ושלום - יברח מיד מהרוח שטות אל הדעת, ויפרס מחצות המחין בפני
 זאת התאוה, כי הדעת האמתית מגן בפני זאת התאוה כמו מחצה ממש.
 והבן זאת, כי אי אפשר לבאר זאת, רק כל אחד יבין מעצמו איך לברוח

וְלֹהֲסִיחַ דַּעְתּוֹ מִהָרוּחַ שְׁטוֹת הַנִּי"ל, וְלֹהֲמַשִּׁיף עֲצָמוֹ אֶל הַדַּעַת שֶׁהוּא
בְּחִינַת מַחְצָה פְּרוּסָה בְּפָנֵיהֶם כַּנ"ל. (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ח' אות ב')

סב. עַל-יְדֵי כַּעַס וְאַכְזָרִיּוֹת נִפְגָּם הַדַּעַת, וְעַל-יְדֵי-זֶה בָּא תְּאֻנַּת נְאוּף חַס
וְשָׁלוֹם. וְאִזִּי הַתְּפִלָּה בְּבְחִינַת דִּין, וְאִזִּי הַסְּטָרָא-אַחְרָא יוֹנְקִים מִמֶּנָּה. וְאִזִּי
צָרִיכִים בְּעַל-כַּח גְּדוּל שְׂיִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בְּבְחִינַת דִּין, וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְקַן
הַכֹּל (עֵינן בְּפָנִים, לְקוּטֵי תַנְיָנָא סִימָן ח'). (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ח' אות ב' ג')

סג. כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כָּפִי טְהָרְתוֹ וְקִדְשָׁתוֹ - כֵּן יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת מְשִׁיחַ.
וְצָרִיף לְשִׁמּוֹר מְאֹד שְׁלֵא יִתְקַלְקַל בְּחִינַת מְשִׁיחַ שְׁלוֹ, וְעַקָּר הוּא שְׂיִשְׁמֹר
אֶת עֲצָמוֹ מִנְּאוּף, וְצָרִיף לְשִׁמּוֹר אֶת עֲצָמוֹ מְאֹד, אֲפֹלוּ מְרִיחַ נְאוּף, כִּי
הוּא פּוֹגֵם בְּחִינַת מְשִׁיחַ שְׁלוֹ. (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ל"ב)

סד. רוּחוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ נַעֲשֶׂה רוּחַ קְנָאָה, וְהוֹלִיף וּמְקַנָּא בְּכָל מְקוֹם שְׂיֵשׁ שָׂם
פְּגָם נְאוּף חַס וְשָׁלוֹם. וְאֲפֹלוּ בְּמְקוֹם שְׂאִין שָׂם נְאוּף גָּמוּר, רַק פְּגָם
בְּעַלְמָא - הוּא גַם כֵּן מְקַנָּא עַל זֶה, כִּי לְגַדֵּל הַקְּדוּשָׁה וְהַטְּהָרָה שֶׁל בְּחִינַת
מְשִׁיחַ אֵינוֹ יָכוֹל לְסַבֵּל אֲפֹלוּ פְּגָם בְּעַלְמָא שֶׁל נְאוּף, וְהוּא מְקַנָּא מְאֹד
עַל זֶה רַחֲמָנָא לְצַלָּן. (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ל"ב)

סה. כְּשֶׁהַזּוּג, דִּהְיִנוּ הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה, כְּשֵׁרִים בְּלִי שְׂמִיץ פְּסוּל, וְזוּוּגָם בְּכִשְׁרוֹת
וּבְקִדְשָׁה גְּדוּלָּה, אִזִּי נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי זוּוּגָם יְחוּדָא עֲלָאָה, וְזוּוּג שְׁלָהֶם יִקָּר
מְאֹד מְאֹד. (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ל"ב)

סו. עַל-יְדֵי תְּקוּן הַבְּרִית יָכוֹל לְהוֹצִיא דְבוּרֵי הַתְּפִלָּה כְּחֻצִים מִן הַקְּשֶׁת. וְאִזִּי
הַתְּחִלַּת צְמִיחַת קֶרֶן מְשִׁיחַ. וְאִזִּי בָּא לְקִדְשַׁת שַׁבָּת, וְנַעֲשֶׂה בֵּין חוּרִין,
וְזוּכָה לְתַכְלִית הַיְדִיעָה. וְאִזִּי פּוֹשֵׁט גּוֹפּוֹ הַמְּצָרַע שֶׁהוּא מִמְּשַׁכָּא דְחוּיָא,
וְלוֹבֵשׁ בְּגָדֵי שַׁבָּת, הֵינּוּ גּוּף קְדוֹשׁ מִגֵּן-עֵדֶן. וְאִזִּי נִתְרוּמִם מְזֹלוּ, וְזוּכָה
לְעִשָּׂר, וְנִתְחַזַּק יְצָרוֹ הַטּוֹב, וְנִתְבַּטַּל הָעַצְבוֹת וְהַלִּיצָנוּת. וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא
מְקַיֵּם אֶת הַנּוֹפְלִים לְאַהֲבוֹת וְיִרְאוֹת רַעוּת - הוּא מְקַיֵּם אוֹתָם לְאַהֲבוֹת

ויראות קדושות, ומעביר החשך מעיניהם, ואז עיניהם רואות נפלאות, ונחשב כאלו ברא את העולם. ועל-ידי-זה מעלין כל הבקשות ותחנונות אשר מתפללין, ומעוררין הגאולה התלויה בלב לבטל שאור וחסך של יצר לב האדם רע שושאר לו מנעוריו. ואז יכול הלב להתלהב בלמוד התורה בשלהובין דרחימותא, ומים רבים, שהם אהבות ויראות חיצוניות, אי אפשר להם לכבות ההתלהבות הזאת, והשכינה היא מכסה בכנפיה על דמהון של ישראל באהבה הזאת, שלא ישלטו עליהם זרע מרעים שהם מי המבול. וכל זה זוכין על-ידי תקון הברית כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן פ"ג)

סז. על-ידי פגם הברית קשה להאדם למצא את זיוגו; ואפלו אם ימצא את זיוגו - תהיה לו מנגדת, ולא תהיה נוטה אחר רצונו. ועל-ידי כוונות אלו מתקנים פגם הברית, ועל-ידי-זה יזכה למצא את זיוגו, ותהיה נוטה אחר רצונו. ועין סוד כוונות אלו בפנים סימן ו'.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן פ"ז)

סח. תקון גדול למקרה-לילה חס ושלוש לומר עשרה קפיתל תהלים באותו היום. ואלו הן: מכתם לדוד - ט"ז; לדוד משכיל - ל"ב; אשרי משכיל אל דל - מ"א; כאיל תערג - מ"ב; למנצח אל תשחת - נ"ט; למנצח על ידותון - ע"ז; תפלה למשה - צ'; הודו לה' קראו בשמו - ק"ה; על נהרות בבבל - קל"ז; הללו אל בקדשו - ק"נ. ומי שזוכה לאמרם באותו היום אין צריך לפחד עוד כלל מפגם הנורא של המקרה חס ושלוש, כי בודאי נתתקן על-ידי-זה.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן צ"ב)

סט. כשבאים על מחשבתו הרהורי זנות, והוא משבר תאוותו ומסיח דעתו מהם - זהו עקר תשובתו ותקונו על פגם הברית שפגם מקדם כל אחד כפי ענינו, כי זהו בחינת תשובת המשקל ממש. וכזה הוא מוציא ניצוצי הקדשה שנפלו על-ידי פגם הברית, ועל-ידי-זה זוכה לתקון הברית, ועל-ידי-זה זוכה להזדקף החכמה והקול כמו שכתוב לעיל אות כ"ג,

וְזוֹכָה לְשָׁלוֹם, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוּלִין לְמַשֵּׁךְ כָּל הָעוֹלָם לְעִבּוּדְתוֹ יִתְבַּרֵךְ
(עֵינִי 'מַחְשָׁבוֹת וְהִרְהוּרִים' אוֹת ב').
(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ז אות ח')

ע. קְבָרֵי צְדִיקִים אֲמֵתִיִּים הֵם קְדוּשִׁים בְּקִדְשֵׁי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִמָּשׁ; וְאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל הוּא תְּקוּן גָּדוֹל לְפָגַם הַבְּרִית, עַל-כֵּן צְרִיכִים לְהַשְׁתַּדֵּל לְבּוֹא עַל
קְבָרָם, כִּי מְקוֹם קְבָרָם הוּא קְדוּשׁ כְּמוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנִּל, וְהוּא תְּקוּן
גָּדוֹל לְפָגַם הַבְּרִית.
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ק"ט)

עא. עֲכָשׁוּ בְּנִקְל יוֹתֵר לְעַמֵּד בְּנִסְיוֹן, כִּי כְּבָר הָיוּ כְּמָה צְדִיקִים וְכֹשְׁרִים שְׁעַמְדוּ
בְּנִסְיוֹנוֹת גְּדוֹלִים וְרַבִּים בְּתַאֲוָה זֹאת, וְעַל-יְדֵי-זֶה שָׁבְרוּ כָּל כַּף הַקְּלָפָה
שֶׁל תַּאֲוָה זֹאת, עַד שְׁעַכְשָׁו בְּקַל יְכוּלִים לְעַמֵּד בְּנִסְיוֹן אֲפֹלוּ אִישׁ פְּשׁוּט,
אִם יִרְצֶה לְחַוֵּס עַל חַיּוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא לְנִצְח.

(שיחות הר"ן סימן קי"ד)

בנים

- א. תפלה בכח הוא סגלה לבנים. (ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ח)
- ב. סכה הוא סגלה לבנים. (ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ח)
- ג. ארץ-ישראל היא סגלה לבנים. (ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ח)
- ד. על-ידי שמשותדלין לקרב אנשים להשם יתברך ולצדיקי-אמת, על-ידי זה זוכין לבנים. (ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ג)
- ה. כשיהיה זיווג בקדשה, ותשבר נפש המתאנה שלך, הינו נפש הבהמיות, ויהיה נדמה לך כאלו כפאף שד - על-ידי-זה יהיה לך בני קימא. (ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ט)
- ו. גם צריך שיהיה עקר זיווג בליל-שבת כדי שיהיה לך בנים חיים וקימים. (ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ט)
- ז. על-ידי רע-עין לא יזכה להניח בן זכר. (ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד אות ד')
- ח. על-ידי לשון הרע אין זוכה להניח בן זכר. (ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד אות ד')
- ט. סגלה לזרע של קימא שיאמרו שניהם, האיש ואשתו, קדם הזיווג - פרשת "ובראשי חדשיכם". וכן כשהתינוק חולה חס ושלום, יאמרו אז גם-כן האיש והאשה פרשת "ובראשי חדשיכם". (ליקוטי מוהר"ן סימן קנ"א)
- י. על-ידי הלל והודאה להשם יתברך, וכן על-ידי למווד הלכות, מכל שפן כשזוכין לחדש בהם, על-ידי-זה באה הולדה בנקל. וכן על-ידי תומכי אורייתא, שמחזיקים בממונם את התלמידים-חכמים, על-ידי-זה גם פן ההולדה בנקל. (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ב' אות א' ב' ג')

יא. סגלה למקשה לילד לומר "מזמור לתודה". (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ב' אות ד' ו')

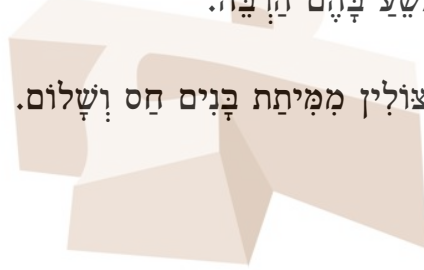
יב. גם סגלה גדולה למקשה לילד לעשות חסד הרבה, דהינו להרבות בצדקה וגמילות חסדים. (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ב' אות ג')

יג. מי שאין לו בנים ירגיל את עצמו לשמח בשמחה של מצוה, וילמד תורה ויעשה כל המצוות בשמחה, והשמחה תהיה גדולה כל-כף עד שירקד מחמת שמחה; על-ידי-זה יזכה לבנים. (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן פ"א)

יד. על-ידי אמונה זוכין לבנים. 'אמונה' בגימטריא 'בנים'. (שיחות הר"ן סימן לד')

טו. מסגל יותר לבנים שיתקומו אצלו - להיות רחוק מהם, דהינו לבלי להיות דבוק בהם הרבה ולשעשע בהם בכל פעם, רק לבלי להסתפל עליהם - רק מה שצריכים לחנכם בעבודת ה' כשמתחילים להתגדל, אבל לא להשתעשע בהם הרבה. (שיחות הר"ן סימן נ"ט)

טז. על-ידי שמחה נצולין ממיתת בנים חס ושלום. (שיחות הר"ן סימן ס"ה)

בטחון

א. בטחני הדור הם בחינת כלי ההולדה, כי כל ההולדות וכל ההשפעות נמשכין על-ידי בטחון. וזה זוכין על-ידי ששומעין ספורי מעשיות מצדיקים אמתיים שיש להם כח לעורר מהשנה על-ידי ספורי מעשיות שלהם, שעל-ידי-זה יוצא הדבור בכח גדול, שאותן שהיו בבחינת שנה, שהיו כאלמים ממש ולא היו יכולים לדבר כלל שום דבור שבקדשה - נתעוררין עכשו משנתם, ומתחילים לדבר בכח גדול; ועל-ידי הדבור נתחזק הבטחון. ועל-ידי-זה נפקדין העקרונות, וזוכין ליראה וכו' (עין 'יראה' אות י"ב).

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס' אות ה' ח')

ב. על-ידי בטחון להשם יתברך, שמסתכל וצופה להשם יתברך לבד ובוחט בו, על-ידי-זה עושה כלי להשפע, וזוכה שתבוא לו השפע והפרנסה בעת וזמן שהוא צריך.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ו)

ג. יש כמה מעלות ומדרגות בבטחון, עד אין-סוף. וכל מי שהשכל שלו גדול ביותר - יש לו בטחון יותר. וכפי הבטחון כן זוכה להרבות בצדקה, ועל-ידי-זה זוכה להשלים ולתקן הדבור, שהוא גדר האדם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן רכ"ה)

ד. יש בטחון דסטרא-אחרא, בחינת "מבטח בוגד", ועל-ידי התקשרות הזווגים דקדשה - נשבר הבטחון הזה דסטרא-אחרא כחרס הנשבר; ועל זה מרמז מה ששוכרין כלי חרס בשעת התקשרות השדוכים (כמבאר בפנים).

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס' אות ח')

ולבאר הדבר קצת: כי עקר מעלת הבטחון הוא לבטח בה' ולעשות טוב, כמו שכתוב: "בטח בה' ועשה טוב", דהינו שלא יתבלבל מתורתו

וְעִבְדוֹתָי מִחֲמַת דְּאֵגַת וְטִרְדַת הַפְּרָנְסָה, רַק יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וְעִבְדוּדָה וְיִבְטַח בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ שְׂיִפְרֹנְסוּ כָּל יְמֵי חַיָּו. וְאִם אֵינוֹ אוֹחֵז בְּבִטְחוֹן כְּזֶה שְׂיִסְלַק אֶת עַצְמוֹ מֵעֵסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה לְגַמְרֵי, וְרוֹצֵה לַעֲסֹק בְּדֶרֶךְ-אֶרֶץ גַּם-כֵּן, בְּמִשְׁאֵל-וּמִתָּן אוֹ בְּמִלְאָכָה, עַל-כָּל-פָּנִים יִקְבַע עֵתִים לַתּוֹרָה, וְיִתְפַּלֵּל בְּזִמְנוֹ וְכוּ', וְלֹא יִדְאָג וְלֹא יִתְבַּלְבֵּל מִחֲמַת דְּאֵגַת הַפְּרָנְסָה, רַק יִבְטַח בַּה'. גַּם לְעִנְיַן צְדָקָה וְגַמְלֵיּוֹת חֲסָדִים, וְלְהוֹצִיא מָמוֹן עַל עֵסְקֵי מַצּוֹת, יִהְיֶה לוֹ בְּטַחֲוֹן בַּה', שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יִמְלֵא מַחְסוֹרוֹ, וּבִגְלַל הַדְּבָר הַזֶּה יִבְרַכְהוּ ה'. וְאִפְלוּ אִם יוֹדַע בְּעַצְמוֹ שְׂאִין מַעֲשָׂיו עוֹלִים יִפְהַ כְּרָאוּי - אֵל יִפְלֵ מִהַבְּטַחֲוֹן מִחֲמַת זֶה, לוֹמֵר: מִי אֲנֹכִי לְבִטַח וְלִשְׁעַן בַּה', מֵאַחַר שֶׁהֲרַעוֹתִי אֶת מַעֲשֵׂי כָּל-כָּף; רַק יִבְטַח בְּחֲסָדֵי ה' אֲשֶׁר לֹא תִמְנָו וּבְרַחֲמָיו שְׂאִינָם כָּלִים שְׂיִרְחַם עֲלָיו גַּם-כֵּן וְיִזוֹן וְיִפְרִינֵס אוֹתוֹ, כִּי טוֹב ה' לְכָל, וְאֵל יִטְרִיד עַצְמוֹ בְּדֵאֵגַת וְטִרְדַת הַפְּרָנְסָה מִחֲמַת קִטְנוֹתוֹ בְּעִינֵי עַצְמוֹ, רַק יִתְחַזַּק בְּבִטְחוֹן אִיךָ שֶׁהוּא מֵאַחַר שֶׁפְּוֹנְתוֹ לְשָׁמַיִם. וְכָל זֶה וְכִיוּצָא בְּזֶה הוּא בְּטַחֲוֹן דְּקִדְשָׁה.

אָבֵל לַעֲשׂוֹת אֵיזָה עוֹלָה חַס וְשָׁלוֹם, מְכַל-שֶׁכֵּן אֵיזָה גְּזֵלָה וְרַמְאוֹת, אוֹ לַעֲסֹק בְּזִיוּפִים וְשִׁקְרִים וְלִסְחוֹר בְּסַחֲרוֹת מַחוּץ לְמַדִּינָה שְׂאִסְרָם הַמְּלָכוֹת, וְלְבִטַח בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ שְׂיִצִּילוּ וְיַעֲזוּר לוֹ לְגַמֵּר הָעֵסְק וְלֹא יִתּוֹדַע הַדְּבָר - זֶהוּ בְּטַחֲוֹן דְּסִטְרָא-אַחְרָא, בְּחִינַת "מְבִטַח בּוֹגֵד", בְּחִינַת "וְיִתְבַּטְחוּ בְּעֵשֶׂק וְנָלוּ", וּבְטַחֲוֹן כְּזֶה הוּא כְּחֲרַס הַנְּשֻׁבֵר שְׂאִין בּוֹ תִקְוָה. וְאִפְלוּ מִי שְׂעוֹסֵק בְּמִשְׁאֵל-וּמִתָּן בְּגִדּוֹלוֹת מְמַנּוֹ הַרְבֵּה, וּמְרַבֵּה לְלוֹת מִכַּמָּה אֲנָשִׁים, וּבּוֹטַח שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יַעֲזֵרוּ לְגַמֵּר הַמִּשְׁאֵל-וּמִתָּן - גַּם זֶה הוּא בְּחִינַת בְּטַחֲוֹן דְּסִטְרָא-אַחְרָא; אֲדִרְבָּא, צְרִיךְ שְׂיִהְיֶה לוֹ בְּטַחֲוֹן חֲזַק שְׂאִפְלוּ אִם לֹא יִנְהַג מִשְׁאֵל-וּמִתָּן גְּדוֹל כָּל-כָּף, אֶף-עַל-פִּי-כֵּן יִפְרֹנְסוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ כְּרָאוּי. וְהַמְשַׁכֵּיל יִבִּין דְּבָרִים הַרְבֵּה מִתּוֹךְ דְּבָרֵינוּ, אִיךָ לְבָרַח מִבְּטַחֲוֹן דְּסִטְרָא-אַחְרָא שֶׁהוּא כְּנִגְדַת הַתּוֹרָה, וְלְהִתְחַזַּק בְּבִטְחוֹן דְּקִדְשָׁה - אֶף אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא וְכַנ"ל.

בושה

א. צריך האדם להתבייש מאד לפני השם יתברך שלא לעשות נגד רצונו חס ושלום, מפל-שפן שלא לעשות איזה חטא ועוון חס ושלום. והבושה היא מעלה גדולה מאד, כי עקר היראה היא הבושה, ואם לא ימשיך עליו בושה דקדשה בעולם הזה כנ"ל - יתבייש בעולם הבא, שזה קשה מכל הענשים; כי צער הבושה לעתיד לבוא קשה מאד מאד, והוא קשה יותר אפלו מגיהנם המר, ואפלו כל צדיק יתבייש בפני חברו הגדול ממנו במעלה, ואמרו רבותינו ז"ל על זה (בבא בתרא עה.): אוי לאותה בושה, אוי לאותה כלמה; מפל-שפן וכל-שפן איך יתבישו החוטאים חס ושלום, שאי אפשר לשער בעולם הזה גדל הצער והמרירות של הבושה הזאת בעולם הבא רחמנא לצלן. וכשזוכה לבושה דקדשה לבל יחטא כנ"ל, על-ידי-זה זוכה לתפלה, ולשמחה, ולעזות דקדשה, ולהתקרב ולהכלל בצדיקי אמת, ולקבל מהם אמונה בתכלית השלמות.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ב אות ג' ד' ט' י"א)

ב. צריך להרגיל את עצמו לדבר בינו לבין קונו באמת גדול, עד שיעורר את לבבו באמת, עד שיתחיל לדבר בחמימות שבלב דברי אמת שבלב בהתעוררות בתשובה, עד שיראה פחיתותו וגדלת הבורא, עד שיתבייש מאד מלפניו יתברך; כי עד עכשו השליך חטאתיו אחר כתפיו ולא עין בהם, ועכשו פשיודע אותם, אזי נכנס בו בושה גדולה על גדל פשעיו כנגד רב ושליט, עקרא ושרשא דכל עלמין. ובתחלה הבושה הזאת עדן אינה בפעל על פניו, כי חטאתיו מטמטמין שכלו וידיעתו על-ידי רוח שטות שבקרבו, על-כן קדם שזוכה לתשובה שלמה אין לו דעת כל-כף להפיר בגדלת הבורא יתברך כל כף עד שיתבייש כראוי לו להתבייש לפי עצם פשעיו ולפי גדלת הבורא יתברך שפשע כנגדו. אבל אחר-כך,

בְּשֵׁעוֹשָׁה תְּשׁוּבָה, וּמְסִיר מִמְּנוּ הַטְּפָשׁוֹת, וְנִתְּוֹסַף בּוֹ שְׂכָלוֹ - אַזִּי הוּא מִתְּבַיֵּשׁ בְּיֹתֵר, וְנִתְּגַלָּה הַבּוּשָׁה עַל פְּנָיו. וְזֹאת הַבּוּשָׁה הִיא בְּחֵינֵת אֹרֶת הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם סִמְּנֵי עַל דְּבִקּוֹת הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ, וְהִיא בְּחֵינֵת קְרוֹן אֹרֶת הַפָּנִים. וְעַל-יְדֵי הַבּוּשָׁה הַזֹּאת מוֹחֲלִין לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו, וּמְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ בְּעֵץ הַחַיִּים (עֵץ 'דְּבוּר' אוֹת ז').

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ח אות ה' ו')

ג. מִי שֵׁישׁ בּוֹ עֲזוֹת דְּסִטְרָא-אֲחָרָא, וְאִינוֹ מִתְּבַיֵּשׁ מִהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ וּמְצַדִּיקֵי אֲמֵת וִירָאִים וּכְשָׁרִים - בְּיָדוֹעַ שְׂלָא עֲמָדוֹ רַגְלֵי אֲבוֹתָיו עַל הַר סִינַי, וּפּוֹגֵם בְּקִדְשַׁת הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם בְּחֵינֵת עֵץ הַחַיִּים, וּמְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ בְּאֵילָנָא דְּמוֹתָא, וּמְגַרְשִׁין אוֹתוֹ מִהַגֵּן-עֵדֶן, וְיֹרֵד לְגִיהֵנִם. וּכְשֵׁעוֹשָׁה תְּשׁוּבָה וּמִתְּבַיֵּשׁ עַל עֲוֹנוֹתָיו, עַל-יְדֵי-זֶה מוֹחֲלִין לוֹ מִיָּד, וּמְחֲזִיר לְעֲצָמוֹ הַדַּעַת וְהַמַּחִין, וּמְגַרְשׁ הַרוּחַ שְׁטוֹת מְקַרְבּוֹ, וְזוֹכָה לְבְּחֵינֵת אֹרֶת הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם בְּחֵינֵת קְרוֹן אֹרֶת הַפָּנִים, בְּחֵינֵת עֵץ הַחַיִּים וְכוּ' כַּנִּל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ח אות ו')

ד. עֲקָר הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי הַבּוּשָׁה. כִּי צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְבַּיֵּשׁ בְּעֲצָמוֹ מְאֹד מְאֹד: כִּי עֲבָרָה הִיא בְּוֹדָאֵי בּוּשָׁה גְּדוּלָּה רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, כִּי עֲבָרָה אֵינָה שְׂיָכָה וְרֵאוּיָה לְיִשְׂרָאֵל כָּלֵל, כִּי אִישׁ יִשְׂרָאֵלִי רְחוּק בְּשָׂרָשׁוֹ מְעַבְרָה לְגַמְרֵי, וּבְוֹדָאֵי אֵין נֶאֱחָה לְאִישׁ יִשְׂרָאֵלִי שְׂיָהִיָּה לוֹ עֲבָרָה חֵס וְשָׁלוֹם; אֲבָל גַּם כְּשֵׁרוּצָה לְעֵשׂוֹת מְצוּה - רְאוּיָה שְׂיָהִיָּה לוֹ גַּם-כֵּן בּוּשָׁה גְּדוּלָּה, כִּי אֵיזָה זְכוּת יֵשׁ לוֹ שְׂיִזְכָּה לְעֵשׂוֹת הַמְצוּה, וְאֵיךְ יַעֲזִיז פְּנָיו לְכַנֵּס בְּהִיכַל הַמֶּלֶךְ לְעֵשׂוֹת מְצוּה, וְיִשְׁעֵר בְּדַעְתּוֹ לְפָנָי מִי הוּא עוֹשֶׂה הַמְצוּה, וְגַם גְּדוּל מַעֲלַת הַמְצוּה, כִּי עֲצָם יָקָר מַעֲלַת הַמְצוּה בְּעֲצָמָה אֵין לָהּ שְׁעוֹר, וּבְוֹדָאֵי רְאוּיָה שְׂיִפֹּל עָלָיו בּוּשָׁה גְּדוּלָּה כְּשֶׁבָא לְעֵשׂוֹת אֵיזָה מְצוּה, כְּשִׁסְתַּפֵּל עַל עֲצָמוֹ וְיִרְאֶה שֶׁהוּא רְחוּק מְאֹד מִהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ, וְאֵין לוֹ שׁוּם זְכוּת לְעֵשׂוֹת מְצוּה, וְאֵיךְ הוּא בָּא לְחַטֵּף הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם כְּתָרֵי דְּמִלְכָּא - וְלִהְיֵיחֵם פְּתָאֵם עַל הָרֵאשׁ, בְּוֹדָאֵי רְאוּיָה שְׂיִפֹּל עָלָיו בּוּשָׁה גְּדוּלָּה; וְאִם הִיָּה לְהָאָדָם בּוּשָׁה - הִיָּה מִתְּבַיֵּשׁ מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶפְלוֹ לְקַח הַמַּאֲכָל לְתוֹף פִּיו, כִּי אֵיזָה זְכוּת יֵשׁ לוֹ שְׂיָהִיָּה לוֹ אֲכָל. אַךְ עֲקָר הַבּוּשָׁה זוֹכִין עַל-יְדֵי שְׁרוּאֵין אֶת עֲצָמוֹ

עם הצדיק האמת, ועל-ידי-זה זוכין לתשובה, כי עקר התשובה הוא על-ידי הבושה כנ"ל. ועל-ידי זה זוכין לענוה אמתית שהיא בחינת ענוה של משה רבנו, שהיא עקר החיים, בחינת חיים נצחיים של עולם הבא.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ע"ב)

בגדים

א. צריך לשמור מאד את הבגדים, שלא יבזה אותם, רק לשמורם היטב מכתמים ולכלוף; כי הבגדים בעצמן הם דנים את האדם אם אינו מכבדם כראוי. וכל מי שהוא גדול ביותר - צריך לשמור את הבגדים ביותר, כי כל מי שגדול יותר מדקדקין עמו יותר.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ט אות ג')

ב. על-ידי שאינו שומר את הבגדים מכתמים, על-ידי-זה עושה פרווד בין קדשא-בריך-הוא ושכינתיה, ואז שולטת שפחה בישא, שהיא מלכות הרשעה, והוא כמורד במלכות, ועל-ידי-זה פּרנסתו בטרח ובכבדות.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ט אות ג' ה')

ג. על-ידי שעושה לבוש נאה לצדיק, על-ידי-זה מלביש את השכינה בלבושין דנהירין, ונמתקין כל הדינים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ב)

ד. הבגדים יהיו שלמים תמיד ולא קרועים, כי כשהבגדים קרועים חס ושלום הוא קלקול השמירה, כי הבגדים הם בסוד החשמ"ל שהוא שמירה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קכ"ז)

ה. הבעל-דבר והסטרא-אחרא תופסת את האדם בבגדו, דהינו שמטריד אותו בטרדת בגדיו ומלבושיו; כי טרדת הצטרכות המלבושים ובגדים של האדם הם מבלבלין מאד את האדם, ומונעים אותו מעבודת השם יתברך. אף מי שלבו חזק בה' - אינו משגיח על זה, אף-על-פי שאין לו כגד ללבש הוא עושה את שלו בעבודת ה' כפי מה שיכול, עד ישקיף וירא ה' משמים.

(שיחות הר"ן סימן ק')

גאון וענוה

גנות הגאון ומעלת הענוה

- א. על-ידי גדל הענוה של צדיקי אמת עד שהוא בבחינת אין, על-ידי-זה הוא יכול לכפר עוונות.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ד' אות ז')
- ב. על-ידי ענוה זוכין להתפשטות הנשמיות, ונכללין באין-סוף, ויודעים שכל מארעותיו כלם הם לטובתו, שזאת הבחינה היא מעין עולם הבא.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ד' אות ט')
- ג. על-ידי גאון בא עניות.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ד' אות ח')
- ד. על-ידי ענוה זוכין לתשובה. כי עקר התשובה הוא על-ידי שמרגיש שפלותו וקטנותו ופגמיו המרבים, ומבין שבודאי ראוי לו לסבל בזיונות ושפכות דמים בשביל להתקרב אל האמת, וזה עקר התשובה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ו' אות ו')
- ה. אפלו מי שהתענה וסגף את עצמו, אל יתגאה ויחשב שכבר הוא צדיק, ויכול לעשות פדיונות ולהתפלל תפלות; כי צריך להתבונן בעצמו ולראות שאחר כל התעניתים והסגופים - עדין נשארו כל תאוותיו קשורים בגופו, וגם זהמת תאות אביו משעת ההולדה, גם זה קשור בגופו עדין. וכשיסתכל על זה בודאי יפל עליו תרדה גדולה, ולא יטעה שהוא צדיק, וישתדל להביא ולהשיב כל התפלות לצדיקי אמת, כי רק הם יודעים להתפלל ולהעלות התפלה כראוי, והקדוש-ברוך-הוא מתאנה לתפלתו, ומשגר תפלה סדורה בפיהם.
(ליקוטי מוהר"ן סימן י' אות ד')
- ו. אלו הבעלי-גאון המונעים עצמם ואחרים מלילך לצדיקים להתפלל עליהם, הם מעכבים תאותו של השם יתברך.
(ליקוטי מוהר"ן סימן י' אות ד')

- ז. לבטל הגאווה, שהיא עבודה־זרה - העקר הוא על־ידי התקרבות לצדיקים.
(ליקוטי מוהר"ן סימן י' אות ה')
- ח. על־ידי בטול הגאווה - החכמה על תקונה, וזוכין לחיים ואריכות ימים, ונמתקין הדינים, וזוכין לאמונה, ולשמחה גדולה, ולהשגת התורה בנגלה ונסתר, ולבחינת רוח הקדש.
(ליקוטי מוהר"ן סימן י' אות ח' ט')
- ט. גאות הוא בחינת עבודה־זרה. ועל־ידי גאות אין יכולין לפתח פה, ואין לו כלי הדבור לדבר דבורים המאירים, וכשהתורה באה לתוך פיו, לא די שאין דבורי התורה מאירים לו להחזירו למוטב, אלא שגם התורה עצמה נתגשם ונתחשף שם מפיו.
(ליקוטי מוהר"ן סימן י"א אות ב')
- י. גאות ונאוף תלויים זה בזה. וכששומר הברית ונצול מגאות, זוכה לאור המאיר לו לתשובה, עד שזוכה לבוא לתבונות התורה לעמקה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן י"א אות ב' ג')
- יא. יש ענוה שהיא תכלית הגדלות, דהינו שהוא ענו מחמת שהוא יודע שהגדלות מבזה מאד - על־כן הוא ענו, כדי להתיקר ולהתכבד; נמצא שהוא ענו בשביל גדלות וכבוד. על־כן צריכין להשפיל על דרכיו ולהתרחק מהגדלות בתכלית עד קצה אחרון, כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה: מאד מאד הוי שפל רוח. פי הגדלות הוא בחינת 'שבע בתי עבודה־זרה' שעל־ידי־זה גלו ישראל מארצם, ועל־ידי־זה עדין לא חזרו לארצנו, מחמת שרודפים אחר הכבוד על־ידי הגדלות.
(ליקוטי מוהר"ן סימן י"א אות ז')
- יב. אין אדם זוכה לתורה אלא על־ידי שפלות, שישבר גאותו מארבע בחינות שפלות: פי צריך האדם להקטין את עצמו לפני גדולים ממנו; ולפני בני אדם כערכו; ולפני קטנים ממנו; ולפעמים, שהוא בעצמו קטן שבקטנים - וצריך להקטין את עצמו כנגד מדרגת עצמו, וידמה בעיניו שהוא למטה ממדרגתו.
(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ד אות ה')

יג. צריך לשמור את עצמו מכל הדברים שדרך בני אדם להתגדל בהם, והם שלשה דברים: חכמה, גבורה ועשירות; הינו שצריך לשבר גאותו שיש לו מכל אלו הדברים, ולהיות ענו ושפל בכלם. (ליקוטי מוהר"ן סימן י"ד אות ה')

יד. כפי מה שמשבר גאותו - כן הוא זוכה לתורה. ועל-ידי-זה זוכה לקרב רחוקים להשם יתברך, שעל-ידי-זה נתגדל ונתעלה כבודו יתברך, ומעלה הכבוד לשרשו, וזוכה ליראה. ועל-ידי-זה זוכה לשלום בית, שלום בעצמיו, ועל-ידי-זה זוכה לתפלה, ועל-ידי-זה זוכה לשלום הכללי, שלום בכל העולמות. (ליקוטי מוהר"ן סימן י"ד אות א' ב' ג' ה' ו')

טו. על-ידי גדלות נופלים בתפיסה. (ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ב אות י"א)

טז. כשהדור אינם שומרים את פיהם, על-ידי-זה נכשלים חס ושלום כשרי הדור בגאות. על-כן צריכין אלו הכשרי הדור להתבונן מאד בהגדלה וההדור והחשיבות שמגיע להם לכל אחד לפי ערכו, מעט או הרבה, להתבונן ולהסתכל על עצמו שלא יכשל בגאות שהיא גלות השכינה חס ושלום. (ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ח אות י')

יז. כל מה שהאדם מקטין את עצמו ביותר - יש לו כח המושך יותר, דהינו להמשיך שכינת אלקותו לתחתונים, שישכך עמנו, שזהו רצונו יתברך מיום שברא את עולמו; וכן להמשיך אנשים אליו, לקרבם לעבודתו יתברך; וכן להמשיך השפעות טובות וברכות לישראל; וכמו כן הוא זוכה להמשיך ולהתקרב להצדיק האמת. (ליקוטי מוהר"ן סימן ע')

יח. על-ידי קדשת שבת זוכין לענוה באמת, דהינו לראות שפלותו ולהכיר חשיבות ישראל ולמסור נפשו בעדם, כמו משה רבנו עליו השלום. (ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ט)

יט. עקר הענוה שיתזיק האדם את עצמו למטה ממדרגתו, שפל ממה שהוא; ועל-כל-פנים לא יצא ממקומו להחזיק את עצמו למעלה ממדרגתו. (ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ט)

כ. על-ידי ענוה ושפלות, על-ידי-זה אין שום אדם יכול להוציאו ולדחותו ממקומו, דהינו לקפח פרנסתו חס ושלום.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ט)

כא. על-ידי ענוה נצול מנאוף; אבל על-ידי גדלות מתגבר עליו היצר הרע בתאוה זאת (ועין לעיל אות י').
(ליקוטי מוהר"ן סימן ק"ל)

כב. סגלה להנצל מגדלות: לכבד את הימים טובים, ולקבלם בשמחה ובהרחבת הלב כפי יכלתו.
(ליקוטי מוהר"ן סימן קל"ה)

כג. התקרבות להצדיק האמתי מבטל הגדלות. על-כן זה סימן: אם הוא מקשר להצדיק באמת - אם יש לו שפלות.
(ליקוטי מוהר"ן סימן קל"ה)

כד. על-ידי ענוה, שהוא אין ממש, על-ידי-זה יזכה לתורה וגדלה במקום אחד; אבל בלא זה קשה שיהיו שניהם יחד, תורה וגדלה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן קס"ב)

כה. כשפא לאדם גדלות - סימן שיבוא לו צרה חס ושלום; וכן להפך, כשהוא ענו ושפל - יבוא לכבוד גדול.
(ליקוטי מוהר"ן סימן קס"ח)

כו. מענין חרב הגאווה שבא על-ידי הגרים וכו' - עין 'כבוד' אות כ"ח.
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ה' אות ה')

כז. עקר כבוד וגדלת המלכות או מנהיג ומושל - הוא על-ידי ענוה, וכל מה שיש להמלך והמושל ענוה ביותר - מתפשט מלכותו וממשלתו ביותר.
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ט"ז)

כח. בענין ההכנעה טועים העולם הרבה, עין בפנים. וצריכים לשמור את עצמו מאד מענוה פסולה, ולהתפלל להשם יתברך על-זה הרבה, שיזכה לענוה אמיתית כרצונו יתברך.
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן כ"ב)

כט. עקר התחיה לעתיד, שיחיו ויקומו בתחיה, יהיה רק להשפלות של כל אחד, הינו שרק השפלות של כל אחד ואחד יהיה נחיה ויקום בתחיה לעתיד. כי עקר התענוג הנפלא שהם חיים נצחיים של עולם הבא - אי אפשר לאדם לקבל, כי אם השפלות והענוה האמתית של כל אחד הוא לבדו יזכה לחיות ולקבל התענוג והחיים נצחיים של עולם הבא.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ע"ב)

ל. בכל אחד ואחד מישראל משרש השפלות והענוה של משה רבנו עליה השלום בכל איבר ואיבר. אבל זאת הענוה והשפלות נעלם אצל כל אחד בבחינת מיתה, ועל-כן אינו מרגיש בעצמו זאת השפלות, ועל-כן הוא רחוק מענוה ושפלות הזה. אבל על-ידי שמתקרב את עצמו לצדיק האמתי ורואה אותו, מכל-שכן כשזוכה לשמע מפיו תורה - על-ידי-זה זוכה לבושה ותשובה, ועל-ידי-זה זוכה שיהיה נחיה אצלו השפלות והענוה הזאת, ואז זוכה לענוה אמתית, שהיא בחינת חיים נצחיים של עולם הבא כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ע"ב)

לא. צריכין להתפלל ולבקש מאד מהשם יתברך לזכות לשפלות וענוה באמת. כי אין אנו יודעים כלל מהו ענוה ושפלות אמתית, כי בודאי אין זה תכלית שיהיה נבזה ועצל, שקורין 'שלים מזלניק', כי הענוה היא עקר החיים של כל איבר ואיבר, והוא כל תענוג עולם הבא, ובודאי אין זה התכלית של עולם הבא להיות נבזה ועצל וכו' חס ושלום; על-כן צריכין רק לבקש מהשם יתברך שיעזור לו לזכות לעניויות ושפלות אמתית, שהוא עקר החיים ועקר התענוג של עולם הבא כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ע"ב)

לב. כשרואה אדם בעצמו שהולך לו שלא כסדר - ידע שיש לו גדלות, יעשה תשובה, וישפיל את עצמו, ויהיה בבחינת 'מה'; ואזי יחזור לילך לו כסדר.

(ליקוטי מוהר"ן סימן פ"ב)

דעת

א. עקר הדעת הוא בלב. כי גם גוים יש להם דעת, אבל הוא בלא לב; אך עקר הדעת - כשהוא בלב. ושם בלב מקום היראה, הינו שעקר הדעת שידע את השם יתברך בלב, ולא במחזו לבד, הינו שימשיך ויקשר את הדעת לתוך הלב, עד שתפל עליו אימה ופחד ויראה מגדלתו יתברך, עד שיתעורר לעבדו באמת, עד שיזכה ליראת הרומומות, שידע ממי יתירא. וזה זוכין על-ידי התבודדות, על-ידי ששופטין את עצמו בעצמו. ועל-ידי זה זוכין לאור הגנוז.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ט"ו אות א' ב' ג' וסימן קנ"ד)

ב. כל הצרות והיסורין והגלות, וכל החסרונות שיש לאדם, הן פרנסה או בנים או בריאות הגוף וכו', הכל הוא רק לפי ערך חסרון הדעת; וכשנשלם הדעת - אזי נשלם כל החסרונות. ועקר החיים הנצחיים יהיה לעתיד מחמת הדעת, שירבה הדעת, שידעו הכל את השם יתברך, ועל-ידי זה יכללו באחדותו, ואז יחיו חיים נצחיים כמוהו; כי על-ידי הידיעה ממנו יתברך - נכללים בו יתברך, שזה עקר שעשוע העולם הבא. על-כן צריכין לשמר את הדעת והמחשבה מאד שיהיה בקדושה, לשמר ממחשבות רעות ולחשב תמיד מחשבות בתורה ועבודה, ולהשתדל להגיע לדעת דקדושה, שבו תלוי הכל כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"א אות י"א)

ג. להגיע לשלמות הדעת אי אפשר אלא שיקדש את פיו, וחסמו, ועיניו, ואזניו. הינו: שישמר עצמו מלהוציא שקר מפיו; ויהיה לו יראת שמים, שהוא קדשת החטם; ויהיה לו אמונת חכמים, שהוא קדשת האזנים, להאמין בהם ולשמע דבריהם; ויעצים עיניו מראות ברע. ועל-ידי זה יזכה לדעת שלם, שבו תלוי הכל כנ"ל. ועל-ידי זה יזכה להתלהבות

הלב דקדשה, כי התלהבות הלב נולד מחמת תנועת השכל, על-כן כשאדם חושב בתורה ועבודה, על-ידי-זה נתלהב לבו להשם יתברך, וכל מה שמגדיל דעתו ומתנועע שכלו ביותר בקדשה - כן נתחמם ונתלהב לבו יותר. ועל-ידי התלהבות הלב דקדשה מטהר לבו, כי כנגד שנתלהב ונבער לעברה או לתאנה רעה חס ושלום, שמזה נטמא לבו, נגד זה צריך שיתלהב ויבער לבו להשם יתברך בתורה ותפלה, ועל-ידי-זה יטהר לבו, ויזכה ללב טהור. ועל-ידי-זה יזכה לדבר בינו לבין קונו בדבורים חדשים בכל פעם, שהם בחינת רוח הקדש.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"א אות ב, סימן קנ"ז)

ד. גם על-ידי שהאדם הוא ענו, שפל וסבלן, ולא יחרה אפו על בזיונו, על-ידי-זה מקדש החטם בשלמות. ועל-ידי שהוא "נאמן-רוח מכסה דבר", שכשמגלין לו סוד הוא נזהר לשמרו לכלי לגלותו לאחר, על-ידי-זה מקדש האזנים. ועל-ידי כל זה ממשיך שפע הדעת כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"א אות ו')

ה. על-ידי קדשת הפה והעינים והאזנים וכו' הנ"ל שהם בחינת שבעת הנרות, על-ידי-זה זוכה להמשיך שכל נפלא שהוא בחינת שפע אלקי שהוא עקר שלמות הדעת, שמשיגין אותו בלי שום הקדמות, אלא על-ידי שפע אלקי שהוא בחינת רוח הקדש. (ליקוטי מוהר"ן סימן כ"א אות א' ב' ג')

ו. אלו המבוכות שאנו נבוכין בהם כמו הידיעה והבחירה; דע, שאין מוח של אנושי יכול להבין את הידיעה הזאת, כי השכל הזה הוא בחינת מקיף, שהשכל הזה הוא גדול עד למאד, עד שאין המוח יכול לסבלו, ואין נכנס במוח כי אם מקיף אותו מבחוץ; ואם היה יודע זה השכל - היה בגדר מלאך, ולא בגדר אנושי. ודע, שזה עקר פח הבחירה, מה שאין יודע השכל של הידיעה והבחירה. ולעתיד, שיתגדל השכל האנושי ויתגלה לאנושי הידיעה והבחירה - אז באמת יתבטל הבחירה, כי אז, על-ידי גדולו של השכל יצא מגדר האנושי ויעלה לגדר מלאך,

ויתבטל הבחירה. ומזה תבין, שאל יבהלוך רעיוניך ענין המבוכה של הידיעה והבחירה וכיוצא בזה, כי עכשו אי אפשר בשום אופן להבין השכל הזה של הידיעה והבחירה, כי הם בחינת מקיף שאי אפשר לכנס במח בעולם הזה, שהוא עולם הבחירה; כי זה עקר כח הבחירה, מה שאין יודעים השכל של הידיעה והבחירה. (ליקוטי מוהר"ן סימן כ"א אות ד')

ז. הפוגם בכבוד הצדיק האמת, על-ידי-זה נסגר אור השכל והדעת, ואינו יכול להשיג ולחדש בתורה; גם חשוב כמת. (ליקוטי מוהר"ן סימן כ"א אות ו')

ח. לפעמים נתעלמין המחין והדעת; ואז יפה צעקה לאדם, בין בתפלה בין בתורה, ועל-ידי-זה מוליד המחין והדעת. (ליקוטי מוהר"ן סימן כ"א אות ז')

ט. עקר האדם הוא השכל והדעת, ועל-כן במקום שחושב השכל - שם כל האדם. על-כן צריך לברח מאד ממחשבה רעה, כדי שלא יקנה מקומו שם חס ושלום. וצריך לכף ולהכריח את עצמו למחשבות טובות, כדי שישכח לידע ולהשיג בידיעת השם יתברך, ונמצא שהוא שם ממש, ונכלל בו יתברך; וכל מה שיודע יותר - הוא נכלל בו יותר, וזוכה לחיים נצחיים, וזוכה לשלמות הדעת, ונצול מכל החסרונות כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"א אות י"א)

י. כל הדינים חס ושלום נמשכין מחסרון הדעת, ועל-ידי-זה בא כעס ואכזריות; ועל-כן החולה, שדינים שורין עליו ומחו בקטנות, על-כן הוא כעסן. אבל על-ידי הגדלת הדעת נמתקין ונתבטלין כל הדינים, ונתבטל הכעס והאכזריות, וזוכין לרחמנות גדול, ולידע שכל מה שעובר עליו - הכל לטובה, כי כלו טוב.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"א אות י"א)

יא. כל הגדלה והטובה שיש לאמות העולם עכשו - הכל הוא לטובתנו ולגדלתנו; אף-על-פי שעכשו אי אפשר להבין כל זה, כי אין להכחיש החוש, אף-על-פי-כן לעתיד יתרבה הדעת, עד שאפלו אמות העולם

בְּעֶצְמָן יִדְעוּ וַיְבִינּוּ שֶׁכָּל גְּדֻלָּתָם וְטוֹבָתָם - הַכֹּל הִיָּה לְטוֹבָתָנוּ.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"א אות י"א)

יב. עֵקֶר הַנְּחֻמָּה שֶׁל כָּל הַצָּרוֹת, וְעֵקֶר הַתְּקוּהָ, וְעֵקֶר חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וְתַעֲנוּגָיו - הוּא רַק הַשְּׁגַת הַדַּעַת דְּקִדְשָׁה, שֶׁהוּא לְדַעַת אוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ בְּאַמֶּת וְכַנ"ל וְהַכֹּל יִזְדַּכְּכוּ וַיִּזְכּוּ לְזֶה לְעֵתִיד, אֲפִלּוּ אֲמוֹת הָעוֹלָם, כְּמוֹ שִׁכְתוּב (יְשַׁעְיָה יא, ט): "כִּי מְלֹאָה הָאָרֶץ דַּעַת אֶת ה' וְגו'". אֲבָל יִהְיֶה הַפֶּרֶשׁ וְהַבְּדֵל גָּדוֹל בֵּין יְדִיעַתָם לְיְדִיעַתָנוּ, כִּי מֵה שִׁיְהִיָּה אֲזוּ נַחֲשֵׁב אֲצֵלָם לְהַשְׁגָּה גְדוֹלָה וְנִפְלְאוּ - יִהְיֶה אֲצֵלָנוּ שְׁחוֹק וְדָבָר פְּשוּט; וְכֵן בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעֶצְמָן יִהְיֶה הַפֶּרֶשׁ גָּדוֹל בֵּין כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק, מִכָּל-שָׂכֵן בֵּין צַדִּיק לְרֹשָׁע, כִּי כָּל אֶחָד יִשְׁיֵג לְפִי עֲבוּדָתוֹ וַיְגִיעָתוֹ וְטָרְחוֹ אֲשֶׁר טָרַח וַיִּגַע וְסָבַל מְרִירוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם בְּשִׁבְלֵי הַשָּׁם יִתְבַּרְךָ. וְאֲפִלּוּ צַדִּיקִים גְּדוֹלִים, כְּשִׁיבּוֹאוֹ בְּעוֹלָם הַבָּא עַל הַשְּׁגוֹת שֶׁהִשִּׁיג הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל מֵהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה - יִהְיוּ אֲצֵלָם דְּבָרִים נוֹרְאִים, וַיִּכּוּ וַיִּתְלַהְבוּ מֵהֶם, וְאֲצֵל זֶה הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל מֵהֶם - יִהְיֶה זֶה דָּבָר פְּשוּט, כִּי גַם בְּעוֹלָם הַזֶּה הִשִּׁיג הַשְּׁגוֹת אֵלּוּ, וּמֵה שִׁיְשִׁיג הוּא בְּעוֹלָם הַבָּא - יִגְדֵּל מְאֹד מְאֹד; וְכֵן בֵּין אָדָם לְחֵבְרוֹ. וְהֵבֵן הַיֵּטִב, וְשִׁים לְבָרְךָ הַיֵּטִב לְדְבָרִים אֱלֹהִים, שֶׁתִּרְאֶה לְהַכִּיֵּן לְעֶצְמָךְ חַיִּים לְנֶצַח, וְאִם חֲכָמָת - חֲכָמָת לְךָ וְכו'.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"א אות י"א)

יג. כְּשֶׁאָדָם חוֹשֵׁב מִחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת בְּתוֹרָה וְעֲבוּדָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֵה לִידַע וּלְהִבִּין בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר, עַל-יְדֵי-זֶה נִצּוֹל מִכָּל אוֹרֵב וּמִמְסִטִּין, וּבוֹרְחִים מִמֶּנּוּ כָּל הַמְשַׁחֲתִים, וְאִינוּ יָרָא מֵהֶם כְּלָל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"א אות י"א)

יד. חֹדֶשׁ אֵלּוּל הוּא הַזְּמַן הַמְּסֻגָּל יוֹתֵר לְזִכּוֹת לְדַעַת, דִּהְיִינוּ שִׁיזְכֶּה לְהַשִּׁיג הַמְקִיפִין שֶׁל הַשֶּׁכֶל, וְלַעֲשׂוֹת מֵהַמְקִיף פְּנִימִי, עַד שִׁיְהִיָּה לוֹ מְקִיפִין אַחֲרִים. וְעַל-יְדֵי-זֶה עוֹשֶׂה לְבוֹשִׁין לְנִשְׁמָתוֹ, וְנִצּוֹל מִכָּל אוֹרֵב וּמִמְסִטִּין כַּנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"א אות י"א)

טו. כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה אֵיזָה מְצוּהָ, יֵשׁ כֹּחַ בְּהַמְצוּהָ לִילֵךְ וּלְעוֹרֵר כָּל הָעוֹלָמוֹת

לְעִבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ בְּרָכָה לְכָל הָעוֹלָמוֹת. וְעַקֵּר הַבְּרָכָה שְׁנִשְׁפָּע מִלְמַעְלָה הוּא שְׂכָל, וּכְשָׁבָא לְמַטָּה - נַעֲשֶׂה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי רְצוֹנוֹ; בְּכֵן מִי שֶׁהוּא בְּעַל-נַפְשׁ צָרִיךְ לְכוּן רְצוֹנוֹ שְׂיִמְשִׁיךְ בְּרַכַּת הַשְּׂכָל. וְצָרִיךְ לְהִמְשִׁיךְ אַמוּנָה לְתוֹךְ בְּרַכַּת הַשְּׂכָל, כִּי אֵין לְסַמְךָ עַל שְׂכָל בְּעֶצְמוֹ כִּידוּעַ. גַּם עַל-יְדֵי פְּנִימִיּוֹת הַבְּרָכוֹת שְׁנִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַמְצוּוֹת נִתְבָּרֵךְ הַמְיֻשָּׁב וְהַמְסוּדָר אֶת הַמְחִיזִין וְכוּ', וְעַל-יְדֵי כָּל זֶה זוֹכֶה לְהַשִּׁיג הָאוֹר שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִנְפֶּשׁ רוּחַ נְשָׁמָה וְכוּ' שֶׁהוּא אוֹר אֵין-סוּף, שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיגוֹ בְּשׁוֹם שְׂכָל כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲשִׂיַת הַמְצוּוֹת בְּשִׁמְחָה, וּמְשִׁיגִין אוֹתוֹ בְּבַחֲיִנַת מְטִי וְלֹא מְטִי וְכוּ', עֵינִן בְּפָנִים, סִימָן כ"ד.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ד)

טז. צָרִיךְ כָּל אָדָם לְהוֹצִיא אֶת עֶצְמוֹ מִהַמְדָּמָה וְלַעֲלוֹת אֶל הַשְּׂכָל, שְׂלֹא יִלְךְ אַחֵר תְּאֻוֹת הַמְדָּמִיּוֹת, תְּאֻוֹת הַבְּהִמִיּוֹת, רַק שְׂיִלְךְ אַחֵר הַשְּׂכָל, כִּי הַשְּׂכָל מְרַחֵק כָּל תְּאֻוֹת לְגַמְרֵי. וְכָל תְּאֻוֹת הַם הַפֶּךְ הַשְּׂכָל, וְהֵם רַק בְּכַח הַמְדָּמָה שֶׁהוּא כַח הַבְּהִמִיּוֹת; כִּי גַם בְּהִמָּה יֵשׁ לָהּ זֶה הַכַּח וְהִיא מְתַאֲוֶיַת גַּם-כֵּן לְתְּאֻוֹת אֵלוֹ. וּכְשִׁנְמְשָׁךְ אַחֵר הַמְדָּמָה שְׂבִלֵב זֶהוּ בְּחִינַת שְׂרִירוֹת לֵב, שֶׁהוּא הוֹלֵךְ אַחֵר הַמְדָּמָה שְׂבִלֵב וְעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה בְּהִמָּה מִמֶּשׁ; וְצָרִיךְ לְצַאֵת מְשִׂרִירוֹת הַלֵּב, וּלְשַׁבֵּר לְבוֹ הָאֶבֶן, וְלִילְךְ אַחֵר הַשְּׂכָל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ה אות א')

יז. וְאֶפְלוּ אִם כָּבֵד שְׂבֵר הַמְדָּמָה, וּבְזֶה הַקִּים אֶת תְּכוּנַת שְׂכָלוֹ, עַם-כָּל-זֶה הַשְּׂכָל יַעֲדִין בְּכַח. וְצָרִיךְ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּשְׂכָלוֹ, הֵינּוּ לְחַקֵּר וְלַחֲשֹׁב בּוֹ בְּעִבּוֹדַת ה'; וְאִז, כְּשִׁחֻקֵּר בְּשְׂכָלוֹ וּמְשַׁתְּמֵשׁ בּוֹ - אֲזִי הוּא מוֹצִיא הַשְּׂכָל מִן הַכַּח אֶל הַפֶּעַל. וְאַחֲרֵי-כֵן, כְּשִׁמְשִׁיג בְּשְׂכָלוֹ כָּל מַה שְׂיֵשׁ בְּיַד אֲנוּשֵׁי לְהַשִּׁיג, זֶהוּ הַשְּׂאֲרוּתֵיו לְאַחֵר מִיָּתָה; וְעַקֵּר קִיוְמוֹ שֶׁל אָדָם לְאַחֵר מִיָּתָתוֹ אֵינוֹ אֶלָּא זֶה הַשְּׂכָל דְּקֻדְשָׁה שְׂקֻנָּה וְהַשִּׁיג בְּתוֹרָה וְעִבּוּדָה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ה אות א')

יח. כְּשֶׁהַדְּבוּר בְּלֹא דַעַת - אֲזִי אֵין בּוֹ טוֹב, וְאֲזִי אֵין הַדְּבוּר נִשְׁמָע וְנִתְקַבֵּל,

וְאִזִּי אֵינוֹ נִקְרָא דְבוּר כָּלָל; כִּי דְבוּר שְׂאִינוֹ נִשְׁמָע וְנִתְקַבֵּל אֵינוֹ נִקְרָא דְבוּר.
(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ט אות א')

יט. תְּקוּן הַדְּבוּר הוּא עַל-יְדֵי שְׂבַח הַצְּדִיקִים; כִּי עַל-יְדֵי שְׂבַח הַצְּדִיקִים מְרִימִין אֶת הַדְּעַת, וְאִזִּי מְקַבְּלִין הַדְּבוּר מִהַדְּעַת, וַיֵּשׁ בּוֹ טוֹב, וְאִזִּי הַדְּבוּר נִשְׁמָע וְנִתְקַבֵּל. וְהוּא תְּקוּן הַכָּלְלִי לְהַדְּבוּר.
(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ט אות ב' י')

כ. צְרִיף לְדַעַת שְׂמֵלָא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְלִית אַתְר פְּנוּי מִנֶּה, וְאִיהוּ מְמַלָּא כָּל עַלְמִין וְסוֹכְבֵי כָּל עַלְמִין. וְאֶפְלוּ מִי שְׁעוּסֵק בְּמִשְׁאֵ-וּמִתָּן בְּגוּיִם לֹא יְכוּל לְהַתְנַצֵּל וְלוֹמַר: אִי אֶפְשָׁר לְעַבְד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִחֲמַת עֲבוּת וְגִשְׁמִיּוֹת שְׁנוּפֵל תְּמִיד עָלָיו, מִחֲמַת הָעֵסֶק שְׁעוּסֵק תְּמִיד בֵּינֵיהֶם. כִּי בְּכָל הַדְּבָרִים גִּשְׁמִיִּים וּבְכָל לְשׁוֹנוֹת הַגּוּיִם - יְכוּל לְמַצֵּא בְּהֶם אֱלֻקוֹת, כִּי בְּלֹא אֱלֻקוֹתוֹ אֵין לָהֶם שׁוּם חַיּוּת וְקִיּוּם כָּלָל; רַק כָּל מַה שֶּׁהַמְּדַרְגָּה יוֹתֵר תַּחְתּוֹנָה - אִזִּי אֱלֻקוֹתוֹ שָׁם בְּצִמְצוּם גְּדוֹל, וּמְלַבֵּשׁ בְּמַלְבוּשֵׁים רַבִּים יוֹתֵר.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ג אות ב')

כא. גִּלְגַּל-כֵּן צְרִיף שְׁתַּדַּע, שְׂאֶפְלוּ אִם אַתָּה מְשַׁקַּע בְּמְדוּר הַקְּלָפוֹת, וְאַתָּה בְּמְדַרְגָּה תַּחְתּוֹנָה מְאֹד, עַד שְׁנִדְמָה לָךְ שְׂאִי אֶפְשָׁר לָךְ עוֹד לְהַתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מִחֲמַת שְׁנִתְרַחֲקָתָּ מְאֹד מִמֶּנּוּ, אַף-עַל-פִּי-כֵן תִּדַּע שְׂאֶפְלוּ בְּמִקּוּמָךְ - גַּם-כֵּן שָׁם תּוּכַל לְמַצֵּא אֱלֻקוֹתוֹ, וּמִשָּׁם אַתָּה יְכוּל לְדַבֵּק אֶת עֲצָמְךָ בּוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְשׁוּב אֵלָיו בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה; כִּי לֹא רְחוּקָה הִיא מִמְּךָ, אֶלָּא שְׂבִמְקוּמָךְ שָׁם רַבּוּ הַלְּבוּשִׁים.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ג אות ב')

כב. זֶה שְׂמֵתְגַבֵּר עַל יִצְרוֹ וְכוּפָה אֶת יִצְרוֹ הָרַע, הוּא דוּמָה לְמִלְאָף ה' צְבָאוֹת מִמָּשׁ; וְאֶפְלוּ מְדַבְּרִים גִּשְׁמִיִּים הוּא יְכוּל לְלַקֵּט אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, וְאֶפְלוּ כִּשְׁהוּא מְדַבֵּר עִם הַגּוּיִם, אוֹ שְׂרוּאָה מְדוּחִתֵּיהֶם, הוּא יוֹדֵעַ אֶת הַחַיּוּת אֱלֻקוֹת - הֵינּוּ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה - שְׂמְלֵבֵשׁ שָׁם, וְזוּכָה שְׂיִתְגַּלּוּ לוֹ סִתְרֵי תּוֹרָה, הֵינּוּ 'אוֹרֵיתָא דְעֵתִיקָא סְתִימָא', וְזוּכָה לְטַעַם טַעַם אוֹר הָאֵהָבָה

שְׁבַדְעַת, שְׁהֶאֱהָבָה הַזֹּאת הִיא לְמַעַלָּה מִהַזְמַן וְלְמַעַלָּה מִהַמְדוּת, וְרוֹאֶה וּמְשִׁיג אֶת הָאוֹר הַטּוֹב וְהַגָּנוּז, הֵינּוּ הַתּוֹרָה הַגָּנוּזָה וְהַצְדִּיקִים הַגָּנוּזִים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ג אות ג' ה')

כג. וְכֹל מֵה שֶׁהוּא הוֹלֵךְ מִמְדַּרְגָּה לְמְדַרְגָּה - הוּא מִתְקָרֵב יוֹתֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְיִכּוֹל לִידַע אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּהִבְנָה יְתָרָה, וְיִכּוֹל לְאַהֲב אֶת-עַצְמוֹ עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּאַהֲבָה יְתָרָה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ג אות ב')

כד. צָרִיךְ כָּל אָדָם לְקַשֵּׁר אֶת לְבוֹ לְדַעְתּוֹ. כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יוֹדֵעַ שֵׁשׁ אֲלָקִים בְּכָלֵל, וְכִפִּי הַדַּעַת הַזֶּה בְּנֹדָאֵי הָיָה רָאוּי שֶׁיִּתְבַּטְּלוּ כָּל תְּאוּוֹתָיו וּמְדוּתָיו הָרָעִים; אֲבָל הָרָשָׁעִים - הֵם בְּרִשׁוֹת לִבָּן, וְכֹל הַתְּאוּוֹת וְהַמְדוּת הֵם בְּלִב. עַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְרְאוֹת לְקַשֵּׁר לְבוֹ לְדַעְתּוֹ, שֶׁיִּהְיֶה לְבוֹ בְּרִשׁוֹתוֹ, שֶׁיִּהְיֶה כּוֹפֶה אֶת לְבוֹ וְתְאוּוֹתָיו אֶל הַדַּעַת הַזֶּה, שֶׁיּוֹדֵעַ מִהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּכָלֵל שֶׁמְלֵא כָּל-הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, עַד שֶׁיִּשְׁבֵּר וַיִּבְטֵל כָּל הַתְּאוּוֹת עַל-יְדֵי הַיְדִיעָה הַזֹּאת. וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְאוֹר הָאַהֲבָה שְׁבַדְעַת שֶׁהוּא אוֹר הַגָּנוּז, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה הַגָּנוּזָה וְהַצְדִּיקִים הַגָּנוּזִים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ג אות ז')

כה. חֻכְמָה הִיא שֶׁרֶשׁ כָּל הַדְּבָרִים. לְכֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְשַׁמֵּר אֶת שְׂכָלוֹ מִשְׂכָּלוֹת חִיצוֹנִיּוֹת; כִּי עֲקָר הַחֻכְמָה לְקַנּוּת שְׁלֵמוֹת - אֵינָם רַק חֻכְמוֹת אֲלָקוֹת, וְשָׂאֵר הַחֻכְמוֹת הֵם רַק חֻכְמוֹת בְּטִלוֹת, וְאֵינָם חֻכְמוֹת כְּלָל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ה אות א')

כו. בְּשַׁעַת הוֹלְדָה הַשְּׂכָל מְצַמְצֵם אֶצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד; וְכִשְׁמַתְחִילִין לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּהַתְּבוֹנְנוֹת בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ - אֲזִי שְׂכָלוֹ הוֹלֵךְ וְגָדוֹל. אֲבָל כְּשֶׁאָדָם מְכַנֵּס בְּתוֹךְ שְׂכָלוֹ מַחְשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, הֵם חֻכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, אֲזִי נִתְמַעַט קִדְשַׁת שְׂכָלוֹ כִּפִּי הַמְּקוֹם שֶׁל חֻכְמָה חִיצוֹנִית; וְעַל זֶה הַשְּׂכָל הַחִיצוֹן מִתְלַקְטֵים וּמִתְחַבְּרִים כָּל הַמְדוּת רָעוֹת וּמְגַנּוֹת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ה אות א')

כז. עַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְשַׁמֵּר מְאֹד אֶת שְׂכָלוֹ וּמַחְשַׁבְתּוֹ, שֶׁלֹּא יִכְנַס בְּתוֹךְ

מחשבתו שום מחשבה חיצונית ולא שום חכמה חיצונית. וזה עקר התשובה והתקון על כל העוונות, כשמתגבר לגרש כל המחשבות חיצוניות מדעתו ושכלו; כי השכל הוא הנשמה, וכשמקדש שכלו, הינו נשמתו, על-ידי-זה מגביה ומשיב הכל לשרשו, וזה עקר התשובה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ה אות א')

כח. וכשאדם שומר את עצמו משכליות חיצוניות, לא זו אף זו שצריך לחדש השכל בכל עת, ובזה מחדש נשמתו, כי השכל הוא הנשמה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ה אות ב')

כט. עקר התגברות היצר הרע שהוא בחינת נחש הקדמוני, הוא על התלמידים והלומדים, שיש להם דעת גדול ביותר; כי אחריהם הוא כרוף תמיד להחטיאם, מחמת שיש להם נשמה גבהה ביותר, שהוא השכל. והעקר לשמר את המחשבה מאד ממחשבות רעות, כי עליהם הוא כל בנינו של היצר הרע רחמנא לצלן.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ה אות א')

ל. חדוש השכל, דהינו חדוש הנשמה - הוא על-ידי שנה; כי כשהמחין מתנגעים, אז על-ידי השנה הם מתחדשים. ובשעת השנה המחין, הינו הנשמה, באה בתוך אמונה, בבחינת: "חדשים לבקרים רבה אמונתך".

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ה אות ג')

לא. ויש כמה בחינות בשנה: כי יש שנה בגשמיות, שהיא ניקח למחין; גם יש בחינת למוד שהוא בחינת שנה לגבי דבקות הבורא, והוא למוד פשטי אוריתא, ואדם הדבוק תמיד בעבודת הבורא ונתנגעים המחין שלו מחמת גדל הדבקות, אזי ילמד פשטי אוריתא; גם יש שנה שהוא בחינת משא-ומתן באמונה, וכשעוסק במשא-ומתן באמונה אזי המחין, הינו נשמתו, באה לתוך אמונה, ונתחדשין שם, ונתחזקין מעיפותם, וממשיך שכל חדש מאור הפנים. ועקר הדבר הוא האמונה, שצריך לומר את האמונה מאד, ואז כשהמחין שלו מתנגעים - מתחדש אותם בתוך האמונה על-ידי איזה בחינות שנה, הן על-ידי שנה בגשמיות בפשיטות,

שָׁאז המַחִין מִתְחַדְשִׁין בְּנִרְאָה בְּחוּשׁ - אֲבָל הָעֵקֶר הוּא הָאֱמוּנָה, שְׁצָרִיכִין קִדְמָה הַשְׁנָה לְקִשְׁר עֲצָמוּ אֶל הָאֱמוּנָה, שְׂזֵהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע שְׁעַל הַמַּטָּה שְׁקוֹרִינ׳ קִדְמָה הַשְׁנָה, וְצָרִיכִין לְקִרְוֹתָהּ בְּכּוֹנָה, כְּדִי לְקִשְׁר נִשְׁמָתוֹ וְלְהַכְנִיסָהּ לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה בְּשַׁעַת הַשְׁנָה, וְאִזִּי תִתְחַדֵּשׁ שָׁם נִשְׁמָתוֹ בְּבְחִינַת: "חֲדָשִׁים לְבָקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתְךָ" כַּנ"ל, וְיִזְכֶּה עַל-יְדֵי הַשְׁנָה לְקַבֵּל שְׁכָל חֲדָשׁ וְנִשְׁמָה חֲדָשָׁה מֵאוֹר הַפְּנִים;

וְכֵן מִי שֵׁיִשׁ לוֹ בְּחִינַת דְּבִקּוֹת וּמַחוּ מִתְיַגַּע עַל-יְדֵי-זֶה, אִזִּי צָרִיךְ לְעַסֵּק בְּפִשְׁטֵי אוֹרֵי-תָא - וְאִזִּי צָרִיךְ גַּם-כֵּן לְכַנֵּס לְתוֹךְ הָאֱמוּנָה, דְּהֵינּוּ מֵאַחַר שְׁמַחוּ מִתְחִיל לְהִתְבַּלְבֵּל וְאִינוּ יָכוֹל לְהִיּוֹת דְּבוּק עוֹד בְּהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ בְּבְחִינַת דַּעַת וּמַחִין, אִזִּי צָרִיךְ לְסַלֵּק הַדַּעַת וְהַמַּחִין לְגַמְרִי, וְלְקִשְׁר אֶת עֲצָמוֹ אֶל הָאֱמוּנָה בְּפִשְׁטוֹת, וְלְעַסֵּק בְּפִשְׁטֵי אוֹרֵי-תָא בְּתַמִּימוֹת וּבְאֱמוּנָה שְׁלֵמָה; כִּי בְּאֵמֶת גַּם בְּעַת קִיּוֹם הַמַּחִין בְּדְבִקּוֹת אוֹ בְּאִיזָה דְרָגָה שֶׁהוּא, גַּם אִזִּי עֵקֶר קִיּוֹם הַדַּעַת וְהַמַּחִין הוּא עַל-יְדֵי אֱמוּנָה, כִּי אִין לְסִמְךָ-עַל הַשְׁכָּל לְבַד (וְכַמְבָּאָר לְעֵיל בְּאוֹת ט"ו), אֲבָל כְּשֶׁמְסַתְּלֵק הַדַּעַת - אִזִּי צָרִיכִין לְכַנֵּס אֶל הָאֱמוּנָה לְבַד, עַל-יְדֵי אִיזָה בְּחִינַת שְׁנָה כַּנ"ל; וְכֵן לְפַעְמִים הַמִּשְׁאֵל-וּמִתָּן הוּא בְּחִינַת שְׁנָה לְחֲדָשׁ הַמַּחַ כַּנ"ל, וְשָׁם גַּם-כֵּן הָעֵקֶר הוּא הָאֱמוּנָה, כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַמִּשְׁאֵל-וּמִתָּן בְּאֱמוּנָה אִזִּי בָּאָה נִשְׁמָתוֹ שֶׁהִיא שְׁכָלוֹ בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה, וְנִתְחַדֵּשׁ שָׁם וְכוּ' כַּנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ה אות ד' ו')

לב. לְשִׁמּוֹר אֶת הָאֱמוּנָה הוּא עַל-יְדֵי שְׁמֻקִּים "וְדַבֵּר אִמֶּת בְּלִבְכוֹ" בְּשַׁעַת הַמִּשְׁאֵל-וּמִתָּן וְכוּ' (עֵינ׳ מְמוֹן׳ אוֹת כ"א).

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ה אות ז')

לג. כָּל נַפֶּשׁ מִיִּשְׂרָאֵל, קִדְמָה שֵׁיִשׁ לָהּ הַתְּגַלּוֹת בְּתוֹרָה וּבְעֵבֻדָּה, אִזִּי מְנַסִּין וּמְצָרְפִין אֶת הַנַּפְּשׁ בְּגַלּוֹת שֶׁל שְׁבָעִים אֲמוֹת, הֵינּוּ בְּתַאֲוֹתֵיהֶם. כִּי כָּל אִמָּה וְאִמָּה שֶׁל שְׁבָעִים אֲמוֹת יֵשׁ לָהּ מְדָה רְעָה בְּפָנֶי עֲצָמָה מֵה שְׁאִין בְּחִבְרָתָהּ, וּמַחֲמַת הַמַּדּוֹת הָאֵלוֹ הֵם מְרַחֲקִים מִשְׁבָּעִים פְּנִים שֶׁל תוֹרָה. וְהַקְּלָפָה קִדְמָה לְפָרִי, וּמִי שְׁרוּצָה לְאַכֵּל הַפְּרִי צָרִיךְ לְשַׁבֵּר קִדְמָה הַקְּלָפָה, לְכֵן קִדְמָה הַתְּגַלּוֹת הַדַּעַת, שֶׁהוּא הַתְּגַלּוֹת הַתוֹרָה שֶׁהוּא עֵקֶר הַדַּעַת

והחכמה האמתית, מכרח הנפש לבוא בגלות, הינו במדותיהם ותאוותיהם של האמות, כדי לשפרם ולבוא אחר-כך להתגלות בתורה ועבודה. והעקר הוא לשפר תאוות נאוף, שהיא כלליות של כל התאוות והמדות רעות, והוא עקר הנסיון והצרוף. וכשנפש האדם בא בנסיון הזה ובגלות הזה ובצרוף הזה של התגברות התאוות והמדות, והעקר הוא תאוות נאוף כנ"ל, אזי הוא צריך להרים קולו ולצעק כמה וכלין שהם כלולים בשבעים קלין לפחות, כמו היולדת קדם הלדה ממש שצועקת שבעים קלין. ועל-ידי-זה יזכה לשפר התאוה הזאת עם כל התאוות, ויזכה להתגלות גדול בתורה ועבודה, ולפי תקונו - כן יתגלו לו השבעים פנים של התורה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ו אות א')

לד. צריך האדם להשתדל שיגיע לשלמות הדעת, דהינו שיזכה לדעת דקדושה כל מה שאפשר לאדם לידע ולהשיג - מה שאי אפשר לאדם לידע יותר. ואי אפשר לבוא לזה כי אם על-ידי שעוסק עם בני אדם לקרבם לעבודת השם יתברך, על-ידי-זה נשלם דעתו כנ"ל. ועל-ידי-זה זוכה לבנים, ויוכל לפקד עקרונות.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"א)

לה. וזה הטעם שהצדיקים מיגיעים את עצמם ורודפים אחר בני אדם לקרבם לעבודתו יתברך, אין זה כדי להרבות כבודם חס ושלום, אלא כדי להשלים דעתם כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"א)

לו. צריך האדם להסתפל מאד על דרכיו, ולהסתפל ולהתבונן היטב על כל הסבות והענינים שהשם יתברך מזמין לו ומתגלגל עמו בכל יום ויום. כי כל יום ויום יש בו מחשבה דבור ומעשה משנים מחברו, וצריך שתדע שהשם יתברך מצמצם אלקותו מאין-סוף עד אין-תכלית, עד נקדת המרכז של עולם הגשמי שהאדם עומד עליו, ומזמין לו לכל אדם מחשבה דבור ומעשה לפי היום ולפי האדם ולפי המקום, ומלביש לו בהם רמזים כדי לקרבו לעבודתו. בכך צריך האדם להסתפל על כל זה,

להגדיל דעתו ושכלו להסתפל ולהתבונן על כל המחשבה דבור ומעשה
 שהשם יתברך מזמין לו בכל יום ויום, להבין מהם הרמזים שהשם
 יתברך מרמז לו בהם להתקרב אליו בכל פעם מכל מקום שהוא. כי בכל
 הענינים ובכל המשא-ומתן ובכל הדברים שפעולם שהשם יתברך מזמין
 לאדם בכל יום ויום, בכלם יש בהם רמזים פרטיים שהוא יתברך מרמז
 לו לאדם בכל פעם להתקרב אליו, וצריך להגדיל דעתו ולהסתפל על
 זה היטב.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד אות ב')

לז. אף צריך לזהר לצמצם דעתו, שלא יעמיק מחשבתו בזה יותר מדי, שלא
 יצא מגבול הקדושה, דהינו שלא ישוטט מחשבתו על-ידי-זה לחקירות
 ובבלבולים חס ושלום, רק לפי שכל אנושי שלו - בן יגדיל מחשבתו
 בזה; וכן לא יסתכל בזה למעלה ממדרגתו, כי "במפלא ממה אלא
 תדרש".

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד אות ב')

לח. הגבוהי קומה, על-פי רוב הם כסילים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ה אות ו')

לט. צריך לשמר את עצמו מאד מרבוי חכמות, שלא יהיה חכמתו מרבה
 ממעשיו. כי עקר חזוק הלב, שיתקרב אל האמת, להשם יתברך ולתורתו
 הקדושה, הוא רק על-ידי מעשים טובים; אבל מי ששכלו יותר ממעשיו
 הטובים - אין כח בלבו להכיל את שכלו בקדושה כראוי, ואז על-ידי
 השכל הוא מחטיא ביותר. על-כן צריך להתרחק מרבוי חכמות של הבל,
 שהם חכמות של העולם, וביותר צריך להתרחק מחכמת הפלוסופיא,
 רק לבטל את שכלו נגד אנשי אמת שהולכים בדרך האמת כפי מה
 שקבלנו מרבותינו זכרונם לברכה (עי' 'חקירות' אות ו').

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ה אות ו')

מ. צריך לדעת, שבכל ההסתרות שפעולם - נעלם בהם השם יתברך. כי יש
 שתי בחינות הסתרות, כי יש הסתרה, ויש הסתרה שבתוך הסתרה;
 וכשהשם יתברך נסתר בהסתרה אחת - גם-כן קשה מאד למצואו, אף

אף-על-פי-כן אֶפְשָׁר לִיגַע וּלְחַתּוֹר עַד שְׂיִמְצָא אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, מֵאַחַר שְׂיִוְדַע שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ; אֲבָל כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ נִסְתָּר בְּהִסְתָּרָה שְׂבִתוֹף הַסְתָּרָה, דְּהֵינּוּ שֶׁהַהִסְתָּרָה בְּעִצְמָהּ נִסְתָּרָה מִמֶּנּוּ עַד שְׂאִינּוּ יוֹדַע כָּלֵל שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ נִסְתָּר מִמֶּנּוּ - אֲזִי קָשָׁה מְאֹד לְמִצָּא אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ. וְזֶה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי רַבּוּי הָעֲוֹנוֹת רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, כִּי "עֵבֶר וְשָׁנָה נַעֲשֶׂה לוֹ כְּהִתֵּר" - זֶה בְּחִינַת הַסְתָּרָה אַחַת, אֲבָל מִי שֶׁעוֹבֵר יוֹתֵר חֵס וְשָׁלוֹם - נוֹפֵל לְבַחֲיַנַּת הַסְתָּרָה שְׂבִתוֹף הַסְתָּרָה. אֲבָל בְּאַמַּת גַּם שָׁם, בְּתוֹף הַהִסְתָּרָה שְׂבִתוֹף הַסְתָּרָה, נַעֲלָם הוּא יִתְבָּרֵךְ, כִּי בְּלֹא חֵיּוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ אֵין שׁוּם קִיּוּם לְשׁוּם דָּבָר שְׂבָעוּלָם; עַל-כֵּן בְּכַח עֶסֶק הַתּוֹרָה יְכוּלִים לְהַפְּיֵךְ כָּל הַהִסְתָּרוֹת לְדַעַת, לִידַע שְׁגַם שָׁם נַעֲלָם הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, אֶפְלוּ בְּתַקְיָה הַהִסְתָּרָה שְׂבִתוֹף הַסְתָּרָה, עַד שְׂיִשְׁמַע קוֹל הַכְּרוֹז הַגְּדוֹל שֶׁל הַתּוֹרָה, שְׂמִכְרוֹת וְצוּעֵקֶת תָּמִיד: "עַד-מָתִי פְתִים תֵּאָהָבוּ פְתִי וְכוּ'", עַד שְׂיָשׁוּב אֶל ה' מְפֹל מְקוֹם שֶׁהוּא.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ו אות ג')

מא. לְפִי הַגְּדֵלַת הַדַּעַת - כֵּן הַפְּרִנְסָה בְּנִקְל; וְכֹל מִי שֶׁחָסַר דַּעַת בְּיוֹתֵר - הוּא יִגַּע וְטוֹרַח אַחַר הַפְּרִנְסָה בְּיוֹתֵר.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ו אות ו')

מב. לְפִי הַגְּדֵלַת הַדַּעַת - כֵּן נִתְרַבָּה הַשָּׁלוֹם; כִּי מִחֲלָקֶת וְכַעַס וְאַכְזָרִיּוֹת הוּא מִחְסְרוֹן הַדַּעַת, וְכֹל מִה שֶׁמִּתְרַבָּה הַדַּעַת - מִתְרַבָּה הָרַחֲמָנוּת וְהַחֲסֵד וְהַשָּׁלוֹם. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְרַפּוּאָה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ו אות ו')

מג. עַל-יְדֵי הַכַּעַס חֲכָמְתוֹ מִסְתַּלְקֶת, וְצָלָם אֱלֻקִּים סָר מֵעַל פָּנָיו, וְאֵין לוֹ פְּנֵי אָדָם. עֵינַי 'כַּעַס' אוֹת ה'.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ז אות ו')

מד. עֵקֶר קִיּוּמוֹ שֶׁל הַדַּעַת הוּא עַל-יְדֵי שְׁלֹשׁ בְּחִינּוֹת: הֵינּוּ שְׂצָרִיף לְלַמֵּד חֲכָמְתוֹ לְאַחֲרִים, וּלְקַרְבָּם תַּחַת כִּנְפֵי הַשְּׂכִינָה; גַּם צָרִיף לְהַקְדִּים יִרְאֵת חֲטָאוֹ לְחֲכָמְתוֹ; גַּם צָרִיף לְדַקְדֹק אֵיף לְהוֹצִיא חֲכָמְתוֹ, שְׂיִהְיוּ דְבָרָיו "דְּבָרֵי פִי-חֲכָם חֵן", וְלֹא יִהְיוּ נְבִזִים. וְאֲזִי זוֹכֶה עַל-יְדֵי הַדַּעַת לְהַמְשִׁיךְ שְׁלֹשׁ הַשְּׂפָעוֹת, שֶׁהֵם אֲכִילָה, שְׂתִיָּה, וּמְלַבּוּשִׁים. (ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ח אות ה')

מה. כְּשֶׁהַחֶכְמָה בְּקִיּוּמָהּ וּבְשִׁלְמוּתָהּ, אֲזִי יָכוֹל לְהִכְנִיעַ כָּל הַצָּרִים הַרוֹדְפִים אַחַר חִלּוּשֵׁי כַח שְׂבִי שְׂרָאֵל, וְלִהְיוֹת אוֹתָם לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. וְעַל-יְדֵי-זֶה זֹכָה לְחַדֵּשׁ חֲדוּשֵׁי דְאֻרֵי תְּאָ בְּשִׁבְתָּ עַל-חַד תְּרִין.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ח אות ה')

מו. עֵקֶר שְׁעֵשׂוּעַ עוֹלָם הֵבֵא הוּא לְהוֹדוֹת וְלִהְלֵל לְשֵׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרֵךְ, וְלִדְעַת וְלִהְכִיר אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה סְמוּכִין וְקְרוּבִין אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ; כִּי כָּל מִה שְׂמִכְרִין וְיִוְדְעִין אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּיֹתֵר - סְמוּכִין אֵלָיו בְּיֹתֵר. כִּי שְׂאָר כָּל הַדְּבָרִים כָּלָם יִתְבַּטְּלוּ לְעֵתִיד, וְלֹא יִשְׂאָר לְעֵתִיד רַק זֹאת הַבְּחִינָה, לְהוֹדוֹת וְלִהְלֵל וְלִדְעַת אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְזֶה כָּל שְׁעֵשׂוּעַ עוֹלָם הֵבֵא.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ב' אות א')

מז. עֵקֶר הָאָדָם הוּא הַדְּעַת, וּמִי שְׂאִין בּוֹ דְעַת - אֵינוֹ מִן הַיְשׁוּב, וְאֵינוֹ מְכַנֶּה בְּשֵׁם 'אָדָם' כָּלָל, רַק הוּא חַיָּה בְּדַמוֹת אָדָם. וְעֵקֶר הַדְּעַת הוּא דְעַת דְּקִדְשָׁה, דְעַת תּוֹרַתְנוּ הַקְּדוּשָׁה, לִידַע כִּי יֵשׁ אֱלֹקִים שְׁלִיט וּמְשַׁגֵּיחַ בְּאָרֶץ, וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וּמַצְוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ. וּכְשֶׁזֹּכָה לְדְעַת הַזֶּה בְּשִׁלְמוֹת - הוּא נִצּוֹל מִכָּל הַחַטָּאִים וְהַעֲוֹנוֹת; כִּי "אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבָרָה אֶלָּא אִם-כֵּן נִכְנָס בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת", אֲבָל כְּשֶׁמְּשִׁיחַ עָלָיו הַדְּעַת הַקְּדוּשׁ הַזֶּה, לְזִכֹּר בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּכָל עֵת - בּוֹדָאֵי יִנְצַל מִחַטָּאִים.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ז' אות ג' ד')

מח. מִה שְׁהָעוֹלָם רְחוּקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְאֵינָם מִתְקַרְבִּים אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, הוּא רַק מִחֲמַת שְׂאִין לָהֶם יְשׁוּב הַדְּעַת, וְאֵינָם מִיִּשְׁכִּין עֲצָמָן. וְהָעֵקֶר הוּא לְהַשְׁתַּדֵּל לִישׁב דְּעַתוֹ הַיָּטֵב מִהַתְּכַלִּית מִכָּל הַתְּאֻוֹת וּמִכָּל עֲנִינֵי עוֹלָם הַזֶּה, הֵן תְּאֻוֹת הַנִּכְנָסוֹת לַגּוֹף, הֵן תְּאֻוֹת שְׁחוּץ לַגּוֹף, כְּגוֹן כְּבוֹד וְכִיּוּצָא; וְאִז בּוֹדָאֵי יְשׁוּב אֵל ה'.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן י')

מט. עֵקֶר יְשׁוּב הַדְּעַת הוּא עַל-יְדֵי שְׂמִחָה; כִּי עַל-יְדֵי הַשְׂמִחָה הַמִּחַ מִיִּשְׁב, וְיָכוֹל לְהִנְהִיג הַמִּחַ כְּרְצוֹנוֹ, לְחַשֵּׁב עַל תְּכַלִּיתוֹ הַנִּצְחִי, אֲבָל עַל-יְדֵי מְרָה-שְׁחִרָה וְעֲצָבוֹת - הַמִּחַ וְהַדְּעַת בְּגִלוֹת, וְקִשָּׁה לוֹ לִישׁב דְּעַתוֹ. נִמְצָא

שֶׁעֲצָבוֹת הַיָּא מְנִיעָה גְדוּלָּה מְאֹד לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן י')

נ. מִי שֵׁיִשׁ לוֹ דַּעַת שְׁלָם, הוּא יוֹדֵעַ שֶׁכָּל הַזְּמַן שֶׁל הָעוֹלָם אֵינוֹ כְּלוּם, כִּי עֵקֶר הַזְּמַן הוּא מְחֻסְרוֹן הַדַּעַת, אֲבָל כָּל מֵה שֶׁהַשְּׂכָל נִתְגַּדֵּל יוֹתֵר - הוּא רוֹאֵה וּמְבִיֵן בְּטוֹל הַזְּמַן בְּיוֹתֵר, וְעַיִן בְּפָנִים שֶׁמְסַבֵּיר זֹאת הֵיטֵב. וְגַם בְּחוּשׁ רוֹאֵין פְּרִיחַת הַזְּמַן מְאֹד מְאֹד, כְּצֵל עוֹבֵר מִמָּשׁ וּכְעֵנָן כְּלָה וְכוּ'. וְאִם תִּשְׁמַע לֵב לְזֶה - תִּנְצֵל מִדְּאֲגוֹת עוֹלָם הַזֶּה הַרְבֵּה, וְתִתְחַזֵּק הַרְבֵּה לְחֻטֵּף וְלַחֲטוֹף בְּכָל פֶּעַם כָּל מֵה שֶׁתּוֹכַל שֵׁיִצְלִיחַךָ לְנִצְחָה, שֶׁשָּׁם הוּא לְמַעַלָּה מִהַזְּמַן לְגַמְרֵי, כִּי הוּא עוֹלָם הַנִּצְחָה.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ס"א)

נא. יֵשׁ כַּמָּה שְׁטוּתִים הַמְתַּדְבְּקִים וּמִתְחַבְּרִים בְּהַמָּח, וּבְפֶרֶט בְּלְבוּלֵי הָאֱמוּנָה, וְעַל-יְדֵי הַשְּׁנָה נִפְרָדִים מִהַמָּח. וּבְיוֹתֵר מוֹעִיל הַשְּׁנָה לְאֱמוּנָה.

(שיחות הר"ן סימן ק"י)

נב. עַל-יְדֵי שְׁרוּאֵין אֶת עֲצָמוֹ עִם הַצְּדִיק הָאֱמֵת, עַל-יְדֵי-זֶה מִתְנוּצֵץ מִחוּ וְדַעַתוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְקַבֵּל גְּדוּלָּה וְשִׁרְרָה לְפִי הַתְּנוּצָצוֹת מִחוּ, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֵה לְחֵדֶשׁ חֲדוּשֵׁין דְּאוּרֵיחָא פְּרָאוּי לוֹ. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֵה לְבוּשָׁה, וְלִתְשׁוּבָה, וְלַעֲנוּה אֱמֵתִית שֶׁהִיא בְּחִינַת חַיִּים נִצְחָיִים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא. עַיִן 'גְּאוּה וְעֲנוּה' בְּאוֹת ל'.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ע"ב)

נג. עֵקֶר הַחֲכָמָה: שֵׁיִשְׁכִּיל שְׁרַחוּק מְמַנּוֹ הַחֲכָמָה. וְהוּא חֲכָמָה וּמְלָאכָה גְדוּלָּה לְעֲשׂוֹת עֲצָמוֹ כְּבַהֲמָה. וְעַיִן 'תְּמִימוֹת' אוֹת ו'.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן פ"ג, שיחות הר"ן סימן ט"ו)

נד. צְרִיף לְזֶה זְכִיָּה גְדוּלָּה שֶׁיִּזְכֶּה לְיִשָּׁב עֲצָמוֹ שְׁעָה אַחַת בַּיּוֹם, וְשִׁיחֶיהָ לוֹ חֲרָטָה עַל מֵה שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְחַרֵּט, כִּי לֹא כָּל אָדָם זוֹכֵה לְיִשָּׁב דַּעַתוֹ. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד לְרִאוֹת לְיִשָּׁב עֲצָמוֹ הֵיטֵב עַל כָּל מַעֲשָׂיו וְהִנְהַגּוֹתָיו, אִם כִּף רָאוּי לוֹ, לְבַלּוֹת יָמָיו בְּמַעֲשִׂים כְּאֵלוֹ.

(שיחות הר"ן סימן מ"ז)

דבור

גדל פחו לטוב, וכן להפוך חס ושלו

- א. על-ידי דברים בטלים ולשון הרע בא עניות. ועל-ידי צדקה לתלמיד-
חכם מתקנים זאת, וזוכין לעשירות. (ליקוטי מוהר"ן סימן ד' אות ח')
- ב. על-ידי שמדברים בהתורה בדבורים מאיר לו הדבור לכל המקומות
שצריך לעשות תשובה, עד שזוכה לתשובה שלמה, ועל-ידי-זה זוכה
לבוא לתבונות התורה לעמקה (עין 'תלמוד תורה' אות י' וי"א).
- (ליקוטי מוהר"ן סימן י"א אות א')
- ג. על-ידי שלמות לשון הקדש, דהינו על-ידי קדשת הדבור, שמרבה לדבר
דבורי תורה ותפלה ותחנונות ובקשות ושיחות בינו לבין קונו, ונזהר
מדבורים פגומים שהם לשון הרע ושקרים וכו', על-ידי-זה זוכין לתקון
הברית. וכן להפוך, על-ידי תקון הברית - זוכין לשלמות לשון הקדש.
(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ט אות ג')
- ד. דבור שאינו נשמע ונתקבל אינו נקרא דבור כלל. ותקון הדבור, שיהיה
נשמע ונתקבל, הוא על-ידי השבח שמשבחין את הצדיקים אמתים; וזה
הוא תקון הכללי להדבור. (ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ט אות א' י')
- ה. הדבור הוא כלי השפע שבהם מקבלין השפע; ולפי הדבור פן השפע:
אם הדבור הוא בשלמות ובמלוואה - אזי יכולין לקבל בהם רב שפע
וכו'. בשביל זה צריכין להתפלל בדבורים דיקא. (ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ד אות ג')
- ו. כשפוגמין הדבור, שהוא רוח פיו של הקדוש-ברוך-הוא, אזי על-ידי
הפגם נעשה מרוח פיו - רוח סערה, ורוח סערה הנה הוא מקטרג הגדול

שִׁמְמוֹנוּ בָּאִים כָּל הַקְטְרוּגִים וְכָל הַנְּסִינּוֹת, וְהוּא מְסַעַר גּוֹפֵה דְבַר נֶשׁ, וְכָל הַמְלִשִׁינּוֹת וְהַרְעוֹת שְׁדוּכָרִים עַל אָדָם בְּאֵ מְרוּחַ סְעָרָה הַזֶּה, כִּי הוּא בְּחִינַת "קֶץ כָּל בְּשָׂר", שְׁעוֹשֶׂה קֶץ וְסוֹף לְכָל בְּשָׂר. וְכָל זֶה בָּא עַל-יַדִּי פְּגָם הַדְּבֹר.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ח אות ב')

ז. תקוּן הַדְּבֹר הוּא עַל-יַדִּי הַתּוֹרָה שְׁלוֹמְדִים בְּעֲנִיּוֹת וּבְדַחְקוֹת, בְּעֵת שֶׁצָּר לְאָדָם. וְעַל-יַדִּי-זֶה נִמְשָׁךְ עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד, וּמִגְרֵשׁ כָּל בְּעָלֵי הַדִּין וְכָל סִטְרָא דְּמִסְאָבָא, וְעַל-יַדִּי-זֶה מְתַקֵּן הַדְּבֹר וּמְעַלְהוּ לְשֶׁרֶשׁוֹ, וְאֲזִי הַדְּבֹר יוֹצֵא בְּשִׁיר וְשִׁבַּח וְהַלֵּל לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁזוּכָה לְהַתְפַּלֵּל לְהוֹדוֹת וְלְהַלֵּל לְהַשֵּׁם יְתִבְרַךְ. וְעַל-יַדִּי-זֶה יִזְכֶּה לְדַבֵּר בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ בְּשִׁלְהֶבֶת הַגְּבוּרוֹת, וַיַּעֲזֹר אֶת עַצְמוֹ לְעַבּוֹדַת הַשֵּׁם יְתִבְרַךְ, עַד שְׂיִזְכֶּה לְדְבֹר אֲמֵת, לְמַבְחַר הָאֲמֵת שִׁישׁ בְּהַדְּבֹר, הֵינּוּ שְׂיִדְבֹר לְפָנֵי הַשֵּׁם יְתִבְרַךְ בְּאֲמֵת גְּדוּל לְאֲמֵתוֹ, וַיִּפְרֹשׁ כָּל שִׁיחָתוֹ, וַיְדַבֵּר בְּחִמִּימוֹת שְׁבֵלֵב דְּבָרֵי אֲמֵת שְׁבֵלֵב בְּהַתְעוֹרוֹרוֹת בְּתִשׁוּבָה, עַד שְׂיִרְאֶה פְּחִיתוּתוֹ וַיְגַדֵּל הַבּוֹרָא, עַד שְׂיִבּוֹא לְבוֹשֶׁה גְּדוּלָה עַל-יַדִּי-זֶה, לְהַתְבַּיֵּשׁ מִלְּפָנָיו יְתִבְרַךְ עַל גְּדֻלַּת פְּשָׁעָיו וְכוּ'. וְעַל-יַדִּי-זֶה יִזְכֶּה לְאוֹר הַתְּפִלִּין, שֶׁהֵם בְּחִינַת דְּבָקוֹת לְהַשֵּׁם יְתִבְרַךְ, שֶׁהֵם בְּחִינַת קְרוֹן אוֹר הַפְּנִים. וְעַל-יַדִּי-זֶה מוֹחֲלִין לוֹ כָּל עוֹנוֹתָיו, וּמְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּעֵץ הַחַיִּים. עֵינֵי 'בוֹשָׁה' אוֹת ב'.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ח אות ד' ה' ו')

ח. צָרִיךְ לְזַהֵר מִלְשִׁמְעַ דְּבוּרִים שֶׁל רִשְׁעָ שֶׁהוּא בְּרִדְעָת, כִּי דְבוּרָיו הֵם אֲוִירִים אֲרִסִּים שֶׁל נְאוּף, וּמוֹלִידִים נְאוּף בְּהַשׁוּמְעַ. (ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ג)

ט. הַדְּבוּרִים שְׂאִינָם דְּבוּרִים קְדוּשִׁים גּוֹרְמִים שְׁנַתְעוֹרֵר סִכַּת נּוֹצְרִים, סְכוּת אֲמוֹת הָעוֹלָם, וּמְתַגַּבֵּר יְמִין שְׁקָר, וּמְתַגַּבֵּר הַגְּלוּת, וּמְתַרַחֲקִים מְקַדְּשֵׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעַל-יַדִּי-זֶה נִתְעַלֵּם הַרְבֵּי הָאֲמֵת, וּמְתַגַּבֵּר רִיב וּמְחַלְקֵת, וְאֲזִי הַשְׂכִּינָה אֵיחָד רִיב עַל בְּנֵהָא בְּגִלוּתָא, שְׁגָלוּ מִשְׁלַחַן אֲבִיהֶם וּמֵאֲרָצָם יִצְאוּ. אֲבָל עַל-יַדִּי דְבוּרִים קְדוּשִׁים, שֶׁהוּא תְּפִלָּה בְּכַח - מְתַגַּבֵּר הָאֲמֵת וְכוּ' (עֵינֵי 'תְּפִלָּה' אוֹת מ"ה).

(ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ח)

י. על-ידי לשון הרע מתגבר הכח המדמה, כי על-ידי לשון הרע מסתלק ממנו הדעת, ונופל מאהבת השם יתברך, ונופל לאהבת הבהמיות, שהם כל התאוות שכלם באים מכח המדמה שהוא כח הבהמיות שמתגבר ביותר על-ידי לשון הרע. ועל-ידי-זה נפגם הזכרון ונופל לשכחה שהיא מיתת הלב, שמת לבו בקרבו ואינו משים על לבו לזכור בכל יום בעלמא דאחי ששם עקר החיים לנצח, והוא בחייו חשוב כמת, מאחר שאינו משים על לבו לזכור תכליתו הנצחית בכל יום. (ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד אות ה' ו')

יא. על-ידי לשון הרע אין מתקיימים לו בנים זכרים. (ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד אות ד')

יב. כשהדור אינם שומרים את פיהם מלשון הרע ומשארי דבורים פגומים, על-ידי-זה נכשלים חס ושלום כשרי הדור בגאות, והוא בחינת גלות השכינה. (ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ח אות י')

יג. על-ידי תאוות אכילה ושתייה נמשך הדבור לגלות, למצר הגרון, להערה, ועל-ידי-זה אינו יכול לדבר שום דבור לפני השם יתברך. והתקון לזה: תענית. (ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ב אות ה')

יד. על-ידי דבורים רעים, כגון: לשון הרע, רכילות, שקרים, ליצנות, חנפה, או מביש פני חברו בדברים, ונבול פה, ודברים בטלים, ושאר דבורים רעים, ובפרט כשמדבר לשון הרע על צדיקים וכשרים, על-ידי כל אלו הדבורים רעים עושים כנפים להנחש, שיוכל לעופף ולהזיק להעולם מאד חס ושלום, הינו שעל-ידי-זה מתגברת ומתפשטת חכמת הפילוסופים והאפיקורסים בעולם, שהם בחינת הנחש הקדמוני, שמתגברת ומעופפת חכמתם הרעה חס ושלום על-ידי דבורים רעים הנ"ל, ומזיקים מאד מאד להעולם. אבל על-ידי דבורים קדושים עושים כנפים דקדושה. (ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ג)

טו. צריך להשתדל שיעבד את השם יתברך בכל הטפי דמים שנמצאים בו,

דהיננו שידבר הרבה בתורה ותפלה, עד שיהיו נעשים מכל הדמים דבורים קדושים של תורה ותפלה, ואזי יזכה לשלום, ויבטל כל מדת הנצחון ומחלקת, כי מדת הנצחון ומחלקת ומלחמה נמשך מדמים שעדין לא עבד בהם את השם יתברך.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ה)

טז. על-ידי דבורי תורה ותפלה מעלין כל הניצוצות הנפולין, ונתתקנין ונתחדשין כל העולמות הנפולין, ונחשב פאלו ברא שמים וארץ וכל העולמות מחדש. על-כן צריכין לדבר רק דבורים קדושים, ולא דבורים אחרים, כדי להעלות הניצוצות לתקן כל העולמות, ועל-ידי-זה יתקרב ביאת המשיח.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ה)

יז. צריכין לדבר הרבה בתורה ותפלה, עד שיהיה הגוף בטל לגמרי, כאין וכאפס. וזה זוכין על-ידי יראה. ועל-ידי-זה יזכה לשלום. ועל-ידי-זה נמשכין כל הברכות.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ה)

יח. הדבור דקדושה, דהיננו דבורי תורה ותפלה ויראת שמים, הוא גבה ויקר מאד. כי הדבור דקדושה הוא בחינת השכינה, בחינת התגלות מלכותו ואמונתו יתברך, והוא בחינת רוחו של משיח, ובחינת רוח הקדש, ובחינת תחית המתים, בחינת יחוד קדשא-בריך-הוא ושכינתיה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ח)

יט. גם הדבור הוא בחינת 'אם הבנים'; הינו כמו שהאם הולכת תמיד עם בנה, אפלו למקומות המטנפים, ואינה שוכחת אותו - כמו כן הדבור הולך עם האדם תמיד, אפלו במקומות המטנפים, ומזכיר אותו תמיד את השם יתברך. הינו שאפלו אם האדם מנח חס ושלום בשפל המדרגה מאד, במקום שהוא חס ושלום, אף-על-פי-כן על-ידי הדבור יכול להזכיר את עצמו בהשם יתברך לעולם, דהינו שאפלו אם הוא במקום שהוא, אם תחזק גם שם לדבר על-כל-פנים דבורים קדושים של תורה ותפלה ושיחה בינו לבין קונו, או לשיח עם רבו או חברו ביראת

שמים - יכול להזכיר את עצמו בהשם יתברך לעולם, אפלו שם, במקומות הרחוקים מאד מהשם יתברך שהם בחינת מקומות המטנפים, אפלו אם נפל למקום שנפל רחמנא לצלן; כי הדבור אינו מניח אותו לשכח את השם יתברך. והבן הדבר היטב מגדל כח הדבור, והיא עצמה נפלאה ונוראה למי שחפץ באמת לבל יאבד עולמו לגמרי חס ושלום.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ח)

כ. כל הדבורים הם בחינת גבורות, וצריך להמתיקם; וההמתקה היא על-ידי למוד התורה ודבורים טובים שמדברים. על-כן צריך לשמור את הדבור מאד, לבלי לדבר דבורים רעים, ובפרט לשון הרע חס ושלום, מכל-שכן וכל-שכן שצריך לשמור מאד מאד מלדבר חס ושלום על צדיק, כדי שלא יתגברו הדינים חס ושלום. ועל-ידי אלו הדבורים רעים יכולים לגרם שיפל הצדיק הדור ממדרגתו חס ושלום, כשאינו בעל-כח גדול להמתיק אלו הגבורות הקשות, או שיסתלק חס ושלום על-ידי-זה, ואזי על-ידי הסתלקותו נשמתו ממתיקת אלו הגבורות הנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ר"ז)

כא. כשאדם יושב לדבר מחברו זה בחינת יומא דדינא, כי הוא יושב ודן את חברו. וצריך לזהר מזה מאד, ולהסתכל על עצמו היטב אם הוא ראוי לזה, לשפט את חברו, כי המשפט לאלקים הוא, כמו שאמרנו רבותינו זכרונם לברכה: אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו; ומי הוא שיכול לידע ולהגיע למקום חברו - כי אם השם יתברך לבדו.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן א' אות י"ד)

כב. עקר קיום ושלמות הדבור הוא על-ידי אמת. ולזה זוכין על-ידי הלל והודאה להשם יתברך, ועל-ידי למוד הלכות, שעל-ידי-זה מאירין כל קני האמת בכל חלקי הדבור, ומשלימין הדבור. ואז זוכין לשלמות הדבור שהיא בחינת לשון הקודש שמקשר לשבת וכו' (עין 'אמת ואמונה' אות מ').

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ב' אות א' ב' ד' ה')

כג. הדבור יש לו כח גדול מאוד. על-פני צריך להרבות מאוד בדבורי תורה ותפלה ותחנונות ובקשות, וביותר בדבורים ושיחות בינו לבין קונו. ואם יהיה חזק בזה כל ימי חייו - בודאי יזכה לאחרית טוב בעולם הזה ובעולם הבא לנצח (עיין 'התבודדות' ולעיל אות י"ט מגדל כח הדבור).

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן צ"ו)

התבודדות

א. מי שרוצה לטעם טעם אור הגנוז, הינו סודות התורה שיתגלו לעתיד - ירבה בהתבודדות בינו לבין קונו, וידין וישפט את עצמו בכל עת על כל עסקיו ומעשיו, אם כן ראוי והגון לו לעשות, ולהתנהג כן נגד השם יתברך הגומל עמו טובות בכל עת ורגע, ויכלכל דבריו במשפט, ועל הכל יבוא במשפט עם עצמו, והוא בעצמו ידין וישפט את עצמו על כל עסקיו ומעשיו. ובזה יסיר מעליו כל הפחדים, וינצל מיראות הנפולות, הינו שלא יירא ולא יפחד משום שר ואדון וחייה רעה ולסטים, ולא משום דבר שפעולם, רק מהשם יתברך לבד יירא ויפחד. ובזה יעלה את היראה לשרשה, דהינו לדעת, ויזכה לדעת שלם, שידע ממי יתירא, הינו ליראה את השם הנכבד לבד יראת הרוממות. ועל-ידי-זה יזכה להשגת התורה שבנגלה, ויזכה לשפלות באמת. ועל-ידי-זה יזכה לתפלה במסירת נפש, שיבטל כל ישותו וגשמיותו בשעת התפלה, ויתפלל בלי שום פגנות תועלת עצמו, ולא יחשב לכלום את עצמו, רק יבטל את כל עצמותו וגשמיותו, ויתבטל כאלו אינו בעולם. ועל-ידי-זה יזכה להשגת סתרי תורה שהוא אור הגנוז שיתגלה לעתיד. וכל זה זוכין על-ידי התבודדות כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ט"ו אות א' ב' ג' ד')

ב. הדבורים שאדם משיח ומדבר בינו לבין קונו הם בחינת רוח הקודש; כי על-ידי שנקנס לזה, ומכריח עצמו, ומכין עצמו לדבר לפני השם יתברך, שולח לו השם יתברך דבורים בפיו שהם בחינת רוח הקודש. וצריך לראות ולהשתדל לחדש תמיד, לבקש בכל עת בדברי רצויים ותחנונים חדשים. וזה זוכין על-ידי טהרת הלב שזוכין על-ידי תנועות השכל בקדושה וכו', כמו שמבאר ב'דעת' אות ג'.

(ליקוטי מוהר"ן סימנים כ"א, קנ"ו)

ג. על-ידי השיחה שמשכיחין ומדברין בינו לבין קונו, ומוציאין בפה הפסופין והרצונות טובים שלו, מה שהוא נכסף ומשתוקק ומתגעגע לצאת מהרע שלו ולזכות לטוב אמת, ומתפלל ומתחנן לפני השם יתברך על זה, על-ידי-זה הוא מוציא הנפשות טובות מכח אל הפעל; כי על-ידי הפסופין לבד - נעשין נפשות בכח, ועל-ידי הדבור הנ"ל - נגמרין ויוציאין מכח אל הפעל. ועל-ידי-זה יזכה לפעל בקשתו, וזוכה לציר אותיות התורה לטוב, ומחיה ומקיים הכל, וממשיך טובה וברכה בכל העולמות, ומעורר לתשובה כמה נפשות על-ידי הדבור הזה שמדבר בינו לבין קונו. כי ענין זה של פסופים ורצונות טובים ולהוציאם בפה מלא הוא יקר מאד, וצריך כל אחד להרגיל עצמו לעסק בזה הרבה בכל יום, ועל-ידי-זה יכולין להחזיר כל העולם למוטב.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"א אות ז' ט')

ד. בכל אחד מישראל יש נקדה טובה יקרה מאד, שרצונה חזק תמיד רק לעשות רצון קונה; אף התאוות שזכרין לבו, ועל-ידי-זה לבו רחוק מהנקדה. על-כן צריך כל אחד לדבר בינו לבין קונו, כדי שיאיר בחינת הנקדה שבו ללב, ועל-ידי-זה יתבטל ערלת לבו, ויהינה אהבות רעות שהם חרפת לב, שהם שזכרין לבו של אדם (עין 'צדיק' אות מ"ב).

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ד אות ז' ח')

ה. צריך להרגיל את עצמו לדבר בינו לבין קונו באמת גדול לאמתו, עד שיתחיל לדבר בחמימות שבלב דברי אמת שבלב עד שיתביש לפניו יתברך הרבה על גדל פשעיו כנגד רב ושלטי, עקרא ושרשא דכל עלמין וכו' (עין 'בושה' ב' ועין 'דבור' ז').

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ח אות ה')

ו. צריך כל אחד לראות שיהיה נכלל בשרשו. ולהפיל בשרשו צריך שיהיה לו בטול. ואי אפשר לבוא לידי בטול - כי אם על-ידי התבודדות, כי על-ידי שמתבודד בינו לבין קונו, על-ידי-זה הוא יכול לבטל הכל, ולהתדיק בהשם יתברך, ולהפיל בשרשו.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ב)

ז. עקר ההתבודדות הוא בלילה, שאז הכל ישנים, וגם שיהיה המקום חוץ מהעיר, שילך בדרך יחידי, דהינו במקום שאין בני אדם הולכים שם אפלו ביום. ועל-ידי-זה שמתבודד בלילה בדרך יחידי כנ"ל, ומפנה לבו ודעתו מכל עסקי העולם הזה, ומבטל הכל, עד שמבטל את עצמו לגמרי; דהינו שבתחלה מתפלל הרבה עד שמבטל מדה זאת, ואחר-כך מבטל מדה זאת, ואחר-כך מבטל את עצמו לגמרי, שלא ישאר בו שום גאות ושום ממשות, עד שיהיה בעיניו כאין וכאפס ממש, עד שזוכה לבוא לבחינת בטול באמת. ועל-ידי-זה נכלל נפשו בשרשו, ועל-ידי-זה נכלל כל העולם עמו בשרשו, דהינו שנכלל עמו הכל באחדותו יתברך.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ב)

ח. בלילה - אז הוא עקר הזמן של ההתבודדות, דהינו להתבודד בינו לבין קונו, לפרש שיתו לפני השם יתברך, לשוח עם לבבו לחפש הרוח טובה, דהינו הנקדות טובות שיש בו עדין, לבררם מתוך הרוח רעה, עד שישפך לבו כמים נכח פני ה'. ועל-ידי-זה יזכה לשמחה, ולהכניע המדמה שמשם כל התאוות. ועל-ידי-זה יזכה לזכרון, לזכור תמיד בעלמא דאתי, ולחשב בכל עת על תכליתו וסופו האחרון לעולם הבא, עד שיזכה לשוב אליו יתברך באמת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד אות ו')

ט. כשאדם מתפלל בדבקות, או מתבודד כראוי, ובאמצע הוא נופל ממדרגתו - זה נמשך מפגם האמונה. ואז צריך שישבר לבו בקרבו, ויתביש בעצמו על שנפל משמים לארץ, וירחם על עצמו עד שיתאנח; ועל-ידי האנחה יחזור למדרגתו.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ק"ח)

י. כשמדבר לפני הקדוש-ברוך-הוא ומפרש שיתו בטענות ובקשות, ורוצה לנצח את הקדוש-ברוך-הוא כביכול שיעשה בקשתו, יש להקדוש-ברוך-הוא תענוג ושמחה מזה שמנצחין אותו, על-כן הוא יתברך בעצמו שולח לו דבורים בפיו, שיוכל לנצח אותו; כי בלא זה

בַּיָּדָאֵי לֹא הָיָה אֲפֹשֶׁר לְבָשֶׁר וְדָם לְנַצַּח אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֶף הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֲצָמוֹ מְסִיעֵ לֹו בְּזֶה כַּנִּ"ל.
(ליקוטי מוהר"ן סימן קכ"ד)

יא. כְּשֶׁהָאָדָם מִתְבּוֹדֵד וּמְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ וְצִעְרוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּמִתְנַוֵּה וּמִתְחַרֵּט עַל גְּדֹלַת הַפְּגָמִים שֶׁפָּגַם, אֲזִי גַם הַשְּׂכִינָה כְּנִגְדוֹ מְפָרֶשֶׁת לְפָנָיו שִׁיחָתָהּ וְצִעְרָהּ; כִּי כָּל פָּגַם וּפְגָם שֶׁפָּגַם בְּנִשְׁמָתוֹ - פָּגַם אֲצִלָּה כְּבִיכּוֹל, וְהִיא מְנַחֶמֶת אוֹתוֹ שֶׁתִּבְקַשׁ תַּחֲבוּלוֹת לְתַקֵּן כָּל הַפְּגָמִים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן רנ"ט)

יב. טוֹב מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל וּלְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשִׁדְּהָ, בֵּין עֲשָׂבִים וְאֵילָנוֹת. כִּי כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל וּמְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ בְּשִׁדְּהָ, אֲזִי כָּל הָעֲשָׂבִים וְכָל שִׁיחַ הַשִּׁדְּהָ כֻּלָּם בָּאִים בְּתוֹךְ תְּפִלָּתוֹ, וּמְסִיעֵין לֹו, וְנוֹתְנִין לֹו כֹּחַ בְּתִפְלָתוֹ וְשִׁיחָתוֹ.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן י"א)

יג. כָּבֵד מְבָאָר שֶׁהִתְבּוֹדְדוֹת הוּא מַעֲלָה גְּדוֹלָה, וְדַרְךְ נִכּוֹן וְיָשָׁר מְאֹד לְהִתְקַרֵּב עַל-יְדֵי-זֶה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְקַבֵּעַ לֹו עַל-זֶה אֵיזֶה שְׁעוֹת בַּיּוֹם, שִׁיפְרֹשׁ שִׁיחָתוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּלִשׁוֹן שְׁמֵדְבָרִים בּוֹ, כְּגוֹן בְּמִדְיָנוֹת אֵלֹו בְּלִשׁוֹן אֲשֶׁכְּנֹז שְׁאֲנוּ מְדַבְּרִים בּוֹ, כִּי בְּלִשׁוֹן שְׁמֵדְבָרִים בּוֹ בְּנִקְל יוֹתֵר לְפָרֵשׁ כָּל שִׁיחָתוֹ הַיָּטֵב. וְאֵת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ יִשִּׁיחַ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּטַעֲנוֹת וְאִמְתָּלוֹת וְדַבְּרֵי רִצּוֹי וְתַחֲנוּנִים, שִׁיזְכֶּה לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שִׁיּוֹדֵעַ נִגְעֵי לְבָבוֹ וְאִיךְ מְרַחֵק מִהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְעֵצָם מַעֲלוֹת הַנְּהַגָּה זֹאת אֵין לְבָאָר וּלְשַׁעַר, כִּי זֹאת הַנְּהַגָּה עוֹלָה עַל הַכֹּל, וְהִיא כּוֹלֶלֶת כָּל עֲבוֹדַת ה', כִּי עַל-יְדֵי-זֶה יְכוּלִין לָבוֹא לְכָל טוֹב בְּזֶה וּבְבָא, כִּי הַכֹּל יְכוּלִין לְפַעַל עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים. וְכָל גְּדוּלֵי הַצְּדִיקִים לֹא בָּאוּ לְמִדְרַגָּתָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הַנְּהַגָּה זֹאת. וּמִשְׁכִּיל עַל דְּבַר יְבִין מַעֲצָמוֹ גְּדֹל מַעֲלוֹת זֹאת הַנְּהַגָּה. אֲשֶׁרִי הַזּוֹכֶה לְקַבֵּעַ עֲצָמוֹ עַל-זֶה שְׁעָה מִיַּחַדָּת בְּכָל יוֹם וְיוֹם; וְשָׂאָר הַיּוֹם - יְהִיָּה בְּשִׁמְחָה.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן כ"ה)

יד. גם טוב לעשות מהתורות תפלות. ועיין בפנים והבין.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן כ"ה)

טו. אף-על-פי שהבכיה לפני השם יתברך בתחנונות ובקשות טובה מאד, אף-על-פי-כן כשאדם אומר תהלים או שאר תחנונות ובקשות, או שמשיח בינו לבין קונו, וחושב ומצפה ומסתפל בדעתו בכל פעם שייבכה ויוריד דמעות - גם זה הוא מחשבה זרה, ומבלבלת הפונה. פי העקר שיכון דעתו לומר הדבורים בכל לבו באמת, שיטה אָזְנוּ וְלָבוּ לְשִׁמְעַ מֵהַ שְׁמוּעִיא מִפִּיו, ואם יתעורר לבכיה - מה טוב, ואם לאו - אל יבלבל כוונתו בשביל זה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן צ"ה)

טז. כל הצדיקים והיראים האמתיים לא באו למדרגתם פי אם על-ידי התבודדות ושיחה בינו לבין קונו, כמבאר לעיל. ובפרט בדורות האלו, בסוף הגלות, שהיצר הרע והסטרוא-אחר מתגברין מאד מאד, והדורות חלושים מאד בגוף ונפש, אי אפשר להנצל עתה מהתגברות היצר הרע ומרבוני המניעות ולהתקרב להשם יתברך פי אם על-ידי שיחה בינו לבין קונו, שירגיל עצמו לקבוע שעה מיחדת בכל יום לפרש שיחתו לפני השם יתברך בלשון שמדברים בו דיקא, ואת כל אשר עם לבבו ישוח לפני השם יתברך, הן לבקש מחילה וסליחה על העבר, הן להתחנן על העתיד, שיעילהו השם יתברך ממה שצריך להנצל ויזכה להתקרב אליו יתברך. ואפלו אם אינו יכול לדבר ולפרש שיחתו, אף-על-פי-כן, אפלו אם לא ידבר רק דבור אחד - גם זה טוב מאד, ואפלו אם לא יאמר רק: "רבנו של עולם" - גם זה טוב מאד, ואפלו ההכנה בעצמה, מה שמכין עצמו ורוצה לדבר אף-על-פי שאינו יכול לדבר, אף-על-פי-כן ההכנה והרצון בעצמו יקר מאד בעיני השם יתברך. ואם יהיה חזק בזה, להכריח עצמו בכל פעם לדבר לפני השם יתברך את אשר עם לבבו, בודאי במשך הזמן יעזרהו השם יתברך שיוכל לפרש שיחתו היטב, ויכול לזכות לדבר דבורים חדשים ויקרים שישפיעו לו מן השמים, ויזכה לבוא לכל טוב אמתי ונצחי על-ידי הנהגה זאת הפוללת כל העצות

לעבודת השם יתברך, כי על כל העצות צריכין תפלה ותחנונים הרבה. אשרי אדם שיתחזק בזה, כי מקטן ועד גדול אי אפשר להיות איש כפשוטו כי אם על-ידי התבודדות ושיחה בינו לבין קונו.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימנים כ"ה, צ"ו, ק')

יז. גם כשיאמר תהלים או חצות או שארי תחנונות ובקשות, צריך שימצא את עצמו בהם. ועין בפנים שיחות נפלאות בענינים אלו.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ק"א)

יח. אף-על-פי שנדמה להאדם שמדבר בלא לב, אף-על-פי-כן גם זה טוב מאד, וכשידבר כך הרבה דבורים - על-ידי-זה על-פי רב יזכה שיתעורר לבו לדבר בהתעוררות הלב כראוי, כי הדבור יש לו כח גדול לעורר את האדם. ואפלו אם עוברים ימים ושנים הרבה, ונדמה לו שלא פעל עדין כלום בדבוריו ושיחתו, אף-על-פי-כן אל יפל מזה כלום, כי בודאי הדבורים עושים רשם, על דרך משל: כמו מים היורדים על אבן, אף-על-פי שנדמה שאין להמים כח כנגד האבן הקשה, ואין נכר רשם המים באבן, אף-על-פי-כן כשהמים יורדים על האבן כמה וכמה זמנים רצופים - הם עושים נקב באבן, כנראה בחוש; כמו כן אפלו אם לבו לב האבן, ואין נכר בו רשם דבוריו ותפלותיו, אף-על-פי-כן ברבות הימים והשנים ינקב לבו האבן על-ידי שיחתו, כמו "אבנים שחקו מים" כנ"ל. וטוב שיאמר האדם בשעת ההתבודדות: היום אני מתחיל להתדבק בך, ויעשה בכל פעם התחלה, כי כל ההמשכות הולכין אחר ההתחלות, וכמו שאומרים שההתחלה היא כמו חצי דבר של כל המעשה; נמצא ממה נפשך: יעשה בכל פעם התחלה ויאמר כנ"ל, כי ממה נפשך: אם מקדם היה טוב - עכשו יהיה יותר טוב, ואם חס ושלום מקדם לא היה טוב - בודאי צריך ומכרח לעשות התחלה חדשה כנ"ל.

(שיחות הר"ן סימן רל"ד)

יט. צְרִיכִין לְשׁוּחַ וּלְדַבֵּר בֵּינוּ לְבֵין קוֹנֵנוּ וּלְעוֹרֵר לְבוֹ בְּאַמֶּת כָּל-כָּף, עַד שְׁכַמְעַט תֵּצֵא נַפְשׁוֹ חֵס וְשָׁלוֹם. וְזֶה עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַהִתְבּוֹדוֹת.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן צ"ט)

כ. כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ עוֹזֵר בְּהִתְבּוֹדוֹת, יוֹכֵל לְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ כְּאִשֶּׁר יִדְבַר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ. וְצְרִיכִין לְהַרְגִיל עֲצֻמוֹ בְּזֶה, שְׂיִדְבַר עִם הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ כְּמוֹ שְׂמַדְבַּר עִם רַבּוֹ אוֹ חֲבֵרוֹ, כִּי הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ נִמְצָא בְּכָל מְקוֹם, כִּי "מֵלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ".

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן צ"ט)

כא. טוֹב מְאֹד מִי שְׂיִכּוֹל לְשַׁפֵּף שִׁיחֵוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, כְּבֵן הַמִּתְחַטֵּא לְפָנֵי אָבִיו (שְׁקוֹרִין פְּיַעֲסֻטִין). וּמֵה טוֹב כְּשִׂיכּוֹל לְעוֹרֵר לְבוֹ בְּשִׁיחָתוֹ עַד שְׂיִבְכֶה וְיוֹרִיד דְּמָעוֹת כְּבֵן הַבּוֹכָה לְפָנֵי אָבִיו.

(שיחות הר"ן סימן ז')

כב. יְכוּלִין לְצַעֵק בְּקוֹל דְּמָמָה - דְּקָה בְּצַעֲקָה גְּדוּלָה מְאֹד, וְשׁוֹם אָדָם לֹא יִשְׁמַע כָּלֵל, כִּי אֵינוֹ מוֹצִיא שׁוֹם קוֹל לְחוּץ, רַק הוּא מְצִיר הֵיטֵב הַצַּעֲקָה בְּמַחְשָׁבָה וְכוּ' (עֵינַן בְּפָנִים הָעֵנִין).

(שיחות הר"ן סימן ט"ז)

כג. לֵב נִשְׁבֵּר יִקָּר מְאֹד. וְדַע שְׁלֵב נִשְׁבֵּר וְעֲצָבוֹת אֵינָם עֵנִין אַחַד כָּלֵל, כִּי עֲצָבוֹת הֵיא כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּכַעַס וּבְרָגֶז, אֲבָל לֵב נִשְׁבֵּר הוּא כְּבֵן הַמִּתְחַטֵּא לְפָנֵי אָבִיו, כְּתִינוּק שְׂבוּכָה וְקוֹבֵל לְפָנֵי אָבִיו עַל שְׂנֵיתֵרַחֵק מִמֶּנּוּ, וְזֶה יִקָּר וְחָבִיב לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ. וְהָיָה טוֹב שְׂיִהְיֶה לוֹ לֵב נִשְׁבֵּר כָּל הַיּוֹם, אֶף מִחֲמַת שָׂרֵב בְּנֵי אָדָם יְכוּלִין בְּקָל לְבֹא מֵלֵב נִשְׁבֵּר לְעֲצָבוֹת שֶׁהוּא מְזִיק מְאֹד רַחֲמָנָא לְצַלֵּן כְּמַבְאָר כְּמָה פְּעָמִים, (וְעֵינַן בְּשִׂמְחָה אֹת ג', כ"ב), עַל-כֵּן צְרִיכִים לִיחַד לוֹ אֵיזָה שְׁעוֹת בַּיּוֹם לְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ בְּלֵב נִשְׁבֵּר, וְאִזְ לְבַד יִהְיֶה לוֹ לֵב נִשְׁבֵּר, וְשִׂאָר כָּל הַיּוֹם - יִהְיֶה בְּשִׂמְחָה. וְעֵינַן בְּשִׂמְחָה רַבּוּי הָאֲזָהָרוֹת וְהַעֲצוֹת לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד.

(שיחות הר"ן סימן מ"א, מ"ב)

התחזקות

א. מי שרוצה לשוב להשם יתברך צריך להיות בקי בהלכה מאד, שלא יפיל ולא ירחק אותו שום דבר בעולם, בין בעליה ובין בירידה, ובכל מה שיעבר עליו - יחזק את עצמו (שקורין דער האלטין זיך), ויקים: "אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאל הנך", שגם בשאל תחטיות יכולין לקרב את עצמו להשם יתברך, כי גם שם הוא יתברך נמצא, בכחינת: "ואציעה שאל הנך" (עיין 'תשובה' אות י'). (ליקוטי מוהר"ן סימן ו' אות ד')

ב. עקר גדלתו של הקדוש-ברוך-הוא הוא, שגם הרחוקים ממנו יתברך מאד מאד - גם הם יתקברו לעבודתו; ובזה נתיקר ונתעלה שמו יתברך למעלה ולמטה. על-כן אין לאדם ליאש עצמו מלהתקרב לעבודת ה' מחמת שנתרחק מאד מהשם יתברך על-ידי חטאיו המרבים, אף שהרבה לעשות הרע חס ושלום, כי אדרבא, ממנו דיקא יתעלה וישתבח ויתגדל כבודו יתברך ביותר כנ"ל. אבל עקר התקרבות הרחוקים להשם יתברך הוא על-ידי צדיקי הדור. (ליקוטי מוהר"ן סימן י' אות ב')

ג. החברים המקרבים לצדיקי אמת ואוחזים את עצמם בהם, ראוי שיחזקו זה-את-זה ויעוררו זה-את-זה. ועקר ההתחזקות הוא בגדל כח הצדיק האמת, שהוא גדול כל-כף עד שיכול להעלות גם נפשו הפגומה ביותר ולא יצאה עדין מחל אל הקדש אפלו כחוט השערה - גם אותו יכול הצדיק להעלות ולחדשו לטובה בגדל כחו, וזה עקר ההתחזקות של כל אחד; כי אפלו הגרוע שבגרועים, יהיה מי שיהיה, אפלו אם עכשו עובר עליו מה שעובר, כל זמן שאוחז את עצמו בהצדיק האמת - יש לו תקנה טובה ונפלאה לנצח. גם צריכין שכל אחד יחזק את חברו ויעוררו זה-את-זה ויחזקו זה-את-זה בעבודתו יתברך, ויזכיר כל אחד את חברו

כָּל הָעֲצוֹת טוֹבוֹת שְׂיֻדְעִים וּמְבִינִים, כָּל אֶחָד כָּפִי מֵה שֶׁקִּבְלוּ מִרְבָּם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ג בסוף)

ד. צָרִיךְ לְדַעַת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר אֶפְלוּ עִם הַקָּל שֶׁבְּקָלִים שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל; אֶפְלוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, כָּל זְמַן שֶׁשֵּׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו - יֵשׁ בּוֹ הַתְּפָאָרוֹת פְּרֻטֵי שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְפָּאֵר עִמּוֹ. עַל-כֵּן אָסוּר לְאָדָם לֵיאֹשׁ עֲצָמוֹ מִהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶפְלוּ אִם קָלְקַל וּפְגָם הִרְבֵּה מְאֹד חָס וְשָׁלוֹם, כִּי עֲדִין לֹא פָסַק חֲבִיבוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִמֶּנּוּ כַּנִּל, וְעַל-כֵּן עֲדִין יָכוֹל לְשׁוֹב לַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְהַעֲקָר הוּא עַל-יַדֵי אֲנָשֵׁי אֱמֶת, שֶׁהֵם יְכוֹלִים לְמַצֵּא גַם הַטּוֹב וְהַתְּפָאָרוֹת שֶׁיֵּשׁ אֶפְלוּ בְּהַגְרוּעַ שֶׁבְּגֵרוּעִים, וְלִהְיֵיב הַכֹּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ז אות א')

ה. כְּשֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְעֲלוֹת מִדְּרָגָא לְדְרָגָא, צָרִיךְ שְׂיִהְיֶה לוֹ יְרִידָה קִדְּם הָעֲלִיָּה; כִּי הִירִידָה הִיא תְּכֵלִית הָעֲלִיָּה. וּמִזֶּה יָכוֹל כָּל אָדָם לְהִבִּין כַּמָּה הוּא צָרִיךְ לְהַתְחַזֵּק בְּעֲבוּדַת ה', וְלֹא יִפֹּל לְעוֹלָם בְּדַעְתּוֹ מִכָּל הַנְּפִילוֹת וְהִירִידוֹת שֶׁבְּעוֹלָם; כִּי אִם יִתְאַמֵּץ וְיִתְחַזֵּק לְבִלִי לְהִסְתַּכֵּל עַל-זֶה בְּשׁוֹם אִפֵּן שֶׁבְּעוֹלָם, אֶפְלוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מֵה - יִזְכֶּה לְבִסּוּף שֶׁיִּתְהַפְּכוּ כָּל הִירִידוֹת לְעֲלִיּוֹת גְּדוֹלוֹת, כִּי הִירִידָה הִיא תְּכֵלִית הָעֲלִיָּה. וְיֵשׁ בְּזֶה הִרְבֵּה לְדַבֵּר, כִּי כָּל אֶחָד שֶׁנִּפְּל לְמָקוֹם שֶׁנִּפְּל נִדְּמָה לוֹ שֶׁעָלָיו אֵינָם נֶאֱמָרִים דְּבָרִים הָאֵלֶּה, כִּי נִדְּמָה לוֹ שֶׁעָלָיו אֵינָם אֲמוּרִים, רַק לְגְדוּלִים בְּמַעֲלֵה הָעוֹלָם בְּכָל פַּעַם מִדְּרָגָא לְדְרָגָא; אֲבָל בְּאֱמֶת תִּדְעַ וְתִאֱמִין כִּי כָּל דְּבָרִים אֵלוֹ נֶאֱמָרִים גַּם עַל הַקְּטָן שֶׁבְּקִטְנִים וְהַגְרוּעַ שֶׁבְּגֵרוּעִים, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ טוֹב לְכָל תְּמִיד.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ב אות י"א)

ו. כָּל אָדָם שֶׁבְּעוֹלָם, אֶפְלוּ מִי שֶׁהוּא בְּמִדְּרָגָה הַתְּחַתּוֹנָה מְאֹד, אֶפְלוּ אִם הוּא בְּתוֹךְ הָאָרֶץ מְמָשׁ, עִם-כָּל-זֶה כְּשֶׁרוֹצֶה לְכַנֵּס בְּעֲבוּדַת ה' בְּנֻדְאֵי צָרִיךְ שְׂיִלֵּךְ וְיַעֲלֶה מִדְּרָגָא לְדְרָגָא. וּבְכָל פַּעַם וּפַעַם כְּשֶׁיּוֹצֵא מִדְּרָגָא לְדְרָגָא כָּפִי בְּחִינָתוֹ, אֲזִי מִתְגַּבְּרִים עָלָיו מִחֲדָשׁ הַקְּלָפוֹת, שֶׁהֵם הַתְּאֻוֹת וְהַדְּמִיוֹנוֹת וְהַמְחַשְׁבוֹת וְהַבְּלוּלִים וְהַמְנִיעוֹת, וּמִתְפַּשְׁטִים כְּנִגְדוֹ בְּכָל

פעם מאד, ואינם מניחין אותו לכנס לשערי קדשה. ובזה טועים החסידים הכשרים הרבה, כשרואים שפתאם מתגברים עליו תאוות ובלבולים ומניעות, ונדמה לו שנפל ממדרגתו, מחמת שבזמן הקדם לא היו אלו התאוות והבלבולים מתגברים עליו כל-כף, והיו נחים קצת, על-כן סובר שנפל חס ושלום; אבל באמת אין זה נפילה כלל, רק שזה מחמת שצריך לעלות מדרגא לדרגא לפי בחינתו, ומחמת זה מתגברים עליו מחדש בהתגברות גדול יותר כל התאוות והבלבולים והמניעות והעקמימיות שבלב וכו'. וצריך בכל פעם ופעם להתחזק את עצמו הרבה, ולבלי לפל מזה בדעתו כלל, עד שיתגבר עליהם וישבר אותם מחדש.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ה אות ב' ה' בסוף)

ז. והעצה לזה: לתן צדקה לעניים הגונים. כי עקר גדלת הבורא יתברך נתגלה על-ידי צדקה שנותנים לעני הגון, שעל-ידי-זה הקדוש-ברוך-הוא מתגדל ומתפאר, ועל-ידי-זה יזכה להכניע הקלפות שהם המניעות והבלבולים וכו' שמתגברים בכל דרגא ודרגא כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ה אות ד')

ח. עוד עצה לזה: שישמח את עצמו, ויגיל וישיש בנקדתו הטובה, במה שזכה להיות מזרע ישראל ולהתקרב לאנשי אמת המוליכין ומדריכין אותו בדרך האמת, אשר על-ידי-זה איך שיהיה - יש לו תקנה טובה לנצח; ועל-ידי השמחה הזאת הוא משבר הקלפות שהם המניעות וכו' שבכל דרגא.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ה ה')

ט. כשמתחזק ומתגבר ומשבר המניעות וכו', ובכל פעם עולה למדרגה השניה הגבהה יותר לפי בחינתו, בזה עושה טובה גם לחברו שהיה עומד באותה המדרגה שהוא נכנס בה עתה, כי חברו יוצא ממנה ועולה למדרגה יותר עליונה; כי אי אפשר לשני בני אדם שיעמדו במדרגה אחת. וזה בחינת הרמה (שקורין הייבין), מה שאחד מרים ומגביה את חברו, הינו כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ה [בסוף])

י. צריך לדעת שמלא כל הארץ כבודו, ולית אתר פנוי מנה, ואיהו ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין. ואפלו מי שעוסק במשא-ומתן בגוים לא יוכל להתנצל ולומר: אי אפשר לעבד את השם יתברך מחמת עביות וגשמיות שנופל תמיד עליו מחמת העסק שעוסק תמיד עמם, כי בכל הדברים גשמיים ובכל לשונות הגוים - יכול למצא בהם אלקות, כי בלא אלקותו אין להם שום חיות וקיום כלל; רק כל מה שהמדרגה יותר תחתונה - אזי אלקותו שם בצמצום גדול, ומלבש במלבושים רבים יותר.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ג אות ב')

יא. בגלל-כן צריך שתדע: אפלו אם אתה משקע במדור הקלפות, ואתה במדרגה תחתונה מאד, עד שנדמה לך שאי אפשר עוד להתקרב אליו יתברך מחמת שנתרחקת מאד ממנו, אף-על-פי-כן תדע שאפלו במקומך - גם-כן שם תוכל למצא אלקותו, ומשם אתה יכול לדבק את עצמך בו יתברך, ולשוב אליו בתשובה שלמה; כי לא רחוקה היא ממך, אלא שבמקומך שם רבו הלבושים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ג אות ב')

יב. יש שעברו עברות כל-כך עד שנפלו בבחינת הסתרה שבתוך הסתרה, ומחמת זה נדמה להם שאין להם עוד תקנה חס ושלום. כי "עבר ושנה נעשה לו כהתר" - זה בחינת הסתרה אחת, אבל כשעובר יותר חס ושלום - אזי השם יתברך נסתר ממנו בבחינת הסתרה שבתוך הסתרה, ואזי קשה מאד למצא אותו יתברך. אבל בכח עסק התורה יכולין לעורר גם אותו, ולהודיעו מהשם יתברך, שיש לו תקנה גם-כן, עד שישוב אל האמת ויתקרב להשם יתברך. כי באמת בכח הצדיקי אמת הכל יכולים להתקרב להשם יתברך תמיד בכל עת, איך שהם, מכל מקום שהם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ו אות ג')

יג. במקומות הנמוכים מאד ורחוקים מאד מהשם יתברך, שם דיקא מלבש חיות גבהה מאד, בבחינת סתרי תורה. על-כן מי שנפל מאד חס ושלום צריך שידע זאת, ששם במקומו דיקא - יכול להתקרב להשם יתברך

ביותר, כי שם דיקא נעלם חיות גבחה מאד, וכשיזכה לשוב אל ה' ותגלה על-ידו דיקא תורה גבחה מאד, דהינו סתרי תורה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ו אות ד')

יד. אם מתעורר האדם לתשובה, אזי פשוטה לפנים בדרכי ה' ולנסע להצדיק - מתגבר עליו בכל פעם יצר הרע חדש, יותר חזק מבתחלה, וכל מה שנכנס יותר בעבודת ה' - מתגבר עליו יצר הרע יותר גדול. על-כן צריך בכל פעם התגברות ביותר והתחזקות חדש, נגד היצר הרע החדש, שמתגבר עליו בכל פעם. ומזה בא מה שלפעמים כשנתעורר האדם לנסע לאנשי אמת יש לו תשוקה גדולה, ואחר-כך, כשמתחיל לנסע - נחלש חשקו, ולפעמים כשבא להצדיק בעצמו - נופל מתשוקתו לגמרי; כל זה נמשך מבחינה הנ"ל, כי תכף כשנתעורר לנסע להצדיק האמת - אזי המית יצרו הרע שהיה לו בתחלה, ואחר-כך, כשרצה לנסע - נתהוה לו יצר הרע חדש, חזק מבתחלה, כי "כל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו". על-כן מי שרוצה לקרב את עצמו להשם יתברך באמת צריך התחזקות חדש בכל פעם, נגד היצר הרע החדש שמתחדש עליו בכל פעם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ב)

טו. כי יש כמה בחינות בהיצר הרע. והרב העולם - היצר הרע שלקחם הוא נמוך ומגשם מאד, רוח שטות ממש, ומי שיש לו דעת צח כל שהוא, ומשער בלבו קצת את גדלת הבורא יתברך - בודאי היצר הרע הזה הוא אצלו שטות גדול ושגעון, ואפלו נסיון של תאות נאוף הוא אצלו שטות, ואין צריך שום התגברות לנצח אותו; רק שיש לו יצר הרע אחר, גבחה מזה הרבה, אבל זה היצר הרע של רב העולם הוא שטות גדול באמת למי שהוא רק בעל שכל אמת לבד.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ב)

טז. ויש שהיצר הרע שלקחם הוא בחינת קלפה דקה, וזה היצר הרע אין מגרין אלא באיש-חיל גדול במעלה קצת. אבל עדין אין זה היצר הרע של הצדיקים אמתיים, כי היצר הרע שלקחם - הוא מלאך הקדוש ממש.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ב)

יז. גם בענין ההתקרבות עצמו להשם יתברך יש יצר הרע גדול, הינו שלפעמים רבוי ההתלהבות חוץ מהמדה הוא מהיצר הרע, וזה בחינת: "פן יהרסו לעלות אל ה'". וצריכין לבקש רחמים להנצל גם מזה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ב)

יח. מי שיש עליו דינים חס ושלום, ויש לו איזה צרה רחמנא לצלן, צריך לראות להתגבר ולהתחזק אז ביותר להנצל מהיצר הרע; כי אז מתגבר עליו היצר הרע ביותר, כי עקר שרש היצר הרע הוא גבורות ודינים רחמנא לצלן.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ב)

יט. גם עצבות מזיק מאד, ונותן כח להיצר הרע. על-כן צריך להתגבר מאד לשמח את נפשו בכל דרכי העצות המבארים במקומם; כי עקר התחזקות הוא על-ידי שמחה וחדוה, כמו שכתוב: "כי חדות ה' היא מעוזכם".

(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ב)

כ. ההתרחקות היא התחלת ההתקרבות. הינו כשאדם רוצה להתקרב להשם יתברך, אזי על-פי רב באים עליו דינים ויסורים ומניעות רבות ועצמות, ונדמה לו כאלו מרחקים אותו; אבל כל זה לטובה, בשביל התקרבות. וצריך להתחזק ולהתגבר ולהתאמץ ולעמד בנסיון הזה, שלא יתרחק חס ושלום על-ידי היסורים והמניעות וההתרחקות, ואל יטעה בעצמו לומר שמרחיקין אותו חס ושלום, רק ידע ויאמין שכל מה שעובר עליו - הכל לטובתו, כדי שיתגבר להתקרב יותר, כי ההתרחקות היא רק בשביל התקרבות.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ד)

כא. עצה להתחזקות הוא הדבור, דהינו שאפלו אם נפל חס ושלום למקום שנפל, אף-על-פי-כן יתחזק גם שם לדבר דבורי אמת, דהינו דבורי תורה ותפלה ויראת שמים, ולשוח בינו לבין קונו, ולשוח עם חבירו, ומכל-שפן עם רבו. כי הדבור יש לו כח גדול להזכיר את האדם בהשם

יתברך, ולחזקו תמיד, אפלו במקומות הרחוקים מהקדשה מאד (עין 'דבור' אות י"ט).

(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ח)

כב. צריך להיות תמיד בשמחה, ולעבד את ה' בשמחה. ואם לפעמים נופל ממדרגתו - צריך לחזק את עצמו עם הימים הקודמים שהיה מזריח לו איזה הארה קצת, ויאחז את עצמו עתה בהתעוררות והזריחה שהיה לו מאז ומקדם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן רכ"ב)

כג. מי שהוא מערב בין הנכרים, דהינו שיש לו עסקים ומשא-ומתן עמיהם, צריך לשמור את עצמו מאד מאד שלא יזיק לו חס ושלום לקדשת יהדותו, כי בקל יוכל להתפס ברשתם חס ושלום. וצריך להתחזק מאד, ולהזכיר את עצמו בכל פעם בקדשת יהדותו, ולבקש מהשם יתברך הרבה שלא ילמד ממעשיהם ודרכיהם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן רמ"ד)

כד. עקר הגבורה הוא בלב; כי מי ש'לבו חזק - אינו מתירא משום אדם ומשום דבר, והוא יכול לעשות גבורות נוראות ולכבש מלחמות חזקות על-ידי חזק ואמץ לבו, שאינו מתפחד ורץ לתוף קשרי המלחמה החזקה. וכמו כן הוא ממש בעבודת ה'. והבן היטב.

(ליקוטי מוהר"ן סימן רמ"ט)

כה. כשנופל אדם ממדרגתו - ידע ש'מן השמים הוא, כי התרחקות הוא תכלית ההתקרבות, על-כן נפל, כדי שיתעורר יותר להתקרב להשם יתברך. ועצתו: שיתחיל מחדש ל'נס בעבודת ה', כאלו לא התחיל עדין כלל מעולם. וזה כלל גדול בעבודת ה', שצריכין ממש בכל יום להתחיל מחדש.

(ליקוטי מוהר"ן סימן רס"א)

כו. כשמתחיל האדם להסתכל על עצמו, ורואה שרחוק מטוב, והוא מלא עוונות, אזי יכול לפל על-ידי-זה חס ושלום, ולא יוכל להתפלל כלל. על-כן הוא מחיב לחפש ולבקש ולמצא בעצמו איזה טוב, כי איך אפשר שלא עשה מימיו איזה מצוה או דבר טוב; ואף שכשמתחיל להסתכל

באותו טוב שעשה הוא רואה שהטוב בעצמו הוא מלא פצעים ואין בו מתם, כי הטוב מערב בפניות ובפסלות הרבה, אף-על-פי-כן איך אפשר שלא יהיה בהמעט טוב איזה נקדה טובה. וכן צריך לחפש ולבקש עד שימצא בעצמו עוד איזה דבר טוב; ואף שגם זה הטוב מערב גם-כן בפסלות הרבה, עם-כל-זה על-כל-פנים יש בו איזה נקדה טובה. וכן יחפש ויבקש עוד, עד שימצא בעצמו עוד איזה נקדות טובות. ועל-ידי-זה שמוצא בעצמו איזה זכות וטוב, על-ידי-זה יוצא באמת מן חובה לכך זכות, ויוכל לשוב בתשובה על-ידי-זה. ועל-ידי-זה יוכל להחיות את עצמו, ולחזק את עצמו, ולשמח את עצמו איך שהוא, ואז יוכל להתפלל ולזמר ולהודות לה.

(ליקוטי מוה"ר"ן סימן רפ"ב)

כז. צריך האדם לזהר מאד לילך עם דרך זה, כי הוא כולל ויסוד גדול לכל מי שרוצה להתקרב להשם יתברך לבל יאבד עולמו לגמרי חס ושלווה. כי העקר הוא להרחיק מעצמו עצבות ומרה-שחרה בכל מה דאפשר; כי רב בני אדם שרחוקים מהשם יתברך, עקר רחוקם הוא מחמת מרה-שחרה ועצבות, ומחמת שנופלים בדעתם על-ידי שרואים בעצמם עצם קלקולם, שרב מעשיהם מקלקלים, כפי מה שיודע כל אחד בנפשו את נגיעי לבבו ומכאוביו, ומחמת זה הם נופלים בדעתם, ורבים מיאשים עצמן לגמרי רחמנא לצלן, ואינם מתפללים בכונה כלל, ואינם עושים בעבודת ה' אפלו מה שהיו יכולים לעשות עדין. על-כן צריך האדם להשכיל מאד על דבר זה, כי הרבה נפשות שקעו על-ידי-זה, כי היאוש חס ושלווה קשה מן הכל. על-כן צריכין להתחזק מאד לילך עם הדרך הזה הנ"ל, לחפש בעצמו נקדות טובות בכל פעם כדי להחיות את עצמו ולחזק את עצמו תמיד, ועל-ידי-זה יוכל להתפלל בחשק ובחיות ובשמחה תמיד, ולשוב אל ה' באמת כנ"ל.

(ליקוטי מוה"ר"ן סימן רפ"ב)

כח. יש נשמות שנפלו, וצריכים להחיותם ולהשיבם בכל מיני מטעמים המשיבין את הנפש. ועל-ידי התנוצצות המחין, בחינת תפלין, שזוכין

על-ידי שמשברין התגברות הרהורי נאוף (כמו שמוכא ב'ברית' אות נ"ז), על-ידי-זה נעשין דבורים פשרים להחיות ולהשיב את אלו הנשמות הנפולות.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ה' אות ח')

כט. אסור לאדם ליאש את עצמו חס ושלום, ואפלו אם נפל למקום שנפל חס ושלום, ומנח בשאול תחתיות ממש רחמנא לצלן, אף-על-פי-כן אל יתיאש עצמו מהשם יתברך בשום אפן בעולם, כי גם משם יכולין להתקרב אליו יתברך, כי מלא כל הארץ כבודו. והצדיק האמת אינו נקרא בשם 'צדיק' כי אם כשיש לו זה הכח, שיוכל להחיות ולהרים את אלו שנפלו מאד מאד, לחזקם ולאמץם, לעוררם ולהקיץם, ולגלות להם כי עדין ה' אתם ועמם ואצלם וקרוב להם, כי מלא כל הארץ כבודו. וכן להפוך, צריך הצדיק להראות לאלו שהם במדרגה גבוהה שעדין אינם יודעים כלל בידיעתו יתברך, בחינת "מה חמית מה שפשת" וכו'.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ס"ח)

ל. כשאדם נופל ממדרגתו, ולפעמים נפילתו וירידתו גדולה מאד מאד רחמנא לצלן, כי יש שנופל למקומות מגננים מאד שנקראים בחינות מקומות המטנפים, ונופל לספקות והרהורים רעים ומגננים וזרים מאד מאד ולבלבולים רבים, ולבו סתרוח, שהקלפה מעקמת ומסבכת לבו בעקמומיות ובלבולים עצומים (עס פאר דרייט דאס הארץ). אף-על-פי שבתקומות אלו אי אפשר למצא השם יתברך, אף-על-פי-כן גם שם יש תקוה גדולה על-ידי שיחפש ויבקש משם את השם יתברך, ויהיה שואל ומבקש: איה מקום כבודו, וכל מה שהוא רואה את עצמו רחוק ביותר מכבודו יתברך - יצטער וישאל ויבקש יותר: איה מקום כבודו; ועל-ידי-זה בעצמו שהוא מבקש ומחפש ומתגעגע אחר כבודו יתברך, ומצטער וצועק ושואל ומבקש: איה מקום כבודו, על-ידי-זה בעצמו הוא עולה בתכלית העליה, כי זוכה לעלות לבחינת אי"ה שהיא הקדשה העליונה מאד מאד. וזה עקר התשובה, שיחפש תמיד ויבקש: אי"ה מקום כבודו פנ"ל, שעל-ידי-זה הירידה נתהפך לעליה גדולה, וזהו

בחנינת: "ירידה - תכלית העלייה" המובא בכל ספרי קדש. ועין בפנים,
והבן שם היטב, כי עמק הוא. (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן י"ב)

לא. צריך להיות עקשן גדול בעבודת ה'. והבן הדבר היטב, כי על כל אדם שרוצה לכנס בעבודת ה', ואפלו הקטן שבקטנים, בהכרח שיעבור עליו עליות וירידות בלי מספר, וכמה מיני נפילות והשלקות; כי לפעמים יש שמפילין אחד בכונה מעבודת ה'. ועל כל זה צריכין להתחזקות גדול בלי שעור, וכמבאר מזה קצת למעלה; וכמה פעמים הוא צריך להתחזק ולהתאחז עצמו רק בדרך עקשנות, וצריכין עקשנות גדול מאד מאד בזה. וזכור דבר זה היטב, כי תצטרך לזה מאד. (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן מ"ח)

לב. ודע, שכל אלו הנפילות והירידות והבלבולים וכו' צריכים בהכרח לעבור בהם קודם שנכנסין בשערי הקדושה, וכל הצדיקים והיראים האמתיים עברו בכל זה.

לג. ואם אתה רחוק מאד מאד ממנו יתברך, ונדמה לך שאתה פוגם ממש בכל שעה נגדו יתברך, נגד זה תדע, שאיש כזה שהוא מגשם כל-כף, כל תנועה ותנועה שהוא מנתק את עצמו מעט מעט מן גשמיותו, אפלו תנועה בעלמא שהוא ממשיך את עצמו מגשמיותו אליו יתברך - היא גדולה ויקרה מאד מאד אצלו יתברך, והוא רץ בזה אלפי אלפים פרסאות בעולמות עליונים.

לד. והעקר: לחזק את עצמו בשמחה בכל מיני עצות. כי עצבות מזיק מאד, על-כן צריך להשתדל בכל כחו להרחיק ולגרש את העצבות והמרה-שחרה, הן על-ידי שיחפש וימצא בעצמו עדין נקודות טובות וכו', הן על-ידי 'שלא עשני גוי', ועל-פי רב אי אפשר לשמח את עצמו כי אם על-ידי עניני שחוק וצחוק וכו', כמו שנתבאר כל זה באות 'שמחה', עין שם.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן מ"ח)

לה. ודע, שהאדם צריך לעבור בזה העולם על גשר צר מאד; והכלל והעקר: שלא יתפחד כלל.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן מ"ח)

לו. לפי גדלת השם יתברך ועצם רוממותו יתברך, בתנועה קלה בעלמא ובהסתכלות בעלמא שאינו כראוי לפי כבודו יתברך - הנה ראוי לבוא על האדם מה שראוי חס ושלום; אך השם יתברך מלא רחמים, וכל העולם מלא רחמנות, והוא יתברך רוצה מאד בהעולם. על-כן אהובי, אחי, אתה המעיין, נפשי ולבבי, חזק ואמץ מאד, ובטח בה' כי לא יעזב אותך, כי כל מה שעובר עליך - הכל לטובתך, ותסמך על רחמיו המרבים בלי שעור, כי השם יתברך גדול מאד, ולגדלתו אין חקר, ויש ענין שמתהפך הכל לטובה, וזדונות נתהפכין לזכויות. רק חזק ואמץ.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן מ"ט)

לז. והוא מעלה גדולה פשיש עדין יצר הרע לאדם, כי אז יכול לעבד אותו יתברך עם היצר הרע ויקא, דהינו להתגבר מתוך חמימות היצר הרע להמשיך ממנו לתוך איזה עבודה מעבודתו יתברך; ואם אין יצר הרע לאדם - אין עבודתו נחשבת כלל. ובשביל זה מניח השם יתברך היצר הרע שיתפשט כל-כף על האדם, וביותר על מי שחפץ באמת להתקרב אליו יתברך, אף-על-פי שעל-ידי התפשטותו והתגברותו כל-כף הוא מביא את האדם למה שמביא, לכמה עוונות ופגמים גדולים, אף-על-פי-כן הכל כדאי אצלו יתברך בשביל התנועה טובה, מה שבתקף התגברותו של היצר הרע מתגבר עליו האדם באיזה תנועה ובורח ממנו, שזה יקר אצלו יתברך ביותר מאלו עבד אותו אף שנים בלי יצר הרע; כי כל העולמות לא נבראו כי אם בשביל האדם, שכל מעלתו וחיבתו היא מחמת שיש לו יצר הרע כזה - והוא מתחזק כנגדו, על-כן כל מה שהוא מתפשט ביותר ויותר - כמו כן הוא יקר בעיניו יתברך יותר כל תנועה בעלמא שהוא מתחזק נגדו. והשם יתברך בעצמו עוזרו לזה, כמו שכתוב: "ה' לא יעזבנו בידו".

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן מ"ט)

לח. היצור הרע נוקש באדם בכל פעם, ומעוררו למה שמעוררו, ואף אם אין האדם שומע לו, ופונה ערף ממנו - אף-על-פי-כן הוא נוקש בו עוד פעם שני ושלישי ורביעי ויותר; אבל אם האדם הוא חזק בדעתו ועקשן נגד היצור הרע, ואינו פונה אליו כלל - אזי היצור הרע נסתלק והולך לו. וכן בתפלה, בענין המחשבות הבאים לבלבלו, הוא ממש כנ"ל, שהמחשבה באה כמה פעמים, פעם אחר פעם לבלבלו, וצריך להיות חזק לבלי להסתכל עליה כלל בשום אופן ואזי תסתלק. ועיין במקומות אחרים מזה.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן נ"א)

לט. כשאדם נכנס לקדשה גבהה, כגון כשמתקרב לצדיק האמת וכיוצא, לפעמים אז דיקא יקרה לו מקרה בלתי טהור חס ושלום; אל יפל בדעתו מפני זה, כי אדרבא, לפעמים זה סימן שנתקרב אל הקדשה, ולפעמים היא טובה גדולה אליו.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן קי"ז)

מ. כבר מבאר שאין שום יאוש בעולם כלל. ובזה בעצמו שהוא רואה את עצמו רחוק מאד מהשם יתברך בתכלית הרחוק, בזה בעצמו ראוי לו להחיות את עצמו, מאחר שעל-כל-פנים הוא יודע שהוא רחוק; כי הנה אפשר שיהיה רחוק כל-כך - עד שלא ידע כלל שהוא רחוק, ומאחר שעל-כל-פנים הוא יודע גדל רחוקו, אף-על-פי שהאמת הוא כן, אף-על-פי-כן זה בעצמו הוא חשוב אצל השם יתברך, מה שעל-כל-פנים הוא יודע רחוקו, ועל-ידי-זה בעצמו ראוי לו להחיות את עצמו ולחזק את עצמו בכל מה שיוכל.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ס"ח)

מא. אפלו האנשים הפשוטים (שקורין פראסטאקיס), ואפלו הרשעים, ואפלו אמות העולם להבדיל - כלם מקבלין חיות מהתורה. ועל-כן אפלו מי שהוא איש פשוט, כגון שאינו יכול ללמד, או שהוא במקום שאינו יכול ללמד, אף-על-פי-כן גם אז מקבל חיות מהתורה; על-כן גם אז צריך להחזיק את עצמו ביראת שמים בכל מה שיוכל, אפלו בשעה שהוא

בַּדָּל מִן הַתּוֹרָה, וְאֶפְלוּ מִי שְׁאִינוּ יְכוּלִים לְלַמֵּד. כִּי כָּל־מְקַבְּלֵי חַיּוֹת מִן הַתּוֹרָה הַנִּעְלָמָת - עַל-יְדֵי הַצְּדִיק הַגָּדוֹל שְׁמַתְנַהֵג בְּפִשְׁיטוֹת לְפַעְמִים, וְעֵינַי בְּפָנִים.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ע"ח)

מב. וְאֶפְלוּ מִי שֶׁנִּפְּלַח חֶסֶד וְשָׁלוֹם מְאֹד מְאֹד, וּמְנַח בְּשֵׂאוֹל תַּחֲתֵיּוֹת חֶסֶד וְשָׁלוֹם, אֶף-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ לוֹ תִקְוָה גְּדוֹלָה עַל-יְדֵי הַצְּדִיק הַגָּדוֹל הָאֱמֵתִי, כִּי עַל-יְדוּ יְכוּלִין הַכֹּל לְקַבֵּל חַיּוֹת מֵהַקְּדוּשָׁה בְּכֹל מְקוֹם שֶׁהֵם. עַל-כֵּן בְּאֶמֶת אֵין שׁוֹם יְאוֹשׁ בְּעוֹלָם כָּל־ל (קִיין יְאוֹשׁ אִיזו גָּאָר נִיט פֶּאָר הַאֲנִדִין), וְאִיף שֶׁהוּא, אֶפְלוּ אִם נִפְּלַח לְמְקוֹם שֶׁנִּפְּלַח רַחֲמָנָא לְצִלָּן, אֶף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שְׁמַחֲזִיק אֶת עֲצָמוֹ בְּמַה שֶׁהוּא - עַדִּין יֵשׁ לוֹ תִקְוָה לְשׁוֹב וְלַחֲזוֹר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. וְהַעֲקָר הוּא: "מִבְּטֵן שֵׂאוֹל שׁוֹעֲתִי", כִּי גַם צָעָקָה מִשֵּׂאוֹל תַּחֲתֵיּוֹת אֵינָה נֹאבְּדֶת לְעוֹלָם, וְיִצְעַק וְיִצְעַק וְיִצְעַק, וְלֹא יִתְאַשׁ עֲצָמוֹ מִן הַצָּעָקָה לְעוֹלָם, רַק יִצְעַק וְיִתְחַנֵּן לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, יִהְיֶה אִיף שִׁיְהִיָּה, עַד יִשְׁקִיף וְיִרְאֵה ה' מִשָּׁמַיִם.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ע"ח)

מג. אֶפְלוּ בְּשֵׂאוֹל תַּחֲתֵיּוֹת יְכוּלִים לְהִיּוֹת סְמוּכִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ע"ח)

מד. אִם אֶתָּה מְאֵמִין שְׁיְכוּלִין לְקַלְקֵל, תְּאֵמִין שְׁיְכוּלִין לְתַקֵּן, וְהִבֵּן. וְעֵינַי עוֹד בְּשֵׂאֵרֵי מְקוֹמוֹת מְעַנִּין הַתַּחֲזוּקוֹת, וְעֵינַי בְּהַשְׁגוֹת אוֹת ט"ו וְהִבֵּן הַיִּטֵּב וְחִזַּק וְאֵמֵן.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן קי"ב)

השגות והתנוצצות אלקות

א. זה שאנו רואים שלפעמים נתלהב האדם בתוך התפלה, ואומר כמה תבות בהתלהבות גדול, זה בחמלת ה' עליו, שנפתח לו אור אין-סוף והאיר לו, וכשרואה אדם התנוצצות הזאת, אף-על-גב דאיהו לא חזי - מזלה חזי, תכף נתלהב נשמתו לדבקות גדול, לדבק את עצמו באור אין-סוף. וכשעור התגלות אין-סוף, לפי מנין התבות שנפתחו והתנוצצו, כל אלו התבות אומר בדבקות גדול, ובמסירות נפשו, ובבטול כחותיו. וכשעה שנתבטל לגבי אין-סוף אזי הוא בבחינת: "ולא ידע איש", שאפלו הוא בעצמו אינו יודע מעצמו. אבל זאת הבחינה צריך להיות רצוא ושוב, כדי שיתקיים ישותו, שלא יסתלק קדם זמנו חס ושלום, כי הקדוש-ברוך-הוא רוצה בעבודתנו; בשביל זה צריך שלא ישאר בן אלא עד ית שייבוא הקדוש-ברוך-הוא בעצמו ויטל נשמתו, אזי יתבטל באין-סוף בתכלית כפי מה שייזקה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ד' אות ט')

ב. על-ידי הדבקות של אדם באין-סוף ברצוא ושוב כדי שלא יתבטל לגמרי כנ"ל, אזי אחר-כך, כשהוא בבחינת ושוב, ששב לדעתו וישותו, אזי נשאר בו רשימו מאור הנפלא של הדבקות הזאת, ואזי הרשימו מראה לדעת אחדות האין-סוף וטובו, שידע שכלו טוב וכלו אחד, שזאת הבחינה היא מעין עולם הבא. וכל זה זוכין על-ידי ודוי דברים לפני התלמיד-חכם האמת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ד' אות ט')

ג. הצדיק האמת הוא כל ימיו בתשובה. כי אפלו כשיודע בעצמו שעשה תשובה שלמה, עדין הוא עושה תשובה על השגתו הראשונה, שהיא נחשבת אצלו עתה גשמיות כפי ההשגה שמשגיג עכשו רוממות אלקותו יתברך; וכן הוא נוהג כל ימיו, שהולך בכל פעם מהשגה להשגה,

ועושה תשובה על השגה הראשונה. וזה בחינת עולם הבא שיהיה כלו שבת, כלו תשובה, כי עקר עולם הבא הוא השגת אלקותו, ובכל עת שישגו השגה יתרה - יעשו תשובה על השגה הראשונה. ומי שיש לו מוח בקדקדו יכול להבין על-ידי-זה גדלת הבורא יתברך וגדלת הצדיקים, אשרי להם ולהנלוים אליהם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ו' אות ג')

ד. דע, שיש אור שהוא למעלה מנפשין רוחין ונשמותין, והוא אור אין-סוף, ואף-על-פי שאין השכל משיג אותו, אף-על-פי-כן רדיפה דמחשבה למרדף אבתרה. ועל-ידי עשיית המצוות בשמחה זוכין להשיג אותו על-ידי הרדיפה והמעבב בבחינות מטי ולא מטי, ונעשין תשעה היכלין דלאו אנון נהורין ולא רוחין ולא נשמותין, ולית מאן דקימא בהו, ולא מתדבקין ולא מתידעין. אשרי מי שזוכה שירדף מחשבתו להשיג השגות אלו - אף-על-פי שאין יכולת ביד השכל להשיג אותם, כי לא מתדבקין ולא מתידעין (ועין בפנים, בסימן כ"ד).

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ד)

ה. השגות אלקות אי אפשר להשיג כי אם על-ידי צמצומים רבים, מעלה לעלול, משכל עליון לשכל תחתון. וצריך כל אחד לבקש מאד מלמד ורבי הגון כזה, שיהיה גדול במעלה כל-כף - עד שיוכל להכניס בדעתו השגות אלקות, שזה עקר התכלית והתקנה האמתית, וכל מה שהוא קטן ביותר - הוא צריך רבי גדול ביותר, שידע איך להתנהג עמו, לסבב לו כמה הקדמות נפלאות בשכל גדול, שהם בחינת צמצומים הנ"ל שעל-ידם יבוא להשגת אלקות (עין 'צדיק' אות ל"ז ל"ח).

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל' אות א' ב')

ו. על-ידי התורה והמצוות ממשיכין השגת אלקותו יתברך, כי כל אות שבתורה וכל מצוה ומצוה היא בחינת צמצום להשיג על-ידו השגת אלקותו יתברך.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל' אות ג')

ז. לזכות לזה השכל שהוא הקדמה להשגת אלקות, אי אפשר כי אם על-ידי שיהיה שונא בצע, שישנא את הממון בתכלית השנאה. אבל

על-ידי אהבת ממון - הוא נופל מזה השכל, ואדרבא, הוא נופל לשטות וכסילות ולעצבות ומרה-שחרה, והקלפות והסטרא-אחרא מסבכין אותו בסבובים שלהם שהם ההפך משכל הנ"ל. (ליקוטי מוהר"ן סימן ל' אות ד')

ח. על-ידי השמחה בשלש רגלים זוכין להשגות אלקות.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל' אות ה')

ט. כל אחד מישראל הוא חלק אלקי ממעל; ועקר האלקות - הוא בלב. והאלקות שבלב איש הישראלי היא בחינת אין-סוף, כי אור להביותו היא עד אין-סוף, הינו אין סוף ואין תכלית לתשוקתו. ולפי גדל ההתלהבות הלב של איש הישראלי, שהיא עד אין-סוף - לא היה אפשר לעשות שום עבודה, ולא היה יכול לגלות שום מדה טובה, כי מגדל התלהבותו עד אין-סוף אינו יכול לעשות שום דבר. על-כן בהכרח צריך לצמצם התלהבות לבו, כדי שיוכל לעבד את השם יתברך בהדרגה ובמדה; כי השם יתברך רוצה בעבודתנו, שנעבד אותו בעבדות ובמדות טובות, שעל-ידי-זה נתגלה מלכותו יתברך. (ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ט אות א')

י. כל מה שמתקרב יותר להשם יתברך - צריך לידע שהוא רחוק מאד ממנו יתברך; כי אם יחשב וידמה בדעתו שכבר נתקרב להשם יתברך, ויודע בידיעת השם יתברך - זה סימן שאינו יודע כלל, כי אם היה יודע קצת מהשם יתברך, היה יודע שהוא רחוק מאד ממנו יתברך, ואינו יודע כלל. וזה דבר שאי אפשר לפה לדבר ולהסביר זאת, כי גדלת הפורא יתברך אין שעור.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ט"ג)

יא. צריך להרגיל את עצמו בכל פעם בבחינת בטול, להסתפל רק על התכלית הטוב האמתי הנצחי וזה על-ידי שישתם עיניו מחזו דהאי עלמא, כי אי אפשר להסתפל ולהכלל בהתכלית כי אם על-ידי סתימו דעיניו, שישתם עיניו לגמרי מחזו דהאי עלמא, אף גם לדחוקם בהאצבע; ואז לא יהיה לו יסורים וצער משום דבר שבעולם. אף אי אפשר להיות

קבוע תמיד בבחינת הבטול, כי אם כן יצא מגדר אנושי, ועל-כן בהכרח שיהיה הבטול בבחינת רצוא ושוב, ואז הרשימו של הבטול מאיר אל הדעת אור מתיקות נעימות התנוצצות אלקות, מה שאי אפשר לאחד לספר לחברו כלל. ועל-ידי-זה נמשך שמחה גדולה, ועל-ידי-זה נמשכין חדושים דאורייתא, ועל-ידי-זה יוכל להחיות את עצמו ולחזק את עצמו בכל היסורין וההרפתקאות שעוברים עליו חס ושלום, ויזכה לטעם ולהרגיש בעולם הזה - מעין עולם הבא. (ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ה אות ג' ד')

יב. כשזוכה לאיזה התנוצצות, שיתנוצץ לו אלקותו יתברך, צריך להזהר שיהיה לו צמצום, לצמצם המח והדעת שלא יצא מגבול שלו. כי אפלו בקדושה אסור שיהיה המח משוטט במה שאין לו רשות לפי מדרגתו, כי כל בריה יש לו די וגבול באלקותו יתברך, דהינו בהתנוצצות אלקותו, שאסור לו לצאת חוץ מהגבול, שלא יבוא לידי הריסה חס ושלום.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ה' אות ז')

יג. דוד המלך עליו השלום אמר: "כי אני ידעתי כי גדול ה' וגו'", 'אני ידעתי דיקא. כי גדלת הבורא יתברך פפי מה שזוכה מי שזוכה שיתנוצץ בלבו - אי אפשר לספר לחברו כלל, ועל-כן אמר: כי 'אני ידעתי, אני ידעתי דיקא ('איך' ווייס).

(שיחות הר"ן סימן א')

יד. ואפלו לעצמו אי אפשר לספר מיום ליום, לפי מה שמזריח לו ומתנוצץ לו באותו היום - אינו יכול לספר לעצמו ליום שני הזריחה והתנוצצות של גדלת הבורא יתברך שהיה לו אתמול.

(שיחות הר"ן סימן א')

טו. השם יתברך ברוך הוא גדול מאד, ולגדלתו אין חקר; ואין יודעין כלל. כי נעשים בעולם דברים נוראים, מעשים רבים לאין תכלית ושנויים וחדושים רבים ונפלאים, ואין יודעין כלל, ואי אפשר לדבר בזה, רק כל חד כפי מה דמשער בלבה יכול להבין מרחוק שאין יודעין כלל - ואף-על-פי-כן עדין הוא רחוק מאד מתכלית הידיעה שלא נדע, כי

עדין לא התחיל לידע כָּלֵל. וְעַיִן בְּפָנִים שִׁיחוֹת נִפְלְאוֹת בְּזָה, וְאִיךְ
לְהִתְחַזֵּק עַל-יְדֵי-זֶה לְבַל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ לְעוֹלָם, אֲפֹלוּ אִם נָפַל לְמָקוֹם שֶׁנֶּפֶל
חֵס וְשָׁלוֹם אֵל יִתְיַאֲשׁ עֲצָמוֹ מִן הַצָּעָקָה לְעוֹלָם, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ גָּדוֹל
מְאֹד וְיִכּוֹל לְהִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה וְכוּ' (עַיִן שָׁם).
(שיחות הר"ן סימן ג')

ודוי דברים

- א. על-ידי ודוי דברים לפני התלמיד-חכם האמת על-ידי-זה מעלה בחינת מלכות דקדושה לשרשה, ועל-ידי-זה מבטל ממשלת העכו"ם, ועל-ידי-זה זוכה לידע שכל מארעותיו הם לטובתו, ויברך על הכל 'הטוב והמטיב' - שזאת הבחינה היא מעין עולם הבא. (ליקוטי מוהר"ן סימן ד' אות ג')
- ב. עוונותיו של אדם הם חקוקים על עצמותיו. ועל-ידי ודוי דברים לפני התלמיד-חכם יוצא מעצמותיו הצרופים רעים של העוונות שהיו חקוקים עליהם, ומוחלין ומכפרים לו כל עוונותיו (עין 'תשובה' אות א'). (ליקוטי מוהר"ן סימן ד' אות ה')
- ג. קדם שהתודה וספר כל לבו לפני התלמיד-חכם, אף-על-פי שהיה אצל התלמיד-חכם, ונתן לו ממון - עדין אינו יודע באיזה דרך הוא מהלך. כי "יש דרך ישר לפני איש ואחריתה דרכי מות", אבל על-ידי ודוי דברים לפני התלמיד-חכם, על-ידי-זה התלמיד-חכם מדרין אותו בדרך הישר לפי שרש נשמתו, ונתתקן הכל. (ליקוטי מוהר"ן סימן ד' אות ח')
- ד. בכל פעם שבא אצל התלמיד-חכם, יספר לפניו כל לבו; ועל-ידי-זה אתה נכלל באין-סוף. (ליקוטי מוהר"ן סימן ד' אות ט')
- ה. צריך לפרט את החטא, כי צריכין להתודות בדבורים דיקא בכל פעם על כל מה שעשה. ויש לזה מניעות רבות: לפעמים נשכח מאתו החטא, ויש שיכבד עליו מאד, וקשה לו להוציא הדבור להתודות, ועוד מניעות רבות. והתקון לזה: לשמח הרבה בשמחה של מצוה, כגון חתונה של מצוה או שאר מצוה בשמחה, שיתגבר לשמח בשמחה גדולה עד שירקד הרבה מחמת שמחה, ועל-ידי-זה זוכה להתודות בדבורים. ועל-ידי זה יתקן פגם חטאיו. (ליקוטי מוהר"ן סימן קע"ח)

זכרון

- א. התפלה מסגל לזכרון. (ליקוטי מוהר"ן סימן ז' אות ה')
- ב. על-ידי תענית וצדקה, ובפרט צדקה לארץ ישראל, על-ידי-זה נתבטל השכחה, וזוכה לזכרון. (ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ז אות ג' ד')
- ג. על-ידי מחיאת כפיים בשעת התפלה נמתקין הדינים, ונצולין משכחה, וזוכין לזכרון. (ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ו)
- ד. צריך לשמר מאד את הזכרון, שלא יפל לשכחה, דהינו שיזכר תמיד בעלמא דאתי ולא ישכח. וכך ראוי להיות מנהג איש הישראלי, שתכף בבקר בהקיצו משנתו, מיד כשיפתח את עיניו, קדם שיתחיל שום דבר - יזכיר את עצמו תכף בעלמא דאתי; וזה בחינת זכרון בכלליות. ואחר-כך צריך להמשיך הזכרון בפרטיות, דהינו שיהגיד דעתו בכל מחשבה דבור ומעשה שהשם יתברך מזמין לו בכל יום - להבין מהם הרמזים שהשם יתברך מרמז לו על ידם להתקרב אליו. פי השם יתברך מצמצם את עצמו מאין-סוף עד אין תכלית, ומרמז לו רמזים בכל יום על-ידי כל הדברים שמזמין לו באותו היום, וצריך האדם להגיד דעתו בזה, לזכר בהשם יתברך על-ידי כל מחשבה דבור ומעשה שהשם יתברך מזמין לו בכל יום, ולהבין מהם הרמזים להתקרב אליו. אך ההגדלת הדעת צריך להיות במדה וכו', עין 'דעת' אות ל"ו ל"ז.
- (ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד אות א' ב')
- ה. ואפלו מי שיודע ומבין רמזים מכל הדברים, אפלו מדברי חל, אף-על-פי-כן אסור לו לעסוק רק בזה, מחמת שני טעמים (עין בפנים). רק צריך שיהיה לו הסתפקות, להסתפק רק בהכרחיות; ואפלו מזה

ההסתפקות גופה - צריך לתן צדקה (ועין 'ממון' אות כ"ז). ומי שמתנהג כן - נעשה על-ידי כל זה תקונים נפלאים ויחודים גדולים למעלה. והמון-עם, שאין להם זה השכל להבין הרמזים כנ"ל, נעשה אצלם כל זה ממילא על-ידי שנה, וציצית ותפלין, ותורה, ותפלה, ומשא-ומתן.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד אות ב' ג')

ו. כדי לשמר הזכרון הנ"ל צריך לשמר את עצמו שלא יפל לבחינת רע-עין, שהוא מיתת הלב, שעל-ידי-זה בא שכחה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד אות ד')

ז. ויש כמה בחינות ברע-עין: יש שעינו צרה בהתנשאות של חברו, וכן יש כמה בחינות בזה, וצריך לשמר את עצמו מזה מאד, שלא יהיה לו שום עין רעה על חברו כלל; וכן צריך להתפלל הרבה להשם יתברך שינצל מרע-עין של חברו. ומי שאינו מרגיש בעצמו כח לעמד כנגד הרע-עין להכניעו - הוא צריך לברח ממנו.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד אות ד')

ח. גם צריך לשמר את עצמו מלשון הרע, כי על-ידי לשון הרע נפגם הזכרון (עין 'דבור' אות י'). גם צריך להכריח את עצמו לשמחה. ועל-ידי כל זה נשמר הזכרון הנ"ל (עין 'שמחה' אות י"ג י"ד).

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד אות ו')

ט. אף-על-פי שצריך לשמר הזכרון לענין תורה ועבודת ה', אבל יש גם מעלות בהשכחה. כי צריך להרגיל עצמו להשכיח מדעתו כל הדברים המבלבלים את האדם מעבודתו יתברך, ובפרט בשעת התפלה, שכל הבלבולים באים אז, ועל-פי רב מבלבל אותו מה שעבר, שלא טוב עשה בענין זה ובענין זה וכו', על-כן צריך להרגיל עצמו שתקף ומיד שחולף ועובר הדבר - יעבר ויסלק אותו מדעתו לגמרי, ויסיח דעתו מזה לגמרי, ולא יתחיל לחשב עוד במחשבתו בענין זה כלל - ובפרט בשעת התפלה; וכן כל דאגת העוונות שעבר וכל הפגמים שפגם, הכל צריך להעבירם

וְלִהְשִׁיחֵם מִדַּעְתּוֹ בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה וְהַעֲבֹדָה, וְאֶפְלוּ בְּכָל הַיּוֹם כְּלוֹ אֵין טוֹב שְׂיִחֶשֶׁב בָּהֶם כָּל הַיּוֹם - רַק בְּשַׁעַת מִיחָדָת שְׂרוּצָה בְּכּוֹנֵה לְשַׁבֵּר לְבוֹ וּלְפָרֵשׁ שְׂיחָתוֹ וְכוּ', שְׂאֵז דִּיקָא יִזְכִּיר עֲצָמוֹ כָּל מָה שְׂעָבַר, אֲבָל בְּשִׂאָר הַיּוֹם - צְרִיךְ לִהְשִׁיחֵם מִדַּעְתּוֹ, כְּדִי שְׂיִוָּכַל לְעִסֵּק בְּעֲבֹדַת ה' בְּשִׂמְחָה, וּבְפִרְט בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה כְּנ"ל.

(שיחות הר"ן סימן כ"ו)

חִקְרֵי וְחֻמּוֹת חִיצוֹנִיּוֹת

א. עקר השכל הוא השכל האמת של צדיקי אמת, שעל-ידי-זה השכל זוכין להשגת אלקות, ולהכניס השגת אלקות לכל הנלויים אליהם; וכל החכמות חיצוניות - הם כסילות גמור נגד זה השכל. ולפעמים, בעוונותינו הרבים, פשוטל זה השכל הנ"ל אליהם, הינו להעכו"ם והסטרא-אחרא, ואזי הם מתגברים בחכמתם וממשלתם, אזי מתגבר חס ושלוש ממשלת העכו"ם. ומי יוכל לסבל את קול הצעקה והזעקה גדולה כשנופל זה השכל אליהם, שהכסיל רוצה להתחכם, שמתגברים להמשיך לתוך החכמות שלהם - שהם כסילות באמת - את בחינת החכמה האמתית, שהוא השכל הנ"ל של השגת אלקות, ואומרים שרק הם חכמים ואין חכמה גדולה מחכמתם המטעית, אשר כל יניקתה מנפילת השכל הנ"ל; והקדוש-ברוך-הוא בעצמו כבכול שואג על זה. וצריך כל אחד לראות לחתך ולהבדיל ולהעלות החכמה והשכל הנ"ל מהם, ולהחזירו לשרשו. וזה זוכין על-ידי צדקה וחסד שעושין. ולזה החסד זוכין על-ידי שמקבלין תוכחה ממוכיחי אמת. (ליקוטי מוהר"ן סימן ל' אות ב' ו' ז')

ב. חכמה היא שרש כל הדברים. לכן צריך כל אחד לשמר את שכלו משכליות חיצוניות; כי עקר החכמה לקנות שלמות אינה רק חכמות אלקות, ושאר החכמות - הם חכמות בטלות, ואינם חכמות כלל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ה אות א')

ג. בשעת הולדה השכל מצמצם אצל כל אחד ואחד; וכשמתחילין להשתמש בו בהתבוננות עבודת השם יתברך, אזי שכלו הולך וגדל. אבל כשאדם מכניס בתוך שכלו מחשבות חיצוניות, הם חכמות חיצוניות, אזי נתמעט קדשת שכלו כפי המקום של חכמה חיצונית, ועל

זה השכל החיצון מתלקטים ומתחברים כל התאוות וכל המדות רעות ומגנות.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ה אות א')

ד. על-כן צריך כל אדם לשמר מאד את שכלו ומחשבתו, שלא יכנס בתוך מחשבתו שום מחשבה חיצונית ולא שום חכמה חיצונית. כי כל הרעות וכל הפגמים והחטאים באים מפגם המחשבה חס ושלו, על-ידי שמניחין לכנס בהמחשבה חס ושלו חכמות חיצוניות ומחשבות חיצוניות. ועקר התשובה והתקון על כל העוונות הוא כשמתגבר לגרש כל המחשבות חיצוניות מדעתו ושכלו; כי החכמה והשכל הוא הנשמה, שהיא שרש הכל, וכשמקדש שכלו, הינו נשמתו, על-ידי-זה מגביה ומשיב הכל לשרשו, וזה עקר התשובה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ה אות א' ב')

ה. כשישראל נכנסין חס ושלו בחכמות חיצוניות של האמות, אזי נופל הצדיק מהשגתו, ונתחפה ונתכסה השגתו.
(ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ט אות ז')

ו. רבוי החכמות, בפרט חכמת הפילוסופיא - מזיקים מאד מאד. כי עקר חזוק הלב, שיוכל לקנות חכמה ושכל אמתי, הוא רק על-ידי מעשים טובים; אבל מי ששכלו הוא יותר ממעשיו הטובים - אין פח בלבו להכיל את שכלו, ואזי השכל מחטיאו ביותר. והן הן הפילוסופים, שאין להם לב טהור, ואין להם יכול לקבל השכל בקדשה באמת לאמתו כראוי, כי להם חלש וחסר; ובפרט הנואפים העוסקים בחכמת פילוסופיא, שמאד מאד מזיק להם, כי על-ידי הנאוף להם חסר מאד, ואין בלבם יכולת להכיל את השכל בתוכו, להתרחק מחטאים ולהתדבק בהשם יתברך על-ידו, שזה עקר השכל האמת, רק אדרבא, על-ידי שכלם הם מחטיאים ביותר ומזיקים להם ולכל העולם יותר מנחשים ועקרבים ומכל מיני חיות רעות ומזיקים שבעולם רחמנא לצלן, כי מחרפין ומגדפין כלפי מעלה בחכמתם וכנגד התורה הקדושה, בפרט כנגד חכמי הגמרא והצדיקים שאחריהם זכרונם לברכה, כידוע ומפורסם.

בעל-הרחמים ישמר שארית ישראל מהם ומהמונם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ה אות ו')

ז. מה שהגביל השם יתברך לשכל האנושי שיוכל להבין, הוא מצוה גדולה לחדד השכל, להבין הדבר על בריו. אבל יש קשיות שאינו באפשרי לשכל האנושי להבין תרוץ על קשיא כזו, רק לעתיד לבוא יתגלה התרוץ, ואסור לאדם לעיין בהם; וכל מי שסומך על שכלו ומעיין וחוקר בהם - על זה נאמר: "כל באיה לא ישובין", כי על קשיא כזו אסור לסמוך על שכלו, רק להעמיד על אמונה. ואפלו אלו הקשיות שיש עליהם תשובה, לפעמים נסתמו שבילי השכל, ואינו יודע להשיב על אפיקורסות שבלבו, והתקון לזה: למוד הפוסקים (עיין 'תלמוד תורה' אות מ"ח); וכל זמן שאינו זוכה לתקן ולפתח שכלו להבין התרוץ - צריך לסמוך רק על אמונה גם בקשיות אלו. כי העקר הוא האמונה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ב אות ב')

ח. על-ידי דבורים רעים מתגברת ומתפשטת חכמת הפילוסופיא בעולם שהיא בחינת זהמת הנחש, ומזקת מאד להעולם רחמנא לצלן.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ג)

ט. אסור גדול לעיין בספרי המחקרים. כי יש כמה קשיות שנמשכין מבחינת חלל הפנוי, שאי אפשר למצא עליהם תרוץ בשום אופן, רק לעתיד לבוא יתגלה התרוץ, אבל בזה העולם אי אפשר לישבם בשום שכל. ומי שמעיין באלו החכמות הנמשכין משם - יהיה נשקע ונאבד שם לעולם, כי עליהם נאמר: "כל באיה לא ישובין", כי אי אפשר למצא בהם את השם יתברך, להשיב על הקשיות והמבוכות שבהם בשום שכל. רק ישראל על-ידי אמונה עוברים על כל החכמות ועל כל המבוכות שבעולם, כי הם מאמינים בהשם יתברך ובתורתו הקדושה בלי שום חקירה וחקמה, רק באמונה שלמה. ועל שם זה נקראים ישראל 'עברים', על שעל-ידי אמונתם הם 'עוברים' ועולים על כל מיני חכמות וחקירות; כי אינם צריכים לחקור אחר האמת כלל, כי הם יודעים האמת לאמתו

על-ידי אמונתם השלמה, שמאמינים בהאמת כפי מה שקבלו מאבותינו
זכרונם לברכה, ועל-ידי-זה הם עוברים ועולים על כל החכמות כלם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ד אות ב')

י. ודע שיש צדיקים גדולים שהם צריכין דיקא לעיין באלו החכמות, כי
על-ידי עיונם בהם הם מעלין ומוציאין מהם כמה נשמות שנפלו ונשקעו
בהם. ועל-כן אל תביא לה ראיה ממה שמצינו כמה מגדולי הקדמונים
שעסקו באלו החכמות, כי היו מרחים לזה כנ"ל, ולגדל קדשתם
העצומה העלו נשמות שנפלו בהם כנ"ל. אבל אנשים שאינם גדולים
בצדקות כל-כך, מפל-שפן אנשים פשוטים, בפרט בדורות הללו -
חלילה להסתכל ולכנס בהם, כי יהיה נשקע ונאבד שם לעולם רחמנא
לצלן.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ד אות ג')

יא. על-ידי הנגון של הצדיק הגדול האמתי, הוא מעלה את הנשמות שנפלו
לאפיקורסות הנ"ל שאין עליה תשובה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ד אות ה')

יב. חכמי הטבע, שרוצים להראות על-פי חכמתם המטעית שהכל על-פי
הטבע חס ושלום, הם חיות רעות שדורסים וטורפים רבים מבני עמנו.
כי כמה נפשות מישראל שקעו בזה רחמנא לצלן, ואלו הנפשות הם
בצפרים האחזות בפח. על-כן כל מי שחס על נפשו צריך לברוח ולהמלט
נפשו מהם, שלא תהיה נפשו נטרפת ונדרסת חס ושלום על-ידי חיות
רעות הנ"ל, על-כן חלילה להסתכל כלל באלו הספרים המדברים
מחקירות, אפלו בספרים שחברו גדולי ישראל, כי אין רעה גדולה מזו.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ד' אות ו')

יג. על-ידי צדקה מבטלין כח הנחש שהוא שרש חכמת הטבע, ועל-ידי-זה
ממילא נצולין מחיות רעות הנ"ל שהם חכמי הטבע. ולפעמים אפלו
כשמניעין אותם - עדין הם חוזרים ומטילים איזה ספק ברצון, אם הכל
מתנהג על-ידי רצונו ותברך לבד; ואז צריכין לחזור ולהרבות בצדקה.

כי צדקה מכנעת ומשפלת חכמת הטבע תמיד, ומגלית שהכל מתנהג ברצונו יתברך לבד.
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ד' אות י"א)

יד. עקר העבודה הוא רק על-ידי תמימות ופשיטות גמור, בלי שום חכמות כלל, וזהו עקר התכלית האמתית. וחלילה למי שמכנה בשם ישראל שייכנס בספרי המחקרים חס ושלום, כי לא באלה חלק יעקב. כי יש בכל החכמות אכן נגף, בחינת עמלק, שעל-ידו נופלין ונכשלין, ויוכל לאבד עולמו ברגע חס ושלום, וזהו הרעה הגדולה שבכל הרעות. ואפלו ספרי ישראל שמדברים מחקירות - אין להביט בהם כלל, כי מזיקים הרבה לאמונה הקדושה שהיא יסוד הכל. ותהלה לאל יש עכשו ספרים קדושים הרבה מאד המלאים מוסר ויראת ה' בלי שום חקירות, שאינם מיסדים על דעת חכמי יון ימח שמם, רק יסודתם בהררי קדש על דברי רבותינו זכרונם לברכה בגמרא ומדרשים, ובפרט המיסדים על דברי רבי שמעון בן יוחאי וחסדיו, הפך בהם והפך בהם, בהם דיקא, ולא בספרים שמערב בהם דעת הגוים הפופרים בעקר, מהר המלט נפשך, מהם וממונם, ותהיה לה נפשך לשלל לחיי עולם ולעולמי עד ולנצח נצחים.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן י"ט)

טו. בענין הקשיות שקשה על השם יתברך: מי שיש לו דעת אמתית כל שהיא, ראוי לו להבין שאדרבא, כף ראוי להיות דיקא, שיהיה קשיות על השם יתברך, וכף נאה ויפה לו יתברך לפי גדלתו ורוממותו; כי בודאי אי אפשר שנבין ונשיג בשכלנו הנהגתו יתברך, ועל-פן בהכרח שיהיה עליו יתברך קשיות לפי דעתנו האנושי הפחותה. ועין בפנים, והבן האמת.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן נ"ב)

חתון

- א. על-ידי תפלה בכח זוכה לזווגו. (ליקוטי מוהר"ן סימן ט' אות ב')
- ב. על-ידי רקודין של חתונה ממתיקין הדינים. (ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ב)
- ג. מה שהפלה שולחת טלית להחתן, יש על-זה טעם גדול על פי תורת אמת. וכן מה שצוּעֵקִין 'שבת' ואומרים מלי דבדיחותא שקורין גראמין ("עלה"), הכל שיך להחתנה על פי האמת (עין בלקוטי מוהר"ן חלק א' סימן מ"ט בסופו). ועין עוד במקום אחר (שיחות הר"ן סימן פ"ו) מענין כל הדברים שעושין על החתנה, מה שמכסין הפלה וכו', ומה שזורקין על החתן האפין, ומה שהחתן דורש ופוסקין לו הדרשה ונותנין לו מתנות לדרשה, וכן מה שהבדחנים מהפכין עצמן וכו' - הכל מאת ה', ומבארים שם על-זה טעמים נפלאים, ואין כאן מקום לבארום.
- (ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ט בסוף, שיחות הר"ן סימן פ"ו)
- ד. על-ידי הלל והודאה להשם יתברך, ועל-ידי למוד הלכות - זוכין למצא זווג האמתי של כל הצריכים למצא זווגם. (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ב' אות ד')
- ה. על-ידי פגם הברית קשה למצא זווגו. וכונות אלול תקון לזה (ועין 'אלול' אות א'). (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן פ"ז)
- ו. מי שאינו יכול למצא את זווגו, התקון לזה שישתדל לשמע חדושי תורה מבעל-דעת. (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן פ"ט)
- ז. בזה שמשרין כלי חרס בשעת השדוּף, בזה מרמזין להאדם ומזכירין אותו שיש גיהנם, למען יזכר בזה ולא יהיה פרוץ אחר תאוותו, ויקדש עצמו בזווגו כראוי. גם מרמזין לו שבאם היא אשה רעה אל יבגד בה

קבו

עצות

חתון

לקוטי

ולא יגְרֶשְׁנָה, כִּי עַל־יַדָּהּ אֵינּוּ רוֹאֶה פְּנֵי גֵיהֲנָם; כִּי צָרִיךְ לְזָהֵר מְאֹד שְׁלֹא
לְגַרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ (וְעַיִן עוֹד מְשַׁבֵּרֶת כָּלִי חָרָס בְּסִמְנֵי ס' אֹת ח' וְסִמְנֵי
רס"ה בְּלִקוּטֵי מוֹהֲרֵי חֶלֶק א' וְעַיִן 'בְּטַחֲוֹן' אֹת ד').

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן צ')

חצות - לסדר תקוין-חצות

א. על-ידי קימת חצות לילה לעסק בתורה ותפלה והתבודדות, על-ידי-זה זוכין לברך הטוב מן הרע, ולהמשיך על עצמו הזכרון האמתי, לזכור תמיד תכליתו וסופו הנצחי, ולאדבקא מחשבתה תמיד בעלמא דאתי, ולהסתכל על כל מה שהשם יתברך מסבב ומגלגל עמו בכל יום, שהכל כאשר לכל הוא כדי לרמוז לו רמזים בכל עת להתקרב אליו, שזה עקר התכלית הטוב האמתי, ועקר קיום האדם בזה העולם, מספר ימי חיי הבלו, וכל מה שנעשה עמו בכל יום - הכל הוא בשביל זה לבד.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד אות י' בסוף)

ב. קימת חצות היא המתקת הדינים, והוא מסגל כמו פדיון.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קמ"ט)

ג. זמן חצות הוא תמיד אחר ששה שעות מתחלת הלילה, בין בקיץ בין בחורף. ואז מתחיל זמן חצות, ונמשך עד גמר אשמורה שנייה, דהיינו שתי שעות. ובבקר טוב להסתכל על השמים, ועל-ידי-זה נמשך הדעת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קמ"ט)

ד. בעתים הללו, שכבר ארץ עלינו הגלות, והשם יתברך מצפה בכל עת לשוב אלינו ולחזור לבנות בית מקדשנו, ראוי לנו שלא לעכב חס ושלום בננין בית המקדש, רק להשתדל בבנינו. על-כן מאד צריכין לזהר לקום בחצות בכל לילה, ולהיות מתאבל מאד על חרבן בית המקדש; כי אולי בגלגול הראשון היה הוא הגורם שיחרב הבית המקדש, ואפלו אם לאו, אולי הוא מעכב עתה בחטאיו בננין בית המקדש, ונחשב גם-כן כאלו גרם להחריבו. ועל-זה יבכה ויתאבל מאד בכל לילה בחצות, ועל-ידי-זה יהיה נחשב כאלו הוא משתדל בבנין בית המקדש. ועל-ידי-זה יזכה

לְהִתְקַרֵּב אֶל הָאֱמֶת, דְּהִינּוּ לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיקִים וּיְרֹאִים וּכְשָׂרִים אֲמִתִּיִּים,
שֶׁהֵם עֵקֶר הַפֶּאֶר וְהַחֵן וְהִיפֵי הָאֱמֶת שֶׁל הָעוֹלָם. וְעַל-יַדֵּי-זֶה יִהְיוּ נִפְתָּחִין
עֵינָיו, וְיִסְתַּכֵּל עַל עֲצָמוֹ בְּכָל הַמַּדּוֹת אִיךָ הוּא אוֹחֵז בָּהֶם, וְלָשׁוּב
בְּתִשׁוּבָה עַל כָּל הַמַּדּוֹת רָעוֹת, וְיִזְכֶּה לְדַעַת וּלְהַכִּיר אֶת שְׁמוֹ הַגָּדוֹל
יִתְבָּרֵךְ.
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ס"ז)

ה. עַל-יַדֵּי שְׂקָמִים בְּחֻצוֹת לֵילָה וּמִתְאַבְּלִין עַל חֶרֶבֶן בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ,
עַל-יַדֵּי-זֶה נִצּוֹלִין מִשְׂרָפוֹת.
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ס"ז)

ו. עֵקֶר עֲבוֹדַת אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי הוּא: בַּחֲרָף - לְזַהֵר לְקוֹם בְּחֻצוֹת לֵילָה,
וּבְקִיץ, בְּעֵת שֶׁהַלֵּילָה קָצְרָה מְאֹד, פְּחוֹת מְשֵׁשׁ שְׁעוֹת, שְׂאֵז אֵין עוֹמְדִין
בְּחֻצוֹת כַּנִּ"ל אוֹת ג' - אֵז יִזַּהֵר לְעַמֵּד בְּבִקְרַת הַשָּׁכֶם, כְּעֵלוֹת הַשַּׁחַר.
(שיחות הר"ן סימן ש"א)

טלטול ונסיעות לדרכים

- א. על-ידי קלקול התוכחה והמוסר, על-ידי-זוה בא גרוש וטלטולים.
(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ב אות א')
- ב. קדם שתצא לדרך תתן צדקה, ועל-ידי-זוה לא יהיה עכוב וצער בדרך.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"א אות ט' בסוף)
- ג. כל הנסיעות והטלטולים של אדם הם בשביל קלקול האמונה, שהוא בחינת עבודה-זרה. ולפעמים מתקן על-ידי הטלטול פגם האמונה, ואזי נתבטל החרון-אף מן העולם, ונמשך רחמנות בעולם.
(ליקוטי מוהר"ן סימן מ', חלק ב' סימן ס"ב)
- ד. על-ידי בטול תורה בא גלות.
(ליקוטי מוהר"ן סימן מ')
- ה. על-ידי שמסמיכין רבי שאינו הגון, על-ידי-זוה מגרשין את ישראל ממקום הישוב שנתישבו שם מכבר - אל מקומות שלא היה שם ישראל מעולם, שזהו בחינת גרוש מארץ ישראל, כי במקום שישבו שם ישראל מכבר היא בחינת ארץ ישראל.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"א אות ב')
- ו. אפלו מי שהוא נע ונד, ובא לפעמים למקומות שרחוקים מאד מעבודת השם ותפורה, כגון בבתי רשעים ואפלו בבתי עכו"ם וכיוצא, אף-על-פי-כן יש כח לישראל להעלות ולהרים כל אלו המקומות להשם ותפורה; על-כן עליו לעשות את שלו, להמשיך את עצמו לשם ותפורה בכל מה שיוכל, בכל מקום שהוא.
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ע"ו)
- ז. כשיש להאדם לב - אין שום מקום שימנעהו מעבודתו ותפורה, ואין לו

קלא

עצות

טלמוד

לקוי

שום התנצלות לומר שבמקום פלוגי אי אפשר לו לעסק בעבודת ה'. כי
בשיש לו לב - כל המקומות של כל העולם הם שלו.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן נ"ו)

ח. בדרך צריכין לזהר בטבילת מקוה; כי מקוה מסגל להנצל מרוצחים.

(חיי מוהר"ן סימן תע"ה)

יראה ועבודה

א. צריך לשמר עצמו מיראות חיצוניות, שלא יפל עליו יראה משום דבר שבעולם, רק כשפא עליו איזה יראה ופחד - יזכר מיד יראת השם יתברך ופחדו הגדול, וימשיך על עצמו יראת ה' כל היום תמיד. ועל-ידי-זה יוכל להתפלל עם כחות, להוציא הקול בכח גדול בתפלתו, ויהיה תפלתו בבחינת רעים, ויזכה לשמע היטב מה שמוציא בפיו. ועל-ידי-זה יזכה לשמחה, לעשות כל המצוות בשמחה גדולה מהמצוה בעצמה. ועל-ידי זה יזכה לידע לבטל כל הגזרות - אפלו לאחר גזר-דין חס ושלום.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ה' אות א' ב' ד')

ב. גם צריך לשתף האהבה עם היראה כדי לזכות לכל הנ"ל, כי עקר ההתגברות הוא על-ידי האהבה. אך אף-על-פי-כן צריכין להקדים את היראה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ה' אות ה')

ג. על-ידי היראה זוכה לשלום ולהתפלה וכו' (עין 'שלום' אות ב').

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ד אות ח')

ד. מי שרוצה לטעם טעם אור הגנוז, הינו סודות התורה שיתגלו לעתיד, צריך להעלות מדת היראה לשרשה. וזה זוכין על-ידי משפט, שהוא בחינת התבודדות ושיחה בינו לבין קונו, שמפרש כל לבו לפני השם יתברך, ושופט ודן את עצמו על כל עסקיו; ובזה יסיר מעליו כל הפחדים, ויעלה היראה מנפילתה. כי כשאין האדם דן ושופט את עצמו אז דנין ושופטין אותו למעלה, ואזי הדין נתלבש בכל הדברים, וכל הדברים שבעולם נעשים שלוחים למקום לעשות בזה האיש משפט כחוב, הינו שייכול לקבל ענשו ודינו על-ידי כל הדברים שבעולם, כמו שרואין בחוש: כשמגיע להאדם איזה דין ויסורין חס ושלום, על-פי רב הם באים על-ידי סבה קלה, על-ידי דבר קטן, שלא היה עולה על הדעת

שְׁעַל-יְדֵי דְבַר קָטָן כְּזֶה יִתְגַּלְגַּל לוֹ חוֹלָאֵת וְיִסּוּרִים כְּאֵלֶּה חֵס וְשְׁלוֹם;
 אִךְ כָּל זֶה מִחֲמַת שְׁהֵדִין שְׁעָלָיו מְלַמְעָלָה נִתְלַבֵּשׁ בְּזֶה הַדְּבָר כְּדֵי לַעֲשׂוֹת
 בּוֹ הַמְשַׁפֵּט הַמְגִיעַ לוֹ. וְכָל זֶה כְּשֵׁאִין הָאָדָם דִּן וְשׁוֹפֵט אֶת עֲצָמוֹ בְּעֲצָמוֹ,
 אֲבָל כְּשׁוֹפֵט אֶת עֲצָמוֹ בְּעֲצָמוֹ כַּנ"ל - אֲזִי נִתְבַּטֵּל הַדִּין שְׁלַמְעָלָה, וְאִינוּ
 צָרִיךְ לְהִתְיָרָא וְלִפְחֹד מִשׁוֹם דְּבָר, כִּי אִין דִּינוֹ מְלַבֵּשׁ בְּהֵם, כִּי כְּבָר בְּטִיל
 מִעֲצָמוֹ הַדִּינִים עַל-יְדֵי שְׁדָן אֶת עֲצָמוֹ בְּעֲצָמוֹ, וְאִין הִירָאָה מִתְלַבֵּשׁת
 בְּשׁוֹם דְּבָר לְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם, כִּי הוּא בְּעֲצָמוֹ נִתְעוֹרֵר. וּבְזֶה מְעָלָה אֶת
 הִירָאָה לְשִׁרְשָׁה, שְׁיִהְיֶה לוֹ רַק יִרְאֵת ה', וְלֹא יִרְאָה אַחֲרָת. וְעַל-יְדֵי-זֶה
 יִזְכֶּה לְאוֹר הַגְּנוּז כַּנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ט"ו אות א' ב')

ה. יִרְאָה וְאֶהְבֶּה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל כִּי אִם עַל-יְדֵי צְדִיקֵי הַדּוֹר (עֵינִי 'צְדִיקֵי'
 אוֹת כ"ו כ"ז כ"ח).

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ז אות א')

ו. עַל-יְדֵי יִרְאָה זוֹכִין לְשִׁלְמוֹת לְשׁוֹן הַקִּדְּשׁ, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְתַקּוֹן
 הַבְּרִית. וּבְשִׁבִיל זֶה צָרִיכִין לְנַסֵּעַ לְהַצְדִּיק לְשִׁמְעַ מִפִּי דִּיקָא דְבָרֵי אֱמֶת,
 וְאִינוּ יוֹצֵא בְמָה שְׁיִלְמַד בְּסִפְרֵי מוֹסֵר, כִּי מִהַצְדִּיק מְקַבֵּל הַדְּבוּר
 בְּשִׁלְמוֹת, דִּהֵינּוּ בִּירְאָה, שְׁזֶה עֵקֶר תַּקּוֹן הַבְּרִית - שְׁבוּ תְלוּי הַכֹּל. וְעַל-כֵּן
 אֶפְלוּ אִם יִשְׁמַע דְּבוּרִים אֵלּוּ מִפִּי אַחַר שְׁשִׁמְעַ אוֹתָם מִפִּי הַצְדִּיק - לֹא
 יוֹעִיל כָּל-כָּף, כִּי כְּבָר יֵרֵד מִמְדַּרְגָּתוֹ וְשִׁלְמוֹתוֹ; כִּי עֵקֶר שְׁלֵמוֹת לְשׁוֹן
 הַקִּדְּשׁ מְקַבְּלִין מִפִּי הַצְדִּיק דִּיקָא שְׁשִׁם הָאוּצֵר שֶׁל יִרְאֵת שְׁמִים, שְׁזֶה
 עֵקֶר הַשְׁלֵמוֹת שֶׁל דְּבוּר לְשׁוֹן הַקִּדְּשׁ, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה עֵקֶר תַּקּוֹן הַכֹּל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ט אות ג' ט')

ז. עֵקֶר הִירְאָה הוּא הַבוּשָׁה, שְׁיִירָא וְיִתְבַּיֵּשׁ מִהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ לְבַל יַחֲטֵא חֵס
 וְשְׁלוֹם; כִּי הַבוּשָׁה הִיא מְעָלָה גְדוֹלָה מְאֹד. וְעַל-יְדֵי הִירְאָה וְהַבוּשָׁה
 זוֹכִין לְתַפְּלָה בְּכּוֹנֵה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַשִּׁיג הַנְּסֻתוֹת שְׁבַתוֹרָה,
 וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְשִׁמְחָה. וְעַל-יְדֵי שְׁמִחָה עֵקֶר הַעֲזוֹת וְהַתְּחִיבוֹת,
 שְׁעַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא זוֹכִין לְהִתְקַרֵּב לְצְדִיקֵי אֱמֶת, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין
 לְאַמוּנָה שְׁלֵמָה שְׁהִיא עֵקֶר הַכֹּל, כְּלָלִיּוֹת הַקִּדְּשָׁה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ב אות ט' י' י"א)

ח. צריך האדם לראות להאריך ימיו; הינו שיראה שכל יום וכל שעה שבא אחר-כך, שתהיה ארכה וגדולה ורחבה יותר בתוספות קדשה, וכן בכל פעם ופעם ובכל יום ויום יראה להרחיב ולהאריך ימיו בתוספות קדשה וטהרה, וזה עקר אריכות ימים. כי כל יום ויום ממקום שמתחיל אצל כל אחד ואחד - בתחלה הוא קצר, הינו שבתחלת היום קשה עליו מאד העבודה שצריך לעשות באותו היום, ועל-פן צריכין לזה התגברות גדול מאד בכל יום ויום לבל יפל מזה שרואה כבודות העבודה בכל יום, רק יתחזק בכל יום להתחיל מן המצר והדחק והכבדות הגדול כפי מה שיוכל להתגבר, ואחר-כך יהיה מתרחב והולך בעבודתו יתברך, וכל שעה ושעה שבאה אחר-כך יראה להגדילה ולהרחיבה בתוספות קדשה, וכן כל יום ויום מימי חייו שבא אחר-כך יהיה מתרחב והולך בתוספות קדשה יתרה מיום שלפניו, וכן לעולם; וזה עקר אריכות ימים. וכל זה זוכין על-ידי היראה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס' אות ג')

ט. על-ידי יראה, שעל-ידי-זה זוכין לאריכות ימים הנ"ל, על-ידי-זה זוכין לעשירות גדול מאד של הקדשה, שעל-ידי-זה העשירות זוכין לבוא להתבוננות גדול מאד; כי יש שבילי התורה שיש בהם התבוננות גדול מאד, שאי אפשר לבוא להתבוננות הזאת כי אם על-ידי עשירות גדול מאד, וזה הטעם מה שפמה צדיקים גדולים ונוראים מאד היו עשירים מפלגים מאד, כגון רבנו הקדוש ורב אשי וזולתם. אבל לעשירות הזאת אין זוכין כי אם על-ידי בחינת אריכות ימים הנ"ל, שמאריך כל ימיו בתוספות קדשה - שזוכין על-ידי היראה כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס' אות א' ב' ג')

י. שלמות היראה היא בשלש בחינות, דהינו מורא שמים, ומורא רבך, ומורא אב ואם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס' אות ד')

יא. על-ידי שלמות היראה נצולין מיפי הנשים. ועל-ידי-זה נצולין מחן של שקר, ומעניות, וזוכין לעשירות.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס' אות ג')

יב. עָקַר שְׁלֵמוֹת הַיְרָאָה זֹכִיךְ עַל-יְדֵי הַצְדִּיק הָאֵמֶת שְׂיָכוֹל לְעוֹרֵר בְּנֵי הָעוֹלָם מִשְׁנָתָם עַל-יְדֵי סְפוּרֵי מַעֲשֵׂי־טוֹב שֶׁל בְּחִינַת שְׁנַיִם קְדֻמוֹנִיּוֹת, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה הוּא פּוֹקֵד עֲקָרוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ יְרָאָה גְדוֹלָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה זֹכִיךְ לְכָל הַנֶּ"ל.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ס' אות ה' ו')

יג. עָקַר כָּל הַדְּבָרִים הֵן הַהֲתַחֲלָה. כִּי כָּל הַהֲתַחֲלוֹת קְשׁוֹת, מִחֲמַת שְׂוִיּוֹצָא מִהַפֶּךְ אֶל הַפֶּךְ, אֲבָל אַחַר הַהֲתַחֲלָה - הוּא נִכְנָס מְעַט בְּהַרְגָּל, וְאִין קָשָׁה עָלָיו כָּל-כֶּף. וְעַל-כֵּן הָעֲבוּדָה וְהַיְרָאָה שֶׁל הָאָדָם בְּכָל יוֹם הוּא כְּפִי הַהֲתַחֲלָה, כִּי בְּכָל יוֹם צָרִיךְ לְחַזֵּר לְאַחֲרָיו, לְקַבֵּל כַּח מַהֲתַחֲלָה - שְׂאֵז הִיָּה קָשָׁה עָלָיו בְּיוֹתֵר כַּנֶּ"ל. עַל-כֵּן צָרִיכִין לְהִתְחִיל בְּכָל פַּעַם מִחֲדָשׁ, וְכֵן כְּשֶׁבָּא אֶצֶל הַצְדִּיק - צָרִיךְ שְׂיָכוֹא בְּכָל פַּעַם מִחֲדָשׁ, כְּאִלוּ לֹא הִיָּה עַדִּין אֶצֶל הַצְדִּיק כָּלֵל וְעַכְשָׁו הוּא בָּא מִחֲדָשׁ, לֹא כְּמוֹ שְׂכָבֵר הִיָּה אֶצֶל הַצְדִּיק; כִּי צָרִיךְ לְהִתְחִיל בְּכָל פַּעַם מִחֲדָשׁ, כִּי פֶן וְאוּלַי לֹא הִיָּה הַתַּחֲלָתוֹ כְּרָאוּי, וְאִם-כֵּן גַּם כָּל עֲבוּדָתוֹ אֵינָה בְּשֵׁלֵמוֹת כְּרָאוּי, כִּי הַכֹּל כְּפִי הַהֲתַחֲלָה כַּנֶּ"ל. עַל-כֵּן צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק לְעוֹרֵר לְבוֹ לְהִתְחִיל בְּכָל פַּעַם מִחֲדָשׁ בְּכַח הַתְּלֵהבוֹת גְּדוֹל וּבְהַתְּגַבְּרוֹת חֲדָשׁ לְעֲבוּדָתוֹ יִתְבָּרֵךְ - כְּאִלוּ לֹא הִתְחִיל עַדִּין מֵעוֹלָם, כְּדִי שְׂתַהַיֵּה עֲבוּדָתוֹ כְּרָאוּי כְּפִי כַח הַהֲתַחֲלָה כַּנֶּ"ל, וְכֵן בְּכָל פַּעַם צָרִיךְ לְחַשֵּׁשׁ חֲשָׁשׁ זֹאת, פֶּן לֹא הִתְחִיל עַדִּין כְּרָאוּי. וְיִתְגַּבֵּר לְהִתְחִיל מֵעַתָּה מִחֲדָשׁ וְלָבוֹא אֶל הַצְדִּיק, וְכֵן בְּכָל פַּעַם וְכַנֶּ"ל.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ב אות ו' בסוף)

יד. עַל-יְדֵי יְרָאָה וְאַהֲבָה מוֹלִידִין וּמְגַדְלִין הַנֶּפֶשׁ הַחֲדָשָׁה הַבָּאָה לְהָאָדָם (עֵינִין 'כְּבוֹד' אוֹת י"ט).

טו. כְּשֶׁאִין הָאָדָם מְסַתְּפֵל עַל הַתְּכַלִּית - לָמָּה לוֹ חַיִּים. (ליקוטי מוהר"ן סימן רס"ח)

טז. כָּלֵל גְּדוֹל בְּעֲבוּדַת ה': שְׁלֹא יִשִּׁים לְנֶגֶד עֵינָיו כִּי אִם אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׂעוֹמֵד בּוֹ, הֵן בְּעֶסֶק הַפְּרִנְסָה וְהַצְּטָרְכוֹתוֹ צָרִיךְ שְׁלֹא יַחֲשֹׁב מִיּוֹם לְחִבְרוֹ כְּמוֹכָא בְּסִפְרֵים, וְכֵן בְּעֲבוּדַת ה' לֹא יִשִּׁים לְנֶגֶד עֵינָיו כִּי אִם אוֹתוֹ הַיּוֹם וְאוֹתָהּ

השָׁעָה לְבַד. כִּי כְּשֶׁרוֹצִין לְכַנֵּס בְּעֵבֹדֶת ה' נִדְמָה לְהֶאָדָם כְּאִלוֹ הוּא מִשָּׂא כָבֵד, וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לִשָּׂא מִשָּׂא כָבֵד כְּזֹאת; אֲבָל כְּשִׁיחֵשֵׁב שְׂאִין לוֹ רַק אוֹתוֹ הַיּוֹם - לֹא יִהְיֶה לוֹ מִשָּׂא כָלָל. גַּם שְׂלֹא יִדְחָה עֲצָמוֹ מִיּוֹם לְיּוֹם לֵאמֹר: מָחָר אֶתְחִיל, מָחָר אֶתְפַּלֵּל בְּכוֹנָה וּבְכֹחַ כְּרֹאֵי וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה; כִּי אֵין לוֹ לְהֶאָדָם בְּעוֹלָמוֹ כִּי אִם אוֹתוֹ הַיּוֹם וְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה שְׁעוֹמֵד בּוֹ, כִּי יוֹם הַמַּחֲרָת הוּא עוֹלָם אַחֵר לְגַמְרֵי. "הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִשְׁמָעוּ", 'הַיּוֹם' דִּיקָא.

(ליקוטי מוהר"ן סימן רע"ב)

יז. כָּל מַצְוָה וּמַצְוָה שֶׁהֶאָדָם עוֹשֶׂה בְּזֶה הָעוֹלָם, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין נִרוֹת לְחִפְשׁ בָּהֶם בְּגַנְזֵי דְמַלְכָּא אַחֵר הַסְּתַלְקוֹתוֹ. אֲשֶׁרֵי הַזּוֹכֶה לָזֶה, כִּי זֶה תְּכַלִּית כָּל תַּעֲנוּגֵי עוֹלָם הַבָּא.

(ליקוטי מוהר"ן סימן רע"ה)

יח. עֵקֶר הַשְּׂלֵמוֹת הוּא הִירָאָה. וַיֵּשׁ שְׁנֵי מֵינֵי יִרְאוֹת: יֵשׁ מִי שֶׁהוּא יִרָא מֵה' מִגְדֹּלְתוֹ וְרוֹמְמוֹתוֹ, בְּגִין דְּאֵיהוּ רַב וְשְׁלִיט; וְעַל-יְדֵי יִרְאָה זֹאת אֲשַׁתְּלִים שְׂמָא קַדִּישָׁא דְקַדְשָׁא-בְּרִיךְ-הוּא. וַיֵּשׁ יִרְאָה לְמִטָּה מְמֹנָה, הֵינּוּ שְׂבָא לְיִרְאָה עַל-יְדֵי יִרְאוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת, עַל-יְדֵי שְׂיָרָא מַחֲיָה אוֹ מִשָּׂר אוֹ מְאִיזָה פַּחַד אַחֵר, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא נִזְכָּר וְכָא לְיִרְאָת ה'; וְעַל-יְדֵי יִרְאָה זֹאת נִמְשָׁךְ הַשְּׂפָעוֹת בְּעוֹלָם. וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כְּלֵי לְקַבֵּל הַשְּׂפָע, וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַהֲשַׁתְּוֹקְקוֹת וְהַרְצוֹן לְנִסְעַ לְצַדִּיקֵי אֲמֶת - שְׂעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה רִשְׁם הַכְּלֵי, וְאַחֲרֵי-כֵן, כְּשֶׁבָא אֵלָיו - נַעֲשֶׂה הַכְּלֵי. וְכָל מִי שֵׁישׁ לוֹ יְגִיעוֹת וּמְנִיעוֹת יוֹתֵר בְּתַחֲלַת הַהֲתַקְרְבוֹת, וְהוּא מְשַׁבְּרֵם - עַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לוֹ כְּלֵי גְדוֹל בְּיוֹתֵר (וְעֵין 'מְנִיעוֹת' אוֹת ה').

(ליקוטי מוהר"ן סימן קפ"ה)

יט. אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי נִבְרָא שְׂיִהְיֶה לוֹ מְמִשְׁלָה עַל הַמְּלָאכִים, וְזֶה הַתְּכַלִּית וְהַסּוּף שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְרְאוֹת שְׂיִבּוֹא לָזֶה הַתְּכַלִּית. אֲבָל הַמְּלָאכִים מְתַקְנָאִים מְאֹד בְּאָדָם כְּזֶה שֵׁישׁ לוֹ מְמִשְׁלָה עֲלֵיהֶם, עַל-כֵּן צָרִיךְ לְשַׁמֵּר עֲצָמוֹ מְאֹד וְלְרְאוֹת שְׂיִהְיֶה לוֹ כַּח לַעֲמֹד בְּמִשְׁלָה זוֹ, שְׂלֹא יִפְּלוּ אוֹתוֹ חֶס וְשְׁלוֹם עַל-יְדֵי קְנֵאָתָם בּוֹ.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן א' א')

כ. על-ידי תאוות ממון, ותאוות משגל, ותאוות אכילה - נפסד ונפגם היראה שבלב, והתקון לזה הוא לכבד את השלש רגלים ולקבלם פראוי (עין ב'יום-טוב' אות ז'), ועל-ידי-זה מתקנין היראה. ועל-ידי היראה זוכין להמשיך השפעות הנבואה. ועל-ידי-זה זוכין לתפלה בשלמות ולרפואה. ועל-ידי-זה יכולין לקשר עצמו לשרשי נשמות ישראל; ועל-ידי-זה נצולין מקנאות המלאכים הנ"ל, ותתקיים ממשלתו עליהם.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן א' אות ב' ד' ה' ו' ח' ט')

כא. כשאדם נופל חס ושלום בשלש תאוות הנ"ל, שעל-ידי-זה נפסדת היראה כנ"ל, אזי הקדוש-ברוך-הוא יושב ושואג על-זה כארי.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן א' אות ד')

כב. כל המצוות ומעשים טובים וכל עבודת ה' הם בחינת הולדה, כי עקר תולדותיהן של צדיקים הם מעשים טובים. וכמו שהיולדת קדם הולדה צריכה לסבל כמה חבלים וצירים, ולצעק כמה קלין של אה ואבוי וכו' - כמו כן ממש בעבודת ה', כשרוצה לעבד איזה עבודה או תשובה בהכרח שיהיה לו כמה יגיעות, וצריך לצעק כמה קלין של אה ואבוי וכמה גניחות וכמה כפילות וכמה הטיות וכו', ובפרט בהתחלה, שאז קשה מאד, כי כל התחלות קשות, ואז צריכין ביותר כמה קלין וכמה גניחות וכו' קדם שמתחילין איזה התחלה; וגם לאח-כך, לאחר ההתחלה, אינו בא בנקל עבודת ה', וצריכין כמה יגיעות וכמה תנועות כנ"ל קדם שזוכין לעשות איזה עבדא שיהיה לה הדור, רק ההתחלה קשה מאד כנ"ל. על-כן אל יבהלוד רעיוניך על כל מה שעובר עליך, כי בהכרח לסבל הכל כנ"ל, ולפום צערא אגרא.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ד' אות ב')

כג. הצדקה מרחבת הפתחים של הקדשה, על-כן קדם כל מצוה ועבודה טוב לתן צדקה, כדי להרחיב פתח הקדשה שצריך לעשות בעבודתו, ולא יהיה קשה וכבד עליו כל-כך לכנס בהם (עין 'צדקה').

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ד' אות ב')

כד. על-ידי צדקה זוכין ליראה. ועל-ידי יראה זוכין לחסד, ואז יכולין לעסק בעבודת ה' בלי מניעה מהפרנסה (עי' צדקה' אות ל"ו).

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ד' אות ט')

כה. על-ידי הזקנים מאריכי ימים שבדור שאין בהם שלמות, על-ידי-זה מתגבר חכמת הטבע חס ושלום. כי צריך האדם כל מה שמזקין, כל מה שנתוסף ובא לו יום מימי חייו, להוסיף בכל יום קדושה ודעת, כי כל יום ויום שבא אחר-כך - צריך שיאיר ביותר בעבודת ה'; ורק זה נקרא זקן דקדושה באמת. אבל כשפוגם את ימיו חס ושלום ואינו מוסיף קדושה בכל יום, אף-על-פי שמזקין - אינו נקרא זקן כלל, רק אדרבא, הוא נקרא קצר ימים, ועל-ידו יונק ומתגבר חס ושלום חכמת הטבע בעולם. והתקון לזה: צדקה.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ד' אות ח')

כו. עקר התענוגים והשעשועים של השם יתברך, הוא רק כשאנחנו בעולם הזה השפל מגדלין ומקדשין שמו יתברך, ועושין רצונו יתברך. כי השם יתברך יש לו שרפים וחיות ואופנים ועולמות עליונים הרבה שעובדים אותו יתברך, ואף-על-פי-כן עקר התענוג והשעשוע שלו כביכול - כשעולה למעלה העבודה של עולם השפל הזה.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ז' אות ד')

כז. צריך כל אדם לדבר עם חברו ביראת שמים. אבל צריך שיהיה לו בעצמו יראת שמים, כדי שיהיו דבריו נשמעין, וגם כדי שיתקומו דבריו אצל חברו, שלא יעבר הדבור מלב חברו תכף; כי על-ידי יראה דבריו נשמעין, וגם יש קיום לדבריו אצל חברו. (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ז' אות ד')

כח. כל ימי האדם, וכל הזמן של כל העולם - אינו כלום, כי הכל פורח כהרף עין כנראה בחוש, ואין נשאר מכל הזמן כלום - כי אם מה שחוטפין איזה טוב בעבודת ה' בזה העולם, זה יהיה נשאר קים לנצח בעולם הבא, אבל חוץ מזה - הכל הבל וריק; כי כל הזמן של כל העולם

הזה, מה שהיה ומה שיהיה, הוא פלו אין ואפס ממש נגד יום אחד -
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ז' אות ו')

כט. כשמענינים ומדברים מאיזה חדוש שחדשו צדיקי אמת, על ידי זה נופל
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ז' אות י"ג) יראה.

ל. עקר התכלית הוא רק לעבד השם יתברך ולילך בדרךיו לשמו יתברך,
כדי לזכות להפיר אותו יתברך, שזהו רצונו יתברך. כי מי שעובד בשביל
עולם הבא - זה נקרא מלוי בטן, שרוצה למלאות בטנו בעולם הבא;
אף על פי שבאמת בודאי טוב יותר ויותר לעבד את ה' בשביל עולם
הבא - מלרדף אחר עולם הזה חס ושלום, וגם זה שעובד ה' אפלו
בשביל עולם הבא בודאי הוא חכם יותר מזה שמתנגע כל ימיו בשביל
עולם הזה, כי זה בוחר לעצמו עולם הקים לעד, אף על פי כן עקר
התכלית בשלמות הוא רק לעבד אותו יתברך כדי לזכות להפיר אותו
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ל"ז) יתברך, שזהו רצונו יתברך.

לא. כשאין האדם מקדש עצמו, ורודף אחר תאוות ומותרות, לאסף ממון,
ומבלה ימיו להשאיר ירשה לבניו, זה הממון שמשאיר לבניו הוא כמו
מי שמלכלך עצמו בטנוף - ולוקח טנוף ומכסה על הטנוף, כמבאר
בפנים, עין שם. ואפלו מי שרוצה להשאיר זכותו לבניו, גם זה אינו
תכלית השלמות, והצדיקים השלמים אין בוחרים בזה כלל, רק למלאות
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ל"ז) רצונו יתברך.

לב. הבחירה ביד האדם לעשות כרצונו, ואפלו כל הדברים, הכל ביד איש
הישראלי להתנהג הכל כרצונו בבחירתו, כי ביד ישראל יש בחירה בידם
על כל דבר שבפעולם. כי אצל אמות העולם יש דברים שהם מכרחים
בהם, אבל אצל איש הישראלי, כל דבר שהוא עושה, כגון לנסע לאיזה
מקום וכיוצא - יש בו עבודה, על כן יש לו בחירה על הכל.
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן נ"ד)

לג. רוח העולם הזה אין לשער, דהינו מה שאדם יכול להרויח בזה העולם. ואין צריך על-זה הוצאות משלו (שקורין אויס לאג), רק ממה שהכין לפניו הבורא יתברך - יכול להרחיב ידו ולהרויח הרבה מאד, עין לא ראתה וכו'.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן נ"ה)

לד. טוב מאד להשליך עצמו על השם יתברך, ולסמוך עליו. וכשבא היום, צריכין למסר כל התנועות שלו ושל בניו ושל התלויים בו - על השם יתברך, שיהיה הכל כרצונו יתברך.

(שיחות הר"ן סימן ב')

לה. עקר השלמות היא היראה. ועקר הוא יראת הענש, ואפלו צדיקים צריכים יראת הענש, כי עקר העבודה בתחלה הוא מחמת יראת הענש.

(שיחות הר"ן סימן ה')

לו. אי אפשר לזכות לעבודת ה' כי אם כשיתחיל בכל פעם מחדש. ולפעמים צריכין כמה התחלות אפלו ביום אחד.

(שיחות הר"ן סימן מ"ח)

לז. כל מה שאתה רואה בעולם, הכל הוא בשביל הבחירה; כי כל העולם ומלואו לא נברא רק בשביל הבחירה.

(שיחות הר"ן סימן ש')

לח. יש בני אדם עובדי השם שאין השם יתברך מראה להם מה שפעלו כל ימי חייהם; רק אחר מותם, בעולם הבא - אז יראו מה שפעלו.

(שיחות הר"ן סימן רמ"ד)

לט. עקר עבודת איש הישראלי הוא: בחורף - לזהר לקום בתצות לילה, ובקיץ, בעת שהלילה קצרה מאד - אז יזהר לעמד בבקר השכם, פעלות השחר (עין 'תצות' אות ו').

(שיחות הר"ן סימן ש"א)

כעס

א. צריך לשפר את הפעם ברחמנות, הינו כשפא לכלל פעם - לא יפעל בכעסו שום אכזריות, רק אדרבא, יתגבר אז ברחמנות גדול על זה שרוצה לכעס, וימתיק הפעם ברחמנות. ועל-ידי-זה זוכין לקבל מהצדיק ולתפס במחשבתו את התכלית, שהוא שעשוע עולם הבא, ובכל דבר שפעולם יוכל להסתפל על התכלית האחרון ולהשיגו כפי שרשו שיש לו בתוך נשמת הצדיק. (ליקוטי מוהר"ן סימן י"ח אות ב')

ב. על-ידי בטול הפעם ברחמנות כנ"ל, על-ידי-זה מקבלים הצדיקי אמת הכבוד והגדלה, ואזי זוכין למנהיג אמת שירחם על העולם לנהגם כראוי, להביא כל אחד אף אל התכלית הטוב האחרון.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ח אות ב')

ג. פעם ואכזריות הוא מחסרון דעת; וכל מה שמתרבה הדעת - נתבטל הפעם, ומתרבה הרחמנות והחסד והשלום. על-כן על-ידי עסק התורה, שעל-ידי-זה נמשך דעת, על-ידי-זה מתבטל הפעם, ונמשך רחמנות ושלום.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ו אות ו')

ד. וכן טבילת מקנה מבטל הפעם, כי על-ידי טבילת מקנה נמשך דעת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ו אות ז')

ה. על-ידי הפעם נתעורר המקטרג הגדול, שהוא עשו, הוא אדום. ומן המקטרג העליון נתעוררים ונשתלשלים מקטרגים וצרים על אדם הכועס, ושולטים עליו; כי על-ידי הפעם חכמתו מסתלקת, וצ'לם אלקים סר מעל פניו, ואין לו פני אדם, ועל-ידי-זה שולטים בו השנאים, כי נדמה להם כבהמה, ואינם יראים מלפניו. (ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ז אות ו')

ו. תקוּן לְכַעַס הוּא תַעֲנִית; וְזֶה עֵקֶר מַעֲלַת הַתַּעֲנִית. עַל-כֵּן בְּיוֹם הַתַּעֲנִית מִתְגַּרְה הַבַּעַל-דָּבָר בְּאָדָם וּמִזְמִין לוֹ כַּעַס, כְּדֵי לְקַלְקֵל אֶת הַתַּעֲנִית, עַל-כֵּן צָרִיךְ שְׂמִירָה יִתְּרָה לָזֶה, לְשַׁמֵּר אֶת עֲצָמוֹ מֵאֵד מֵאֵשׁ שֶׁל הַכַּעַס בְּיוֹם הַתַּעֲנִית, כִּי עֵקֶר מַעֲלַת הַתַּעֲנִית הוּא מֵה שְׂמִכְנִיעַ אֶת הַכַּעַס.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ז אות ו')

ז. עַל-יְדֵי אֲכִילַת שֶׁבֶת נִכְנַע וְנִתְבַּטֵּל הַכַּעַס.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ז אות ו')

ח. כַּעַס מְזִיק לַעֲשִׂירוֹת. וְכִשְׁהֵיָצַר מִסִּית לְאָדָם שְׂיִכְעַס, יֵדַע שְׂבֹזֵאת הַשָּׁעָה יִשְׁפִּיעוּ לוֹ מִלְמַעְלָה אֵיזָה סֶךְ מָמוֹן, וְהֵיָצַר הָרַע רוֹצֵה לְקַלְקֵל זֹאת הַהִשְׁפָּעָה עַל-יְדֵי הַכַּעַס שְׂמִזְמִין לוֹ שֶׁהוּא מְזִיק אֶת הַהִשְׁפָּעָה שֶׁל הַעֲשִׂירוֹת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ט אות ה' וסימן ס"ח)

ט. עַל-יְדֵי קְלָקוּל הַשָּׁפַע שֶׁל הַעֲשִׂירוֹת שָׂבָא עַל-יְדֵי הַכַּעַס, עַל-יְדֵי-יִזְוָה נִפְגָּם שְׁמוֹ וְנִפְשׁוֹ. אֲבָל כְּשִׁשׁוּמֵר אֶת עֲצָמוֹ מִכַּעַס, וְכִשְׂבָּא לְאֵיזָה כַּעַס הוּא מִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ וּמֵאֲרִיךְ אָפוֹ וְכוּכֵשׁ כַּעַסוֹ - עַל-יְדֵי-יִזְוָה זוֹכָה לַעֲשִׂירוֹת, וְעַל-יְדֵי-יִזְוָה מְגַדִּיל שְׁמוֹ וְנִפְשׁוֹ, וְזוֹכָה לְשֵׁם טוֹב, וְכָל הַנִּפְשׁוֹת תְּאֲבִים לְהַכְלִיל בְּנִפְשׁוֹ, וְזוֹכָה לְקָרֵב נִפְשׁוֹת הַרְבֵּה לְהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ - שְׂזֵה עֵקֶר כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ט אות ה')

י. כַּעַס מְזִיק לְפָרְנִסָּה כַּנ"ל. וְעַל-יְדֵי-יִזְוָה הוּא רְחוּק מֵאֲמֶת, וְעַל-יְדֵי-יִזְוָה אֵינּוֹ יְכוּל לְהִתְפַּלֵּל, גַּם אֵינּוֹ יְכוּל לְגַמֵּר וּלְהוֹצִיא מִכַּח אֶל הַפֶּעַל מֵה שְׂצָרִיךְ.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ו אות ב')

יא. כְּשִׁמְתְּגַבֵּר וּמִשְׁבֵּר הַכַּעַס, עַל-יְדֵי-יִזְוָה נַעֲשֶׂה וְנִמְשָׁךְ בְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ, וְנִחָשֵׁב כְּאֵלוֹ עַל-יְדֵי נִתְהוּה וְנִבְרָא כָּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ, וְזוֹכָה לְפָרְנִסָּה וּלְאֲמֶת, וּלְהִתְפַּלֵּל לֵה' לְבָדוֹ, בְּלִי פְּנִיּוֹת בְּשִׁבִיל בְּנֵי אָדָם חַס וְשָׁלוֹם, וְנִצּוֹל מִכָּל הַעֲבָרוֹת וְזוֹכָה לְהוֹצִיא מִכַּח אֶל הַפֶּעַל כָּל הַמְצוּוֹת וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁבְּקֹדֶשׁ שְׂצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ו אות ג')

יב. על-ידי קדשת ארץ ישראל זוכין לשבר בשלמות הכעס והעצבות והעצלות. על-כן צריכין לבקש מאד מהשם יתברך, שיזכה לבוא לארץ ישראל מהרה, כי על-ידי קדשת ארץ ישראל זוכין לבחינת אריכת אפים, דהינו שיאריך אפו על כל מה שעובר עליו, ולא יכעס ולא יקפיד על שום דבר ולא על שום אדם, אפלו אם עשה פגודו מה שעשה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קנ"ה)

כבוד וגדלה ומנהיגות

א. צריך כל אדם למעט בכבוד עצמו ולהרבות בכבוד המקום, ולא יהיה רודף אחר הכבוד, רק יברח מן הכבוד, ואזי הוא זוכה לכבוד אלקי, ואז אין בני אדם חוקרים על כבודו אם הוא ראוי אם לאו. אבל מי שרודף אחר הכבוד - אינו זוכה לכבוד אלקי, ועל-כן אפלו פשיש לו כבוד - הכל חוקרים ודורשים אחריו, ושואלים: מי הוא זה ואיזהו שחולקים לו כבוד הזה, וחולקים עליו, שאומרים שאינו ראוי לכבוד הזה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ו' אות א')

ב. עקר התשובה: כשישמע בזיונו - ידם וישתק, ויסבל בזיונות ושיפיות - דמים הבאים עליו. ובזה הוא ממעט הדם שבחלל השמאלי, וזוכח יצרו הרע, ועל-ידי-זה זוכה לכבוד אלקי הנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ו' אות ב')

ג. על-ידי שהוא נזהר ושומר כבוד השם יתברך שיהיה בשלמות, שהוא נבזה בעיניו נמאס וכבודו לאין נגד כבוד השם יתברך, על-ידי-זה זוכה לדבורים המאירים בתורה, שהם מאירים לו לתשובה שלמה, ועל-ידי-זה זוכה לבוא לתבונות התורה לעמקה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"א אות ב')

ד. עקר כבוד השם יתברך הוא כשהרחוקים ביותר מקרבין את עצמן להשם יתברך, כי אז אסתלק ואתיקר שמא דקדשא-בריך-הוא עלא ותתא, ונתגדל כבודו יתברך מאד. על-כן צריך כל אדם להשתדל מאד לקרב הרחוקים להשם יתברך. גם אין לאדם לומר: איך אני יכול להתקרב להשם יתברך - ואני רחוק כל-כך על-ידי רבוי מעשי הרעים, כי אדרבא, כל מה שהוא רחוק ביותר - יתגדל על-ידו כבוד השם יתברך ביותר כשישתדל לשוב ולהתקרב אליו יתברך, כי זה עקר כבודו יתברך כנזכר לעיל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ד אות ב' וסימן נ"ט אות א')

ה. לפי הכבוד שמכבד את יראי ה' - כן עולה הכבוד לשרשו. ועקר הדבר שיקבד יראי ה' בלב שלם, ועל-ידי-זה משלים פגמי היראה, וזוכה לשלום.
(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ד אות ו' ז' ח')

ו. אין לאדם לקבל שררה ומנהיגות כי אם כשיש לו אמונה שלמה שאין שלמות אחריו; ואפלו מי שהוא מאמין באיזהו דבר שהוא מדרכי האמורי וכו', אף-על-פי שהוא מאמין בהשם יתברך - אין לו לקבל המנהיגות. ואף שהאדם חושב בעצמו שיש לו רחמנות על העולם - ועל-כן רוצה בהנהגתו; באמת הוא רודף אחר הכבוד, ותולה רדיפתו ברחמנות. ועל-ידי-זה יכולין לבוא למינות ואפיקורסות חס ושלום. אבל מן השמים מרחמין, ואין מניחין המנהיגות בידם.
(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ח אות ג' ו')

ז. על-ידי אהבת החכמים - תכון המלכות והמנהיגות; וכשכא למלך או מנהיג איזהו שנאה על החכמים, ידוע להוי לה שמן השמים יורידוהו מגדלתו. כי אין קיום לעולם בלא החכמה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ח אות ד')

ח. צריכין לזהר בזקן ששכח תלמודו מחמת אנסו - לכבדו. ועל-ידי הכבוד שנותנין לו מבטלין ממנו השכחה, ונתגלה הנפש, הינו זכרון התורה, ונתבטלין הדינים והחשכות וכו', ונמשך אור וחסדים וחיים וחקמת התורה בעולם.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ז אות ב' ד')

ט. גם צריכין לזהר מאד בכני עם-הארץ לכבדם. פי יש בני עם-הארץ שיש להם נפשות יקרות מאד מאד, וזה אנו רואין על-ידי תורתם, כשאנו רואים שהם בני תורה - בידוע שיש להם נפש יקרה; על-כן צריכין לזהר לכבדם, פי על-ידי הכבוד תגלה ביותר התורה שבהם מהתעלמותה, ויהיה נדחה תאוות הגוף והחמר והחשך והסכלות וכו', ותתעלה הנפש והצורה והאור והחכמה והחיים והחסד והזכרון, ויתבטלו כל הדינים.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ז אות ב' ז')

י. יש מנהיגים שנקראים בשם 'רבי' שלמודם ממותרות ופסלות; ובדאי אינם יכולין להנהיג אפלו את עצמן, מפלשפן אחרים, ואף על פי כן הם נוטלים גדלה לעצמן, ורודפים אחר התנשאות, להנהיג העולם. צריך כל אחד לראות שלא להסמיך אותם, שלא לתן להם שום תקף ועז; כי הם עצמן אינם חייבים כל כף, כי יש להם יצר הרע גדול להנהיג העולם, אף אלו הנותנים להם תקף ועז, ונסמכים על ידם שיהיו נקראים בשם 'רבי' - הם עתידים לתן דין וחשבון.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"א אות ב')

יא. על ידי שמסמיכין רבי שאינו הגון, על ידי זה נחלש כתב ישראל, ואין לו שום תקף, ונותנים כח בכתב ידם (של האמות). ומחמת זה הם גוזרים שלא יהיה תקף לכתבים שלנו, כי אם לכתבים שלהם, וישראל יהיו מוכרחין ללמד הכתב שלהם. ועל ידי זה גוזרין לגרש בני ישראל ממקום הישוב שנתישבו שם ישראל מכפר, אל מקומות שלא היו שם ישראל מעולם, שזהו בחינת גרוש מארץ ישראל. ועל ידי זה אין יכולין להוליד נשמות גדולות. ועל ידי זה נלקח סוד העבור מאתנו, ונמסר להם חס ושלום.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"א אות ב' ג')

יב. אבל כשהחכם הראוי לסמיכה נסמך בשם 'רבי', על ידי זה מביא הארה וכח בכתב ידנו, ואזי גם כל משפטי הנהגות שלהם - כלם על ידי כתב ידנו. ועל ידי זה נתקדש האויר בבחינת 'אוירא דארץ ישראל'. ועל ידי זה נתתקן כל הנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"א אות ב' ג')

יג. כשבא איזהו כבוד חדש להאדם צריך להתירא מאד, כי לפעמים בא לו הכבוד בשביל הסתלקות נפשו חס ושלום. על כן צריך לזהר לקבל הכבוד בקדשה גדולה, בשביל השם יתברך לבד, ולבלי להשתמש עם הכבוד לצרכו ולהנאת עצמו כלל, כדי שלא יזיק לו הכבוד חס ושלום, שלא יקח את נפשו, כי הנפש יקרה מאד, וצריכין לזהר בה לשמרה מאד. וצריכין להתפלל הרבה להשם יתברך שלא יזיק לו הכבוד, שלא

תסתלק נפשו על ידי זה חס ושלום. כי הכבוד הוא שרש כל הנפשות, וכשהנפש מסתלקת - היא מסתלקת לתוך הכבוד, שהוא שרשה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ז אות א')

יד. אף על פי הרב בא הכבוד לטובה; כי כשא נפש חדשה להאדם - היא מלפשת בהכבוד, על כן כשזוכה לקבל הכבוד כראוי יכול לקבל נפש חדשה על ידי הכבוד שהגיע לו.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ז אות א')

טו. על ידי תאות אכילה נפגם הכבוד, ואזי הוא בחינת הסתרת פנים, והדינים מתגברים חס ושלום. ואזי נופל הכבוד להעזי פנים, שהעזי פנים שבודור נוטלין כל הכבוד, וכל המנהיגות והמלוכה והממשלה והכבוד הוא אצל העכו"ם והרשעים והעזי פנים, ועל כן כשישראלי צריכין לפעל איזה תקיפות לצרף קיום דתנו הקדושה, צריכין לקבל הפח מהם. אבל כשמשריין תאות אכילה, אזי מעלין הכבוד דקדושה, ואז אין שום שררה והתמנות וכבוד להעזי פנים, ואזי הוא בחינת נשיאת פנים שהיא בטול הדינים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ז אות ב ג')

טז. על ידי צדקה מתקנין פגם הכבוד, ומעלין הכבוד והמלכות מהסטרא אחרא, וחוזר הכבוד להמביני מדע, שהם מנהיגי אמת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ז אות ה' ו')

יז. על כן נותנין צדקה אצל "ואתה מושל בכל", כדי להעלות הכבוד והממשלה מהסטרא אחרא אל הקדושה כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ז אות ז')

יח. כשחוזר הכבוד להמביני מדע, דהינו למנהיגים אמתיים, אזי בתחלת ממשלתם נעשה מחלקת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ז אות ו')

יט. כשא כבוד חדש להאדם, צריך להשתדל ביותר שיהיה לו יראה ואהבה, ועל ידי זה יזכה להוליד ולגדל הנפש חדשה הבאה על ידי הכבוד כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ז אות ז')

כ. על-ידי שנותנין כבוד לזקן ששכח תלמודו, על-ידי-יזה ממשכיין מים קרים להחיות נפש העיפה, דהינו שמתקנים הפגם של המתפללין בלא לב, שעל-ידי-יזה נפשו עיפה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ז אות ח')

כא. קשה מאד להיות מפרסם, כי מי שהוא מפרסם צריך לסבל יסורים בשביל רבים. רק שיש שמכרחים מן השמים להיות מפרסמים.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"א)

כב. כשפרנסי הדור ומנהיגי הדור נתגאים, אזי הקדוש-ברוך-הוא מקים עליהם בני אדם שיחלקו וידברו עליהם, כדי שלא יזווחו דעתם עליהם.
(ליקוטי מוהר"ן סימן צ"ה)

כג. צריך להתירא ולפחד מן הכבוד, כי כבוד הוא סכנה גדולה, סכנות נפשות. על-כן כשמגיע איזה כבוד להאדם צריך לזהר מאד לקבלו כראוי, לשמו יתברך לבד, כי אם חס ושלום יפגם בהכבוד פחות השערה, ולא יקבלו כראוי - יוכל להסתלק חס ושלום על-ידי-יזה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן קל"א)

כד. מי שרוצה כבוד הוא שוטה, ועיין בפנים בסימן קצ"ד.
(ליקוטי מוהר"ן סימן קצ"ד)

כה. מי שחסר דעת ביותר - הוא מקפיד על כבודו ביותר; כמו הנשים, שמקפידין מאד על כבודם, מחמת שדעתן קלה וקטנה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ר"ב)

כו. מי שנוהג רבנות בכשרות ובתמימות כראוי, הוא זוכה שיעלה לגדלה בסוף ימיו, וכל מה שנחשב לגדלה באותו הדור - הוא עולה לגדלה זאת.
(ליקוטי מוהר"ן סימן רל"ו)

כז. צריך לזהר מאד מהתמנות, ובפרט מי שיש בו יראת שמים, שהוא דיקא יש לו השתוקקות יותר להתמנות, אבל צריך לזהר מזה מאד, כי על-ידי התמנות הוא מפסיד השפעת הנבואה שהיה יכול לזכות על-ידי היראה.
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן א' אות ז')

כח. יש מנהיגים שמתנהגים ברבנות וממשלה ומושלים על עם דל בכנס, כי לא נתן להם גדלה מן השמים כלל, רק הם מתגאים מעצמם על הדור בכנס. והם מקבלים חרב הגאווה על-ידי הגרים שמתגירין שהם מכניסין גאווה בישראל כמו שנתבאר בפנים, עד שיש להם כח אפלו להעניש את מי שאינו רוצה להכניע את עצמו תחת ממשלתם; ובאמת אין זה נקרא מעניש, אלא מזיק, כי הם מזיקי עלמא. ועל-ידי הגאווה הזאת של אלו המנהיגי הדור, על-ידי-זה מתגבר תאות נאוף בעולם, ולהנצל מזה הוא על-ידי מגני-ארץ וכו' (עי' 'ברית' אות נ"ז).

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ה' אות ה' ו' ז')

כט. עקר המנהיגות האמתי דקדשה תלוי ברחמנות, ואי אפשר להיות מנהיג אמתי כי אם מי שיש לו רחמנות אמתי על ישראל. אבל צריך המנהיג לידע איך להתנהג עם הרחמנות, כי על רשעים או על רוצחים וגזלנים - אסור לרחם; וכן צריכין לידע איך לרחם על כל אחד להשפיע לו ולהדריכו במה שהוא לטובתו הנצחית באמת. על-כן עקר הרחמנות של המנהיג האמתי הוא להוציא את ישראל מעוונות, כי זהו הרחמנות הגדול מכל מיני רחמנות (ועי' 'תוכחה' אות י"ז).

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ז' אות א' ג')

ל. סכנה גדולה להיות מפרסם ולהנהיג העולם. לא מבעיא כשאינו ראוי כלל, ולובש טלית שאינו שלו, אלא אפלו עובדי ה', גדולי הדור - יש עליהם סכנות נוראות בהנהגת העולם. פי בהנהגת העולם ולומר תורה ברבים יכולים לעבור ממש גנב ונאף ורצח בכל עת ובכל רגע רחמנא לצלן.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן י"ח)

לא. כל הכריאה לא היתה כי אם בשביל כבודו ותברך. על-כן הפל נברא בשביל האדם, כי כל הגדלת כבודו ותברך תלוי בהאדם דיקא. על-כן כשפא איזה כבוד להאדם צריך לזהר מאד שלא יקח לעצמו מן הכבוד כלום, רק שיראה להחזיר ולהעלות כל הכבוד להשם ותברך; ובזה הוא

מִתְקַן וּמְקַיֵּם כָּל הָעוֹלָם, כִּי כָּל הָעוֹלָם וּמְלוֹאוֹ לֹא נִבְרָא כִּי אִם בְּשִׁבִיל
כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנִּל.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ע"א)

לב. כְּשֶׁפּוֹגֵם בְּכְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה נוֹפֵל מִמַּחֲזִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי שֵׁם
עֶקֶר הַמַּח וְהַחֲכָמָה, וְנוֹפֵל לְמַחֲזִין פְּגוּמִים שֶׁל חוּץ-לְאֶרֶץ, וְעַל-יְדֵי-זֶה
נַעֲשֶׂה מַחְלָקָת (וְעֵינֵי 'אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל' אוֹת י"ח י"ט ו'צִדְקָה' אוֹת מ"ב).

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ע"א)

לג. מַחֲמַת קְנָאָה בַּחֲבֵרוֹ וּבֶן גִּילוֹ שֶׁעוֹלָה לְגִדְלָה - יוֹכֵל לִפְלֵ מְאֻמּוֹנָתוֹ, וְלִפְלֵ
לְכַפִּירוֹת חַס וְשָׁלוֹם. עַל-כֵּן צָרִיכִין לְזַהֵר מְזֵה מְאֹד מְאֹד.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן פ')

לד. בְּזִמְן הַזֶּה אֵין בְּנִמְצָא שְׂרִיצָה אֶחָד הַתְּנַשְׂאוֹת לְשֵׁם שָׁמַיִם, כְּמוֹ בְדוֹרוֹת
הָרֵאשׁוֹנִים. עַל-כֵּן עֲכָשׁוּ אָסוּר לְרַדֵּף אַחַר הַהַתְּנַשְׂאוֹת, אֲלֵא יִבְרַח מִן
הַכְּבוֹד וְהַהַתְּנַשְׂאוֹת בְּאַמְתָּ.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן פ')

לה. אִם הָיָה לְאָדָם יָשׁוּב הַדַּעַת, הָיָה רוֹאֶה שֶׁכָּל עֲנִינֵי הָעוֹלָם הַזֶּה - הַכֹּל
שְׁטוֹת וְהֶבֶל. וּבִפְרָט הַתְּאֻוָּה שֶׁל כְּבוֹד וּמְנַהֲיגוֹת, לְהִיּוֹת מְפָרָסִים וְלִנְסָע
עַל הַמְּדִינָה - הַכֹּל הֶבֶל וְרַעוֹת רֵיחַ, וְהוּא שְׁטוֹת גָּדוֹל בְּאַמְתָּ, כִּי בְּאַמְתָּ
אֵין זֶה שׁוֹם תְּעֻנּוּג וְנַחַת-רוּחַ אֲפֵלוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּי הוּא מְלֵא יְסוּרִים
וּבְזִינּוֹת רַחֲמָנָא לְצֻלָּן.

(שיחות הר"ן סימן מ"ז)

ליצנות

- א.** המלעיג על דברי חכמים נדון בצואה רותחת. ועל-ידי-זה עולים עשנים סרוחים אל המח, ומעקמין ומערבבין ומבלבלין דעתו, ואינו יכול להוציא מלמודו הנהגות ישרות, ולבו מטנף כמו בית הכסא. ועל-ידי-זה עצתו חלוקה לעולם, ואינו יכול לתת עצתו לנפשו בשום דבר. ועל-ידי-זה גוזרין לגרש את ישראל ממקומם, ונלקח סוד העבור מאתנו. ועל-ידי-זה נמשך מחלוקות.
- (ליקוטי מוהר"ן סימן ס"א אות א' ב' ג' ד' ה')
- ב.** יש עכשו ספרים הרבה, וגם עתידין להיות עוד ספרים הרבה; ואסור להלעיג על שום אחד מהם, כי כלם צריכים להעולם (עין 'תלמוד תורה').
- (ליקוטי מוהר"ן סימן ס"א אות ה')
- ג.** הליצנות היא שחוק הכסיל, ונתבטל על-ידי תקון הברית (עין 'ברית' אות ס"ו).
- (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן פ"ג)
- ד.** בני אדם הם מונעים גדולים מאד. והעקר היא הליצנות שלהם, שמונע מאד מן האמת כידוע היטב למי שבקי בחכמות וליצנות שלהם, לא מבעיא חכמות וליצנות של קלי עולם ההולכים בדרך המחקרים, שמתלווצים הרבה מדת ישראל כמפרסם - שזה מזיק ועוקר את האדם לגמרי רחמנא לצלן, אלא אפלו החכמות והליצנות של הנראין ככשרים וחסידים, ועושים ליצנות מכמה דברים שבקדשה - גם הם מזיקים הרבה, ומרחיקים הרבה מאד מעבודת ה' באמת; ובכמה אופנים גרוע יותר הליצנות שלהם מהליצנות של הקלי עולם, כי מהקלים הנ"ל בורחים רב העולם, כי הכל יודעין שחכמת הפילוסופיא עוקרת את האדם משני עולמות ומורידה אותו לשאול תחתיות רחמנא לצלן, אבל

זאת הליצנות והחכמות של הנראין ככשרים הנ"ל - אין האדם בורח מהם כל-כף, מאחר שיוצאים מפי הכשרים קצת, והם מלבישים הכל בדרךי אמת, והכל מעשה בעל-דבר. והולך בתם ילך בטח, ויברח מהם ומהמונם, ולא יסתכל על כל מיני חכמות וליצנות שלהם, וילך בתמימות ופשיטות בדרךי אבותינו אשר מעולם.

(שיחות הר"ן סימן פ"א)

ממוז ופרנסה

א. על-ידי דברים בטלים ולשון הרע בא עניות. גם על-ידי גאווה בא עניות. ועל-ידי צדקה - מתקן אותם, וממשיך שפע ונתעשר.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ד' אות ח')

ב. על-ידי פגם הברית אין לו פרנסה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ז' אות ה')

ג. על-ידי תפלה בכח זוכה לפרנסה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ט' אות ב')

ד. מרירות ויגיעת הפרנסה הוא כפי פגם הברית (עין 'ברית' אות ז').

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"א אות ד')

ה. על-ידי שמשרין תאות ממוז ממשיכין השגחה שלמה. ושכירתה היא על-ידי צדקה, כי על-ידי צדקה מקררין חמימות תאות ממוז ומשרין תאות הנגידות והעשירות, וזוכה לעשות משא-ומתן באמונה, ולהיות שמח בחלקו, ויש לו נחת רוח במה שחננו ה', ואינו אץ להעשיר, שזהו עקר תאות ממוז, שהוא יגע תמיד ביגיעות וטרחות וטרדות גדולות, וממשיך על עצמו הקללה של "בזעת אפיק תאכל לחם" רחמנא לצלן; ועל-ידי צדקה נצולין מזה, ונחשב כמקטיר קטרת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ג אות א')

ו. תאות ממוז היא עבודה-זרה ממש. וכל זמן שיש עבודה-זרה זאת של ממוז בעולם - חרון אף בעולם, וכפי הבטול של תאוה זאת - כן נתבטל החרון אף, ונמשך חסד בעולם, ונמשך בחינת התגלות משיח, ונמשך הדעת, שהיא בחינת בנין בית המקדש, וזוכין להמשיך חדושי תורה נפלאים שיתגלו לעתיד. גם נעשה על-ידי-זה תקונא דמרכבתא עלאה ומרכבתא תתאה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ג אות א' ב' ה')

ז. אלו בני אדם הנופלים בתאות ממוז, ואינם מאמינים שהקדוש-ברוך הוא יכול לפרנס את האדם בסבה קלה, ורודפים אחר פרנסתם ביגיעות גדולות, והם אוכלי לחם בעצבון, והם מלאים עצבות ומרה-שחרה, אלו בני אדם נקשרים בפנים דסטרא-אחרא, שהם אנפין חשוכין, מרה שחרה, עבודה-זרה, בחינת מיתה. אבל אלו בני אדם שמשאם ומתנם באמונה, ומתגברים בדעתם להיות שמחים בחלקם, ויודעים ומאמינים באמת ובאמונה שלמה שעקר הפרנסה והעשירות הוא רק מהשם יתברך לבד - רק שרצונו יתברך שיעשה האדם איזה סבה קלה בעלמא, אבל עקר הממוז והפרנסה הוא רק מהשם יתברך לבד, הם דבקים באור הפנים דקדושה, שהם אנפין נהירין, בחינת חיים, בחינת שמחה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ג אות א')

ח. המשקע בהעבודה-זרה שהיא תאות ממוז - אינו עובד עבודה-זרה אחת, רק הוא עובד כל העבודות זרות של כל השבעים אמות, כי כל העבודות זרות תחובים בממוז, ועליהם צווחת השכינה מאה וארבעים קלין: קלני מראשי, קלני מזרועי - כמספר 'ממוז' עם הארבע אותיות.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ג אות א')

ט. על-ידי תקון הברית-קדש, ועל-ידי התקרבותו לצדיקי אמת שהם שומרי הברית בתכלית השלמות - על-ידי-זה נצול מתאות ממוז, שהיא עבודה-זרה, חשך וכו' כנ"ל, ונתקשר באלקות, וזוכה שיאיר ויזרח עליו אור פני ה' לחזות בנעם ה' וכו'.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ג אות ב' ג')

י. גם יש עוד תקון לתאות ממוז, דהינו שישתכל לשורש שמשם בא כל הממוז וכל ההשפעות, ועל-ידי הסתכלותו שם - יתבטל תאותו; כי שם, בשורשו, השפע כלו הוא אור צח ומצחצח ותענוג רוחני, ואין מתאנה אלא למטה, ומי הוא הפתי יסור הנה להשליך תענוג רוחני ולקח תענוג עב. אבל לזאת ההסתכלות אי אפשר לבוא עד שיתקן את בריתו, כמו שכתוב: "ומבשרי אחזה אלוה", שבתחלה צריך לתקן בשר-קדש - ואז

יוכל להסתכל באלקות. ובשביל זה עקר התקון של תאות ממוזן הוא על-ידי ברית, וכשמתקן בריתו - אי אפשר לפל לתאות ממוזן.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ג אות ה')

יא. כל הנפילות שאדם נופל ממדרגתו הם על-ידי תאות ממוזן, כי זה עקר הנפילה, שנופל לשמד ועבודה-זרה. על-כן כשחולקין על הצדיק האמת, והקדוש-ברוך-הוא רוצה לגרש אויביו של הצדיק, הוא מפיל את האויב לתאות ממוזן, כי אין נפילה גדולה מזו. והכלל כשיש מחלוקות: כל מי שהוא שומר את הברית יותר מחברו וכו', וכל המקרים לצדיק זה שהוא שומר את הברית ביותר - יכולים להפיל את חבריהם ממדרגתם; והנפילה היא שנופלים לתאות ממוזן. על-כן צריך האדם לזהר ביותר כשיש מחלוקת עליו, שלא יפל לתאות ממוזן חס ושלום.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ג אות ג')

יב. על-ידי מצות מזוזה נתבטל תאות וחמדת הממוזן, ועל-ידי-זוה פרנסתו מעופפת לו, ובאה לו בנקל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ג אות ד')

יג. כל המצוות שאדם עושה אותם בלא ממוזן, הינו שאינו רוצה להפסיד ממוזן בשביל המצוה - עדין אין המצוה בשלמות כי עדין אינה בבחינת אמונה שהיא עקר השלמות. אבל כשתחשב כל-כף המצוה אצלו עד שאין מרגיש בהפסד ממוזן, ומוציא ומפזר ממוזן בשביל המצוה - זאת הבחינה נקרא אמונה; כי עקר אמונה היא בממוזן, כשמשבר תאות ממוזן ששם פנים דקדשה פנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ג אות ה')

יד. המשקעים בתאות ממוזן הם בעלי חובות תמיד. כמו שאנו רואים בחוש שזה המשאוי תלוי בצואר בני אדם שאין מסתפקין בממונם ולוין ממוזן מאחרים, ונדמה להם שהם משתכרין שכר הרבה - ואחר-כך מתים בעלי חובות; ואם אינם מתים בעלי חובות ממש, שאינם חייבים ממוזן לאחרים - עדין הם בעלי חובות לתאותם, כאשר אנו רואים בחוש שאפלו מי שיש לו ממוזן כדי להתפרנס, ואפלו העשירים והקצינים המפלגים - הם

וּדְפִים כָּל יְמֵיהֶם לְהַרְוִיחַ מְמוֹן בְּיַגִּיעוֹת גְּדוּלוֹת, וּמְסַכְּנִים אֶת עֲצָמָן בְּסַכְּנוֹת דְּרָכִים וְטִלְטוּלִים הַרְבֵּה, וּמְטַרְיָחִים אֶת עֲצָמָן בְּטַרְחוֹת גְּדוּלוֹת בְּשִׁבִיל הַמְּמוֹן, כְּאֵלוֹ הָיָה מְטֹל עַל צְוֹאֲרָם אֵיזָה חוֹב גְּדוֹל לְשֵׁלֶם - וְהַחוֹב הוּא רַק שְׁחִיבִים לְעֲצָמָם, דִּהְיִנוּ לְתַאֲוֹתָם, שְׁכָרוּכִים אַחַר הַתַּאֲוָה שֶׁל מְמוֹן כָּל-כָּף כְּאֵלוֹ הֵם חִיבִים חוֹב גְּדוֹל; נִמְצָא שֶׁהֵם בְּעֲלֵי חוֹבוֹת כָּל יְמֵיהֶם, וְכֵן מֵתִים בְּעֲלֵי חוֹבוֹת, הֵינּוּ לְתַאֲוֹתָם, כִּי כָּל יְמֵיהֶם אֵינָם מְסַפִּיקִים לְשֵׁלֶם חוֹב זֶה שְׁחִיבִים לְתַאֲוֹתָם, כִּי הוּא בְּלֹא שְׁעוֹר וּגְבוּל, כִּי "אֵין אָדָם מֵת וְחֲצֵי תַאֲוֹתוֹ בִּידוֹ".

נִמְצָא שֶׁכָּל הַמְּשַׁקְעִים בְּתַאֲוֹת מְמוֹן הֵם מֵתִים בְּעֲלֵי חוֹבוֹת, כִּי הֵעֲבוּדָה-זָרָה נִקְרָאת 'חֹבָה', שְׁמִכְרַעַת אֶת הַכֹּל לְכָף חוֹב, וְכָל הַמִּתְדַבְּקִים בָּהּ - שֶׁהֵם הַמְּשַׁקְעִים בְּתַאֲוֹת מְמוֹן, שֶׁהוּא עֲבוּדָה-זָרָה מִמֶּשׁ - הֵם בְּעֲלֵי חוֹבוֹת תָּמִיד, עַד שְׁמֵתִים בְּעֲלֵי חוֹבוֹת כַּנִּל, וְכָל יְמֵי חַיֵּיהֶם הֵם סוֹבְלִים מְרִירוֹת וְעֲצָבוֹת וְדַאגוֹת מִחֲמַדַּת הַמְּמוֹן, וְכָל מָה שִׁישׁ לוֹ מְמוֹן יוֹתֵר - יֵשׁ לוֹ דַּאגוֹת וְעֲצָבוֹת בְּיוֹתֵר, כִּי נִתְקַשֵּׁר יוֹתֵר לְהֵעֲבוּדָה-זָרָה שֶׁהִיא עֲצָבוֹת וּמְרָה-שְׁחָרָה, חֲשָׁד, מִיתָה, וְהַמְּמוֹן שֶׁלוֹ אוֹכֶלֶת יְמֵי חַיָּו, כִּי הִיא מְכַלָּה חַיָּו עַל-יְדֵי טְרָדוֹת וְדַאגוֹת שֶׁל הַמְּמוֹן.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ג בסוף)

טו. וְדַע, שֶׁכָּל הַמְּמוֹן וְהַעֲשִׂירוֹת שֶׁל הַעֲשִׂירִים שְׁאֵינָם כְּרֹאוֹי, וְאֵינָם נוֹתְנִים צְדָקָה כְּרֹאוֹי לָהֶם לְפִי עֲשָׂרָם, וּמְשַׁקְעִים בְּחֲמַדַּת וְטְרָדַת הַמְּמוֹן תָּמִיד, כָּל הַמְּמוֹן וְהַעֲשִׂירוֹת שֶׁלָּהֶם הִיא בְּחִינַת "שְׁחוֹק הַכְּסִיל", שֶׁהַמְּמוֹן מְשַׁחֵק עִמּוֹ כְּמוֹ שֶׁמְשַׁחֵקִין עִם הַתֵּינֹק בְּמִטְבְּעוֹת - וְאַחַר-כֵּן הוֹרְגַת אוֹתוֹ הַמְּמוֹן בְּעֲצָמוֹ, וְכַמוֹבָא בְּתַקוּנָם: "שְׁחוֹק הַכְּסִיל" - מֵאֵן 'כְּסִיל', דָּא אֵל אַחַר וְכוּ', וְאִיהוּ אֶסְכְּרָה לְרַבֵּיא דְאַנּוּן חִיבֵיא, חִיכַת בְּהוֹן בְּעוֹתָרָא בְּהַאי עֲלָמָא - וְלִבְתַּר קְטִילַת לְהוֹן. וְאַמְאֵי אֶתְקְרִיאוּ 'רַבֵּיא', בְּגִין דְּלֹא אֵית בְּהוֹן דְּעַת לְאַשְׁתְּזָבָא מִנָּה". וְעַקֵּר הַתְּקוּן לְהַנְצִיל מִזֶּה הוּא כְּפִי תְקוּן הַבְּרִית, וְכִפִּי מָה שְׁזוֹכָה לְהַתְקַרֵּב לְצַדִּיק הָאֱמֵת שֶׁהוּא בְּתַכְלִית שְׁמִירַת הַבְּרִית, וְעָלְיוֹ נֶאֱמַר: "טוֹב לְפָנַי הָאֱלֹקִים יִמְלֹט מִמְּנָה וְגו'", כִּי

הוא זוכה לחכמה ודעת ויודע איך להנצל מזה. כי אפלו אנשים גדולים צריכים חכמה ודעת גדול מאד בענין זה של טרדות המזון והפרנסה, שלא יכלה ויכלה חס ושלום ימי חייו על-ידי-זה כמו רב ההמון שסובלין מרירות גדול מאד כל ימיהם על-ידי-זה, ואובדים שני עולמות על-ידי-זה.

כי דע, שהעולם הזה מלא מרירות בלי שעור, בחינת מרירותא דעלמא שאי אפשר לסבלו ולהתקיים מגדל המרירות, כמו שכתוב בזהר הקדוש: "אלמלא מלחא - לא הוי עלמא יכול למסבל מרירותא". ועקר מרירותא דעלמא היא תאות וטרדת ודאגות המזון והפרנסה שבא על-ידי פגם הברית, ואלמלא כח הצדיקים הגדולים שהם שומרי הברית באמת, שהם נקראים "ברית מלח עולם" - לא היה העולם יכול להתקיים כלל מעצם המרירות הנ"ל שהיא תאות מזון. על-כן כל אחד לפי מה שזוכה להתקרב לצדיקי אמת - בן ממתיק מעצמו המרירות הנ"ל שהיא תאות מזון, אבל מי שרחוק מצדיקים, ובעצמו הוא רחוק מתקון הברית כאשר יודע בנפשו, מכל-שכן וכל-שכן כשחס ושלום הוא חולק ומתנגד גם-כן על הצדיק הנ"ל ואנשיו - עליו מתגבר ביותר ויותר מרירותא דעלמא, שהוא טרדות ודאגות המזון, עד שמכלה ימי חייו רחמנא לצלן. ושם לבך היטב לדברים אלה, כי כמה וכמה נפשות שקעו בזה, אולי תוכל לברח לצדיקי אמת להציל עצמך משטף מים רבים האלה של תאות מזון שבא על-ידי תאות נאוף - שלא יגעו אליך, והיתה לך נפשך לשלל, ותזכה לחיים אמתיים בעולם הזה ובעולם הבא.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ג בסוף)

טז. מי שהוא משקע בתאות מזון ואינו עושה משא-ומתן באמונה, על-ידי-זה גורם בחינת דם נדה להשכינה, ואין לו פרנסה, והוא בחינת פגם הברית.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ט אות ה')

יז. צדקה הוא תקון הכללי של המשא-ומתן. וצריך לבנון בכל הלוף והלוף.

ובכל דבור ודבור שהוא הולך ומדבר בשעת המשא-ומתן, שפונתו כדי שירויח כדי שיתן צדקה; וזה עקר תקונו של המשא-ומתן.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ט אות ט')

יח. על-ידי שיהיה שונא בצע, שישנא את המזון בתכלית השנאה, על-ידי-זה יזכה לבוא להחכמה והשכל שעל-ידו זוכין להשגת אלקות. וכן להפך, על-ידי אהבת מזון - הוא נופל מזה השכל, ונופל לשטות וכסילות ולעצבות ומרה-שחרה, והקלפות והסטרא-אחרא מסבבין אותו בסבובים שלהם, שהם ההפוך משכל הנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל' אות ד')

יט. על-ידי משא-ומתן באמונה, על-ידי-זה מחדשין נשמתו - דהינו מחו ושכלו - בתוך האמונה, וזוכה לקבל בכל פעם שכל חדש ונשמה חדשה מאור הפנים. ואפלו מי שאינו בראורן, ואינו מקבל בעצמו מחין חדשים על-ידי המשא-ומתן באמונה מאחר שאינו עוסק בתורה, שהיא עקר המח והשכל, אף-על-פי-כן גם הוא עושה תקון גדול על-ידי שהוא עושה משא-ומתן באמונה; כי על-ידי-זה שהוא נושא ונותן באמונה, על-ידי-זה עושה טובה לחברו שהוא משרשו, שמחין של חברו מתחדשין בתוך המשא-ומתן שלו שהוא באמונה, ויהיה לו מחין חדשים ללמד ולדבקות הבורא יתברך.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ה אות ה' ו' ט')

כ. כל דיני ממונות שיש למשא-ומתן. על-כן הרוצה לעסק במשא-ומתן באמונה צריך שיהיה בקי בדיני ממונות, שלא יפשל בהם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ה אות ו')

כא. כשרוצה לעסק במשא-ומתן באמונה, צריך לשמר את האמונה מאד, שלא יתגברו החיצונים עד שיפגם באמונתו חס ושלום. על-כן צריך להתגבר לעסק בהמשא-ומתן כל-כך באמונה כמו רב ספרא, ויקים: "ודובר אמת בלבבו", שאפלו מה שנגמר בלבו - לא ישנה, ובזה ישמר את האמונה. ואז יוכל לחדש נשמתו ושכלו בתוך האמונה שבמשא-ומתן כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ה אות ז')

כב. כְּשֶׁאָדָם עוֹסֵק בְּמִשְׁאֵל־וּמְתָן בְּאַמוּנָה, זֶהוּ בְּחִינַת הַקְּרִבַּת קֶרְבָּן הַתְּמִיד וְהַקְּרִבַּת הַקְּטָרֶת. וְאִזִּי כָּל הַקְּלָפוֹת נוֹפְלִים, וְעוֹלִים מֵהֶם כָּל נִיצוּצוֹת הַקְּדוּשָׁה שֶׁבְּתוֹכָם, וּמֵחוּ נִתְעַלָּה וְנִתְחַדַּשׁ כַּנ"ל, וְנִחְשָׁב כְּאִלוֹ נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ה אות ח')

כג. עֵקֶר חֶסְרוֹן הַפְּרִנְסָה שֶׁנִּתְמַעַט בְּדוֹרוֹת הַלְלוֹ, אֵין זֶה אֶלָּא עַל־יְדֵי הַשׁוֹחֲטִים שֶׁאֵינָם מְהַגְנִים. כִּי יֵשׁ שׁוֹחֲטֵי הַגּוֹן, מְאָכִיל וּמְפָרְנֵס לְיִשְׂרָאֵל, וְהוּא מְעַלֶּה אֶת הַנֶּפֶשׁ הַחַי הַמְּגַלְגֵּל עַל־יְדֵי הַבְּרָכָה שֶׁהוּא מְבַרֵךְ עַל הַשְּׁחִיטָה. אֲבָל כְּשֶׁהַשׁוֹחֲטֵי אֵינוֹ הַגּוֹן, וְאִפְלוּ בִּשְׁעַת הַבְּרָכָה חוֹשֵׁב מִחֻשְׁבַּת פְּגוּל, וְאֵינוֹ שֵׁם בִּשְׁעַת הַבְּרָכָה, אִזִּי כְּשֶׁעוֹמֵד עִם הַחֲלִיף לְשַׁחֵט אֶת הַחַי הוּא עוֹמֵד כְּרוֹצֵחַ נְפֻשׁוֹת, וְיֵשׁ צֶעַר לְהַנְפֹּשׁ הַחַי, וְצוּעָקָת בְּקוֹל מֶר, כִּי אֵינוֹ מְעַלֶּה אֶת הַנֶּפֶשׁ הַמְּגַלְגֵּל, וְאִדְרָבָא, הוּא מוֹרִיד אֶת הַנֶּפֶשׁ מִמְּעַלְתָּהּ, וְאֵין לָהּ מְנוּחַ לְכַף רַגְלָהּ. אוֹי לוֹ לְהַשׁוֹחֵט הַזֶּה, אוֹי לְהַנְפֹּשׁ שֶׁהֵרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ וּמָסַר אוֹתָהּ בְּכַף אוֹיְבֶיהָ. וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְמַעַט הַפְּרִנְסָה, וּמְעַט הַפְּרִנְסָה צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּטַרְחָא וּיְגִיעָה גְדוֹלָה. וְעַל־יְדֵי שׁוֹחֲטִים אֵלוֹ נִכְנַע הַנֶּפֶשׁ לְגִבֵּי הַגּוֹף וְהַחֲמֶר, וּמִתְגַּבְּרִים תְּאוֹת הַגּוֹף וְכוּ'. אֲבָל עַל־יְדֵי שׁוֹחֲטִים הַגּוֹנִים מְעַלִּין אֶת הַנֶּפֶשׁ, וְנִכְנָע וְנִתְבַּטֵּל הַגּוֹף וְהַחֲמֶר, בְּחִינַת בְּהֵמָה וְסִכְלוֹת וְחֻשׁוֹ, בְּחִינַת מִיתָה וְשִׁכְחָה וְדִין, בְּחִינַת חֲכָמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, וְנִתְעַלָּה הַנֶּפֶשׁ וְהַצּוּרָה, בְּחִינַת אָדָם וְחֲכָמָה וְאוֹר וְחַיִּים וְזִכְרוֹן וְחֶסֶד, בְּחִינַת חֲכָמַת הַתּוֹרָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ פְּרִנְסָה בְּשִׁפְעַ גְּדוֹל כַּנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ז אות ב' ו')

כד. כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל שׁוֹמְרִין אֶת עֲצָמָן מִטְּרָפוֹת, עַל־יְדֵי־זֶה יֵשׁ לָהֶם פְּרִנְסָה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ז אות ו')

כה. עַל־יְדֵי תְּאוֹת אֲכִילָה בְּאֵ דְלוֹת וּבְזִיוֹנוֹת וּבּוֹשׁוֹת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ז)

כו. עַל־יְדֵי שְׁפוּגָמִין בְּתַפְלִין בְּאֵ דְלוֹת וּבּוֹשָׁה. וְכֵן עַל־יְדֵי שְׁפוּגָם בְּאֵמַת בְּאֵ עֲנִיּוֹת וּבּוֹשָׁה, כִּי עֵקֶר עֲשִׁירוֹת הוּא מְאָמַת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ז)

כז. צריך שיהיה להאדם הסתפקות, להסתפק רק במה שצריך לו בהכרח מזה העולם, ולא לנהג את ביתו בגדולות דוקא כנהוג עכשו בעוונותינו הרבים בהרבה אנשים. כי אלו שאין להם מדת ההסתפקות, עליהם נאמר: "ובטן רשעים תחסר", כי לעולם חסר להם הרבה. על-כן צריך שיהיה לו הסתפקות, להסתפק במה שחננו ה'; ואפלו מזה ההסתפקות גופה צריך להפריש ממנו לצדקה, ועל-ידי-זה נעשה יחוד גדול למעלה, ונמשכין כל ההשפעות טובות.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד אות ב')

כח. מי שעושה משא-ומתן באמונה, על-ידי-זה מעלה ומתקן ניצוצות הקדשה שנפלו, ומשלים ומאיר הארה בנפש-רוח-נשמה שלו, ועל-ידי-זה מיוחד קדשא-בריך-הוא ושכינתיה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד אות ג')

כט. כל עסקי המשא-ומתן, שמתגלגלים ובאים הסחורות והחפצים מאדם זה לאדם אחר - הכל כפי הניצוצות שבהם; ולפעמים צריך שיצא החפץ מרשותו לרשות אחר ואחר-כך יחזר לרשותו, הכל כפי הניצוצות שבאותו הדבר וכפי החלקי נפש-רוח-ונשמה שיש להאדם בכל עת וזמן. על-כן אין לדחוק את השעה בשום דבר, לדחוק עצמו ביותר למכור דוקא או לקנות דוקא באותה השעה שחפץ, כי לכל עת כפי ברור הניצוצות וכפי חלקי נפש-רוח-ונשמה שבאדם כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד אות ג')

ל. על-ידי תאות ממוז מתגבר חס ושלום מלכות הרשעה, שהוא מלכות המן-עמלק, שהוא רודף תמיד מלכות דקדשה שחיותה על-ידי הדעת שהיא התורה, ומלכות הרשעה היא ההפך מזה, כי מתאווה תמיד לאסף ממוז, ובולעת ניצוצות הרבה של הקדשה הנעלמים בהממוז שהוא בשרשו גונון עלאין. וכל אחד כפי שבירתו תאות ממוז, וממשיך עצמו אל התורה והדעת דקדשה - כן מוציא הניצוצות הקדושים ממלכות הרשעה. והכל בכח הצדיקים האמתיים שעוסקים בתורה באמת, שיש

לָהֶם כַּח לְהַכְנִיעַ מַלְכוּת הַרְשָׁעָה הַנִּלְוֵה, וְלְהוֹצִיא כָּל הַנִּיצוּצוֹת מִשָּׁם, וְלַעֲשׂוֹת מֵהֶם תּוֹרָה. (ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ו אות ה')

לא. כְּפִי תַאֲוֹת מָמוֹן - כֵּן נִתְמַעֵט הַדַּעַת, וְהַחַיִּים, וְהָאֲרִיכוֹת יָמִים, וְאִינוּ שׁוֹמְעֵי קוֹל הַכְּרוֹז שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁמְכַרְזֵת תָּמִיד לְשׁוֹב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּמְחַמַּת תַּאֲוֹת מָמוֹן אִינוּ שׁוֹמְעֵי קוֹל הַכְּרוֹז הַגָּדוֹל הַזֶּה. וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מְכַרְח לְהַתִּיגֵעַ אַחַר פְּרִנְסָתוֹ בְּטֶרַח גָּדוֹל, וּפְרִנְסָתוֹ בְּדוּחַ וּבְכַבְדוֹת מְאֹד. אָבֵל כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר לְהַגְדִּיל דַּעְתוֹ לְחֹשֵׁב רַק בַּתּוֹרָה, וּמְמַעֵט וּמְשַׁבֵּר תַּאֲוֹת מָמוֹן, עַל-יְדֵי-זֶה פְּרִנְסָתוֹ בְּנִקְלָה, וְזוֹכֵה לְשִׁמְעַת הַרְמְזִים וְהַכְּרוֹזִים שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם הַמְּחַשְׁבוֹת טוֹבוֹת הָעוֹלָם בְּלִבּוֹ בְּכָל פַּעַם לְשׁוֹב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּאַמֶּת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ו אות ג' ה')

לב. עֲצָבוֹת-רוּחַ שֶׁבָּא עַל-יְדֵי יְגִיעוֹת וְרַדִּיפוֹת הַמָּמוֹן בְּיוֹתֵר הוּא זֶה־מַת הַנְּחָשׁ. וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂים כָּל הָאֲבָרִים כְּבָדִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה נַחֲלֵשׁ רוּחַ הַדּוּפֵק שֶׁבְּאֲדָם, שֶׁבּוֹ תְלוּי חַיּוֹתוֹ, וְכָל מֵה שֶׁנַּחֲלֵשׁ בְּיוֹתֵר רוּחַ הַדּוּפֵק - כְּמוֹ כֵּן נַעֲשִׂים הָאֲבָרִים כְּבָדִים בְּיוֹתֵר, וְכֵן נַחֲלֵשׁ הַרוּחַ הַדּוּפֵק עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְכֵן חוֹזֶרֶת חֲלִילָה, עַד שֶׁתּוֹכֵל נַפְשׁוֹ לְצֵאת; וְכָל זֶה עַל-יְדֵי טְרָדוֹת תַּאֲוֹת מָמוֹן שֶׁמִּשָּׁם עָקַר הַדְּאָגוֹת וְהָעֲצָבוֹת רוּחַ. וְעַל-יְדֵי אֲנָחָה דְקָדְשָׁה, שֶׁמִּתְאַנֵּחַ לְשׁוֹב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ - הוּא חוֹזֵר וּמְבָרִיא אֶת רוּחַ הַדּוּפֵק, וְחוֹזֵר וְנִתְחַזַּק חַיּוֹתוֹ, וְזוֹכֵה לְדַעַת גָּדוֹל, וְלִקְבֵּל דְּבוּרִים מִן הַשָּׁמַיִם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ו אות ט')

לג. כַּעַס מְזִיק לְפְרִנְסָה וְהָעֲשִׂירוֹת מְאֹד מְאֹד. וְתַדַּע, שֶׁכְּשֶׁהֵיכָר מְסִית אוֹתָךְ לְכַעַס, תִּדַּע שֶׁבְּזֹאת הַשָּׁעָה מְשַׁפִּיעִין לְךָ מִלְמַעְלָה אֵיזָה סֶךְ מָמוֹן, וְהֵיכָר רוּצָה לְקַלְקֵל זֹאת הַהַשְׁפָּעָה עַל-יְדֵי הַכַּעַס שֶׁהִזְמִין לְךָ, שֶׁהוּא מְזִיק אֶת הַהַשְׁפָּעָה שֶׁל הָעֲשִׂירוֹת. וְאִפְלוּ אִם כָּבָר יֵשׁ לוֹ מָמוֹן - יְכוּל לְאַבֵּד אוֹתוֹ עַל-יְדֵי הַכַּעַס.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ח)

לד. אסור גזלה חמור מאד. כי כשגזל את חברו ממוזן בזה הוא גזל ממנו בנים, הינו שהגזלן נוטל מהנגזל בנים; ואם זה הנגזל עדין לא היה לו בנים - יוכל לגזל ממנו שלא יהיה לו, ואפלו אם כבר יש להנגזל בנים - יוכל להזיק לו הגזלן שימותו בניו חס ושלום על-ידי הגזלה שגזל ממנו ממוזן.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ט)

לה. על-ידי שגזל את חברו בא להרהורים.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ט)

לו. גם לפעמים יאבד הגזלן בת-זוג שלו על-ידי הגזלה; ולפעמים יוכל הגזלן לגזל מהנגזל את הבת-זוג שלו.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ט)

לז. גם אפשר שיהיה להאדם ממוזן גזלה - אף-על-פי שלא גזל כלום בידיים, כי גם על-ידי חמדה ותאוה והשתוקקות שיש לו לממוזן חברו, גם על-ידי-זה לבד יוכל לגזלו. וזהו האסור החמור של "לא תחמד", כי החמדה בעצמה היא אסור חמור מאד, כי יש פח בהחמדה לגזל מחברו ממוזו ונפש בניו ובנותיו - כמו הגזל ממש.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ט)

לח. על-ידי צדקה מתקן ממוזן גזלה שיש לו שגזלו על-ידי חמדה. אבל גזלה ממש - אין לה תקון עד שישכב את הגזלה, או יעשה בה צרכי רבים אם אי אפשר להחזיר כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ט)

לט. אם רואה אדם שמזונותיו מצמצמין - יעשה מהם צדקה. כי על-ידי צדקה מתקן ממוזו, שיהיה לו ממוזן ופרנסה ברוח.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ט)

מ. הנושא אשה לשם ממוזן הוא שוטה וכסיל, ופוגם ומאבד דעתו, ועל-ידי-זה הוין לה בנים שאינם מהגנים כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ט)

מא. על-ידי תאות ממוזן נעשים שונאים. וכפי התגברות תאות ממוזן - כן

התגברות השנאים; וכשמתגבר תאות ממוזן ביותר - נעשים על-ידי-זה שונאי חנם.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ט)

מב. על-ידי תאות ממוזן נתעכר ונתבלבל מחו, ונעשה כסיל. וכל מה שמתאנה יותר להממוזן - נתעכר המח ביותר.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ט)

מג. על-ידי ענוה ושפלות, על-ידי-זה אין שום אדם יכול להוציאו ולדחותו ממקומו, דהינו לקפח פרנסתו חס ושלום.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ט)

מד. על-ידי משא-ומתן באמונה הוא מקיים מצות "ואהבת וכו'". ועל-ידי-זה יהיה לו פרנסה בלא יגיעה וטרח.
(ליקוטי מוהר"ן סימן צ"ג וסימן ר"י)

מה. כל המשא-ומתן הוא כלו תורה, ועל-כן כשעושין משא-ומתן צריך שיקשר מחשבתו רק בהתורה והדינים המלבשין שם.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ר"פ)

מו. ומי שנופל אל המשא-ומתן בעצמו, ואינו מקשר מחשבתו אל התורה בשעה שעושה המשא-ומתן, אזי ענשו שאחר-כך הוא צריך לבוא לפני הדינים, לדון לפניהם בדין תורה. והכל לפי הפגם: יש אחד שאין ענשו רק שצריך לדון - אבל זוכה בדין; אבל יש אחד שעקר יותר המשא-ומתן מן התורה, אזי גם אינו זוכה בדין.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ר"פ)

מז. בשעה שעושין משא-ומתן הוא שעת מלחמה, כי צריך ללחם עם הסטרא-אחרא, לברר ולהעלות משם ניצוצות הקדושים; כי עקר המשא-ומתן הוא לברר ניצוצות. ועל-ידי שעושין משא-ומתן באמונה כפשוטו, שיהיה הדבור דבור אמת, שיהיה ההן הן והלאו לאו; גם על-ידי שמקשר מחשבתו אל התורה - כי כשעושין משא-ומתן צריך שיהיה רק חיצוניות מחשבתו בתוך המשא-ומתן, אבל פנימיות מחשבתו צריך לקשר אל התורה כנ"ל, על-ידי-זה זוכה לברר ולהעלות

כמה ניצוצות וכמה קדשות נפולות על-ידי המשא-ומתן, ונעשה עליה העולמות ותקונים גדולים על-ידי המשא-ומתן, כמו על-ידי תפלה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ר"פ)

מח. תאות ממוזן היא אחת משלש תאוות רעות שהן מפסידין ופוגמין היראה שבלב. ועל-ידי שמקבלין חג הפסח כראוי, על-ידי זה מתקנים תאות ממוזן, ועל-ידי זה זוכין ליראה, ולהשפעת הנבואה, ולתפלה וכו' (עין 'יראה' אות כ' ושלש רגלים אות ז').

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן א' אות ד' ה' ו' ח')

מט. מי שרוצה לתן פרנסה להתלויים בו, הוא צריך שיהיה איש-חיל ולא יהיה ההפך שקורין 'שלימזלניק', כי צריך שיהיה לו קצת ממשלה, ועל-ידי זה יוכל להמשיך פרנסה.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ז' אות י')

נ. יש עברה, שעל-ידי עברה זאת נעשין בעלי-חובות בעולם. וצריכין לשוב בתשובה בכלליות, ולהתחנן לפני השם יתברך להצילו מעברה זאת. והזמן לזה הוא כשהוא במחין דגדלות.

(שיחות הר"ן סימן קי"ב)

נא. על-ידי שמחת תורה ומצוה עד שמרקד מחמת שמחה, על-ידי זה האדם נתעלה בממוזן.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן פ"א)

נב. העולם הזה אינו כלום, רק למשך אל התכלית הנצחית. ואין להסתפל אם יהיה לו מעות אם לאו, כי בין שיהיה לו מעות ובין שלא יהיה לו מעות - יבלה ימיו בשוה. כי העולם הזה מטעה אותנו לגמרי, שמראה להאדם כאלו מרויח בכל פעם, ולבסוף אינו כלום כאשר נראה בחוש; ואם אפלו משיג מעות - לוקחין אותו מן המעות. והכלל: ששניהם ביחד - אין להם קיום, דהינו האדם עם המעות, רק או שלוקחין המעות מן האדם - או שלוקחין האדם מן המעות, ומעולם לא נמצא אחד שישאר עם המעות. ואם גם לעבודת השם יתברך קשה לזכות, אף-על-פי-כן, אפלו כשאין זוכה לעבודת הבורא יתברך כראוי, צריכין גם כן לידע שהעולם הזה אינו כלום כנ"ל. וישים כל רצונו ורצונו ומגמתו ותשוקתו

רק אל התכלית הנצחית, ויכסף תמיד להיות כרצונו יתברך, כי הרצון בעצמו יקר מאד, כי עקר הוא הרצון, ובתוך כך מה שיוכל לחטף איזה טוב, תורה או תפלה או מעשים טובים - יחטף מה שיוכל, כי לא ישאר לו מכל עצמו כלום כי אם הרצון הטוב, ומה שחטף איזה טוב בכל יום מימי חייו.

(שיחות הר"ן סימן נ"א)

נג. וצריך לזכור היטב מה שהזהירו אותנו הצדיקי אמת וקראו בקול גדול שלא יניח האדם את עצמו להעולם להטעות, שלא יטעה אותו העולם, כי לא נמצא אחד שיהיה לו קץ וסוף טוב מהעולם הזה - רק מה שחטף טוב אמתי לעצמו לעולם הנצחי.

(שיחות הר"ן סימן נ"א)

מחשבות והרהורים

א. העקר: לשמור מחו שלא יחמץ, שלא יהרהר בהרהורים רעים ובתאוות שהם סטרא דמותא. וצריך לגער באלו המחשבות שהם סטריין-אחרנין, ולגרשם מדעתו ומחשבתו שלא יתקרבו אליו, כי הם מטמטמין מחו, ועל-ידי-זה אינו יכול להתפלל, ואי אפשר לו לשמח; על-כן צריכין לזהר בהם במשהו, כי הם עקר החמץ והשאור שפצעה שצריכים לבצורם בבלי יראה ובבלי ממצא, ולטהר ולפנות את המח מהם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ה' אות ד')

ב. כשבאים על מחשבתו הרהורי זנות, והוא משבר תאוותו ומסיח דעתו מהם - זהו עקר תשובתו ותקונו על פגם הברית שפגם מקדם כל אחד כפי ענינו, כי זהו בחינת תשובת המשקל ממש. על-כן אל יפל בדעתו כשרואה שמתגברים עליו הרהורים רעים ומגנים מאד, כי אדרבא, זהו דיקא תקונו ותשובתו, כי דיקא על-ידי-זה שבאים עליו עתה ההרהורים והוא מתגבר עליהם, על-ידי-זה דיקא הוא עקר תקונו ותשובתו כנ"ל. ובזה הוא מוציא ניצוצי הקדשה שנפלו על-ידי פגם הברית, ואזי זוכה לתקון הברית, ועל-ידי-זה זוכה להזדבף החכמה והקול וכו' (כמו שנתבאר בפנים), וזוכה לשלום, שעל-ידי-זה יכולין למשף פל העולם לעבודתו יתברך.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ז אות א' ב' ו' ח')

ג. כשאדם מכניס בתוך שכלו מחשבות חיצוניות, אזי נתמעט קדשת שכלו כפי המקום של המחשבה פגומה שהכניס בתוך מחשבתו, ועל זאת המחשבה פגומה מתלקטים ומתחברים פל המדות וכל התאוות רעות ומגנות. נמצא שכל הפגמים וכל העוונות והחטאים חס ושלום, כלם אינם באים כי אם על-ידי פגם המחשבה, על-כן צריך כל אדם לשמור

מאד את שכלו ומחשבתו, שלא יכנס במחשבתו שום מחשבה חיצונית ולא שום חכמה חיצונית. וזה עקר התשובה ותקון על כל העוונות, כשמתגבר לגרש כל המחשבות חיצוניות מדעתו ושכלו, כי השכל הוא הנשמה, וכשמקדש שכלו - הינו נשמתו - על-ידי-זה מגביה ומשיב הכל לשרשו; וזה עקר התשובה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ה אות א' ב')

ד. כשאדם חושב מחשבות רעות שהם טפשות הלב, הוא מטמטם את הלב בבחינת ערלת לב, ובזה הוא מטמטם בחינת החלל של הבריאה, ונחשב כאלו החריב את העולם; אבל כשחושב מחשבות טובות - זהו בחינת תקון הבריאה. ועל-ידי-זה שמטהר הלב ומגרש ממנו המחשבות רעות וחושב מחשבות טובות, יזכה לעשות נסים ומופתים בעולם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ט אות א' ז' בסופו)

ה. כל תקון האדם וקלקולו חס ושלום, הכל תלוי במחשבה שבלב. כי עקר היצרין הם המחשבות והחכמות שבלב, כי מחשבות טובות הם יצר טוב, ומחשבות רעות הם יצר הרע.

(ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ט אות א')

ו. כשנזהר ממחשבות רעות, וחושב מחשבות טובות בלבנו, איך לעבד את השם יתברך, בזה נעשה לבו בבחינת "צור-לכבי" ובבחינת "ולבי חלל בקרבי", וזוכה לעשות פעולות ומדות טובות, ולקבל עליו על מלכות שמים שלמה, וזוכה לתפלה ולתשובה שלמה, ונעשה על-ידי-זה יחודא עלאה ויחודא תתאה, וזוכה להתגלות אורייתא דעתיקא סתימאה, ונתבטל מלכות הרשעה ונתעלה ונתגדל מלכות דקדושה, ועל-ידי-זה נמשך לישראל חיות גדול ושפע ועשירות גדול, וברכה עד-בלי-די.

(ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ט אות ב' ד' ו' ז')

ז. כל המחשבות שיש לאדם, כלם באים בתוך הדבור; כי בשעה שהוא חושב המחשבה רחושי מרחשן שפתותיו, ואף-על-פי שאין האדם מרגיש זאת, אף-על-פי-כן, הוא בדקות גדול פדאיתא בזהר. כי כל

מחשבה שבעולם שיש לאדם, כלם מְכַרְחִים לְבוֹא בְּתוֹךְ הַדְּבוּר בְּשַׁעַת
הַמְּחֻשָּׁבָה, רַק שֶׁהוּא בְּדַקּוֹת מְאֹד.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ו אות ד')

ח. יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֵׁישׁ לָהֶם הִרְהוּרֵי עֲבוּדָה-זָרָה או הִרְהוּרֵי נְאוּף, וּמִתְגַּבְּרִים
עֲלֵיהֶם בְּיוֹתֵר בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה. וַיֵּשׁ שֶׁבְּשַׁעַת שְׁעוֹמְדִים לְהַתְּפַלֵּל מִזְדַּמְנִים
לְפָנֵיהֶם דְּמִיוֹנוֹת, כְּאִלוֹ עוֹמֵד לְפָנֵיהֶם דְּמוֹת עֲבוּדָה-זָרָה או שְׂאָר
דְּמִיוֹנוֹת רָעִים, וּמְבַלְבְּלִים אוֹתָם מְאֹד בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה, וַיֵּשׁ לָהֶם יְסוּרִים
גְּדוֹלִים מֵהֶם, וְרוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד לְהַעֲבִיר אוֹתָם הַמְּחֻשָּׁבוֹת מִדַּעְתָּם,
וְזוֹרְקִים רֹאשׁם הֵנָּה וְהֵנָּה. אֲבָל דַּע, שְׁכָל מַה שֵׁישׁ לָהֶם יְסוּרִים יוֹתֵר,
וְכָל מַה שֶׁהֵם מִתְגַּבְּרִים בְּיוֹתֵר לְהַעֲבִיר מִדַּעְתָּם - יוֹתֵר וְיוֹתֵר הֵם
מִתְגַּבְּרִים, אִלוֹ הַבְּלָבוּלִים רָעִים וְהַדְּמִיוֹנוֹת; כִּי כִּף טְבָעָם, שְׁכָל מַה
שֶׁחֹשְׁבִים עֲלֵיהֶם יוֹתֵר לְדַחֲתָם - הֵם כְּרוּכִים אַחֲרָיו יוֹתֵר.

על-כֵּן עָקֵר הָעֲצָה: לְבָלִי לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם כָּלֵל, וְשֵׁלֵא יִכְפַּת לָהּ כָּלֵל מַה
שְׁעוֹמְדִים לְפָנָיו אִלוֹ הַדְּמִיוֹנוֹת וְהַהִרְהוּרִים, וְלֹא יִשְׁמַע אוֹתָם כָּלֵל, רַק
יַעֲשֶׂה אֶת שְׁלוֹ בְּמַה שֶׁהוּא עוֹסֵק, בְּתוֹרָה אוֹ תְּפִלָּה אוֹ מִשְׁא-יִמְתֵּן, וְלֹא
יִשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם כָּלֵל, וְלֹא יִבִּיט לְאַחֲרָיו אִם נִסְתַּלְקוּ מִמֶּנּוּ, רַק יַעֲשֶׂה אֶת
שְׁלוֹ בְּמַה שֶׁהוּא עוֹסֵק; וּבְזֶה יִסְתַּלְקוּ מִמֶּנּוּ מִמִּילָא. אִךְ זֶה הוּא רַק עֲצָה
לְפִי שַׁעַת, וְהָעֵקֶר שֶׁצָּרִיךְ לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר גּוּפוֹ, וַיִּלְךְ אֲצֵל צְדִיקֵי אָמֶת,
וְיִוְרוּ לוֹ דְרָכֵי הָאֱמֶת; אִזּוֹ יִסְתַּלְקוּ מֵעֲלָיו בְּתַכְלִית.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ב)

ט. גַּם עֲצָבוֹת מִזִּיק מְאֹד לָזֶה, וְנוֹתֵן כַּח לְאִלוֹ הַבְּלָבוּלִים שֶׁיִּתְגַּבְּרוּ בְּיוֹתֵר
חֵס וְשְׁלוֹם. עַל כֵּן צָרִיךְ לְבָלִי לְהַתְּעַצֵּב מִזֶּה שֵׁישׁ לוֹ בְּלָבוּלִים אִלוֹ, וְאֵל
יִתְיַרֵא וְיִפְחַד מֵהֶם כָּלֵל, רַק יִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהֶם, וְאֵל יִסְתַּכֵּל עֲלֵיהֶם כָּלֵל
כַּנְּל, וְיִשְׁמַח אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל דְרָכֵי הָעֲצוֹת הַמְּבֹאָרִים בְּמִקוּמָם; וְעַל-יְדֵי-
זֶה מִמִּילָא יִסְתַּלְקוּ. רַק לֹא יַעֲמִיד הַדְּבָר לְנִסְיוֹן, לְהַסְתַּכֵּל בְּכָל פַּעַם
לְאַחֲרָיו אִם כָּבֵר נִסְתַּלְקוּ, רַק יִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהֶם לְגַמְרֵי כַּנְּל, וְהִבֵּן.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ב)

י. מחשבות טהורות הם בְּחִינַת חיות טהורות, ומחשבות רעות הם בְּחִינַת חיות טמאות. והמְלַחֵמָה שִׁישׁ לְאָדָם בְּמַחוּ בֵּין הַמַּחְשָׁבוֹת, היא מְלַחֵמָה מִמַּשׁ בֵּין הַחַיּוֹת טְהוֹרוֹת לְטַמְאוֹת, וּמְנִיחִים בְּכֹנֶנָה מְלַמְעֵלָה שֶׁיִּנְצְחוּ זֶה עִם־זֶה, כִּי יֵשׁ לְהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא תַעֲנוּג גָּדוֹל כְּשֶׁהֵם מְנַצְּחִים זֶה עִם־זֶה וְהָאָדָם מִתְגַּבֵּר עַל הַחַיּוֹת טַמְאוֹת וּמְנַצֵּחַ אוֹתָם. (ליקוטי מוהר"ן סימן רל"ג)

יא. הַפֶּלֶל, שְׂאֵי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֶפֶן שֶׁיְהִיּוּ שְׁנֵי מַחְשָׁבוֹת בְּיַחַד בְּפַעַם אַחַת. עַל־כֵּן בְּקַל יְכוּלִין לְגַרֵשׁ הַמַּחְשָׁבוֹת רְעוֹת רַק בְּשֵׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה, דְּהֵינּוּ שְׂלֵא לְחַשֵּׁב אוֹתָהּ הַמַּחְשָׁבָה, רַק לְחַשֵּׁב אֵיזָה מַחְשָׁבָה אַחֶרֶת בְּתוֹרָה וְעַבּוּדָה אוֹ אֶפְלוּ מִשְׂא־וּמְתָן וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה, שֶׁיִּמְשִׁיךְ מַחְשַׁבְתּוֹ לְאֵיזָה מַחְשָׁבָה אַחֶרֶת, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִפְטוּר מִמִּילָא הַהֲרַהוּרִים וְהַמַּחְשָׁבָה רְעָה שְׂבָאִין עָלָיו, כִּי אֵי אֶפְשָׁר שֶׁיְהִיּוּ שְׁנֵי מַחְשָׁבוֹת בְּיַחַד בְּשׁוּם אֶפֶן. וְכִבְרַ מְבֹאֵר שְׂאִין צְרִיכִין לְנַעֲנַע רֵאשׁוּ הִנָּה וְהִנָּה כְּדֵי לְגַרֵשׁ הַמַּחְשָׁבוֹת רְעוֹת, כִּי אֵין זֶה מוֹעִיל כְּלָל, רַק יַחֲשֵׁב מַחְשָׁבָה אַחֶרֶת כַּנִּ"ל, וְאֵל יִסְתַּפֵּל לְאַחֲרָיו כְּלָל וְכַנִּ"ל. (ליקוטי מוהר"ן סימן רל"ג)

יב. הַמַּחְשָׁבָה גְּבִהָה מְאֹד. וּמִי שֶׁרוֹצֶה לְחַשֵּׁב מַחְשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת, וְלַעֲלוֹת לְעוֹלָם הַמַּחְשָׁבָה, אֲזִי הוּא צָרִיךְ לְשַׁתֵּק לְגַמְרִי, כִּי אֶפְלוּ אִם יִדְבַר אֶז דְּבוּר הֶגּוֹן - הוּא מִפְסִיד הַמַּחְשָׁבָה. אִךְ אֶפְלוּ אִם יִשְׁתַּק לְגַמְרִי, עַדִּין יֵשׁ בְּלִבּוֹלִים הִרְבֵּה שְׂמֵבִלְבָּלִין הַמַּחְשָׁבָה, וְעַל זֶה צְרִיכִין טְהַרֵת הַמַּחְשָׁבָה; וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי סְפוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים (עֵינן 'צַדִּיק' אוֹת פ"ט).

יג. הַהֲרַהוּרֵי נְאוּף הֵם אֲבִי אַבוֹת הַטְּמָאָה, בְּחִינַת טְמָאת מַת, וְצַדִּיקָה מְצַלֶת מֵהֶם; וְאֶף־עַל־פִּי־כֵן אֶסוּר לְסַמֵּךְ עַל־זֶה וּלְהַרְבּוֹת שִׁיחָה עִם הַנְּשִׁים חֵס וְשָׁלוֹם, רַק מֵה שְׂמֵכְרַח לְדַבֵּר עִמָּהֶם אֵינוּ מְזִיק לוֹ עַל־יְדֵי זְכוּת וְכֹחַ הַצַּדִּיקָה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן רמ"ב)

יד. יש הרהורים שנמשכין מקלפה כזאת, שקשה מאד להנצל מהם; ואף אם יעצים יניו, אף-על-פי-כן, בכל צד שיפנה - תזדמן לו. וצדקה מצלת מהם.
(ליקוטי מוהר"ן סימן רמ"ב)

טו. צריך להעלות מהחתיים בשרו' לבחינת חותם דקדושה, שהיא בחינת תפלין, התנוצצות המחין. הינו כשמתגברים עליו הרהורים ביותר לא יפל מזה כלל, ולא יתעצב, רק אז דיקא יתגבר ויתחזק לברח מהם, ולהמשיך מחשבתו אל הקדושה - ואז נעשה מזה דיקא תקון גדול ונפלא, בחינת תפלין פנ"ל (ועי' 'ברית' אות נ"ז). (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ה' ז')

טז. המחשבה ביד האדם להטותה כרצונו למקום שהוא רוצה, וכמבאר לעיל שאי אפשר שיהיו שני מחשבות ביחד כלל. ואפלו אם לפעמים הולכת מחשבתו ופורחת ומשוטטת בדברים אחרים וזרים - הוא ביד האדם לחזור ולהטותה בעל-כרחא אל הדרך הישר, לחשב מה שראוי. והוא ממש כמו סוס שפונה מן הדרך וסר לדרך אחרת, שתופסין אותו ברסנו ומחזירין אותו בעל-כרחו אל הדרך הישר; כמו כן במחשבה ממש, שתכף כשרואה שהיא תועה מן הדרך - צריך לתפסה בעל-כרחא להשיבה אל הדרך הראוי.
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן נ')

יז. גדל יקרת המחשבה אין לשער, כי המחשבה יקרה מאד, הינו מחשבות טובות בתורה ועבודה, ונעשה ממנה דברים שלמים ממש שיש להם קיום כל הימים, שיתקיימו העולמות ולעולמי עד. וחקמה יקרה יותר, ועי' בפנים. ומזה תוכל להבין ממילא ההפך חס ושלום, גדל הפגם של מחשבות רעות רחמנא לצלן.
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן נ"א)

יח. כשתהיה בבחינת 'מה', ותמשיך לך אלקות, שתקשר תמיד במחשבתך אלקותו ותברך, על-ידי-זה יתבטלו כל המלחמות וכל הרצונות נגד רצונך. וזה פרוש: "מחשבה - חשב מה" שתמשיך 'מה' (הינו שם הוי"ה

(במלוי ההיין) - בגימטריא מ"ה) בתוך מחשבתך, שתקשר אלקותו
במחשבתך תמיד.
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן פ"ב)

יט. צריכין לשמר את עצמו מאד מהרהור. כי הרהור מזיק ופוגם מאד מאד,
מה שאי אפשר לצייר בדעת האדם כלל עצם פגם הרהור, השם יתברך
יצילנו.
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן קי"ד)

כ. צריך לשמר את המחשבה מאד, כי ממחשבה יכול להיות נעשה דבר
חיות ממש.
(שיחות הר"ן סימן מ"ו)

כא. המחשבה היא גבהה מאד מאד, למעלה מכל הדברים הגבהים וחשובים
אצל האדם כגון ראייה ושמיעה וכו', והמחשבה גבהה מכלם, ויכולה
להשיג ולהגיע למעלה למעלה; על-כן צריכין לשמרה מאד.
(שיחות הר"ן סימן מ"ו)

כב. יש דבר שפורח במחשבה (הינו דבר-השגה או חדוש תורה) כמו זריחה,
ואחר-כך פורח מהמחשבה. וצריך שיהיה לזה ברירה ואיש חיל, שיוכל
לרדף ולרוץ אחריה ולהשיגה.
(שיחות הר"ן סימן נ"ח)

מחלוקות ומריבה

א. צריך לזהר מאד שלא יבלבל אותו המחלוקות שבין הצדיקים, רק יאמין בכלם. כי כל הבלבולים שבאים בדעתו על הצדיקים מחמת המחלוקות שביניהם, ושאר קשיות שקשה לו עליהם, הכל בא עליו מחמת שפגם בטפי מחו, שמחמת זה רוצים לגרשו מן החיים האמתיים והנצחיים שהם הצדיקי אמת והנלוים אליהם. וצריך לחוס על עצמו, ולקח לעצמו תוכחה ומוסר מזה בעצמו שנופלים בלבם קשיות על צדיקי אמת; ועל ידי זה דיקא ישוב אל האמת (ועין באות 'צדיק' סימן ח').

(ליקוטי מוהר"ן סימן ה' אות ד')

ב. צריך להשתדל תמיד אחר כל זכות ודבר טוב שאפשר למצא בישראל, ולדון את כל אדם לכף זכות, אפלו החולקים עליו והמבזין אותו, ואזי יהיה נצול תמיד ממחלקת; ועל ידי זה עושה פתח יקר להשם יתברך בכמה מיני אבנים טובות.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ו' אות ז' בסוף)

ג. כשיש עליו מחלוקות ומריבה, והוא שותק ואינו משגיח על המחלוקות והבזיונות שמבזין אותו, ושומע חרפתו ואינו משיב - זה עקר תשובתו ותקונו על כל העוונות; והוא חכם באמת, וזוכה לכבוד אלקי ולחלק טוב לעולם הבא, ויזכה להפלל בבחינת 'אדם היושב על הכסא' שמשם יוצא המשפט על כל באי עולם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ו' אות ו')

ד. אסור להתגרות ברשעים וחולקים - כי אם מי שהוא צדיק גמור, דהיינו שפבר גרש ובטל לגמרי כל הרע של כל הארבע יסודות, שהם כלל המדות, עד שבטוח שלא יארע לו שום מכשול עברה; וצדיק כזה והנלוים בו - הם דיקא יכולים להתגרות ברשעים. אבל כל מי שלא בטל הרע לגמרי, והרע עדין בכח, אף שאין בו שום עברה - אין זה צדיק

גמור, ואסור לו להתגרות ברשעים, כי יוכל להזיק לו חס ושלום אריכת הרוח שלהם שמקבלין מהסטרא-אחרא, שהוא גדול בשעתו ורומנא לצלן. אבל הצדיק הגמור הנ"ל יכול להוריד את עצמו לתוך הצנור שדרך שם מקבלין הרשעים הרוח-חיים שלהם ולשברו ולהכניעו, ולהשפיל הרשעים עדי-ארץ.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ח' אות ה')

ה. על-ידי שנוהרין במצות ציצית יכולין לעמוד כנגד החולקים ולהשפילם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ח' אות ח')

ו. הרשעים והחולקים על הצדיקים הם בחייהם קרויים מתים, כי אין להם רוח חיים דקדושה, שנמשך רק על-ידי צדיקי אמת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ח' אות ח')

ז. מה שעל-פי רב הלומדים חולקים על הצדיקים, זהו מחמת שלומדים תורה שבעל-פה, דהינו גמרא ופוסקים וכו' - בגאות גדול, ואזי נעשה להם מתורה שבעל-פה פה לדבר על הצדיקים עתק בגאווה וכוז. אבל הצדיקי אמת מעלין ומתקנים כל דבוריהם הרעים, וחוזרים ועושים מהם הלכות, ומעלין שעשועים גדולים להשם יתברך על-ידי-זה דיקא.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ב אות א' ד')

ח. כשסובלים יסורים מחולקים ורשעים המונעים מהקדושה, ואין להם פח לדחות אותם ולהכניעם אלא בדיניהם, היא מצוה גדולה לילך למשפטיהם ולהשתדל בכל הכחות להשפילם במשפטיהם דיקא, וגם להוציא הוצאות ממון על-זה, ועל-ידי-זה מעלה משפט דקדושה מהקלפות והסטרא-אחרא. ולפעמים השם יתברך מסבב כל המחלוקות בשביל זה, שהחולקים יעמדו על הכשרים, אנשי אמת, ואין פח ביד הכשרים לעמוד כנגדם כי אם על-ידי משפטיהם - כדי שעל-ידי-זה יעלה המשפט דקדושה מהקלפות כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ' אות ט')

ט. מוכיחי הדור, שהולכים ומוכיחים הדור כדי להחזירם למוטב, הם

ממתיקין הדינים, ומרבים שלום בעולם, והם עושים שלום בין ישראל לאביהם שבשמים. אבל כשחם ושלום הרע של הדור גובר עד שמקלקל את התוכחה והמוסר, על-ידי-זה נתקלקל שלום העולם, ועל-ידי-זה נעשה גרוש ומחלוקות בעולם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ב אות א')

י. כשחולקים על צדיקי אמת ואנשיהם, והקדוש-ברוך-הוא רוצה לגרש אויביהם מפניהם - הוא מפיל את אויביהם לתאות ממון, שהוא שמד, עבודה-זרה, אנפין חשוכין, עצבות ומרה-שחרה, מיתה; פי אין נפילה גדולה מזו, פי תאות הממון ממררת ימי חייהם ומכלה אותם. והכלל כשיש מחלוקות: כל מי שהוא שומר הברית יותר מחברו - הוא יכול להפיל את חברו ממדרגתו; והנפילה היא שנופל לתאות ממון כנ"ל. על-כן צריך האדם לזהר ביותר כשיש עליו מחלוקות, שלא יפל לתאות ממון.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ג אות ג' ה' בסוף)

יא. המתנגדים והמבזים והמחרפים יראי ה', זה מחמת שמקבלים תורה מתלמידי-חקמים שאינם פשרים שהם נקראין שדין יהודאין, שהם מקבלים תורה נפולה שאין לה פח להדריך את האדם בדרך הטוב באמת. ואין משיגים שום תועלת על-ידי תלמידי-חקמים כאלו, אדרבא, נופלים על-ידיהם לכפירות והתנגדות.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ח אות א')

יב. על-ידי הכנסת אורחים תלמידי-חקמים אמתים זוכין לאמונה, ועל-ידי-זה מתגבר על המתנגדים הנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ח אות ב' ג')

יג. בני אדם שהם דנים את כל אדם לכף-חוב, וחוקרים תמיד על חובות בני אדם - הם מתקף הסטרא-אחרא, מבחינת קץ כל בשר, שהוא חוקר תמיד לעשות קץ וכליון חס ושלום ולעורר דין ולהלשין ולקטרג. ועקר כחם נמשכים מפגם הדבור; ועקר הכנעתם ובטולם הוא על-ידי תקון הדבור (ועיין 'דבור' אות ו' ז').

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ח אות ב')

יד. על-ידי מחיאת כפיים בתפלה נתבטל המחלוקות, ונתבטל הרג ואבדן מן העולם, וזוכין לשלום. (ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ד)

טו. מי שיש לו דעת מתרחק מן המחלוקות ביותר; כי עקר המחלוקות והפצע הוא מחסרון הדעת, וכל מה שהדעת מתרבה ביותר - מתבטל המחלוקת ביותר. על-כן על-ידי עסק התורה - שהוא הדעת - מתבטל המחלוקת, ונתרבה השלום. (ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ו אות ג' ו')

טז. וכן על-ידי טבילת מקוה נמשך דעת, ומבטל המחלוקות.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ו אות ז')

יז. על-ידי הפצע נתעוררים מקטרגים ושונאים על האדם, וחולקים עליו. והתקון לזה הוא תענית, או ענג שבת. (ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ז אות ו')

יח. עקר המחלוקת בא על-ידי פגם אמונת חכמים. על-כן כשיש עליו מחלוקת, שחולקין ומקשין ושואלין עליו קשיות, צריך להתבונן בהמחלוקת, ולשוב על-ידי-זה על פגם אמונת חכמים; ועל-ידי-זה יתקן אמונת חכמים (עיין 'צדיק' אות נ"ה).

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"א אות ה')

יט. יש כמה ספרים עכשו, וגם עתידין עוד להיות ספרים, וכלם צריכים להעולם, ואסור לחלק ולהלעיג על שום ספר שהולך על-פי תורתנו הקדושה, וכל מי שמלעיג עליהם - נדון בצואה רותחת; מלבד אם הולך על-פי חקירות של חכמות שלהם, שאסור להסתכל בהם כלל כמבאר במקום אחר (עיין 'תלמוד תורה' אות מ"ו). (ליקוטי מוהר"ן סימן ס"א אות א' ה')

כ. יש צדיקי אמת, שאמונתם שלמה בודאי, ואף-על-פי-כן יש עליהם מחלוקות; הוא בבחינת "והוא חטא רבים נשא", שסובל צער המחלוקת בשביל פגם אמונת חכמים של העולם, ועל-ידי המחלוקת שיש עליו - הוא מתקן פגם אמונת חכמים אצל ההמונים. (ליקוטי מוהר"ן סימן ס"א אות ה')

כא. ויש שיש עליהם מחלוקות מחמת שאין להם אמונה בעצמן, ואינם מאמינים בהחדושי תורה שלהם שמחדשין שיש להשם יתברך שעשועים גדולים מהם, ועל-ידי-זה מתרשלין בהחדושין שלהם, ועל-כן בא עליהם מחלוקות, כדי שישוּבו בתשובה על-זה; כי זה שאין מאמין בהחדושין של עצמו הוא גם-כן בחינת פגם אמונת חכמים. ועל-ידי המחלוקת שב בתשובה על-זה, וחוזר ומזרו בחדושי, ונעשה מהם ספר, ונתרבין ספרים קדושים של התורה הקדושה, ועל-ידי-זה נתבטל המחלוקת, ונמתקין כל הדינים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"א אות ה')

כב. מה שיש מחלוקת בין הצדיקים האמתיים זה נמשך מבחינת חלל הפנוי, עין בפנים, ואי אפשר להבין זאת בשכל. ועל-כן אסור להרהר על זה המחלוקת, רק להאמין כי אלו ואלו דברי אלקים חיים - רק שאי אפשר לנו להבין זאת, ואנו צריכין להתחזק רק באמונה לבד.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ד אות ד')

כג. על-ידי הפרוד שיש בין השנאים, על-ידי-זה יש להם קיום ביותר; אבל כשהשנאים מתחברים יחד - אזי יונקים מהרה המותרות שבמח שמשם חיותם, ונופלים מהרה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ז אות ו')

כד. מדת הנצחון והמחלוקות ומלחמה נמשך מהדמים שעדין לא עבד בהם את השם יתברך. כי צריך כל אדם להשתדל שיעבד את השם יתברך בכל הטפי דמים שנמצאים בו, דהינו שידבר הרבה בתורה ותפלה עד שיהיו נעשים מכל הדמים דבורים של תורה ותפלה, ואז יזכה לשלום, ויבטל כל מדת הנצחון ומחלוקות.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ה)

כה. על-ידי ששומע חרפתו ואינו משיב, ועושה זאת מאהבה, לא בשביל להכעיס את חברו יותר על-ידי השתיקה, על-ידי-זה דוחה כל הקלפות הטמאות, שלא יתאחזו בקדושה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן פ"ב)

כו. צריך לדון את כל אדם לכף-זכות, אפלו את אלו החולקים עליו - צריך

לחקור למצא זכות בהם במה שחולקים עליו; ועל-ידי-זה יוכל לבטל המחלוקות לגמרי, או שיהיה מפלה להחולקים. (ליקוטי מוהר"ן סימן קל"ו)

כז. מי שאוחז תאותו ממחלוקות זוכה שיאמרו דבר הלכה משמו, ואזי הוא דר בשני עולמות, וכאלו לא מת. (ליקוטי מוהר"ן סימן קמ"ה)

כח. על-ידי מחלוקות קשה להתפלל ולדבר דבורים דקדושה. על-כן קדם התפלה צריכין לקבל עליו מצות עשה של "ואהבת לרעך כמוך", כדי להמשיך אהבה ושלום; כי עקר הדבור - משלום. (ליקוטי מוהר"ן סימן רל"ט)

כט. על-ידי מחלוקות נופלים מחשבות של כפירות על אנשים כשרים וכו' (עין 'אמת ואמונה' אות ל"ז ל"ח). (ליקוטי מוהר"ן סימן רנ"א)

ל. כשיש מחלוקות על האדם יכולין להפילו ממדרגתו חס ושלום. וצריך להתחזק מאד, ולהתפלל ולהתחנן הרבה לפני השם יתברך שלא יטעה מן הדרך חס ושלום על-ידי המחלוקות. (ליקוטי מוהר"ן סימן רנ"ח)

לא. כשיש מחלוקות על האדם, אין לאדם לעמד עצמו כנגד השנאים לומר: כמו שעושה לי - כן אעשה לו כנגדו; כי זה גורם שהשנא יבוא למקשו, לראות בו חס ושלום מה שהוא רוצה לראות בו. רק אדרבא, ראוי לדון אותם לכף-זכות ולעשות להם כל הטובות; ועל-ידי-זה מפר מחשבת השנא, ואזי אדרבא, תשוב מחשבתו הרעה על ראשו.

(ליקוטי מוהר"ן סימן רע"ז)

לב. וכל זה כשהחולקים הם רשעים. אבל כשהחולקים עליו צדיקים - בודאי פונתם היא רק לטובה, שמרימין ומנשאין אותו על-ידי-זה, וממתיקין דינים מעליו על-ידי-זה שחולקין עליו. וזה צריך האדם לדעת כשיש עליו מחלוקות של צדיקים, שהוא רק לטובה, וצריך לבקש מהשם יתברך שלא יטעה עצמו בזה לומר שהוא מחלוקת גמורה חס ושלום, כדי שלא יתגבר מחלקת גמורה דסטרא-אחרא חס ושלום על-ידי-זה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן רע"ז)

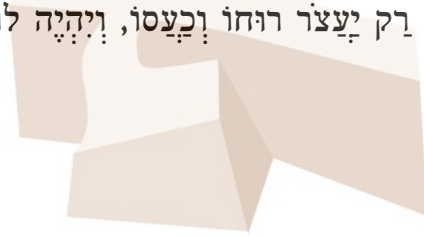
לג. על-ידי מחלוקות בא עניות, ואין זוכין לרפואה. אבל על-ידי שלום בא רפואה ופרנסה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן רע"ז)

לד. כשיש מלחמות ושפיכות דמים בעולם, על-ידי-זה בא עצירת גשמים חס ושלום, ונעשה יקרות חס ושלום.
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ס')

לה. על-ידי שפוגמין בכבודו יתברך, על-ידי-זה בא מחלוקות (עין 'ארץ-ישאל' אות י"ח ו'כבוד' אות ל"ב).
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ע"א)

לו. כל העולם מלא מחלוקות, הן בין אמות העולם, וכן בכל עיר ועיר, וכן בכל בית ובית, בין השכנים, ובין כל אחד עם אשתו ובני ביתו ומשורתיו ובניו וכיוצא בזה; ואין מי שישים אל לבו התכלית, שבכל יום האדם מת, כי היום שעבר - לא יהיה עוד, ובכל יום הוא מתקרב למיתה, ואין יש לו פנאי לבלות זמן על מחלוקת. על-כן מי שהוא בר-דעת צריך לשים לב לזה, וימשיך על עצמו אריכות אפים, ולא יאבד ימיו על-ידי מחלוקת קטנה או גדולה, רק יעצר רוחו וכעסו, ויהיה לו שלום עם הכל.

(שיחות הר"ן סימן ע"ז)

מניעות

א. כל המניעות שיש לאדם, כלם הם רק בשביל החשק, כדי שיהיה לו חשק יותר להדבר שבקדשה שצריך לעשות; כי כן דרך האדם, שכל מה שמונעים אותו יותר מאיזה דבר - הוא חושק ביותר לעשותו. ועל-כן כשאיש הישראלי צריך לעשות דבר הצריך לו ליהדותו, ובפרט כשצריך לעשות דבר שכל יהדותו תלוי בו, דהינו לנסע לצדיק האמת, אזי נותנין לו מלמעלה חשק; והחשק שנותנין לו הוא על-ידי המניעה שמזמינים לו, כי על-ידי המניעה מתגבר החשק כנ"ל. על-כן ידע האדם, שאין שום מניעה בעולם שלא יוכל לשברה אם ירצה, כי המניעה היא רק בשביל החשק, וכשהיה לו חשק ורצון חזק וכסופין גדולים כראוי לזה העסק דקדשה שצריך לעשות - בודאי יזכה לגמרו ולהוציאו מכח אל הפעל; כי המניעות הם רק בשביל התגברות החשק, כדי שעל-ידי-זוה דיקא יזכה לגמרו כנ"ל. (ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ו אות ד')

ב. ודע, שכל מה שהנחשק גדול ביותר - מזמינים לו מניעות גדולות ביותר, כדי שיתגבר החשק ביותר, כי החשק הוא כפי המניעה. ועל-כן ראוי לאדם להבין כשיש לו מניעות גדולות מאד מאד להתקרב להצדיק, ועומדים ומשתטחים לפניו מאד מכל הצדדים למנעו - מזה בעצמו ידע ויבין עצם מעלות הנחשק, שמחמת זה המניעות גדולות כל-כך. כי על כל הדברים שבקדשה יש מניעות רבות, ובפרט כשרוצה לנסע לצדיקים אמתיים שבזה תלוי הכל, אזי בודאי מתגברים המניעות ביותר; אבל יש בחינת נקדת האמת בין הצדיקים, שכשרוצים להתקרב אליו, שבזה תלוי הכל - אזי מתפשטים ומשתטחים המניעות מאד מאד מכל הצדדים, ומזה בעצמו יכול להבין מעלת הנחשק כנ"ל. ועל-כן צריך להתגבר שיהיה לו רצון וחשק חזק מאד, כפי מעלות הנחשק הזה, ועל-ידי-זוה

יִזְכָּה לְשַׁבֵּר הַמְּנִיעוֹת וְלַהֲגִיעַ אֵלָיו. כִּי זֶה כָּלֵל, שְׂאִין שׁוּם מְנִיעָה בְּעוֹלָם
שֶׁלֹּא יוּכַל הָאָדָם לְשַׁבְּרָהּ, רַק צָרִיךְ שִׁיְהִיָּה הַחֶשֶׁק וְהַרְצוֹן חֲזָק מְאֹד, כְּפִי
מַעֲלַת הַנְּחֻשָׁק וְכַנ"ל.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ו אות ד')

ג. גם אין ראוי להאדם לפטור את עצמו ולמצא לעצמו תרוץ לומר: מאחר
שהוא חפץ וחושק לעשות העסק דקדושה, רק שיש לו מניעה ואנס -
על-כן יהיה נחשב לו כאלו עשאה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה:
"חשב לעשות וכו'"; כי כל זה נאמר רק למי שרוצה לצאת בזה, אזי
יוצא בזה, כי מה לו לעשות, כי הלא יש לו אנס, אבל מי שאינו רוצה
לצאת, רק שהוא רוצה המצוה או הדבר שבקדושה בעצמו - אם בן מה
מועיל לו מה שמקלין לו שנחשב כאלו עשאה, כי אינו מקרר דעתו כלל
עם ה'כאלו', כי הוא חפץ ותאב ומתגעגע מאד לעשות המצוה בעצמה,
ולא לצאת עם ה'כאלו'; כי באמת ראוי לאיש הישראלי שיגמור חפצו
ורצונו בכל דבר שבקדושה, ולהוציאו מכח אל הפעל בשלמות. ומי שיש
לו חשק בזה, בודאי יזכה לגמור ולהוציאו מכח אל הפעל, וישבר ויבטל
כל המניעות והאונסים; כי כלם לא באו רק בשביל החשק כנ"ל,
וכשיהיה לו חשק חזק כפי מעלות הנחשק כנ"ל - בודאי יזכה לגמור כל
מה שירצה לעשות בעולם, איזה דבר שבקדושה שיהיה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ו אות ד')

ד. מי שהוא הולך בגשמיות כל ימיו, ואחר-כך נתלהב ורוצה לילך בדרך
השם יתברך - אזי מדת הדין מקטרג עליו ואין מניח אותו לילך בדרך
השם יתברך, ומזמין לו מניעה. והכסיל, בשרואה המניעות - חוזר
לאחוריו; אבל מי שהוא בר-דעת - הוא מקרב את עצמו אז דיקא להשם
יתברך, כי הוא מסתכל ומוצא בהמניעה בעצמה הבורא יתברך, כי
באמת השם יתברך בעצמו נסתור בהמניעה הזאת.
(ליקוטי מוהר"ן סימן קט"ו)

ה. על-ידי היגיעות והטרחות ושבירת מניעות שיש להאדם בתחלת
ההתקרבות, כגון שיש לו מניעות מאביו וחותרו ואשתו, וכיוצא בהם

שְׂאָרֵי מְנִיעוֹת, וְהוּא צָרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ לְטָרַח וּלְהִתְחַזֵּק מְאֹד לְשִׁבְרָם, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא עוֹשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל בְּתוֹכָהּ קִדְשָׁה וְטָהָרָה אַחֲרֵי-כֵן; וְכֹל מִי שְׂיִישׁ לוֹ יְגִיעוֹת וְטָרָחוֹת יוֹתֵר בְּתַחֲלַת הַתְּקַרְבוֹתָיו - יֵשׁ לוֹ כְּלִי גָדוֹל בְּיוֹתֵר לְקַבֵּל בְּתוֹכָהּ קִדְשָׁה וְטָהָרָה. וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכָה לְיִרְאָה, וְלְהִמְשִׁיךְ כָּל הַהִשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת, וְזוֹכָה לְהִשְׁלִים שְׂמָא קְדִישָׁא, כִּי עֲקָר הַשְּׁלֵמוֹת - עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קפ"ה)

ו. כָּל הַרוּצָה לְכַנֵּס בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם בְּאַמֶּת, אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְכַנֵּס כִּי אִם עַל-יְדֵי שְׂיִיחַשׁב שְׂאִין בְּעוֹלָם כִּי אִם הוּא לְבָדוֹ יְחִידִי בְּעוֹלָם, וְלֹא יִסְתַּכַּל עַל שׁוּם אָדָם הַמוֹנְעוֹ, כְּגוֹן אָבִיו וְאִמּוֹ אוֹ חוֹתָנּוֹ וְאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו וְכִיּוֹצֵא בָהֶם, אוֹ הַמְּנִיעוֹת שְׂיִישׁ מִשְׂאָר בְּנֵי הָעוֹלָם הַמְּלַעֲיָגִים וּמְסִיתִים וּמוֹנְעִים מִן דְּרַךְ הָאֱמֶת. וְצָרִיךְ שְׂלֹא יַחּוּשׁ וְלֹא יִסְתַּכַּל עֲלֵיהֶם כָּלֵל, רַק יִהְיֶה בְּבַחֲיַנַת "אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם", כְּאֵלוֹ הוּא יְחִידִי בְּעוֹלָם.

(ליקוטי מוהר"ן השמטה בתחילת ח"ב)

ז. כָּל הַמְּנִיעוֹת שְׂיִישׁ לְאָדָם מִעִבּוּדַת הַשֵּׁם, אַף-עַל-פִּי שְׂנֵדָמָה לְהָאָדָם שֶׁהַמְּנִיעָה שְׂלוֹ גְדוּלָה מְאֹד וְאִי אֶפְשָׁר לְשִׁבְרָהּ - אֲבָל בְּאַמֶּת אֵינּוּ כֵן; כִּי אִין אָדָם שְׂיִהְיֶה לוֹ מְנִיעָה שְׂלֹא יוֹכֵל לְשִׁבְרָהּ אִם יִרְצֶה בְּאַמֶּת, כִּי אִין הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ שׁוֹלַח עַל שׁוּם אָדָם מְנִיעוֹת רַק כְּפִי כַחוֹ וְיִכְלָתוֹ, שְׂיִוִּכַל לְעַמֵּד בָּהֶם אִם יִרְצֶה לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם כְּרָאוּי. וְאִם יִסְתַּכַּל הֵיטֵב, יוֹכֵל לְהִבִּין שְׂגָם בְּהַמְּנִיעָה בְּעִצְמָהּ מְלַבֵּשׁ שֵׁם הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ (כְּמוֹ שְׂנֵתְבָאָר לְעִיל בְּאוֹת ד'). וְעַל-כֵּן בְּאַמֶּת אִין שׁוּם מְנִיעָה כָּלֵל, כִּי כָּל הַמְּנִיעוֹת הֵם רַק בְּאַחֲזִיזַת עֵינַיִם.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן מ"ו)

ח. הַמְּנִיעָה הַגְּדוּלָה שְׂבְכָל הַמְּנִיעוֹת הִיא מְנִיעוֹת הַמַּח, דְּהֵינּוּ כְּשִׁלְבוֹ חֵלֶק, וְאֵינּוּ מְשִׁים לְבוֹ וּמַחוֹ הֵיטֵב לְהִבִּין עַד הֵיכָן הַדְּבָר מַגִּיעַ. כְּגוֹן כְּשִׁרוּצָה לְנִסְעַ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְיֵשׁ לוֹ מְנִיעוֹת רַבוֹת, אִם מַחוֹ וְלְבוֹ חֲזָקִים בְּהָאֱמֶת, שְׂכָל חֵיוֹתוֹ וְהַשְּׂאָרְתוֹ לְנִצְחַת תְּלוּי בְּזֶה לוֹ וּלְדוֹרוֹתָיו וְכוּ' - בְּוַדָּאי לֹא יִמְנָעוּהוּ שׁוּם מוֹנֵעַ, וְאִין כָּל הַמְּנִיעוֹת נִחְשָׁבִים לְכֹלּוֹם כְּגוֹנֵד זֶה; רַק עֲקָר

המניעה הוא מניעת המח, מה שאין מחו חזק כל-כף. וכן אפלו כשזוכה לבוא להצדיק האמת, ועבר על כל המניעות שהיה לו מלבוא אליו, כשקשה לו איזה קשיא עליו ולבו חלק ממנו - זאת המניעה היא גדולה מהכל. וכן בתפלה, שבתחלה יש לו כמה מניעות על התפלה, ואחר-כך כשעובר עליהם ובא להתפלל, כשלבו עקם ונופלים לו קשיות על השם יתברך חס ושלום - זאת המניעה היא גדולה מכלם. והתקון לזה, כשקשה לו קשיא על השם יתברך או צדיקי אמת: לצעק אל השם בקול חזק ממצמקי הלב.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן מ"ו)

ט. העקר הוא לב חזק ואמיץ, ואז אין לו שום מניעה. בפרט המניעות בגשמיות, כגון מחמת קמון או שמונע אותו וכו' וכו' או אביו ואמו, מפל שכן שאר אנשים כשמונעים אותו על-ידי דבריהם ובליצנות שלהם מלהתקרב אל האמת, הכל בטל ומבטל למי שמתחזק ומאמץ את לבבו בהשם יתברך.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן מ"ו)

י. גם כשיש להאדם לב, אין שום מקום שימנעהו מעבודתו יתברך, ואין לו שום התנצלות לומר שבמקום פלוני אי אפשר לו לעסק בעבודת ה'; כי כשיש לו לב - כל המקומות של כל העולם הם שלו.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן נ"ו)

יא. בני אדם יש להם כח למנע ולהסית את האדם, לרחקו מעבודת השם יתברך ומצדיקי אמת - יותר מן היצר הרע. על-כן מי שרוצה באמת להתקרב אל האמת צריך שיהיה לו התחזקות גדול כנגד הליצנים והמסיתים והמונעים, ואל יתבייש מפני המלעיגים כלל (ועי' עצות).

(שיחות הר"ן סימן פ')

מקנה

א. טבילת מקנה מושיע מכל הצרות חס ושלום, ומטהר מכל הטמאות ומכל החטאים. כי מקנה ממשיך דעת וחסד עליון מאד.

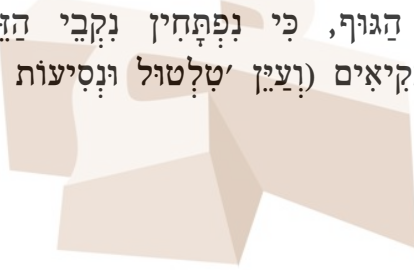
(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ו אות ז')

ב. על-ידי טבילת מקנה הפרנסה בנקל, ונתבטל המחלקת והכעס, וזוכה לשלום ולרחמנות ולדעת גדול, וזוכה לרפואה ולחיים ואריכות ימים, ולעורר בני אדם להשם יתברך.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ו אות ז')

ג. מקנה אינה מזקת כלל, והדוקטור שאומר שמקנה מזקת - אינו דוקטור כלל. כי כשאין המים קרים ביותר אזי אדרבא, טבילת המקנה טובה מאד לבריאות הגוף, כי נפתחין נקבי הזעה על-ידי-זה, כידוע להדוקטורים הבקיאים (ועין 'טלטול ונסיעות לדרךים' אות ח' מענין מקנה).

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן קכ"ג)

מועדי ה' מקראי קדש

ובו שבת וראש חודש וכל הימים טובים
 וכל סדר הזמנים של כל השנה.

מועדי ה' - שבת

א. רחיצת חמין בפערב שבת היא בחינת תקון הברית. וכן קריאת הפרשה
 שנים מקרא ואחד תרגום היא גם כן בחינת תקון הברית.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ט אות ה')

ב. על-ידי שמירת שבת זוכין לאמונה. וכל הצדקה שעושין, אין לה שלמות
 אור כי אם על-ידי שבת, שהיא בחינת אמונה, וכל הברכות וההשפעות
 הנמשכין על-ידי צדקה אין להם שלמות כי אם על-ידי שבת, שהיא
 בחינת אמונה, שהיא מקור הברכות, והיא בחינת שלמות כל הדברים
 שפעולם, שכלם הם חסרים ואין להם שלמות כי אם על-ידי שבת קדש,
 שהיא בחינת אמונה. וכן הדעת והתורה, כל שלמותם הוא רק על-ידי
 שבת ואמונה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"א אות ב')

ג. עקר קדשת שבת, שהיא בחינת אמונה, ממשיכין על-ידי שמירת הברית;
 על-כן נוסעים לצדיקים על שבת. כי עקר קדשת הצדיקים אמתיים הוא
 שמירת הברית בשלמות בכל הבחינות, על-כן נוסעים אליהם על שבת,
 כדי לקבל מהם קדשת שבת ואמונה, שהוא שלמות הכל כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"א אות ג')

ד. צריך כל אדם להמשיך קדשת שבת לקדש ימי החל. ולפי הקדשה
 שמקדש ימי החל - בן נדחה זהמת הנחש, קץ כל-בשר, רוח סערה;
 ועל-ידי זה עולה הדבור.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ח אות ז')

ה. על-ידי נדר, דהינו שידר איזהו נדר ויקים מיד, על-ידי-זה זוכה לענג שבת שהוא בחינת אכילה בקדשה. והזוכה לבחינת ענג שבת אז אין צריך לצום, כי פועל באכילתו מה שפועל על-ידי הצום, הינו להכניע הכעס ולהחזיר לעצמו חכמתו, שהיא צלם אלקים המאיר בפניו, ועל-ידי-זה אויביו נופלים לפניו.
(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ז אות ב' ד' ה' ו')

ו. אכילת שבת יקרה וקדושה מאד. פי אכילת שבת נעשה קדשה ואלקות גמור, בלא תערובות סיגים כלל, ואין חלק להסטרוא-אחרא מאכילת שבת כלל וכלל, פי אכילת שבת קדש הוא כלו אלקות, כלו קדש. ועל-ידי אכילת שבת נכנע ונתבטל הכעס כנ"ל, וכל שולטני רוגזין כלהו ערקין ואתעברו, ואז כלא אהבה ושלום.
(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ז אות ה' ו')

ז. גם צריכין להרבות בצדקה, ואז יזכה גם לשלום רב, הינו שיזכה לשלום שיש לו פה על-ידי ענג אכילת שבת עם הצדקה. הינו פי לפעמים יש שלום שאין לו פה, הינו שיש שלום בין בני אדם - אבל אין יכולין לדבר זה עם-זה; אבל על-ידי אכילת שבת עם הצדקה זוכין לשלום שיש לו פה, הינו שהשלום בשלמות, שמדברים זה עם-זה. פי הפה נשלם באור גדול בשעת אכילת שבת.
(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ז אות ז' ח')

ח. בשבת נמשך על-ידי הצדיק בחינת לחם משנה, הינו משנה תורה. ועל-ידי-זה זוכין לחדש חדושין דאורייתא בשבת על-חד תרין, ושבת משפיע לכל העולמות, ומשלח הארותיו לכל המדרגות, ומרפא רפואות הנפש ורפואות הגוף.
(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ח אות ד' ה')

ט. על-ידי הארת שבת נתעורר העולם לתשובה מאהבה. ואז כל הפשרים שבדור נתרפאים מהיסורים שסבלו מקדם, ונעשים מכבדים בעיני הבריות, ונתיפים ונתכבדים בעיני כל, וכל אחד לפי פשרותו - בן מקבל לפי והדר, ונתגדל בן בעיני הבריות; ולפי הגדלה וכבוד שיש לו לפי

בשרותו כנ"ל - בן יכול לקבל התחדשות התורה שהשפיע צדיק הדור ביום השבת.
(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ח אות ז' ח' ט')

י. על-ידי שמקרב נפשות להשם יתברך, ועל-ידי התבודדות, שמתבודד ומשיח בינו לבין קונו ושופט ודן את עצמו על כל מה שעשה, על-ידי-זה זוכה לשמירת שבת, שהוא בטול הרע והקלפות.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ט אות א' ב' ג')

יא. שבת היא בחינת עולם הבא, בחינת אמת, ועל-ידי-זה נמשך מפלה לרשעים, ונתגלה גדלת הצדיקים והקשרים האמתיים, ועל-ידי-זה חוזרים ושבים הכל אל השם יתברך לקרא כלם בשם השם, ועל-ידי-זה נשלם הדבור דקדושה, ועל-ידי-זה התפלה בשלמות.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ו אות ג')

יב. על-ידי קדשת שבת זוכין לענוה באמת, דהינו לראות שפלותו, ולהכיר חשיבות ישראל, ולמסור נפשו בעדם - כמו משה רבנו עליו השלום.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ט)

יג. בשבת נמשך על כל אחד דעת. ועל-ידי-זה מתגבר בו מדת הרחמנות, לרחם על הבריות; כי הרחמים תלוי בדעת. ועל-ידי שיש לו רחמנות - מרחמין עליו מן השמים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קי"ט)

יד. אכילת שבת אינה בשביל שביעה כלל, רק בגין דיתברכון מגה כל שתא יומין.

(ליקוטי מוהר"ן סימן רע"ו)

טו. עקר כבוד שבת היא האכילה. פי אכילת שבת יקרה מאד, פי הוא כלו אלקות, כלו קדש, ועל-כן מצוה גדולה להרבות באכילת שבת; והוא תקון לחלול שבת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן רע"ז)

טז. כל המצוות שעושין בימי החל, אין להם כח לילך לפני השם יתברך - כי אם בשבת, אז עולין והולכין לפני השם יתברך, והשם יתברך

משתעשע בהם - אף אם נעשים על-ידי קטן שבקטנים, ובלי כוונה ושלמות הראוי להמצנה; והם עושין דרך כבושה ורחקה להתקרב להשם יתברך. וכל זה נעשה על-ידי אכילת שבת, שהוא עקר כבוד שבת כנ"ל.
(ליקוטי מוהר"ן סימן רע"ז)

יז. שבת היא בחינת בן, בחינת: "נח - נחא דעלאין ותפאין", שהוא מנחם ומשמח הכל מן העצבות, ואז נתרוממין ונתעלין כל המצוות של ששת ימי החל מן העצבות, ונמשך עליהם שמחה. ועל-ידי הלל והודאה להשם יתברך, ועל-ידי למוד הלכות - זוכין להמשיך הקדשה והשמחה של שבת לששת ימי החל, שנוזקה גם בימי החל לשמחה של שבת, לשמח בו יתברך ולעשות כל המצוות בשמחה גם בימי החל. ועל-ידי זה נתגלה אחדות הפשוט מתוך פעולות משתנות, שיודעין שכל הפעולות משתנות נמשכין מאחד הפשוט יתברך שמו; שזאת הבחינה יקרה מאד למעלה בכל העולמות, אפלו אצלו יתברך.
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ב' אות ד' ה' ו')

יח. על-ידי השמחה של שבת זוכה לחרות, ואז הדעת בשלמות ואינו מבולבל. ועל-ידי-זה זוכה ליראה עם דעת, בלי כסילות, ומעלה כל היראות הנפולות, שלא יהיה מתירא משום דבר, לא מאיזה שר ואדון וכיוצא, רק מהשם יתברך לבדו.
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן י"ז)

יט. וצריך לזהר מאד מאד להיות אף שמח וטוב לב בשבת. פי מעלות וקדשת שבת גדולה ויקרה מאד, כמבאר בכל הספרים ובפרט בראשית חכמה בשער הקדשה בתחלתו, וראוי ללמד שם ולשים לבו היטב על כל הדברים הנאמרים שם בעצם מעלת קדשת שבת, כדי שיתלהב לבו לקבל שבת בשמחה גדולה ונצומה. כי עקר מצוות כבוד שבת-קדש היא השמחה, להיות שמח מאד בשבת-קדש ולבלי להראות חס ושלום שום עצבות ודאגה כלל בשבת, ולהרבות בתענוגי שבת בכל מיני תענוג, הן אכילה ושתייה, הן מלבושים כפי מה שיוכל; כי אכילת שבת הוא כלו

קִדְשׁ, כָּלוּ רוּחָנִיּוֹת, כָּלוּ אֱלֻקוֹת, וְעוֹלָה לְמָקוֹם אַחַר לְגַמְרֵי מִן אֲכִילַת חֵל. אֲשֶׁרֵי הַמְשַׁתְּדֵל לְשִׂמְחַ בְּשַׁבַּת, כִּי עָקַר כְּבוֹד שַׁבַּת הוּא הַשְּׂמִיחָה כַּנִּל.
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן י"ז)

כ. קִדְשׁת שַׁבַּת הִיא תְּכֵלִית הַיְדִיעָה, הַיְנוּ "תְּכֵלִית הַיְדִיעָה - שְׁלֵא נִדְעָ" (עֵינַן 'בְּרִית' אוֹת ס"ו).
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן פ"ג)

כא. שַׁבַּת הוּא שְׂמָא דְקִדְשָׁא-בְּרִיךְ-הוּא, וְהִיא בְּחִינַת אוֹר הָעֵינַיִם הַמְאִירִין לְבֵית הַמְּקֻדָּשׁ וְלְכָל הָעוֹלָם כָּלוּ. עַל-כֵּן עַל-יְדֵי שְׂמִירַת שַׁבַּת זוֹכָה שְׂיִפְתָּחוּ עֵינָיו, וְיִסְתַּכַּל עַל עֲצָמוֹ אִיךָ הוּא אוֹחֵז בְּכָל הַמְּדוּת, וְלָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה עַל כָּל הַפְּגָמִים שֶׁפָּגַם בְּכָל הַמְּדוּת, וְלִהְיוֹת כְּגֹדֶלֶת הַבּוֹרָא יְתַבָּרַךְ, וְלִהְיוֹת כְּכֹל הָעוֹלָם; וְזוֹכָה לְהִתְקַרֵּב אֶל נִקְדַּת הָאֱמֶת, שֶׁהֵם הַצְּדִיקִים וְהַיְרָאִים וְהַכְּשָׁרִים הָאֱמֶתִיִּים, וְנִפְתָּח מִחוּ וְדַעְתּוֹ, וְנִחְשָׁב כְּאֵלוֹ עוֹסֵק בְּבִנְיַן בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ וְתַקּוּנוֹ. גַּם עַל-יְדֵי שַׁבַּת נִצּוֹלִין דִּירוֹת יִשְׂרָאֵל מִשְׂרָפוֹת רַחֲמָנָא לְצַלָּן.
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ס"ז)

מוֹעֲדֵי ה' - ראש חֲדָשׁ

א. שָׁרֵשׁ הַתְּשׁוּבָה הוּא מְרֹאֵשׁ חֲדָשׁ. עַל-כֵּן בְּרֹאשׁ חֲדָשׁ מְשַׁתְּלֶשֶׁת הַתְּשׁוּבָה בְּכָל הַנְּבִרָאִים, וּמַגִּיעַ לָהֶם הִרְהוּר תְּשׁוּבָה. וְאַפְלוּ רְשָׁעִים שֶׁבִּגְיָהֶנּוּ מְכַרְחִים לְאִיזָה חֲרָטָה בְּרֹאשׁ חֲדָשׁ, שֶׁשָּׂבִין וּמִתְחַרְטִין וּמוֹדִים וּמִתְבַּיְשִׁים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י' אות ט')

מועדי ה' - שלש רגלים

א. על-ידי השמחה בשלש רגלים זוכין לאור הפנים, ועל-ידי-זה מחיין את השכל דקדושה שעל-ידו באים להשגת אלקות. (ליקוטי מוהר"ן סימן ל' אות א' ה')

ב. עקר השמחה היא מן המצוות, ועקר השמחה הוא בלב; כי כל חד כפום מה דמשער בלבה גדלת הבורא ויחודו ואחדותו יתברך שמו, ראוי לו לשמח מאד בכל מצוה ומצוה שעושה, שזוכה לעשות רצון השם יתברך, הבורא היחיד הקדמון הנצחי יתברך שמו לנצח. ועקר השמחה של כל המצוות שעושין בכל השנה, הם מתקבצין יחד בשלש רגלים, וזהו השמחה של יום-טוב, כי אז מתקבץ ומתעורר השמחה הקדושה הזאת של כל הנקודות טובות של כל המצוות שעושין בכל השנה. וצריך כל אחד להתגבר מאד להמשיך על עצמו השמחה הקדושה הזאת של המצוות, שהיא שמחת יום-טוב - בכל השנה כלה; מכל-שכן וכל-שכן ביום-טוב קדש בעצמו, שאז חייבים לשמח מאד מאד, כמו שכתוב: "ושמחת בחגך", כי אז מתקבץ יחד השמחה של כל המצוות, אשר אין שעור וערך לשמחה הזאת, כאשר יבין כל אחד בלבו כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל' אות ה')

ג. סגלה להנצל מגדלות: לכבד את הימים-טובים, ולקבלם בשמחה וחדוה, ולענגם במאכל ומשתה וכסות כראוי כפי יכלתו.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קל"ה)

ד. כשמקבל יום-טוב כראוי היא בחינת הקבלת פני רבו ברגל, אף אם הוא רחוק מרבו כמה פרסאות. וכן להפך, אם הוא מקשר להצדיק - יוכל להרגיש קדשת יום-טוב; ועל-ידי-זה הוא מעלה מלכות דקדושה מבין

הקלפות, ונופל מלכות הרשעה, ונתבטל כח מלכות העכו"ם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קל"ה)

ה. ביום-טוב צריך לשוב בתשובה מתוך שמחה; פי בכל הימים-טובים העולם נדון, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: "בארבעה פרקים וכו'", על-כן צריכין אז לשוב בתשובה. ועל-ידי-זה יוצא מלכות דקדושה מבין הקלפות כנ"ל, ומקרב את הגאולה. (ליקוטי מוהר"ן סימן קל"ה)

ו. מי שהולך ונחלק ונופל, והעולם שחקין ממנו, והוא מתבייש על-ידי-זה - כל זה בא לו על-ידי שפגם בשמחת יום-טוב. (ליקוטי מוהר"ן סימן קל"ה)

ז. על-ידי כבוד שלש רגלים כראוי, במאכל ומשקה ובגדים נאים לפי יכלתו, ובקדשת וטהרת המחשבה, ובשמחה וטוב לבב, וכיוצא בזה שאר ענייני קדשת ושמחת יום טוב, על-ידי-זה זוכין לדעת את ה', ולהמשיך הדעת אל הלב, ועל-ידי-זה מתקנין שלש מדות רעות שהם עקר הכל, והם: תאות ממון, ותאות משגל, ותאות אכילה; פי בכל רגל נתתקן מדה אחת משלש מדות הנ"ל, הינו בפסח נתתקן תאות ממון, בשבועות נתתקן תאות משגל, בסוכות נתתקן תאות אכילה. על-כן צריך לזהר מאד לכבד מאד את השלש רגלים, כדי לזכות לצאת משלש תאוות רעות הנ"ל, שכל עקר היהדות תלוי בתקון שלש תאוות אלו. ועל-ידי-זה זוכין להשפעות הנבואה, ולתפלה בשלמות, ולרפואה, ולהתנוצצות משיח וכו', עד שזוכה שתתקיים ממשלתו על המלאכים - אשר בשביל זה נברא איש הישראלי, וזה עקר התכלית וסוף של ישראל.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן א' אות א' ד' ו' ח' ט')

ח. יום-טוב קדש קורא ומכריז ומגלה את הרצון, שהכל ברצונו יתברך ואין שום חיוב הטבעי כלל. פי בכל יום-טוב ויום-טוב עשה השם יתברך עמנו אותות נוראות שהם הפך הטבע: בפסח - יציאת מצרים, שהוציאנו ממצרים באותות נוראות; בשבועות - מתן תורה, שנתן את התורה

באותות נוראות; בסכות - הקף ענני כבוד; שעל-ידי כל אלו האותות והמופתים נוראים שעשה עמנו בכל השלש רגלים, נתגלה שהכל ברצונו יתברך לבד, ואין שום חיוב הטבע כלל. אך צריכין להטות אָזְנוֹ וְלִבּוֹ הַיָּטִיב לְשִׁמְעַ קוֹל הַקְּרִיאָה הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְשִׁמְחַת יוֹם-טוֹב, כִּי כָּל אֶחָד כָּפִי מָה שְׁזוֹכָה לְשִׁמְעַ בְּלִבּוֹ קוֹל הַקְּרִיאָה הַנִּי"ל שֶׁל יוֹם-טוֹב, שֶׁהַכֹּל בְּרִצּוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד - כְּמוֹ כֵּן זוֹכָה לְשִׁמְחַת יוֹם טוֹב. וְכֵן זוֹכִין עַל-יְדֵי צְדָקָה (עֵינִי 'צְדָקָה' אוֹת ל"ח), עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהִרְבּוֹת בְּצְדָקָה קֹדֶם כָּל רֵגֶל, כְּדֵי לְזַכּוֹת עַל-יְדֵי-זֶה לְשִׁמְחַת יוֹם-טוֹב בְּשִׁלְמוֹת.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ד' אות ו' ט')

מועדי ה' - ניסן ופסח

א. ימי ניסן הם ימי תשובה, כמו תש"י. (ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ט אות ו')

ב. ניסן הוא בחינת תקון הברית. ועל-ידי שמחה ממשיכין קדשת ושמחת ניסן בכל השנה כלה, וזוכין לתקן הברית, ולהנצל ממקרה-ליקה חס ושלום. (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ה' אות י')

ג. ההגדה של פסח הוא תקון הברית. על-כך אומרים ההגדה בקול רם, כי הקול מעורר הדעת, ועל-ידי-זה זוכה להתגלות הדעת, וזה עקר הגאולה; כי גלות מצרים היתה על פגם הברית, שהוא פגם הדעת. גם היין של ארבע כוסות הוא תקון הדעת, שהיא בחינת תקון הברית.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ' אות י')

ד. בפסח צועקין בתפלה. (ליקוטי מוהר"ן סימן ר"א)

מועדי ה' - ספירה ושבועות

- א. על-ידי שמחת פורים בהמחצת כף ורקודין, על-ידי-זה זוכין לקיים מצות ספירת העמר בשלמות, ועל-ידי-זה זוכין לקבלת התורה בנגלה ונסתר.
(ליקוטי מוהר"ן סימן י' אות ח')
- ב. כל מה שהעולם מדברים בכל ימי הספירה, הם מדברים רק מהספירה של אותו היום. ומי שהוא מבין יוכל לשמע ולידע זאת, אם יטה אָזְנוֹ הַיָּטִב לְסִפּוּרֵי דְבָרֵיהֶם - יִשְׁמַע שֶׁהֵם מְדַבְּרִים רַק מֵהַסְּפִירָה שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם.
(ליקוטי מוהר"ן סימן קפ"ב)
- ג. ארבעים ותשעה ימי הספירה הם כנגד ארבעים ותשעה שערי תשובה, שהם כנגד ארבעים ותשע אותיות שבשמות השבטים, שעל-ידי אלו האותיות והשערים אנו צריכין לשוב בתשובה אליו יתברך. ושבועות הוא בחינת שער החמשים, שהוא בחינת התשובה של השם יתברך, מה שהוא יתברך צריך לשוב בתשובה ככִּיְכוֹל, דהינו שישוב אלינו ברחמים. וכל אלו השערים זוכין להגיע אליהן ולפתחן על-ידי אמירת תהלים (עין 'תשובה' ל"ב), על-פני צריכין לזהר ביותר בארבעים ותשעה ימי הספירה לומר תהלים בכונה, כדי לזכות על-ידי תהלים לכל שערי תשובה הנ"ל, שהם כנגד ימי הספירה שבהם אנו צריכים להטהר מזהמתנו ולשוב אליו יתברך, כדי שהוא יתברך ישוב אלינו בשבועות כנ"ל.
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ע"ג)
- ד. טבילת המקנה בשבועות הוא חסד עליון ורחמים גדולים ודעת נפלא מאד. כי שבועות הוא שכל דק ועליון וגבוה מאד - שהוא חסדים ורחמים גדולים מאד, כי הרחמים הם כפי הדעת כמו שנתבאר במקום אחר. אשרי הזוכה לקבל קדשת שבועות, בפרט המקנה של שבועות,

לקוטי

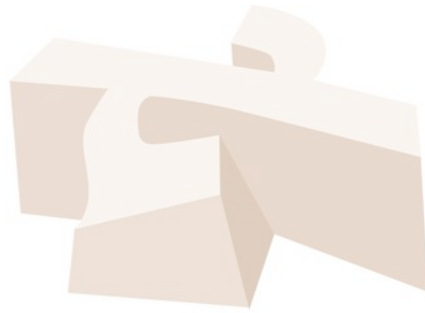
ספירה ושבעות

עצות

קצה

שְׁהִיָּא מְקוּהָ שֶׁל שֶׁעַר הַחַמְּשִׁים, שְׁמֶשֶׁם נִמְשָׁךְ הַקְּדוּשָׁה וְהַטְּהָרָה עַל
יִשְׂרָאֵל אָז.
(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ו אות ז')

ה. בְּשָׁבוּעוֹת מְקַבְּלִין הַתּוֹרָה, וְאֵז יְכוּלִין לְקַבֵּל חַיּוֹת חֲדָשׁ וּלְהַמְּשִׁיךְ רַפּוּאָה
לְהַרְאָה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן רס"ז)

ימים שבין המצרים

א. עשרים ואחד יום שבין המצרים, ומה שאוכלין ביצה בסעודה המפסקת בתשעה באב ועל-ידי-זה זוכין לשבת נחמו - כל זה עין בלקוטי תנינא בסומן פ"ה.

ב. קנו"ת יתהפכו לעתיד לתקו"ן (בסומן רמ"ז בלקוטי חלק א').

מועדי ה' - אלול

- א.** פְּנוֹת אֱלוֹל הֵם תְּקוּן לְפָנֵי הַבְּרִית, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִמָּצָא אֶת זְוִיגוֹ, וְלֹא תִהְיֶה לוֹ מִנְגֵדָת, רַק תִּהְיֶה נוֹטָה אַחֵר רְצוֹנוֹ. (וְעַקֵּר פְּנוֹת אֱלוֹל עֵינַי בְּסִימָן ו' בְּלִקוּטֵי א').
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן פ"ז)
- ב.** חֲדָשׁ אֱלוֹל הוּא הַזְּמַן הַמְּסֻגָּל לְזָכוֹת לְדַעַת, דְּהֵינּוּ שְׂיִזְכֶּה לִידַע וּלְהִבִּין מֵה שְׂלֵא הִיָּה יוֹדֵעַ מִתְחִלָּה. וְעַל-יְדֵי-זֶה עוֹשִׂין לְבוֹשִׂין חֲדָשִׁים לְנִשְׁמָתוֹ, וְנִצְוֹל מִכָּל הַצָּרוֹת (עֵינַי 'דַּעַת' אוֹת י"ד).
(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"א בסוף)
- ג.** אֱלוֹל מְסֻגָּל לְמוֹל אֶת עַרְלַת לְבָבוֹ, עַד שְׂיִשְׂיִים אֶל לְבוֹ וְיִרְגִּישׁ הַיֵּטֵב כְּאִב חֲטָאִיו בְּאַמֶּת, עַד שְׂיִרְגִּישׁוּ גַם כָּל הַלְּבָבוֹת שֶׁל כָּל הַטְּפוֹת שְׂנִמְשָׁכוֹ מִמֶּנּוּ לְכָל מְקוֹם שְׂנִמְשָׁכוֹ וְכוּ', וְיִהְיֶה נֶעֱשֶׂה רַעַשׁ גָּדוֹל בֵּינֵיהֶם, וְיִשׁוּבוּ בְּתִשׁוּבָה כָּלֵם (עֵינַי 'תְּשׁוּבָה' אוֹת כ"ה).
(ליקוטי מוהר"ן סימן קמ"א)
- ד.** עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה הוּא בְּחֲדָשׁ אֱלוֹל, כִּי הֵם יְמֵי רְצוֹן שְׂעֵלָה מִשָּׁה לְקַבֵּל לִוְחוֹת אַחֲרוֹנוֹת וּפְתַח דַּרְךְ כְּבוֹשָׁה לִילְךְ בָּהּ. וְעַקֵּר דַּרְךְ הַתְּשׁוּבָה שְׂעֵלָה מִשָּׁה, הוּא לִידַע שְׂהֵשֵׁם יִתְפָּרֵךְ בְּכָל מְקוֹם, וְלִמְצָא הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ בְּכָל מְקוֹם, בְּכָל הַיְרִידוֹת שְׂבַעֲוֹלָם וּבְכָל הַעֲלִיּוֹת שְׂבַעֲוֹלָם; כִּי לְפַעֲמִים עַל-יְדֵי שְׂהֵאָדָם עוֹלָה לְמַעְלָה, כְּגוֹן שְׂנַתְעֶשֶׂר, אֲזִי הוּא שׁוֹכֵחַ בְּהַקְדוּשָׁה בְּרוּךְ-הוּא, גַּם אֶפְלוּ בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם מְצִינּוּ שְׂיִשׁ שְׂעֵלָה לְמַעְלָה גְּדוּלָה וְכִפֹּר בְּעַקֵּר רַחֲמָנָא לְצֻלָּן, עַל-כֵּן צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ שְׂיִקְרָבֵהוּ בְּהַתְקָרְבוֹת שְׂלֵא יִזְיֵק לוֹ. וְכֵן בְּכָל הַיְרִידוֹת שְׂבַעֲוֹלָם חֵס וְשָׁלוֹם, אֶפְלוּ בְּדִיּוּטָא הַתְּחִתוֹנָה, אֶפְלוּ בְּעֵשְׂרָה כְּתָרִין דְּמִסְאָבוּתָא - גַּם שָׁם צָרִיכִין לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ, כִּי מְלָכוֹתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה (וְעֵינַי כָּל זֶה בְּהַתְּחִזְקוֹת וּבְמִקְוֵמוֹת אַחֲרֵים).
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן פ"ב)

מועדי ה' - ראש השנה

א. מי ששומע תקיעת שופר בראש השנה מאיש ירא וחרד, בודאי לא ידאג כל השנה מרעמים.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ה' אות ג')

ב. תקיעות ראש השנה הם בחינת התחדשות המחין, שהוא השכל והנשמה של כל אחד, שיזכה כל אחד לפי בחינתו להמשיך שכל חדש ונשמה חדשה מאור הפנים.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ה אות י')

ג. על-ידי תקיעת שופר נמתקין הדינים.
(ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ב)

ד. תקיעת שופר בראש השנה הוא בחינת התעוררות השנה, שמעוררין בני העולם מהשנה, שלא יבלו ימיהם בשנה חס ושלום. ועל-ידי שמעוררין אותם מהשנה נמשך הדבור בכח גדול, ועל-ידי זה נמשך בטחון, ופקידת עקרות, ועל-ידי זה נמשך יראה גדולה, ועל-ידי היראה נצולין מנאוף ומהבל היפי ומחן של שקר, וזוכין לאריכות ימים דקדשה, להאריך ולהרחיב כל יום מימי חייו שבא אחר-כך בתוספות קדשה וטהרה. ועל-ידי זה זוכין לעשירות גדול דקדשה, שעל-ידו זוכין להתבוננות גדול מאד. וכל זה זוכין על-ידי תקיעות שופר של ראש השנה אצל הצדיקי אמת שיודעין להמשיך כל התקונים האלה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ס' אות א' ט')

ה. על-ידי שנוסעין על ראש השנה לצדיקים אמתים, על-ידי זה נמתקין כל הדינים שבועולם, ואיך שיש איזה דין - הכל נמתקין על-ידי זה; וזה צריכין בראש השנה, על-כן נוסעין על ראש השנה דיקא. גם על-ידי

שְׂבָאִים כַּמָּה נִפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַצְדִּיק הָאֵמֶת עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְנִכְלָלִין יַחַד בְּאַהֲבָה רַבָּה, עַל-יַד־זֶה בָּא שְׂמֵחָה גְדוֹלָה וְחֵדוּה רַבָּה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"א אות ז' ח')

ו. מה שְׂהֶעוֹלָם נוֹסְעִין עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְצַדִּיקִים: כִּי עֵקֶר הַמִּתְקַת הַדִּינִים אֵינוֹ אֶלָּא עַל-יַד־יְדֵי קִדְשָׁת וְטָהָרַת הַמַּחְשָׁבוֹת, וְאִי אֶפְשָׁר לְטַהֵר וּלְקַדְּשׁ הַמַּחְשָׁבָה אֶלָּא עַל-יַד־יְדֵי הַתְּקַשְׁרוֹת לְצַדִּיקִים, וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא מְקוֹר הַדִּינִים שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה, וְצָרִיךְ לְטַהֵר אֶת הַמַּחְשָׁבוֹת כְּדִי לְהַמְתִּיקָם; וּבִשְׂבִיל זֶה נוֹסְעִין לְצַדִּיקִים, כְּדִי לְזַכּוֹת לְקִדְשָׁת הַמַּחְשָׁבָה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן רי"א)

ז. רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא חֶסֶד גְּדוֹל מֵאֵת הַשֵּׁם יְתַבְרַךְ (עֵין בְּפָנִים בְּסִימָן א' לְקוּטֵי תַנְיָנָא).

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן א' אות י"ד)

ח. מִי שְׂזוֹכָה לְהַתְקַשֵּׁר וּלְאַחֵז עֲצֻמוֹ בְּשִׂרְשֵׁי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, הוּא יָכוֹל לְעֲשׂוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה (עֵין בְּפָנִים בְּלְקוּטֵי תַנְיָנָא סִימָן א').

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן א' אות י"ד)

ט. רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא בְּחִינַת תְּקוּן הָאֱמוּנָה, כִּי עַל-יַד־יְדֵי גְדֹל הַקְּבוּצִים, שֶׁכָּל הַקְּהֵלוֹת קְדוֹשׁוֹת מְתַקְבְּצִין יַחַד בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, בְּפֶרֶט כְּשֶׁמְתַקְבְּצִין אֶל צַדִּיקֵי אֵמֶת, עַל-יַד־יְדֵי נִתְלַקְטִין וְנִתְקַבְּצִין כָּל לְקוּטֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, וְנִתְתַקְּנָת הָאֱמוּנָה בְּשִׁלְמוֹת. גַּם הַמַּחֲזִין מִתְנוּצְצִים וְנִתְתַקְּנִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְכֵן בְּכָל עֲשָׂרַת יְמֵי תְּשׁוּבָה נִמְשָׁךְ עַל-יַד־יְדֵי הַתְּשׁוּבָה שְׂעוֹשִׂין אֵז הַתְּנוּצְצוֹת הַמַּחֲזִין שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּפִלִּין, חוֹתֵם דְּקִדְשָׁה, בְּחִינַת תְּקוּן הַבְּרִית (עֵין 'תְּפִלִּין'). וּבִיּוֹם הַכְּפוּרִים - אֵז גָּמַר תְּקוּן חוֹתֵם דְּקִדְשָׁה, שֶׁהוּא תְּקוּן הַתְּנוּצְצוֹת הַמַּחֲזִין. וּבְסִכּוֹת מְמַשִּׁיכִין שְׂמֵחָה, שֶׁהוּא תְּקוּן הַמַּאֲכָלִים שֶׁלֹּא יִקְלְקְלוּ אֶת הַחֲלוּם, שֶׁלֹּא לָבוֹא לִיַּד־יְדֵי טְמֵאֵת קָרִי חֵס וְשִׁלּוּם עַל-יַד־יְדֵי הַמַּאֲכָלִים. וּבְשִׂמְיָנִי עֲצָרַת נִמְשָׁךְ בְּחִינַת תְּקוּן הַמְּשַׁפֵּט, וְעַל-יַד־יְדֵי נִצּוּלִין מִפְּגַם הַמְּקַרְהָ חֵס וְשִׁלּוּם שְׂבָא עַל-יַד־יְדֵי דִינִים שְׂאִינָם כְּשָׂרִים (עֵין 'בְּרִית'). וְכָל זֶה נִתְתַקֵּן גַּם-כֵּן עַל-יַד־יְדֵי הַתְּלַמִּידִים שְׂבָאִים לְרַבֵּי אֵמֶת; וְהֶעֱקַר לָבוֹא עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שְׂאֵז עֵקֶר תְּקוּן הַכָּל כַּנִּל.

גם בפרטיות בראש השנה בעצמו, על-ידי תקיעה תרועה שברים - נתתקן כל הנ"ל; כי על-ידי התקיעה זוכין לתקון האמונה, ועל-ידי התרועה זוכין להמשיך קדשת התפלין שהם התנוצצות המחין, ועל-ידי השברים נמשך תקון החלום ותקון המשפט להנצל ממקרה-לילה בכל הבחינות כנ"ל.
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ה' אות י"ג י"ד ט"ו)

י. בראש השנה צריכין להכריח את עצמו להתפלל בכח גדול ביותר, ולקשר תפלתו להצדיק האמת שהוא בעל כח גדול, שיכול להתפלל תפלה בבחינת דין, כמו שצריכין להתפלל בראש השנה. ועל-ידי-זה זוכה להוציא מהסטרא-אתרא כל החיות שבלעה מקדשת ישראל, כל התפלות והרחמנות והדעת שבלעה - הכל מרחת הסטרא-אתרא להקיא ולהוציא מקרבה על-ידי התפלה של הבעל כח הנ"ל. ועל-ידי-זה זוכין שיתרבה כבודו יתברך, על-ידי גרים שמתגירין. ועל-ידי-זה זוכין לנבואה, ולאמונה הקדושה, ונתבטלין אמונות כוזביות, וזוכין לחדוש העולם שלעתיד שהוא בחינת בטול הטבע, שיתנהג העולם בבחינת ארץ ישראל על-ידי השגחה ונפלאות לבד. ועל-ידי-זה זוכין לקול השיר והנגון שיתער לעתיד, שהוא עקר תענוג עולם הבא.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ח' אות י"א)

יא. בימים הנוראים צריכים לבכות הרבה. והעקר הוא להיות בבחינת "נער בוכה", שישלק כל חכמתו ושכלו ויבכה לפני השם יתברך על נגעי לבבו ומכאוביו שיודע בנפשו, כמו תינוק הבוכה לפני אביו, ועל-ידי-זה זוכין לאתרוג נאה; וכל מה שנמשך יותר לבחינת נער בוכה - זוכה לאתרוג נאה ביותר.

(שיחות הר"ן סימן פ"ז)

יב. בראש השנה צריכין להיות חכם, שישמור מחשבתו, שישב רך מחשבות טובות, שייטיב השם יתברך עצמו ויתן לנו שנה טובה וכו'. וצריכין להיות שמח בראש השנה. גם צריכין לבכות בראש השנה.

(שיחות הר"ן סימן כ"א)

לקוטי ראש השנה עצות רא

יג. בראש השנה ביום הראשון צריכין למעט בדבור מאד; ואדם גדול צריך לדקדק בזה ביותר.
(שיחות הר"ן סימן כ"א)

יד. ערב ראש השנה ראוי לתן על פדיון.
(שיחות הר"ן סימן רי"ד)

מועדי ה' - יום כפור

- א.** יום כפור הוא כָּל־לַיּוֹת כָּל הַיָּמִים, וְהוּא מַחֲיָה כָּל הַיָּמִים, וְהוּא מַכְנִיעַ הַלֵּב לְדַבֵּק כָּל הַרְצוֹנוֹת לַיהוָה יִתְבָּרַךְ לְבָד; וְעַל־יַד־יָזָה נִתְבַטֵּל כָּל מִינֵי מַחְלֻקוֹת בְּגִשְׁמֵיֹת וְרוּחָנִיּוֹת, וְנַעֲשֶׂה שָׁלוֹם; וְעַל־יַד־יָזָה נִמְשָׁךְ שְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן קע"ט)
- ב.** יום כפור הוא גִּמְרַ תְּקוּן הַחֹתָם דְּקַדְשָׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּקוּן הַבְּרִית (עֵיִן לְעֵיל בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה אֹת ט').
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ה' אות י"ד)
- ג.** כְּפִי הַ"סֶלַח־נָא" שְׁפוּעֵלִין בְּיוֹם הַכְּפוּרִים - בֵּן זֹכִיִן לְקַדְשֵׁת חֲנֻכָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת הַמְּקֻדָּשׁ (וְעֵיִן 'חֲנֻכָּה' אֹת ד').
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ז' אות י"א)
- ד.** מֵה שְׁקוּרִין מְחַרְת יוֹם כְּפוּר 'שֵׁם ה'', כִּי אָז, אַחַר יוֹם הַכְּפוּרִים, הוּא עֶקֶר הַגְּדֵלֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יַד־יָזָה שְׁבִיּוֹם כְּפוּר נִתְרַצָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְיִשְׂרָאֵל וְסוּלַח לָהֶם עֲוֹנֹתֵיהֶם, וְעַל־יַד־יָזָה מִמִּלָּא הֵם נִצְוֵלִים מִכָּל הַעֲנָשִׁים וּמִכָּל הַגְּזֵרוֹת, שְׁעַל־יַד־יָזָה עֶקֶר הַגְּדֵלֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ (עֵיִן בְּכַנִּים).
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ס"ו)

מועדי ה' - סבות

- א. על-ידי מצות סכה זוכין לשפיע אלקי שהוא בחינת רוח הקדש, הינו שזוכין להשיג שכל גדול שהוא בחינת מקיפין של המח, שהוא בחינת השכל שבא לאדם בלא שום הקדמה, אלא על-ידי שפיע אלקי, שכל עבודת האדם בעולם הזה הוא בשביל זה, כדי שייזכה להשיג המקיפין, שהם עקר שעשוע עולם הבא.
(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"א אות ג' י"א)
- ב. על-ידי מצות סכה זוכין לטהרת הלב, ועל-ידי-זה זוכין לפרש שיחתו היטב לפני השם יתברך כראוי, לדבר בכל פעם דבורים חדשים שהם בחינת רוח הקדש.
(ליקוטי מוהר"ן תורות קנ"ו, כ"א אות ג' י"א)
- ג. סכה היא סגלה לבנים, ומצלת מריב ומחלוקות, ונדחה השקר ומתגבר האמת, ונתגלה הרפי האמת שבדור. ועל-ידי-זה הכל יחזרו להשם יתברך, אפלו אמות העולם, לעבדו שכם אחד.
(ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ח)
- ד. תפלה בכח, וארץ ישראל, ומצות סכה - הם בחינה אחת, ותלויים זה בזה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ח)
- ה. כשפוגמין במצות סכה, על-ידי-זה נופלים משפיע של אדם לשפיע של בהמה, ועל-ידי-זה בא מיתת בהמות וחיות בלא זמנם רחמנא לצלן.
(ליקוטי מוהר"ן סימן רס"ו)
- ו. על-ידי שמקימין מצות סכה כראוי, על-ידי-זה יכול לעסק בבנין ולא מזיק לו; כי העוסקין בבנין - מזיק להם הבנין, ועל-ידי מצות סכה נצולין מזה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן רס"ו)
- ז. על-ידי שונכנסין בסכה נעשים בעצמם בבחינת התורה; כי מבחינת סכה יוצאת כל התורה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן רס"ו)

ח. על-ידי מצות נטילת לולב ומיניו זוכה לגלות הדעת הקדוש, לידע שמלא כל הארץ כבודו, ולגלות אלקותו יתברך בכל מקום, אפלו בכל לשונות הגוים, ולהכירו יתברך ולהתקרב אליו אפלו בכל המדרגות התחתונות, ולקשר הדעת הקדוש לתוך הלב, שיהיה לבו ברשותו, ולאהב את עצמו עם השם יתברך באהבה, ולבוא לאור האהבה שבדעת שהוא אור הגנוז, ויתגלו הצדיקים והתורה הגנוזה, ועל-ידי-זה יתרבה שלום רב בעולם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ג אות ז')

ט. על-ידי הבכיה שבוכין בימים-נוראים, על-ידי-זה זוכין לאתרוג נאה; ומי שבוכה ביותר - ראוי שיהיה לו אתרוג נאה ביותר (עין לעיל ב'ראש השנה' אות י"א).

(שיחות הר"ן סימן פ"ז)

י. הדור האתרוג נמשך מהצדיק האמת שהוא הראש-בית של כל העולם כלו, על-כן על-ידי אתרוג נאה ומהדר זוכין להתקרב אליו ולהכליל בו, ועל-ידי-זה נפתחין עיניו וכו' (עין 'צדיק' אות ק"ו); וכן להפך, על-ידי התקרבות לצדיקי אמת זוכין לאתרוג מהדר, ולקיים מצות אתרוג היקרה וחשובה מאד בשלמות.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ס"ז בסוף - ד"ה ודע)

יא. צריך לבקש מאד מאד אחר אתרוג מהדר, ולבכות הרבה בראש השנה ויום כפור שיזכה לאתרוג נאה כנ"ל, כי אין אנו יודעים כלל מעלת יקרת מצות אתרוג, ואי אפשר לנו לשער במח כלל גדל יקרת קדשת מצוה זאת. ועל-ידי-זה יזכה לקרב בנין בית מקדשנו ותפארתנו במהרה בימינו, אמן פן יהי רצון.

(שיחות הר"ן סימן פ"ז)

יב. הושענא רבה ושמחת תורה - עין בסימן ע"ד, בהתורה "רומה על השמים וכו'".

יג. שמיני עצרת היא בחינת תקון המשפט, שהוא עקר תקון הברית, עין לעיל ב'ראש השנה' אות ט'.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ה' אות י"ד)

מועדי ה' - חנכה

- א.** על-ידי מצות גר חנכה מאיר כבוד השם יתברך, ונתעלה ונתגדל כבודו בעולם, ומעוררין הרחוקים לשוב להשם יתברך, וזוכין ליראה, ולשלוש-בית, ולתפלה, ונתבטל המחלוקות ולשון הרע, ונמשך שלום הכללי בכל העולמות.
(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ד אות י"ב)
- ב.** על-ידי מצות הדלקת גר חנכה ממשיכין על עצמו הדעת הקדוש שהיא בחינת "שמן הטוב", שהיא בחינת זכרון, דהינו לזכר תמיד בעלמא דאיתי בכלל ובפרט (עין 'זכרון' אות ד').
(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד בסוף)
- ג.** ימי חנכה הם ימי הודאה והלל, שזה עקר שעשוע עולם הבא; ועל-ידי-זה זוכין שיאיר האמת, דהינו להתפלל באמת, וללמד תורה באמת מפי רב אמת, ולעשות שדוכים אמתיים - שכל זה הם שלשה קני האמת, והם מאירין לכל חלקי הדבור ומשלימין הדבור. ועל-ידי-זה זוכין להמשיך הקדשה והשמחה של שבת לששת ימי החל, שעל-ידי-זה נתגלה אחדות הפשוט יתברך. וכל אלו התקונים נמשכין על-ידי הדלקת גר חנכה, ועל-ידי הלל והודאה של חנכה. אשרי הזוכה לחנכה כזה, להמשיך בו כל תקונים הנוראים האלו. (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ב' אות א' ד' ה' ו')
- ד.** כפי מה שזוכה כל אחד לפעל ביום כפור בקשת "סלח נא" וכו' - כמו כן הוא זוכה לקדשת חנכה; כי קדשת חנכה נמשך על-ידי הסליחה של יום הכפורים. כי חנכה הוא בחינת חנכת הבית המקדש, שעל-ידי מצות חנכה אנו ממשיכין על עצמנו קדשת הבית המקדש, שזה זוכין על-ידי הסליחה על העוונות שפועלין ביום הכפורים כמבאר בפנים. ועקר קדשת הבית המקדש שמשכיך בחנכה הוא לזכות לדעת הקדוש, לידע

וְלַהוֹדִיעַ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, וְלִזְכוֹת לְצִאת עַל-יְדֵי-זֶה מֵעוֹנוֹת, שֶׁהוּ עָקַר הַרְחֻמָּנוּת עַל יִשְׂרָאֵל (וְעַיִן 'תּוֹכַחָה' אוֹת י"ז וְ'צַדִּיק' אוֹת צ"ו), וְלַהֲמַשִּׁיךְ הָאֶרֶת הַדַּעַת הַקְּדוֹשׁ לְבָנִים וְתַלְמִידִים לְדוֹרוֹת לְנֶצַח, וְלִזְכוֹת עַל-יְדֵי-זֶה לְהַשְׁגֵּת הַמְקִיפִין הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם עָקַר שְׁעֵשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַדְּלָקַת הַשָּׁמֶן הַקְּדוֹשׁ שֶׁל גֵּר חֲנֻכָּה, וְלִזְכוֹת עַל-יְדֵי-זֶה לְפָרְנֶסֶה קְדוֹשָׁה הַנִּמְשָׁכַת מֵרְצוֹן הָעֲלִיּוֹן, שֶׁיְכוּלִין לִזְכוֹת עַל-יְדֵי בְשַׁעַת הָאֲכִילָה לְהָאֶרֶת הַרְצוֹן הַמְּפֹלֵג, שֶׁיְכַסֶּף וְיִשְׁתַּוְּקַק לְהַשִּׁם יְתִבְרַךְ בְּרְצוֹן מְפֹלֵג בְּלִי שְׁעוֹר. וּמֵאֲלִיו יָבִין הָאָדָם שֶׁחֲנֻכָּה כְּזֶה אֵי אֶפְשָׁר לִזְכוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתְּקַרְבוֹת לְרַב וּמִנְהִיג שֶׁהוּא רַחֲמָן אֱמֵתִי (עַיִן 'צַדִּיק' אוֹת צ"ו), אֲשֶׁרֵי הַזּוֹכָה לְמִצְאָ אוֹתוֹ.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ז' אוֹת ב' ו' י"א)

מועדי ה' - פורים

א. על-ידי שמחת פורים בהמחצת פף ורקודין, על-ידי-זה ממשיכין בְּחִינַת קבלת התורה בנגלה ונסתר שהיא בְּחִינַת הארה הנפלאה של מרדכי ואסתר, וזוכין לקיים מצות ספירת העמר פראוי, ומכניעין קלפות המן-עמלק ימח שמם, ונתבטל הגאון והעבודה-זרה והכפירות, ונמשך אמונה גדולה, וחקמה דקדושה, וחיים ואריכות ימים, וממתיקין כל הדינים, ונתבטלין כל הגזרות מישראל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י' אות ח' ט')

ב. פורים הוא הקנה לפסח: על-ידי מצוות של פורים זוכין להיות נשמרין מחמץ בפסח.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ע"ד)

נגינה

- א.** על-ידי נגינה דקדושה מקימין ומעלין המלכות דקדושה, וזוכין להתנשאות. וכן להפוך, החזנים והמנגנים דסטרא-אחרא פוגמין מלכות דקדושה, ומאריכין את הגלות, ועל-ידם נכשלים ונוקשים בני אדם כצפרים האחזות בפח. על-כן צריך לזהר מאד שלא לשמע נגינה ממנגן דסטרא-אחרא, שאין פונתו בנגונו לשם שמים כלל, רק בשביל ממון וכבוד והתפארות, כי שמיעת קול נגינה שלו מזיק לעבודת הבורא יתברך. וכן להפוך, שמיעת קול נגינה ממנגן כשר והגון - טוב לעבודת הבורא יתברך.
- (ליקוטי מוהר"ן סימן ג')
- ב.** התקון שלא יזיק לו קול נגינה דסטרא-אחרא, הוא על-ידי שילמד גמרא בלילה.
- (ליקוטי מוהר"ן סימן ג')
- ג.** על-ידי נגינה דקדושה יכולין לזכות לבחינת נבואה, כי עקר הדבקות להשם יתברך הוא על-ידי נגינה, וכאשר יתבאר עוד לקמן.
- (ליקוטי מוהר"ן סימן ג')
- ד.** כשמתקן הקול נגינה זוכה לבחינת מלכות וממשלה, ואזי יוכל למשל בכל מה שירצה, ויוכל להמית לזה ולהחיות לזה. אבל צריך לזהר לדון את כל אדם לכף-זכות, שלא יחריב את העולם, כי השם יתברך חפץ חסד הוא, ורוצה בקיום העולם.
- (ליקוטי מוהר"ן סימן ג')
- ה.** על-ידי תקון הברית זוכה שיזדכך קול רנתו, ואזי על-ידי שמיעת קול רנתו ונגונו לכבד - השם יתברך רואה מי שמצר לנו, איזה אמה מהשבעים לשון מצר לנו, ומושיענו מהצרה. על-כן כשיש חס ושלום איזה גזרה וצרה לישראל מאיזה אמה, אזי טוב לנגן הנגון של אותה

הָאָמָה שְׁמַצַר לָהֶם חֶסֶם וְשָׁלוֹם, כִּי עַל-יַדֵּי רִנָּה וְנִגּוֹן לְשֵׁם שָׁמַיִם יְכוּלִין לְעוֹרֵר רַחֲמָיו יִתְבַּרֵךְ, שְׂיִרְאָה בְּצָרוֹתֵינוּ שְׂיֵשׁ לָנוּ מֵאוֹתָהּ הָאָמָה וְיִוָּשִׁיעֵנוּ מֵהֶם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ז)

ו. מקולו של אדם יכולין לידע את בחינת המלכות שלו; כי יש לכל אחד ואחד בחינת מלכות, והוא נכר בקולו.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל' בסוף)

ז. על-ידי נגינה נמתקין הדינים. ומי שמנגן אותיות התפלה, וקול הנגינה הם בזכות ובבהירות גדול - אזי מלביש את השכינה בלבושין דנהירין; ובזה נמתקין הדינים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ב)

ח. שמיעת קול נגון על כלי זמר ממנגן כשר לשם שמים - הוא דבר גדול, כי על-ידי-זה מכניעין ומבררין המדמה, ודוחין העצבות-רוח, וזוכין לשמחה. ועל-ידי-זה נשמר הזכרון, דהינו לזכר בעלמא דאתי, ולהבין הרמזים שהשם יתברך מרמז לו בכל יום להתקרב אליו. גם על-ידי-זה יכולין להשיג בחינת רוח נבואה, רוח הקודש.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד)

ט. על-ידי הנגון של הצדיק הגדול האמתי, הוא מעלה את הנשמות שנפלו לאפיקורסות שאין עליה תשובה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ד)

י. הנגונים של יללה ועצבות שמזמרים הרשעים, על-פי רב הם מזיקים להעולם מאד, כי דרך העולם למשוך אחריהם על-ידי-זה; וכשהצדיקים מזמרים אותם בשבת - הם מעלין ומתקנין אותם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן רכ"ו)

יא. נגון וכלי שיר יש להם פח גדול להמשיך את האדם להשם יתברך. על-כן טוב לאדם להרגיל את עצמו להחיות את עצמו בכל פעם על-ידי איזה נגון, לשמח את נפשו ולדבק את עצמו להשם יתברך על-ידי-זה, בפרט בשבת ויום-טוב וחתנה של מצוה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן רע"ג)

סבלנות

א. כשאתם יודעים שכל מארעותיו הם לטובתו, זאת הבחינה היא מעין עולם הבא. וזה זוכין על-ידי ודוי דברים לפני התלמיד-חכם, ואז יזכה לידע שכל מה שעובר עליו כל ימי חייו - הכל לטובתו, כי הכל מחמת אהבה שהקדוש-ברוך-הוא אוהב אותו. וזה עקר שלמות הדעת של האדם, שלא יבצע ולא יתבלבל מההרפתקאות שעוברין עליו, רק יאמין שהכל לטובתו הנצחית.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ד' אות א' ג' ד')

ב. כמו שכל הרפואות הם בסמים מרים - בן רפואות הנפש צריכין לקבל על-ידי מרירות, דהינו המניעות שצריכין לשבר והיסורים שצריכים לסבל קודם שזוכין לרפואת הנפש באמת. וכמו שבחלי הגוף לפעמים החלשה גוברת כל-כף עד שאין יכולת ביד החולה לסבל מרירות הרפואות, ואז הרופאים מושכין ידיהם מן החולה ומיאשים אותו - בן כשהעוונות שהם חלי הנפש גוברים מאד, אז אין יכול לסבל מרירות הרפואות, ואז היה כמעט אפס תקנה חס ושלום. אבל השם יתברך מלא רחמים, וכשרואה באדם שחפץ לשוב אליו אבל אין בו כח לסבל מרירות הרפואות שצריך לפי רב עוונותיו העצומים, אזי הוא יתברך מרחם עליו ומשליך כל חטאותיו אחר כתפיו, כדי שלא יצטרך לסבל מרירות הרבה בשביל רפואתו, רק כפי יכולתו.

ומזה יבין כל אחד ואחד בעצמו, מי שרוצה לחוס על חייו וחפץ לשוב להשם יתברך ואזי על-פי רב כשמתחיל לכנס מעט בדרך הכשרים ולהתקרב להשם יתברך אזי באים עליו מניעות ויסורים הרבה מכמה צדדים, כל אחד כפי ענינו, ונדמה לו לפעמים שאי אפשר לסבל מרירות ויסורים ומניעות כאלה, ויש שנפלו מחמת זה וחזרו ונתרחקו רחמנא לצלן; אבל החפץ באמת צריך שידע ויאמין, שכל המרירות והיסורין והמניעות הבאים עליו - הכל בחסד גדול, כי לפי עוונותיו הרבים היה

צריך לסבל מרירות הרבה יותר בשביל רפואתו - שלא היה בכחו בשום אופן לסבל, והיה נאכד תקנתו חס ושלום כנ"ל, אבל השם יתברך מרחם עליו ואינו שולח לו מרירות ויסורים כי אם כפי יכולתו, וזאת המרירות והיסורים וכו' שיש לו - בודאי הוא צריך לסבל, ובודאי יש בכחו לסבלו, כי השם יתברך אינו שולח על שום אדם מרירות ומניעות שאי אפשר לסבלם ולשברם, אף-על-פי שלפי מעשיו היה מגיע לו כך כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ז אות ז')

ג. צריך שיהיה שלום לכל אדם במדותיו, הינו שלא יהיה מחלק במדותיו, ובמאורעותיו שלא יהא לו חלוק: בין בטיבו בין בעקו - תמיד ימצא בו את השם יתברך, ולא יתבהל ולא יתבלבל משום דבר שבעולם, רק כל מה שעובר עליו בכל יום, הן טובות הן יסורין וצרות ודאגות והרפתקאות חס ושלום, ידע ויאמין שהכל לטובתו הנצחית, ודיקא על-ידי-זה יוכל להתקרב להשם יתברך אם ירצה באמת. וכן צריך לאהב את חברו, ושהיה לו שלום עם הכל, ולסבל מחברו אף אם יש לו איזה יסורים ממנו, ולהשתדל לדונו לכף-זכות ולמצא בו טוב, ולהפוך הדבר לטובה, לומר בדעתו שלא כוון חברו לרעה כל-כך כמו שהוא סובר וכו', וכיוצא בזה הרבה, שישתדל לחפש ולבקש אהבה ושלום עם חבריו ועם כל ישראל. וזה זוכין על-ידי התורה ועל-ידי הצדיקים - שהם נקראים שלום. ועל-ידי-זה יזכה לאהב את השלום בכל מקום, הן בטיבו וכו', ויאהב כל אחד את חברו, ויהיה שלום בין כל ישראל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ג אות א')

ד. עקר הצער שיש להאדם מהיסורין והצרות וההרפתקאות שעוברים עליו חס ושלום, הוא רק מחמת שלוקחין ממנו הדעת, עד שאין מסתכל על התכלית שהוא כלו טוב; כי אם יסתכל על התכלית - בודאי אינם רעות כלל, רק טובות גדולות, כי פונת השם יתברך הוא בודאי רק לטובה: אם להזכירו שישוב בתשובה, אם למרק עוונותיו על-ידי היסורין האלו. וראוי לו לשמח מאד בהיסורין כשיסתכל על התכלית שהוא כלו טוב

כנ"ל. ומזה בא מה שנטבע באדם לסתם עיניו בחזקה מאד כשיש לו יסורים וכאבים גדולים מאד רחמנא לצלן, כי על-ידי שפוטם עיניו, על-ידי-זה בורח בשרשו אל התכלית הטוב הנצחי שאי אפשר להכליל בו כי אם בסתימו דעיניו מחיזו דהאי עלמא לגמרי (עין בפנים בסימן ס"ה).

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ה אות ג')

ה. על-ידי קבלת היסורין בשמחה פראוי, על-ידי-זה זוכין לחדושי תורה; וזה סימן שפעל על-ידי היסורין וקבלם פראוי, כשזוכה אחר-כך לחדושי דאורייתא.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ה אות ד')

ו. תסבל ותקבל באהבה כל הרעות והיסורין הבאים עליך חס ושלום; כי ראוי שתדע, שלפי מעשיך - עדין הוא מתנהג עמך ברחמים רבים, כי הנה מגיע לך יותר ויותר חס ושלום לפי מעשיך.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קס"ה)

ז. צריך שיהיה לו מדת אריכת אפים בכל הבחינות, הן שלא יהיה כעסן וקפדון על שום דבר, הן שיאריך אפו לסבל כל מה שיעבר עליו, ולא יבלבל מעט עבודתו על-ידי ההרפתקאות והבלבולים וכו' העוברים עליו, ולא יהיה לו קצור רוח משום דבר, רק יאריך אפו לסבל הכל ולעשות את שלו בעבודת ה' בזריזות ובשמחה. וכל זה זוכין על-ידי אמונה שלמה שזוכין על-ידי ארץ ישראל (ועין 'אמונה' אות ל"ד).

(ליקוטי מוהר"ן סימן קנ"ה)

ח. צריך שתדע, שבכל הצרות והיסורין שפעולם - יש בהם איזה הרחבה; מלבד מה שמצפים שבחסדו יושיע ויבטל הצרה לגמרי, אך גם בהצרה בעצמה בודאי יש בה איזה הרחבה. ותסתכל על זה היטב, ועל-ידי-זה תוכל לסבל ולקבל כל מה שעובר עליך כל ימך באהבה, ולא תתבהל משום דבר, ועל-ידי-זה תוכל להתקרב אליו ותברך תמיד, בכל מה שעובר עליך; ועל-ידי-זה יושיע לך השם ותברך.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קצ"ה)

ט. על-ידי שבוכין בדמעות לפני השם ותברך בשעת הצער והיסורין חס ושלום, על-ידי-זה ממשיכין דעת והשגחה, ועל-ידי-זה נתבטל הצער

והיסורין; כי עקר הצער והיסורים הוא רק מחסרון הדעת, שאינו מישב דעתו שהכל בהשגחה מאתו יתברך לטובתו, וכמבאר לעיל מזה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ר"ג)

י. כשחולקין על האדם ורודפין אותו, הכל הוא כדי שיתקרב על-ידי זה דיקא להשם יתברך ביותר, כי כל מה שרודפין אותו ועושין לו יסורין - הוא צריך לברח בכל פעם להשם יתברך, כי אין שום עצה ותקנה חוץ מזה; נמצא שעל-ידי הרדיפות והיסורין נתקרב יותר להשם יתברך.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן י"ג)

יא. צריך שתדע, שכל אדם שפעולם - עוברים עליו יסורים וצרות הרבה והרפתקאות שונות בלי שעור, הן בענין הפרנסה, הן בענין בריאות הגוף, הן בענין אשתו ובניו ובני ביתו, ואין נמצא אדם פעולם שלא יעברו עליו יסורים והרפתקאות הרבה, "כי אדם לעמל יולד", וכתיב: "גם כל ימיו פעס ומכאובות"; ואין שום תקנה להנצל מזה, כי אם לברח להשם יתברך ולהתורה. על-כן ההכרח שיהיה לכל אדם סבלנות גדולה, שיסבל כל מה שיעבר עליו, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: "סמא דיסורי - קבילא", וכמו שאמר החכם: הסבל - תחבולה למי שאין לו תחבולה. וכל החכמים מאריכים בזה, וכלם אומרים שהעולם הזה מלא יסורים ודאגות והרפתקאות בלי שעור, כי האדם לא נברא בשביל להתענג בעולם הזה כלל, רק שיעמל בעולם הזה - כדי שיוזכה לעולם הבא. על-כן צריכין לסבל הכל, ולהאמין שהכל לטובתו, כי "כל מה דעבד רחמנא - לטב עבד", ולברח בכל פעם להשם יתברך ולהתורתו ולהתפלל ולהתחנן לפניו, כי אין מקום לנוס מפגעי העולם כי אם אליו יתברך לבד, כמו שנגאמר: "ומנוס ביום צר לי". ואפלו הגרוע שבגרועים יכול לברח להשם יתברך תמיד, כי השם יתברך בכל מקום, וכמבאר בדברינו באריכות במקום אחר. ותכף כשבורח להשם יתברך, אזי כל מה שעובר עליו נהפך לטובה גדולה לנצח, ויש בזה הרבה לדבר, ואין כאן מקומו להאריך.

(שיחות הר"ן סימן ש"ח)

עזות

א. עזות היא מדה רעה מאד, כי "עז פנים לגיהנם", והענשים של כל הדברים החליף אברהם אבינו על שעבוד מלכות, אבל ענש העזות - נשאר רק בגיהנם. אך צריך שתדע: כמו שהעזות היא מדה רעה מאד, כמו כן צריך האדם דוקא שיהיה לו עזות דקדשה. כי אי אפשר לבוא לצדיקי אמת ולהתקרב אל הקדשה כי אם על-ידי עזות דיקא, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: "הוי עז כנמר וכו'". כי כל המונעים והחולקים והמתנגדים, עקר כחם הוא רק על-ידי העזות, שהיא "מלכותא בלא תגא"; על-כן מי שרוצה לבחור בתיים ולהתקרב אל האמת, אי אפשר בשום אופן כי אם כשיהיה לו עזות גדול מאד, לעמד נגד עזותם הרע, ויהיה מצחו חזק לעמת מצחם. כי אי אפשר לכנס אל הקדשה כי אם על-ידי עזות. (ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ב אות י"א)

ב. וכן צריך האדם שיהיה לו עזות דקדשה נגד עצמו, דהינו נגד עזות הגוף, שהוא עז וחזק כל-כף בהתאוות, ואין לו שום בוששה מהשם יתברך. ועל-ידי עזות הגוף, על-ידי-זה אין הנשמה יכולה לסמוך עצמה ולהתקרב להגוף, להודיע לו מהשגות שהיא משגת; כי בודאי הנשמה של כל אדם היא רואה ומשגת תמיד דברים עליונים מאד, אבל הגוף אינו יודע מהם כלל, מחמת שהוא רחוק ממנה מחמת עזותו, שהוא עז וחזק בהתאוות. וצריך כל אדם לרחם מאד על בשר הגוף, שיראה לשבר עזותו הרע של התאוות, כדי שעל-ידי-זה תוכל הנשמה להתקרב עצמה להגוף ולהראות לו מכל הארה ומכל השגה שהנשמה משגת, שהגוף גם-כן ידע ממנה, על-כן צריך עזות דקדשה, לעמד נגד עזות הגוף. ועזות דקדשה היא קולות דקדשה, כי כל הקולות, הן קול צעקה, הן קול אנחה, הן קול שופר, הן קול זמרה, הן קול צדיקי אמת, ושאר כל

הקולות דקדשה, כָּלֵם הֵם בְּחִינַת עֲזוּת דְקִדְשָׁה, וְאֶפְלוּ קוֹל קְשָׁקוּשׁ
הַמְטִבְעוֹת שֶׁל צְדָקָה, זֶה הַקוֹל הוּא גַם-כֵּן בְּחִינַת עֲזוּת דְקִדְשָׁה;
וְעַל-יְדֵיהֶם מְשַׁבְּרִין עֲזוּת הַגּוֹף.
(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ב אות ה')

ג. אף לַפְעָמִים הָאָדָם בְּמִדְרָגָה פְּחוּתָה כָּל-כָּף, עַד שֶׁהַגּוֹף רְחוּק כָּל-כָּף
מֵהַנְּשִׁמָּה, שְׁאֵפְלוּ כְּשִׁמְתָאֲנַח וְצוּעַק לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ - אֵין הַגּוֹף שׁוֹמֵעַ
הַקוֹל כָּלֵל, כִּי מַגְדֵּל רְחוּקוֹ אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ כִּי אִם קוֹל הַהִבְרָה; כִּי
כְּשִׁמְתָעוֹרֵר קוֹל דְקִדְשָׁה - מִתְעוֹרֵר מִמֶּנּוּ קוֹל דְסִטְרָא-אַחְרָא, וְהִיא קוֹל
הַבְּרָה (וְעֵין בְּפָנִים סִימָן כ"ב); וְכֵן כְּשִׁשׁוֹמֵעַ קוֹל הַצְּדִיק, אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ
גַּם-כֵּן עֵצָם הַקוֹל, כִּי אִם קוֹל הַבְּרָה, וְעַל-כֵּן אֵין נִשְׁבֵּר עֲזוּת גּוֹפוֹ עֲדִין.
וְלִזֶּה צְרִיכִין שְׁמוּשׁ, דְהֵינּוּ שִׁישְׁמֵשׁ הַגּוֹף לְהַנְּשִׁמָּה בְּעֵשִׂית מְצוּת
מְעֻשְׂיוֹת, וְכֵן יִשְׁמֵשׁ אֶת הַחֶכֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְשִׁמְעַת קוֹל הַחֶכֶם וְקוֹל
אַנְחָתוֹ וְצִעְקָתוֹ שֶׁל עֲצָמוֹ, וְאִז יִזְכֶּה לְשִׁבֵּר עֲזוּת גּוֹפוֹ עַל-יְדֵי-זֶה כַּנִּל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ב אות ז' ח')

ד. לְבוֹא לְעֲזוּת דְקִדְשָׁה הוּא עַל-יְדֵי שְׁמִחָה. כִּי עֵקֶר עֲזוּתוֹ וְהַתְּחַזְּקוֹתוֹ שֶׁל
הָאָדָם לְהִתְקַרֵּב לְעַבּוֹדַת הַשֵּׁם - הוּא עַל-יְדֵי שְׁמִחָה וְחִדּוּהַ, בְּחִינַת "כִּי
חִדּוֹת ה' הִיא מְעֻזָּתָם".
(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ב אות ט')

ה. אִי אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת לְתוֹרַת אֱמֶת כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲזוּת דְקִדְשָׁה, לְהִיּוֹת עוֹ
כְּנִמְר כְּנִגְדַּת הַמוֹנְעִים וְהַחוֹלְקִים, וְלֹא יִתְבַּיֵּשׁ מִפְּנֵי הַמְּלַעֲיָגִים. וְכֵל אֶחָד
כְּפִי הָעֲזוּת שֶׁלוֹ - כֵּן זוֹכֶה לְתוֹרָה וְלַתְּפִלָּה; כִּי מִי שִׁישׁ לוֹ עֲזוּת דְקִדְשָׁה
זוֹכֶה לְקַבֵּל וְלַהֲמִשִּׁיף חֲדוּשֵׁי תוֹרָה אֱמֶתִיִּים דְקִדְשָׁה, וְלַהֲפֹךְ, מִי שִׁישׁ לוֹ
עֲזוּת דְסִטְרָא-אַחְרָא אֵינוֹ זוֹכֶה לְחֲדוּשֵׁי תוֹרָה אֱמֶתִיִּים, רַק מְקַבֵּל תוֹרָה
מֵהַסִּטְרָא-אַחְרָא. וְכִפִּי הַתוֹרָה שְׁמִקְבֵּל כְּפִי הָעֲזוּת כַּנִּל, כֵּן זוֹכֶה
לְתְּפִלָּה, כִּי גַם עֵקֶר הַתְּפִלָּה הִיא עַל-יְדֵי עֲזוּת דְקִדְשָׁה, שֶׁצְּרִיכִין לְהַעֲזִיב
פְּנֵיו כְּנִגְדוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ עַל כָּל מָה שֶׁצְּרִיכֵהוּ, וְאֶפְלוּ לְעֲשׂוֹת פְּלִאוֹת
עִמוֹ, כִּי אִם יִרְצֶה לְהִתְבַּיֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, לְפִי מְעֻשְׂיוֹ וְלְפִי גְדֻלַּת הַבּוֹרָא
יִתְבָּרַךְ בּוֹדֵאֵי לֹא יוּכַל לְפִתּוֹחַ פֶּה לְהַתְּפַלֵּל כָּלֵל. עַל-כֵּן עֵקֶר הַתְּפִלָּה

על-ידי עזות דקדושה, וכפי העזות דקדושה שיש לו נגד המונעים, שעל-ידי-זה זוכה לתורת אמת כנ"ל - כמו כן זוכה לתפלה בכונה וכנ"ל.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ל' אות ח')

1. מי שהוא עזות פנים אין לו חלק בתורה; וכן להפך, מי שאין בו עזות דקדושה - אין לו גם-כן חלק בתורה, כי צריך שיהיה בו עזות דקדושה כנ"ל.
(ליקוטי מוהר"ן סימן קמ"ז)

2. צריך שיהיה להאדם עזות דקדושה, שיהיה עז כנמר כנגד המונעים והמלעיגים, ולא יתבטל ולא יתבייש בפניהם כלל, אף-על-פי שנדמה לו שהם צדיקים וטובים ממנו; ואפלו אם האמת הוא כף, שהם טובים ממנו, אף-על-פי-כן מאחר שכוונתו לשמים, והם רוצים לבלבלו ולמנועו מדבר החיים - צריך להתגבר בעזות גדול כנגדם; כי אי אפשר לכנס אל הקדושה כי אם על-ידי עזות כמבאר לעיל. ואפלו נגד הרב בעצמו צריך שיהיה להאדם עזות, שיעז פניו לדבר עמו כל מה שצריך ולא יתבייש, ועל זה נאמר: "ולא הבישן למד". וזה שאחד מקרב יותר - הוא מחמת שיש לו עזות יותר, ומחמת זה הרב מדבר עמו יותר.
(ליקוטי מוהר"ן סימן רע"א)

עצה

- א.** צריך להתרחק מאד מעצות של ההמון עם, שרובם ככלם הם עצות רעות ומקלקלות מאד. מכל-שכן וכל-שכן עצת רשעים וחולקים ומתנגדים אף האמת - שצריכין להתרחק מהם ביותר ויותר, כי מהם באים כל הקלקולים והפגמים, כי עצתם היא בחינת עצת הנחש הקדמוני, וכשמקבל עצתם חס ושלום הם מטילין בו זמא, והם בחינת פגם הברית, ומרחיקין מהאמת והאמונה הקדושה, ומתפלה, ומלבוא לארץ ישראל. על-כן צריך להתרחק מאד מאד מלילף אחר עצתם חס ושלום, רק לדבק את עצמו בצדיקי אמת ואנשיהם ההולכים בדרךיהם, שכל עצתם הם בחינת "כלה זרע אמת", בחינת תקון הברית, ועל-ידי עצתם זוכה לכל טוב, לאמת ואמונה, ותפלה, וארץ ישראל, ולעשות נסים בעולם.
- (ליקוטי מוהר"ן סימן ז' אות ג')
- ב.** על-ידי שנזהרין במצות ציצית זוכין להנצל מעצת הנחש, שהם עצות רעות הנ"ל, וזוכין לעצת צדיקים.
- (ליקוטי מוהר"ן סימן ז' אות ד')
- ג.** על-ידי פגם אמונת חכמים אין לו עצה שלמה לעולם, ותמיד הוא מספק, ועצתו חלוקה, ואינו יודע לתת עצות בנפשו בשום דבר (עין 'צדיק' אות נ"ד נ"ה).
- (ליקוטי מוהר"ן סימן ס"א אות א')
- ד.** על-ידי שמקבל עצה מצדיקי אמת נעשה המתקת הדינים; גם על-ידי זה יבוא לו ישועה. גם, אם אינו מקבל עצה מצדיקים - אזי אפשר שתבוא לו רעה חס ושלום על-ידי עצמו, בבחינת "אולת אדם תסלף דרכו וכו'", אבל אם הוא מקבל עצה מצדיקים, אף אם אחר-כך לא עלתה לו יפה - הוא יודע שהוא רק מלמעלה.
- (ליקוטי מוהר"ן סימן קמ"ג)

ה. תקוֹן הַעֲצָה הַיָּא עַל-יַדֵּי צַעֲקַת הַלֵּב, שְׁצָרִיכִין לְצַעֵק אֶל ה' מֵעֲמָקָא דְּלִבָּא, וְעַל-יַדֵּי-זֶה חוֹתְרִין וּמַגְלִין עֲצוֹת עֲמָקוֹת. וְעַל-יַדֵּי-זֶה גְדֻלָּה וְנִתְפַקֵּנָת הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, וְזוֹכִין לְרַפּוּאָה, וְנִתְפַקֵּנִין תְּקוּנִים גְּדוּלִים הַרְבֵּה (עֵין 'אֱמוּנָה' אוֹת מ"א מ"ב).

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ה' אות ג')

עינים

- א. על-ידי ראית פני הצדיק, על-ידי-זה מבטלין עצבות ועצלות ותאוות רעות ותולדותיהן. (ליקוטי מוהר"ן סימן ד' אות ח')
- ב. עקר הנאוף תלוי בעינים; ועל-ידי שנוהרין במצות ציצית, שהוא בחינת עינים, על-ידי-זה ממשיכין תקוון ושמירה לזה. (ליקוטי מוהר"ן סימן ז' אות ד')
- ג. השקר מזיק לעינים בגשמיות ורוחניות. (ליקוטי מוהר"ן סימן נ"א)
- ד. צריך לשמר את עצמו שלא יפל לבחינת רע-עין, שהוא מיתת הלב. ויש כמה בחינות ברע-עין: יש שעינו צרה בהתנשאות ובגדלתו של חברו, וכן פיוצא בזה, ויש שעינו רעה וצרה בחברו בבחינות אחרות, וצריכין לשמר את עצמו מזה מאד; וכן צריכין להתפלל הרבה להשם יתברך שינצל מרע-עין של חברו, שלא יזיק לו חס ושלום עינו הרעה של חברו. ומי שאינו מרגיש בעצמו כח שיוכל להנצל מרע-עין - צריך לברח ממנו (ועין בפנים). (ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד אות ד')
- ה. על-ידי רע-עין בא שכחה ונפגם הזכרון, ואינו זוכר את תכליתו, שהוא העולם הבא, שצריכין לזכור זאת בכל יום ולאדבוקא מחשבתה בעלמא דאתי תמיד בכלליות ובפרטיות (עין 'זכרון' אות ד'). ועל-ידי רע-עין מת לבו בקרבו, ואינו משים לב לזכור בכל זה. (ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד אות ד')
- ו. על-ידי רע-עין לא יזכה להניח בן זכר. (ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד אות ו')
- ז. גם צריך לשמר את העין מכח המדמה. ואפלו מי שהוא טוב-עין צריך לשמר מזה, כמו שאנו רואים בחוש שאפלו מי שיש לו ראיה יפה יוכל

לְטֵעוֹת עַל-יְדֵי שְׂרוּאָה מֵרְחוֹק, וְנִדְמָה לוֹ לְהִפָּךְ מִן הָאֲמֶת, וְכִמוּ כֵן הוּא בְּעֵינֵי הַשָּׂכֵל בְּכַמָּה בְּחִינּוֹת, כְּגוֹן לְפַעֲמִים שֶׁנִּדְמָה לוֹ שֶׁחִבְרוּ נוֹטָה מִן הָאֲמֶת, אוֹ שֶׁעוֹשֶׂה כְּנִגְדּוֹ שֶׁלֹּא כְּהֶגֶן וְכוּ', וּמִחֲמַת זֶה יֵשׁ בְּלִבּוֹ עָלָיו וְיֻכַּל לְהִתְעוֹרֵר מִחֲלוּקוֹת עַל-יְדֵי-זֶה, וְנִדְמָה לוֹ שֶׁחֹלֵק עַל חִבְרוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם - וּבְאֲמֶת הַכֹּל בָּא מְטָעוֹת שֶׁל כַּח הַמְדָמָה, שֶׁכַּח הַמְדָמָה הַטָּעָה אוֹתוֹ עַד שֶׁנִּדְמָה לוֹ עַל חִבְרוֹ דְבָרֵי שְׁקָרִים וּבְדוּיִים; וְכֵן יֵשׁ בְּזֶה פְּמָה בְּחִינּוֹת, מֵה שֶׁעֵינֵי הַשָּׂכֵל נוֹטִים מִן הָאֲמֶת עַל-יְדֵי טָעוֹת שֶׁל הַמְדָמָה, כִּי כַּח הַמְדָמָה יָכוֹל לְהִטָּעוֹת אֶפְלוּ אֲנָשִׁים גְּדוֹלִים, אֶפְלוּ מִי שֶׁהוּא טוֹב-עֵין. עַל-כֵּן צָרִיכִין לָזֶה שְׁמִירָה יִתְרָה, לְשֹׁמֵר אֶת עַצְמוֹ מֵאֵד מְטָעוֹת שֶׁל הַמְדָמָה. וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁשׂוֹמְרִין אֶת עַצְמוֹ מֵאֵד מְלִשׁוֹן הָרַע, מְלִאֲמָרוֹ וּמְלִקְבָלוֹ, כִּי עַל-יְדֵי לְשׁוֹן הָרַע מֵתְגַבֵּר הַמְדָמָה וְנִפְגָּם הַזְכָּרוֹן, לְזַכֵּר תְּמִיד בְּעֵלְמָא דְאַתִּי, שֶׁהוּא תְלוּי בְּתַקוּן הָעֵינַיִם כִּנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד אות ה')

ח. עַל-יְדֵי לְמוֹד זְכוּת שֶׁהָאָדָם מְלַמֵּד עַל הָרָשָׁע, עַל-יְדֵי-זֶה הָאָדָם נִצּוֹל מֵרַע-עֵין שֶׁל הָרָשָׁע. גַּם מֵה שֶׁהָרָשָׁעִים זוֹכִין בְּדִין, וּמֵרִים וּמְסַלֵּק מִשְׁפָּטָיו יִתְבָּרַךְ מֵהֶם - הַכֹּל הוּא לְטוֹבַת הַצַּדִּיק; כִּי גַם הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְלַמֵּד זְכוּת עַל הָרָשָׁע בְּשִׁבְלֵי לְהַצִּיל אֶת הַצַּדִּיק מֵרַע-עֵין שֶׁל הָרָשָׁע.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ה אות ג')

ט. עַל-יְדֵי רְאִית פְּנֵי הַצַּדִּיק הָאֲמֶת, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהִסְתַּכֵּל בְּעַצְמוֹ עַל כָּל הַמַּדּוֹת הַנִּמְשָׁכִין מֵאַרְבָּעָה יְסוּדוֹת - אֵיךְ הוּא אוֹחֵז בָּהֶם, וְלָשׁוּב בְּתוֹבָה עַל כָּל הַפְּגָמִים שֶׁבָּהֶם.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ס"ז)

י. לְרִאוֹת אֶת עַצְמוֹ עִם הַצַּדִּיק הָאֲמֶת הוּא גַם-כֵּן דְּבַר גְּדוֹל מְאֹד; בְּוֹדָאֵי כְּשׁוֹזְכִין לְשִׁמְעַת מִפִּי תוֹרָה הוּא מַעֲלָה יִתְרָה, אֲבָל כְּשֶׁאֵין שׂוֹמְעִין תוֹרָה - הָרְאִיָּה לְבַד הוּא גַם-כֵּן טוֹב מְאֹד. כִּי עַל-יְדֵי שְׂרוּאֵין אֶת עַצְמוֹ עִם הַצַּדִּיק, עַל-יְדֵי-זֶה מְאִיר וּמִתְנוֹצֵץ מִחוּ וְדַעַתּוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֵה לְקַבֵּל גְּדֻלָּה, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֵה כָּל אֶחָד לְחַדֵּשׁ חֲדוּשֵׁין דְּאוֹרֵיתָא כְּרִאוּי לוֹ לְפִי

רכא

עצות

עינים

לקוטי

מחו, ועל-ידי-זה זוכה לבושה, ותשובה, ולענוה אמתית שהוא פחינת
חיים נצחיים של עולם הבא.
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ע"ב)

יא. על-ידי ההסתכלות לבד, שרואין פני הצדיקי אמת, על-ידי-זה יכולין
לחזור למוטב, ומועיל לו לקדשה מאד.
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ע"ה)

פְּדִיּוֹן

א. עקר רפואות החולה הוא רק על-ידי פדיון, ולא נחנה התורה רשות לרופא לרפאות כי אם אחר הפדיון דיקא (עין 'רפואה' אות ח').

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ג')

ב. הממלא גרונם של תלמידי-חקמים יין - נחשב כמו פדיון.

(ליקוטי מוהר"ן סימן מ"א)

ג. קימת חצות מסגל כמו פדיון.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קמ"ט)

ד. ראוי להרגיל את עצמו לתן בכל פעם על פדיון, כדי להמתיק הדינים מעליו בכל פעם. ואפלו כשאין לו שום חולה ושום צער בתוך ביתו, טוב לעשות פדיונות בכל פעם, כדי שלא יבוא לידי צער וחולאת חס ושלום. וכך נוהגים כמה כשרים במדינות קיר"ה (קיסר גרום הודו) דוין, שנותנים על פדיונות תמיד (ועין מענין פדיון בסמ"א ובסמ"ן ק"פ, ובסמ"ן רט"ו מענין עשרים וארבעה מיני פדיונות).

(חיי מוהר"ן סימן תקל"ט)

צדיק

- א. צריך כל אחד לכוון בתפלתו שיקשר עצמו לצדיקים שבדור, פי רק הם יודעים להעלות כל תפלה ותפלה למקום הצריך לה וכו' (ועין בתפלה אות ד').
(ליקוטי מוהר"ן סימן ב' אות ו')
- ב. מי שרוצה לילך בדרך הקדש, צריך לשבר כל המדות רעות שנמשכין מהארבעה יסודות פמובא. ויספר לפני התלמיד-חכם כל לבו, הינו ודוי דברים, והתלמיד-חכם יפרש ויברר לו דרך לפי שרש נשמתו.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ד' אות ח')
- ג. ויש שלש בחינות בהתקרבות לצדיקים, שעל-ידי שלש בחינות אלו נתתקן הכל. ואלו הם: הבחינה הראשונה: כשרואה את הצדיק, על-ידי-זה מביטל המדות רעות הנמשכין משני היסודות 'דומם צומח', הינו עצלות ותולדותיהן ותאוות רעות.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ד' אות ח')
- ד. הבחינה השנייה: הצדקה שנותן לתלמיד-חכם, שעל-ידי-זה נצול ממדות רעות של שני יסודות 'חי מדבר', שהן דברים בטלים ולשון הרע וגאווה ותולדותיהן.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ד' אות ח')
- ה. הבחינה השלישית: כשמתודה ודוי דברים לפני התלמיד-חכם, שעל-ידי-זה התלמיד-חכם מדרוך אותו בדרך ישר לפי שרש נשמתו; וזה העקר, כי אז נצול מהכל.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ד' אות ח')
- ו. בכל פעם שבא אצל תלמיד-חכם יספר לפניו כל לבו, ועל-ידי-זה אפה נכלל באין-סוף. ועל-ידי-זה יזכה לידע שכל מארעותיו הם לטובתו, ויברך על הכל 'הטוב והמטיב'; וזאת הבחינה היא מעין עולם הבא.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ד' אות ט')

ז. על-ידי דברים לפני התלמיד-חכם מוחלין לו כל עוונותיו.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ד' אות ה')

ח. מי שרוצה לחוס על חייו, צריך להתגבר שלא ישמע וישגיח כלל על המריבות שבין הצדיקים השלמים, רק להאמין בכלם; ואדרבא, כששומע המריבות שבין הצדיקים - יקח לעצמו מוסר, ויסתכל על עצמו היכן הוא בעולם, כי בזה מוכיחין אותו על שפגם בטפי מחו, כי אלו לא נפגם מחו - לא היה שומע המריבות שבין הצדיקים, ולא היה נכנס בלב שום קשיא עליהם כלל, ועקר המריבה היא רק בשבילו, הינו בשביל זה בעצמו הנ"ל, כדי שיבין ויזכר על-ידי המריבה שבין הצדיקים היכן הוא בעולם, שרוצים לגרשו מן החיים האמתיים שהם הצדיקים אמתיים על-ידי המריבה הזאת, מחמת שפגם בטפי מחו, שעליו נאמר: "כל באיה לא ישובו ולא ישיגו ארחות חיים". ומי שהוא כסיל, ואינו מבין את זאת - באמת נתרחק על-ידי-זה, ואובד את עולמו; אבל מי שרוצה לחוס על עצמו באמת, אדרבא, על-ידי-זה דיקא נתעורר ומזכיר את עצמו היכן הוא בעולם כנ"ל, ומבין שזהו הנסיון שלו, שצריך לעמד בזה הנסיון, שלא ישמע ולא יסתכל על המריבה הזאת, ונתקרב דיקא על-ידי-זה לצדיקים אמתיים, שעל-ידי-זה עקר תקונו לנצח. כי עקר המריבה שבין הצדיקים הוא בשביל זה דיקא, בשביל נסיון זה, שיתרחק המתרחק, כי ראוי לרחקו מחמת שפגם בטפי מחו; ואם יזכה לעמד בנסיון זה, להבין מזה בעצמו גדל פגמו, ולא יסתכל על זה - יתקרב על-ידי-זה דיקא, כי מחמת שפגם כל-כך אי אפשר לו להתקרב כי אם על-ידי נסיון זה דיקא, והבן. כי באמת השם יתברך חפץ חסד הוא, ורוצה לקרב המרחקים אף-על-פי שאין ראויים לקרבם; אבל אין יכולין להתקרב כי אם על-ידי נסיון זה כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ה' אות ה')

ט. על-ידי התקרבות לצדיקים, וילך בדרך עצתם, על-ידי-זה נחלק בו אמת.

וְעַל-יְדֵי-זֶה זֹכָה לְאַמוּנָה, וּתְפִלָּה, וְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, וְנִסִּים; וְעַל-יְדֵי-זֶה תָּבוֹא הַגָּאֻלָּה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ז' אות ג')

י. קָדַם שְׁמִקְרָב לְהַצְדִּיק, אָזִי הוּא בְּבַחֲיַנֵּת "הַשְּׂמֵן לֵב וְכוּ'", הֵינּוּ שְׁלֹבוֹ אָטוּם, וְאַזְנָיו סְתוּמִים, וְעֵינָיו עֲנֻרִים - מְלֻרְאוֹת הָאֱמֶת וּלְהַתְעוֹרֵר לְתִשׁוּבָה. אָבֵל כְּשֶׁמְדַבֵּק עֲצָמוֹ לְצַדִּיקִים, וּמְקַבֵּל מֵהֶם עֲצוֹת - אָזִי נִפְתָּח לְבָבוֹ וְעֵינָיו וְאַזְנָיו, וְרוּאָה וְשׁוֹמֵעַ וּמַבִּין הָאֱמֶת, וְזֹכָה לְתִשׁוּבָה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ז' אות ה')

יא. כָּל הַחֲסָרוֹנוֹת שֵׁישׁ לְאָדָם, הֵן בְּפִרְנֶסָה, הֵן בְּכִרְיָאוֹת הַגּוֹף וְכוּ', כָּלֵם אִי אֶפְשָׁר לְהַשְׁלִימָם וּלְמַלְאָתָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הַצְדִּיק וְהֵרֵב הָאֱמֶת, שְׁנִלְוֶה אֵלָיו. כִּי שְׁלֵמוֹת הַחֲסָרוֹנוֹת הוּא עַל-יְדֵי אֲנַחָה וּגְנוּחֵי שְׂמֵתֶינָה עַל הַחֲסָרוֹן, כִּי הָאֲנַחָה שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי יִקְרָה מְאֹד, כִּי עַל-יְדֵי מִמְשִׁיכֵין הַרוּחַ חַיִּים לְהַשְׁלִימַם הַחֲסָרוֹן שְׂמֵתֶינָה עָלָיו; אָבֵל זֶה הַרוּחַ חַיִּים לְהַשְׁלִימַם הַחֲסָרוֹן מְקַבְּלִין רַק מֵהַצְדִּיק שֶׁדְּבוּק בְּהַתוֹרָה, שֶׁשֵּׁם הַרוּחַ חַיִּים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ח' אות ב')

יב. הַמְתַּנַּגְדִּים וְהַרְשָׁעִים הַחוֹלְקִים עַל הַצְדִּיקִים אֲמֵתִיִּים, הֵם מְקַבְּלִין הַרוּחַ חַיִּים שֶׁלָּהֶם מִהֵרֵב דְּקִלְפָּה; כִּי יֵשׁ רַב בְּקִלְפָּה וְסִטְרָא-אַחְרָא כְּנֻגַד הֵרֵב דְּקִדְשָׁה, כִּי אֵת זֶה לְעֵמֶת זֶה עֲשֵׂה אֱלֹקִים. וְעַל-כֵּן הֵם גְּדוּלִים בְּשַׁעֲתָן, כִּי הַרוּחַ חַיִּים הַנִּמְשָׁךְ מִהֵרֵב דְּקִלְפָּה הִיא בְּחִינַת רוּחַ סְעָרָה שֶׁהוּא גְּדוּל בְּשַׁעֲתָהּ, אָבֵל הוּא רַק לְפִי שַׁעָה, וּלְבָסוּף כָּלָה וְנִאָבֵד, וּמִסְעַר גּוּפָה וְנִשְׁמָתָה שֶׁל הַנֶּאֱחָזִים בּוֹ. וְעַל-כֵּן הֵם בְּחִיָּהֶם קְרוִיִּים מֵתִים, כִּי אֵין לָהֶם רוּחַ חַיִּים הָאֱמֵתִי דְּקִדְשָׁה, שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת דִּיקָא כְּנִ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ח' אות ג')

יג. הַצְדִּיק שׁוֹמֵעַ כָּל הָאֲנַחוֹת שֶׁל הַדְּבָקִים בּוֹ, כִּי מִמֶּנּוּ תּוֹצְאוֹת חַיִּים לְכָל אֶחָד.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ח' אות ח')

יד. הצדיקים אמתיים מכפרים עוונות, כמו שכתוב: "ואיש חכם יכפרנה".

(ליקוטי מוהר"ן סימן ח' אות ד')

טו. כל אדם צריך להעלות תפלתו דרך שער השיף לשבטו, וצריך זכות גדול שיוזכה לזה. על-פני צריך כל אחד לקשר את תפלתו לצדיק הדור, כי הוא יודע לכונן השערים ולהעלות כל תפלה ותפלה לשער השיף לה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ט' אות ב')

טז. צדיקי אמת הם מעלין את התפלה בעליות גדולות, עד שמגלין אלקותו ומלכותו תברך לכל באי עולם, אפלו להרחוקים מאד מאד שהם הרשעים והעפומים, שזה עקר גדלתו של הקדוש-ברוך-הוא; כי עקר גדלתו של הקדוש-ברוך-הוא שגם הרחוקים מאד, ואפלו העפומים, ידעו שיש אלקים שליט ומושל. על-פני מי שיש לו חולה או איזה צער בתוך ביתו, ילך לצדיקים שיבקשו עליו רחמים; ובזה עושה נחת רוח גדול להשם תברך, כי הקדוש-ברוך-הוא מתאוה לתפלתן של צדיקים, כי עקר התפלה אינם יודעים כי אם הצדיקים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י' אות ב' ג' ד')

יז. על-ידי התקרבות לצדיקים מבטלין הגאווה, שהיא עבודה-זרה, וזוכין לאמונה שלמה, ולבחינת רוח הקדש. ועל-ידי-זו זוכין לשמחה גדולה, עד שבאים להמחאת פה ורקודין דקדשה, שעל-ידי-זו ממתקין דינים וזוכין לחכמה וחיים ואריכות ימים, ולהשגת כל התורה בנגלה ונסתר.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י' אות ה')

יח. זה שהלמדן דובר רעות על הצדיק, הוא מכון גדול מאת השם תברך. שהקדוש-ברוך-הוא מפיל צדיק גדול לתוך פיו של זה הלמדן, כדי שעל-ידי-זו יוציא הצדיק השכינה, הינו התורה שבעל-פה, מהגלות שבפה הלמדן. כי הצדיק עושה מאלו הדבורים הלכות, ומיחד בזה יחודים גדולים ונפלאים (עיין שם בפנים).

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ב אות ד')

יט. צריך לבקש מאד ולחזור אחר צדיק כזה שיוכל לקבץ הנפשות

וְלַהֲעֲלוֹתָם, שְׂיַעֲלֶה גַם נַפְשׁוֹ עִמָּהֶם, וְלַחֲדָשׁם בְּבַחֲיִנַת עֲבוּר, וְלַהוֹרִיד עַל-יַד־יְזֵה תוֹרָה. וְצָרִיכִין לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׂיִזְכֶּה לְמִצְא צָדִיק כָּזֶה, כִּי הוּא דִיּוֹקָא יָכוֹל לְתַקְנֵנוּ וְלַהֲעֲלוֹתוֹ מִכָּל הַפְּגָמִים שֶׁל כָּל הַתְּאוּוֹת. כִּי כְּשֶׁאָדָם רוֹצֵה דְבַר תְּאוּוֹה, זֶה הִרְצוֹן הוּא פָּגָם וּמְרָה לְנַפְשׁ, וְאֲזִי הוּא בְּבַחֲיִנַת "מֵרַת נַפֶּשׁ", בְּבַחֲיִנַת "וְנִפְשָׁה מְרָה-לָּהּ", וְזֶהוּ בְּבַחֲיִנַת פְּזוּר הַנַּפֶּשׁ, וְאֲזִי אֵין הַנַּפֶּשׁ מְאִירָה, וְהִיא בְּבַחֲיִנַת "נַפֶּשׁ רַעֲבָה". וְעַל-יַד־יְזֵה שְׂבָא לְצָדִיק הָאֵמֶת הַנִּלְנֶה לְנִתְתָּקֵן הַכֹּל, כִּי יָכוֹל לְתַקֵּן וְלַהֲעֲלוֹת אֶפְלוֹ אֵלּוֹ הִרְצוֹנוֹת הַפְּגוּמִים - עִם הִרְצוֹנוֹת הַטּוֹבִים שְׂיֵשׁ לוֹ, וְאֲזִי יִתְקַיֵּם בּוֹ: "וְנַפֶּשׁ רַעֲבָה מִלֵּא-טוֹב", בְּבַחֲיִנַת "וְהַשְׂבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשׁוֹ", וְיִתְחַדֵּשׁ כְּנֶשֶׁר נְעוּרָיו, דְּהֵינּוּ שְׂיִתְחַדְּשׁוּ וְיִתְתַקְּנוּ יְמֵי נְעוּרָיו שְׂעֵבְרוּ בַחֲשָׁךְ, וְאֲזִי נִקְרָא אָדָם. גַּם גּוֹפוֹ יִתְעַלֶּה וְיִתְחַדֵּשׁ עַל-יַד־יְזֵה שְׂבָא לְהַצְדִּיק.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ג אות ה' ו')

כ. כָּל אֵלּוֹ בְּנֵי אָדָם הַבָּאִים לַחֲכֹם הַדּוֹר, כָּל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ אִיזֵה רְצוֹן טוֹב, וְהַצְדִּיק מַעֲלֶה כָּל אֵלּוֹ הִרְצוֹנוֹת, וּבְזֶה הוּא מְחַדֵּשׁ נַפְשׁוֹתֵיהֶם שֶׁל אֵלּוֹ הָאֲנָשִׁים הַבָּאִים אֵלָיו, וְעַל-יַד־יְזֵה הוּא מְבִיא הַתְּגִלוֹת הַתּוֹרָה שְׂאוּמֵר אֲזִי בְּפִנְיֵיהֶם; נִמְצָא שְׂיֵשׁ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד חֵלֶק בְּהַתּוֹרָה כְּפִי רְצוֹנוֹ, וְכֵן נִתְחַדֵּשׁ נַפְשׁוֹ לְטוֹבָה. עַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִתְחַזֵּק וְלַהֲתַעוֹרֵר שְׂיָבוֹא עִם רְצוֹנוֹת טוֹבִים וְכַסּוּפִין טוֹבִים וְחֻזְקִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּדֵי שְׂיִתְחַדֵּשׁ נַפְשׁוֹ לְטוֹבָה בְּיוֹתֵר. גַּם שְׂמַעְנוּ, שְׂהַעֲקֵר - בְּשַׁעַה שְׂהַחֲכֹם מְכִין עֲצָמוֹ לְוֹמֵר תּוֹרָה, שְׂאֲזִי צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו, וְלְבַקֵּשׁ לוֹ רְצוֹנוֹת טוֹבִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלַהֲתַפְלִל עַל-זֶה, כְּדֵי שְׂעַל-יַד־יְזֵה זֶה יוֹכֵל הַצְדִּיק לְאַחֵז בְּיָדוֹ, וְלַהֲעֲלוֹתוֹ מִמְּקוֹם שֶׁהוּא שָׁם, וְלַחֲדָשׁוֹ לְטוֹבָה וְכַנֵּ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ג אות ה' ו')

כא. גַּם מְזֵה תְּבִין הַחֲלוּק הַגָּדוֹל שְׂיֵשׁ בֵּין כְּשֶׁהָאָדָם בְּעֲצָמוֹ אֲצֵל הַצְדִּיק בְּשַׁעַת אֲמִירַת הַתּוֹרָה - וּבֵין כְּשֶׁשׂוֹמֵעַ מִפִּי אַחֵר; כִּי כְּשֶׁהוּא בְּעֲצָמוֹ שָׁם יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּהַתּוֹרָה, וְנִתְחַדֵּשׁ נַפְשׁוֹ אֲזִי, מְלַבֵּד עוֹד הַרְבֵּה חֲלוּקִים מִמְּבָאָר בְּמְקוֹם אַחֵר.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ג אות ה' ו')

כב. על-ידי שבאים להצדיק, על-ידי-זה ממשיכין השגחה שלמה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ג אות ד')

כג. כל מה שמתרבין יותר הנפשות הבאין אל הצדיק האמת לקבל תורה - נתמעט ונתבטל יותר ההבל הרע אשר נעשה על הארץ, שהם הקשיות של האפיקורסים מחמת שרואים צדיק ורע לו, רשע וטוב לו; ועל-ידי רבוי הנפשות המתקבצין אצל צדיקי אמת נתבטל ההבל של קשיות כאלו.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ג אות ו')

כד. אלו האנשים הנוסעים ובאים לצדיקי אמת, ראוי שיתוסף בהם אהבה זה לזה, ויעוררו אלו לאלו, ויזכירו זה את זה בעבודת השם; וזה סימן שהיה כוננתם רצויה בעת שהיו אצל הצדיק, והתחילו להתחדש לטובה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ג אות ו')

כה. יש נפשות שהם פגומות מאד מאד, ואפלו כשבאים אצל הצדיקים האמתיים, אף-על-פי-כן עדין משקעים בכל התאוות, ועדין לא יצאו מחל אל הקדש אפלו כחוט השערה; ונפשות כאלו בודאי אי אפשר להעלותם ולחדשם בבחינת עבור. אבל יש צדיק שגדול במעלה נפלאה ונוראה כל-כך, עד שאפלו נפשות פגומות כאלו - הוא יכול להעלותם בבחינת עבור, ולחדשם לטובה. על-כן מי שיודע בנפשו שפגם מאד, ורוצה לחוס על חזיו ולחזור להשם יתברך, צריך לבקש ולהתחנן מאד מאד לפני השם יתברך שיזכהו ברחמיו להתקרב לצדיק כזה שיהיה גבור כל-כך שיוכל להעלות ולחדש גם נפשו לטובה. אשרי הזוכה למצא צדיק כזה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ג אות ו')

כו. יראה ואהבה אי אפשר לקבל כי אם על-ידי צדיקי הדור. וכשנחשף אצל אחד היראה והאהבה, זהו מחמת שנתחשף אצלו אור הצדיק; ואף שבאמת הצדיק מאיר בכל העולמות, מכל-שכן בעולם הזה, אף-על-פי-כן אצלו אינו מאיר כלל מגדל החשף שלו, ואף שהוא אצל

הצדיק, ויִושֵׁב אֶצְלוֹ - אֵינוֹ יָכוֹל לְטַעַם וּלְהִבִּין וּלְרְאוֹת אֹרֹחַ הַגָּדוֹל,
שְׁעַל-יָדוֹ יָבֹא לְתַכְלִית הַטּוֹב הַנִּצְחִי. (ליקוטי מוהר"ן סימן י"ז אות א' ב')

כז. וְכָל זֶה הוּא מַחֲמַת הַמַּעֲשִׂים רָעִים שְׁלוֹ, שְׁעַל-יָדֵי-זֶה נִחְשָׁף שְׁכָלוֹ
בְּכִסְלִיּוֹת, דִּהְיִינוּ דְעוֹת נְפֻסָּדוֹת, וְהוּא נִדְמָה בְּעֵינָיו שֶׁהוּא חָכֵם, וְנוֹפְלִים
לוֹ קִשְׁיוֹת עַל הַצְּדִיק הָאֵמֶת. אָבָל בְּאֵמֶת כָּל אֵלוֹ הַדְּעוֹת נְפֻסָּדוֹת
וְהַקִּשְׁיוֹת וְהַחֲכָמוֹת כְּאֵלוֹ הֵם כָּלֵם שְׁטוֹת וְכִסְלִיּוֹת גָּמוֹר, שְׁמַחֲמַת עֲכִירַת
הַמַּעֲשִׂים נִתְחַשֵּׁף שְׁכָלוֹ בְּכִסְלִיּוֹת כַּנ"ל, וְעַל-יָדֵי-זֶה נִתְחַשֵּׁף אֶצְלוֹ אֹרֹחַ
הַצְּדִיק, וּמַחֲמַת זֶה אֵין לוֹ יִרְאָה וְאֶהְבָּה כַּנ"ל. (ליקוטי מוהר"ן סימן י"ז אות א' ב')

כח. עַל-יָדֵי צְדָקָה שְׁנוֹתֵן לְצְדִיקִים אֲמִתִּיִּים וְלַעֲנִיִּים הַגּוֹנִים, עַל-יָדֵי-זֶה
מְשָׁלִים וּמְתַקֵּן הַשְּׁכָל, וְזוֹכֵה לְרְאוֹת אֹרֹחַ הַצְּדִיק, וְעַל-יָדֵי-זֶה זוֹכֵה לְיִרְאָה
וְאֶהְבָּה. (ליקוטי מוהר"ן סימן י"ז אות ה')

כט. לְכָל דְּבַר יֵשׁ תַּכְלִית, וְלִזֶּה הַתַּכְלִית יֵשׁ עוֹד תַּכְלִית אַחֵר, גְּבוּהָ מַעַל
גְּבוּהָ. וְעַקֵּר הוּא הַתַּכְלִית הָאֲחֵרוֹן, שֶׁהוּא שֶׁעָשׂוֹעַ עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא עַקֵּר
הַתַּכְלִית הָאֲחֵרוֹן שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה וְשֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבְּעוֹלָם. אָבָל אֵין
מִי שְׂיֻכַּל לְהַשִּׁיג וּלְתַפֵּס בְּמַחְשַׁבְתּוֹ הַתַּכְלִית הַזֶּה כִּי אִם הַצְּדִיקִים; וְכָל
אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, לְפִי שְׂרָשׁוֹ שֵׁיֵשׁ לוֹ בְּתוֹךְ נְשִׁמַת הַצְּדִיק - בֵּן מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ
זֶה הַתַּכְלִית כְּפִי מַה שֶׁמְשַׁבֵּר הַכַּעַס בְּרַחֲמָנוֹת. וְעַל-יָדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְהַגִּיעַ
לְהַתַּכְלִית בְּכָל דְּבַר שֶׁבְּעוֹלָם, שְׂזֶה הַעַקֵּר. (ליקוטי מוהר"ן סימן י"ח אות א' ב')

ל. לְפַעֲמִים הַצְּדִיקִים בּוֹרְחִים מְשַׁרְרָה וּמְנַהִיגוֹת, וְאֵינָם רוֹצִים לְהִנְהִיג אֶת
הָעוֹלָם. וְהֵם תּוֹלִים זֹאת בְּקִטְנוּתָם, וְאוֹמְרִים שֶׁאֵינָם רְאוּיִים לְהִנְהִיג אֶת
הָעוֹלָם; וּבְאֵמֶת הוּא מַחֲמַת שֶׁנִּשְׁתַּלְשַׁל בָּהֶם חֲרוֹן אַפּוֹ וְהַסְתַּרְתּוֹ פְּנֵי
הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁבָּא עַל-יָדֵי הַתְּמַעֲטוֹת הָאֲמוֹנָה. וְעַל-יָדֵי שֶׁמְשַׁבְּרִין הַכַּעַס
בְּרַחֲמָנוֹת, עַל-יָדֵי-זֶה נִמְתָּק הַחֲרוֹן אַף, וְאֲזִי הַצְּדִיקִים מְקַבְּלִין
הַמְּנַהִיגוֹת, וְזוֹכֵה הָעוֹלָם לְמְנַהִיג אֵמֶת שֶׁיִּנְהַיְגֵם בְּרַחֲמִים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ח אות א' ב')

לא. מה שקשה להעולם על מה צריך לנסע להצדיק לשמע מפיו תורה, הלא אפשר לעיין בספרים דברי מוסר. אבל יש חלוק גדול, כי מי ששומע מפיו הצדיק בעצמו - מקבל דבור לשון הקדש בשלמות, דהינו ביראה, ועל-ידי-זה זוכין להכניע ולבטל רע הכולל שהוא תאות נאוף, עד שזוכה לתקון הברית שהיא תקון הכל; אבל מי ששומע מפיו אחר, מכל שכן פשוטה בספר - רחוק מזה השלמות (עיין בפנים ובאות 'ברית' סימן י"ז).

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ט אות א' ט')

לב. יש חלוק גדול בין הלומד מתוך הספר ובין השומע מפיו הצדיק בעצמו. כי השומע מפיו הצדיק בעצמו, בודאי נתקשר נשמתו עם נשמת הצדיק בשעת תפלתו שהתפלל קדם שהמשיך התורה (כמבאר בפנים), ויש לזה האדם חלק בבאור הזה; כי על-ידי התפלה נתוסף קדשה למעלה, וכל תפלה היוצאת מהרבה נשמות - היא מוספת קדשה למעלה ביותר, ומעוררת ביותר לב העליון, וממשיך באורי התורה ביותר, הכל לפי רב אנשים - בן יותר קדשתו. גם כל האנשים העומדים בשעת הדרוש נכנע רשתם על-ידי הטוב שבחכם הדורש, ובזה מוציא אותם מתחת רשות דסטרא-אחרא ומכניס אותם תחת רשות הקדשה. (ליקוטי מוהר"ן סימן כ' אות ד')

לג. על-ידי שעומדים אצל הצדיק בשעה שדורש פרבים, על-ידי-זה זוכין לבוא לארץ ישראל, ולהכניע הרשעים וכל המונעים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ' אות ד')

לד. הקדוש-ברוך-הוא מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה, וכשפוגמין כחוט השערה - אזי אין כח בידם להמשיך תורה. (ליקוטי מוהר"ן סימן כ' אות ה')

לה. אי אפשר לבוא לאמונה שלמה, שהוא עקר הכל והיא פלגיות הקדשה, כי אם על-ידי התקרבות לצדיקי אמת, כי כל עקר אמונת ישראל ממשיכין הם להדור. אבל אי אפשר להתקרב לצדיקי אמת כי אם על-ידי עזות. כי יש כמה וכמה מונעים ומתנגדים, ואינם מניחים

להתקרב לנקודת האמת, וכל עקר כחם הוא רק על-ידי עזות דסטרא-
 אחרא; על-פן בהכרח שיהיה להאדם עזות דקדשה לעמד נגד עזותם
 הרע, ויהיה מצחו חזק לעמת מצחם, כי אי אפשר לכנס אל הקדשה כי
 אם על-ידי עזות גדול. ולבוא לעזות הזה הוא על-ידי שמחה, שהיא
 עקר העזות וההתחזקות לבל יתבייש ויתבטל כלל מפני המלעיגים, רק
 יהיה עז כנמר נגדם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ב אות ד')

לו. על-ידי התקרבות והתקשרות להצדיק האמת נצול מתאות ממון, שהיא
 עבודה-זרה, חשף, מיתה וכו', ואזי נצול ממרירותא דעלמא, שהוא
 דאגות וטרדות הממון והפרנסה שמבלה ימי חיי רב בני אדם, וזוהי
 לשמחה, ולהיות שמח בחלקו, ומאיר על עצמו אור-פני-מלך חיים (ועין
 'ממון' אות י"ג י"ד). וכן להפך, כשחולק חס ושלום על הצדיק - אזי
 נופל לתאות ממון ביותר, והוא מלא מרירות ביותר תמיד, עד שהממון
 והפרנסה מבלה ימי חייו. כי אי אפשר להנצל ממרירות של זה העולם,
 שהיא מרירות דאגות הממון והפרנסה - כי אם על-ידי כח הצדיק האמת
 שהוא שומר הברית בתכלית השלמות.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ג אות ד')

לז. צריך כל אחד לחזור ולבקש מאד ולהתפלל להשם יתברך הרבה שיזכה
 להתקרב לצדיק אמת שיהיה גדול במעלה כל-כף שיוכל להכניס בו
 השגות אלקות, שזה עקר התכלית. פי השגות אלקות אי אפשר להשיג
 כי אם על-ידי כמה צמצומים, שהם בחינת הקדמות וסבובים נפלאים
 שהצדיק האמת מסבב עם כל אחד כפי ערכו עד שיבוא להשגות
 אלקות; על-פן אי אפשר לבוא לזה כי אם על-ידי רבי אמת המפלג
 במעלה מאד.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל' אות א' ב')

לח. צריך לבקש אחר הרבי הגדול ביותר. פי צריכין לזה רבי גדול מאד,
 שיוכל להאיר גם בך השגות אלקותו יתברך; וכל מה שהוא קטן ביותר
 - הוא צריך רבי גדול ביותר, שיהיה אמן נפלא כזה שיוכל להלביש

שְׁכַל עֲלִיּוֹן כְּזֶה - דִּהְיִנוּ הַשְּׁגָתוֹ יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ - לְקַטֵּן וּמְרַחֵק כְּמוֹתוֹ, כִּי כָל מֵה שֶׁהַחֹלָה נִחְלָשׁ בְּיוֹתֵר - הוּא צָרִיךְ רוּפֵא גָדוֹל בְּיוֹתֵר. עַל-כֵּן אֵל תִּטְעֶה לוֹמֵר: דֵּי לִי אִם אֶהְיֶה מְקָרֵב אֶצְלֵי אִישׁ כָּשֵׁר פְּשׁוּט הַמְּחַזֵּק בִּירְאֵת הַשֵּׁם וְנִכְבָּד קִצָּת, וְלָמָּה לִי לְבַקֵּשׁ גְּדוּלוֹת וְלַחְזוֹר אַחֵר הַצְּדִיק הַגָּדוֹל דִּיקָא, הַלְוֹאֵי שְׁאֶהְיֶה מִתְחַלֵּה כְּמוֹ אִישׁ כָּשֵׁר הַזֶּה (כְּמוֹ שֶׁטוֹעִין בְּזֶה כְּמָה אֲנָשִׁים); אֵל תִּטְעֶה לוֹמֵר כֵּן, כִּי אֲדַרְבָּא, כָּל אֶחָד כְּפִי מֵה שִׁיּוּדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ גָּדֵל פְּחִיתוּתוֹ וְגָדֵל רְחוּקוֹ שֶׁנִּתְרַחֵק מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ - כְּמוֹ כֵּן הוּא צָרִיךְ דִּיקָא לְהִתְקָרֵב לְהַרְבֵּי הָאֱמֶת הַגָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד מְאֹד, כִּי כָל מֵה שֶׁהוּא קַטָּן בְּיוֹתֵר - הוּא צָרִיךְ רַבֵּי אֱמֶתִי גָדוֹל בְּיוֹתֵר כַּנֵּ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל' אות א' ב')

לט. צָרִיךְ לְקַבֵּל תּוֹכְחָה שֶׁל צְדִיקֵי אֱמֶת; וְאֶף-עַל-פִּי שֶׁהַתּוֹכְחָה שְׁלָהֶם הוּא לְפַעְמִים בְּדֶרֶךְ בְּזִיוֹן, אֶף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיכִין אָנוּ לְקַבֵּל תּוֹכְחָתָם. כִּי הַצְּדִיקִים הֵם סוֹבְלִים צַעַר גָּדוֹל מֵאֲתָנוּ: כִּי כָל הַעֲסָקִים וְשִׂיחַת חֲלִין שְׁלָנוּ - הוּא בְּוֹדָאֵי רָעָה אֶצְלָם, אֵךְ אֶפְלוּ גַם טוֹבְתָנוּ, שֶׁהִיא הַתְּפִלָּה שְׁלָנוּ, שֶׁהוּא בְּעֶרְכָּנוּ טוֹב - הוּא גַם-כֵּן רָעָה אֶצְלָם, כִּי תְּפִלָּתָנוּ מְבַלְבֶּלֶת אוֹתָם מְאֹד מִחֲמַת שֶׁהִיא מְעַרְבֶּכֶת בְּמַחְשְׁבוֹת זְרוֹת וּבְלִבּוֹלִים הַרְבֵּה; וּמִחֲמַת זֶה הֵם מוֹכִיחִים אוֹתָנוּ לְפַעְמִים בְּדֶרֶךְ בְּזִיוֹן. אֲבָל אָנוּ צָרִיכִים לְקַבֵּל תּוֹכְחָתָם, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְחֶסֶד, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְכַנְיַעִין וּמְשַׁפְּיִלִין חֲכָמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּמְשַׁלְּתֵי הַעֲכוּ"ם, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַעֲלוֹת הַחֲכָמָה וְהַשְּׁכַל שֶׁעַל-יְדֵהּ בָּאִין לְהַשְּׁגוֹת אֱלֻקוֹת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל' אות ז')

מ. הַמְּתַקְרָבִים לְצְדִיקֵי אֱמֶת, יֵשׁ בָּהֶם אַרְבַּע בְּחִינּוֹת שֶׁחֲשָׁבוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרָנָם לְבָרְכָה לְעִנְיָן אַרְבַּעַה שֶׁנִּכְנָסוּ לְפָרְדֵּס: כִּי יֵשׁ מִי שֶׁמְקַבֵּל דֶּרֶךְ יִשְׂרָאֵל מֵהָרֵב, וְנִעְשָׂה אִישׁ כָּשֵׁר עַד סוּפוֹ, וְזֶה בְּחִינַת "נִכְנָס בְּשָׁלוֹם וַיֵּצֵא בְּשָׁלוֹם"; וַיֵּשׁ בְּחִינַת "הַצִּיץ וְנִפְגַּע, הַצִּיץ וְנָמַת", דִּהְיִנוּ שֶׁנִּתְלַהֵב יוֹתֵר מִדֵּי, יוֹתֵר מִהַמְּדָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לָמוֹת אוֹ לֵצֵאת מִדַּעְתּוֹ, אֵךְ גַּם עַלִּיהֶם נֶאֱמַר: "צְדִיקִים יִלְכוּ בָם"; אֲבָל יֵשׁ מִי שֶׁפּוֹרֵשׁ לְגַמְרֵי וּמִתְרַחֵק מִן הַצְּדִיק, וְנִעְשָׂה מִתְנַגֵּד וְלֵץ, וְזֶה בְּחִינַת 'אַחַר' שֶׁקָּצַץ בְּנִטְעוֹת. כִּי

הצדיק והרב שפדור צריך שיהיה לו שני הכחות שיש להתורה, סס-חיים וסס-מות, באפן שיהיה אפשר להמתקרב אליו לקבל פרונו, "צדיקים ילכו בם ופושעים יפשלו": אם הוא חפץ באמת - יזכה לקבל מהרב דרוך ישרה ועצות טובות לשוב להשם יתברך; ואם לאו, והוא בא בעקמומיות, וטינא יש בלבו - יוכל גם-כן למצא בהרב מה שהוא רוצה, דהינו שימצא בו דבר שיכפור בכל ויתרחק לגמרי, וזה בחינת "ופושעים יפשלו בם" רחמנא לצלן.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"א אות ט')

מא. על-ידי הצדיקים ועל-ידי התורה - יזכה לאהב אותו יתברך בכל מקום, הן בטיבו הן בעקו, ויהיה לו שלום במדותיו, הינו שלא יהיה מחלק במדותיו, ובמאורעותיו שלא יהא לו חלוק: בין בטיבו בין בעקו - תמיד ימצא בו השם יתברך, וכן יהיה לו אהבה ושלום עם חבריו ועם כל ישראל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ג אות א')

מב. הצדיק האמת הוא הנקדה הפללית של כל ישראל. על-כן העקר הוא התקשרות לצדיקים, ולדבר עמם ביראת שמים, והם יאירו ויעוררו את לבו על-ידי נקדתם הקדושה הפללית. ואחר-כך צריך לדבר גם עם חבריו ביראת שמים, כדי שיקבל מהנקדה טובה של חברו; כי יש בכל אחד מישראל נקדה טובה, דהינו דבר יקר - מה שאין בחברו, שזאת הנקדה טובה היא בחינת צדיק, ויכול להשפיע ולהאיר ולעורר לב חברו, וחברו צריך לקבל התעוררות ממנו, וכן צריך כל אחד לקבל זה מזה וזה מזה, בבחינת "ומקבלין דין מדין". וכן צריך שידבר כל אחד בעצמו בינו לבין קונו, כדי שתאיר הנקדה טובה שלו בעצמו מפיו ללב. ועל-ידי כל זה מבטל ערלת לבו, דהינו אהבות רעות, שהם כל התאוות רעות, שהם חרפת לב, שהם שוברים לבו של אדם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ד אות ד')

מג. הפלל, שהמשלה ביד הצדיק לפעל פעלות פרונו, כמו שאמר רבותינו זכרונם לברכה: "מי מושל בי - צדיק"; ועקר הממשלה: להאיר

וּלְעוֹרֵר לֵב יִשְׂרָאֵל לְעִבּוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. עַל־כֵּן הָעֶקֶר שֶׁיִּתְקַשֵּׁר לְצַדִּיקֵי אֲמֶת, וּלְדַבֵּר עִמָּהֶם בְּעִבּוֹדַת הַשֵּׁם, וּמֵהֶם יִקְבַּל כּוֹחַ וְהֶאֱרָה וְהִתְעוֹרְרוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁיָּשׁוּב אֶל ה' בְּאֲמֶת. (ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ד אות ב')

מד. מֵאוֹר פְּנֵי הַצַּדִּיקִים מְקַבְּלִין מִחֵין וְשִׁכְל חֲדָשׁ, שֶׁהִיא נִשְׁמָה חֲדָשָׁה, כִּי הַנִּשְׁמָה הִיא הַשִּׁכְל; הֵינּוּ כְּשֶׁהַצַּדִּיק מְסַבֵּיר לוֹ פָּנִים, אַזִּי מְקַבֵּל שִׁכְל חֲדָשׁ וְנִשְׁמָה חֲדָשָׁה מֵאוֹר פְּנֵיו הַקְּדוּשִׁים. (ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ה אות ה')

מה. כְּשֶׁהַצַּדִּיק הָאֲמֵת מְגַלֶּה אֵיזָה דְבַר תּוֹרָה, אַזִּי מוֹרִיד נִשְׁמָתֵין חֲדָתִין לְכָל אֶחָד מֵהַשּׁוֹמְעִין הַתּוֹרָה לְפִי בְּחִינַתּוֹ וְתַפְיֶסְתּוֹ. (ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ו אות ה')

מו. טוֹב מְאֹד לְאָדָם לְהִרְגִיל אֶת עֲצָמוֹ לְתֵן בְּכָל פֶּעַם עַל פְּדִיּוֹן לְצַדִּיקִים וִירָאִים, כְּדֵי לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל מִמֶּנּוּ כָּל הַדִּינִים; הֵינּוּ אֶפְלוּ כְּשֶׁאִין לוֹ צָרָה חֵס וְשְׁלוֹם, אַף־עַל־פִּי־כֵן יִתֵּן בְּכָל יַעַת עַל פְּדִיּוֹן כְּדֵי לְהַמְתִּיק מֵעָלְיוֹ הַדִּינִים, שְׁלֹא יָבוֹא לִיְדֵי צָרָה חֵס וְשְׁלוֹם. (חיי מוהר"ן סימן עבודת השם צ"ו)

מז. כְּשֶׁמְמַלֵּא גְרוֹנִם שֶׁל תְּלַמִּידֵי־חֲכָמִים יֵין - הוּא בְּחִינַת פְּדִיּוֹן, וּמִמְתִּיק הַדִּינִים. (ליקוטי מוהר"ן סימן מ"א)

מח. עַל־יְדֵי אֲמוּנַת חֲכָמִים, שֶׁמְאַמֵּין שְׁכָל דְּבָרֵיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם אֵינוֹ פָּשׁוּט וַיֵּשׁ בְּהֶם רְזִין, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְתַּקֵּין הַדִּינִים. (ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ב)

מט. גַּם מִי שֶׁעוֹשֶׂה לְבוֹשׁ נָאָה לְצַדִּיק, עַל־יְדֵי־זֶה נִמְתַּקֵּין הַדִּינִים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ב)

נ. הַכֶּלֶל וְהָעֶקֶר: שִׁיחֵיהַ לוֹ אֲמוּנַת חֲכָמִים, וּלְהִזָּהֵר בְּכַבּוּדָם, וְלִירָא מֵהֶם מְאֹד. וְאִם נִדְמָה לוֹ שֶׁהֵם עוֹשִׂים חֵס וְשְׁלוֹם כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה, הוּא צָרִיף לְהֶאֱמִין שֶׁכּוֹדָאֵי הֵם עוֹשִׂים נְכוֹנָה עַל־פִּי הַתּוֹרָה; כִּי הַתּוֹרָה נִמְסְרָה לְחֲכָמֵי הַדּוֹר לְדַרְשָׁהּ כְּפִי מַה שִׁיּוֹדְעִים, עַל־כֵּן צָרִיף לְהַשְׁלִיף שְׁכָלוֹ וְדַעַתּוֹ, רַק לְסַמֵּךְ עֲלֵיהֶם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ז אות א')

נא. כל הרפואות תלויים בתורה. והתורה נמסרה לחכמים, ואנחנו מצויים לשמע מהם ולבלי לסור מדבריהם ימין ושמאל; ומי שמזלזל בדבריהם ואינו מאמין דבריהם מחמת שנדמה לו שמדאורייתא אינו כן, על-ידי-זה נחלה במכה שאין לה רפואה, ומת בה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ז אות א')

נב. כשנופלין מאמונת חכמים, התקון לזה: נדר, שידר איזהו נדר ויקיים מיד, על-ידי-זה ישוב לאמונת חכמים, ויזכה לרפואה. ועל-ידי-זה מתנוצצים בו אורות האבות. ועל-ידי-זה זוכה לענג שבת, הינו בחינת אכילה בקדשה. ועל-ידי-זה זוכין לבטל הפעס, ולהכניע ולהפיל האויבים והשנאים. ועל-ידי-זה יפל שער דסטרא-אחרא, ויבוא משיח, ויבנה שערי הקדשה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ז אות ב')

נג. הצדיק האמת הוא בחינת משה, והוא כלול בשלשה אבות, והוא ממשיך כל השלש השפעות, שהם בחינת באר ענן ומן, שהם בחינת אכילה ושתיה ומלבושים. והוא לוחם תמיד מלחמות השם, כי הוא לוחם כנגד קלפת עמלק, שהוא פגם הברית שנמשך ממנו, והצדיק מכניע אותו ואת כל הצרים הרודפים אחר חלושי כח שבשוראל, ומחזק אותם ומכניס אותם לעבודת השם יתברך, וממשיך אותם לבחינת תקון הברית. ועל-ידי-זה זוכה לשפע כפולה, הינו בחינת לחם משנה בשבת, הינו משנה תורה, שזוכה לחדש בשבת חדושין דאורייתא על-חד תרין. ועל-ידי-זה זוכין לרפואות הנפש ורפואות הגוף, ועל-ידי-זה נתעורר העולם לתשובה מאהבה, וכל הפשרים שבדור נתרפאים ונעשים מכבדים בעיני הבריות. ועל-ידי-זה מקבלין כל אחד חדושי תורה, שהיא תורה הצפונה שהשפיע הצדיק ביום השבת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ח)

נד. על-ידי אמונת חכמים נודבך המח, וזוכה לשכל ברור, ועל-ידי-זה יזכה להוציא ולקבל מכל מה שלומד בתורה משפטי אמת, דהינו הנהגות ישראל לעבודתו יתברך, שידע איך להתנהג בכל דבר, הוא והתלויים

בו. אַבְל כְּשֶׁפּוֹגֵם חֵס וְשָׁלוֹם בְּאֲמוּנַת חֻכְמִים, הוּא נִדוֹן בְּיַגִּיעוֹת בְּשָׂר, דְּהֵינּוּ בְּמוֹתָרוֹת, בְּצוּאָה רוֹתַחַת, שְׁעוּלִים לוֹ עֲשָׂנִים סְרוּחִים אֶל הַמֶּחַ וּמְעַרְבְּבִין וּמְבַלְבְּלִין מִחוּ וְדַעְתּוֹ, וְאֲזִי אֵינּוּ יָכוֹל לְהוֹצִיא מִלְּמוּדוֹ מְשִׁפְטֵי אֱמֶת וְהַנְהַגוֹת אֱמֶתִיּוֹת, אֲדַרְבָּא, הוּא מוֹצִיא דְּבָרִים הַפּוֹכִים מִן הָאֱמֶת, וְעַל-יְדֵי-זֶה אֵין לוֹ יַעֲצֵה שְׁלָמָה לְעוֹלָם, וְהוּא תָּמִיד מְסַפֵּק, וְעֲצָתוֹ חִלּוּקָה לְכָאן וּלְכָאן; כִּי עַל-יְדֵי פָגַם אֲמוּנַת חֻכְמִים נַעֲשֶׂה לְבוֹ מְטֻנָּף כְּמוֹ בֵּית הַכֶּסֶס עַל-יְדֵי שְׁנֵדוֹן בְּמוֹתָרוֹת כְּנ"ל, וְעַל-כֵּן עֲצוּתוֹ הֵם עֲצוֹת נִבְעָרוֹת, וְאֵינּוּ יוֹדֵעַ לְגַמֵּר יַעֲצֵה שְׁלָמָה בְּלְבוֹ אֵיךְ לְהַתְנַהֵג בְּשׁוּם דְּבָר.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"א אות א')

נה. עֵקֶר הַמַּחְלָקֶת שְׂבָא עַל הָאָדָם הוּא מַחְמַת פָּגַם אֲמוּנַת חֻכְמִים, עַל שְׁלֹא הָאָמִין בְּצַדִּיקִים שֶׁהֵם הַחֻכְמִים, וְדְבָרֵיהֶם וְסִפְרֵיהֶם הַקְּדוּשִׁים לֹא הָיוּ חֲשׁוּבִים בְּעֵינָיו כְּלוּם, וְהָיוּ בְּעֵינָיו אֶף לְמוֹתָר, מְכַל-שֶׁכֶן וְכַל-שֶׁכֶן אִם חֵס וְשָׁלוֹם הָיָה מְלַעִיג עֲלֵיהֶם; וְעַל-יְדֵי כָּל זֶה בָּא מַחְלָקֶת כְּפִי הַפָּגַם חֵס וְשָׁלוֹם. עַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְשׁוּם אֶל לְבוֹ לְהַתְּבַוֵּן מִהַמַּחְלּוּקוֹת, כְּמָה הוּא צָרִיךְ לְשׁוּב עַל פָּגַם אֲמוּנַת חֻכְמִים שְׁמִשָּׁם בָּא הַמַּחְלּוּקוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁוּב בְּתִשׁוּבָה, וְיִתְקַן פָּגַם אֲמוּנַת חֻכְמִים, וְיִחְזְרוּ כָּל הַסִּפְרִים הַקְּדוּשִׁים וְיִהְיוּ נִחְשָׁבִים בְּעֵינָיו, וְיִדַּע וְיֵאֱמִין כִּי כָּלֵם צָרִיכִין לְהַעֲוֹלָם. וְעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה נִטְהָר מִהַטְּנוּפוֹת הַנ"ל, וְיִזְכֶּה לְעֲצֵה שְׁלָמָה. וְעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיוּ נִמְתָּקִין כָּל הַצְּמֻצּוּמִים שֶׁהֵם הַדִּינִים, וְכָל מְקוֹם שֵׁישׁ אֵיזָה דִּין וְצְמֻצּוּם - הַכֹּל נִמְתָּק עַל-יְדֵי-זֶה, עַל-יְדֵי תִקּוּן הָאֲמוּנָה הַנ"ל, שְׁמֵאָמִין בְּהַצְּדִיקִים אֱמֶתִיִּים וּבְסִפְרֵיהֶם הַקְּדוּשִׁים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"א אות ה')

נו. בְּכָל פְּעַם שְׂבָא לְהַצְּדִיק צָרִיךְ שְׁיִרְאֶה שְׂיָבוֹא בְּכָל פְּעַם מַחְדָּשׁ, לֹא כְּמוֹ שְׂכָבֵר הָיָה אֶצֶל הַצְּדִיק וְעִכְשָׁו הוּא בָּא פְּעַם שְׁנִית, רַק כְּמוֹ שְׂבָא עִכְשָׁו מַחְדָּשׁ פְּעַם רִאשׁוֹן. כִּי צָרִיךְ לְהַתְּחִיל בְּכָל פְּעַם מַחְדָּשׁ, כִּי עֵקֶר הוּא הַהַתְּחִלָּה (עֵינן 'יִרְאֶה' אוֹת י"ג).

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ב בסוף)

נז. דע ש'הצדיקים המנהיגים האמתיים, יש בהם כמה שנויים בענין הנהגת בני העולם המתקרבם אליהם. כי לפעמים הצדיק מתקרב עצמו אל העולם מאד; ולפעמים הוא מכסה עצמו ומעלים עצמו מהם מאד ומתרחק מהם מאד, ולא די שמתרחק מהם ומתרום מהם ואינם יכולים להתקרב אליו, אף גם נופלים עליו קשיות ותמיהות עד שנצטקם ונתבלבל מחם מהנהגותיו עמהם; וכל זה לטובת המתקרבם אליו. על-כן אל יבהלוך רעיוניך על-זה, כי הכל לטובתך.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ג)

נח. יש שדה העליונה, ששם גדלים כל הנשמות, ואלו הנשמות צריכים בעל-השדה שיעסק בתקונם. וצריך כל אחד שרוצה לרחם על נשמתו, לבקש ולהתחנן הרבה לפני השם יתברך כל ימיו שיזכה להתקרב להצדיק הזה שהוא בעל השדה, שהוא מסתכל על כל אחד להביאו אל התכלית האמתית, שהוא כלו טוב, כלו אחד, שעל-ידי-זה התפלה בתכלית השלמות (עין 'תפלה' נ"ח); כי אי אפשר לבוא אל התכלית הטוב הנצחי, כי אם על-ידי הצדיק הזה שהוא בחינת בעל השדה העליונה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ה)

נט. דבר גדול מאד להיות אצל הסתלקות הצדיק, אפלו מי שאינו תלמידו, כי נתגלה אז הארה גדולה מאד, והוא טובה גדולה לכל מי שנמצא שם, וזוכין על-ידי-זה לאריכות ימים. אך התלמידים העומדים אז, בשעת הסתלקות הצדיק - מגיע להם הארה גדולה מאד ביותר, ויכולין לזכות אז לקבל פי שנים ברוחו של רבו; ובלבד כשהם מקשרים בו היטב היטב, כענפים באילן, עד שהם מרגישים כל העליות והירידות שיש לרכם אפלו בשעה שאינם אצלו. ואז יכול להיות שהתלמיד יתפלל בכונה ויעשה עבודות וצדקות יותר מרבו; ובאמת הכל ברוחו של רבו.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ו אות א')

ס. צריך להשתדל תמיד להקביל פני רבו בכל פעם. ועל-ידי שרגיל ביותר

לְהִקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ, עַל-יַדֵּי-זֶה יוּכַל לְזַכּוֹת לְבַחֲיַנַּת פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחוֹ שֶׁל רַבּוֹ.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ו אות א')

סא. עֵקֶר גְּדֻלַּת הַצַּדִּיקִים וְהַכְּשָׁרִים הַנְּלוּיִם אֲלֵיהֶם יִתְגַּלֶּה רַק לְעֵתִיד, בְּיוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא, כִּי אִזּוֹ יֵרְאוּ הַכֹּל אֶת גְּדֻלָּתָם וְתַפְאֲרָתָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים וְהַנְּלוּיִם אֲלֵיהֶם, אֲשֶׁרֵיהֶם וְאֲשֶׁרֵי חֻלְקָם, מָה רַב טוֹב הַצָּפוּן לָהֶם; וְכֵן לְהַפֵּךְ, יֵרְאוּ הַכֹּל אֶת מַפְלַת הָרָשָׁעִים, כִּי אִזּוֹ יִהְיֶה יוֹמָא דְדִינָא רַבָּא, שְׂיִהְיֶה הָאָדָם נִדוּן עַל כָּל מַעֲשָׂהוֹ, עַל כָּל פֶּרֶט וּפְרֶט, וְלֹא יוֹתֵרוּ לוֹ עַל שׁוּם דְּבָר קִטְן, כִּי אִין שְׂכַחָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְהַכֹּל יִהְיֶה נִזְכָּר לוֹ אִזּוֹ. וְאִזּוֹ יֵרְאוּ הַחֲלוּק שְׂבִין צַדִּיק לְרָשָׁע, וּבִין מִי שְׂזָכָה לְהִתְקַרֵּב וּלְהִתְחַבֵּר לְצַדִּיקֵי אֱמֶת - וּבִין מִי שְׂחָלַק עֲלֵיהֶם, וְאִזּוֹ יִתְהַפְּכוּ הַכֹּל לְהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ, אֲפֹלוּ אֲמוֹת הָעוֹלָם, וְיִקְרְאוּ כָּלֶם בְּשֵׁם ה'. וְעַל-יַדֵּי שְׂמֵתִפְלִין בְּאֵמֶת לְה' לְבָדוֹ, בְּלִי שׁוּם פְּנִיָּה בְּשִׁבְלֵי בְּנֵי אָדָם, עַל-יַדֵּי-זֶה זּוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינָה זֹאת שֶׁל עוֹלָם הַבָּא גַם בְּעוֹלָם הַזֶּה, דְּהֵינּוּ שְׂיִהְיֶה מַפְלָה לְרָשָׁעִים גַּם בְּעוֹלָם הַזֶּה, עַד שְׂיִכְרְחוּ כָּלֶם לָשׁוּב אֶל ה'. וְעַל-יַדֵּי-זֶה נִשְׁלָם הַדְּבֹר דְּקִדְשָׁה, וְעַל-יַדֵּי-זֶה זּוֹכִין לְהוֹצִיא מִכַּח אֶל הַפְּעַל, דְּהֵינּוּ לְגַמֵּר בְּפַעַל כָּל הַדְּבָרִים שְׂבִקְדֻשָּׁה שְׂחֹשֶׁק לְעֵשׂוֹת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ו אות ג')

סב. עַל-יַדֵּי הַצַּדִּיק מְמַשְׂכִּין עַל עֲצָמוֹ בְּחִינַת מִים קָרִים לְהַחֲיוֹת נַפְשׁוֹ הַעֵיפָה, וְעַל-יַדֵּי-זֶה זּוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל בְּכֹל לְבוֹ, בְּבַחֲיַנַּת "כָּל עֲצָמָתִי תֵאמְרָנָה וְכוּ'" שְׂזֶה עֵקֶר שְׂלֵמוֹת הַתְּפִלָּה. וְזֶהוּ הַחֲלוּק שְׂבִין הַשׁוֹמֵעַ מִפִּי הַצַּדִּיק לְלוּמַד מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר; כִּי כְּשׁוֹמֵעַ מִפִּי הַצַּדִּיק, אִזּוֹ מַשְׁפִּיעַ לוֹ בְּחִינַת מִים קָרִים לְהַחֲיוֹתוֹ כְּרָאוּי לוֹ לְפִי מְדַרְגָּתוֹ, לְפִי מָה שְׂנַפְּשׁוּ עֵיפָה, אֲבָל כְּשׁוֹמֵעַ מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר - אִינּוּ יוֹדֵעַ אִיךָ לְהַחֲיוֹת נַפְשׁוֹ הַעֵיפָה כְּרָאוּי לוֹ לְפִי מְדַרְגָּתוֹ בְּכֹל עֵת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ו אות ח')

סג. הַצַּדִּיק הָאֱמֶת יֵשׁ לוֹ כַּח הַמוֹשֵׁךְ לְהַמְשִׁיךְ כָּל הָעוֹלָם אֵלָיו, לְקַרְבָּם לְהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ; וְמָה שְׂרַחֲוִקִים מִמֶּנּוּ, וְאִין הַכֹּל נִמְשָׁכִים אֵלָיו -

זה הוא על-ידי כח המכריח, שהוא כנגד כח המושף של הצדיק, כי יש בני אדם שעל-ידי דבוריהם ומעשיהם הם מפסיקין ומכריחין להתרחק מהצדיק האמת. ועקר התגברות כח המכריח הוא על-ידי גאות וגסות הרוח וכבוד, שמתירא שיהיה נפחת כבודו ויתבזה כשיתקרב אל האמת. על-כן כל מי שרוצה לידע האמת לאמתו ישפיל דעתו באמת, ויזכר פחיתותו ושפלותו באמת, וכל מה שעבר עליו מעודו; וכשירגיש שפלותו באמת - אזי בודאי יתגלה לו האמת, ויתגבר כח המושף על כח המכריח, ויהיה נמשך בזריות גדול להצדיק האמת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ע')

סד. כל מה שהאדם מקטין את עצמו ביותר - יש לו כח המושף ביותר, דהינו להמשיך שכינת אלקותו למטה, שישכן עמנו הוא תברך, וכן להמשיך אנשים אליו לקרבם לעבודתו תברך, וכן להמשיך השפעות וברכות לישראל; וכמו כן הוא קרוב וסמוך ביותר לכח המושף של הצדיק האמת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ע')

סה. כשנותן צדקה להצדיק שהוא ענו גדול, הוא מתברך מיד.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ע')

סו. קשה מאד להיות מפרסם (עין 'כבוד' אות כ"א).

(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"א)

סז. יש צדיקים שמקבלים מעצמם עליהם יסורים בשביל ישראל. ועל-ידי זה זוכה לשפע רוחניות גבוהה מאד.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"א)

סח. צריך להשתדל להתקרב לצדיקים אמתיים; כי אפלו מי שלומד ועובד עבודתו תמיד, אין יודע איך להתנהג בעבודתו בלא הצדיק.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ו)

סט. מה שהצדיק מדבר עם העולם לפעמים שיחת חלין - הוא טובה גדולה להם, כי דיקא על-ידי זה הוא מקשר אותם אל הדעת שהוא התורה. כי יש בני אדם שרחוקים מהתורה מאד, עד שאי אפשר לקרבם על-ידי

דברי תורה, כי אם על-ידי שיחת חלין דיקא שהצדיק מלביש בהם את התורה. גם לפעמים הוא טובה להצדיק, שצריך לפקח דעתו ולהחיות את עצמו על-ידי שיחה זאת; וממילא מגיע טובה גדולה לזה האיש שמדבר עם הצדיק שיחת חלין ומחיה אותו.
(ליקוטי מוהר"ן סימן פ"א)

ע. על-ידי המחלוקות שיש על גדולי הצדיקים, על-ידי-זה הם יכולין להמשיך השפע בלי קטרוג.
(ליקוטי מוהר"ן סימן פ"ח)

עא. מה שצריכין לנסע להצדיק ולא די בספרי מוסר - מפרש בתורה (שמות י"ז): "ויאמר ה' אל משה כתב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע", כי אף שאמר לו לכתב בספר, אף-על-פי-כן לא הסתפק בזה, וצוה לו: "ושים באזני יהושע", שידבר עמו פה אל-פה; כי העקר מה ששומעין מפה הצדיק. ועיין מדרש דברים פ"ק ג' על פסוק "שמע ישראל היום אתה עובר וכו'", (עיין בפנים, סימן ק"כ). גם על-ידי למוד בספר הוא בחינת 'נעשה', ושמיעה מפי הצדיק היא בחינת 'נשמע', וישראל אבדו את פתח ה'נעשה' על-ידי חטא העגל, ולא נשארו להם כי אם ה'נשמע', כמובא במדרש הנ"ל; על-כן אין בספר כח כל-כף לעורר אותו כמו ש'שומע' מפי הצדיק בעצמו, שזה בחינת 'נשמע' שנשארו לישראל.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ק"ב)

עב. העקר והיסוד שהכל תלוי בו הוא לקשר עצמו להצדיק שבודור, ולקבל דבריו על כל אשר יאמר כי-הוא זה, דבר קטן ודבר גדול, ולבלי לנטות מדבריו חס ושלום ימין ושמאל. וצריך להשליך מאתו כל החכמות ולסלק דעתו, כאלו אין לו שום שכל בלעדי אשר יקבל מהצדיק והרב האמת; וכל זמן שנשארו אצלו שום שכל עצמו - אינו בשלמות, ואינו מקשר להצדיק.
(ליקוטי מוהר"ן סימן קכ"ג)

עג. האמונה לבדה שמאמין בהצדיק ומקרב עצמו אליו, אפלו אם לא יקבל ממנו כלל - זה בעצמו טוב מאד; כי על-ידי האמונה וההתקרבות לבד

נאכל הרע שלו, ונתהפך למהות הצדיק. ובלבד שיהיה פונתו לשמים, אבל מי שנוסע ומקרב עצמו לצדיקים בשביל פונה אחרת - לא יועיל לו ההתקרבות כלל.
(ליקוטי מוהר"ן סימן קכ"ט)

עד. התקרבות להצדיק מבטל הגדלות (וכן מבאר לעיל אות י"ז). על-כן זה סימן אם הוא מקשר להצדיק באמת, אם יש לו שפלות.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קל"ה)

עה. אם הוא מקשר להצדיק יכול להרגיש קדשת יום טוב; ועל-ידי-זה מעלה מלכות דקדשה מבין הקלפות, ונופל מלכות הרשעה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קל"ה)

עו. עקר ההתקשרות הוא אהבה, שיאהב את הצדיק אהבה שלמה, שיהיה נפשו קשורה בנפשו עד שעל-ידי אהבת הצדיק יתבטל אהבת נשים, בבחינת "נפלאתה אהבתך לי וכו'".

(ליקוטי מוהר"ן סימן קל"ה)

עז. השבת ששוכחים אצל הצדיק האמת הוא כמו תענית.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קס"ז)

עח. צריך לזהר מאד לגרש מקרבו הרוח שטות, מה שלבו מלא מרוח שטות הדבוק בו. ועל-ידי שנתקשר להצדיק האמת, הינו שיאהב את הצדיק אהבת נפש, על-ידי-זה מגרש במהירות גדול את הרוח שטות מקרבו; ועל-ידי-זה זוכה ללב נשבר.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קע"ו)

עט. מי שמאמין היטב בדברי הצדיקים, הוא רואה מהם מופתים גדולים בכל עת. כי הצדיקים אמתיים מלאים מופתים, ומי שמאמין בהם ומשים לב לדבריהם, הוא רואה ומוצא אחר-כך שכל מה שנעשה אחר-כך, הכל היה מרמוז בדבריהם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קפ"ו)

פ. קדם שיוצא האדם לאויר העולם, מלמדו ומראין לו כל מה שצריך לעבד ולהשיג בזה העולם; וכיון שיוצא לאויר העולם - מיד נשפח

וּנְאָבָד מִמֶּנּוּ הַכֹּל. וּבְשִׁבִיל זֶה הוּא צָרִיף לְנִסְעַ לְהִצְדִּיק, לְבַקֵּשׁ אַחַר
אַבְדָתוֹ, כִּי כָל הָאֲבֹדוֹת הֵלְלוּ שֶׁל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, כָּלֵם הֵם אֵצֶל הִצְדִּיק.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קפ"ח)

פא. כָּל הַדְּבוּרִים שֶׁמְדַבְּרִים עַל הִצְדִּיק הָאֵמֶת וְעַל אֲנָשָׁיו - הֵם טוֹבוֹת גְּדוֹלוֹת
מְאֹד בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קפ"א)

פב. מִי שֶׁשׁוֹמֵעַ דְּבוּר מִפִּי הִצְדִּיק הָאֵמֶת, וּבְפֶרֶט כְּשֶׁרוֹאֶה אוֹתוֹ - אֲזִי הוּא
מִקְבֵּל בְּחִינַת הַפְּנִים שֶׁל הִצְדִּיק, וּבְחִינַת שְׂכָלוֹ וְנִשְׁמָתוֹ. אִךְ צָרִיף לְשָׁמֵר
מִשְׂכָּחָה, כִּי שְׂכָחָה מִשְׂכַּחַת כָּל זֶה מִמֶּנּוּ. וּכְשֶׁזֹּכָה לְזִכְרוֹן לְזִכֹּר דְּבָרֵי
הִצְדִּיק כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְם, אוֹ עַל-יַדֵּי מֶה שֶׁחֹזֵר מֵאָה וְאַחַת פְּעָמִים,
שֶׁעַל-יַדֵּי זֶה זוֹכְרוֹ, אִזְּכֹר כְּשֶׁאֲמַר זֶה הַדְּבָר בְּשֵׁם הִצְדִּיק - נִצְטִיר לְפָנָיו
דְמוֹת דִּיוֹקְנוֹ שֶׁל הִצְדִּיק, וְהָרִי כְּאֵלוֹ אוֹמְרוֹ הִצְדִּיק בְּעֶצְמוֹ; אִךְ שִׁיְהִיָּה
הַזְכָּרוֹן בְּאֵמֶת בְּכַח הַזְכָּרוֹן.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קצ"ב)

פג. כְּשֶׁשׁוֹמֵעַ הַחֲדוּשׁ מִפִּי הָרַב בְּעֶצְמוֹ בְּעֵת שֶׁחֲדַשׁ אוֹתוֹ הָרַב, עַל-יַדֵּי-זֶה
יִזְכְּרוּ הַיֵּטֵב. אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ מִפִּי הָרַב בְּעֶצְמוֹ, אוֹ אֶפְלוֹ מִפִּי -
לְאַחֲרֵי-כֵן, שְׁלֵא בְּעֵת שֶׁחֲדַשׁ אוֹתוֹ הַחֲדוּשׁ, אֲזִי יוּכַל לְשַׂכְּחוֹ בְּקָל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קצ"ב)

פד. מֶה שֶׁהִרְשָׁעִים עוֹשִׂים יְסוּרִים לְצַדִּיקִים וְרוֹדְפִים אֶת הִצְדִּיקִים, זֶה סִבָּה
מֵאֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שֶׁיִּתְּבוּנֵן הִצְדִּיק וּיִפְשָׁפֵשׁ בְּמַעֲשָׂיו, וְהֵם כְּמוֹ
שׁוֹמְרִים, לְשָׁמֵר אֶת הִצְדִּיק מִלְּפַל בְּגִשְׁמִיּוֹת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ר"ח)

פה. גַּם הוּא טוֹבָה לָהֶם לְצַדִּיקִים מְעַט הַמַּחְלֻקוֹת שֶׁיֵּשׁ עֲלֵיהֶם, כִּי
הַמַּחְלֻקוֹת הוּא כְּמוֹ מִכְסָה לָהֶם, שְׁלֵא יִתְגַּלּוּ וְיִתְפָּרְסְמוּ יוֹתֵר מִכְּדֵי
הַצָּרָף. אִךְ הַחֻלְקִים רוֹצִים לְכַסּוֹת לְגַמְרֵי, לְהַעֲבִיר מִן הָעוֹלָם חֵס
וְשָׁלוֹם; אֲבָל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לֹא יַעֲזֹבם בְּיָדָם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ר"ח)

פו. אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְמַחֲזִין זְכִיּוֹת וּמַחְשָׁבָה טְהוֹרָה אֶלָּא עַל-יַדֵּי הַתְּקַשְׁרוֹת

לצדיקים; ועל-ידי-זה עקר המתקת הדינים. ובשביל זה צריכים לנסע לצדיקים על ראש השנה (עיין 'ראש השנה' אות ו'). (ליקוטי מוהר"ן סימן רי"א)

פז. כח הדבור בא על-ידי התקשרות לצדיקים. (ליקוטי מוהר"ן סימן רי"ב)

פח. אפלו הרחוקים מן הצדיק, הם מקבלין חיות והארה ממנו.

(ליקוטי מוהר"ן סימן רכ"ד)

פט. ספורי מעשיות מצדיקים, דהינו שמספרין מה שנעשה עמהם ואת כל הגדולות אשר עשו - הוא דבר גדול מאד, ועל-ידי-זה נטהר מחשבתו, ועל-ידי-זה ממתיק הדינים ונצול מכל הצרות. אבל אי אפשר לספר מעשיות מצדיקים כי אם מי שידע להבדיל בין האור ובין החשך, דהינו בין מעשיות של צדיקים למעשיות של רשעים ושקרנים (עיין בפנים). וזה זוכין על-ידי ארץ ישראל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן רל"ד)

צ. כל ההשפעות הם באים רק מהצדיק האמת. ועל-כן מי שהוא רחוק מהצדיק אזי בא לו בקשי גדול השפע שלו, עד שיש שאפלו כשממשיך איזה עשירות - הוא מת על-ידי-זה; ולפעמים גם העשירות נאבד, ואינו נשאר אפלו לבניו. וכל זה מחמת התרחקותו מהצדיק.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ר"מ)

צא. על-ידי ספורי מעשיות מצדיקים נתעורר ונתלהב הלב בהתעוררות גדול להשם יתברך, בחשק נמרץ מאד. וכמה צדיקים גדולים ונוראים מאד ספרו שעקר התעוררות שלהם להשם יתברך היה על-ידי ספורי מעשיות מצדיקים, וזה הבעיר לבם להשם יתברך עד שיגעו בעבודתו וזכו למה שזכו, אשרי להם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן רמ"ח)

צב. הצדיק בעצמו - אי אפשר להשיגו, כי אין בו שום תפיסה. רק על-ידי אנשיו יכולין להבין עצם נוראות גדלתו; כי על-ידי שרואין שאנשיו הם אנשי מעשה והולכים בדרך ה' באמת, על-ידי-זה יכולין להבין עצם גדלת הצדיק.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ק"מ)

צג. כל העצות צריכין לקבל מצדיקי אמת; ועל-ידי-זה נמתקין הדינים, ויבוא לו ישועה (ועי' 'עצה' אות ד').
(ליקוטי מוהר"ן סימן קמ"ג)

צד. הצדיק הפוכש את יצרו, ואפלו במה שהתר לו הוא אויז את תאוותו ביזו - הוא תמיד חי, אפלו לאחר מיתה, ואין חלוק אצלו בין מיתה לחיים.
(ליקוטי מוהר"ן סימן קמ"ד)

צה. על-ידי רבי אמת עם תלמידים נתתקן הכל, דהינו תקון האמונה, ותקון הברית שהוא תקון המחין, ותקון השנה שתהיה בקדושה ובטהרה, ועל-ידי-זה נצולין מטמאת מקרה חס ושלום בכל הבחינות (עי' 'ברית' אות נ"ז). גם כל החמשה חושים של המח נתתקנים על-ידי שפאים לצדיק שהוא רבי אמת: כי על-ידי הראיה בעצמה שרואין את הרב נתתקן חוש הראות, כי הראיה בעצמה שרואין את הרב הוא דבר גדול; ועל-ידי ששומעין המוסר של הרב, על-ידי-זה מתקנין חוש השמיעה; ועל-ידי הטרחות והגיעות שיש לכל אחד ואחד כדי לנסע ולבוא אל הרב, כי אי אפשר לבוא אל הרב ולקבל ולינק מחכמתו הקדושה כ-אם על-ידי טרחות וגיעות, ועל-ידי אלו הטרחות והגיעות מתקנין חוש הריח; ועל-ידי שזוכה לטעם ולהרגיש טעם אמרי נעם של הרב, על-ידי-זה נתתקן חוש הטעם; ועל-ידי ההוצאות שיש לכל אחד ואחד, שמוציא את ממונו ויגיע כפו כדי לבוא להרב, על-ידי-זה נתתקן חוש המשוש. ועקר זמן הקבוץ להרב האמת הוא בראש השנה, ואז הוא עקר תקון של החמשה חושים הנ"ל, ואז נתתקנים כל התקונים הנ"ל בתקונים נפלאים.
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ה' אות ט"ו)

צו. הצדיק האמת הוא רחמן גדול מאד על ישראל, כי הוא מרחם ברחמנות האמת על ישראל, שהוא להכניס בהם הודעת הקדוש, להודיעם כי ה' הוא האלקים, ולהוציאם מעוונות, שזהו עקר הרחמנות על ישראל, הגדול מכל מיני רחמנות, כי ישראל עם קדוש אין יכולין לשא עליהם

המשאוי של עוון אפלו יום אחד (ועיין 'תוכחה' אות י"ז). כי הוא יודע מעלות קדשת ישראל ודקותם ורוחניותם, איך הם רחוקים לגמרי מעוון ואין עוון שיך לאיש ישראל כלל, על-כן הוא מוסר נפשו בכל פעם עבורם, להוציאם מעוונות ולבקש מהשם יתברך שיסלח להם לכל חטאותיהם.

גם הוא יודע איך להתנהג עם הרחמנות, שלא לרחם על אחד ברחמנות שמזיק לו חס ושלוש, ושלא לרחם על מי שאסור לרחם עליו. גם הוא משתדל להשאיר דעתו לדורות לנצח, שזהו עקר שלמות הצדיק אחר הסתלקותו; כי אפלו אם זכה הצדיק להסתלק ולעלות למעלה למעלה בתכלית המעלה, אף-על-פי-כן אין זה שלמותו להיות למעלה לבד, רק עקר שלמותו שאיר אחר הסתלקותו למטה למטה גם-כן, שישאיר בן ותלמיד שיקבלו דעתו הקדושה ויאירו דעתו בעולם מדור לדור לנצח. גם הוא יודע איך לדבר עם כל אחד ואחד ולעשות סיג לדבריו, לשתק במקום שצריך לשתק, כדי שלא יכנסו השומעים בקשיות ותרוצים שאסורים לכנס בהם (עיין בפנים, סימן ז' לקוטי תניינא).

גם הוא יכול ללמד ולהאיר בדררי מעלה ובדררי מטה, להראות להגבוהים במעלה שאינם יודעים כלל בידיעתו יתברך, בחינת "מה חמית מה פשפשתי וכו'", ולהפך, לדררי מטה, שהם המנחים בדיוטא התחתונה מאד, בתוך הארץ ממש בתכלית הירידה, להראות להם שעדין ה' עמם ואצלם וקרוב להם, לחזקם ולאמץם שלא יתיאשו חס ושלוש בשום אפן בעולם. והוא כולל כל העולמות יחד, עליון בתחתון ותחתון בעליון, ומקיים כלם בגדל כח, ועל-ידי-זה ממשיך פרנסה ממקור הרצון, ועל-ידי-זה כל מי שהוא איש חיל מקבל ממנו הפרנסה הזאת, וזוכה בשעת אכילתו להארת הרצון, שירצה ויכסף וישתוקק להשם יתברך ברצון חזק ומפלג בלי שעור, עד שלא ידע כלל מה הוא רוצה וכו'. וכל זה זוכין על-ידי הצדיק האמת ותלמידיו שינקו מדעתו הקדושה. על-כן צריך כל אחד לרחם על עצמו, ולהתנפל ולהתחנן לפני השם יתברך

בדמעות שלי שיש שיש זכה לידע האמת לאמתו, שימצא מנהיג רחמן אמת
 כזה שיוכל להוציא אותו מעוונות, ולזכות אותו לכל הנ"ל; כי זה עקר
 הרחמנות מכל מיני רחמנות כנ"ל.
 (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ז')

צו. על ידי הרמזים שהרב האמת מרמז לתלמידיו בידי - כי כשהרב לומד
 עם תלמידיו יש דברים שאי אפשר להסביר להם כי אם על ידי רמזים
 שהיא בחינת ידים, שמרמז להם ונוטה להם בידי; על ידי אלו הרמזים
 נמשך פרנסה הנ"ל.
 (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ז' אות י')

צח. כל מנהיג אמת שפכל דור ודור יש לו בחינת רוח נבואה; וגם עכשו,
 שפכל הנבואה, ואין לו נבואה ממש, אף על פי כן בהכרח שיהיה לו
 רוח אחרת דקדושה מה שאין לשאר ההמון, שהיא בחינת רוח הקדוש,
 רוח נבואה. ועל ידי בחינת רוח נבואה של הצדיק המנהיג האמת,
 על ידי זה עקר ברור המדמה, שעל ידי זה עקר שלמות האמונה
 הקדושה; כי עקר שלמות האמונה הוא כפי ברור המדמה. על כן צריך
 כל אחד לחפש מאד אחרי מנהיג אמת להתקרב אליו, כדי לזכות
 לאמונה שלמה, דהינו להאמין בחדוש העולם, שהשם יתברך ברא את
 עולמו יש מאין המחלט; כי חדוש העולם אי אפשר להבין בשום שכל,
 כי אם באמונה שזוכין על ידי צדיק האמת כנ"ל. ואל תדמה בנפשך
 שבנקל אתה יכול לזכות לזה, להתקרב למנהיג אמת, כי באמת צריך
 לחפש ולבקש מאד אחריו, ולבקש מאד מהשם יתברך שיש זכה למצא
 מנהיג אמת שיש זכה לאמונה שלמה על ידו. כי יש מנהיגים של שקר,
 וכשמתקרבים אליהם - אזי אדרבא, באים לאמונות כזביות. על כן
 צריכים לחפש מאד אחר מנהיג אמת כנ"ל, כדי שיש זכה לאמונה שלמה
 על ידו, שהוא עקר הכל. ועל ידי זה יזכה לחדוש העולם שלעתיד, עד
 שיש זכה להנגון והשיר שיתער לעתיד, כשיחדש השם יתברך את עולמו,
 שהוא הנגון שיתנגן על שבעים ושנים נימין שמשם גדלים כל הריחות

טובות וכל היראות, שזה הנגון הוא עקר קבול השכר של הצדיקים לעתיד לבוא, אשרי הזוכה לזה. (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ח' אות ז' ח' י')

צט. על-ידי התקרבות לצדיק האמת נפסק זהמת הנחש; ולהפך, על-ידי מנהיג של שקר - מתגבר הזהמת חס ושלום. (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ח' אות ח')

ק. הצדיקים מנהיגי הדור האמתיים הם מגרשין מלב ישראל המרה-שחרה והעצבות, ועל-ידי-זה הם יכולין לבער ולהתלהב להשם יתברך. גם לפעמים בוער האדם ביותר להשם יתברך, חוץ מן המדה, וגם זה אינו טוב, כי זה מבחינת רוח סערה, ונקרא 'הריסה'; והצדיקים משגיחים גם על-זה, להכניע הרוח סערה, שלא יבערו יותר מהמדה רק לב כל אחד מישראל יתלהב להשם יתברך כראוי, במקום השווה. (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ט')

קא. מחמת שנמצאים צדיקים אמתיים הגדולים במעלה מאד, ודרךם לדבר גדולות ונפלאות, כי הם באמת יכולים לעשות גדולות ולעבד השם בכל דבר שבעולם, אפלו באכילה ושתייה וכיוצא, ויש צדיקים שיכולים לעשות פדיון על-ידי אכילתם, ומחמת שיש צדיקים כאלו, מחמת זה נמצאים שקרנים שמתפארים גם-כן בגדולות ונפלאות כאלו, ויש שהם מנהיגי הדור, ומטעין את העולם כאלו אין שום דבר נמנע מהם, והכל בידם; וכל זה מחמת שיש צדיקים אמתיים שיש להם באמת זה הכח, על-כן הם מתדמין אליהם כקוף בפני אדם, והם נקראים נביאי השקר. אבל הם עושים טובות להצדיקי אמת. כי יש שנותנים צדקה - והם רשעים נואפים, והצדקה שלהם היא מזקת להצדיק האמת; ועל-כן היא טובה שנמצאים השקרנים הנ"ל, שעל-ידי-זה הרשעים פונים אליהם, כי השם יתברך מכשיל את הרשעים שיתנו הצדקה שלהם להשקרנים הנ"ל, ועל-ידי-זה נצול הצדיק מהצדקה שלהם. (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ט"ו)

קב. הצדיק האמת מקבל דבור פיו הקדוש מבעלי צדקה.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ט"ו)

קג. אל יבהלוך רעיוניך כשקשה לך איזה קשיות על הצדיקים האמתיים; כי הצדיקים מתדמים ליוצרים, וכמו שקשה קשיות על השם יתברך - כמו כן בהכרח שיהיה קשה קשיות על הצדיק (ועי' 'חקירות' אות ט"ו).

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן נ"ב)

קד. כל מה שהצדיק גדול במעלה יותר - הוא יכול להשגיח ולהסתכל יותר על העולם; ולא כמו שטועין קצת בני אדם, שאומרים שמחמת גדלת הצדיק הוא רחוק מן העולם.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן נ"ח)

קה. הצדיק האמת הוא עושה תשובה בעד ישראל; לכן כל המקרבים אליו ביותר - תשובתם בנקל יותר, כי הצדיק עושה תשובה בעדם.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ס"ו)

קו. הצדיק האמת הוא הפאר והיפי והחן של כל העולם כלו, והוא הבעל-הבית של כל העולם כלו, והוא בחינת הבעל-הבית של בית המקדש, כי הוא מאיר לבית המקדש ולכל העולם כלו, כי הוא האור והפאר והיפי והחן של כל העולם. וכשזה הצדיק נתפרסם ונתגדל שמו בעולם, על-ידי-זה נתגדל שמו יתברך; וכל מה שמתגדל ומתפאר שמו יותר - מתגדל ומתפאר שם השם יתברך ביותר. וכל מי שנכלל בזה השם האמת שהוא הפאר והחן האמת של כל העולם כולו, דהינו שמתקרב אליו ונכלל בשמו, על-ידי-זה נפתחין עיניו, ומתחיל להסתכל על עצמו על כל המדות איה הוא אחוז בהם, ולשוב בתשובה על כל המדות רעות שפגם בהם, וזוהי להסתכל בגדלת הבורא יתברך, ולהסתכל בכל העולם; כי נפתחין העינים והמחין על-ידי הצדיק האמת שמאיר בכל העולם.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ס"ז)

קז. אבל להפוך חס ושלום, כשנתעלם שם הצדיק האמת ונסתלק מן העולם, ונתגדל ונתפרסם מפרסם של שקר שאין בו שם ה' כלל, על-ידי-זה כביכול נתמעט ונתעלם שם ה'. ואזי נתגדלין בעולם בעלי שמות וקדריים (שקורין טאטאריז), ובאין לעולם חס ושלום דברים שאין מועיל

להם כי אם שמות הטמאה חס ושלום. ועל-ידי-זה באין שרפות בעולם, ונסתלק מאור העינים, ונחשב כאלו נחרב ונשרף הבית המקדש. ואזי בני ישראל היקרים נחשבים כאלו הם מתגלגלים בחוצות, שעליהם קונן ירמיהו הנביא (איכה ד'): "בני ציון היקרים וגו', תשתפכנה אבני-קדש בראש כל-חוצות". והתקון לכל זה הוא להזהר מאד לקום בחצות לילה, להיות מתאבל על חרבן בית המקדש, והעקר לבכות ולהתאבל על חטאיו שגורמים לעכב בנזן בית המקדש, שנחשב כאלו החריבו, וגם אולי בגלגול הראשון היה הוא הגורם שיחרב הבית המקדש. ועל כל זה יבכה ויתאבל מאד בכל לילה בחצות, ועל-ידי-זה יהיה נחשב כאלו הוא משתדל בבנין בית המקדש; ועל-ידי-זה יתתקן כל הנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ס"ז)

קח. המנהיג האמת של הדור צריך שיהיה צדיק גדול באמת, דהינו שיהיה קדוש ופרוש גדול מתאוות המשגל בקדשה גדולה, ואז דיקא הוא ראוי להיות מנהיג ישראל. ואזי על-ידי הסתכלותו לבד שמסתכל בכל אחד מישראל, על-ידי-זה מאיר ומתנוצץ מחו ושלכו של כל אחד ואחד, ועל-ידי-זה מחלק להם גדלה לכל אחד פראוי לו לפי התנוצצות מחו, ועל-ידי-זה זוכה כל אחד לחדש חדושין דאורייתא פראוי לו. וגם נמשך על כל אחד קדשה ופרישות מתאוה הנ"ל על-ידי המנהיג שהוא קדוש גדול פנ"ל. ועל-ידי-זה זוכין לבושה ותשובה (עיין 'בושה' אות ד'), ועל-ידי-זה זוכין לענוה אמתית, שהיא בחינת חיים נצחיים של עולם הבא. אבל כשאין לישראל חס ושלום מנהיג כזה, אזי כל העולם מבלבב, וכל הרוצה לטל את השם נוטל, כמו שמתנהג עכשו בעוונותינו הרבים.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ע"ב)

קט. זה סימן שהיה אצל צדיק אמת: כשנמשך עליו בושה וספלות על-ידי ששמע מפיו איזה דבר תורה. כי על-ידי התורה שממשיך הצדיק האמת, על-ידי-זה נמשך בושה שהיא עקר התשובה, שעל-ידי-זה זוכין לענוה אמתית כנזכר לעיל.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ע"ב)

קי. הסתכלות פני הצדיקים לבד הוא גם כן דבר גדול מאד. בודאי כשזוכין לדבר עמו, מכל-שכן כשזוכין לשמע מפיו תורה, הוא טוב יותר; אבל גם הראיה וההסתכלות לבד - הוא גם כן טוב מאד (עין 'עינים' אות י' י"א).

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ע"ה)

קיא. צריכין לבקש מאד מהשם יתברך לזכות להתקרב לצדיק אמת; כי אשרי מי שזוכה להתקרב אליו בעודו בחיים חיותו, אשרי לו, אשרי חלקו, כי אחר-כך, דהינו לאחר מותו - קשה מאד להתקרב. והבעל-דבר שם לבו על-זה לבלבל את העולם, כי יש עכשו געגועים וכסופין בין בני הנעורים להשם יתברך אשר לא היתה כזאת בימי קדם, אף אין יודעים להיכן להתקרב. על-כן צריכין לבקש מאד מהשם יתברך לזכות להתקרב לצדיק האמת.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ע"ח)

קיב. האדם לא בא לזה העולם כי אם להשיג התכלית; כי אי אפשר להנשמה להשיג התכלית, דהינו להפיר אותו יתברך כראוי, כי אם על-ידי שתהיה בזה העולם דיקא. אבל העקר הוא מנהיג הדור האמת; כי אי אפשר להאדם להשיג התכלית בזה העולם כי אם על-ידי הצדיק האמת הגדול במעלה שהוא בבחינת משה רבנו, שהוא דיקא יכול להאיר בנו ידיעת והשגת התכלית על-ידי כל הבריות שבזה העולם דיקא, ואפלו אם אנו בדיוטא התחתונה, בשפל המדרגה, כמו שאנחנו יודעין בעצמנו עתה בדורות האלו שכלנו אין פנינו יפות כלל, אף-על-פי-כן בגדל כחו של המנהיג האמת כנ"ל הוא יכול להאיר גם בנו השגת התכלית הנ"ל, בכל אחד ואחד. על-כן צריך כל אדם לבקש ולהתגעגע ולהתחנן הרבה לפני השם יתברך, ולכפות בדמעות שלישי בכל יום על-זה, שירחם עלינו השם יתברך ויתן לנו מנהיג אמת, רועה נאמן כזה שיהיה בבחינת משה רבנו עליו השלום, שיכניס בנו דעת אמת להפיר הבורא יתברך על-ידי כל הדברים שבעולם, עד שנזכה להשיג התכלית בשלמות, מה שאנו צריכין להשיג בזה העולם, אשר רק בשביל זה באנו לעולם השפל הזה.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ל"ט)

קיג. שאור וחמץ שבלב האדם הוא המסית את האדם שיהרהר אחר תלמידי-חכמים שבדור, ולומר: זה נאה וזה לא נאה. ועל-ידי תקון הברית מבטלין השאור והחמץ שבלב (כמו שנתבאר ב'ברית' אות ס"ו).

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן פ"ג)

קיד. על-ידי התקשרות לצדיקים אמתיים, על-ידי-זה זוכין לתשובה שלמה, ולכפרת עוון, ולהמתיק ולבטל כל הדינים, ונעשה על-ידי-זה יחוד קדשא-ברוך-הוא ושכינתה.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן צ"א)

קטו. כל הדברים שפעולם וכל החכמות שפעולם, הכל פאשר לכל צריכין לקשר להשם יתברך. ומי שאינו מקשרם להשם יתברך הוא בחינת "נרנן מפריד אלוף", שמפריד אלוףו של עולם, וגורם חס ושלום פגימת הלכנה, גלות השכינה; כי כל אדם באשר הוא שם הוא צריך לקשר שכלו ממקום שהוא להתורה ולהשם יתברך. וכל זה נתתקן על-ידי התקרבות לצדיקים אמתיים, כי הצדיקים האמתיים הם מעלין ומקשרין הכל להשם יתברך על-ידי שיחתן שמשיחין שיחת חלין בעסקי העולם; כי גם שיחתן של צדיקי אמת יקרה מאד, כי על-ידי שיחתן דיקא הם מקשרין הכל להשם יתברך, אפלו הרחוקים מאד, ואזי כל דינין מתעברין, וכל חובין אתפפין, וכל נהורא וכל שלמו אשתכח.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן צ"א)

קטז. לעתיד לבוא כתיב: "לאחז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה"; אבל מי שהוא מקרב לצדיק אמת, אזי יחזיק ויאחז עצמו בהצדיק ויהיה נשאר קים, ולא יהיה ננער עם הרשעים.

(שיחות הר"ן סימן כ"ג)

קיז. גדל הרחמנות שעל הנשמות בעולם הבא - אין לשער, כי יש נשמות שמנחים ערמים ממש, וצועקים בקול מר מאד; ואין מי שירחם עליהם, כי שם אין מועיל שום רחמנות. אבל מי שזוכה להתקרב לצדיק אמת, הוא יכול לרוץ אליו ולקבל ממש מלבוש לנשמתו (ועין בפנים עוד מזה).

(שיחות הר"ן סימן כ"ג)

ק"ח. מעלת הזוכה לתן מעות לצדיקי אמת - אין לשער (ועין בפנים).

(שיחות הר"ן סימן כ"ד)

ק"ט. מי שמדבר על הצדיק הוא ממש כאלו מדבר על השם יתברך, ונקרא אפיקורוס כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה.

(שיחות הר"ן סימן ל"ח)

ק"כ. מי שאינו שומע וצית לדברי חכמים אמתיים, הוא יכול להשתגע על-ידי-זה.

(שיחות הר"ן סימן ס"ז)

קכ"א. מי שאינו מקשר ומקרב לצדיק אמת, אזי כל עבודתו הוא רק כמו מי שמעקם עצמו ומתדמה לחברו, בקוף בפני אדם. כי אין ממש בעבודה כי אם על-ידי הצדיק האמתי.

(שיחות הר"ן סימן קי"א)

צדקה

- א. צריך להפריש צדקה קודם התפלה, ועל-ידי-זה נצולין ממחשבות זרות שבתפלה, ויוכל להתפלל כראוי, שלא יטה מן הצד לא לימין ולא לשמאל, רק יכלכל כל דבריו במשפט.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ב' אות ד')
- ב. על-ידי צדקה שנותן להתלמיד-חכם, על-ידי-זה נצול מדברים בטלים ולשון הרע וגאווה ותולדותיהן. גם על-ידי צדקה נצולין מעניות, וזוכין לעשירות.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ד' אות ח')
- ג. על-ידי צדקה משברין תאוות ממון, וממשיכין השגחה שלמה, ומבטלין החרון אף מן העולם, וממשיכין חסד בעולם, ונמשך התגלות משיח ובנין בית המקדש שהוא התגלות הדעת. ועל-ידי-זה יכולין להעלות נפשות ישראל ולחדשם, ועל-ידי-זה נעשה יחוד קדשא-בריף-הוא ושכינתה. ועל-ידי-זה זוכה להביא התגלות התורה של לעתיד לבוא, ונעשה תקווא דמרכבתא עלאה ותתאה. גם נחשב כמקטיר קטרת.
(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ג)
- ד. על-ידי צדקה לצדיקים אמתיים ועניים הגונים, על-ידי-זה נעשים גרים, ועל-ידי-זה משלימין השכל, וזוכין לראות אור הצדיק, ועל-ידי-זה זוכין ליראה ואהבה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ז אות ה')
- ה. הצדקה שנותן לצדיקים אמתיים ועניים הגונים, נחשב כאלו נתן לכמה וכמה נפשות מישראל.
(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ז אות ה')
- ו. על-ידי צדקה הנ"ל הוא מזכיר את הטוב הכבוש בין העכו"ם, הינו ניצוצי נשמות ישראל שנפלו בגלות ומחמת אריכת הזמן של הגליות

שָׁכחוּ מֵעֲלֹתָם; אֲבָל עַל-יַדֵּי הַצְּדָקָה הִנְנִי לָהֶם זֹכָרִים אֶת עֲצֻמֹּן אִיךָ נִפְלוּ מִשָּׁמַיִם לְאָרֶץ, וּמִתְחִילִים לָרַחֵם עַל עֲצֻמֹּן וּלְהִתְגַּעְגַּע, כִּי הֲלֹא הֵם לְמַעַלְהָ מִכָּל הָעוֹלָמוֹת, כִּי יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחְשָׁבָה תְּחִלָּה וְהִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְלֵךְ בְּנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּבְרִיאת הָעוֹלָם, וְעַתָּה הֵם כְּבוֹשִׁים בְּגִלוֹת כְּזֹה, וְיִכּוּלִים לִילֵךְ לְכָלִּיּוֹן וְהִפְסֹד חֵס וְשָׁלוֹם; וּמִחֲמַת זֶה שְׁזֹכְרִים כָּל זֶה, הֵם שָׁבִים וְחוֹזְרִים אֶל הַקְּדוּשָׁה. וּמִזֶּה מִמִּילָא יֻכַּל כָּל אָדָם לְהִבִּין בְּעֲצֻמוֹ כִּמָּה וְכִמָּה הוּא בְּעֲצֻמוֹ צָרִיךְ לָרַחֵם עַל עֲצֻמוֹ כְּשֵׁיזְכּוֹר גְּדֹל מֵעֲלָתוֹ בְּשִׁרְשׁוֹ, וַיֹּאמֶר בְּלָבוֹ: הֲלֹא אֲנִי מִזְרַע יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם לְמַעַלְהָ מִכָּל הָעוֹלָמוֹת וְכוּ' כִּנ"ל, וַאֲיִךְ אֲנִי מְטֹל עַתָּה, וְחֵס וְשָׁלוֹם חֵס וְשָׁלוֹם מִי יוֹדֵעַ מָה יִהְיֶה לְהֵלֵךְ בַּיָּמִים הַבָּאִים, כִּי הֲלֹא הַבַּעַל-דְּבָר רֹצֵחַ לְכָלוֹת אוֹתִי חֵס וְשָׁלוֹם; וְעַל-יַדֵּי-זֶה יִרְחַם עַל עֲצֻמוֹ, וַיִּשְׁתַּדֵּל לְשׁוֹב לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ז אות ו')

ז. עַל-יַדֵּי צְדָקָה שְׁנוֹתֵינוּ לְעֵנִי הַגּוֹן, עַל-יַדֵּי-זֶה נִתְתַּקֵּן כָּל מְמוֹנוֹ. וְאַזִּי נִתְגַּלְהָ עַל-יַדֵּי מְמוֹנוֹ גּוֹנֵין עֲלָאִין, שֶׁהֵם עֵקֶר הַתְּגִלוֹת גְּדֹלַת הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יַדֵּי-זֶה מְכַנְיַעִין וּמְשַׁבְּרִין הַקְּלָפוֹת וְהַדְּמִיוֹנוֹת וְהַבְּלָבוּלִים וְהַתְּאֻוֹת וְהַמְּנִיעוֹת שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עַל הָאָדָם בְּכָל פַּעַם שֶׁצָּרִיךְ לַעֲלוֹת מִדְּרָגָא לְדְרָגָא, וּמִתְפַּשְׁטִין עָלָיו מְאֹד, וְאִין מְנִיחִין אוֹתוֹ לְכֻנְס אֶל הַקְּדוּשָׁה; וְעַל-יַדֵּי צְדָקָה לְעֵנִי הַגּוֹן - מְשַׁבְּרִין אוֹתָם, וְעוֹלִין מִמְּדְרָגָה לְמְדְרָגָה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ה אות ד')

ח. צְדָקָה הוּא תְּקוּן הַכְּלָלִי שֶׁל הַמְּשָׁא-וּמְתָן. וְצָרִיךְ שְׂיִכּוֹן בְּכָל הַלּוּף וְהַלּוּף וּבְכָל דְּבִיבּוֹר וְדְבִיבּוֹר שֶׁהוּא הוֹלֵךְ וּמְדַבֵּר בְּשַׁעַת הַמְּשָׁא-וּמְתָן, שֶׁכּוֹנֵנֵתוֹ בְּהַלּוּכוֹ וּבְדְבִיבּוֹרוֹ וּבִיגִיעָתוֹ בְּהַמְּשָׁא-וּמְתָן הַכֹּל הוּא כְּדִי שְׂיִתֵּן צְדָקָה מִהֲרוּחַ שְׂיִרוּיַח בְּמְשָׁא-וּמְתָן זֶה; וְזֶה עֵקֶר תְּקוּנוֹ שֶׁל הַמְּשָׁא-וּמְתָן.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ט אות ט')

ט. עַל-יַדֵּי צְדָקָה נִתְרוֹמֵם הַמַּחֲזִין, וַיֵּשׁ לוֹ פְּרִנְסָה בְּלִי טָרַח.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ט אות ט')

- י. על-ידי צדקה יכולין לדבר דבורים המאירים בתורה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ט אות ט' י')
- יא. על-ידי צדקה וחסד מכניעין חכמות חיצוניות, ונצולין מעל מלכות, וזוכין להשגת אלקות.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ל')
- יב. על-ידי שמקבלין תוכחה ומוסר ממוכיחי אמת - אף-על-פי שתוכחתם בדרך בזיון, על-ידי-זוה זוכין לעשות צדקה וחסד.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ל' אות ז')
- יג. הצדקה מנהגת כל גלגלי הרקיע, ועל-ידיה נשפעים כל הפרכות. אבל אין שלמות להפרכות כי אם בשבת, שהיא בחינת אמונה. כי עקר חשיבות הצדקה היא האמונה, ועל-כן עקר התנוצצות אור הצדקה ושלמותה אינו אלא בשבת, שהיא בחינת אמונה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"א)
- יד. יתן צדקה קדם שיצא לדרך, ועל-ידי-זוה יהיה נצול שלא יהיה לו עכוב וצער בדרך.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"א בסוף)
- טו. עקר התענית היא הצדקה. ועל-ידי תענית וצדקה זוכה להכניע הגוף לגבי הנפש, החמר לגבי הצורה, הסכלות לגבי השכל, ויוצא מחשף לאור, ממות לחיים, מבהמה לאדם, ונתבטלין חכמות חיצוניות וכל החכמות של הכל ושקר - לגבי חכמות התורה, שהיא חכמה האמתית, ונתבטל השכחה וזוכה לזכרון, ומבטל הדין והחשף וממשיף חסדים בעולם.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ז אות ג')
- טז. צדקה שנותנין לארץ ישראל היא גדולה מצדקות חוץ לארץ. ועל-ידי צדקה דארץ ישראל תכלל עצמך באיירא דארץ ישראל, שהוא בחינת הבל הקדוש שאין בו חטא, שעל-ידי-זוה עקר בטול הדין והחשף והשכחה והסכלות וכו' מן העולם.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ז אות ד')
- יז. צריך שיהיה לאדם הסתפקות, להסתפק רק במה שצריך לו בהכרחיות

מִזֶּה הָעוֹלָם; וְאֶפְלוּ מִזֶּה הַהִסְתַּפְּקוֹת גּוֹפָה - צָרִיף לְהַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ לְצִדְקָה. וְעַל-יַד־זֶה נַעֲשֶׂה יְחִיד גָּדוֹל לְמַעֲלָה, וְנִמְשָׁכִין כָּל הַהִשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת.
(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד אות ב')

יח. עַל-יַד־יְצַדֵּק לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִצְוֵלִין מִמַּחְשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁבַתְּפִלָּה, וְנִזְדַּבְּרָה מִחוּ וּמַחְשָׁבָתוֹ, וְהוּא בְּחִינַת תְּקוּנַת הַבְּרִית.
(ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ד)

יט. עַל-יַד־יְצַדֵּק זוֹכֵין לְשָׁלוֹם רָב.
(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ז אות ז')

כ. עַל-יַד־יְצַדֵּק מִמְשִׁיכֵין כָּל הַחֲסָדִים, וּמַעֲלִין אֶת הַכְּבוֹד וְהַמְּלָכוֹת דְּקִדְשָׁה מִן הַקְּלָפוֹת וְהַסְטָרָא-אַחֲרָא, וּמְתַקְּנִים פָּנִים תְּאוֹת אֲכִילָה. וְאֲזִי נִתְּבַטַּל הַכְּבוֹד וְהַמְּשָׁלָה שֶׁל הָעַיִן פָּנִים שֶׁבְּדוֹר, וְחוֹזֵר הַכְּבוֹד לְמִנְהִיגֵי אֲמֵת.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ז אות ה' ו')

כא. עַל-כֵּן צָרִיכִין לְתַן צִדְקָה אֶצֶל "וְאִתָּה מוֹשֵׁל בְּכָל" כַּמּוּבָא, כִּי לְהַעֲלוֹת הַכְּבוֹד וְהַמְּשָׁלָה מֵהַסְטָרָא-אַחֲרָא, וְלְהַחְזִיר אֶל הַקְּדוּשָׁה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ז אות ז')

כב. עַל-יַד־יְצַדֵּק מְתַקֵּן מְמוֹנּוֹ; וְאֲזִי יִתְקַיֵּם מְמוֹנּוֹ בְּיָדוֹ, וְיִהְיֶה לוֹ פְּרִנְסָה בְּרוּחַ (עֵין 'מְמוֹן' אוֹת ל"ח).
(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ט)

כג. כְּשֶׁנוֹתֵן צִדְקָה לְהַצְדִּיק שֶׁהוּא עֲנוּ גָדוֹל, הוּא מִתְּבַרֵךְ מִיָּד.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ע')

כד. מִתֵּן בְּסֵתֵר הוּא תְּקוּנַת לְמַקְרָה לִילָה רַחֲמָנָא לְצִלָּן.
(ליקוטי מוהר"ן סימן פ"ג)

כה. צִדְקָה מְצִיל מִמְּעַבְרוֹת.
(ליקוטי מוהר"ן סימן קט"ז)

כו. עַל-יַד־יְצַדֵּק נִמְשָׁךְ דְּעַת.
(ליקוטי מוהר"ן סימן קי"ט)

כז. סְגָלָה לְחָלִי נוֹפֵל רַחֲמָנָא לְצִלָּן, לְפִזֹּר צִדְקָה לְאַבְיוֹנִים. "פִּזֹּר נִתֵּן לְאַבְיוֹנִים" - רַאשֵׁי תְּבוֹת נִפְלִי.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ר"א)

כח. הצדקה שנותנין לתלמידי-חכמים גדולה ויקרה מאד, ואין עברה יכולה לכבותה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ר"ד)

כט. על-ידי נתינת מעשר נצולין משנאים.
(ליקוטי מוהר"ן סימן רכ"א)

ל. על-ידי מעשר זוכין להסתפקות.
(ליקוטי מוהר"ן סימן רכ"א)

לא. צדקה מצלת מהרהורי נאוף (עין 'מחשבות ורהורים' אות י"ג).
(ליקוטי מוהר"ן סימן רמ"ב)

לב. צדקה הוא תקון לפגם הברית. אבל צריך לזהר שלא לתן לעני שאינו הגון, כי על-ידי-זה נפגם יותר, רק לבקש מהשם יתברך שיזכה לעניים מהגונים להשפיע להם צדקה; והיא תקון גדול מאד לפגם הברית.
(ליקוטי מוהר"ן סימן רס"ד)

לג. תומכי אריתא, שנותנין מעות לתלמידי-חכמים, זכותם גדול מאד, כי על ידי ממונם שמחזיקין התלמידי-חכמים, יכולין התלמידי-חכמים לעסק בתורה ולהוליד הלקות וחדושי תורה; נמצא שיש להם חלק בהתורה, שנולדה ונתגלה על-ידם. וכל המזון שהם נותנין להתלמידי-חכמים ונחסר לפי שעה אצלם, נתמלא להם אחר-כך על-ידי ההלקות שנתחדשין על-ידם כנ"ל. שעל-ידי-זה נשפע חסד, וחוזר ונתמלא החסרון. והם זוכין לשעשוע עולם הבא, ולהארת שלשה קני האמת לארבעה חלקי הדבור וכו' (כמו שנתבאר ב'אמת ואמונה' אות מ').
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ב')

לד. גדר האדם הוא הדבור, וזה הדבור נמשך מצדקה; כי צדקה וחסד הוא עקר גדר האדם, כי גדר האדם-מדבר הוא לגמל חסד עם הבריות. ומי שאינו עושה צדקה וחסד - פוגם בהדבור מאד, ואינו בכלל אדם כלל.
(ליקוטי מוהר"ן סימן רכ"ה)

לה. עקר עבודת הצדקה היא לשפר האכזריות שלו, להפכו לרחמנות

להתנדב לצדקה; כי מי שהוא רחמן בטבעו, ונותן צדקה מחמת רחמנותו שבתבעו - אין זה עבודה. על-כן כל הנדיבי לב שרוצים לקיים מצוות צדקה כראוי צריכים לילך ולעבור בתחלה דרך בחינה זאת, דהיינו שבתחלה צריכים לשבר האכזריות שלהם שבתבעם, להפכו לרחמנות לתן צדקה; כי זה עקר עבודת הצדקה כנ"ל. (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ד' אות א')

לו. הצדקה מרחבת כל הפתחים של הקדשה. שפשאדם נכנס באיזה דרך ועבודה מעבודת השם יתברך, אזי הוא צריך לפתח שם פתח לכנס באותו הדרך, ובשביל זה כל ההתחלות קשות; ועל-ידי הצדקה - מרחיב הפתח, כי הצדקה מרחבת ופותחת ביותר כל הפתחים של הקדשה.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ד' אות ב')

לז. התחלת הצדקה היא קשה וכבדה מאד. אבל התועלת של הצדקה גדול מאד מאד; כי צרכי הגוף הם רבים מאד, ואפלו ההכרחיות הם רבים מאד, אכילה ושתייה ומלבושים ודירות, והם מונעים את האדם מאד מעבודת הבורא יתברך; ועל-ידי צדקה - מתבטלים כל אלו המניעות, כי על-ידי צדקה זוכה שישפיע חסדו יתברך עד שלא יצטרך לעשות שום עסק ומלאכה בשביל פרנסה, רק תהיה מלאכתו נעשית על-ידי אחרים, והוא יעסק בעבודתו יתברך.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ד' אות ג')

לח. על-ידי צדקה מתקנין הפגם של הזקנים מאריכי ימים שפדור שאינם כראוי (עי' 'יראה' אות כ"ה). ועל-ידי-זה זוכין לבטל שרש חכמת הטבע, וזוכין לשמע קול הקריאה של יום-טוב קדש, שקורא ומגלה את הרצון, שהכל ברצונו יתברך, כמו שראינו שעשה השם יתברך עמנו אותות נוראות בכל הימים-טובים ובטל הטבע, ועל-ידי-זה זוכין לשמחת יום-טוב. ועל-ידי-זה זוכין ליראה, ועל-ידי יראה נשפע חסד עד שאין צריכין לעשות שום עסק בשביל פרנסה כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ד' אות ט')

לט. צדקה היא רפואה לכל המכפות. (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ד' אות י"ב)

מ. הצדיק האמת מקבל דבור פיו הקדוש מבְּעַלֵי צדקה.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ט"ו)

מא. כשמקנאין קנאת ה' צבאות - נחשב כמו צדקה. (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ס"ה)

מב. על-ידי צדקה, ובפרט על-ידי צדקה לארץ ישראל - זוכין לקבל השפעת הנעם העליון, שהיא בחינת מחין קדושים של ארץ ישראל, שהם בחינת שלום, וזוהי להרגיש הנעימות שיש בהתורה. ועל-ידי-זה זוכה לבנים הגונים, ולגדל כבודו יתברך, שזה עקר תקון וקיום העולם. ועל-ידי-זה יכולין לתקן גם המחין פגומים של חוץ לארץ, ולבטל המחלקת (עין 'ארץ ישראל' אות י"ט).

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ע"א)

מג. צריך שילמד לעשות ולקיים השלש עשרה מדות של רחמים וחסדים, דהינו שיהיה לו רחמנות, וירבה לעשות חסד, ויקים כל השלש עשרה מדות של רחמים. ועל-ידי-זה מעורר למעלה כל השלש עשרה מדות העליונים של רחמים, ועל-ידי-זה מכניע ומבטל המחבלים שנעשו על-ידי עוונותיו, כי הקדוש-ברוך-הוא מוחל עוונותיו על-ידי-זה, ומעבירם ראשון ראשון.

(שיחות הר"ן סימן פ"ט)

ציצת

- א.** ציצת שמירה לנאוף, ועל-ידי-זה נצולין מעצות הנחש, שהם דברי עצות רעות של הרחוקים מעבודת השם, שהם מונעים הרבה מלהתקרב אל האמת, וזוכין לקבל עצות הצדיקים והנלוים אליהם, שהם בחינת תקון הברית. ועל-ידי-זה זוכין לאמת ואמונה, ותפלה, וארץ ישראל, ונסים, ועל-ידי-זה תבוא הגאולה מהרה, ויזכה לפרנסה, ולהבין היטב בכל מקום שילמד. על-כן צריכין לזהר מאד במצות ציצת ולבון בשעת עטיפת הציצית הקדושים וברכתו, שיוזכה לכל זה על-ידי המצוה הקדושה הזאת.
- (ליקוטי מוהר"ן סימן ז' אות ד')
- ב.** ציצת הם בחינת הרוח חיים דקדושה, ועל-ידם משלימין כל החסרונות על-ידי אגח, ומכניעין הרוח חיים דקלפה, רוח סערה, רוח הטמאה, ומפרישין ומגרשין הרע מן הטוב מכל המדות, ועל-ידי-זה מכניעין החולקים והרשעים, ומשפילין אותם עדי-ארץ. (ליקוטי מוהר"ן סימן ח' אות ח')
- ג.** ציצת הוא בחינת התגלות מלכות דקדושה. ועל-ידי-זה נכנע ונתבטל מלכות דסטרא-אחרא; אבל ישראל, הדבקים במלכות דקדושה, מקבלים חיותם משם, וממשיכים שפע ועשירות גדול וברכה עדי-בלי-די.
- (ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ט אות ז')
- ד.** על-ידי שנוהרין במצות ציצת זוכין לתפלה, ולתשובה בכל לבו, וממתיקין הדינים, וזוכין שיתגלו לו סתרי תורה. (ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ט אות ז')
- ה.** על-ידי מצות ציצת ממשיכין תקון צמצום המחין, שלא יצא מחו חוץ לגבול כשמגדיל דעתו להבין הרמזים שהשם יתברך מרמז לו בכל יום על-ידי כל הדברים שפעולם שיתקרב אליו (עין 'דעת' אות ל"ו ול"ז,

רסא

עצות

ציצת

לקוטי

וְזָכְרוּן אֹת ד'. וְעַל-כֵּן צִיצַת קִדְם לְתַפְלִין, כִּי צָרִיכִין לְתַקֵּן מִקִּדְם
צְמָצוּם הַמַּחֲיוֹן, שֶׁלֹּא יֵצֵא הַמַּחֲיוֹן חוּץ לְגָבוּל, וְאַחֲרֵי-כֵן יְכוּלִין לְהַגְדִּיל
דַּעְתּוֹ לְהַבִּין הַרְמְזִים שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, שֶׁהִיא בְּחִינַת תַּפְלִין.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד אות ג')

קדשה - ובו נכלל קדוש השם

א. עקר הקדשה היא קדשת הברית. וזה זוכין על-ידי קדשת הלשון והדבור, שמקדשין אותו בדבורים קדושים ושומרין עצמן מכל מיני פגם הדבור, עד שזוכין שיהיה דבורו ולשונו בבחינת שלמות לשון הקדש, ועל-ידי זה זוכין לקדשת הברית. (ליקוטי מוהר"ן סימן י"ט)

ב. צריך לקדש את פיו, וחתמו, ועיניו, ואזניו. דהינו שישמר את עצמו מלהוציא שקר מפיו, וכן משאר דבורים פגומים; ויהיה לו יראת שמים, שעל-ידי זה מקדש החטם; ויהיה לו אמונת חכמים, שעל-ידי זה מקדש האזנים, ושומע לדבריהם; ויעצים עיניו מראות ברע. ועל-ידי זה זוכה לדעת שלם, ויגיע לשכל שהוא בחינת שפע אלקי, שהוא בחינת רוח הקדש. גם על-ידי שהוא ענו, שפלו וסבלו, ולא יחרה אפו על בזיונו, על-ידי זה מקדש החטם בשלמות. גם על-ידי מה שאדם הוא "נאמן-רוח מכסה דבר", שגזרה מלגלות סוד שאין צריכין לגלותו, על-ידי זה מקדש את האזנים. (ליקוטי מוהר"ן סימן כ"א)

ג. על-ידי מסירת נפש על קדוש השם זוכין לשלום, ועל-ידי זה זוכין לדבר דבורים קדושים של תורה ותפלה ולקשר המחשבה היטב אל הדבור. ועל-כן עצה טובה להתפלל בכונה: לקבל עליו במחשבתו למסור נפשו על קדוש השם; גם בלא זה, עקר שלמות התפלה היא להתפלל במסירות נפש (עין 'תפלה' אות כ"ו).

ד. אפלו הקל שבשאר, אפלו פושעי ישראל, כשרוצים להעבירם על דת חס ושלום - הם מוסרים נפשם על קדוש השם, כאשר נראה בחוש כבד כמה פעמים. על-כן צריך האדם להזכיר את עצמו בזה בכל יום, שהוא

מְרַצָּה לְמִסֵּר נַפְשׁוֹ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם; כִּי זֶה עֵקֶר קְדוּשַׁת אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי,
וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכָּה לְשָׁלוֹם, וּלְהַתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה כַּנ"ל. (ליקוטי מוהר"ן סימן פ')

ה. צָרִיף לומר קְרִיאַת שְׁמַע בְּמִסִּירַת נַפֶּשׁ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם. הֵינּוּ שְׂעִירֵי
בְּמַחְשָׁבְתוֹ כָּל הָאַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין, כְּאֵלוֹ סוּקְלִין וְשׁוֹרְפִין אוֹתוֹ וְכוּ',
וַיִּצְיֵר הַמִּיתָה בְּמַחְשָׁבְתוֹ בְּמַחְשָׁבָה חֲזָקָה כָּל-כָּף, עַד שֶׁיִּרְגֵּשׁ צָעַר
הַמִּיתָה מִמֶּשׁ בְּשִׁבִיל קְדוּשַׁת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ; כִּי הַמַּחְשָׁבָה יֵשׁ לָהּ תִּקְוָה גְּדוּלָּה,
וַיְכוּלִין עַל-יְדֵי שְׂעִירֵין בְּמַחְשָׁבְתוֹ הַמִּיתָה לְהִרְגִישׁ צָעַר הַמִּיתָה מִמֶּשׁ.
וְמִי שֶׁרוֹצֵה לְהִתְנַהֵּג כֵּן צָרִיף לְדַקְדֵּק שְׂאֵל יִשְׂאָר שֶׁם בְּעַת שְׂמִירָגִישׁ
שְׁקָרוֹב שֶׁתִּצָּא נַפְשׁוֹ, שְׂאֵל יְמוֹת בְּלֹא עֵתוֹ חֵס וְשָׁלוֹם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קצ"ג)

ו. עֵקֶר הַיַּחֲוֹד שֶׁל מַעֲלָה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי מְסִירַת נַפֶּשׁ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ר"ס)

ז. יֵשׁ צְדִיקִים גְּדוּלִים שֵׁישׁ לָהֶם שֵׁם גְּדוּל לְמַרְחֹק, אָבָל הַרְבֵּה מְבִזִּין אֶת
שְׁמֵם, וְדוֹבְרִים עֲלֵיהֶם, וַיֵּשׁ לָהֶם שְׂפִיכוֹת דָּמִים מְזֵה; וְהֵם מְקַבְּלִים כָּל
זֶה עֲלֵיהֶם בְּעֶצְמָם בְּשִׁבִיל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם, וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵם מַצִּילִים רַבִּבוֹת
נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל מִמִּיתָה וְהִרְיָגָה חֵס וְשָׁלוֹם. (ליקוטי מוהר"ן סימן ר"ס)

ח. אוֹתוֹ הַדְּבָר שֶׁמִּתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר עַל הָאָדָם - אוֹתוֹ הַדְּבָר דִּיקָא הוּא צָרִיף
לְשַׁבֵּר בְּשִׁבִיל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי זֶה עֵקֶר עֲבוֹדָתוֹ, וְזֶה בְּחִינַת מְסִירַת נַפֶּשׁ.
וְמִי שֶׁהוּא מִתְפַּחַד מְאֹד מִהַמִּיתָה, הוּא דִיקָא צָרִיף בְּיוֹתֵר לְקַבֵּל עַל עֲצָמוֹ
לְמִסֵּר נַפְשׁוֹ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם. (שיחות הר"ן סימן נ"ז)

רצון וכסופין

- א. עקר התהוות הנפש הוא על-ידי ההשתוקקות והכסופין והרצונות הטובים של איש הישראלי אחר השם יתברך; כל אחד לפי מדרגתו, שהוא נכסף ומשתוקק ומתגעגע להגיע אל מדרגה למעלה ממנה, על-ידי הכסופין אלו נעשה נפש קדושה.
- (ליקוטי מוהר"ן סימן ל"א)
- ב. אף כדי שתצא הנפש מכח אל הפעל צריך לדבר בפה הכסופין וההשתוקקות שלו, ועל-ידי-זה פועל שיהיה נעשה בקשתו, ויזכה להגיע למה שהוא נכסף. וזהו מעלת השיחה בינו לבין קונו, שצריך לשיח ולדבר בינו לבין קונו בכל יום, ולדבר בפה מלא הרצונות והכסופין שלו הטובים, דהינו מה שחסר לו בעבודת השם, שהוא רוצה ומשתוקק שימלא לו השם יתברך, ומבקש ומתפלל ומתחנן לפני השם יתברך על-זה, שירחם עליו למלאות רצונות וכסופים שלו הטובים; ועל-ידי-זה יזכה להוציא מכח אל הפעל, לפעל מה שצריך.
- (ליקוטי מוהר"ן סימן ל"א)
- ג. על-ידי כסופים טובים להשם יתברך הוא מציר אותיות התורה לטוב, ונעשית לו סם חיים, ומביא טוב לעולם. וכן להפך, על-ידי כסופים רעים, חס ושלום הוא מציר אותיות התורה להפך, ונעשית לו סם מות, בחינת "ופשעים יכשלו בם", ומביא רעות לעולם חס ושלום.
- (ליקוטי מוהר"ן סימן ל"א)
- ד. וכלל הדבר, שמאד יקר הכסופין וההשתוקקות לדבר שבקדושה, פי על-ידם נהנה נפש; ונגמר על-ידי הדבור כנ"ל. וזאת הנפש תוכל להתגלגל לתוך רשע, ולהחזירו בתשובה. וכן להפך, כמה רעות גורמים הכסופין לדבר שאינו טוב חס ושלום, פי הנפש שנתנה על-ידי כסופין

רעים מתגלגל לפעמים לתוך הצדיק, ותוכל להחטיאו חס ושלום.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"א)

ה. מי שאי אפשר לו ללמד כלל, כגון שהוא עם הארץ, או שאין לו שום ספר, או שהוא בדרך ובמדבר וכיוצא בזה - רק שלבו בווער בו ונכסף ומשתוקק מאד ללמד תורה, אזי מה שהלב חומד ללמד, זה בעצמו בחינת למוד מתוך הספר (עין בפנים, בסימן קמ"ב). (ליקוטי מוהר"ן סימן קמ"ב)

ו. על-ידי שיש להאדם רצון אחר חוץ מרצון השם יתברך, נעשה מלכות להסטרא-אחרא. כי צריך האדם לבטל רצונו, שלא יהיה לו רצון רק כמו שרוצה השם יתברך, הן שיהיה לו ממוין ובנים - הן לאו חס ושלום, וכן שאר כל הרצונות לא יהיה רק כמו שרוצה השם יתברך; ואזי ממליך מלכותה יתברך לבד.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קע"ז)

ז. מענין רצון מפלג, שלא ידע כלל מה הוא רוצה - עין 'אמונה' אות נ"ה, 'אכילה' אות י"ז.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ז' אות י')

ח. העקר הוא הרצון. ואף-על-פי שהכל חפצים ורוצים לעבדו יתברך, אף-על-פי-כן אין כל הרצונות שוין, ויש חלוקים רבים ברצון; אפלו באדם אחד בעצמו, בכל עת ובכל רגע יש חלוקים רבים בין הרצונות. והכלל, שעקר הוא הרצון והכסופין, שיהיה כוסף תמיד אליו יתברך; ובתוך כך מתפללין ולומדין ועושין מצוות (ועין 'ממוין' אות נ"ב).

(שיחות הר"ן סימן נ"א)

רפואה

- א. סגלה לחולה: להסתכל על הציצת. (ליקוטי מוהר"ן סימן ז' בסוף)
- ב. אשה שדמיה מרבים ואין לה וסת, אף-על-פי שהיין מזיק לה, עם-כל-זה רפואתה על-ידי יין שהסתכל בו צדיק אמתי. (ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ט בסוף)
- ג. לפי הגדלת הדעת - בן נתרבה השלום, וכן זוכין לרפואה. על-בן עקר הרפואה על-ידי עסק התורה, שעל-ידי-זה זוכין לדעת. (ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ו)
- ד. וכן על-ידי טבילת מקוה נמשך דעת, וזוכין לרפואה. (ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ו אות ז')
- ה. טוב מאד לאדם כשאינו סומך על שום דבר, כי אם על השם יתברך. לכו. כי כשאינו סומך על השם יתברך צריך להשתדל אחר תחבולות רבות, למשל כשצריך לרפואה צריך להשתדל אחר עשבים רבים, ולפעמים אלו העשבים הצריכים לו אינם בנמצא במדינתו, והעשבים הנמצאים - אינם טובים למכתו; אבל הקדוש-ברוך-הוא טוב לכל המכות ולכל מיני חולאת לרפאותם, והוא בנמצא תמיד. על-כן כשיש לו חולה חס ושלום צריך שיהיה כל סמיכתו רק על תפלה ותחנונים, וזה יוכל למצא תמיד, ויועיל לו בודאי וכנ"ל; אבל לקבל רפואה על-ידי רפואות הרופאים - זה צריך לחפש ולבקש מאד מאד, שיוכל למצא רופא עם רפואות שיוכל לרפאותו; ובאמת אינו בנמצא כלל, כי הרופאים מזיקים יותר ממה שמועילים לעתים רחוקות, כאשר יבאר לקמן.
- ו. מי שאין לו אמונת חכמים - אין רפואה למכתו. והתקון לזה: שידר

איזהו נדר, ויקיים מיד; על-ידי-זה ישוב לאמונת חכמים, ועל-ידי-זה יהיה לו רפואה שלמה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ז אות ב')

ז. זעה היא רפואה לחלי הקדחת.
(ליקוטי מוהר"ן סימן רס"ג)

ח. עקר רפואת החולה היא רק על-ידי פדיון, ולא נתנה התורה רשות לרופא לרפאות כי אם אחר הפדיון. דהינו אחר שעושין פדיון להחולה וממתיקין הדינים מעליו, אז יכול הרופא לרפאות על-ידי רפואות, אבל לא קדם; כי עקר הרפואה היא על-ידי פדיון.
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ג')

ט. צדקה היא רפואה לכל המכות.
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ד' אות י"ב)

י. יש סובלי חלאים שיש להם מכות מפלאות רחמנא לצלן, והכל בא להם על-ידי פגם האמונה. כי על-ידי פגם האמונה באים מכות מפלאות שאין מועיל להם שום רפואה, ולא תפלה ולא זכות אבות, וגם אין מועיל להחולה קול צעקות של אה ונגיחות (שקורין אחצין און קרעכצין); שלפעמים מועיל להחולה אלו הקולות, שמרחמין עליו על-ידי-זה, אבל על-ידי נפילת האמונה - גם זה אין מועיל. והתקון לזה: שצריך לצעק מן הלב לבד, מעמקא דלבא, ועל-ידי-זה ישוב אל האמונה, ויהיה לו רפואה, ויתתקן כל הנ"ל.
(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ה' אות א' ב')

יא. מי שרוצה לחוס על חיי צריף להתרחק עצמו מאד מדוקטורים ורופאים, כי הם מועדים לקלקל, ומזיקים מאד, ועין בפנים שיחה ארפה בענין זה.
(שיחות הר"ן סימן נ')

יב. אמירת תהלים מסגל מאד לרפואת החולה. וצריך שיהיה לו בטחון חזק על-זה, ועל-ידי-זה יושעו השם, ויתרפא ויקום מחליו.
(שיחות הר"ן סימן צ"ח)

שמחה

- א. על-ידי ראית פני הצדיק זוכין לשמחה וזריזות. (ליקוטי מוהר"ן סימן ד' אות ח')
- ב. צריך לעשות המצוות בשמחה גדולה כל-כף עד שלא ירצה בשום שכר עולם הבא בשבילה, אלא שיזמין לו הקדוש-ברוך-הוא מצוה אחרת בשכר מצוה זאת, כי הוא נהנה מהמצוה בעצמה. ועל-ידי-זה יוכל לידע מה שנגזר על העולם, ואם הוא קדם גזר דין או לאחר גזר דין, ועל מי ומי נגזר הדין חס ושלום, ויודע איך להתפלל עבור העולם; כי לאחר גזר דין צריכין הצדיקים להלביש תפלתם בספורים. וכל זה זוכין על-ידי עשיית המצוות בשמחה גדולה מהמצוה בעצמה הנ"ל.
- (ליקוטי מוהר"ן סימן ה' אות ב')
- ג. לזכות לשמחה הזאת הוא על-ידי שמתפללין בכחות וביראה גדולה ובאהבה וכו', כמו שנתבאר בתפלה' אות י' י"א. (ליקוטי מוהר"ן סימן ה' אות ג')
- ד. על-ידי רקודין והמחאת כף נעשה המתקת הדינים.
- (ליקוטי מוהר"ן סימן י' אות א')
- ה. צריך לאדם שיהיה לו עזות גדול דקדשה, כדי שיוכל לעמוד כנגד העזי פנים המונעים. ועקר העזות וההתחזקות הוא על-ידי שמחה וחדוה, בחינת: "כי-חדות ה' היא מעוזכם".
- (ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ב אות ט')
- ו. לזכות לשמחה הוא על-ידי תורה ותפלה, והעקר הוא תפלה, שיתפלל בכל פעם להשיג הנסתר ממנו, עד שילך בכל פעם מדרגא לדרגא; ועל-ידי דרך זה עקר השמחה. ועל-ידי השמחה עקר העזות וההתחזקות להתקרב לצדיקי אמת, שהם כלליות הקדשה, שעקר שלמות האמונה נמשך על-ידם.
- (ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ב אות ט')

ז. שמחה היא בחינת אנפין נהירין, בחינת אמת ואמונה, ולהפך, עצבות היא בחינת עבודה-זרה, אנפין חשוכין, מיתה. ועקר השמחה זוכין כפי תקון הברית וכפי התקרבותו לצדיקים אמתיים, שהם שמחת כל ישראל, ועל-ידי-זה מקשר עצמו להשם יתברך, וזוכה לחזות בנעם ה', ומאיר על עצמו אור-פני-מלך חיים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ג)

ח. על-ידי עשיית המצוה בשמחה זוכין לתכלית הכל, פי זוכין להשיג האור שהוא למעלה מנפשין ורוחין ונשמתין והוא אור אין-סוף - בבחינת מטי ולא מטי. אשרי מי שזוכה שירדף מחשבתו להשיג השגות אלו וכו'.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ד)

ט. על-ידי שמחת המצוה נשלם הקדשה, ומעלה החיות והקדשה שבקלפות; ועל כן כשעושה המצוה בשמחה מעלה השכינה מבין הקלפות.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ד)

י. צריך להתרחק מעצבות מאד מאד, כי הקלפות הם בחינת עצבות, והם תקפא דדינא; וכשהעצבות מתגברת - היא בחינת גלות השכינה, שהיא שמחתן של ישראל. ועקר בטול הקלפות ועלית הקדשה הוא על-ידי שמחה כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ד)

יא. על-ידי קטרת מעלין מהקלפות חיותם, וזוכין לשמחה. על-כן צריך לומר קטרת בכונה גדולה, כי עקר עלית כל ניצוצי הקדשה מעמקי הקלפות הוא על-ידי קטרת, ועל-ידי-זה זוכין לשמחה כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ד)

יב. רקודין של מצוה, כגון ששיתה יין בשבת ויום-טוב או בחתונה של מצוה או בשארי סעודת מצוה, ושיתה במדה, וכונתו לשמים, לזכות לשמחת ישראל, לשמח בהשם יתברך אשר בחר בנו מכל העמים וכו', ונתעורר לשמחה על-ידי-זה עד שנמשך השמחה לתוך הרגלין, דהינו שמרקד מחמת שמחה - על-ידי-זה מגרש החיצונים הנאחזים בהרגלין, וממתיק

ומבטל כל הדינים, וזוכה לקבל כל הברכות; והתלהבות הזאת של
 הקודין היא "אשה ריח ניחוח לה". אבל מי שמרקד בהתלהבות היצר
 היא בחינת אש זרה, והיין ששתה הוא בחינת יין המשכר, שמשם אחיזת
 החיצונים חס ושלום. נמצא: רקודין דקדשה ממתיקין הדינים כמו
 פדיון. (ליקוטי מוהר"ן סימן מ"א)

יג. כל התאוות באים מכח המדמה, כח הבהמיות. והתגברותו הוא על-ידי
 עצבות, שהוא רוח נכאה, רוח רעה; ועל-ידי-זה התגברות השכחה,
 ששוכח תכליתו ואינו זוכר בעלמא דאתי כראוי לזכר בכל יום בכלל
 ובפרט (כמו שנתבאר ב'זכרון' באות ד'). ועל-כן צריכין להתגבר להיות
 בשמחה תמיד, שעל-ידי-זה עקר הכניעת המדמה, ועל-ידי-זה יזכה לזכר
 בעלמא דאתי בכל יום כנ"ל. (ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד אות ה')

יד. שמיעת קול נגון על כלי-זמר ממנגן פשר לשם שמים - הוא סגלה
 גדולה לשמחה, ולהכניע ולברר המדמה. ועל-ידי-זה זוכה לזכרון,
 לאדבקה מחשבתה בעלמא דאתי, ולהבין הרמזים שהשם יתברך מרמז
 לו בכל יום להתקרב אליו. גם על-ידי נגון ושמחה הנ"ל יכולין להשיג
 בחינת רוח נבואה, רוח הקדש. (ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד אות ו')

טו. על-ידי נגון ושמחה יכולין לשפף שיחו כמים נכח פני ה'; על-כן על-ידי
 ששמחים בכל היום - יכולין לפרש שיחתו בהתבודדות כראוי.
 (ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד אות ו', ד"ה אזכרה נגינתי בסוף)

טז. על-ידי שמחה זוכין לחדושין דאורייתא; כי שמחה הוא כלי לשאב
 ולהמשיך ולקבל על-ידיה חדושין דאורייתא. (ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ה)

יז. על-ידי קדשת ארץ ישראל זוכין לבטל הכעס והעצבות (עין 'ארץ
 ישראל' אות י"ד). (ליקוטי מוהר"ן סימן קנ"ה)

יח. כשאדם שופט ודן את עצמו על כל דבר שעושה, על-ידי-זה מבטל

הדינים שְׁעָלְיוּ לְמַעַלָּה, וְעַל-יַדֵּי-זוֹכָה לְשִׂמְחָה גְדוֹלָה, עַד שְׂרִיקָד מַחֲמַת שִׂמְחָה. אָבֵל כְּשֵׁישׁ דִּין חֵס וְשְׁלוֹם, אֲזִי קָשָׁה לְרַקֵּד.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קס"ט)

יט. עֵקֶר פָּגַם הַבְּרִית הוּא עַל-יַדֵּי עֲצָבוֹת וּמְרָה-שְׁחָרָה; וְכֵן לְהִפּוֹךְ, עֵקֶר שְׂמִירַת הַבְּרִית הוּא עַל-יַדֵּי שִׂמְחָה, כִּי עַל-יַדֵּי שִׂמְחָה זוֹכִין שְׁהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ בְּעֲצָמוֹ יַעֲזוֹר לוֹ לְשִׁמּוֹר אֶת הַבְּרִית קַדְשׁ.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קס"ט)

כ. עֵקֶר מַעֲלַת הַבְּכִיָּה הוּא כְּשֶׁהַבְּכִיָּה מַחֲמַת שִׂמְחָה וְגִילָה. וְאִפְלוּ הַחֲרָטָה טוֹב מְאֹד שְׁתִּהְיֶה מַחֲמַת שִׂמְחָה, שְׁמֵרֵב שִׂמְחָתוֹ בְּהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ הוּא מַתְחַרֵּט וּמַתְגַּעְגַּע מְאֹד עַל שְׁמֵרֵד נִגְדוֹ, עַד שְׂיִתְעוֹרֵר לוֹ בְּכִיָּה מַחֲמַת שִׂמְחָה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קע"ה)

כא. צְרִיף לְפָרֵט אֶת הַחֲטָא, כִּי צְרִיכִין דּוֹקָא וְדוּי דְבָרִים, לְהַתְּוֹדוֹת בְּדַבְּרוּרִים דּוֹקָא בְּכָל פַּעַם עַל כָּל מָה שְׁעָשָׂה בְּפָרְטוּתוֹ. אָבֵל יֵשׁ לְזֶה מְנִיעוֹת רַבּוֹת; וְעַל-יַדֵּי שִׂמְחָה שֶׁל מְצוּהָ, כְּגוֹן חֲתָנָה שֶׁל מְצוּהָ אוֹ שְׂאָר מְצוּהָ בְּשִׂמְחָה, כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר לְשִׂמְחָה בְּשִׂמְחָה גְדוֹלָה עַד שְׂרִיקָד הַרְבֵּה מַחֲמַת שִׂמְחָה, עַל-יַדֵּי-זוֹכָה יוֹכֵל לְהַתְּוֹדוֹת וְדוּי דְבָרִים. וְעַל-יַדֵּי-זוֹכָה מְתַקֵּן פָּגַם חֲטָאִיו.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קע"ח)

כב. עַל-יַדֵּי הַתְּעַנִּית זוֹכִין לְשִׂמְחָה; וְכַפִּי יְמֵי הַתְּעַנִּית - כֵּן זוֹכָה לְשִׂמְחָה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קע"ט)

כג. צְרִיף לְזַהֵר מְאֹד מֵעֲצָבוֹת וְעֲצָלוּת, כִּי עֵקֶר נְשִׁיכַת הַנְּחָשׁ הִיא עֲצָבוֹת וְעֲצָלוּת רַחֲמָנָא לְצַלֵּן.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קפ"ט)

כד. עַל-יַדֵּי שִׂמְחָה נוֹתֵנִין חֲזוּק לְהַמְלֵאכִים הַמְּקַבְּלִין אֶת שְׁפַע הַמַּאֲכָלִים, וּמְכַנְיְעִין אֶת הַשְּׂדִים, שְׁלֹא יִינָקוּ מִהַשְּׁפַע בְּיוֹתֵר מִהָרְאוּי לָהֶם, וְעַל-יַדֵּי-זוֹכָה נִצּוּלִין מִטְּמֵאֵת הַמְּקָרָה חֵס וְשְׁלוֹם שְׂבָא לְפַעְמִים עַל-יַדֵּי הַמַּאֲכָלִים, כְּשֶׁאֵין חֲזוּק בְּהַמְלֵאכִים; כִּי עֵקֶר חֲזוּק הַמְּלֵאכִים הוּא עַל-יַדֵּי שִׂמְחָה.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ה' אות ט' י')

כה. על-ידי שמזיעין בשביל דבר שבקדשה, על-ידי-זה זוכין לשמחה.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ו')

כו. עצבות ומרה-שחרה היא בחינת עפרוריות שנופל על לב איש הישראלי, שעל-ידי-זה אין יכול הלב לבער ולהתלהב להשם יתברך. ומנהיגי הדור האמתיים הם מנשכין ברוחם הקדוש, ומנפחים העפרוריות שהיא המרה-שחרה מלב ישראל, ועל-ידי-זה הם מלהיבים לבבות ישראל להשם יתברך.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ט')

כז. על-ידי מרה-שחרה ועצבות המח והדעת בגלות, וקשה לו לישוב דעתו לשוב אל ה', ומחמת זה הוא רחוק מהשם יתברך; כי עקר מה שהעולם רחוקים מהשם יתברך, הוא מחמת שאינם מישכין עצמן היטב מה התכלית מכל העולם. אבל על-ידי שמחה המח מישב, ויכולין לישוב עצמו היטב, כי שמחה היא עולם החרות, ועל-כן כשמקשר שמחה לדעתו אזי דעתו בחרות ואינו בגלות, ויוכל להנהיג המח והדעת כרצונו, לישוב דעתו היטב מה התכלית מכל עניני העולם הזה; ועל-ידי-זה ישוב אל ה'.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן י')

כח. תכף כשהאדם רוצה להיות איש כשר ולהתחיל לכנס בעבודתו יתברך, אזי תכף היא עברה גדולה כשייש לו עצבות חס ושלום. כי הקדוש-ברוך-הוא שונא המרה-שחרה והעצבות.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן מ"ח)

כט. וצריך לחזק את עצמו שיהא לשמחה בכל מה דאפשר, ולהשתדל לבקש למצא בעצמו איזה נקודות טובות כדי לבוא לשמחה, כמבאר על פסוק: "אזמרה לאלקי בעודי" (ועין ב'התחזקות' אות כ"ו), ועל-כל-פנינים יש לו לשמח במה שזכה להיות מזרע ישראל, שלא עשהו גוי; וזאת השמחה היא בודאי שמחה נפלאה בלי שעור, ואין בה שום בלבול, מאחר שהוא מעשה השם יתברך בעצמו (ועין במקום אחר מזה). ויהיה רגיל לומר בפיו ובלבו בשמחה גדולה: ברוך אלקינו

שְׁבִרָאָנוּ לְכַבּוּדוֹ וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְכוּ', וּבְזֶה יוּכַל לְשַׁמַּח כָּל יָמָיו, בְּכֹל מָה שְׂיַעֲבֹר עָלָיו. גַּם כַּמָּה פְּעָמִים צָרִיכִין לְשַׁמַּח אֶת עַצְמוֹ עַל-יְדֵי מִלֵּי דְשִׁטּוֹתָא, מִלֵּי דְבְדִיחוֹתָא; וּמִרְבוּי צָרוֹת הָאָדָם שְׁסוּבֵל כָּל אֶחָד בְּגוּף וּנְפֶשׁ וּמְמוֹן, עַל-כֵּן עַל-פִּי רַב אֵין יְכוֹלִין לְשַׁמַּח אֶת עַצְמוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי מִלֵּי דְשִׁטּוֹתָא, לַעֲשׂוֹת עַצְמוֹ כְּשׁוּטָה כְּדִי לְבֹא לְשִׁמְחָה, שְׁכַל הַחַיּוֹת בְּגוּף וּנְפֶשׁ תְּלוּי בְּזָה. גַּם לְמַעַלָּה נַעֲשֶׂה מְזָה יַחּוּד גְּדוֹל עַל-יְדֵי 'בְּדִיחָא דְעֵתָה', דְּהֵינּוּ שִׁמְחָה.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן מ"ח)

ל. מְצוּה גְּדוֹלָה לְהִיּוֹת בְּשִׁמְחָה תָּמִיד. וְצָרִיף לְהַתְּגַבֵּר מְאֹד בְּכֹל הַכַּחוֹת לְהִרְחִיק הָעֲצָבוֹת וְהַמְרָה-שְׁחָרָה, וְלִהְיוֹת אֶף שִׁמַּח תָּמִיד; וְהוּא רְפוּאָה לְכֹל מִינֵי חוֹלְאֹת, כִּי כָּל מִינֵי חוֹלְאֹת בָּאִין מֵעֲצָבוֹת וּמְרָה-שְׁחָרָה. וְצָרִיף לְשַׁמַּח אֶת עַצְמוֹ בְּכֹל מִינֵי יַעֲצוֹת, וְעַל-פִּי רַב עַל-יְדֵי מִלֵּי דְשִׁטּוֹתָא דִּיקָא כַּנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן כ"ד)

לא. צָרִיכִין לְהַשְׁתַּדֵּל לְהַפְּיָךְ כָּל הָעֲצָבוֹת וְהַדְּאָגוֹת לְשִׁמְחָה. וְדַעַת לְנִבּוֹן נִקְל לְמַצֵּא בְּכֹל הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִין וְהַדְּאָגוֹת אֵיזָה הִרְחָבָה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹל לְהַפְּיָךְ כָּל הַמְרָה-שְׁחָרָה לְשִׁמְחָה (וְעֵין בְּמָקוֹם אַחַר מְזָה, כִּי אֵין כָּאֵן מְקוֹמוֹ לְהַאֲרִיף); וְזֶה עֶקֶר שְׁלֵמוֹת הַשִּׁמְחָה, כְּשִׁמְתַּגְּבְּרִין עַל הַמְרָה-שְׁחָרָה וְהָעֲצָבוֹת וְחוֹטְפִין אוֹתָם לְתוֹךְ הַשִּׁמְחָה בְּעַל-כְּרַחֵם, דְּהֵינּוּ שְׁמַהֲפָכִין אוֹתָם לְשִׁמְחָה כַּנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן כ"ג)

לב. כְּשִׁאָדָם שִׁמַּח כָּל הַיּוֹם - בְּנִקְל לוֹ יוֹתֵר שְׂיִהְיֶה לוֹ אֵיזָה שְׁעָה לֵב נִשְׁבֵּר, לְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ הַיֵּטֵב וְלִשְׁפֹּף לְבוֹ כַּמִּים נִכַח פְּנֵי ה'. וְכֵן לְהַפְּיָךְ, אַחַר לֵב נִשְׁבֵּר - בָּא שִׁמְחָה; וְזֶה סִימָן אִם הִיָּה לוֹ לֵב נִשְׁבֵּר, כְּשִׁבָּא אַחֲרֵי-כֵן לְשִׁמְחָה.

(שיחות הר"ן סימן כ', מ"ה)

לג. צָרִיף לְכוֹן מַחְשַׁבְתּוֹ לְהַסְתַּכֵּל תָּמִיד עַל הַשְּׂרֵשׁ הַכֹּל, שְׁשֵׁם הוּא שְׂרֵשׁ כָּל הַטּוֹבוֹת וְהַשְּׂמָחוֹת יַחַד, וְאֵז יוּכַל לְשַׁמַּח בְּשִׁמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד;

כי כְּשֶׁמִסְתַּכֵּל עַל שָׂרֵשׁ הַכֹּל שֶׁהוּא כְּלוּ טוֹב, אַז נִכְלָלִין כָּל הַטּוֹבוֹת וְכֹל הַשְּׂמֵחוֹת יַחַד, וּמְאִירִין בְּאוֹר גְּדוֹל מְאֹד. (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ל"ד)

לד. כְּשֶׁלוֹמֵד תּוֹרָה אוֹ שֶׁעוֹשֶׂה מִצְוָה בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁמֶרְקֵד מִחֶמֶת שְׂמֵחָה - הוּא מַעֲלֶה גְּדוֹלָה מְאֹד, וּמַעֲלֶה וּמְתַקֵּן בְּזָה אֶת הַדְּבוּרִים רְעִים; גַּם הוּא נִתְעַלֶּה בְּמָמוֹן, וְכֹל תּוֹמְכֵי אוֹרֵיתָא נִתְעַלִּים; גַּם זוֹכֵה לְבָנִים; גַּם מַעֲלֶה וּמְתַקֵּן אֶת הָאָמוּנָה; גַּם כָּל הַמְדַרְגּוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת נִתְעַלִּים עַל-יְדֵי שְׂמֵחַת תּוֹרָה וּמִצְוָה. (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן פ"א)

לה. לְזִכּוֹת לְשִׂמְחָה זֶה קָשָׁה וְכָבֵד יוֹתֵר מִשָּׂאֵר כָּל הָעֲבוֹדוֹת. עַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַכְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ בְּכָל הַפְּחוֹת וּבְכָל מִינֵי עֲצוֹת לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד; וְכָבֵד מִבְּאֵר שְׁעַל-פִּי רַב אֵי אֶפְשָׁר לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה כִּי אִם עַל-יְדֵי מְלִי דְשִׁטוּתָא (פְּנ"ל בְּאוֹת כ"ט).

לו. וּבִיּוֹתֵר צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ שְׂמֵחָה בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה, שְׂתִּתְפַּלֵּל בְּשִׂמְחָה, וְכֵן בְּשַׁעַת עֲשִׂית הַמִּצְוֹת פְּנ"ל, מִכָּל-שָׂכָן וְכָל-שָׂכָן בְּשַׁבַּת וְיוֹם-טוֹב; אֵךְ גַּם בְּיַמֵּי הַחַל בְּכָל הַיּוֹם - מִצְוָה גְּדוֹלָה לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד פְּנ"ל. (שיחות הר"ן סימן קנ"ה, רצ"ט)

לז. עַל-יְדֵי מְרָה-שְׂחָרָה וְעֲצָבוֹת אֵין יוֹדְעִין מִשְׂמוֹ. (שיחות הר"ן סימן מ"ג)

לח. עַל-יְדֵי שְׂאָדָם שְׂמִיחָה, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא יָכוֹל לְהַחֲיוֹת אָדָם אַחֵר; שֶׁהוּא דָּבָר גְּדוֹל מְאֹד, לְשִׂמְחָה לְכַב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי רַב בְּנֵי אָדָם מְלֵאִים יְסוּרִים וְדָאָגוֹת וְצָרוֹת מְשֻׁנוֹת, וְאֵי אֶפְשָׁר לָהֶם לְסַפֵּר מֵה שְׂפִלְבָּם, וּכְשֶׁבֵּא אָדָם עִם פָּנִים שׁוֹחֲקוֹת יָכוֹל לְהַחֲיוֹת אוֹתָם מִמֶּשׁ, וְהוּא דָּבָר גְּדוֹל מְאֹד, כִּי כְּשֶׁזּוֹכֵה לְשִׂמְחָה אֵיזָה אָדָם הוּא מְחַיֶּה וּמְקַיֵּם נַפְשׁ מִיִּשְׂרָאֵל מִמֶּשׁ.

(שיחות הר"ן סימן מ"ג)

לט. עַל-יְדֵי שְׂמֵחָה נִצּוֹלִין מִמִּיתַת בָּנִים חַס וְשָׁלוֹם. (שיחות הר"ן סימן ס"ה)

שְׁלוֹם

- א. על-ידי ענוה וּשְׁפִלוּת זוכין לתורה. ועל-ידי התורה זוכין לקרב להשם יתברך בעלי תשובה וגרים, ועל-ידי זה נתעלה ונתגדל כבוד השם יתברך, ונשלם היראה; ועל-ידי זה זוכין לשלום. (ליקוטי מוהר"ן סימן י"ד)
- ב. ויש שני מיני שלום: יש שלום בעצמיו; כי תחלה צריך לראות שיהיה שלום בעצמיו, כי לפעמים אין שלום, כמו שכתוב: "אין שלום בעצמי מפני חטאתי"; ועל-ידי היראה זוכה לשלום בעצמיו. ואזי יכול להתפלל, ועל-ידי תפלה זוכה לשלום הפללי, שלום בכל העולמות. (ליקוטי מוהר"ן סימן י"ד אות ח')
- ג. מוכיחי הדור הם מרבים שלום בעולם, וגם עושים שלום בין ישראל לאביהם שבשמים. (ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ב אות א')
- ד. לפי השלום שבדור - בן יכולין למשך את כל העולם לעבודתו יתברך, לעבדו שכם אחד; כי על-ידי השלום שיש בין בני אדם הם מדברים זה עם-זה, והם חוקרים זה עם-זה מה הוא התכלית מכל העולם כלו ומהבלי, והם מסבירים זה לזה האמת, שסוף כל סוף אין נשאר מהאדם כלום כי אם מה שנהכין לעצמו לאחר מותו לעולם הנצחי, כי אין מלוין לו לאדם לא כסף ולא זהב וכו', ועל-ידי זה ישליך כל איש את שקר אלילי כספו, וממשיך ופונה את עצמו להשם יתברך ולתורתו ועבודתו, ומקרב את עצמו אל האמת. אבל כשאין שלום חס ושלום, מכל-שכן כשיש מחלוקת חס ושלום, אזי אין מתועדין יחד זה עם-זה, ואין מדבר אחד עם חברו מהתכלית, ואפלו כשמתועדים יחד לפעמים ומדברים יחד, אין נכנסין דבריו בלב חברו מחמת הנצחון והמחלוקת והשנאה והקנאה; כי מחלוקת ונצחון אינו סובל האמת, כמבאר במקום אחר.

נמצא שעקר ההתרחקות מהשם יתברך של רב בני אדם הוא על-ידי המחלקת שנתרבה עכשו בעוונותינו הרבים, המקום ירחם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ז אות א')

ה. על-ידי תקון הברית זוכין לשלום.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ז אות ו')

ו. צריך לבקש שלום, שיהיה שלום בין ישראל, ושיהיה שלום לכל אדם במדותיו, הינו שלא יהיה מחלק במדותיו, ובמאדעותיו שלא יהא לו חלוק: בין בטיבו בין בעקו - תמיד ימצא בו השם יתברך. וזה זוכין על-ידי התורה ועל-ידי הצדיקים שהם נקראים שלום, שעל-ידי-זה יזכה לאהב אותו יתברך בכל מקום, בין בטיבו וכו', ולאהב את חבריו, ויהיה שלום בין כל ישראל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ג)

ז. להרבות השלום צריכין להרבות בצדקה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ז אות ח')

ח. על-ידי המחלקת באים כפירות, ועל-ידי-זה אין יכולין להתפלל בכונה; אבל כשיש שלום - נתבטל הכפירות והאפיקורסות שיש בלב כל אחד. כי כשיש שלום ומתועדים זה עם-זה, יוכל להשיב אחד את חברו מדעותיו הרעות, ויוציא הכפירות והאפיקורסות מלב; אבל על-ידי המחלוקות אינם מתועדים יחד לדבר אחד עם חברו, להפך דעתו אל האמת, ואפלו כשמדברים יחד אין אחד שומע דברי חברו מחמת נצחון של המחלקת וכנ"ל באות ד'. נמצא שעקר האמונה תלוי בשלום.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ב אות ב')

ט. לזכות לשלום הוא על-ידי שילמד פוסקים. ועל-ידי-זה יוכל להתפלל בכונה, בכל לבבו.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ב אות ב')

י. עקר השלום הוא לחבר שני הפכים. על-כן אל יבהלוד רעיוניך אם אתה רואה איש אחד שהוא בהפוך גמור מדעתך, וידמה לך שאי אפשר בשום

אִפֹּן לְהַחְזִיק בְּשָׁלוֹם עִמוֹ, וְכֵן כְּשֶׁאַתָּה רוֹאֶה שְׁנֵי אֲנָשִׁים שֶׁהֵם שְׁנֵי הַפְּכִים מִמֶּשׁ, אַל תֹּאמֶר שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם; כִּי אֲדַרְבָּא, זֶהוּ עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַשָּׁלוֹם, לְהַשְׁתַּדֵּל שְׂיִהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין שְׁנֵי הַפְּכִים, כְּמוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁעוֹשֶׂה שָׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו בֵּין אִשׁ וּמַיִם שֶׁהֵם שְׁנֵי הַפְּכִים. וְלִזְכוּת לְשָׁלוֹם הוּא עַל-יַדֵּי מְסִירוֹת נֶפֶשׁ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם; וְעַל-יַדֵּי-זֶה זוֹכִין לְהַתְּפַלֵּל בְּכוֹנֵה (עֵינִי 'תְּפִלָּה' אוֹת ס"ה ס"ו). (ליקוטי מוהר"ן סימן פ')

יא. דֶּרֶךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהַבִּיט עַל הַטּוֹבוֹת שֶׁעוֹשִׂין, וְאַף שֶׁנִּמְצָא בָהֶם גַּם-כֵּן מֵה שְׂאִינוֹ טוֹב - אֵינוֹ מְסַתְּפֵל עַל זֶה. מְכַל-שֶׁכֵּן הָאָדָם, שְׂאֶסוּר לוֹ לְהַבִּיט עַל חֲבֵרוֹ לְרָעָה, לְמַצָּא בּוֹ דִּיקָא מֵה שְׂאִינוֹ טוֹב וּלְחַפֵּשׁ לְמַצָּא פְּגָמִים בְּעִבּוֹדַת חֲבֵרוֹ, רַק אֲדַרְבָּא, מְחַיֵּב לְהַבִּיט רַק עַל הַטּוֹב וּלְחַפֵּשׁ לְמַצָּא בּוֹ זְכוּת וְטוֹב תָּמִיד; וְעַל-יַדֵּי-זֶה יִהְיֶה לוֹ שָׁלוֹם עִם הַכָּל.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן י"ז)

תלמוד תורה

- א.** על-ידי למוד התורה נתקבלים כל התפלות וכל הבקשות, והחן וחסד ורחמינות של ישראל נתעלה ונתרומם בפני כל מי שצריך, בגשמיות ורוחניות.
(ליקוטי מוהר"ן סימן א' אות א')
- ב.** על-ידי עסק התורה בכח נותן כח למלכות דקדושה שתתגבר, ומגביר היצר הטוב על היצר הרע.
(ליקוטי מוהר"ן סימן א' אות א')
- ג.** על-ידי עסק התורה יכול לזכות להבין הרמזים מכל הדברים שפעולם להתקרב על ידם להשם יתברך; ואפלו במקום חשך ואפל, שנדמה לכאורה ששם קשה להתקרב להשם יתברך, גם שם יאיר לו השכל האמת למצא גם שם את השם יתברך, ולהתקרב משם ויקא להשם יתברך.
(ליקוטי מוהר"ן סימן א' אות א')
- ד.** אין אדם עובר עברה אלא אם-כן נכנס בו רוח שטות. על-כן כל אחד כפי העברות והפגמים שעבר ופגם - כמו כן הוא משגע ממש, על-כן נמצאים כמה מיני שגעון ברב בני אדם. והתקון לזה הוא עסק התורה, כי התורה היא כלה שמותיו של הקדוש-ברוך-הוא, שבזה מכניעין היצר הרע, ומגרשין השגעון והרוח שטות שנדבק באדם על-ידי עוונותיו.
(ליקוטי מוהר"ן סימן א' אות א')
- ה.** גם זוכין על-ידי עסק התורה להנצל מנכלי ערמומיות של היצר הרע, מה שעל-פי רב אינו מסית את האדם לעברה תכף, רק בתחלה מתלבש את עצמו במצוות וכו'; ועל-ידי עסק התורה זוכין לשכל אמתי, ולהנצל מכל זה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן א' אות א')

- ו. תורה ותפלה הם מחזקים זה את-זה ומאירין זה לזה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ב' אות ו')
- ז. על-ידי למוד גמרא - בלילה חוט של חסד נמשך עליו, ונצול ממחשבות שלא לשמה. ועל-ידי-זה מתקן קול הנגינה, שלא יזיק לו שמיעת קול נגינה דסטרא-אחרא, שמזקת הרבה מאד לעבודת הבורא יתברך, וזוכה להקים הנגינה דקדשה, שיוכל לדבק את עצמו להשם יתברך על-ידי זמירות ונגונים. ועל-ידי-זה מקימין ומעלין מלכות דקדשה, וזוכין להתנשאות, ויוכל למשל בכל מה שירצה; גם יכולין לזכות לבחינת נבואה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ג')
- ח. על-ידי למוד פוסקים, על-ידי-זה מפרישין ומבררין הטוב מהרע, ומגרשין ומבטלין הרע מפל הארבע יסודות שהם כלל כל המדות, שזה עקר תקון האדם. ועל-ידי-זה נגמר ויוצא מכל אל הפעל הדבר שהתפיל עליו, ונתמלא בקשתי, ויזכה להשפיל החולקים והמתנגדים עדי-אריך.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ח' אות ו' ז')
- ט. לזכות לברר הפסק הלכה הוא על-ידי תפלה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ח' אות ו' ז')
- י. על-ידי שמדבר בהתורה בדבורים מאיר לו הדבור בכל המקומות שצריך לעשות תשובה, עד שזוכה לעשות תשובת המשקל ממש; וכן בכל פעם ופעם על-ידי כל תשובה ותשובה הוא הולך ממדרגה למדרגה, עד שיוצא ממדרגה פחותה, ובא לתבונות התורה לעמקה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן י"א אות א')
- יא. אך אי אפשר לזכות לדבור המאיר כזה כי אם כשמשרין הגאות והגדלות, שלא יהיה למודו בשביל כבוד, להתיהר ולקנטר חס ושלום או לקבל רבנות והתנשאות. וזה תלוי בשמירת הברית.
(ליקוטי מוהר"ן סימן י"א אות ב' ג')
- יב. על-ידי שלומדים תורה שלא לשמה, והעקר על-ידי תורה שפעל-פה,

גמרא ופוסקים שלומדים שלא לשמה, על-ידי-זה נעשה להם פה לדבר
עתק על צדיקי אמת. ומזה בא התנודות של הלומדים שחולקים על
הצדיקים אמתיים, כמבאר בפנים, סימן י"ב. (ליקוטי מוהר"ן סימן י"ב אות א')

יג. צריך לידע קודם למודו, שבשעה שיושב ללמוד - הצדיק שבגן עדן ציית
לקליה, וצריכין לקשר את עצמו עם התנא או הצדיק שחדש וגלה זאת
התורה שלומד, ועל-ידי-זה נעשה נשיקין, בחינת התדבקות רוחא
ברוחא, וגורם תענוג גדול להתנא. ועל-ידי-זה יזכה לתשובה, לחדש
ימיו שעברו בחשך. וכל זה כשלומד תורה לשמה, כדי לקיים מצוות
תלמוד תורה ששקול כנגד כלם, ולזכות לקיום התורה על-ידי-זה; אבל
כשלומד רק שלא לשמה, בשביל שיהיה נקרא למדן וכיוצא, אזי נבלה
טובה הימנו, ובודאי אינו יכול לדבק את עצמו עם רוח התנא,
ועל-ידי-זה אינו רואה האמת, ונעשה שונא וחולק על צדיקי אמת כנ"ל.
וזהו גלות השכינה, שהתורה שבעל-פה היא בגלות בפה הלמדן.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ב אות א')

יד. הלמדן הכשר, על-ידי שלומד תורת התנא - על-ידי-זה מחזיר נפשו של
התנא לתוך גופו. (ליקוטי מוהר"ן סימן י"ב אות א')

טו. טוב ללמד פוסק עם הבאר-הגולה, כדי להזכיר שם התנא או הפוסק
שחדש זה הדין, כדי לדבק רוחו ברוחו וכנ"ל. (ליקוטי מוהר"ן סימן י"ב אות א')

טז. על-ידי עסק התורה בקדשה, מעוררין בתשובה פושעי ישראל וגרים.
אבל אי אפשר לזכות לזה כי אם על-ידי ענוה ושפלות בתכלית.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ד אות ג' ה')

יז. צריך כל אדם, ובפרט תלמיד-חכם, להאיר בלמוד תורתו בשורש
הנשמות, ועל-ידי-זה יכול לקרב ולעורר בתשובה רשעים וגרים, אפלו
הרחוקים ממנו; ועל-ידי-זה יזכה שיהיה גם בנו תלמיד חכם. אבל

כְּשֶׁאֵין לומד בבחינה זאת - אין בנו תלמיד חכם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ד אות ג' ד')

יח. על-ידי התבודדות, דהינו שיתבודד וידין וישפט את עצמו על כל הדברים שעושה, על-ידי-זה זוכין ליראה, ועל-ידי-זה זוכין לתורה שבנגלה, ולענוה באמת, ועל-ידי-זה יזכה לתפלה במסירות נפש, שיבטל כל ישותו וגשמיותו בשעת התפלה, ועל-ידי-זה יזכה להשגת סתרי תורה, שהוא אור הגנוז שיתגלה לעתיד. אשרי הזוכה לזה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ט"ו)

יט. סתרי תורה אין זוכים פי אם מי שמשחיר פניו כעורב, ונעשה כעורב על בניו, עד שמבטל כל גשמיותו, כאלו אינו בעולם. (ליקוטי מוהר"ן סימן ט"ו)

כ. סתרי תורה נקראים 'קדש'; 'וכל-זר לא-יאכל קדש', ולא יאכל בו אלא מקדשיו ומקראיו. (ליקוטי מוהר"ן סימן ט"ו)

כא. על-ידי המשכת התורה בעולם נמשך השגחת השם יתברך עלינו; וכל אחד, כפי קרובו אל התורה - כן השגחת השם יתברך עליו בשלמות יותר. (ליקוטי מוהר"ן סימן י"ג אות ד')

כב. לפעמים בטולה של תורה זהו קיומה; כי מי שרוצה לעסק בתורה ועבודת ה' תמיד אי אפשר שיהיה תמיד דבוק בהשם יתברך ובתורתו בלי הפסק, רק ההכרח לבטל לפעמים, כי לפעמים צריך לצאת לחוץ, לעסק בדברי העולם, כדי שלא יתגברו הבלבולים של הסטרא-אחרא ויתבטל חס ושלוש חכמתו לגמרי, ועל-כן ההכרח לבטל לפעמים. אבל כשיבוא משיח, אז לא יצטרך לבטל מדבקותו. (ליקוטי מוהר"ן סימן ט"ז)

כג. מי שרוצה להמשיך באורי התורה צריך מתחלה להמשיך לעצמו דבורים חמים כגחלי אש. וצריך לשפך שיחו בתפלה לפני השם יתברך, ועל-ידי תפלתו נכמרו רחמי השם יתברך עליו, ונפתח לב העליון, ומשפיע

דבורים חמים; ועל-ידי הדבור ממשיך באורי התורה גם-כן משם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ' אות ב')

כד. כשמתפלל קדם הדרוש צריך להתפלל בתחנונים, ויבקש מאת הקדוש-ברוך-הוא מתנת חנם, ולא תלה בזכות עצמו, רק יעמד לפני השם יתברך כדל וקרב, וידבר תחנונים. גם צריך לקשר את עצמו עם נשמות השומעים, ואז תפלתו תפלת רבים שאינה נמאסת, ונתקבלת בודאי; ואז יש לכל אחד מהנמצאים שם חלק בהתורה וכו' (עיין 'צדיק' אות ל"ב).

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ' אות ב')

כה. בזכות התורה שממשיכין, על-ידי-זה זוכין לבוא לארץ ישראל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ' אות ו')

כו. כשאדם לומד תורה ואין מבין בה שום חדוש, זה מחמת שנתעלם המחין בבחינת עבור. ואז יפה צעקה לאדם, בין בתפלה בין בתורה, ועל-ידי-זה מוליד המחין.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"א אות ז' ח')

כז. מי שתורתו בלא הבנה בה שום חדוש, אף-על-פי שהקדוש-ברוך-הוא מתענג בה גם-כן, אף-על-פי-כן אין לדרש אותה לרבים. אבל מי שחננו ה' להבין ולחדש איזה דבר, כל אחד לפי בחינתו, הישר מחיב שיגלה ויכניס זאת ההבנה לעם סגלה, ויטיב מטובו לאחרים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"א אות ז' ח')

כח. על-ידי תורה ותפלה זוכין לשמחה. ועל-ידי שמחה זוכין לעזות דקדושה, ועל-ידי עזות דקדושה זוכין להתקרב לצדיקים אמתיים, ועל-ידם זוכה לאמונה שלמה. ועל-ידי אמונה יש לו בחינת ידים לקבל מוסר ממוכיחי אמת, ועל-ידי-זה נצולין מגרוש ומחלקת ונתרבה שלום בעולם, ונעשה שלום בין ישראל לאביהם שבשמים; ואזי מתקן וחותרם הקדושה, בבחינת 'חותם בתוך חותם'.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ב אות ט')

כט. צריך להתרחק מאד מלשמע תורה מתלמידי-חכמים שאינם הגונים, כי

הם בחינת 'שדין יהודאין', שהם מקבלין תורתם מהשדין שיש להם תורה נפולה, ועל-כן דרכם לומר תמיד דרושים נפלאים שנתקבלים לפני ההמון, וכל דבוריהם דרך משל ומליצה וטעמים נפלאים; אבל אין מקבלים תועלת מהם, כי תורתם של אלו התלמידי-חכמים אין להם כח להדריך את האדם בדרך הטוב, אדרבא, על-ידי תורתם נופלים בני אדם בכפירות גדולות, ומבזים ומחרפים יראי השם, וכל ההתנגדות בא מהם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ח אות א')

ל. התקון לזה הוא שיכניס אורחים תלמידי-חכמים אמתיים לתוך ביתו, ועל-ידי-זה זוכין לבוא לאמונה, ולחסד, ולבטל את עצמו לפני השם יתברך, בבחינת: "אנכי תולעת ולא-איש"; ועל-ידי-זה מתגברין על המתנגדים, ומשברין הכפירות והמינות הבאים מהם, וזוכין להעלות ולברר הטוב שבתורתם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ח אות ג')

לא. אי אפשר לזכות לתורת אמת כי אם על-ידי עצות דקדושה, להיות עז כנמר בעבודת השם, ולבלי להשגיח כלל על המונעים והמלעיגים וכו'; וכפי העצות שיש לאדם - כן זוכה לתורה. כי מי שיש לו עצות דקדושה זוכה לקבל ולהמשיך חדושי תורה אמתיים דקדושה; ולהפך, מי שיש לו עצות דסטרא-אחרא, שהוא עז פנים כנגד פשרי הדור וכו', אינו זוכה לחדושי תורה אמתיים, רק מקבל תורה מהסטרא-אחרא. וכפי התורה שמקבל כפי העצות כנ"ל - כן זוכה לתפלה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל' אות ח')

לב. שלמות האדם הוא שיהיה צדיק ולמדן; כי אם אינו למדן, אמרו חכמינו זכרונם לברכה: "ולא עם הארץ חסיד", ולמדן בלבד - בודאי אינו כלום, כי אפשר להיות למדן ורשע גמור חס ושלום, ו"לא זכה - נעשית לו סם מות". על-כן צריך שיהיה למדן בתורה וחסיד במעשים טובים, ואז הוא דומה למלאך ה' צבאות, והוא מציר אותיות התורה לטוב ומביא חיים וכל טוב לעולם. ומי שטועה וסובר שבחינת למדן לבד הוא העקר, הוא בחינת אחר שקצץ בנטיעות.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"א בסוף)

לג. ואפלו הצדיק הגמור, שהוא צדיק ולמדן, כשנופל לפעמים ממדרגתו, כידוע שאי אפשר לעמד תמיד על מדרגה אחת, אזי בעת שנופל ממדרגתו אם ירצה להחזיק את עצמו במדרגת למדן שנשא לו - הוא לא טוב, רק צריך להחזיק עצמו ביראת שמים ונקודות טובות שנשא בו עדין.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"א בסוף)

לד. על-ידי התורה ועל-ידי הצדיקים - זוכין לשלום, ושיהיה שלום בין ישראל, ושיהיה שלום לכל אדם במדותיו, הינו שלא יהיה מחלק במדותיו, ובמאורעותיו שלא יהא לו חלוק: בין בטיבו בין בעקו - תמיד ימצא בו השם יתברך.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ג אות ב')

לה. חכמות חיצוניות הם סכלות וחשף כנגד חכמות התורה. ועל-ידי תענית וצדקה לארץ ישראל - זוכין לחכמות התורה, שהם בחינת התעלות הנפש, בחינת חסד ואור וחיים, ונמתקין ונתבטלין הדינים (עין 'צדקה' אות ט"ו ט"ז).
(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ה אות א')

לו. אין הדין נמתק, ואין העולם מתקיים - אלא על הבל פה של תינוקות של בית רבן. על-פני צריך כל אחד לבקש ולחפש מאד אחר מלמד כשר והגון וירא שמים, ולבקש את השם יתברך מאד על-זה, כדי שלא יקלקל המלמד את הבל פה הקדוש של התינוקות.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ז אות ד')

לז. על-ידי התורה שלומדין בצר לאדם, בעניות ובדחקות, על-ידי זה נמשך עליו חוט של חסד, ומגרש כל בעלי הדין וכל סטרא דמסאבא, ועל-ידי זה מתקן הדבור ומעלהו לשרשו, עד שזוכה לפרש שיחתו היטב לפני השם יתברך, לדבר בחמימות שבלב דברי אמת שבלב וכו' (עין 'דבור' אות ז' ו'בושה' אות ב').
(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ח אות ד')

לח. על-ידי חדוד השכל בתורה נתחדדו המחין, ונתוסף בו הפרה, להפיר בגדלת הבורא יתברך. ואזי מתבליש ביותר על חטאיו - שזה עקר

הַתְּשׁוּבָה, וְזוֹכָה לְאוֹר הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת קְרוֹן אֹר הַפְּנִים, בְּחִינַת עַץ הַחַיִּים.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ח אות ה')

לט. עַל-יְדֵי פְגָם הָאֱמוּנָה בָּא בְּטוֹל תּוֹרָה; וְעַל-יְדֵי-זֶה בָּא גְלוֹת וְטִלְטוֹל וְנִסְיָנוֹת לְדַרְכֵים.
(ליקוטי מוהר"ן סימן מ')

מ. גַּם בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה צָרִיכִין בְּחִינַת הַסְּתַפְּקוּת. כִּי לְפַעְמִים מְבַלְבֵּל אֶת הָאָדָם מֵה שְׂרוּצָה לְלַמֵּד יוֹתֵר מְדִי, כִּי רוֹאֵה שֵׁישׁ הַרְבֵּה לְלַמֵּד, וְרוֹצֵה לְלַמֵּד כָּל הַתּוֹרָה עַל רֶגֶל אַחַת, וּמַחְמַת זֶה מִתְבַּלְבֵּל מְאֹד; וְלְפַעְמִים מִתְבַּטֵּל עַל-יְדֵי-זֶה וְאִינוֹ לּוֹמֵד כָּלֵל. עַל-כֵּן צָרִיךְ שֶׁגַּם בַּתּוֹרָה יִהְיֶה לוֹ בְּחִינַת הַסְּתַפְּקוּת, כִּי "לֹא עָלֶיךָ הַמְּלָאכָה לְגַמֵּר וְכוּ'" כִּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבָרְכָה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד אות ג')

מא. עַל-יְדֵי חֲדוּשֵׁי תּוֹרָה נִבְרָאִים שְׂמִים וְאָרְץ חֲדָשִׁים, וְעַל-יְדֵי-זֶה בָּאִים כָּל הַהִשְׁפָּעוֹת וְכָל הַבְּרָכוֹת לְעוֹלָם. אִךְ יֵשׁ חֲדוּשֵׁי תּוֹרָה שֶׁבָּאִים עַל-יְדֵי הַמְּדַמָּה, שֶׁהוּא שׁוֹרֵה בְּיוֹתֵר עַל הַשׁוֹנֵה הַלְכוֹת, וְעַל-כֵּן הַחֲדוּשִׁים אֵלוֹ הֵם חֲדוּשִׁים נְאִים וּמִתְקַבְּלִים (בְּלִשׁוֹן אֲשֶׁכְּנֹז: 'גְּלִיף'), כִּי הֵם בָּאִים מִכַּח הַמְּדַמָּה, שֶׁמְדַמָּה מְלֵתָא לְמֵלֵתָא; וְאִךְ שֵׁישׁ בְּהֵם טוֹב - שֶׁהֵם דְּבָרֵי תּוֹרָה, אִךְ הֵרַע שֶׁבְּהֵם יוֹתֵר מֵהַטוֹב. וְעַל-יְדֵי חֲדוּשִׁים כֵּאלוֹ בָּא רָעַב לְעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, עַל-כֵּן הֵם מְזִיקִים לְפָרְנֶסָה וְצָרִיכִים לְהִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׂם יְתִבְרַךְ לְהַנְצִיל מֵהֵם. וְהַתְּקוּן לְזֶה: לְשַׁמֵּר אֶת עֲצָמוֹ מֵאֵד מְלִשׁוֹן הֵרַע, מְלֵאמְרוֹ וּמְלִקְבָלוֹ; וְגַם לְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ בְּשִׂמְחָה בְּכָל עֵת, כִּי עֵקֶר הַתְּגַבְּרוֹת בְּלִבּוֹל הַמְּדַמָּה הֵנ"ל שֶׁמְשֵׂם כָּל הַתְּאֻוֹת, הִיא עַל-יְדֵי עֲצָבוֹת רוּחַ, וְהַכְּנָעָתוֹ - עַל-יְדֵי שִׂמְחָה (עֵינן 'שִׂמְחָה' אוֹת י"ג).

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד אות ו')

מב. עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה זוֹכִין לְחַיִּים וְאֲרִיכוֹת יָמִים; כִּי עַל-יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה קוֹרִין אֶת חַי הַחַיִּים יְתִבְרַךְ שְׁמוֹ, וּמְשִׁיכִין מִמֶּנּוּ חַיִּים וְאֲרִיכוֹת יָמִים. וְצָרִיךְ לְעֵסֶק בַּתּוֹרָה בְּפֶה דִּיקָא, לְהוֹצִיא דְּבָרֵי הַתּוֹרָה בְּפִיו; וְאִזּוֹכָה

לקרותו יתברך, ולהמשיך ממנו חיים ואריכות ימים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ו אות ג')

מג. על-ידי עסק התורה יכולין להוכיח אפלו הרחוקים ממנו; אף-על-פי שאינו יודע מה שצריך להם, וגם אינם אצלו להוכיחם, אף-על-פי-כן על-ידי שהוא לומד ועוסק בתורה, על-ידי-זה שומעים הרחוקים את קול הפרוץ של התורה. כי התורה מכרזת וצועקת ומוכיחה תמיד, וקוראת ואומרת: "עד-מתי פתים תאהבו פתי וכו'", רק שאין שומעין קול הפרוץ של התורה, מרובי ההסתרות על-ידי רבוי העוונות רחמנא לצלן; כי השם יתברך נסתר עתה מאתנו בעוונותינו הרבים בבחינת 'הסתרה שבתוך הסתרה', בבחינת "ואנכי הסתר אסתיר". אבל על-ידי שעוסקין בתורה מגלין ההסתרות, עד שפועלין שגם הרחוקים מאד ישמעו קול הפרוץ והתוכחה של התורה, עד שישובו כלם אל ה'.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ו אות ג')

מד. ואפלו אותן שנתרחקו ביותר מהשם יתברך, שנשו וקפצו ממקומו של עולם; ויש שפכר היו קצת אצל השם יתברך, אף שפכר שכחו מזה; ויש שגם עתה זוכרים את השם יתברך, אף שנשתה גבורתם, ואין לאל ידם להתגבר על יצרים; אף-על-פי-כן בגדל פח התורה שלומדים באמת, פועלים שכלם ישמעו קול הפרוץ והתוכחה של התורה בעצמה כנ"ל, וישובו כלם אל ה'.

(ליקוטי מוהר"ן ש סימן נ"ו אות ג')

מה. כשלומד תורה, צריך לראות שמכל הלמודים שהוא לומד בתורה, שיקבל ויוציא מהם משפטי אמת, דהינו הנהגות ישרות, הן לעצמו, הן לאחרים שמתנהגים על-ידו כל אחד ואחד כפי בחינתו, כפי הממשלה והרבנות שיש לו, הן לרב הן למעט. וזה זוכין על-ידי אמונת חכמים, שעל-ידי-זה יכולין לקבל ולהוציא מכל הלמודים שלומד בתורה משפטי אמת והנהגות ישרות, שידע איך להתנהג בכל דבר, הוא והתלויים בו.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"א אות א')

מז. יש כמה ספרים עכשו, וכן עתידין להיות עוד כמה ספרים; וכלם צריכים להעולם, ואסור להלעיג על שום אחד מהם, מאחר שכל יסודו ובנינו הוא על פי תורתנו הקדושה שבכתב ובעל-פה. כי רק מספרים שהולכים על-פי חכמת יונית שהם חקירות וחקמות חיצוניות שלהם, צריכים להתרחק מהם בתכלית הרחוק, אפלו אם חברים מי שחברים. אבל ספרים שהולכים על-פי תורתנו הקדושה שקבלנו מהר סיני בכתב ובעל-פה - כלם יקרים מאד מאד, וכלם צריכים להעולם, וכל המלעיג על שום אחד מהם חס ושלום הוא נדון בצואה רותחת, ואינו זוכה להוציא ולקבל מלמודו הנהגות ישרות, ואינו זוכה לעצה שלמה לעולם, ותמיד עצתו חלוקה; עד שישוב על-זה בתשובה שלמה ויתקן זאת, ויהיו חוזרים ונחשבים בעיניו כל הספרים הקדושים שהולכים על פי יסודות תורתנו הקדושה. ועל-ידי-זה יהיו נמתקין כל הדינים שבעולם, ואיך שיש איזה דין בעולם - הכל נמתק על-ידי התורה הקדושה, ששלמותה על-ידי רבוי ספרים של תורה שבעל-פה, על-ידי שמאמין בהם.

(ליקוטי מוה"ר"ן סימן ס"א אות ה')

מז. גם מי שזוכה לחדש חדושי תורה בעצמו וכונתו לשמים, צריך שיהיה לו אמונה גם בעצמו, שיאמין שיש להשם יתברך שעשועים גדולים מחדושין שלו, ואל יתראש בהם, רק יתירז לחדש בכל פעם ולכתבם, עד שיהיה נעשה מהם ספרים קדושים; ועל-ידי-זה יהיו נמתקין כל הדינים שבעולם כנ"ל.

(ליקוטי מוה"ר"ן סימן ס"א אות ה')

מח. על-ידי למוד הפוסקים מבטלין המחלקת בשרשו, ועל-ידי-זה נתבטל המחלקת למטה, ונתבטל המחלקת של היצר הרע שבבלבו, שהם הקשיות והכפירות ובלבולי אמונה שעולים על לבו, שעל-ידי-זה נחלק לבו מהשם יתברך ואינו יכול להתפלל כראוי. כי עקר מניעות התפלה, שאינו מתפלל בכונה כראוי, הוא רק מחמת שאין האמונה בשלמות; כי באמת אם היה האדם יודע ומאמין בלב שלם שמלא כל הארץ כבודו, והקדוש-ברוך-הוא עומד עליו בשעת התפלה, ושומע ומאזין ומקשיב

כל דבור ודבור של התפלה - בודאי היה מתפלל בהתלהבות גדול, והיה מדקדק מאד לכוון את דבריו; רק מחמת שאין חזק כל-כך בזה, מחמת זה אינו מתלהב כל-כך ואינו מדקדק כל-כך. וכל זה נמשך ממחלקת היצר הרע שבלב; על כן התקון לזה: למוד הפוסקים, שעל-ידי-זה נמשך שלום ונתבטל מחלקת היצר הרע שבלב, ואזי אין לבו חלוק מהשם יתברך, ואזי יוכל לעבד את ה' בכל לבבו, בשני יצרין, ונפתחו לו שערי השכל, שיודע להשיב על אפיקורסות שבלבו, וזוכה להתפלל כראוי בכל לבבו באמת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ב אות ב')

מט. על-ידי שמתנגע בתורה עד שזוכה לידע אותה ולהבינה, על-ידי-זה הוא מרפא את נפשו, ומעלה אותה למקום שרשה, וממתיק כל הדינים, והוא נוטע אילנא דחיי לעלא דכלא אסותא; גם הוא מקים ומחדש כל העולמות, ומגלה כבודו יתברך בעולם - שזהו עקר התכלית של כל עבודת האדם, כדי שיתגדל כבודו יתברך שמו.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ד)

נ. מי שעוסק בתורה ואינו יכול להבין - גם זה טוב מאד; כי כל דבור ודבור עולה למעלה, והקדוש-ברוך-הוא שמח בהם, ונעשה מהם בחינת ערבי-נחל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ד)

נא. בלא עסק התורה אי אפשר לחיות. פי לפעמים בוער האדם להשם יתברך - אבל הוא יותר מדי, עד שהיה אפשר להיות נשרף לגמרי חס ושלום מגדל התבערה חוץ מהמדה; ועל-ידי עסק התורה מקרר אש התבערה שיהיה במדה כראוי, ויכול להתקיים. וכן להפך חס ושלום, שלפעמים בוער האדם אל תאוות עולם הזה כל-כך, עד שהיה אפשר לשרף כל הגוף חס ושלום מעצם תבערת אש התאוות; אבל כשלומד תורה - מגנת עליו ומצלת אותו, ומכבה האש הבוער בו, ויכול לחיות. נמצא שעקר החיות על-ידי התורה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ח)

נב. עקר התשובה תלוי בתורה; הינו כשלומד תורה ומתיגע בה, עד שזוכה

להבין דבר מתוך דבר ולחדש בה לשם שמים - זהו תשובה גמורה. ואזי מחזיר ומקשר כל האותיות והצורפים שבחלקו מכלליות העולמות אל שרשן ואל מקומן, ומשיב אותם כלם מכל המקומות שנדחו ונתפזרו לשם, ונעשה בריה חדשה. ואז הדעת מישב, וזוכה לעורר רחמים אצלו יתברך עד שזוכה שהשם יתברך בעצמו יתפלל עליו, דהינו שהשם יתברך יעורר ברחמיו הפשוטים את רחמיו המרובים והגדולים, ואז יהיה לו ישועה גדולה בשלמות, אמן.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ק"ה)

נג. כשלומד, טוב לפרש הדבר בלשון שמבין; והוא טובה להעלות.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קי"ח)

נד. בכל מקום שהוא רואה ולומד באיזה ספר - ימצא את עצמו, הינו שיקח לעצמו מוסר, ויראה פחיתותו ושפלותו; וזה סימן שהוא חפץ לעשות רצונו יתברך.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קכ"א)

נה. מי שאומר תורה ואינו ראוי לזה, על-ידי-זה יוכל להתגבר עליו תאות נאוף חס ושלום; כי היא עברה גדולה לומר תורה אפלו ליחיד, מכל שכן לרבים (ועין בפנים, בסימן קל"ד).

(ליקוטי מוהר"ן סימן קל"ד)

נו. כשלומד אדם איזה חדוש של איזה תנא וצדיק, צריך לצייר לפניו דמות דיוקנו, כאלו הצדיק או התנא עומד לפניו; ועל-ידי-זה ינצל משכחה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קצ"ב)

נז. על-ידי שמרגישין מתיקות בהתורה - נצולין מלהיות אלמן.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קצ"ט)

נח. מי שזוכה לחדש חדושין דאורייתא שיש בהם ממש, הוא צריך לבכות מקדם; ועל-ידי-זה נצול שלא יינקו הסטרא-אתרא והקלפות מאלו החדושים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן רס"ב)

נט. יש שאומרים תורה שהיא למטה רחבה מאד, שמרחיבין הדבר ומגדילין

אותו מאד; אבל למעלה היא קצרה מאד, כי למעלה בקדשה אין נשאר ממנה כי אם איזה ניצוץ בעלמא. אבל יש להפך, כי הצדיקים אמתים אומרים תורה שהיא למטה נראתה קצרה, אבל למעלה היא רחבה וגדולה מאד מאד, אשרי להם. וכן בהתעוררות וכו' (עין 'תפלה' אות ע"ה).

(ליקוטי מוהר"ן סימן רע"ט)

ס. אפלו אדם פשוט, אם ישב עצמו על הספר ויסתכל על אותיות התורה היטב - יכול לראות חדשות ונפלאות; רק שלא יעמיד הדבר לנסיון (ועין בפנים).

(ליקוטי מוהר"ן סימן רפ"א)

סא. צריך האדם לחטף ולגזל עתים לתורה מתוך הטרדא והעסק; כי אפלו מי שיש לו עסקים וטרדות רבות, אף-על-פי-כן אי אפשר שלא יוכל לחטף ולגזל לעצמו איזה שעה ביום לעסק בתורה. (ליקוטי מוהר"ן סימן רפ"ד)

סב. חיוב גדול על כל אחד מישראל ללמד בכל יום ויום שיעור פוסק, ולא יעבר. ואפלו בשעת הדחק, כשאין לו פנאי או שהוא בדרך, אף-על-פי-כן על-כל-פנים ללמד איזה סעיף שלחן-ערוך באיזה מקום שהוא, אפלו במקום שאינו עומד שם בסדר למודו בשלחן-ערוך, באופן שכל ימי חייו לא יצא יום בלי למוד שלחן ערוך; ובשאר הימים, כשאין שעת הדחק - ללמד בסדר כל הארבע שלחן-ערוך עד שיגמר כלם, ואחר-כך יחזור ויתחיל בסדר, וכן יתנהג כל ימי חייו. והוא תקון גדול מאד לברר ולתקן כל הפגמים שפגם על-ידי עוונותיו; כי על-ידי למוד פוסקים מבררין הטוב מהרע, שהוא כלל כל התקונים.

(שיחות הר"ן סימן כ"ט)

סג. על-ידי למוד שלחן-ערוך זוכה להיות בעל-הבית ומושל על הארץ. ועל-ידי-זה זוכה להקים שערי גן עדן, ולהשיג על-ידי-זה חכמה עלאה וחכמה תתאה, שהוא עקר תענוג גן עדן.

(ליקוטי מוהר"ן סימן רפ"ו)

סד. התינוקות של בית רבן, כשהם מתחילין לקרות בתורה - הם מתחילין

מז "ויקרא", כי משם הם מקבלין הכל פיהם שאין בו חטא על-ידי צדיקי הדור.
(ליקוטי מוהר"ן סימן רפ"ב)

סה. למוד הלכות, בפרט פשוטין לחדש בהם - זה בחינת שעשוע עולם הבא; ועל-ידי-זה באה הולדה בנקל, ונצולין מכל הצרות.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ב')

סו. על-ידי שמבטלין תלמידי חכמים מלמודם, על-ידי-זה נעשה חולה על רגליו.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ג')

סז. מי שאומר תורה ברבים, ושומעים תלמידים שאינם מהגונים, על-ידי-זה בא עצירת גשמים חס ושלוש; גם נתפס בתפיסה חס ושלוש.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ט')

סח. על-ידי כבוד התורה בא גשמים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ט')

סט. סגלה להתמדה היא להזהר שלא לדבר על שום אחד מישראל. רק אדרבא, ישתדל בכל כחו למצא זכות וטוב בכל אחד מישראל, ואפלו אם נדמה חס ושלוש לרשע, ישתדל למצא בו נקדות טובות ששם אינו רשע (כמו שמוכא על פסוק "ועוד מעט ואין רשע" בסיומן רפ"ב, עין שם), עד שיהיה כל אחד מישראל יפה ונאה בעיניו; על-ידי-זה יזכה להתמיד בלמוד התורה הקדושה.

(שיחות הר"ן סימן צ"א)

ע. על-ידי למוד הזהר הקדוש נעשה חשק לכל הלמודים של התורה הקדושה. גם הלשון הקדוש של הזהר מסגל מאד, ומעורר מאד לעבודת השם יתברך.

(שיחות הר"ן סימן ק"ח)

עא. רבי שמעון בן יוחאי קדש כל-כף את לשון תרגום, עד שאפלו שאר דברים הנכתבים בלשון תרגום יש להם כח לעורר להשם יתברך.

(שיחות הר"ן סימן ק"ט)

עב. יש נעימות בהתורה; וזהו העקר, לזכות להרגיש המתיקות והנעימות

שֵׁשׁ בַּהַתּוֹרָה. וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי תְקוּנַת הַכְּבוֹד, שֶׁלֹּא יִקְבַּל שׁוּם כְּבוֹד לְעַצְמוֹ, רַק כָּל הַכְּבוֹד יַעֲלֶה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. גַּם עַל-יְדֵי מַצּוֹת צְדָקָה, בְּפֶרֶט צְדָקָה לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִיְנַק וּלְקַבֵּל מִמַּחֲזִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁשָּׁם עָקַר נְעִימַת הַמַּחֲזִין, נְעִימַת הַתּוֹרָה. אֲשֶׁרִי הַזּוֹכֶה לְמַחֲזִין שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּאַמֶּת, הוּא יוֹדֵעַ נְעִימַת הַתּוֹרָה (עֵינִי 'אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל' אוֹת י"ח י"ט וְ'כְבוֹד' אוֹת ל"ב).

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ע"א)

עג. כְּשֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה בְּאַמֶּת, יְכוּל לִידַע מֵהַתּוֹרָה עֲתִידוֹת.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ל"ה)

עד. כְּשֶׁלּוֹמֵד בְּסִפְרִים שֶׁל צְדִיקִים אֲמִתִּיִּם צָרִיף לְשִׁים לְבוֹ וְעֵינָיו הֵיטֵב לְהִבִּין נִפְלְאוֹת הַחֲדוּשִׁים שֶׁגָּלוּ, וְעַצֵּם הָעֲמֻקּוֹת וְהַמְּתִיקוֹת שֶׁבָּהֶם; כִּי מַחֲמַת שֶׁהַדְּבָרִים נִכְתָּבִים בְּסֵפֶר - נִעְלָם אוֹרֵם הַרְבֵּה. כִּי תִכְף כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה סֵפֶר, אֲפֵלוּ מִתּוֹרוֹת גְּבוּהוֹת וְנִפְלְאוֹת מְאֹד מְאֹד, יֵשׁ עֲלֵיהֶם חֲפוּיִים וְהִסְתָּרוֹת הַרְבֵּה, שֶׁנִּסְתָּר וְנִחְפָּה אוֹרֵם הַצַּח וְהַנִּפְלֵא מַחֲמַת שֶׁנַּעֲשֶׂה מֵהֶם סֵפֶר; וְאֲפֵלוּ הַדְּפִין שֶׁל הַכְּרִיכָה מַחֲפִים הַרְבֵּה; עַל-כֵּן צָרִיף לְשִׁים לֵב הֵיטֵב לְהִסְתַּכֵּל עַל אֲמִתַּת וְנִפְלְאוֹת הַחֲדוּשִׁים שֶׁבְּסֵפֶר.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ל"ו)

עה. לוֹמְדֵי תּוֹרָה צָרִיכִין לְהִתְחַזֵּק מְאֹד לְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה, וְהוּא תְקוּנַת גְּדוּל מְאֹד לְהַרְהוּרִים. גַּם בְּשַׁעַת זְוִיג יִהְיֶה רַב בְּדַבְרֵי תּוֹרָה.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב תורות ק"ה, ק"ו)

עו. כְּשֶׁלּוֹמְדִין בְּמִלֵּי דְפִרְעָנוּתָא כְּגוֹן הַלְכוֹת אֲבֵלוֹת וְכִיּוּצָא, צָרִיכִין לַעֲבֹר בְּמַהֲירוֹת מְקוֹמוֹת כְּאֵלוֹ.

(שיחות הר"ן סימן ח')

עז. הַתּוֹרָה יֵשׁ לָהּ כַּח גְּדוּל מְאֹד. וְעַל-יְדֵי הַתְּמַדַּת הַלְמוּד שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה יְכוּלִין לַעֲשׂוֹת מוֹפְתִים בְּעוֹלָם - וְאַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין יוֹדְעִים שׁוּם כּוֹנוֹת, וּבְפֶרֶט עַל-יְדֵי לְמוּד פּוֹסְקִים עַד שֶׁיּוֹדְעַת לְהוֹרוֹת הוֹרָאוֹת, כְּמוֹ שֶׁמְסַפְּרִים מֵהַגְּדוּלִים שֶׁהָיוּ לְפָנֵינוּ שֶׁעָשׂוּ מוֹפְתִים גְּדוּלִים רַק עַל-יְדֵי שֶׁהָיוּ עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה יוֹמָם וְלַיְלָה בְּאַמֶּת.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן מ"א)

עח. התורה יש לה כח גדול להוציא את האדם אפלו מעברות; שאפלו מי שנלכד במה שנלכד רחמנא לצלן, אם יעשה לו חק קבוע וחיוב חזק ללמד בכל יום ויום כף וכף, יהיה אף שיהיה - יזכה לצאת ממעשיו הרעים על-ידי גדל כח ועסק התורה הקדושה.

(שיחות הר"ן סימן י"ט)

עט. אפלו מי שלומד ושוכח - גם זה טוב מאד; כי לעתיד מזכירין את האדם כל מה שלמד, אף אם שכח. אבל בודאי טוב יותר מי שזוכה לזכור את כל דברי התורה הקדושה.

(שיחות הר"ן סימן כ"ו)

פ. ראוי לאדם שיהיה בעולם הזה בכל מקומות הקדושים של התורה, דהינו שילמד כל הספרים הקדושים של התורה: תורה נביאים וכתובים, וש"ס, וכל הפוסקים, ראשונים ואחרונים, וכל ספרי הזוהר הקדוש, וכל המדרשים, וכתבי האר"י זכרונו לברכה, ושאר ספרים קדושים; כדי שיוכל להתפאר בעולם הבא שהיה בכל מקומות התורה הקדושה. ואל תתבהל מזה לומר שקשה וכבד ללמד כל הספרים; כי באמת אינך צריך לגמורם ביום אחד, ומי שנפשו חשקה בתורה ועושה תורתו קבע - יכול ברבות הימים לגמור כל הספרים הנ"ל ויותר במה פעמים, באשר ראינו כמה בעלי-תורה שלפנינו שלמדו הכל, והיו בקיאים בש"ס וכל הנ"ל כמעט בעל-פה, והכל היה מחמת התמדת למודם. וכל בראורין יכול לזכות לכל זה אם ירצה - ואף-על-פי-כן יהיה לו גם פנאי להרבות בתפלות ותחנונות ובקשות ושיחה בינו לבין קונו בכל יום; כי יש שהות ביום לכל, וזמן תורה לחוד - וזמן תפלה ושאר עבודות לחוד. וביותר צריכין לזהר ללמד כל הפוסקים ולגמורם כמה פעמים כל ימי חייו, כמבאר לעיל.

(שיחות הר"ן סימן כ"ח)

פא. כשחושבין תורה צריך להיות חושב הדבר תורה שרוצה לתדש בה, לחשב ולחזור במחשבתו אותו הפסוק או אותו הענין כמה וכמה פעמים הרבה מאד, ולהיות נוקש ודופק על הפתח - עד שיפתחו לו.

(שיחות הר"ן סימן נ"ח)

תפלה

א. עקר מה שאין מתקבלים התפללות הוא מחמת שאין להדברים חן. על-כן צריך כל אחד להשתדל שיהיו דבריו דברי חן באמת, וזה זוכין על-ידי עסק התורה; ואז יתקבל תפלתו.
(ליקוטי מוהר"ן סימן א' אות א')

ב. עקר הפלי זין של איש הישראלי הוא התפלה; וכל המלחמות שצריך האדם לכבש, הן מלחמת היצר הרע, הן שארי מלחמות עם המונעים והחולקים - הפל על-ידי תפלה, ומשם כל חיותו. על-כן מי שרוצה לזכות לקדשת ישראל באמת צריך להרבות בתפללות ובקשות ושיחות בינו לבין קונו, כי זה עקר הפלי זין לנצח המלחמה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ב' אות א')

ג. ואם האדם מרבה בתפלה ובהתבודדות ימים ושנים הרבה, ואף-על-פי-כן הוא רואה בעצמו שעדין הוא רחוק מאד מהשם יתברך, ונדמה לו שהשם יתברך כמסתיר פנים ממנו חס ושלום; אל יטעה חס ושלום שהשם יתברך אינו שומע תפלותיו ושיחותיו כלל, רק יאמין באמונה שלמה שהשם יתברך שומע ומאזין ומקשיב כל דבור ודבור של כל תפלה ותחנון ושיחה, ואין שום דבור נאכד חס ושלום, רק כל דבור ודבור עושה רשם למעלה מעט מעט ומעורר רחמיו יתברך בכל פעם, אף עדין לא נגמר בנין הקדשה שהוא צריך לכנס בו. ובכחות הימים ושנים, אם לא יהיה טפש ולא יפל בדעתו בשום אופן בעולם, ויתגבר ויתחזק ויתאמץ בתפלה יותר ויותר - אזי על-ידי רבוי התפללות יכמרו רחמיו יתברך, עד שהשם יתברך יפנה אליו ויאיר לו פניו, וימלא חפצו ורצונו בכח הצדיקים האמתיים, ויקרבהו ברחמים ובחמלה גדולה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ב' אות ו')

ד. אי אפשר לזכות לתפלה בשלמות כי אם על-ידי שמירת הברית בשלמות. על-כן צריך כל אחד לקשר תפלתו לצדיקי הדור האמתיים, כי הם יודעים להעלות כל תפלה ותפלה למקום הצריך לה, ובונים מהם קומת השכינה; ועל-ידי-זה יתקרב ביאת משיח.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ב' אות ב' ו')

ה. צריך להפריש צדקה קדם התפלה, ועל-ידי-זה נצול ממחשבות זרות שבתפלה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ב' אות ד')

ו. אין ראוי לחשב לקבל שקר על שום דבר, כי כל המעשים טובים - הכל מאתו יתברך. על-כן אפלו אם האדם זוכה לפעמים לאיזה ישועה והתקרבות קצת, אל יחשב שזכה לזה על-ידי תורתו ותפלתו ומעשיו הטובים; כי הכל מאתו יתברך כנ"ל, ולולא חסדו הגדול - כבר הייה נטבע חס ושלום במה שהיה נטבע רחמנא לצלן.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ב' בסוף)

ז. תורה ותפלה הם מחזקים ומאירים זה לזה, על-כן צריכין לעסק בשניהם דיקא.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ב' אות ו')

ח. גדולי הצדיקים המבחרים הם ממשיכין התנוצצות אור האין-סוף על כל המתקרבים ונכללים בשמם. וזה שאנו רואים שלפעמים נתלהב האדם בתוך התפלה, ואומר כמה תבות בהתלהבות גדול - זה בחמלת ה' עליו, שנפתח לו אור אין-סוף והאיר לו, וכשרואה אדם התנוצצות הזאת - אף-על-גב דאיהו לא חזי מזליה חזי - תכף נתלהב נשמתו לדבקות גדול, לדבק את עצמו באור אין-סוף; וכשעור התגלות אין-סוף, לפי מנין התבות שנפתחו והתנוצצו - כל אלו התבות אומר בדבקות גדול, ובמסירת נפשו, ובבטול כחותיו. וכל זה זוכין על-ידי גדולי הצדיקים האמתיים, כי רק הם יודעים ממנו יתברך, מאור האין-סוף ורק הם מאירין בנו נעימות התנוצצות הזאת לכל חד כפי מה דמשער בלבה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ד' אות ט')

ט. צריך כל אדם לומר: כל העולם לא נברא אלא בשבילי. על-כן צריך כל אדם לראות ולעין בכל עת בתקון העולם, ולמלאות חסרון העולם, ולהתפלל עבורם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ה' אות א')

י. צריך להתפלל עם כל הכחות. ועל-ידי-זה יפגע הקול במחו, ואז יוכל לכוון, הינו שהלב ישמע מה שהוא מדבר, ועל-ידי-זה יזכה שיתפשט עקמומיות שבלבו ויבוא לשמחה, עד שיעשה המצוות בשמחה גדולה מהמצוות בעצמן, ויזכה שיוכל להלביש את תפלתו בספורי דברים ולבטל כל הגזרות, אפלו לאחר גזר דין.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ה' אות ג')

יא. מאד מאד צריך לזהר לפנות את המח מחכמות חיצוניות וממחשבות זרות, מחמץ, שלא יחמיץ את חכמתו בחכמות חיצוניות ובתאוות, כי הם מטמטמין ומטמאין מחו, ואי אפשר לו לכוון בתפלתו, ואי אפשר לו לשמח. גם צריך לשמר עצמו מאד שלא יהיה לו יראה חיצונית, שלא יירא משום דבר - רק מהשם תברך לבד; כי גם על-ידי יראות חיצוניות אי אפשר לכוון בתפלתו, ומונע השמחה. והעקר: לשמר מחו שלא יחמיץ, שלא יהרהר בהרהורים רעים ובתאוות, שהם בחינת חמץ, שהם סטרא דמותא. וצריך לגער באלו המחשבות שהם סטריין אחרנין, ולגרשם מדעתו ומחשבתו, שלא יתקרבו אליו, ולשמר עצמו מאד שלא יכנס במחו אלו המחשבות חס ושלוש. גם צריך לשתף האהבה עם היראה; ואז דיקא יוכל לזכור מחו שיתפלל בכונה גדולה בכל הכחות, עד שתהיה תפלתו בחינת רעמים, שעל-ידי-זה זוכה לשמחה וכו' כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ה' אות ד')

יב. תפלה, ואמונה, ונסים, וארץ-ישראל - הם בחינה אחת, ותלויים זה בזה. וכפי הפגם שפוגמין בהם חס ושלוש, מאריכין הגלות; וכפי מה שזוכין לעסק בהם ולתקנם - כמו כן מקרבין הגאולה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ז' אות א')

יג. התפלה היא בחינת אמונה, ומסגל לזכרון, ונצול משכחה שהיא תלויה בפגם אמונה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ז' בסוף)

יד. מעין חכמת התורה יוצא מתפלה. על-פני עקר ברור פסק ההלכה זוכין על-ידי תפלה, ונחשב כאלו חדש את העולם, וזוכה לברר הטוב מהרע שבכל הארבעה יסודות, שהוא תקון הכל; ועל-ידי-זה זוכה להשפיל החולקים עדי-אָרץ.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ח' אות ו' ז')

טו. עקר החיות מקבלין מהתפלה. על-פני צריך להתפלל בכל כחו, כדי להכניס כחו באותיות התפלה ולחדש כחו שם; ועל-ידי-זה זוכין לאמונה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ט' אות א')

טז. לפי מעלת התפלה - פן נותנין לו זיוגו, וכן נותנין לו פרנסתו.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ט' אות ב')

יז. על-ידי תפלה בשלמות משפיע חיות לכל שלשה חלקי עולם: עולם השפל, ועולם הכוכבים, ועולם המלאכים.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ט' אות ב')

יח. כשאדם עומד להתפלל, אזי באים מחשבות זרות וקלפות ומסבבין אותו, ונשאר בחשך, ואין יכול להתפלל. ותכלית התקנה לזה, שתראה שייצאו הדבורים מפיך באמת; ועל-ידי התבה היוצאת מפיך באמת היא תשים לך פתח בחשך שאתה נצוד בו, ותזכה להתפלל היטב (ועין בפנים, מבאר יותר בזה, וגם שזה עצה גדולה לכל דרכי עבודת ה', עין שם בסימן ט'). והעקר שבתפלתו ותחנתו ושיחתו, אף-על-פי שאי אפשר לו לדבר שום דבור מגדל החשך והבלבול המסבב אותו מאד מאד מכל צד, אף-על-פי-כן על-כל-פנים יראה לדבר הדבור באמת, באיזה מדרגה נמוכה שהוא, כגון למשל שיאמר: "ה' הושיעה וכו'" - באמת; אף-על-פי שאינו יכול לדבר בחיות כראוי, אף-על-פי-כן יכריח עצמו על-כל-פנים לדבר הדבור באמת בפשיטות, כפי מה שהוא.

וְעַל-יְדֵי-זֶה יָאִיר לוֹ הָאָמֶת שְׂיֻכַּל לְהִתְפַּלֵּל בְּחִסְדוֹ הַגָּדוֹל יִתְבַּרַךְ,
וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מְתַקֵּן וּמְקַיֵּם כָּל הָעוֹלָמוֹת. (ליקוטי מוהר"ן סימן ט' אות ג')

יט. גַּם עַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְבַקֵּעַ פְּתָחַיִם לְהַחְזִיר גַּם אַחֲרַיִם בְּתִשְׁבּוּבָה, לְהוֹצִיאָם
מִמְצוּדוֹת שֶׁהֵם נִצְוִדִים בָּהֶם. (ליקוטי מוהר"ן סימן ט' אות ג')

כ. צָרִיךְ הָאָדָם זְכוּת גָּדוֹל שְׂיִזְכֶּה לְהַעֲלוֹת תְּפִלָּתוֹ דְּרָךְ שַׁעַר הַשַּׁיָּף לְשַׁבְּטוֹ.
עַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם לְקַשֵּׁר תְּפִלָּתוֹ לְצַדִּיק הַדּוֹר, כִּי הַצַּדִּיק יוֹדֵעַ לְכוּן
הַשַּׁעֲרִים וּלְהַעֲלוֹת כָּל תְּפִלָּה וּתְפִלָּה לְשַׁעַר הַשַּׁיָּף לוֹ.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ט' אות ג')

כא. צָרִיךְ לְרֹאוֹת שְׂיִתְפַּלֵּל כָּל-כֶּף בְּכוֹנָה, עַד שְׂשִׁשְׁפָּךְ לְבוֹ כַּמִּים לְפָנַי ה';
וְעַל-יְדֵי-זֶה יָבֹא מְשִׁיחַ. (ליקוטי מוהר"ן סימן ט' אות ג')

כב. עֲקַר הַתְּפִלָּה אֵינָם יוֹדְעִים כִּי אִם צַדִּיקֵי הַדּוֹר; עַל-כֵּן מִי שֵׁישׁ לוֹ צַעַר
בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ יִלֵּךְ אֶצְלַ חָכָם, וַיִּבְקֶשׁ עָלָיו רַחֲמִים, כִּי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
מִתְאַוֶּה לְתְּפִלָּתוֹ שֶׁל צַדִּיקִים. וְאֵלּוֹ הַבְּעַל־יְגֹאוּהָ הַמוֹנְעִים עֲצָמָם וְאַחֲרַיִם
מִלֵּילֵךְ לְצַדִּיקִים לְהִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם, הֵם מְעַכְבִּין תְּאַוָּתוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י' אות ד')

כג. עַל-יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה בְּקִדְשָׁה עַד שְׂמַעוֹרִינְ שְׂרָשֵׁי נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּתוֹרָה,
עַל-יְדֵי-זֶה מַחְזִירִין בְּנֵי אָדָם לְהַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ, וְנִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבַּרַךְ בְּיֹתֵרוֹ.
וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִירְאָה, וְעַל-יְדֵי יְרָאָה זוֹכִין לְשָׁלוֹם, שְׂיִהְיֶה שָׁלוֹם
בְּעֲצָמָיו, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְתְּפִלָּה בְּשָׁלוֹם; וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לְשָׁלוֹם
הַכִּלְלִי, שָׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. (ליקוטי מוהר"ן סימן י"ד)

כד. לֹא יִרְצֶה לְעַסֵּק בְּשׁוֹם עֶסֶק מְעַסְקֵי עוֹלָם הַזֶּה - רַק בְּשָׁבִיל נְשָׁמוֹתוֹ,
וְאֶפְלוּ כָּל תְּפִלוֹתָיו לֹא יִהְיוּ אֶלָּא בְּשָׁבִיל לְקַשֵּׁר נְשָׁמוֹתוֹ. וְאֶפְלוּ אֵלּוֹ
הַתְּפִלוֹת הַמְּפָרְשִׁים בְּתְּפִלָּה שֶׁהֵם לְצַרְךְ הַגּוֹף, כְּגוֹן 'רַפָּאנוּ' ו'בְּרַךְ עָלֵינוּ'
וְכוּ', לֹא יִהְיֶה כּוֹנֵן בְּשָׁבִיל גּוֹפוֹ, אֶלָּא בְּשָׁבִיל נְשָׁמוֹתוֹ, שְׂיִהְיֶה מְכוּן
לְפָרְנֶסֶת נְשָׁמוֹתוֹ וְלִרְפוּאָתָהּ; רַק מִמִּילָּא כְּשֶׁנִּתְתַּקֵּן שֵׁם בְּרוּחָנִיּוֹת - נִתְתַּקֵּן

גם בגשמיות, אבל כוננתו לא יהיה רק בשביל נשמתו.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ד אות ט')

כה. צריך להרגיל את עצמו להתפלל על כל מה שחסר לו בכל עת, הן פרנסה או בנים, או כשיש לו חולה חס ושלום בביתו וצריך רפואה וכו', על כלם יהיה עקר עצתו רק להתפלל להשם יתברך. ויזמין בה, שהקדוש-ברוך-הוא טוב לכל, הן לרפואה, הן לפרנסה, הן לכל הדברים, ויהיה עקר השתדלותו בתר קדשא-ברוך-הוא, ולא ירדף אחר תחבולות רבות; כי רבם אינם מועילין כלום, ומעט דמעט המועילין - אינו יודע מהם, ואינו יכול למצאם; אבל לקרא להקדוש-ברוך-הוא - זה טוב ומועיל לכל דבר שבעולם, וזה יכול למצא תמיד, כי הוא יתברך בנמצא תמיד.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ד אות י"א)

כו. צריך להתפלל במסירת-נפש, שיבטל כל ישותו וגשמיותו בשעת התפלה, ולא יכון בשביל תועלת עצמו כלל, ולא יחשב לכלום את עצמו, ויתבטל כאלו אינו בעולם. וזה זוכין על-ידי משפט, דהינו על-ידי שמתבודדין ומפרשין שיחתו בינו לבין קונו, ושופטין ודנין את עצמו בעצמו על כל הדברים שעושה, ועל-ידי-זה מעלין היראה לשרשה שהוא הדעת, ועל-ידי-זה זוכין לתורה שבנגלה, ועל-ידי-זה זוכין לתפלה במסירת-נפש כנ"ל; ועל-ידי תפלה כזאת זוכין לסתרי אוריתא, שהיא אור הגנוז לצדיקים. אשרי הזוכה לזה. (ליקוטי מוהר"ן סימן ט"ו אות ב' ג' ד')

כז. בחינת נחש מסית את האדם שיתפלל לתועלת עצמו, כמו 'הב לנו חיי ומזוני' או שאר תועלת. וצריך להתגבר על-זה, ולהשתדל לזכות שיתפלל בלי שום כוננת תועלת עצמו, כאלו אינו בעולם כנ"ל; ועל-ידי-זה יזכה לאור הגנוז לצדיקים כנ"ל. (ליקוטי מוהר"ן סימן ט"ו אות ד')

כח. הקדוש-ברוך-הוא מתאווה לתפלתן של ישראל; וכשישראל מתפללין לפניו - הם ממלאים תאוותו, והוא מקבל תענוג מאתנו.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ט"ו אות ה')

כט. כְּשֶׁאֲנִי קוֹרְאִין לַיהוָה יִתְבָּרַךְ בְּתַאֲרִים שֶׁל בְּשֵׁר וְדָם בְּתַפְלוֹת וּבְכֻכּוֹת, וְהוּא נִמְצָא לָנוּ בְּכָל קְרֵאָנוּ אֵלָיו - זֶה חֶסֶד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ; כִּי אִם לֹא הָיָה חֶסֶדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ - לֹא הָיָה פְּדָאֵי לְקָרָא וּלְכַנּוֹת אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתַאֲרִים וּשְׂבָחִים וְתַבּוֹת וְאוֹתִיּוֹת, אֲבָל זֶה הַכֹּל חֶסֶד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וּמִזֶּה רָאוּי לְאָדָם לְהִתְעוֹרֵר וּלְהִתְלַהֵב מְאֹד בְּתַפְלָה, כְּשִׁיזְכוֹר גְּדֻלַּת הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ כְּפֹהֵם מִה דְּמַשְׁעֵר בְּלִבָּהּ, שֶׁהוּא מְרוֹמֵם וּמְנֻשָּׂא מְאֹד מִכָּל אֱלוֹ הַשְּׂבָחִים וְהַתַּאֲרִים, רַק מֵאֲהַבְתּוֹ וְחֻמְלָתוֹ וְחֶסֶדוֹ הַגָּדוֹל נִתֵּן לָנוּ רִשּׁוֹת לְקָרוֹת אוֹתוֹ בְּתַאֲרִים אֱלוֹ וּלְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו, כְּדֵי שְׁנֻזְכָּה לְהִתְדַבֵּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ; עַל-כֵּן רָאוּי לוֹמַר עַל-כָּל-פְּנִים אֱלוֹ הַתַּבּוֹת וְהַתַּאֲרִים בְּלִב שְׁלֵם וּבְכַוְנָה גְּדוּלָה בְּמִסִּירַת-נַפְשׁ, מֵאַחַר שֶׁאֲנִי זוֹכִין בְּחֶסֶדוֹ לְקָרוֹת אוֹתוֹ בְּתַאֲרִים אֱלוֹ.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ט"ו אות ה')

ל. כָּל אֶחָד מִמְּפָרְשֵׁי הַתּוֹרָה, קֹדֶם שֶׁמִּתְחִיל לְבָאָר אֵיזָה בְּאוּר, צָרִיף לוֹ מִתְחִלָּה לְשַׁפֵּךְ תְּפִלָּתוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לְעוֹרֵר לֵב הָעֲלִיּוֹן לְהַשְׁפִּיעַ עָלָיו דְּבוּרִים חַמִּים כְּגַחְלֵי אֵשׁ, וְאַחֲרֵי-כֵן יִתְחִיל לְבָאָר; כִּי אִזּוֹ נִמְשָׁכִין בְּאוּרֵי הַתּוֹרָה בְּשִׁפְעַ גְּדוּל גַּם-כֵּן מִלֵּב הָעֲלִיּוֹן.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ' אות ב')

לא. כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל קֹדֶם הַדְּרוֹשׁ צָרִיף לְהִתְפַּלֵּל בְּתַחֲנוּנִים, וַיִּבְקֶשׁ מֵאֵת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִתְּנַת חֲנֻם, וְלֹא יִתְלֶה בְּזִכּוֹת עֲצָמוֹ כְּלָל, רַק יַעֲמֵד לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּדֵי לְדַבֵּר וּלְדַבֵּר וּלְדַבֵּר תַּחֲנוּנִים. וְכֵן אֵין לְאָדָם לְדַחֵק אֶת עֲצָמוֹ עַל שׁוֹם דְּבָר בְּתַפְלָתוֹ, דִּהְיִנוּ שִׁיתְעַקֵּשׁ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲשֶׂה לוֹ דְּוָקָא רְצוּנוֹ, אֲלֵא בְּקֶשׁ רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, אִם יִתֵּן לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ - יִתֵּן, וְאִם לֹא - לֹא.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ' אות ה')

לב. גַּם כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל קֹדֶם הַדְּרוֹשׁ, צָרִיף לְקַשֵּׁר אֶת עֲצָמוֹ עִם נְשִׁמוֹת הָעוֹמְדִים שָׁם לְשִׁמְעַ הַדְּרוֹשׁ, וְאִזֵּי תְּפִלָּתוֹ תְּפִלַּת רַבִּים, שֶׁאֵינָה נִמְאָסֶת וְנִתְקַבְּלַת בְּוֹדָאֵי, וְנִתְוַסְּפַת קִדְשָׁה יִתְרָה לְמַעְלָה וְכוּ' (עֵינ 'צִדִּיק' אוֹת ל"ב).

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ' אות ד')

לג. כָּל אָדָם יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת נְגִלָה וְנִסְתָּר, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וְתַפְלָה, וְצָרִיף כָּל

אדם לעלות בכל פעם מדרגא לדרגא, לעשות מהנסתר נגלה. וזה זוכין על-ידי למוד תורה ורבוי תפלות, שצריך ללמד תורה ולהרבות בתפלה להשם יתברך עד שיגלה לו השם יתברך הנסתר ממנו, ויהיה נעשה מהנסתר נגלה, ויהיה לו נסתר גבוה יותר; ואחר-כך יתפלל עוד, עד שיתגלה לו גם הנסתר הזה, וכן בכל פעם ילך מדרגא לדרגא גבוה יותר, לבקש בכל פעם מהשם יתברך להשיג הנסתר הגבוה יותר, עד שישגי וכו', עד שיהיה נכלל בתחלת האצילות, ואחר-כך יהיה נכלל באין-סוף, ואז יזכה לתורת ה' ותפלת ה' באמת. ועל-ידי דרך זה זוכין לשמחה; ועל-ידי השמחה זוכין לעזות דקדשה, שעל-ידי-זה נכנסין אל הקדשה, להתקרב לצדיקי אמת לקבל מהם האמונה הקדושה בשלמות גדול. וכל זה זוכין על-ידי תפלה בכונה שלמה, כי תפלה בכונה כוללת הכל; ועקר התפלה היא על-ידי היראה, שהיא הבושה מהשם יתברך לבל יחטא חס ושלוש, ועל-ידי-זה זוכין לכל הנ"ל. ועל-ידי-זה זוכין שיהיה לו בחינת ידים לקבל מוסר ממוכיחי אמת, ועל-ידי-זה נתבטל גרוש ומחלקת מן העולם, ונתרבה שלום בעולם, ונעשה שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, ונתתקן הקדשה ונחתמת בבחינת 'חותם בתוך חותם'.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ב אות י')

לד. מי שממית עצמו על התפלה ומוסר את נפשו בתפלתו, ידע שבמקום שנכנסין בו מחשבות זרות, וצריך להעלותם - שם צריך לו למסור נפשו ביותר, ועל-ידי-זה יעלה ניצוצי הקדשה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ו)

לה. צריך להתגבר מאד על המחשבות זרות בשעת התפלה. כי כל השטותים וכל הבלבולים שבעולם וכל הערבוב הדעת שיש להאדם בכל היום, באיזה עת שיהיה, הכל פאשר לכל בא דיקא בעת התפלה, ומשמיע את עצמו אז דיקא, ומבלבל את מחשבת האדם מאד בשעת התפלה דיקא; על-כן בעת התפלה צריכים התגברות גדול מאד מאד על אלו הבלבולים והמחשבות וערבוב הדעת שבאים ועולין על לבו אז דיקא.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל' אות ז')

לו. עקר התפלה היא על-ידי עזות דקדושה, שצריך להעזיז פניו נגד השם יתברך לבקש מלפניו על כל מה שצריך, ואפלו לעשות נסים ונפלאות. כי אי אפשר לעמוד להתפלל לפני השם יתברך כִּי-אם על-ידי עזות, כי כל חד לפום מה דמשער בלבה את גדלת הבורא יתברך ורואה פחיתותו וגריעותו, איך היה יכול לעמוד ולהתפלל לפניו; על-כן בשעת התפלה צריך האדם לסלק את הבושה, ויעזיז פניו לבקש מהשם יתברך כל מה שצריך כנ"ל. וזה זוכין על-ידי עזות דקדושה שיש לו נגד החולקים והמונעים מעבודת השם באמת, שעל-ידי-זה זוכה לקבל חדושי תורה דקדושה, ולא להפך חס ושלום; ואז זוכה לתפלה בכונה, שעקרה על-ידי עזות דקדושה כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל' אות ח')

לז. עקר התפלה היא בפה דיקא, שצריכין לדבר דבורי התפלה בפה מלא, ואין די במחשבה לבד, ואף-על-פי שהקדוש-ברוך-הוא יודע מחשבות; כי הדבור הוא כלי השפע שבהם מקבלים השפע, ולפי הדבור - כן השפע, אם הדבור, הינו כלי השפע, היא בשלמות ובמלואה, אזי יכולים לקבל בהם רב שפע. על-כן כל מה שחסר לאדם בגשמיות וברוחניות, צריך להתפלל עליו בדבור פה דיקא, כדי שעל-ידי-זה ימשך השפע כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ד אות ג')

לח. מה שמפין כף אל כף בשעת התפלה, כי על-ידי-זה נטהר אויר המקום שאיש הישראלי מתפלל שם, ושואב אויר הקדוש, כמו בארץ-ישראל. נמצא, על-ידי-זה התפלה היא באוירא דארץ-ישראל, והוא תקון מחשבות זרות שבתפלה; גם מבטל מחשבות עבודה-זרה; גם נתבטל הרג ואבדון מן העולם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ד)

לט. אפלו כשעומד להתפלל במקום שהתפלל צדיק, אף-על-פי-כן קשה לו מאד להתפלל שם, כי אינו מרגל באוירא של מקום, וכל-שכן להפך; על-כן צריך לקבץ מקום לתפלתו, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ד)

מ. על-ידי התפלה נתגלה סודות התורה. (ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ד)

מא. המחשבות זרות נקראים מבול, שמבלבלין את תפלתו. ותקונו: שיתן צדקה לארץ-ישראל; ועל-ידי-זה הוא נכלל באיורא דארץ-ישראל, ועל-ידי-זה הוא נצול ממחשבות זרות. גם על-ידי-זה נודבף מחו, הינו מחשבתו, והוא תקון הברית. (ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ד)

מב. על-ידי שאדם נתעורר בנדים שלו בשעת התפלה ומכה כף אל כף, על-ידי-זה נתהנה הדבור, והפה מקבל את הדבור לתוכו. (ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ה)

מג. גם על-ידי מחיאת כף בשעת התפלה נמתקין הדינים; ועל-ידי-זה נצול משכחה; גם מבטל המחלקת. (ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ו)

מד. מה שמתפללין בכח, שהוא מכניס כל כחו באותיות התפלה, בבחינת "כל עצמותי תאמרנה וכו'", אלו הדבורים שמדבר בכח הם עצמם הדבורים של הקדוש-ברוך-הוא, ועשרה מאמרות שבהם נברא העולם מקבלין כח מכ"ח אתון אלו. (ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ח)

מה. תפלה בכח היא סגלה לבנים; ומצלת מריב ומחלקת, ומתגבר האמת, וחוזרין הכל להשם יתברך, לעבדו שכם אחד; ונתגלה ונתפרסם הרבי האמת שבדור. (ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ח)

מו. תפלה בכח, וארץ-ישראל, ומצות סכה - הם בחינה אחת, ותלויים זה בזה. (ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ח)

מז. עקר התפלה תלוי בלב, שישים כל לבו עליה, דהינו שיקשר מחשבות הלב היטב לדבורי התפלה, שלא יהיה לבו רחוק מהדבורים, רק ישמע היטב מה שהוא מדבר. ועל-ידי-זה נתגלה ונתגדל מלכותו יתברך, ונופל מלכות הרשעה, ונמשך לישראל חיות גדול ושפע ועשירות גדול וברכה

עד-בלי-ידי; ונעשה על-ידי-זה יחודא עלאה ויחודא תתאה, וזוהי להתגלות אורייתא דעתיקא סתימאה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ט)

מח. כל אחד כפי תקון הברית, וכפי התקשרותו לצדיקי אמת שהם שומרי הברית - כמו כן הוא יכול לטעם מתיקות בדבורי התפלה, ואזי "אריה נחית לאכל קרבנו", הינו תפלתו. אבל על-ידי פגם הברית הוא בבחינת מין מרירין וכו', ואזי אינו יכול לטעם מתיקות בדבורי התפלה, ואזי "כלבא נחית לאכל קרבנו", שהיא תפלתו.
(ליקוטי מוהר"ן סימן נ')

מט. ודע, שעזי פנים שיש בדור הן הן הפלבים, והן העומדים וחולקים על תפלת איש הישראלי שעדין לא תקן בריתו בשלמות. ומזה תבין ממילא כמה גדול עוונם של החולקים על תפלת איש הישראלי ורוצים לבלבל תפלתו, כי הם נקראים כלבים ממש, בחינת ו"הפלבים עזי נפש"; כי אף-על-פי שזה האיש שמתפלל לא זכה עדין לתקון הברית, ומחמת זה בא עליו המחלקת הזאת, שהוא בחינת "כלבא נחית וכו'" פנ"ל, אבל החולקים אינם פטורים מחמת זה מענשם, כי הם עוקרים את נפשם מן הקדשה ומכניסים עצמם להיות נקראים בשם כלבים ממש על-ידי שחולקים על תפלתו - אף-על-פי שלא תקן בריתו בשלמות וכנזכר לעיל; כי בודאי הוא צריך ליגע עצמו להתפלל בכל פחו אף-על-פי שהוא כמו שהוא, אף-על-פי שאינו יכול להרגיש מתיקות בדבורי התפלה, והיגיעה בעצמה יקרה מאד (כמבאר במקום אחר). אבל החולקים הם בחינת כלבים ממש, וגדול עוונם מנשא רחמנא לצלן.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ')

נ. על-ידי למוד זכות על הרשע - נתחזק מאור עיניו של הצדיק, ויכול לראות ולהשיג צדקתו של הקדוש-ברוך-הוא, ויכול לידע ולהבין כי ה' הצדיק אף-על-פי שהרשע זוכה בדין, ונתפשט לבו מעקמומיות שהיה לו קדם, ונתחזק אמונתו, ויכול להתפלל.
(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ה אות ג')

נא. בשעת התפלה צריך להכניע הרע שבפרט והרע שבכלל: הרע שבפרט, הינו גופו המגשם וחקרו, יבטל בשעת התפלה, כמו חסידים הראשונים שהיה להם בשעת תפלה התפשטות הגשמיות; והרע שבכלל, הינו התפלות של פושעי ישראל שמתפלל עמהם, יבטל הרע שלהם, ויעשה מהרע כפסא לקדשה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ה אות ה')

נב. גם צריך לקשר את עצמו בכלל ובפרט עם נפשין ורוחין ונשמתין של שוכני עפר, ויעורר אותם בתפלתו שיתפללו עמו: בפרט, הינו חלקי נפש רוח נשמה שלו שבאו כבר בגלגול ונתתקן; ובכלל, הינו נפש רוח נשמה של שוכני עפר אחרים, לעוררם שיתפללו עמו.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ה אות ה')

נג. גם צריך לתקן בתפלתו שלשה דברים: א) צריך המתפלל לתקן בתפלתו, להעלות את הנופלים באמונות כזביות, להעלותם בתפלתו לאמונה האמתית, שהיא התפלה, ולקבץ בלבם אמונה שלמה. ב) צריך לכוון מאד בתפלתו, ועל-ידי כונת הלב שבתפלה מתקן את לב המחקרים חכמי הפילוסופיא, שלא יחטיא אותם שכלם. ג) על-ידי תפלה בשלמות הראוי הוא מבטל כל התרפות ובזיונות שיש לו משנאיו, כי הוא מהפך כל התרפות ובזיונות לכבוד.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ה אות ו')

נד. בשעת התפלה האדם עומד בהיכל המלך. ואז צריך לבטל את עצמו מכל וכל, ושלא לראות שום דבר אלא את המלך לבדו יתברך, עד שיתבטל ישותו לגמרי, ולא ירגיש את עצמו כלל בשעת התפלה, רק את המלך לבדו יתברך; ועל-ידי זה נתבטלין כל התרפות ובזיונות.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ה אות ז')

נה. על-ידי תפלה כתקונו כנ"ל מתנוצץ אור זכות אבות, ועל-ידי זה ממשיכין בחינת קדשת ארץ ישראל גם עכשו, בגלות, ועל-ידי זה זוכין לראות במפלתם של רשעים. וכל זה נעשה על-ידי למוד זכות שמלמדין על הרשע, שעל-ידי זה יכולין להתפלל כנ"ל.
(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ה אות ז')

נו. לאו כל אדם יכול לתקן שלשה דברים הנ"ל בתפלתו ולהכניע הרשעים והשונאים על-ידי-זה, כי אם הצדיק הגדול במעלה מאד, בבחינת משה רבנו עליו השלום; וגם הוא צריך לחגור מתניו מאד לעמד נגד הרשעים הגדולים, לכלותם ולבטלם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ה אות ט')

נד. על-ידי למוד הפוסקים זוכין להתפלל כראוי, בכל לבבו. כי באמת אם היה האדם יודע ומאמין בלב שלם שמלא כל הארץ כבודו, והוא יתברך עומד עליו בשעת התפלה, ושומע ומאזין ומקשיב כל דבור ודבור של התפלה - בודאי היה מדקדק מאד לבנו את דבריו, והיה מתפלל בהתלהבות גדול; רק מחמת שלבו חלוק, ואינו חזק בידיעה זאת בלב שלם, בשביל זה אינו מדקדק כל-כך, ואינו מכון לבו היטב בתפלתו. וכל זה נמשך מהקשיות והכפירות שבלב, שהם בחינת מחלקת היצר הרע שבלב. על-כן התקון לזה: למוד פוסקים, שעל-ידי-זה מבטלין מחלקת היצר הרע בשרשו; ועל-ידי-זה זוכה להתפלל כראוי, בכל לבבו באמת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ב אות ב')

נה. עקר שלמות התפלה הוא מי שזוכה לבוא אל התכלית, לעשות אחד מכל התפלה. כי כשאדם עומד להתפלל, כשמתחיל לומר תבה הראשונה, כגון תבת 'ברוך', תקף פשיצאה האות ראשונה מהתבה, כגון אות ב' מתבת 'ברוך' - אזי האות מבקש ומתחנן מהנפש לבל תפרד ממנו, ואינה מנחת את הנפש לילך ולדבר יותר, כי האות מחבקת ומלפפת את הנפש, ומבקש אותה לבל תפרד ממנו; ומכל-שכן כשגומר תבה אחת - אזי כל התבה מחבקת ואוחזת את הנפש, ואינה מנחת אותה לילך ממנה, לדבר שארי דבורי התפלה. כי כשאדם עומד להתפלל ומדבר דבורי התפלה אזי הוא מלקט ציצים ופרחים ושושנים נאים, כאדם ההולך בשדה ומלקט שושנים ופרחים נאים אחת לאחת, עד שעושה אגדה אחת, ואחר-כך מלקט עוד אחת לאחת, ועושה אגדה אחרת, ומחברם יחד, וכן הולך ומלקט ומקבץ כמה וכמה אגדות יפים

ונאים; כמו כן הוא הולך בתפלה מאות לאות עד שנתחברים כמה אותיות, ונעשה מהם דבור ותבה, ואחר-כך הולך ומחבר עוד כמה אותיות, ונעשה מהם תבה שניה וכו', ואחר-כך נתחברים שתי התבות, ואחר-כך הולך ומלקט יותר, עד שגומר ברכה אחת, ואחר-כך מלקט יותר ויותר, והולך מאבות לגבורות, ומגבורות לקדושות, וכן הולך להלן יותר; מי יפאר גדל פאר הלקוטים והקבוצים שאדם מלקט ומקבץ בדבורי התפלה.

וכשהדבור יוצא, והדבור הוא יוצא מהנפש, ובא ונשמע לאזניו, אזי הדבור מבקש מהנפש לבל תפרד ממנו, ותכף כשיצאה האות ראשונה מהתבה - אזי האות מחזקת בו ואינה מניחה אותו לילך יותר, מכל-שכן כשגומר תבה שלמה, שאזי התבה אוהזת בהנפש ומחבקת ומלפפת אותה לבל תלך ותפרד ממנו: כי איך תוכל לילך ממני, הלא אתה רואה את יקר יפיי וזיוי ותפארתתי, כי הלא אני תבת 'ברוך', ושמע נא מה שאתה מדבר, והשמע לאזניך מה שאתה מוציא מפיו, ואיך תוכל לילך ולהפרד מאתי; והן אמת שאתה צריך לילך יותר, כדי ללקט עוד סגולות יקרות וחסודות גדולות - אבל איך תוכל להפרד מאתי ולשכח אותי; על-כל-פנים תראה שבכל מקום שתלך ותבוא לשם, לא תשכח אותי ולא תפרד ממני.

על-כן עקר שלמות התפלה הוא כשזוכה לעשות אחד מכל התפלה, וכשעומד בתבה האחרונה של התפלה - יהיה עדין עומד בתבה הראשונה, שעל-ידי-זה לעולם אינו נפרד מאות ראשונה של התפלה, אפלו בגמר התפלה; ואז התפלה בשלמות. אבל לזכות לזה אי אפשר כי אם על-ידי הצדיק הגדול האמתי, שהוא בחינת בעל השדה העליונה, שהוא יכול להביא את כל אחד אל התכלית הטוב האמתי, שהוא כלו טוב, כלו אחד; ועל-ידי-זה יזכה לעשות אחד מכל התפלה, שזהו עקר שלמות התפלה כנ"ל (עיין 'צדיק' אות נ"ח). (ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ה אות ב')

נט. על-ידי שמתפלל באמת, בשביל השם יתברך לבדו, ואין לו שום פנייה בשביל בני אדם, על-ידי-זה זוכין להמשיך בחינת עלמא דאתי לעולם הזה, ועל-ידי-זה יהיה מפלה לרשעים, ואז נתגלה גדלת הצדיקים והקשרים - כמו שיהיה לעתיד לבוא. ועל-ידי-זה נשלם הדבור דקדושה, ועל-ידי-זה זוכין להוציא מכח אל הפעל, דהינו לגמר בפעל כל הדברים שבקדושה שרוצה לעשות.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ו אות ג')

ס. מי שהוא נצרך לבריות בשביל פרנסה; ואפלו אם אינו נצרך להם בשביל פרנסה, אבל יש לו תאנה של כבוד וחיובות - הוא גם-כן בכלל נצרך לבריות, כי הוא נצרך לכבוד וחיובות שלהם; ומי שהוא בבחינה זאת, אזי יכול לפל בשקר גדול בתפלתו, דהינו לעשות תנועות בשקר בשביל בני אדם, מאחר שהוא נצרך להם בשביל פרנסה או כבוד וכיוצא. ואפלו מי שהוא איש פשר קצת, ואינו צבוע ושקרן גמור, אף-על-פי-כן כשהוא נצרך לבריות באיזה בחינה כנ"ל - קשה לו מאד שתהיה תפלתו באמת גמור לאמתו. כי יש בני אדם שהם פשרים, ומתבישים בעצמן להתפלל בשקר גמור ממש, ורוצים להתפלל באמת; אבל האמת הוא הרבה מאד, דהינו שהוא מטעה את עצמו ועושה איזה תנועה או איזה המחאת כף וכו' בשביל איזה פנייה, בשביל פרנסה או כבוד, וממציא לעצמו סבובים במחשבתו שהוא צריך באמת לעשות אותה התנועה בתפלתו, ומכסה השקר באמת; אבל בוחן לבות יודע שאין זה אמת, כי האמת הוא רק אחד, בשביל השם יתברך לבדו, בלי שום פנייה אחרת. ועל-כן מי שהוא נצרך לבריות באיזה בחינה שהוא כנ"ל, קשה לו מאד להתפלל ברבים, כי ברבים נופלים עליו פניות גדולות ושקרים המכסים באמת כנ"ל. על-כן צריך האדם לזהר בשעת תפלתו ועבודתו שעל-כל-פנים אז לא יהיה בכלל נצרך לבריות, רק ישים שברו ובטחונו על ה' אלקיו באמת, ולא יחשב בשעת התפלה שום בן אדם ושום בריה כלל; ואז יוכל לעמד בין אלפים אנשים - ולהתפלל באמת להשם יתברך לבדו, מאחר שאינו נצרך לשום בריה לא לפרנסה

ולא לכבוד ולא לשום דבר, רק שברו על ה' אלקיו.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ו אות ג')

סא. צריך להתפלל בכל לבו, עד שירגיש דבורי התפלה בכל עצמותיו; אבל כשמתפלל בלא לב אזי נתרחק הנפש משרשה, ואזי נפשו עיפה ועצמותיו נבהלין, ואין לו חיות לא בנפשו ולא בעצמותיו. ועל-ידי-זה שמתפלל בלא לב, גורם חס ושלום הסתלקות החכמה מן הזקנים והחכמים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ז אות ח')

סב. על-ידי צדיקי אמת נמשכין בחינת 'מים קרים' ומחיים נפשו העיפה; ואזי זוכה להתפלל בכל לבו, עד שכל עצמותיו שומעין היטב כל דבורי התפלה, ואז תפלתו בבחינת "כל עצמותי תאמרנה וכו'", שמתפלל עם כל כחו ומחו שבצמותיו - שזה עקר שלמות התפלה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ז אות ח')

סג. על-ידי התפלה בכונה, שמקשר המחשבה אל הדבור של התפלה בקשר אמין וחק, על-ידי-זה זוכה להשיג נסתרות ופנימיות התורה, ומביא בתפלה זאת השפעות וברכות לעולם, והקדוש-ברוך-הוא מתאנה לתפלתו.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ג)

סד. על-ידי דבורי תורה ותפלה מעלין כל הניצוצות הנפולין, ונתתקנין ונתחדשין וכו' כל העולמות הנפולין, ונחשב כאלו ברא שמים וארץ וכל העולמות מחדש. על-כן צריכין לדבר רק דבורים קדושים, ולא דברים אחרים, כדי להעלות הניצוצות לתקן כל העולמות; ועל-ידי-זה יתקרב ביאת המשיח.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ה)

סה. על-ידי מסירת נפש על קדוש השם זוכין לשלום. ועל-ידי-זה זוכין לדבר דבורים קדושים של תורה ותפלה, דהינו שיזכה להכניס כל מחו וחקמתו ודעתו בתוך הדבורים, ויקשר מחשבתו היטב להדבורים, עד שיבין וישמע היטב מה שהוא מדבר - שזה עקר קדשת הדבור, ויש

לְהַשִּׁים יְתִבְרַךְ תְּעַנּוּג גָּדוֹל מִדְּבוּר כְּזֶה; וְכֹל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הַשָּׁלוֹם
שְׂזוֹכִין עַל-יְדֵי מְסִירַת נַפְשׁ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם.
(ליקוטי מוהר"ן סימן פ')

סו. וְזֶה יַעֲזֶה טוֹבָה לְהִתְפַּלֵּל בְּכוֹנֵנָה. כִּי כְּשֶׁאָדָם רוֹאֶה שֶׁקָּשָׁה לוֹ לְכוֹן דַּעְתּוֹ
בְּתַפְלָה מְרֻבּוּי הַמַּחְשָׁבוֹת הַמְבֻלְבְּלִין וּמְטַרְדִּין אוֹתוֹ, אֲזִי יִזְכִּיר אֶת עֲצֻמוֹ
שֶׁבּוֹדָאִי הוּא מְרַצֶּה לְמוֹת עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם, כִּי אֶפְלוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל
מוֹסְרִין נַפְשָׁם עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם, בְּנִרְאָה בְּחוּשׁ כַּמָּה פְּעָמִים; וְעַל-יְדֵי
מְסִירַת נַפְשׁ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם יִזְכֶּה לְקִשּׁוֹר הַמַּחְשָׁבָה אֶל הַדְּבוּר, וְלִהְתְּפַלֵּל
בְּכוֹנֵנָה כַּנ"ל. גַּם בְּלֹא זֶה, עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַתְּפִלָּה הוּא לְהִתְפַּלֵּל בְּמְסִירַת
נַפְשׁוֹ.
(ליקוטי מוהר"ן סימן פ')

סז. כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יָכוֹל לְמַשֵּׁל בְּתַפְלָתוֹ, לְפַעַל מַה שְׂרוּצָה; אֵךְ עֵקֶר
הַמְּנִיעָה הִיא מַחְמַת גְּדֻלוֹת וּפְנִיּוֹת וּמַחְשָׁבוֹת זָרוֹת. כִּי יֵשׁ שֵׁישׁ לוֹ גְּדֻלוֹת
מַחְמַת שֶׁהוּא מִיָּחָס גְּדוֹל, אוֹ מַחְמַת שְׂיַגַע וְעַמַּל בְּעִבּוּדַת הַבוֹרָא יְתִבְרַךְ;
וְאִזּוֹ בּוֹדָאִי אֵי אֶפְשָׁר שְׂיִהְיֶה לוֹ מְמַשְׁלָה לְתַפְלָתוֹ. עַל-כֵּן צָרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר
לְשִׁבְרַת כָּל זֶה, וְלִשְׁכַּח יְחוּסוֹ וְעַמְלוֹ שְׂעַמְלָה בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם, וְיִהְיֶה נְדָמָה
לוֹ כְּאִלוֹ הַיּוֹם נִבְרָא וְכֵּן הוּא יַחֲדָה בְּעוֹלָם וְאִין לוֹ שׁוּם יְחוּס, וְכִמוֹ
כֵּן צָרִיךְ לְשִׁבְרַת וּלְבִטּוֹל שְׂאָרֵי הַמַּחְשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁבְּתַפְלָה; וְאֲזִי יוֹכֵל
לְמַשֵּׁל בְּתַפְלָתוֹ, וְאִזּוֹ נִתְמַלֵּא רְצוֹן הַבוֹרָא יְתִבְרַךְ, וְיֵישׁ לוֹ יְתִבְרַךְ תְּעַנּוּג
גָּדוֹל מִתַּפְלָתוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְמַשִּׁיף כָּל הַהִשְׁפָּעוֹת בְּעוֹלָם.
(ליקוטי מוהר"ן סימן צ"ז)

סח. כְּשֶׁהַדִּינִים חַס וְשָׁלוֹם גּוֹבְרִים עַל הָאָדָם, אֵין לְהַמְתַּפְּלֵל בְּעִבּוּרוֹ לְהִזְכִּיר
שְׁמוֹ, שְׂלֵא יִתְגַּבְּרוּ הַדִּינִים יוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם.
(ליקוטי מוהר"ן סימן קע"ד)

סט. יֵשׁ לְכָל אָדָם תְּפִלוֹת רְעוּת, כְּגוֹן מַה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוֹם לְבִרְכָה:
"גִּנְבָא עַל מַחְתָּרְתָא - רַחֲמָנָא קְרִיא", וְהֵם מְבֻלְבְּלִים כְּשֶׁעוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל
תְּפִלָּה הַרְאוּי לְהִתְפַּלֵּל. וְהַתְּקוּן לְזֶה: הַכְּנָסַת אוֹרַח תְּלִמִּיד-חֻכְמָם.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ר"ט)

ע. על-ידי המחצת כף אל כף בשעת התפלה, על-ידי-זה יכולין לדבר כראוי השבחים והתארים שאנו מכניין ומדמין אותו יתברך, שזהו בחינת שמביטין בתמונת ה'. גם מחיאת כף זה בחינת: "וידי אדם מתחת כנפיהם". גם על-ידי-זה נכלל התפלה בתוך תורה שבכתב ותורה שב-על-פה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן רי"ב)

עא. על-ידי התפלה משנין הטבע, ומכניעין ומבטלין המינים והאפיקורסים.
(ליקוטי מוהר"ן סימן רט"ז)

עב. בשעה שאומרים: "וצבא השמים לך משתחוים", ראוי להתפלל על כל דבר; כי אז באים כל צבא השמים להשתחוות ולתן שבח והודיה אליו יתברך, על-כן טוב לבקש אז מהשם יתברך שיצוה עליהם שימשיכו לו כל מה שצריך, כגון אם צריך לרפואה - יכון במחשבתו אז שיצוה השם יתברך עליהם שימשיכו הכחות הצריכים לרפואתו בתוך לחם ומים, וכן כל כיוצא בזה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן רל"א)

עג. בשעה שאומר: "הללו את ה' מן השמים וכו' הללוהו כל מלאכיו וכו'", אזי ראוי לאדם להתעורר להתפלל בחיות והתלהבות גדול, מאחר שהאדם בתפלתו הוא קורא לכל המלאכים והשרפים והאופנים וחיות הקדש ולכל העולמות, ומצוה ופוקד עליהם להללו ולשבחו יתברך.
(ליקוטי מוהר"ן סימן רל"ב)

עד. כמו שיש התעוררות מאדם לחברו, שאדם מתעורר להתפלל ולומר תחנונות ובקשות בכונה מתוך ששומע דברי חברו שמתפלל בכונה, כמו כן יש התעוררות מנה ובה, שהאדם יכול להתעורר מתוך דברי עצמו. עין בפנים.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ר)

עה. אף-על-פי שאין האדם יכול לדבר כלל, ונדמה לו שאינו יכול לפתח פיו בתפלה והתבודדות מגדל הגשמיות שלו ומרבוי צרות הנפש והגוף שעוברים עליו, אף-על-פי-כן צריך להתחזק אז דיקא להכריח את עצמו

לקרא לה' מתוך המצר והדחק. כי עקר ההתעוררות הוא שיתעורר האדם מן המצר והדחק תחלה, ועל-ידי-זה יזכה אחר-כך על-פי רב לבוא להרחבה גדולה, עד שיוכל להתפלל ולפרש שיחתו כראוי, עד שיוכל לבוא לבחינת רוח הקדש על-ידי-זה דיקא שנתעורר להשם יתברך מתוך המצר והמרירות כזה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן רע"ט)

עו. על-פי רב אין האדם יכול להתפלל בחשק וחייות כראוי - מחמת רבוי הנפילות שנופל בדעתו מחמת מעשיו אשר לא טובים. על-כן צריך האדם להחיות את עצמו קדם התפלה על-ידי שיחפש ויבקש וימצא בעצמו איזו נקודת טובות, כי בודאי איך שהוא, אף-על-פי-כן בודאי כבר עשה כמה וכמה מצוות, ואף-על-פי שהם מערבים בפניות ופסלת הרבה, אף-על-פי-כן על-כל-פנים יש בהם כמה נקודות טובות; ועל-ידי-זה יחיה וישמח את עצמו, ועל-ידי-זה יוכל להתפלל כראוי (עין 'התחזקות' אות כ"ו וכ"ז).

(ליקוטי מוהר"ן סימן רפ"ב)

עז. השליח צבור המתפלל לפני העמוד צריך שיהיה לו בחינה זו, שיוכל לקבץ כל הנקודות טובות שיש בכל אחד מהמתפללין, וכל הנקודות טובות יהיו נכללין בו, והוא יעמד ויתפלל עם כל הטוב הזה. אשרי הצבור שזוכין לשליח צבור כזה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן רפ"ב)

עח. עכשו התפלה היא בגלות בעוונותינו הרבים; כי התפלה היא גבהה מאד - ובני אדם מזלזלין בה, וכשעומדין להתפלל הם חפצים לפטר את התפלה מעליהם. ועל-ידי יראה שלמה הבאה על-ידי תקון השלש מדות רעות (כמו שמובא ב'יראה' אות כ'), על-ידי-זה פודין התפלה מן הגלות, ואזי התפלה בשלמות; ואז אין צריכין לשום רפואה על-ידי דוקטורים, כי מתרפאין על-ידי פל מה שאוכלין ושותין, כגון לחם ומים וכיוצא, כי על-ידי תפלה בשלמות ממשיכין כח כל הרפואות לתוך כל מה שאוכלין ושותין. וכשזוכין לתפלה כזאת - היא בחינת התנוצצות

משיח, ואזי כל צבא השמים וכל הכוכבים ומזלות וכל השרים העליונים כלם הם נכנעים תחתיו, כי כלם מקבלים ממנו, והוא נושא חן בעיני כלם. ועל-ידי-זה יכול לקשר עצמו בשרשי נשמות ישראל, דהינו עם המפרסמים ומנהיגי הדור האמתיים שכל הנשמות נחלקים תחתם; והעזות של המנהיגים ומפרסמים של שקר, שכל ממשלתם על-ידי עזות - נופל ונתבטל לפניו. ואזי זוכה שתתקיים ממשלתו על המלאכים, אשר בשביל זה נברא איש הישראלי.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן א' אות ח' ט')

עט. שלשה דברים הם מפסידי התפלה: א) "אל תהי בז לכל אדם", שלא לבזות שום אדם, וכשאין נזהר בזה הוא הפסד ופגם התפלה; ב) קלקול האמונה, שאין האמונה בשלמות, שזה בחינת עבודה-זרה; ג) פגם הברית. וכשזוכין לצאת משלש מדות אלו זוכה לתפלה בשלמות, ואז אין צריך לשום רפואה על-ידי דוקטורים כנ"ל, וזוכה לכל הנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן א' אות י')

פ. לפעמים החולאת עדין נעלמת באדם ואינה נתגלית, ואז אין שום דוקטור יכול לרפאות אותה. אבל כשזוכה לתפלה - יוכל להתרפאות אפלו כשעדין לא נתגלה החולאת, ולא יבוא לידי מחלה כלל.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן א' אות י"א)

פא. עקר שלמות התפלה היא על-ידי אמת. וזה זוכין על-ידי היל והודאה להשם יתברך, ועל-ידי למוד הלכות, שהם עקר שעשוע עולם הבא (ועין 'אמת ואמונה' אות מ').

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ב')

פב. על-ידי התפלה שישאל מתפללין הם לוקחין לעצמן הכח והיכלת, כי על-ידי התפלה מבטלין גזרותיו יתברך; ואזי ישראל נקראים בשם 'אל'.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ב')

פג. עקר התפלה הם רחמים ותחנונים; ועקר הרחמים תלוי בדעת. וכשהסטרא-אחרא יונקת מהרחמנות חס ושלוש, ואזי נפגם הרחמנות,

וְנַעֲשֶׂה כַּעַס וְאִכְזָרִיּוֹת, וְנִקְטֵן הַדַּעַת, אֲזִי מִתְגַּבֵּר תְּאַוֶּה נְאוּף חַס וְשָׁלוֹם;
 וְאֲזִי הַתְּפִלָּה בְּבַחֲיַנֵּת דִּין, וְאֲזִי הַסְּטָרָא-אַחֲרָא יוֹנֵקֶת מִהַתְּפִלָּה. וְאֲזִי צְרִיכִין
 בְּעַל-כַּח גְּדוֹל שְׂיוּכָל לְהַתְּפִלֵּל תְּפִלָּה בְּבַחֲיַנֵּת דִּין, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה מוֹצִיא
 מִהַסְּטָרָא-אַחֲרָא כָּל חַיּוֹתָהּ, וּמִתְקַן הַכָּל וְכוּ', וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין גְּרִים;
 וְנִתְרַבֵּה וְנִתְגַּדֵּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ; וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַתְּפַשְׁטוֹת הַנְּבוֹאָה.
 וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבָּרַר הַמְּדַמֶּה וְזוֹכִין לְאַמוּנָה בְּשָׁלְמוֹת; וְעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין
 לְהַשִּׁיר שְׂפִיתָעַר לְעַתִּיד וְכוּ' (וְעֵינִן בְּפָנִים, סִימָן ח' לְקוּטֵי תַנְיָנָא).

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ח')

פד. עַל-יְדֵי הַשְּׂכָן שְׁנִתּוּסַף לְהַקְבוּץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל - כְּגוֹן כְּשֵׁישׁ קְבוּץ שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל שְׁעוֹסְקִין בְּתְפִלָּה, כְּשִׁנְתּוּסַף עֲלֵיהֶם עוֹד נֶפֶשׁ אֶחָד, אֲזִי נִתְרַבֵּה
 וְנִתְגַּדֵּל מְאֹד מְאֹד בֵּית הַתְּפִלָּה, כִּי נִתְרַבֵּין הַצְּרוּפִים קְדוּשִׁים מְאֹד מְאֹד,
 וְנִבְנִין בְּתֵים הַרְבֵּה מְאֹד בְּקִדְשָׁה הַעֲלִיּוֹנָה מֵהַ שְׂאִין הַפֶּה יָכוֹל לְדַבֵּר
 וְהַלֵּב לְחַשֵּׁב, וְנַעֲשִׂים מְזֶה שְׁעֲשׂוּעִים גְּדוּלִים וְנִפְלְאִים לְמַעְלָה לְמַעְלָה;
 וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְחָלִין וְנִסְלָחִין הַעֲוֹנוֹת, וְנִמְשָׁךְ רְפוּאָה.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ח' אות ו')

פה. כָּכֵר מְבֹאָר בְּאוֹת ל"ה, שְׁכָל בְּלִבּוּלֵי הַמְּחֻשְׁבוֹת בְּאִים עַל הָאָדָם בְּשַׁעַת
 הַתְּפִלָּה דִּיקָא. וְהַעֲקָר: לְבָרַח מֵהֶם בְּשֵׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה וְלִבְלֵי לְהַסְתַּכֵּל
 לְאַחֲרֵיו כָּלֵל (כְּמוֹ שְׁמִבְּאָר בְּמְחֻשְׁבוֹת וְהַרְהוּרִים בְּאוֹת ח'), וְעַל-יְדֵי-זֶה
 מִמִּילָא יִסְתַּלְקוּ. וְאִם אַף-עַל-פִּי-כֵן בָּאָה עֲלָיו הַמְּחֻשְׁבָה עוֹד הַפַּעַם,
 יִתְחַזַּק גַּם אֲזִי לְבָלֵי לְהַסְתַּכֵּל עֲלֶיהָ כָּלֵל; וְכֵן אֶפְלוּ אִם בָּאָה עוֹד פַּעַם
 אַחֵר פַּעַם, אִם יִהְיֶה חֲזָק לְבָלֵי לְהַסְתַּכֵּל עֲלֶיהָ כָּלֵל בְּשׁוּם אֶפֶן, רַק לְקַשֵּׁר
 מְחֻשְׁבָתוֹ לְדַבּוּרֵי הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא עוֹמֵד בָּהֶם - אֲזִי בְּוֹדָאֵי תְּסַתְּלַק (וְעֵינִן
 מְחֻשְׁבוֹת וְהַרְהוּרִים אֹת ח').

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן נ"א)

פו. בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה צָרִיף אָדָם לְדַבֵּק עֲצָמוֹ לְהַשֵּׁם, וְלֹא יִרְגִישׁ שׁוּם אָדָם
 בְּעוֹלָם, רַק יִחַשֵּׁב שְׂאִין בְּעוֹלָם רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבָדוֹ, וְאִין שׁוּם נְבָרָא
 בְּעוֹלָם רַק הוּא לְבָדוֹ, וְלֹא יִשְׁמַע רַק מֵהַ שֶׁהוּא מְדַבֵּר לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

לְבַד. וְעֵינַי לְעֵיל בְּאוֹת נ"ד שֶׁם מְבַאֵר בְּטוֹל יוֹתֵר בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה, שְׁצָרִיכִין לְבַטֵּל אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה עַד שֶׁלֹּא יִשְׁמַע גַּם אֶת עֲצָמוֹ כָּלָל; אֲבָל עַל-כָּל-פָּנִים אָדָם אַחֵר - לֹא יִשְׁמַע כָּלָל.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ק"ג)

פז. עֵקֶר הַתְּחִבְרוּת וְדִבְקוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ הוּא עַל-יַדֵּי הַתְּפִלָּה. כִּי הַתְּפִלָּה הוּא שֶׁעַר שְׁדַרְדָּר שֶׁם נִכְנָסִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וּמִשָּׁם מִכִּירִין אוֹתוֹ וְכוּ'.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן פ"ד)

פח. עַל-פִּי רַב כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל נוֹפְלִים לוֹ מִחֲשָׁבוֹת שֶׁל גְּדֻלוֹת, וְזֶהוּ בְּחִינַת גְּלוּת הַשְּׂכִינָה; וְעַל-יַדֵּי שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּכַח, עַל-יַדֵּי-זֶה מִתְגַּבֵּר עַל הַפְּנִיּוֹת וּמִחֲשָׁבוֹת שֶׁל גְּדֻלוֹת וּמִבְטֵל אוֹתָם, וְעַל-יַדֵּי-זֶה מוֹצִיא הַשְּׂכִינָה מִגְּלוּתָהּ וּמִתְקַנָּה, וְגוֹרֵם לַעֲשׂוֹת יְחִוּד קְדוּשָׁא-בְּרִיךְ-הוּא וּשְׂכִינָתָה. גַּם עַל-יַדֵּי תְּפִלָּה בְּכַח נִתְחַדֵּשׁ הַשְּׁבוּעָה לְאַבּוֹת, וְנַעֲשֶׂה כְּאִלוֹ עֲכָשׁוֹ נִשְׁבַּע לְאַבּוֹתֵינוּ.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן פ"ד)

פט. תְּפִלָּה מוֹעִיל לְכָל דָּבָר, אֲפֹלוּ מִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְלַמֵּד - יָכוֹל לְזַכּוֹת עַל-יַדֵּי תְּפִלָּה שֶׁיּוּכַל לְלַמֵּד; כִּי עַל-יַדֵּי תְּפִלָּה יְכוֹלִין לָבוֹא לְכָל, לְכָל טוֹב, לְתוֹרָה וְעֲבוּדָה וּלְכָל הַקְּדוּשׁוֹת, וּלְכָל הַטּוֹבוֹת שֶׁבְּכָל הָעוֹלָמוֹת, אֲמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן קי"א)

צ. צָרִיכִין לְהַכְרִיחַ עֲצָמוֹ מְאֹד לְהַתְּפַלֵּל בְּכוֹנָה, וְלֹא כְּמוֹ אוֹתֵן שְׂאוּמְרִים שֶׁלֹּא לְהַכְרִיחַ עֲצָמוֹ לְתְּפִלָּה. כִּי בְּאַמַּת קָשָׁה מְאֹד לְהַתְּפַלֵּל, וְעַל-פִּי רַב אֵין יְכוֹלִין לְהַתְּפַלֵּל כִּי אִם מְעַט, דִּהְיִינוּ אֵיזָה חֶלֶק מִהַתְּפִלָּה. וְאֲפֹלוּ אִם לְפַעְמִים אֵין יְכוֹלִים לְהַתְּפַלֵּל כָּלָל, אַף-עַל-פִּי-כֵן הֵיגִיעָה וְהִטְרַחָה שֶׁהַכְרִיחַ אֶת עֲצָמוֹ לְהַתְּפַלֵּל, אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא עָלְתָה בְּיָדוֹ לְהַתְּפַלֵּל כְּרֹאוּי, אַף-עַל-פִּי-כֵן הֵיגִיעָה בְּעֲצָמָה יְקָרָה מְאֹד אֲצָלוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה קְרִבְנוֹת, כִּי עַל זֶה נֶאֱמַר: "כִּי עָלֶיךָ הִרְגַּנוּ כָּל הַיּוֹם, נִחַשְׁבָנוּ וְגו'", דִּהְיִינוּ מִה שֶׁמִּיגְעִין עֲצָמָן לְהַתְּפַלֵּל אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין יְכוֹלִין. וְכֵן הוּא בְּכָל

עבודת ה', שאף-על-פי שאין זוכין לעבדו יתברך כראוי, אף-על-פי-כן היגיעה בעצמה יקרה מאד, ונעשה מזה למעלה בחינת קרבנות.

(שיחות הר"ן סימן י"ב, שם סימן ע"ה)

צא. צריך להזדרז להתפלל תמיד בבקר השכם; ותכף שיתחיל להאיר היום - יתפלל תכף בלי אחור, ולא ילמד עוד, ומכל-שכן שלא יעשה שום דבר מעסקיו עד שמתפלל. וגם אל יטעה בטעות של המחמירים בענין הנקיטות ומבלים זמן על-זה, ומבטלין רב ימיהם מתורה ותפלה מחמת זה, וגם מאבדים את גופם בידים, ובאים לידי חלאים רבים על-ידי-זה, כידוע כל זה; כי הכל הכל ושטות, והוא רק מעשה בעל-דבר, שמלביש עצמו בחמרות אלו, כי באמת כל זמן שאין נצרך לנקביו ממש - מתר להתפלל. ואל תשגיח כלל על סברות המחמירים בענין זה, כי טעו בזה מאד; ואפלו אם נמצא באיזה פוסק חמרא בזה - אין הלכה כמותו כנגד רב הפוסקים, המקלים בזה מאד; וגם הפוסק המחמיר לא פון כלל חס ושלום לחמרות של שטות של אלו המבלים זמן על-זה, ורב ימיהם הם עוברים זמן קריאת שמע ותפלה, וגם אחר-כך תפלתם ועבודתם מבלבלת מאד מחמת זה. ויש לה על מי לסמוך, על רב הפוסקים ורב הצדיקים שבימינו שהזהירו מאד לבלי להשגיח על-זה כלל.

(שיחות הר"ן סימן ל', ל"א)

צב. גם כשבאים על האדם פניות ומחשבות זרות הרבה בשעת התפלה, אל יסתכל עליהם כלל, רק הוא יעשה את שלו ויקשר מחשבתו אל הדבור בקשר אמיץ וחדק, ולא יסתכל לאחוריו כלל, ואל ישגיח עליהם כלל (כמו שמבאר לעיל באות פ"ה).

(שיחות הר"ן סימן ע"ב)

צג. לפעמים אין להאדם שום התלהבות בתפלה, וצריכין לעשות לעצמו התלהבות וחימום ולב בוער להתפלה. למשל כמו שנמצא לפעמים שהאדם עושה לעצמו רגז - עד שבא בכעס ונתרגז, כמו שאומרים על-זה בלשון אשכנז: 'ער שניצט זיך א רגז'; כמו כן ממש בקדשה

בענין התפלה, צריכין לעשות לעצמו רגז, ויעשה לו חמימות ותבערת הלב בדבורי התפלה 'אזוי וויא איינער שניצט זיך א רגז', ועל-ידי-זה יזכה באמת לחמימות הלב דקדשה, להתפלל עם לב בהתלהבות גדול. וכן בענין השמחה, כשאנו יכול לשמח נפשו על-ידי כל העצות המבארין בדברינו, צריכין לעשות את עצמו כאלו הוא שמח, ועל-ידי-זה יבוא באמת לשמחה; בפרט בשעת התפלה, שצריכין להשתדל ביותר להתפלל בשמחה, צריכין ביותר לעצה הזאת. גם צריכין להרגיל את עצמו לדבר דבורי התפלה בנגון של שמחה.

(שיחות הר"ן סימן ע"ד)

צד. עקר התפלה, שיאמר: 'ברוך אתה ה' וכו' - כפשוטו; וזה עקר בנות התפלה, שיכון פרוש המלות בפשיטות וישמע מה שהוא אומר. ואין להתפלל עם כונות האר"י זכרוננו לברכה, אפלו אותן הלומדין כתבי האר"י זכרוננו לברכה; כי אם מי שזוכה להשיג הפנוות כל-כף, עד שכל הפנוות של האר"י זכרוננו לברכה הם אצלו כמו פרוש המלות, כי כן הוא אצל גדולי הצדיקים האמתיים; אבל מי שאינו זוכה לזה - אין להתפלל עם כונות, רק יכון פרוש המלות כפשוטו כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ק"ב, שיחות הר"ן סימן ע"ה)

צה. אפלו אם אינו יכול להתפלל כלל, יכריח את עצמו על-כל-פנים לדבר דבורי התפלה בפשיטות גמור, כמו תינוק בבית הספר ממש. ויאמר כף כפה וכמה דבורים בפשיטות גמור, ויטה אָזְנוֹ וְלבוֹ למה שהוא אומר, ויצמצם את מחשבתו מאד, שלא תתפזר מחשבתו לחוץ, רק תהיה כל מחשבתו בתוך דבורי התפלה, ויתפלל כף כסדר בפשיטות גמור; עד שבתוך כף על-פי רב יבוא להתעוררות, להתפלל בהתלהבות וחשק; רק שלא יעמיד זאת לנסיון.

(שיחות הר"ן סימן ע"ה)

צו. הפלל, שהאדם צריך להכריח את עצמו בכל הכחות ובכל מיני עצות לכל הדברים שפקדשה, בפרט לתפלה שהוא גבוה מאד מאד; ואם אף-על-פי-כן אינו זוכה - אסור לו לפל בדעתו כלל, וישתדל לומר

אחר-כך איזה קפיטל תהלים או בקשה ותחנה אחרת בכונה; ואם גם זה אינו זוכה - מה לעשות, ויצפה לישועה עדין, אולי יזכה ברבות הימים לתפלה בכונה. ועל-ידי-זה תלך לבטח דרכך, ותזכה לכל טוב.

(שיחות הר"ן סימן ע"ה)

צז. ראוי שירגיש צרת יחיד, מפל-שכן צרת רבים חס ושלום - בלב, ולצעק להשם יתברך, ולהתפלל עליהם (ועי' בפנים).

(שיחות הר"ן סימן ל"ט)

צח. על-ידי בשורות טובות יכולין לומר תהלים.

(שיחות הר"ן סימן צ"ז)

תוכחה

ובו כלול מה שצריך כל אחד לדבר עם חברו ביראת שמים

א. מוכיחי הדור, שהולכים ומוכיחים הדור כדי להחזירם למוטב, הם ממתיקין הדינים, ומרבים שלום בעולם. אבל כשחס ושלום הרע של הדור גובר עד שמקלקל את התוכחה והמוסר, מזה נתקלקל שלום העולם, ועל-ידי-זה נעשה גרוש חס ושלום, ונעשה מחלקת בעולם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ב אות א')

ב. אי אפשר לקבל תוכחה ומוסר ממוכיחי אמת כי אם על-ידי אמונה, כי האמונה היא בחינת ידים לקבל המוסר על-ידם; אבל על-ידי קלקול האמונה חס ושלום הוא בא לכפירות ולאמונות כוזביות ולכמה מיני ליצנות, ואינו שומע כלל המוסר של מוכיחי אמת. על-כן צריכין לשמר את האמונה מאד שלא תתקלקל חס ושלום, כי העקר היא האמונה, והיא כליית הקדשה; ואז ישמע ויקבל מוסר אמת, וישב אל ה' וירחמהו.

(ליקוטי מוהר"ן סימן כ"ב אות ב')

ג. צריך לקבל תוכחה של אנשי אמת, ואף-על-פי שהתוכחה שלהם הוא לפעמים בדרך בזיון; כי הם סובלים צער גדול מאתנו וכו' (עין 'צדיק' אות ל"ט).

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל' אות ז')

ד. על-ידי תוכחה זוכין לעשות צדקה וחסד. ועל-ידי-זה זוכין להכניע החכמות חיצוניות וממשלתם, ולהעלות ולהחיות השכל דקדשה; ועל-ידי זה זוכין להשגת אלקות.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל' אות ז')

ה. כל אדם צריך לדבר עם חברו ביראת שמים. כי יש בכל אחד מישראל

דבר יקר, שהיא בחינת נקודה טובה - מה שאין בחברו; על-כן צריך כל אחד לקבל מחברו, מנקדתו הטובה, על-ידי שיִדברו זה עם-זה ביראת שמים. וגם לפעמים יכולין לקבל הנקדה טובה מחברו על-ידי לבושין, דהינו על-ידי שיחת חלין שמדבר עמו; כי לפעמים יכולין לקבל רמזים והתעוררות להשם יתברך מחברו על-ידי שיחת חלין, כי לפעמים צריכה הנקדה להתלבש, והיא מתלבשת בדבורים אלו, והוא מקבל ממנה להתעורר להשם יתברך. אבל העקר שיראה לדבר בכל פעם עם חברו ביראת שמים, כדי לקבל זה מזה מנקדתו הטובה. ועל-ידי-זה יתבטל ממנו ערלת לבו, שהם כל התאוות שהם אהבות רעות, שהם חרפת לב, שהם שוברים לבו של אדם, ויזכה לאהבה קדושה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ד אות ד')

1. על-ידי שמשתדלים ועוסקים לקרב בני אדם להשם יתברך, על-ידי-זה נשלם דעתו בשלמות גדול, עד שזוכה לדעת ולהשיג כל מה שאפשר לאדם לידע ולהשיג - מה שאי אפשר לאדם לידע יותר. ועל-ידי-זה זוכה לבנים, ויכול לפקד עקריות.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ג)

2. כל אחד מ ישראל יש לו בחינת מלכות וממשלה לפי בחינתו, יש שהוא שורר בביתו, ויש שהוא מושל ביותר וכו'. וצריך כל אחד לזהר ביותר לבלי להשתמש עם המלכות והממשלה שיש לו להנאתו ולצרכו, כי אם לעבודת השם יתברך לבד, דהינו להזהיר ולהוכיח את כל הנכנעים תחתיו להשיבם אל ה', אם הוא מושל בביתו לבד צריך להזהיר ולהוכיח את בני ביתו בעבודת ה', ואם יש לו ממשלה יותר, כל אחד לפי בחינתו, מטל עליו להזהיר ולהוכיח יותר ויותר אנשים, כל אחד לפי הממשלה שיש לו. וכשאינו נזהר להוכיחם ולהזהירם כראוי, הוא נענש עליהם, ונתקצרין ימיו חס ושלום, ועליו נאמר: "אוי לרבנות שמקברת את בעליה"; אבל פשמוכיחם ומזהירם בעבודת השם כראוי, על-ידי-זה ממשיך חיים ואריכות ימים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ו אות א' ב' ג')

ח. אבל אי אפשר להוכיחם ולהזהירם פראוי כי אם על-ידי עסק התורה, שעל-ידי-זה יכולים להוכיח הכל, אפלו הרחוקים ממנו מאד מאד, ואפלו אם אינו יודע מה שצריך להם; כי על-ידי עסק התורה זוכים שגם הרחוקים מאד ישמעו קול הכרוז של התורה, שמכרזת וצועקת תמיד: "עד מתי פתים וכו'", ועל-ידי-זה ישובו הכל אל ה'.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ו אות א' ב' ג')

ט. מי שמשתדל תמיד לקרב בני אדם לעבודת השם יתברך, צריך לשמר את עצמו שלא יתאחזו בו הקלפות והרע של אלו בני אדם. והעצה על זה היא בחינת משפט, הינו שיראה לשפט את עצמו תמיד על כל מה שעשה, אם הוא כהגון אם לאו, ויזכיר ויזכיר את עצמו על כל מה שעשה שלא כהגון; ועל-ידי בחינת משפט הזה, על-ידי-זה נתלהב הלב, ואש ההתלהבות הזאת שורף את הקלפות מלהתאחזו בו, ואז מכניע אותם גם מלהתאחזו באלו הנפשות שקרבם לעבודת השם יתברך.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ט אות א')

י. זה האיש שמשתדל לקרב ולעשות נפשות הוא בונה בחינת היכל הקדוש; ואף-על-פי שיש כמה וכמה שנופלים מקדשם ואינם מתקיימים, אף-על-פי-כן מאלו שנשארו דבקים ביראה על-ידו, על-ידי-זה קדוש יאמר לו. והשם יתברך נתכבד מאד על-ידי שמקרבין לעבודת השם יתברך אלו הרחוקים; כי זה עקר כבוד השם יתברך, כשהרחוקים מאד מתקרבים אליו.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ט אות א')

יא. על-ידי שמקרב נפשות להשם יתברך, ועל-ידי המשפט הנ"ל, ששופט את עצמו כנ"ל, על-ידי-זה זוכה לשמירת שבת, שהוא בחינת בטול הרע והאסור והקלפות.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ט אות ג')

יב. וצריך לשמר שמו ונפשו. וזה על-ידי שישמר את עצמו מפעס, וכשבא לידי פעס יאריך אפו ויכבש פעסו, ועל-ידי-זה יזכה לעשירות; ועל-ידי זה יגדל שמו ונפשו, ויזכה לשם טוב, וכל הנפשות יתאוו להפיל

בנפשו, ויזכה לקרב נפשות רבות להשם יתברך, ולהעמיד תלמידים רבים.
(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ט אות ה')

יג. זה שזכה לקרב נפשות להשם יתברך, זה טוב מבנים ומבנות; כי בנים ובנות הם מעטים, ואלו הם מרבים, וכלם מקבלים חיות ממנו, וכאלו ילדם.
(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ט אות ה')

יד. ודע, שיש כמה רשעים שאסור לקרבם תחת כנפי עבודתו, כי הם מורידים את המקרבם ממדרגתו, ואין כח במשפט הנ"ל להכניע הרע שלהם; ואזי בא קלוקל גדול בכמה בחינות, כמו שמבאר בפנים. על-כן זה המשתדל לקרב נפשות להשם יתברך צריך להתפלל הרבה להשם יתברך שיזכה לידע את מי לרחק ומי לקרב.
(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ט אות ו')

טו. צריך כל אחד לדבר עם חברו ביראת שמים. ועל-ידי-זה נעשה אור ישר ואור חוזר, ואפלו אם חברו אינו מקבל ממנו, אף-על-פי-כן הוא תועלת גדול אליו בעצמו, כי זה שמדבר לעורר לב חברו יכול הוא בעצמו להתעורר ביותר על-ידי-זה שמדבר לחברו; כי אם היה מדבר אלו הדבורים לעצמו - יכול להיות שלא היה מתעורר מהם כלל, ועל-ידי שדברם לחברו, על-ידי-זה נתעורר הוא בעצמו מהם, אף שחברו לא נתעורר.
(ליקוטי מוהר"ן סימן קפ"ד)

טז. צריך לדון את כל אדם לכף-זכות. ואפלו מי שנראה שהוא רשע גמור חס ושלום, צריך לחפש ולמצא בו איזה מעט טוב שבאותו המעט אינו רשע; ועל-ידי-זה שמוצא בו איזה מעט טוב ודן אותו לכף-זכות, על-ידי-זה מעלה אותו באמת לכף-זכות, ויוכל להשיבו בתשובה על-ידי-זה.
(ליקוטי מוהר"ן סימן רפ"ב)

יז. הרחמנות הגדול מכל מיני רחמנות הוא כשאחד מישראל נופל בעוונות חס ושלום. כי זהו המשאוי כבוד יותר מכל היסורים שבעולם, אשר אי

אפשר לאיש ישראל לשא עליו כלל המשא הכבד הזה של עוונות רחמנא לצלן; כי לפי גדל קדשת ישראל בשרשם, ממקום שהם נלקחים, הם רחוקים לגמרי מעוון, ואין עוון שיך להם כלל לפי גדל דקותם ורוחניותם. על-כן צריך כל אחד ואחד שיהיה לו רחמנות על ישראל, להוציאם מהמשאוי הכבד של עוונות. על-כן צריך כל אחד לדבר עם חברו ביראת שמים, להשתדל לרחם עליו להוציאו מהעוונות; כי כל אדם יכול לקיים זאת, אפלו איש פשוט, כי כשאחד מדבר עם חברו ביראת שמים ומאיר בו דעתו באיזה דבור שמדבר על לבו להשיבו מעוונותיו, אזי חברו נחשב אצלו תלמיד, וכן להפך, כשחברו מאיר בו, אזי נחשב הוא תלמיד לגבי חברו.

ואזי, כשמגיע זמנו להסתלק מן העולם אזי תלבש בזה הדבור שהאיר בחברו, ויהיה נחשב כאלו הוא בעצמו ממש קיים בעולם; וזה עקר שלמות הנשמה אחר הסתלקותה, כשנשארה אחריה בן ותלמיד שהאיר בהם דעתו הקדושה שקבל מרבו. וכל אדם מחיב להשתדל בזה, וזהו נקרא עוסק בישובו של עולם; כי זה עקר ישוב העולם, כשהעולם מישב מבני אדם שהם בני דעה, שיודעין ממנו יתברך ועובדים אותו, כי זולת זה - אינו בכלל אדם כלל, רק הוא חיה בדמות אדם. על-כן צריך כל אדם לידע ולהודיע ולהודע, ולדבר עם חבריו מזה תמיד בכל יום, כי יש אלקים שליט בארץ, ושאין שום תכלית בזה העולם כי אם לעשות רצונו יתברך; כי אין נשאר מהאדם כלום אחר הסתלקותו כי אם זה הדעת שהאיר בחבריו ותלמידיו וכנ"ל. (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ז' אות ג' ד')

יח. כשרוצה לדבר עם חברו ביראת שמים - צריך שיהיה לו יראת שמים, כדי שיהיו דבריו נשמעין; וגם כדי שיתקיימו דבריו אצל חברו, שלא יעבר הדבור מלב חברו תכף. (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ז' אות ד')

יט. על-ידי שעוסקים לדבר עם חברו ביראת שמים, על-ידי-זה זוכים להשיג אורות המקיפים, דהינו שזוכה להשיג ולהבין מה שלא היה משיג ומבין

מתחלה; וכן זוכה להשיג בכל פעם מקיפים גבוהים יותר ויותר, עד שיזכה להשיג השגת מקיפים עליונים מאד, שהם עקר התענוג והשעשוע של עולם הבא. אשרי מי שזוכה להשיגם.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ז' אות ו')

כ.

אף על פי שתוכחה הוא דבר גדול, ומטל על כל אחד מישראל להוכיח את חברו פשוטה בו שאינו מתנהג כשורה, אף על פי כן לאו כל אדם ראוי להוכיח. כי על ידי תוכחה של מי שאינו ראוי להוכיח, לא די שאינו מועיל בתוכחתו, אף גם הוא מבאיש ריח של אלו הנשמות השומעים תוכחתו, ועל ידי זה הוא מחליש את נשמתם, ומפסיק השפע מכל העולמות התלויים בהם. כי אי אפשר להוכיח את ישראל על עוונותיהם כי אם מי שיכול להוסיף ולתן ריח טוב בהנשמות על ידי שהוא מוכיחם; שזה אי אפשר כי אם כשזוכה לבחינת הקול המשקה את הגן עדן שמשם גדלים כל הריחות וכל היראות, שהוא קול השיר שיתער לעתיד וכו' (עין בפנים, בלקוטי תנינא סימן ח').

(ליקוטי מוהר"ן סימן ח' אות א')

אתה המעיין, אל יבהלך רעיוניך, כי למעלה הזהיר הרבה שידבר כל אחד עם חברו ביראת שמים, ובאר בפרוש שכל אדם צריך לעסק בזה, כמו שמבאר לעיל באות י"ז - וכאן אמר שאין כל אדם ראוי להוכיח. אך הענין מבאר היטב למי שמבין היטב פרוש הדברים בפשיטות, כי לדבר עם חברו ביראת שמים, לדבר אחד עם חברו בכל יום מהתכלית, ומה יהיה הסוף מאתנו וכו' - זה צריך בודאי כל אדם לקיים, אפלו אדם פשוט לגמרי כנ"ל; אבל תוכחה שהזהיר כאן הוא ענין אחר לגמרי, כי הוא כשמוכיח את האדם ומזכיר לו עוונותיו, שאומר לו: למה עשית עברה פלונית, או מעשה הרעה הזאת חס ושלום, וזה צריך האדם לזהר, שלא להזכיר מעשים רעים שלהם, כי יכול להחליש נשמתם על ידי זה, על ידי שמעורר הריח רע על ידי שמזכיר עוונותיהם. וזה עקר הפרוש של תוכחה, כמו שמצינו ברש"י על פסוק "דברי קהלת", שכתב: "כל

מקום שְׁמַצִּינוּ 'דְּבָרִים' - אֵינוֹ אֶלָּא דְּבָרֵי תוֹכְחָה וְכוּ", גַּם כָּתַב בְּפִרְשֵׁת דְּבָרִים: "שֶׁכֶּן מְצִינוּ בְּכַמָּה צְדִיקִים שֶׁלֹּא הוֹכִיחוּ אֶלָּא סְמוּךְ לְמִיתָה וְכוּ", וְכֵן מֹשֶׁה וְכוּ", וְהִנֵּה לְכַאוֹרָה הַדָּבָר תְּמוּהָ, כִּי הֲלֹא מֹשֶׁה בְּוֹדָאֵי הוֹכִיחַ וְאָמַר מוֹסֵר לְיִשְׂרָאֵל תְּרַבֶּה מִקֵּדָם, שֶׁהִזְהִיר אוֹתָם מְאֹד לְשֹׁמֵר אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה; אִךְ עֲקָר פְּרוּשׁ תוֹכְחָה הוּא מֵה שֶׁהִזְכִּיר עוֹנוֹתֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר שָׁם: "בְּמִדְּבָר בְּעֲרָבָה וְגו'", וּפִרְשׁ רַש"י שֶׁהֵם הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהִכְעִיסוּ וְכוּ', וְזֶהוּ עֲקָר שֵׁם תוֹכְחָה, וְתוֹכְחָה כְּזֹאת לֹא הוֹכִיחָם כִּי אִם סְמוּךְ לְמִיתָה - אֶף-עַל-פִּי שֶׁהוּא הָיָה מוֹכִיחָם בְּבַחֲיַנַּת הַקּוֹל הַנִּלְל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיָה מְעוֹרָר רֵיחַ טוֹב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּפָנִים, אֶף-עַל-פִּי-כֵן לֹא הוֹכִיחָם לְהִזְכִּיר עוֹנוֹתֵיהֶם כִּי אִם קֵדָם מוֹתוֹ. וְעֵינַי עוֹד מְזֵה בְּמָקוֹם אַחֵר.

תפלין

א. על-ידי רצועות של תפלין שומרים את האמונה, שלא יינקו ממנה החיצונים. ועל-ידי-זה נשמר מחו ונשמתו, ומקבל שכל חדש ונשממה חדשה מאור הפנים.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ה אות ט')

ב. צריך כל אדם לפשפש את עצמו בכל עת אם הוא דבוק בהשם יתברך; והסימן של דבקות הוא תפלין.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ח אות א')

ג. עקר קדשת התפלין זוכין על-ידי קדשת הדבור ותקונו. ותקון הדבור הוא על-ידי שלומדין תורה גם בעניות ודחקות, ובכל מיני חשכות וצרות ויסורים רחמנא לצלן העוברים על האדם, כשמתגבר אז לעסק בתורה, על-ידי-זה מעלה ומתקן הדבור; ועל-ידי-זה זוכה לדבר בינו לבין קונו בשלהבת הגבורות, ולשפף שיחו לפני ה' בחמימות גדול, לדבר דברי אמת שבלב בחמימות הלב, ורואה פחיתותו וגדלת הבוה, עד שנכנס בו בוש גדולה על גדל פשעיו כנגד רב ושליט, עקרא ושרשא דכל עלמין; עד שזוכה שתתגלה הבושה על פניו, ואזי זוכה לאור התפלין, שהם בחינת דבקות להשם יתברך. אשרי הזוכה לזה (עין 'דבור' אות ז' ו'בושה' באות ב').
(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ח אות ב' ד' ה')

ד. תפלין הם בחינת הארת פנים, ועקר פאר של ישראל, והם בחינת חיים, בחינת אמת, ומשם עקר העשירות וכל ההשפעות טובות. וכשפוגמין בתפלין חס ושלום בא עניות ובזיונות ובושות, וחייו תלויים מנגד רחמנא לצלן.
(ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ז)

ה. על-ידי תפלין ממשיכין על עצמן הזכרון, לזכר תמיד בעלמא דאתי, דהינו להגדיל דעתו בכל יום להבין הרמזים שהשם יתברך מרמז לאדם

בְּכֹל יוֹם שִׁיתְקַרְב אֵלָיו (עֵינַי 'זְכָרוֹן' אוֹת ד' ה', וְיַדְעַת' אוֹת ל"ו).

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד אות ג')

ו. כפי מה שמתגברין לשבר הרהורי נאוף - בן זוכין לקדשת התפלין. כי עקר תקון התפלין נמשכין על-ידי היראים והכשרים שנקראים 'מגני ארץ', על-ידי שעליהם מתגברים ההרהורים ביותר מאד מאד - והם מתגברים כנגד אלו ההרהורים שיכולים להביא לידי השחתת זרע חס ושלום, שהיא בחינת 'החתים בשרו', בחינת חותם דקלפה, והם מתגברים כנגדם, ובורחים מהם בגדל התפשטותם, והן מעלין מבחינת חותם דקלפה לבחינת חותם דקדושה, שהוא בחינת תפלין, התנוצצות המחין, לידע ולהודיע אלקותו יתברך בעולם, שעל-ידי זה נמשך עליו הארת השבעה רועים, שהם כנגד השבעה ראשים של השתי שינין שבתפלין. נמצא שעל-ידי התפלין הקדושים צריכין להמשיך על עצמו התנוצצות המחין כנ"ל. גם צריכין על-ידי התפלין להמשיך על עצמו תקון הצמצום של המחין, שלא יצא המח חוץ מהגבול, ואפלו בקדושה ובהתנוצצות אלקותו יתברך - לא יצא חוץ מהגבול חס ושלום, שלא יבוא לידי הריסה חס ושלום.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ה' אות ז')

תענית

א. צריך כל אדם להכניע החומר, וזה נעשה על-ידי התענית. כי על-ידי התענית מחלישין הארבעה יסודות שמהם באים כל התאוות, ונכנע ונתבטל הגוף והחומר, שהיא בחינת סכלות וחשך, בחינת בהמה, בחינת מיתה, ונתגבר ונתעלה השכל והצורה, שהוא בחינת נפש, בחינת אדם, בחינת חכמה ואור וחיים, ונתבטל השכחה וזוכה לזכרון, ומבטל הדין והחשך וממשיך חסדים בעולם. ועקר תקון התענית הוא על-ידי צדקה. גם מכניע חכמות חיצוניות כנגד חכמות התורה; גם זוכה לפרינסה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ז)

ב. על כל צרה שלא תבוא גוזרין תענית. כי תענית הוא בחינת הארת ונשיאת פנים, שהוא בחינת המתקת ובטול הדינים, שעל-ידי-זה נתבטלין כל הצרות. גם נצולין מעניות ומתרפות ובושות, וזוכין לעשירות; גם זוכה שהקדוש-ברוך-הוא עושה על ידו מופתים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ז)

ג. הצדיק - אכילתו הוא יקר הערך, כי משביע את נפש דקדושה, ועל-כן אסור לו להתענות; אבל מי שצריך להתענות - בודאי צריך להתענות, ומצוה היא.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ')

ד. על-ידי התענית מכניע את הכעס, וזה עקר מעלת התענית. על-כן ביום התענית מתגרה הבעל-דבר באדם יותר, ומזמין לו כעס כדי לקלקל את התענית חס ושלום. על-כן צריך שמירה יתרה לזה, לשמר את עצמו מאד מאש של הכעס ביום התענית; כי עקר התענית הוא להכניע את הכעס.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ז אות ו')

ה. על-ידי התענית הוא מתקן את פניו ומחזיר לעצמו את חכמתו, שהוא צלם אלקים המאיר בפניו; ואז הכל יראים ממנו, ואויביו נופלים לפניו.

אבל כְּדֵי לְהַרְבּוֹת הַשְּׁלוֹם צָרִיךְ גַּם לְהַרְבּוֹת בַּצְדָקָה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ז אות ו')

ו. על-ידי התענית מתקן את הדבור, ואזי יכול לדבר לפני השם יתברך, ולהתפלל בכונה. ועל-ידי תקון הדבור מקרבין את הרחוקים להשם יתברך, ועל-ידי זה הוא משלים את האמונה, וזוהי לאמונה שלמה. ועל-ידי זה זוכה לברך את המאכלים, ואז נעשה על-ידי אכילתו יחוד קדשא-בריך-הוא ושכינתה אפין באפין.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ב)

ז. תענית מבטל המחלקת, הן מחלקת בגשמיות והן ברוחניות, והינו שאינו יכול להתפלל או לעשות מה שצריך בעבודת השם, שזה גם-כן בכלל מחלקת; והתענית מועיל לזה, להכניע הלב לדבק הרצון בהקדוש-ברוך-הוא, ולעשות שלום.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קע"ט)

ח. התענית מחיה מתים, הינו שמחיה הימים שעברו בחשך ואין להם שום חיות. כי מי שפוגם איזה יום, שאינו עושה בו מצוות ומעשים טובים, מכל-שכן כשחס ושלום עושה בו רע חס ושלום, אזי אין לאותו היום חיות, והוא ממית אותו היום (ועין בפנים); והתענית מחיה הימים המתים הללו. והכל לפי התענית, וכל מה שמתענה ביותר - כף הוא מחיה יותר ימים מתים שעברו בחשך.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קע"ט)

ט. על-ידי התענית זוכה לשמחה; וכפי ימי התענית - כן זוכה לשמחה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קע"ט)

י. מה שמתענין על חלום לא טוב, הוא כדי להמשיך שמחה על-ידי התענית, כנזכר לעיל שזה עקר תקון החלום. על-כן מי שאינו רוצה להתענות על החלום, אומרים לו המיטיבים: "לך אכל בשמחה לחמך"; כי עקר התקון על-ידי השמחה.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ה' אות י')

יא. ביום התענית טוב לומר פראשיות כל הקרבנות של ספר ויקרא, כמו שהם מסדרים כבר במעמדות.

(חיי מוהר"ן סימן תקכ"ט)

תשובה

א. עקר התקון של כל העוונות הוא על-ידי הצדיק האמת. ומי שרוצה לזכות לאחרית טוב לנצח צריך להשתדל בכל כחו להתקרב לצדיקי אמת ותלמידיהם, ויספר לפני הצדיק כל לבו, הינו ודוי דברים, ועל-ידי-זה מוחלין לו כל עוונותיו. כי עוונותיו של אדם חקוקין על עצמותיו, כי כל עברה יש לה צרוף אותיות, וכשעובר איזה עברה אזי נחקק צרוף רע על עצמותיו - כפי אותיות הלאו שעבר, ועל-ידי-זה מכניס בחינת הדבור של הלאו הזה שעבר - בתוך הטמאה, ועל-ידי-זה מביא מלכות דקדשה לתוך גלות דסטרא-אחרא, וזה הצרוף הרע שנחקק על עצמותיו נוקם בו. ועל-ידי דברי דברים לפני התלמיד חכם יוצאים מעצמותיו האותיות החקוקים עליהם ונתתקן הכל.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ד' אות ה')

ב. על-ידי שאיש הישראלי נתעורר בתשובה על-ידי שהרגיש טמאה קטנה שמבלבלת אותו בתפלתו ועבודתו, על-ידי תשובתו גורם שגם הרשעים הגמורים שיצאו מכלל ישראל על-ידי רבוי מעשיהם הרעים, גם הם נעשים כסא לקדשה, וחוזרים בתשובה, ועוזרים לעובדי השם שיבנו בנינים דקדשה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ד' בסוף)

ג. עקר התשובה: כשישמע בזיונו ידם וישתק, ויסבל בזיונות ופשיונות דמים הבאים עליו. ובזה הוא ממעט הדם שבחלל השמאלי, וזוכח יצרו הרע; ועל-ידי-זה זוכה לכבוד אלקי.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ו' אות ב')

ד. קדם התשובה עדין אין לו הנייה, כאלו עדין לא נתהנה בעולם, כי טוב לו שלא נברא משנברא. וכשבא לטהר את עצמו ולעשות תשובה, אז

מכין את עצמו שיהיה לו הוייה בעולם; על-כן תשובה היא בחינת 'אהיה', הינו 'אנא זמין למהוי' פנ"ל.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ו' אות ב')

ה. גם צריך לדעת ששפא לטהר ולעשות תשובה, אומרים לו: המתן; הינו אף שהוא צריך למהר מאד להמלט על נפשו לברח מתוך החשך, אף-על-פי-כן אל יבהלוהו רעיוניו כשרואה רחוקו מתפלה ומפל הדברים שבקדשה, כי ההכרח להמתין עד שיזפה לתקון גמור, כי זה בחינת "הבא לטהר מסייעין לו וכו', אומרים לו: המתן", והבן.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ו' אות ב')

ו. צריך לאחז תמיד במדת התשובה. כי אפלו בשעה שאדם אומר: חטאתי, עויתי, פשעתי - אפלו זה אי אפשר לו לומר בלי פניה; נמצא שצריך לעשות תשובה על תשובה הראשונה, הינו על 'חטאתי, עויתי, פשעתי' שאמר.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ו' אות ג')

ז. ואפלו אם יודע האדם בעצמו שעשה תשובה שלמה, אף-על-פי-כן צריך לעשות תשובה על תשובה הראשונה. כי מתחלה כשעשה, עשה לפי השגתו, ואחר-כך בודאי כשעושה תשובה, בודאי הוא מכיר ומשיג יותר את השם יתברך; נמצא לפי השגתו שמישיג עכשו - בודאי השגתו הראשונה היא בבחינת גשמיות; נמצא שצריך לעשות תשובה על השגתו הראשונה, על שהתגשם את רוממות אלקותו יתברך. אשרי הזוכה לתשובה כזאת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ו' אות ג')

ח. התשובה צריך להיות בשלשה תנאים: שיראה בעיניו, ובאזניו ישמע, ולבבו יבין - ושב. כי צריך האדם לשים עינו ולבו היטב על דרכיו, ולהסתפל על תכליתו הנצחי ולישב את עצמו היטב, ולשמע היטב כל דברי רבותינו הקדושים - ואז יזכה לתשובה באמת.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ו' אות ד')

ט. עקר התשובה על-ידי ענוה, שהאדם צריך לשים עצמו כאין, כמדובר

לְדוֹשׁ, וְלֹא יִשְׁגִּיחַ כָּלֵל עַל הַמַּחְלֻקוֹת וּבְזִיוּנוֹת שֶׁמִּבְזִין אוֹתוֹ, רַק יִחְזִיק בְּמִדַּת הַשְּׂתִיקָה, וְיִהְיֶה מִן הַשּׂוֹמְעִים חֲרַפְתָּם וְאִינָם מְשִׁיבִים וְכַנ"ל; וְאִז נִקְרָא חָכָם בְּאַמֶּת, וְזוֹכָה לַתְּשׁוּבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּתוּר, שֶׁעַל־יְדֵי־זוֹכִין לְכָבוֹד אֲמַתִּי וְנִצְחִי, שֶׁהוּא כְּבוֹד אֱלֹקֵי כַּנ"ל. (ליקוטי מוהר"ן סימן ו' אות ו')

י. כְּשֶׁרוֹצֶה אָדָם לִילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה, צָרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה; וְצָרִיךְ לִהְיוֹת לוֹ שְׁנֵי בְּקִיאוֹת, הֵינּוּ בָּקִי בְּרִצּוֹא - בָּקִי בְּשׁוֹב, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת עֵיל וְנִפְיָק, בְּחִינַת: "אִם אָסַק שָׁמַיִם - שָׁם אֲתָה, וְאֶצִּיעָה שְׂאוֹל - הֵנֶךְ". הֵינּוּ מִי שֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב לַהֲשֵׁם יְתָבְרָךְ, צָרִיךְ לַחְגֹּר מִתְּנִיּוֹ שְׂתִיחֻזֶק עֲצָמוֹ בְּדַרְכֵי ה' תָּמִיד, בֵּין בְּעֲלִיָּה בֵּין בִּירִידָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת "אִם אָסַק שָׁמַיִם - שָׁם אֲתָה, וְאֶצִּיעָה שְׂאוֹל - הֵנֶךְ", הֵינּוּ בֵּין שְׂיִזְכָּה לְאִיזָה עֲלִיָּה, לְאִיזָה מְדֻרְגָּה גְּדוּלָּה אוֹ קִטְנָה, אֶף־עַל־פִּי־כֵן אֵל יַעֲמֵד שָׁם, וְלֹא יִסְתַּפֵּק עֲצָמוֹ בְּזָה, רַק צָרִיךְ שְׂיִהְיֶה בָּקִי בְּזָה מְאֹד לִידַע וּלְהֶאֱמִין שֶׁהוּא צָרִיךְ לִילֵךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכוּ', שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת בָּקִי בְּרִצּוֹא וְכוּ'; וְכֵן לְהִפָּךְ, שֶׁאֶפְלוֹ אִם יִפְלֵ חֵס וְשְׁלוֹם לְמָקוֹם שְׂיִפְלֵ, אֶפְלוֹ בְּשְׂאוֹל תַּחֲתִיּוֹת חֵס וְשְׁלוֹם, גַּם שָׁם אֵל יִתְיַאֵשׁ אֶת עֲצָמוֹ לְעוֹלָם בְּשׁוֹם אֶפֶן, יִהְיֶה אִיךְ שְׂיִהְיֶה, רַק יִחַפֵּשׁ וּיִבְקֹשׁ אֶת הַשֵּׁם יְתָבְרָךְ, וּיִחְזַק עֲצָמוֹ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא, בְּכָל מָה שְׂיִוָּכַל, כִּי גַם בְּשְׂאוֹל תַּחֲתִיּוֹת נִמְצָא הַשֵּׁם יְתָבְרָךְ, וְגַם מִשָּׁם יְכוֹלִין לְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ אֵלָיו יְתָבְרָךְ, וְזֶה בְּחִינַת "וְאֶצִּיעָה שְׂאוֹל הֵנֶךְ", בְּחִינַת בָּקִי בְּשׁוֹב. כִּי אִי אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת לַתְּשׁוּבָה כִּי אִם כְּשֶׁבָקִי שְׁנֵי בְּקִיאוֹת אֵלוֹ. וּבְאַמֶּת הִיא בְּקִיאוֹת גְּדוּל מְאֹד, שְׂיִזְכָּה לִידַע שְׂצָרִיכִין לִיַּגַע עֲצָמוֹ וּלְטַרַח בְּעִבּוּדַת ה' תָּמִיד, וּלְצַפּוֹת בְּכָל עֵת לְהִגִּיעַ לְמְדֻרְגָּה גְּבוּהָ יוֹתֵר - וְאֶף־עַל־פִּי־כֵן אֵל יִפְלֵ מִשׁוֹם דְּבָר, וְאֶפְלוֹ אִם יִהְיֶה אִיךְ שְׂיִהְיֶה חֵס וְשְׁלוֹם, אֶף־עַל־פִּי־כֵן אֵל יִפְלֵ בְּדַעְתּוֹ כָּלֵל, וְיִקְיִם "וְאֶצִּיעָה שְׂאוֹל הֵנֶךְ" כַּנ"ל. וְכַשֵּׁיִשׁ לוֹ שְׁנֵי בְּקִיאוֹת אֵלוֹ, אִזִּי הוּא הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה; וְאִז יִמִּין ה' פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל תְּשׁוּבָתוֹ, וְזוֹכָה לְכָבוֹד ה', וְנִעֲשֶׂה עַל־יְדֵי־זוֹהָ אָדָם לְשִׁבְתָּה עַל הַכֶּסֶף, אֲשֶׁרֵי לוֹ.

(ליקוטי מוהר"ן סימן ו' אות ד')

יא. מה שיש כמה לומדים שלומדים תורה הרבה - ואינם חוזרים בתשובה, ואדרבא, הם חולקים על הצדיקים, זה מחמת שלומד שלא לשמה, כי אם בשביל כבוד ורפנות, להתייחר ולקנטר, ואזי על-ידי התורה נכנס בו ערממיות יותר, כי בהתורה יש שתי בחינות: "צדיקים ילכו בם - ופושעים יכשלו בם", ואזי מהתורה שבצל-פה נעשה לו פה לדבר על הצדיק עתק בגאווה וכוז. ויש צדיקים גדולים מבחרים, שהם יודעים מאיזה הלכות של התורה נעשו אצלם אלו הצרופים רעים שמדברים על הצדיקים; והם מעלים אלו הצרופים, וחוזרים ועושים מהם הלכות וכו' (כמבאר בפנים, עין שם בסיומן י"ב).

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ב אות א')

יב. כשבני אדם שהם מחוץ לקדשה מקרבין את עצמן לפנים מהקדשה, הן גרים שמגירין, הן בעלי תשובה, שגם הם היו מבחוץ, כשמקרבין ומכניסין אותם לפנים - זהו עקר כבוד השם יתברך, וכדין אסתלק ואתיקר שמה דקדשא-ברוך-הוא עלא ותתא, ומעלין את הכבוד לשרשו; ועל-ידי-זה ממשיכין שלום בעולם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ד אות ב')

יג. על-ידי ענוה ושפלות בתכלית זוכין לתורה, עד שיוכל להאיר בלמוד תורתו בשרשי נשמות ישראל המשרשים בתורה, ועל-ידי-זה יוכל להאיר ולעורר בתשובה אפלו הרחוקים ממנו כמה פרסאות. ואפלו פושעי ישראל, כל זמן ששם ישראל נקרא עליו, אף-על-פי שחטא - ישראל הוא; יכולים להאיר לו אל מקום שהוא הארה משרש נשמתו על-ידי התורה, ועל-ידי-זה חוזר בתשובה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ד אות ג' ה')

יד. כשמאירין ומעוררין הרחוקים בתשובה, עדין הם רחוקים מהקדשה מאד, ויכול להיות להם מניעות רבות, וצריך להם יגיעות רבות כדי להפשיט מהם הבגדים הצואים שהלבישו; כי אלו הבגדים הצואים מפסיקים כמו נהר המפסיק, שאי אפשר להלך דרך אותו הנהר. על-כן אל יבהלו רעיוניך כשאתה רואה שאתה רוצה להתקרב - ובאים עליך

מְנִיעוֹת עֲצוּמוֹת; כִּי בְהִכָּרַח שְׂיֵהִיו לָךְ מְנִיעוֹת רַבּוֹת וְעֲצוּמוֹת, כִּי כָלָם נִמְשָׁכִין מִהַבְּגָדִים הַצּוֹאִים שֶׁנַּעֲשׂוּ מֵעוֹנוֹתָיו. וְצָרִיכִים לְסָבֵל יְגִיעוֹת וּמְרִירוֹת עַד שְׂיִשְׁלִיךְ מֵעָלָיו הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְבַּטְּלוּ כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהַמְּסָכִים הַמְּבַדִּילִים בֵּינּוּ לְבֵין הַקְּדוּשָׁה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ד אות ה')

טו. לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּמוֹסָר וְיִרְאַת שָׁמַיִם, וְלַעֲזָרְרוֹ לְתִשׁוּבָה - הוּא תְּקוּנָה קָרִי.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ד בסוף)

טז. צָרִיךְ לְתַקֵּן גַּם כָּל הַחֲטָאִים שֶׁעָשָׂה בְּשׂוֹגֵג; וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְשִׁלְמוֹת לְשׁוֹן הַקְּדוֹשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּקוּנָה הִבְרִית.

(ליקוטי מוהר"ן סימן י"ט אות ג')

יז. דַּע, כִּי תִשׁוּבָה הִיא לְשׁוֹב הַדְּבָר לְמָקוֹם שֶׁנִּטַּל מִשָּׁם, דְּהֵינּוּ לְהָשִׁיב וּלְהַחֲזִיר הַדְּבָר לְשָׂרְשׁוֹ; וְשָׂרֵשׁ כָּל הַדְּבָרִים הִיא חֲכָמָה. לְכֵן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְשָׁמֵר אֶת חֲכָמָתוֹ וְשִׁכְלוֹ מִשְׁכָּלִיּוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּמִמַּחְשְׁבוֹת זָרוֹת, וּמִכָּל-שֶׁבֶן מִהֲרֵהוּרִים רָעִים, כִּי כָּל הַפְּגָמִים וְכָל הַחֲטָאִים וְהַעוֹנוֹת כָּלָם בָּאִים מִפְּגָם הַמַּחְשְׁבָה, שֶׁאֵינוֹ נֹזֵהר לְשִׁמְרָה כְּרָאוּי שֶׁלֹּא תֵצֵא חוּץ מִגְּבוּל הַקְּדוּשָׁה; וְכִשְׁנֹזֵהר וְשׁוֹמֵר הַמַּחְשְׁבָה הֵיטֵב, שֶׁהִיא הַחֲכָמָה שֶׁבַמַּח - זֶהוּ עֵקֶר תְּקוּנָתוֹ וְתִשׁוּבָתוֹ (עֵינִי 'דַּעַת' אוֹת כ"ה - כ"ו - כ"ז).

(ליקוטי מוהר"ן סימן ל"ה)

יח. עֵקֶר הַתִּשׁוּבָה תְּלוּי בְּלֵב, הֵינּוּ בְּמַחְשְׁבָה שְׁבֵילֵב, שֶׁיִתְגַּבֵּר לְבָרַח מִמַּחְשְׁבוֹת רָעוֹת, וְלִחְשֹׁב בְּכָל עֵת מַחְשְׁבוֹת טוֹבוֹת, לְשׁוּם אֵל לְבוֹ הֵיטֵב מֵהָיָה תְּכַלִּיתוֹ וְסוּפּוֹ וְכוּ', וְלִחְשֹׁב עֲצוֹת וְתַחֲבוּלוֹת אֵיךְ יִזְכֶּה לְשׁוֹב אֵל ה'. וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְתִשׁוּבָה. וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְהַגִּיעַ וּלְהַשִּׁיג אוֹרֵיתָא דְּעֵתִיקָא סְתִימָאָה, הֵינּוּ סְתָרֵי פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁזֶהוּ עֵקֶר שֶׁעָשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא.

(ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ט)

יט. תִּשְׂרִי וְנִסְחָן הֵם יָמֵי תִשׁוּבָה בְּיוֹתֵר; כִּי "בְּנִסְחָן עֵתִידִין לְגֵאָל", וְאֵין הַגֵּאָלָה אֶלָּא עַל-יְדֵי תִשׁוּבָה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ט אות ו')

כ. צריך להיות כגבור לרוץ ארח. כי אפלו כשזוכה לעשות תשובה, ולתקן מה שקלקל, עדין צריך למלאות העבודה שהיה יכול לעשות בזמן שהיה נזוף לפני השם יתברך; על-כן צריך לרוץ היטב, להזדרז הרבה בעבודת השם יתברך, כדי שיוכל למלאות חסרון העבודה שהיה יכול לעבד בימי קלקולו.
(ליקוטי מוהר"ן סימן מ"ט בסוף)

כא. כל המצוות והעברות, עקרן על-ידי שמוציאין מכח אל הפעל. כי עקר שלמות המצוה היא רק כשמוציאין אותה מכח אל הפעל, דהינו כשזוכין לעשותה בפעל; וכשמוציא המצוה מכח אל הפעל - היא בחינת בריאת העולם ממש, והרי הוא מקיים את כל העולם כלו. וכן להפך בעברה חס ושלום, בתחלה העברה בכח, שחושב לעשותה חס ושלום, ואחר-כך, כשמוציאה מכח אל הפעל ועושה אותה חס ושלום - אזי הוא רשע גמור וחשוב כמת, והרי מאבד עצמו, ומאבד עולם מלא חס ושלום; כי כל העולם לא נברא רק על-ידי בחינה זאת, שייצא מכח אל הפעל על-ידו יתברך, ועל-כן בכל עברה חס ושלום פוגמין בכלליות העולמות ובכלליות השמות הקדושים, רחמנא לצלן, רחמנא לשזבן. ואין תקנה כי אם בתשובה; כי על-ידי תשובה, על-ידי שמתחרטים על העברה ועוזבין אותה, על-ידי זה נתתקן כל הנ"ל, וחוזר ומוציא תקון כל העולמות מכח אל הפעל.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ס"ו אות ב')

כב. על-ידי תשובה מאהבה אין נשאר מהחטאים שום רשם. ואז זוכה להתפלל וללמד בשכל צח שהוא בחינת מחין דגדלות, ואז יכול להתפלל כראוי, וללמד ולהבין בלי עיון, וזוכה לחידוש מחו בכל יום ויום.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ד)

כג. צריך כל אדם לראות שמצדו לא יהיה עכוב ביאת משיח; דהינו שיראה לתקן מעשיו ולעשות תשובה שלמה, כדי שהוא לא יעכב בעוונותיו ביאת משיח.
(ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ט)

כד. עקר התשובה תלוי בתורה; הינו כשלומד תורה ומתיגע בה, עד שזוכה להבין דבר מתוך דבר ולחדש בה לשם שמים - זהו תשובה גמורה (עין 'תלמוד תורה' אות נ"ב).

(ליקוטי מוהר"ן סימן ק"ה)

כה. אם יזכה שירגיש באמת כאב חטאיו, דהינו כשימול ערלת לבבו עד שירגיש לבבו באמת גדל כאבו, ויצטער ויתחרט וישוב בתשובה באמת - אזי ירגיש גם כל הלכבות של כל הטפות שנמשכו ממנו, הן בננו ממש, הן אותם שנמשכו למקום אחר חס ושלום, כלם יהיה נמול ערלת לבבם, וירגישו היכן הם מטלים, ויהיה נעשה רעש גדול ביניהם, ויתעוררו לתשובה כלם.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קמ"א)

כו. החלוק שבין מיתה לחיים הוא רק אצל זה האדם הנמשך אחר תאות אכילה ושתייה, ואצלו נכרת המיתה. אבל הצדיק הכובש את יצרו, ואפלו במה שהתר לו הוא אויז את תאותו בידו - הוא תמיד חי, אפלו לאחר מיתה, ואין חלוק אצלו בין מיתה לחיים.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קמ"ד)

כז. צריך האדם לחוס על נפשו למהר לשוב להשם יתברך בילדותו, קדם שהזקין, כי אז שומע עדין קול הפרוז של התורה שמכרזת בכל יום וקוראת את האדם שישוב להשם יתברך, שהם המחשבות של הרהורי תשובה הבאים על האדם בכל פעם; אבל לאחר שגזקן - קשה ביותר להשיבו (ועין בפנים, בסימן ר"ו).

(ליקוטי מוהר"ן סימן ר"ו)

כח. יש דבור של תשובה, בחינת: "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'"; הינו שצריכין להרבות בדבורים מאד, עד שישפך שיחו כמים לפני השם יתברך שיוזכה לתשובה באמת. וזה זוכין על-ידי שלשת קני האמת, שהם: תפלה, להתפלל באמת; ותורת אמת; ושדוכים וזווגים אמתיים. ולכל זה זוכין על-ידי הלל והודאה להשם יתברך, ועל-ידי למוד הלכות, שהם עקר שעשוע עולם הבא.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ב')

כט. צריך לדעת שאיש הישראלי הוא רחוק לגמרי מעוון, ואין עוון שיף לו כלל לפי דקותו ורוחניותו; על-כן העוון חס ושלום הוא משאוי כבד מאד מאד לאיש הישראלי, שאי אפשר לשא כלל זאת המשאוי על עצמו אפלו יום אחד, כי המשאוי של העוון קשה וכבד יותר מכל המשאות של כל מיני יסורים שבעולם. על כן צריך כל אחד לרחם על עצמו להשתדל לשוב מעוונותיו, ולבקש מאד מהשם יתברך שיזכה למצא מנהיג שיהיה רחמן אמתי, שיאיר בו דעתו ויוציאו מעוונותיו; כי זה עקר הרחמנות הגדול מכל מיני רחמנות (עי' 'צדיק' אות צ"ו ו'תוכחה' אות י"ז).

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ז' אות ג')

ל. עקר התשובה השלמה הוא כשאדם עובר באלו המקומות ממש שהיה קדם התשובה, כל אחד לפי מה שעבר עליו בימים הקודמים; וכשעובר באלו המקומות והענינים שהיה מתחלה ממש, ועכשו פונה ערף מהם, וכופה יצרו לבלי לעשות עוד מה שעשה - זהו עקר התשובה השלמה, ורק זה נקרא תשובה.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן מ"ט)

לא. עקר התשובה על-ידי בוששה. כי צריך להתבייש מאד מאד מלפניו יתברך (עי' 'בוששה' אות ד'); וזה זוכין על-ידי שרואין את עצמו עם הצדיק האמת (עי' 'צדיק' אות ק"ח).

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ע"ב)

לב. מי שרוצה לזכות לתשובה יהיה רגיל באמירת תהלים, כי תהלים מסגל לתשובה. כי יש מניעות רבות מאד מלעשות תשובה. כי יש אחד שאין לו התעוררות כלל לתשובה; ואפלו מי שמתעורר לעשות תשובה, יש כמה מניעות לזה, כי יש כמה ששער התשובה סגור בפניהם; ויש שאינו יודע להגיע אל השער השיף לו, שדרך שם דיקא צריך לשוב להשם יתברך; וכיוצא בזה שארי מניעות המונעים את האדם מן התשובה, עד שיכול חס ושלום לבלות ימיו ולמות בלא תשובה חס ושלום. ועל כל זה מסגל אמירת תהלים, שאפלו אם אין לו שום התעוררות לתשובה -

על-ידי תהלים יזכה להתעורר לתשובה, כי כל אדם ואדם כפי מה שהוא יכול למצא את עצמו בתוך אמירת תהלים, ועל-ידי-זוה יזכה להתעורר ולעשות תשובה, ולבוא לשער של תשובה השיך לנשמתו, ולפתח השער, עד שיזכה לתשובה שלמה; ועל-ידי-זוה ישוב השם יתברך אליו וירחמהו, אשרי לו. על-כן בימי אלול ועשרת ימי תשובה עוסקין כל ישראל באמירת תהלים, כי אמירת תהלים מסגל לתשובה; אבל צריכין לעסק גם בכל השנה כלה באמירת תהלים בכונה, כדי לזכות לתשובה כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ע"ג)

לג. על כל עברות שבעולם מועיל תשובה. ואפלו על העוון הקמור שבתורה, שהוא מי שהוציא זרע לבטלה במזיד חס ושלום, או כל מיני פגם הברית החמורים חס ושלום - על הכל מועיל תשובה; ואין כוננת הזהר הקדוש כפשוטו, כי באמת "אין לך דבר שעומד בפני התשובה", כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה. וכבר מבאר שעקר התשובה השלמה אי אפשר לזכות כי אם על-ידי צדיקי אמת, ועל ידם יתקן הכל.

(שיחות הר"ן סימן ע"א)

תמימות

א. עקר קבלת על מלכות שמים הוא על-ידי שמשליכין ומבטלין כל החכמות, רק לילך בתמימות ופשיטות. כי רק התורה הקדושה היא החכמה האמתית, ושאר כל החכמות הם בטלים אצלה.

(ליקוטי מוהר"ן סימן קכ"ג)

ב. צריך כל אחד להשליך כל החכמות, ולעבד את השם יתברך בפשיטות ובתמימות. כי צריך שיהיו מעשיו מרבים מחכמתו, כי לא המדרש הוא העקר אלא המעשה; לא מבעיא חכמות של סתם בני אדם, שהם באמת שטות וכסילות, בודאי צריכין להשליכם לגמרי, אלא אפלו חכמות גמורות, אפלו מי שיש לו מח גדול באמת, כשמגיע לאיזה עבודה - הוא צריך להשליך כל החכמות, ולעסק בעבודתו יתברך בפשיטות ובתמימות. וצריך אפלו להתנהג ולעשות דברים שנראה כמשגע בשביל עבודת השם. כי צריכין לפעמים לעשות דברים הנראין כשגעון כדי לעשות רצונו יתברך, כי צריכין להתגלגל בכל מיני רפש וטיט בשביל עבודת ה' ומצוותיו יתברך; ולא דוקא בשביל מצוה ממש, אלא כל דבר שיש בו רצון השם יתברך נקרא מצוה. וצריך לגלגל עצמו בכל מיני רפש וטיט כדי לעשות איזה רצון ונחת להשם יתברך. וכשאהבתו חזקה כל-כך להשם יתברך, אזי הוא בחינת בן יקיר וחיבב מאד להשם יתברך, והשם יתברך חומל עליו, ומניחו לחפש בגנוזא דמלכא הגנוזים וצפונים ביותר, עד שזוכה שיתגלה לו ההשגה של 'צדיק ורע לו, רשע וטוב לו' וכו'; וזוכה לסתרי תורה, ולהעלות המשפט שנפל עד התהום, ולתקנו.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ה' אות ט"ו)

ג. כשאדם הולך אחר שכלו וחקמתו, יוכל לפל בטעותים ומכשולות רבים

וּלְבוֹא לְיַדֵּי רַעוֹת גְּדוּלוֹת חֵס וְשְׁלוֹם, כַּאֲשֶׁר כָּבַר רַבִּים נִכְשְׁלוּ וְנִפְּלוּ מְאֹד עַל-יַדֵּי חֲכָמָתָם, וְחָטְאוּ וְהִחֲטִיאוּ אֶת הָרַבִּים רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וְהִכְלִי הָיָה עַל-יַדֵּי חֲכָמָתָם הָרַעָה. כִּי עֵקֶר הַיְהִדוּת הוּא לִילָךְ בְּתַמִּימוֹת וּבְפִשְׁטוּת, בְּלִי שׁוּם חֲכָמוֹת, וְלְהִסְתַּכֵּל בְּכָל דְּבָר שְׁעוֹשֶׂה שְׂיִהְיֶה שָׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלִבְלִי לְהַשְׁגִּיחַ כָּלֵל עַל כְּבוֹד עֲצָמוֹ, רַק אִם יֵשׁ בְּזֶה כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ - יַעֲשֶׂה, וְאִם לֹא - לֹא; וְאִזּוֹ בְּוַדַּאי לֹא יִכָּשֵׁל לְעוֹלָם.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן י"ב)

ד. כָּבַר מְבֹאָר שֶׁעֵקֶר הַעֲבוּדָה הוּא תַמִּימוֹת וּפִשְׁטוּת, בְּלִי חֲכָמוֹת. גַּם אֵין צָרִיכִין לְחַקֵּר הַרְבֵּה בַעֲבוּדָתוֹ, וְלִרְדֹף אַחַר חֲמֵרוֹת יִתְרוֹת, כִּי כֹל זֶה הֵם בְּלִבּוֹלִים וְדַמְיוֹנוֹת מִהַבְּעַל-דָּבָר לְבַטְלוֹ מֵעֲבוּדָתוֹ, וְאֵין הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בָּא בְטְרוּוֹנֵיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו, וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה: "לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה לְמַלְאָכֵי הַשָּׁרַת"; וְכֹל אֱלוֹ הַחֲכָמוֹת, דְּהֵינּוּ מֵהַ שְׁחוּשְׁבִין יוֹתֵר מְדִי בַעֲבוּדָתוֹ (שְׁקוֹרִין 'אֵיבְעֵר טְרַאכְטִין') - הֵם מְפִילִין אֶת הָאָדָם מֵעֲבוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְהַחֲכָמָה הַגְּדוּלָה שֶׁבְּכָל הַחֲכָמוֹת: לְבִלִי לְהִיּוֹת חָכֵם כָּלֵל, רַק לְהִיּוֹת תָּם וְיָשָׁר בְּפִשְׁטוּת. (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן מ"ד)

ה. הַחֲכָמוֹת מְזִיקִים מְאֹד לְהָאָדָם, וְהַחֲכָמִים נִלְכָּדִין בְּחֲכָמָתָן שֶׁל עֲצָמוֹן. וְצָרִיךְ לְהִתְרַחֵק מְאֹד מִכָּל מִינֵי חֲכָמוֹת שֶׁיֵּשׁ לְקַצֵּת אֲנָשִׁים שֶׁהֵם חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם, וְנִדְמָה לָהֶם שֶׁהֵם יוֹדְעִים חֲכָמוֹת גְּדוּלוֹת בַעֲבוּדַת ה'; כִּי כֹל אֱלוֹ הַחֲכָמוֹת הֵם שְׁטוּתִים גְּדוּלִים, כִּי אֵין צָרִיכִין אֱלוֹ הַחֲכָמוֹת כָּלֵל לְעֲבוּדַת הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ. כִּי הָעֵקֶר הוּא רַק תַמִּימוֹת וּפִשְׁטוּת וְאַמוּנָה שְׁלֵמָה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְצַדִיקֵי אֱמֶת; אֶף-עַל-פִּי שֶׁגַם בְּהַתַּמִּימוֹת צָרִיכִין לְזַהֵר, לְבִלִי לְהִיּוֹת שׁוֹטֵה, אֶף-עַל-פִּי-כֵן, חֲכָמוֹת - אֵין צָרִיכִין כָּלֵל. וִיכוּלִין לְבוֹא לְשִׁמְחָה גְּדוּלָה עַל-יַדֵּי תַמִּימוֹת וְאַמוּנָה בְּפִשְׁטוּת גָּמוּר.

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימנים י"ב, מ"ד. שיחות הר"ן סימן נ"א)

ו. זֶה עֵקֶר הַחֲכָמָה, שֶׁיִשְׁפִּיל שְׁרַחוּק מִמֶּנּוּ הַחֲכָמָה. (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן פ"ג)

ז. צריך לזהר לקיים העבודות הפשוטות והמנהגים הקדושים של ישראל, כגון לומר זמירות בשבת ובמוצאי שבת וכיוצא בזה. וטוב מאוד מי שיכול לומר תחנונות ובקשות הרבה, כגון התחנונות שבתוך הסדורים הגדולים וכיוצא, ולא כמו החכמים בעיניהם המתלוצצים מזה. כי באמת עקר היהדות היא פשיטות ותמימות, בלי שום חכמות כלל.

(שיחות הר"ן סימן קנ"ה)

חזק חזק ונתחזק

ברוך הנותן ליעף כח ולאין אונים עצמה ירבה
תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם.

